

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

นางกนกพร แสงปัญญารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE
CAREER COMPETENCY FOR SPA THERAPISTS

Mrs. Knokporn Sangpunyaruk

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

โดย

นางกนกพร แสงปัญญารักษ์

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาสน์ โกวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คนบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาสน์ โกวิทยา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิกร ตันฑูทโธม)

กนกพร แสงปัญญารักษ์ : การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา. (THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE CAREER COMPETENCY FOR SPA THERAPISTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.มนัสวาทน์ โกวิทยา , อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ, 527 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา (2) ศึกษาผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพที่พัฒนาขึ้นไปใช้สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา (3) ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพื่อนำมากำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้จากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจำนวน 120 คน (2) การศึกษาผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพที่พัฒนาขึ้นไปใช้สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 44 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 22 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการอบรมตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการอบรมแบบบรรยาย (3) การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้ โดยการอภิปรายกลุ่มทดลอง

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปามีองค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3.ผู้สอน/ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5.กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6.ระยะเวลา 7.แหล่งความรู้และสื่อการสอน 8.สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดผลและประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ (1) กลุ่มทดลองมีความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา และ ทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (2) กลุ่มทดลองมีความสามารถทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา และความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) กลุ่มทดลองมีเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ เจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้ ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัย ได้แก่ 1.ผู้เรียนมีแรงจูงใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ 2. ผู้สอน/ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการเตรียมความพร้อม มีเจตคติที่เป็นบวก 3. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ ด้วยการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน 4. เนื้อหาและคู่มือการเรียนรู้สามารถทบทวนด้วยตนเอง 5. สภาพแวดล้อมมีบรรยากาศการให้กำลังใจช่วยลดความคับข้องใจของผู้เรียน และเงื่อนไข ได้แก่ 1.ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ 2. ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ 3.ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย 1 ปีและกำลังทำงานในอาชีพการนวดแผนไทยหรือสปา

ภาควิชา.....การศึกษาดนตรี.....ลายมือชื่อ.....
สาขาวิชา.....การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 255.....5.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5184451727: MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS: NON-FORMAL EDUCATION/ ANDRAGOGY/SCAFFOLDING/ CAREER COMPETENCY/ SPA THERAPISTS

KNOKPORN SANGPUNYARUK: THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE CAREER COMPETENCY FOR SPA THERAPISTS. ADVISORS: ASST. PROF.MANASWAS KOVITAYA., Ph.D., CO-ADVISOR: SRISAWANG LEOWARIN, Ph.D., 527 pp.

The purposes of the research were: (1) to develop a non-formal education program for enhancing the career competency for spa therapists, (2) to implement a developed non-formal education program for enhancing career competency for spa therapists, (3) to analyze the relevant factors affecting the developed program. The research procedures were divided into three steps: (1) to develop a non-formal education program for enhancing career competency for spa therapists by needs assessment survey on problems and learning needs of 120 spa therapists who were achieved a vocational traditional Thai massage course from non-formal and informal education centers, (2) to study the result of the developed program implementation. The samples of the study consisted of 44 spa therapists who were achieved a vocational traditional Thai massage course from district non-formal and informal education centers. They were divided into 2 groups: an experimental group and a control group. An experimental group consisted of 22 spa therapists who were trained by the developed program, while the control group was consisting of 22 spa therapists who attended the normal program with the normal teaching method, and (3) to analyze the relevant factors affecting the developed program from group discussion of the experimental group.

The research findings were as follows:

1. The non-formal education program to enhance career competency for spa therapists was consisted of 9 factors namely: objectives, learners, facilitators, content, learning activities, learning period, learning resources and media, environment, evaluation and assessment.

2. The results of the developed non-formal education program implementation were as follows: (1) The score of the knowledge in the communicative Chinese language for spa therapists and ten trigger-point therapy after the experimentation increased higher than the prior experimentation with statistical significant at level of .05 , (2) The score of the Chinese language communicative skill for spa therapists and ten trigger-point therapy skill after the experimentation increased higher than the prior experimentation with statistical significant at level of .05, (3) The score of the Chinese language attitude for spa therapists and the spa therapist career attitude after the experimentation increased higher than the prior experimentation with statistical significant at level of .05.

3. The relevant factors affecting the developed program of this research were composed of: (1)The motivation and learning intention of learners, (2) The readiness and positive attitude of an instructor or a group teacher assistants, (3) The learning activities with scaffolding by writing daily recording, (4) The simply contents and self-revision with learning manual, (5) The frustration reduction by encouraging learning atmosphere and environment. Conditions of the developed program were composed of: (1) The learning needs of learners, (2) The suitable numbers of learners for practicing, (3) A minimum of one year of working experience in a professional massage or spa.

Department: Lifelong Education Student's Signature
Field of Study: Non-Formal Education Advisor's Signature
Academic Year: 2012 Co – advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสวานันท์ โกวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ซึ่งได้คอยให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล ที่ให้เกียรติเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา และ รองศาสตราจารย์ ดร. วิกร ตัณฑวุฑโฒ ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและได้ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะที่ทรงคุณค่า ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอสันป่าตอง และ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อำนวยการมูลนิธิดวงธรรม ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ และ อำนวยความสะดวกในการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น และ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลามาร่วมให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะแก่ผู้เข้าร่วม โปรแกรมตลอดการอบรม

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์กศน. อำเภอสันป่าตอง อำเภอหางดง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์กศน. วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ศูนย์กศน.อำเภอลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ศูนย์กศน.อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ศูนย์กศน.ท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ศูนย์กศน.ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณผู้ดูแลสุขภาพในสปา จำนวน 44 คน ที่ได้สมัครใจเข้าร่วมการทดลองใช้โปรแกรม การศึกษานอกระบบในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกท่านและ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ วิชาการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อนพ้องพี่น้อง ผู้มีอุปการคุณ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	14
สมมติฐานของการวิจัย.....	15
ขอบเขตของการวิจัย.....	16
คำจำกัดความในการวิจัย.....	18
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	23
ตอนที่ 2 การศึกษาผู้ใหญ่.....	50
ตอนที่ 3 การเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding).....	74
ตอนที่ 4 การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ.....	93
ตอนที่ 5 ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	110
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	116
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	126
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	140
ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	141
ระยะที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	199

ภาคผนวก ข ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือวิจัย.....	513
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	527

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว 10 อันดับสูงสุดที่เดินทางเข้าไทยเดือนเมษายน 2555.....	1
2	แสดงผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปาในเอเชีย.....	3
3	สรุปแนวคิดของรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	48
4	สรุปความแตกต่างระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Knowles, 1978).....	65
5	ตารางการบูรณาการขั้นตอนการเรียนรู้แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ.....	80
6	กลยุทธ์ในการช่วยเสริมศักยภาพของ Echevarria, Vogt, และ Short(2004)...	85
7	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค จำนวน 120 คน.....	143
8	กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมจากแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดย บูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross(1976), Rosenshine และ Guenther(1992), McKenzie (2000), Thomson(2010).....	162
9	ผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	174
10	เกณฑ์การประเมินพิจารณาจากองค์ประกอบและเกณฑ์การให้คะแนนระดับ ความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาจีนซึ่งใช้เกณฑ์การทดสอบและ ประเมินผลของอัจฉรา วงศ์โสธร (2538).....	182
11	เกณฑ์การประเมินพิจารณาจากองค์ประกอบและเกณฑ์การให้คะแนนระดับ ความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาจีน	186
12	แสดงภูมิหลังของผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	214
13	ความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	216
14	ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	218

ตารางที่		หน้า
15	ความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพ ในสปา.....	219
16	จำนวนวันที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปา.....	219
17	ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปา.....	220
18	รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	220
19	ข้อมูลแสดงภูมิหลังของผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	232
20	ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	234
21	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	234
22	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	235
23	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม.....	235
24	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	236
25	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะความสามารถทางด้านการสื่อสาร ภาษาจีนกลางหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา.....	236
26	ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ด้วยตนเอง.....	237
27	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อน การทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	238

ตารางที่	หน้า
28	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง..... 239
29	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลัง การทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมผู้ดูแลสุขภาพในสปา..... 239
30	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลัง การทดลองของกลุ่มควบคุม..... 240
31	ประเด็นเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วม โปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแล สุขภาพในสปา..... 240
32	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 242
33	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง..... 242
34	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม..... 243
35	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม..... 243
36	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะความสามารถทางด้านการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.... 244
37	ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง..... 245
38	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 246
39	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง..... 246
40	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 247

ตารางที่	หน้า
41	การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 247
42	ประเด็นเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาของกลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปา..... 248
43	ผลการประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา..... 250
44	สรุปเทคนิคที่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพ ให้กับผู้เรียนระยะที่1 คิดเป็นร้อยละ..... 268
45	สรุปเทคนิคที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพให้กับ ผู้เรียนระยะที่2 คิดเป็นร้อยละ..... 272
46	สรุปผลจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา และการแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 277

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972).....	45
2	แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ Houle (1972).....	50
3	ขั้นตอนแสดงการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ตามทฤษฎี Andragogy ของ Knowles (1978).....	70
4	พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ The Zone of Proximal Development หรือ ZPD.....	75
5	แสดงการเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนของ Van Lier (2004).....	87
6	สรุปการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding).....	93
7	การบูรณาการ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther(1992), McKenzie(2000).....	128
8	กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพของโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	134
9	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	139
10	แสดงวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	144
11	วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	149
12	แสดงลำดับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	212
13	แสดงผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	296
14	แสดงผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา.....	335

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยมีมูลค่าการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 8 ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เทียบเท่ากับการส่งออก ข้าว อ้อย มันสำปะหลังและ ยางพารา ในปีที่ผ่านมาคือ พ.ศ.2554 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทยมีเป็นจำนวน 19.1 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเป็นอันดับสูงสุดคือจำนวนกว่า 1.7 ล้านคน รองลงมาคือ มาเลเซีย และรัสเซีย (กรมการท่องเที่ยว, 2555) รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวชาวจีนโดยมีการขยายสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใน 4 เมืองหลัก ได้แก่ ปักกิ่ง เชียงไฮ้ คุนหมิง และ เจิ้งตู และมีนโยบายที่จะผลักดันการท่องเที่ยวตามนโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยตั้งเป้าหมายเพิ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนในปี พ.ศ. 2558 เป็นจำนวน 3.7 ล้านคน (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555 : ออนไลน์) และจากการสำรวจล่าสุดของกรมการท่องเที่ยว ปีพ.ศ. 2555 ปรากฏว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นไปแบบก้าวกระโดด ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว 10 อันดับสูงสุดที่เดินทางเข้าไทยเดือนเมษายน 2555

ประเทศ	พ.ศ. 2012		พ.ศ. 2011		▲ ร้อยละ
	จำนวน(คน)	ส่วนแบ่ง ร้อยละ	จำนวน(คน)	ส่วนแบ่ง ร้อยละ	
จีน	196,192	11.83	138,042	8.89	+42.12
มาเลเซีย	162,360	9.79	208,644	13.44	- 22.18
รัสเซีย	106,055	6.39	88,373	5.69	+20.01
ญี่ปุ่น	103,657	6.25	88,887	5.73	+16.62
เกาหลี	79,783	4.81	69,858	4.50	+14.21
อินเดีย	79,130	4.77	71,809	4.63	+10.20
ลาว	73,552	4.43	66,729	4.30	+10.22

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเทศ	พ.ศ. 2012		พ.ศ. 2011		▲ ร้อยละ
	จำนวน(คน)	ส่วนแบ่ง ร้อยละ	จำนวน(คน)	ส่วนแบ่ง ร้อยละ	
เชื้อชาติ					12/11
อังกฤษ	73,402	4.42	87,716	5.65	-16.32
ออสเตรเลีย	71,558	4.31	77,570	5.00	-7.75
สหรัฐอเมริกา	56,184	3.39	57,642	3.71	-2.53

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยในเดือนเมษายน พ.ศ.2555 มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.12 แสดงให้เห็นว่าตลาดการท่องเที่ยวไทยเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้นเนื่องจากการเปิดตลาดการค้าเสรี และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งส่งผลให้ชาวจีนสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างอิสระมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นและนำรายได้สู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

กลยุทธ์หนึ่งที่มีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาประเทศไทยรวมทั้งชาวจีนคือ กลยุทธ์ “เฮลท์ แอนด์ เวลเนส” (Thailand Health and Wellness) เพื่อกระตุ้นกลุ่มตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นจุดขายในเรื่องของ เมดิคัลและสปา (Medical and Spa) ที่เป็นการผสมผสานระหว่างการนวดแผนโบราณ กับการให้บริการของธุรกิจสปา (ฐานเศรษฐกิจ, 2555 : ออนไลน์) ประกอบกับการที่ประเทศจีนมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก นักท่องเที่ยวชาวจีนมีกำลังพอที่จะจ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวที่มีราคาแพงกว่าในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากบทความในหนังสือพิมพ์ The Guardian ของอังกฤษ รายงานว่ามูลค่าในการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มสูงขึ้นจาก 54,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ. 2553 ถึงระดับ 72,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ.2554 (ศูนย์วิจัยกิจการไทย, 2555 : ออนไลน์) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยแล้วมาใช้บริการในสปามากขึ้น จากงานวิจัยการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยของ มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาดและคณะ(2553) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนส่วนใหญ่เป็น

กลุ่มคนรุ่นใหม่ มีการศึกษาดี สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยม คือ กรุงเทพมหานคร พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ โดยนักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีความเป็นไทย ชีวิตยามราตรี และสปา ตลอดจนความเป็นมิตรของคนไทย และสอดคล้องกับ รายงานของ “ซีวาCRM” สปาของไทยที่ได้มาตรฐานระดับสากลติดหนึ่งใน 10 ของโลกรายงานว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ารับบริการถึงร้อยละ 25 ของจำนวนผู้เข้ารับบริการทั้งหมดในสปา และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะแตกต่างจากทางยุโรปและอเมริกาคือ มีอายุน้อยกว่า 44 ปี นิยมชีวิตหรูหรา และมีอำนาจในการจับจ่ายมากขึ้น (Spafinder, 2011: online)

การท่องเที่ยวแบบมีสปาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่กำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ซึ่งสปา หมายถึงสถานบริการเพื่อสุขภาพหรือสถานพยาบาลที่ให้บริการลูกค้าทั่วไปด้วยศาสตร์การนวดเพื่อสุขภาพ การปฏิบัติต่อร่างกายเพื่อสุขภาพ และการใช้น้ำเพื่อสุขภาพเพื่อปรับความสมดุลของร่างกายและจิตใจ โดยให้คำแนะนำการส่งเสริมสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์ทางเลือก (กระทรวงสาธารณสุข, 2547) และสปาในประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการใช้บริการเมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทย ด้วยศักยภาพและความโดดเด่นของการให้บริการของคนไทย จะเห็นได้จากข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย โดยสมาพันธ์ สปาแห่งประเทศไทยสิงคโปร์ (Intellengent Spas Pte Ltd,Singapore) ได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปาในเอเชีย ซึ่งเผยแพร่ในนิตยสารไทยเวย์แม็กกาซีน พบว่าจุดหมายปลายทางที่ต้องการใช้บริการ ความตั้งใจที่จะใช้สปาในครั้งต่อไป และการบริการที่ขอใช้ในสปามากที่สุด มีดังต่อไปนี้ (สิปปศิณี บาเรย์, 2555)

ตารางที่ 2 แสดงผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสปาในเอเชีย

จุดหมายปลายทางที่คาดหวังในการใช้บริการสปาในวันหยุด	
อันดับที่	ร้อยละ
อันดับ 1 ประเทศไทย	22
อันดับ 2 อินโดนีเซีย	19
อันดับ 3 มาเลเซีย	13
อันดับ 4 ออสเตรเลีย	7
อันดับ 5 อื่นๆ (รวมกันหลายประเทศ)	39

ตารางที่ 2 (ต่อ)

จุดหมายปลายทางที่จะใช้สปาในครั้งต่อไป	
อันดับที่	ร้อยละ
อันดับ 1 ประเทศไทย	42
อันดับ 2 อินโดนีเซีย	30
อันดับ 3 มาเลเซีย และ มัลดีฟ (เท่ากันแห่งละ)	5
อันดับ 4 อื่น ๆ (รวมกันหลายประเทศ)	18
การบริการที่ชอบใช้ในสปามากที่สุด	
อันดับที่	ร้อยละ
อันดับ 1 การนวดแผนไทย (Massage)	54
อันดับ 2 การขัดตัว (Body scrub)	14
อันดับ 3 การห่อตัว – พอกตัว(Body wrap)	10
อันดับ 4 การดูแลความงามใบหน้า(Facial)	4
อันดับ 5 การบริการอื่นๆ (รวมกันหลายชนิด)	18

ที่มา : Thailand paradise for spa lovers, 2011

จากตารางที่ 2 แสดงถึงความต้องการใช้บริการสปา โดยมีร้อยละของสปาจุดหมายปลายทางที่ต้องการใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ สปาในประเทศไทย คือร้อยละ 22 รองลงมาคือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 19 มีความตั้งใจที่จะใช้สปาในครั้งต่อไปมากที่สุด ได้แก่ ประเทศไทย คือ ร้อยละ 42 รองลงมาคือ อินโดนีเซีย ร้อยละ 30 และการบริการที่ชอบใช้มากที่สุด ได้แก่ การนวดแผนไทย ร้อยละ 54 รองลงมาได้แก่ การห่อตัว-พอกตัวร้อยละ 14 แสดงให้เห็นถึงโอกาสทางธุรกิจสปาในประเทศไทยที่สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนายอภิชัย เจียรอดิศักดิ์ ประธานสมาพันธ์สปาไทย ได้เปิดเผยถึงภาพรวมธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ปี พ.ศ. 2554 มียอดผู้ใช้บริการสปาถึง 5.5 ล้านคน สร้างรายได้ 14,000 ล้านบาท ส่วนปี พ.ศ. 2555 นี้ คาดว่าธุรกิจจะเติบโตร้อยละ 7-10 ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ 15,500 ล้านบาท โดยผู้ใช้บริการ ร้อยละ 60 เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ และร้อยละ 40 เป็นชาวไทย ส่วนสปาเพื่อสุขภาพมีจำนวนประมาณ

1,200 ราย เป็นสปาในโรงแรมร้อยละ 60 ที่เหลือเป็นสปาที่ออกมาตั้งสถานประกอบการเอง สปาในโรงแรมมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องเพราะสปากลายเป็นจุดขายที่โรงแรมต้องมี ทำให้สปาที่ตั้งสถานประกอบการเฉพาะต้องเร่งปรับตัวเพื่อแข่งขันให้ได้ โดยปัจจุบันหลายแห่งใช้วิธีขยายขนาดสปาให้ใหญ่ขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มทัวร์เหมาที่มาใช้บริการปริมาณมากๆ แต่ปัญหาหนึ่งของธุรกิจสปา ก็คือการขาดแคลนบุคลากรดูแลสุขภาพสปา (Spa therapist) ความต้องการบุคลากรมีเพิ่มมากขึ้นสวนทางกับภาครัฐที่ยังผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพได้ไม่เพียงพอ (เดลินิวส์, 2555: ออนไลน์) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาจึงเป็นอาชีพที่ ยังมีความต้องการบุคลากรอยู่เป็นจำนวนมากและยังต้องมีการ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาชีพให้ได้มาตรฐานระดับสากลและมีคุณภาพมากขึ้นตามลำดับ

อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา (Spa Therapists) คือผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการดูแลสุขภาพแก่ลูกค้าโดยตรง ทางด้านความงาม การดูแลสุขภาพ และการป้องกันโรค ประกอบด้วย การนวดแผนไทย การนวดผ่อนคลาย และการนวดบรรเทาปวดเมื่อย ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสปา (กระทรวงสาธารณสุข, 2546) ทั้งนี้โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องกำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพและเสริมสวยตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509, พ.ศ. 2546 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ดูแลสุขภาพในสถานประกอบการธุรกิจสปาดังนี้คือ 1. ผู้ให้บริการต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ 2. ต้องได้รับการอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรจากหน่วยงานราชการ สถาบันหรือสถานศึกษาที่คณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานสถานประกอบการกลางรับรอง 3. ด้านสุขภาพผู้ให้บริการต้องไม่เป็นโรคต้องห้ามดังต่อไปนี้ ได้แก่โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคจิตร้ายแรง โรคอื่นๆ ในระยะที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน หรือโรคติดต่อในระยะร้ายแรง เช่น วัณโรคระยะติดต่อ ตับอักเสบชนิดบี โรคผิวหนังในระยะติดต่อ เอดส์ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถเป็นกัน 4. ด้านประวัติการทำงานในกรณีที่เคยเป็นผู้ให้บริการมาก่อนแต่ถูกเพิกถอนใบประเมินความรู้ความสามารถ จะต้องพ้นระยะเวลานับแต่วันที่ถูกเพิกถอนไม่น้อยกว่า 2 ปี ซึ่งต้องขอประเมินความรู้ความสามารถใหม่ อีกทั้งได้รับการรับรองคุณภาพจากสถานประกอบการธุรกิจสปาไทย เพื่อให้ได้มาตรฐานของสำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุขโดยได้กำหนดมาตรฐานทางด้านบุคลากรผู้ดูแลสุขภาพในสปาไว้ดังนี้คือ 1. จะต้องมีทักษะความรู้เฉพาะด้านของการให้บริการในแต่ละประเภท 2. สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างดีและสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา 3. มีทักษะการบริการลูกค้าในการดูแลสุขภาพ และให้บริการที่ลูกค้าพึงพอใจ 4. มีทักษะการเอาใจใส่ลูกค้า มีความสุภาพอ่อนน้อม 5. มีความสามารถ

ในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์ ในห้องบริการดูแลสุขภาพให้ครบพร้อมเพื่อให้บริการตลอดเวลา 6.สนับสนุนการทำงานของหน่วยอื่นๆ 7.ผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกของสถานประกอบการ อย่างสม่ำเสมอ (กระทรวงสาธารณสุข, 2546)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาจะต้องเป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และต้องมีความรู้ทางด้านการศึกษาภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา และต้องได้รับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้อง มีการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะในการทำงานในปัจจุบันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขและมาตรฐานตามระดับสากล นั่นคือการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินธุรกิจและเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทุกระดับในการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เนื่องจากการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นการเปิดเสรีทางการค้า สินค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี เปิดเสรีการลงทุน เปิดเสรีการเคลื่อนย้ายการลงทุน โดยการเปิดเสรีนี้จะ เปิดเต็มรูปแบบภายในปีพ.ศ 2558 ดังนั้นผู้ดูแลสุขภาพในสปาซึ่งเป็นบุคลากรส่วนหนึ่งทางด้านภาคบริการจึง จำเป็นต้องเพิ่ม พูนความรู้ความสามารถของตนให้มากขึ้นและ ตามความต้องการในปัจจุบันที่มีแนวโน้มต้องให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาใช้บริการในสปาที่นับวันจะมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศจีน สิงคโปร์ ฮองกง และไต้หวัน ซึ่งเป็นประเทศที่สื่อสารโดยใช้ภาษาจีนกลางเป็นหลัก ถึงร้อยละ 80 (กรมประชาสัมพันธ์, 2554) จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าลูกค้าต่างชาติที่มาใช้บริการ ในสปาในปัจจุบันเป็นลูกค้าชาวจีนจากประเทศต่างๆ มากกว่าชาติอื่น ซึ่งลูกค้าชาวจีนที่มาใช้บริการ ส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ดังนั้นความรู้ทางด้านการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยสื่อสารด้วยภาษาจีนกลางจึงเป็นทักษะหนึ่งที่ผู้ดูแลสุขภาพในสปาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมในการประกอบวิชาชีพการให้บริการในสปาแก่ลูกค้าชาวจีนได้อย่างถูกต้องและได้มาตรฐาน และจากผลการสำรวจบริการในสปาที่ลูกค้านิยมใช้บริการมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การนวดแผนไทย (สิปปศิณี บาเลย์, 2555) ซึ่งการนวดแผนไทย ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับลูกค้า ดังนั้น การที่ผู้ดูแลสุขภาพในสปาไม่สามารถสื่อสารภาษาจีนกลางกับลูกค้าชาวจีนที่พูด ได้เพียงภาษาจีนเพียงภาษาเดียวนั้น ย่อมทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการแก่ลูกค้าชาวจีน ที่มารับบริการ

สอดคล้องกับ รายงานการวิจัยความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพผู้ให้บริการนวดแผนไทยต่อการปฏิบัติงานในจังหวัดชลบุรี ของชุตติมา พนมศักดิ์ (2549) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบมาก 3 อันดับในการดำเนินการนวดของผู้ให้บริการนวดแผนไทยอันดับแรกคือ มีปัญหาด้านการสื่อสารระหว่าง การปฏิบัติงาน ในกรณีผู้รับบริการเป็นชาวต่างชาติเช่น ภาษาจีนกลาง ภาษาอังกฤษ ภาษาเกาหลี เป็นต้น รองลงมาเป็น ความรู้และทักษะที่ต้องการพัฒนาคือการทำลูกประคบ และอันดับสามคือการนวดน้ำมันตามลำดับ กล่าวคือปัญหาด้านการสื่อสารในกรณีผู้รับบริการเป็นชาวต่างชาติ นั้น พนักงานขาดความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างชาติอื่นๆ จึงพบปัญหาในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ และส่งผลเสียต่อธุรกิจทำให้ลูกค้าไม่ยอมกลับมาใช้บริการอีก ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจสปาไทยเรือนธรรมแผนไทย และวิทยากรสอนนวดแผนไทยจากสมาคมแพทย์แผนไทย ในด้านปัญหาของผู้ดูแลสุขภาพในสปา พบว่าการที่ไม่สามารถสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติได้ทำให้ไม่สามารถสอบถามลูกค้าถึงอาการของโรคต่างๆเช่น ความดัน เบาหวาน หรือการผ่าตัดที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ อย่างยิ่งที่จำเป็นต้องสอบถามลูกค้าก่อนการนวดทุกครั้ง และในขณะที่นวด เพราะในการนวดนั้นมีข้อระมัดระวังและข้อห้ามในการนวดไม่เช่นนั้นก็จะอันตรายมาก เนื่องจากมีบางกรณีลูกค้าถึงกับเสียชีวิตเพราะการนวดก็มี (ช่อทิพย์ ชื่นบำรุง, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2553, วิจารณ์ โหมดเทศ, พวงผกา จามิกรณ์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2553, ประชิต มหาเมฆ, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2553) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับนายแพทย์ สมยศ ศิริคมี อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่ากิจการธุรกิจ สปาไทยที่ไม่เข้าข่ายมาตรฐานอาจก่อให้เกิดอันตราย การนวดหากกดจุดผิดอาจกดโดนจุดอันตรายและถึงตายได้ (มูลนิธิสุขภาพไทย, 2553 : ออนไลน์) ดังนั้นทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางจึงมีความสำคัญต่อผู้ดูแลสุขภาพในสปาอย่างมากในปัจจุบันที่ลูกค้าต่างชาติส่วนใหญ่เป็นชาวจีน อีกทั้งทักษะในการนวดบรรเทาอาการต่างๆ ได้แก่ อาการปวดศีรษะจากความเครียด ปวดคอ ปวดบ่า-ไหล่ ปวดแขน ปวดข้อศอก-ข้อมือ ปวดเอว-ปวดหลัง ปวดสะโพก ปวดขา ปวดเข่า ข้อเท้าแพลง ก็เป็นอีกหนึ่งทักษะที่ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาต้องมีการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา (สมาคมแพทย์แผนไทย, 2553) เพื่อสามารถช่วย บรรเทา อาการต่างๆรวมทั้งบรรเทาความเครียดให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาอาชีพ การนวดแผนไทยในปัจจุบันมีหน่วยงานหลายหน่วยงานได้จัดหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นให้กับประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และ

สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือ สำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาอาชีพแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544)

1. การฝึกทักษะอาชีพ โดยจัดการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการอาชีพ
2. การเข้าสู่อาชีพ เป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ
3. กลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มที่มีอาชีพประเภทเดียวกัน ให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพผลผลิตเข้าสู่การจำหน่ายมีรายได้ยิ่งขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม
4. การพัฒนาด้วยเทคโนโลยี เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ต้องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพและศักยภาพแก่ตนเองและกลุ่ม

การจัดการศึกษาอาชีพทั้ง 4 ประเภทนี้เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องทั้งการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ,2544) และหลักสูตร การฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพเป็นหลักสูตรหนึ่งที่สถานการศึกษาหรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหรือสำนักงานกศน.จังหวัด ซึ่งได้มีการจัดการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั่วภูมิภาค จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการเรียนหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนหลักสูตรนวดแผนไทยระยะเวลา 60 ชั่วโมง โดยหลักสูตรนี้เป็นการเรียนพื้นฐานการนวดตัวเพื่อสุขภาพเท่านั้น วิธีการสอนโดยผู้สอนใช้วิธีการบรรยาย ส่วนทางด้านหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพื่อให้ได้มาตรฐานบุคลากรผู้ดูแลสุขภาพในสปาของสำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุขในด้านการสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ออย่างน้อย 1 ภาษานั้นมีเพียงการสอนเป็นภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่มีการสอนเป็นภาษาอื่นๆ เช่นภาษาจีนกลาง เพื่อสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนแต่อย่างใด ซึ่งในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาเป็นจำนวนมากและนิยมมาใช้บริการในสปา ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของ กศน.อำเภอ

เมื่อสำเร็จหลักสูตรแล้วก็จะไปประกอบอาชีพโดยการทำงานในสปา และให้บริการลูกค้าตามสถานที่ต่างๆ ดังนั้น เมื่อลูกค้าชาวจีน มาใช้บริการจึง ไม่สามารถสื่อสารกันได้ หากมีการจัดการศึกษาให้ความรู้ในการสื่อสารภาษาจีนกลางก็จะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้ที่นำไปประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้ลูกค้าชื่นชอบได้ (นุชลี สุธานนท์กุล, วงเดือน ศิริกุล, รัตนา วงศ์สุวัฒน์ สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2553, ไมรา ชัตติรัตน์, สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2553) จากสาเหตุดังกล่าวทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการต่างๆ 10 อาการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้กับผู้เรียนสำเร็จหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของ กศน.อำเภอ เพื่อผู้เรียนสำเร็จหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของ กศน.อำเภอ จะได้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย เป็นที่ประทับใจของลูกค้าชาวจีนที่มาใช้บริการเป็นจำนวนมากและสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยโดยเพิ่มการสื่อสารภาษาจีนกลาง จะเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล โดยเนื้อหาและหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้เรียน (สำนักงาน กศน., 2553) นอกจากนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความคิดของปรัชญามนุษยนิยมคือ ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์และตระหนักถึงความแตกต่างยอมรับความแตกต่างความรู้ ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับปรุงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม (สุมาลี สังข์ศรี, 2545) ดังนั้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นการศึกษาที่เหมาะสมอย่างยิ่งแก่บุคคลที่ต้องการพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพให้มีทักษะความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้นในการที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปาจึงควร พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาให้กับผู้ ดูแลสุขภาพในสปาที่ สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของ กศน.อำเภอ ที่เรียนพื้นฐานการนวดแผนไทยมาแล้ว จะมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาอย่างน้อย 1 ปี ให้สามารถมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นในทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ได้แก่ อาการปวดศีรษะจากความเครียด ปวดคอ

ปวดบ่า-ไหล่ ปวดแขน ปวดข้อศอก-ข้อมือ ปวดเอว-ปวดหลัง ปวดสะโพก ปวดขา ปวดเข่า ข้อเท้า
 แพลง ในการบริการลูกค้าที่มาใช้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล
 สุขภาพในสปา ผู้วิจัยได้ศึกษาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลายโปรแกรม และพบว่า
 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องมากที่สุดในการนำมาใช้
 ในการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา คือ โปรแกรมการศึกษานอกระบบของ
 Houle (1972) เนื่องด้วยโปรแกรม การศึกษานอกระบบของ Houle (1972) มีแนวคิดที่เน้นการจัด
 การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่รู้จักจบ โดยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาชีพ
 (Professional) ให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะรักษามาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ เพิ่ม
 ประสิทธิภาพ และเพิ่มความน่าเชื่อถือในการประกอบวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
 Houle (1972) จึงให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปแบบเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม
 ทั้งก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ และหลังจากได้ปฏิบัติงานในสายอาชีพนั้นๆ แล้วเมื่อเวลาผ่านไป
 มีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่มากขึ้นก็จะต้องมีการจัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาบุคคลให้
 ก้าวหน้าตามลำดับขั้นต่อไป ในขณะเดียวกันในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบอยู่ก็กำหนดให้มีหลักสูตร
 ทบทวนความรู้ (Refresher) เพื่อเป็นการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ การจัดให้มีหลักสูตร
 ฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องนี้เป็นหัวใจสำคัญของ โปรแกรม การศึกษานอกระบบของ Houle (1972)
 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) มีการดำเนินเป็น 7 ขั้นตอน
 ดังนี้คือ 1.การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้
 2.การตัดสินใจดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ 3.การกำหนดวัตถุประสงค์ 4.การออกแบบรูปแบบ
 กิจกรรมที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 10 ประการคือ แหล่งเรียนรู้ ผู้สอน วิธีการ ตาราง
 กิจกรรม ลำดับเหตุการณ์ในการจัดกิจกรรม การเสริมแรงทางสังคม ความเข้าใจในผู้เรียน
 รายบุคคล การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เกณฑ์การประเมินผล การออกแบบการ
 ฝึกอบรมที่ชัดเจน 5. การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับ การดำเนินชีวิตของผู้เรียน 6. การนำ
 แผนงานสู่การปฏิบัติ 7. การวัดและประเมินผล ซึ่ง แนวคิดการพัฒนา โปรแกรมการศึกษานอก
 ระบบของ Houle(1972) มีความสอดคล้องกับการสรุปรายงานโครงการส่งเสริมพัฒนาการนวด
 พื้นบ้านในการดูแลสุขภาพและเสริมสร้างรายได้ชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ปี
 2547 ของกระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการนวดแผนไทยเพื่อการดูแล
 สุขภาพดังนี้คือ 1. การนวดแผนไทยควรมีการพัฒนาองค์ความรู้การนวดแผนไทยทุกๆ 1 ปี
 2. ควรมีการเพิ่มทักษะในการให้บริการแก่หมอนวดแผนไทยอยู่เป็นประจำ 3. ควรจัดฝึกอบรมเพื่อ

แลกเปลี่ยนและพัฒนาทักษะการนวดให้แก่หมอนวดแผนไทยทุกภูมิภาคเพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการนวดให้กับหมอนวดแผนไทย และจากมาตรฐานของสำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดให้หมอนวดแผนไทยต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ (กระทรวงสาธารณสุข, 2548) อีกทั้งผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องมีคุณสมบัติในการดูแลสุขภาพของลูกค้าด้วย ไม่ได้ให้บริการด้วยการนวดแผนไทยเพียงด้านเดียว ดังนั้นผู้ดูแลสุขภาพในสปาจึงต้องมีการพัฒนาความรู้เรื่องการบำบัด และความรู้เกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายเพิ่มเติม (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2553) รวมทั้งความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางเพื่อสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวจีน ด้วยเหตุผลดังกล่าวโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของ Houle (1972) จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องในการนำมาพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นต้องใช้วิธีการหรือกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิด ความรู้ ทักษะและ เจตคติที่ดี ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา จากการศึกษาพบว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีอายุอยู่ในช่วง 18-65 ปี บุคคลในวัยนี้ต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริง และการทำงานได้ทันที ลักษณะของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องการที่จะชี้แนะตนเองมากกว่าจะให้ผู้สอนมาชี้แนะ (สำนักงานกศน., 2553) ดังนั้นการจัดการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียนควรมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และคำนึงถึงความต้องการของผู้ใหญ่ ตลอดจนเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการชี้แนะตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978)

การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นหรือจัดให้มีขึ้นสำหรับประชาชนวัยผู้ใหญ่ ตามความหมายศาสตร์การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ซึ่ง Knowles(1978) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นศาสตร์และศิลป์ที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ยืดปัญหาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยเนื้อหาเน้นการพัฒนาศักยภาพระดับบุคคลและกลุ่มบุคคลมีเทคนิคการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้ใหญ่ได้สำรวจความต้องการของตนเอง วางเป้าหมายของตนเองมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดประสบการณ์รวมทั้งประเมินการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนรากฐานหลักการและความเชื่อ 4 ประการที่ต่างจากการศึกษาของเด็กคือ

1. ผู้ใหญ่มีมโนทัศน์รับรู้ต่อตนเองจากฟังพาผู้อื่นเป็นผู้ชี้นำตนเอง
2. ผู้ใหญ่จะสะสมประสบการณ์ความรู้จำเป็นแหล่งวิทยาการที่มีคุณค่าเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นประสบการณ์ที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
3. ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนเมื่อมีความต้องการนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงทั้งในครอบครัวและการทำงาน
4. ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ทันทีโดยเร็ว มองเห็นคุณค่าของเวลา ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดผลสูงสุดต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การจัดการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คืออายุ สุขภาพ อารมณ์ ประสบการณ์ ความพร้อม ความต้องการ แรงจูงใจ การเสริมแรง และความแตกต่างของการรับรู้ในแต่ละบุคคล ซึ่ง Knowles (1978) ได้กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2. วางแผนงานการเรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน 4. ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในการเรียนรู้ 5. ออกแบบการเรียนรู้ 6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 7. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ

ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาประกอบด้วยการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาใหม่สำหรับการประกอบอาชีพเปรียบเสมือนเด็กที่เริ่มเรียนภาษาดังนั้นการ จัดการ เรียนรู้จึง ต้องมี ความสัมพันธ์กับ การพัฒนาการทาง ด้านภาษา Vygotsky (1978) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ทางด้านภาษาว่า จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือระดับที่พัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้นี้เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) หมายถึงบริเวณที่ผู้เรียนกำลังจะเข้าใจในบางสิ่งบางอย่างที่สามารถเข้าใจได้หากได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมากกว่า ผู้เรียนก็จะสามารถทำได้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกจากจะให้ความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่แล้วควรให้ความสำคัญของความแตกต่างของแต่ละบุคคลที่มีระดับพัฒนาการที่แตกต่างกัน ควรมีการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน และสามารถช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในสิ่งที่ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ อีกทั้งจากรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาบูรณาการนวดแผนไทยกับการสร้างโอกาสทางอาชีพของ

พิมพ์ภักดี แหล่งสนาม (2545) ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมการนวดแผนไทยในปัจจุบันเป็นการฝึกอบรมที่มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ดังนั้นการเรียนรู้ของหลักสูตรควรที่จะฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติไปสู่การประกอบอาชีพได้มากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการจัดกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการเรียนรู้เนื่องจากการศึกษาพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2543) ได้แบ่งความสามารถในการจัดการทางด้านอาชีพเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 18-34 ปี กลุ่มวัยกลางคนอายุตั้งแต่ 35-50 ปีและวัยสูงอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปจนปลดเกษียณ ทั้งสามกลุ่มนี้จะมีวัฒนธรรมวิถีการดำเนินชีวิต ความคิดเห็น ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันจากข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นดังกล่าวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นจริงแต่ละบุคคล ผู้สอน ต้องช่วยเหลือ ดูแลผู้เรียนให้สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ดังที่ผู้เรียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ และการเรียนรู้ที่ผู้สอนช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียน จนกระทั่งประสบความสำเร็จมีความสอดคล้องกับแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ดังนี้

แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดของ Vygotsky (Wing and Putney, 2002) ในเรื่องพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) เป็นแนวคิดที่มีขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยผู้สอนกับผู้เรียนมีบทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์กันในการที่ผู้สอนให้การช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ตามสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและทำงานได้สำเร็จ โดยผู้สอนจัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้การช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอน และสามารถปรับการสร้างความรู้ความเข้าใจนั้นให้กลายเป็นความรู้ความเข้าใจใหม่ได้ภายในตนเอง (Internalization) ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้ก้าวไปสู่ขั้นหรือระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นไปทำให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเองในการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น ในขั้นเริ่มต้นผู้สอนจะต้องเข้าใจในระดับความสามารถของผู้เรียนความต้องการ และบทเรียน ที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้เพื่อผู้สอนจะได้กำหนดการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินกว่าความสามารถที่ผู้เรียนจะทำได้โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถและสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ก่อนมีอิสระในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถทำงานได้สำเร็จด้วยตนเองแล้วการสนับสนุนต่างๆก็จะลดลงจนกระทั่งผู้สอนหยุดการช่วยเหลือ โดย แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพนี้เป็นการบูรณาการแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ ของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine

และ Guenther (1992), McKenzie (2000) ได้เป็นขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังนี้คือ 1. การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน 3. การรักษาทิศทางการเรียนรู้ และประเมินผลที่ชัดเจน 4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ และชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 5. การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน 6. การประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ดังนั้น แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (scaffolding) โดยมีขั้นตอนที่ชัดเจนนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งความสามารถนี้เกิดจากการที่ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือ ด้วยวิธีที่หลากหลาย และผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้การช่วยเหลือ เพื่อนผู้เรียนซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอน หรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพช่วยให้ผู้เรียนที่มีวัยที่แตกต่างกัน มีความรู้แตกต่างกัน สามารถนำศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้ในการเรียนร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งวิธีการเรียนรู้นี้จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดความอบอุ่นใจ และทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เกิดการพัฒนามากขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ก็จะประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา สามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาโปรแกรม โดยนำทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Wood, Bruner และ Ross, Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000) มาบูรณาการโดยนำมาใช้ร่วมกันกับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของ Houle (1972) ซึ่งจะช่วยให้มีส่วน ส่งเสริม ให้ประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ต้องการพัฒนาอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มี ความรู้ ความสามารถและมี คุณภาพเพิ่มขึ้น อันจะช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยเกิดการขยายตัว ตลอดจนสามารถรับมือกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตขึ้นได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. เพื่อศึกษาผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3. เพื่อศึกษาปัจจัย และเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อ พัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

สมมติฐานการวิจัย

จากการวิจัยของ Harrison (1994) Perrin (2000) อรทัย ศักดิ์สูง (2543) พรประเสริฐ เสือสี (2547) พบว่าแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ตาม สถานการณ์ในปัจจุบัน และมีความต้องการเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะให้กับตนเอง ผู้ใหญ่จะกลับมา เรียนรู้ที่โรงเรียนอีกครั้งเพื่อที่จะสร้างรายได้ และเพื่อสร้างอาชีพต่อเนื่อง การเรียนรู้โดยส่วนใหญ่ จะเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการเรียนรู้มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับอายุ บรรยากาศการเรียนรู้โดยใช้ธรรมชาติจะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดี ดังนั้นแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ จึงเป็นแนวคิดที่สามารถ สร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ในด้านการเสริมศักยภาพ (Scaffolding)ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ จากการศึกษา งานวิจัยของ Hardjito and Fung (2010) , King, Staffieri and Adelgais (1998) ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2546) กมล โพธิเย็น (2547) พบว่า การเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการช่วยเหลือสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบ สามารถ สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดขั้นสูงและการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้สูงขึ้นได้

จากเหตุผลและผลจากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) และแนวคิด ช่วยเสริม ศักยภาพ (Scaffolding) จะสามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ให้กับผู้สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพ ระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยในการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังต่อไปนี้

1. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานี้แล้วจะมีผลสัมฤทธิ์ความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
2. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานี้แล้วจะมีทักษะความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
3. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานี้แล้วจะมีเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง และเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาดีกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตที่จะทำการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษาและขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาคือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ หลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เป็นหมอนวดแผนไทย

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่

ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้วยแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ

ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

สำหรับขอบเขตเนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 หมวดคือ

2.1 หมวดความรู้ ด้านทักษะ การสื่อสารภาษาจีน กลาง โดยปรับปรุงมาจากภาษาอังกฤษเพื่อการนัดหมายไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย และภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานนัดสปา ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีหัวข้อดังนี้

- 2.1.1 การทักทายและ การแนะนำตัวเอง
- 2.1.2 การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า
- 2.1.3 การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ
- 2.1.4 การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนัดหมายไทย และ สปา
- 2.1.5 การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนัดหมายไทย และ สปา
- 2.1.6 การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า
- 2.1.7 การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า
- 2.1.8 การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า
- 2.1.9 การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป
- 2.1.10 การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2.2 หมวดความรู้ด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยปรับปรุงมาจากเนื้อหาหลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทย (2550) ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญ.ดร.วิฑูรย์โยคะ รัตนรังสี (2545) และคู่มือฝึกปฏิบัติในการนวดแผนไทย ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) โดยมีหัวข้อดังนี้

- 2.2.1 อาการปวดศีรษะจากความเครียด
- 2.2.2 อาการปวดคอ
- 2.2.3 อาการปวดบ่าและไหล่
- 2.2.4 อาการปวดแขน
- 2.2.5 อาการปวดข้อศอกและข้อมือ
- 2.2.6 อาการปวดเข่าและปวดหลัง
- 2.2.7 อาการปวดสะโพก
- 2.2.8 อาการปวดขา
- 2.2.9 อาการปวดเข่า
- 2.2.10 อาการข้อเท้าแพลง

คำจำกัดความในการวิจัย

โปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมทางการศึกษาจากระบบโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของผู้ดูแลสุขภาพในสภาวะที่มีองค์ประกอบดังนี้คือ วัตถุประสงค์ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ ระยะเวลา แหล่งความรู้และสื่อการสอน สภาพแวดล้อม และการวัดและประเมินผล

การพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาจากระบบโรงเรียน หมายถึง กระบวนการของการจัดกิจกรรมทางการศึกษาจากระบบโรงเรียน โดย นำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามรูปแบบแนวคิดของ Houle (1972) ซึ่งเป็นแนวคิดของการวางแผน และการจัดโปรแกรมการศึกษา มีองค์ประกอบ 7 ขั้นตอน คือ 1. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ 2. การตัดสินใจดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ 3. การกำหนดวัตถุประสงค์ 4. การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม 5. การวางแผนกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน 6. การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ 7. การวัดและประเมินผล

แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) หมายถึง ทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ซึ่งมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองในการใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ในการระบุดูความพร้อมที่จะเรียนของตนเอง โดยมีองค์ประกอบ 7 ขั้นตอน คือ 1. สร้างบรรยากาศ 2. วางแผนงานการเรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน 4. ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายการเรียนรู้ 5. ออกแบบการเรียนรู้ 6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 7. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ

แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) หมายถึง การเรียนรู้ที่มีการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ระบบการช่วยเหลือ โดยผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือผู้เรียน และผู้เรียนที่มีความรู้มากกว่า หรือมี ศักยภาพมากกว่า ให้การช่วยเหลือ ผู้เรียนที่มีความรู้น้อยกว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน กับผู้สอน เป้าหมายของการช่วยเหลือคือการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ สามารถทำสำเร็จได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองแล้วการช่วยเหลือจะยุติลง ประกอบด้วย

กระบวนการ 7 ขั้นตอนได้แก่ 1. การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน 3. การรักษาทิศทางการเรียนรู้ และประเมินผลที่ชัดเจน 4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ และชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 5. การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน 6. การประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ผู้ดูแลสุขภาพในสปา หมายถึง พนักงานที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง ในสถานประกอบการธุรกิจสปา ซึ่งพนักงานจะต้องเป็นบุคคลที่ผ่านการอบรม และมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน มีการศึกษาด้านวิชาชีพ มีวิชาความรู้ด้านการบริการสปา ด้านการนวดแผนไทย ด้านการบำบัดดูแลสุขภาพ

สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา หมายถึง ความสามารถทางด้าน ทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และ ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการได้แก่ อาการปวดศีรษะจากความเครียด ปวดคอ ปวด บ่า-ไหล่ ปวดแขน ปวดข้อศอก-ข้อมือ ปวดเอว-ปวดหลัง ปวดสะโพก ปวดขา ปวดเข่า ข้อเท้าแพลง

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดโปรแกรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม และบุคคล ในระหว่างการทดลองโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลเชิงสนับสนุน หรือผลในเชิงอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

เงื่อนไข หมายถึง ข้อกำหนดในการจัดโปรแกรม ให้ประสบผลสำเร็จและเกิดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ ที่สามารถ นำไปใช้เพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ หลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เป็นหมอนวดแผนไทย

2. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา จากงานวิจัยนี้สามารถนำไป เป็นพื้นฐาน แนวทางของการขยายผล เพื่อไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพของบุคลากรในสาขาวิชาชีพอื่นๆ

3. การนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีความรู้ ความสามารถเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ได้รับข้อมูลด้านปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องจากการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา และสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงให้เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่ง
ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 การศึกษานอกระบบโรงเรียน

- 1.1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.2 ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.3 หลักการและการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.4 ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.5 ประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.6 กลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.1.7 วิธีการและเทคนิคในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

- 1.2.1 ความหมายของโปรแกรม
- 1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาโปรแกรม
- 1.2.3 รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy)

- 2.1 คำนิยามของ “ผู้ใหญ่”
- 2.2 ลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.3 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.4 หลักการสอนผู้ใหญ่ และ บทบาทของผู้สอน
- 2.5 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามขั้นตอนของชีวิต
- 2.6 ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่
- 2.7 รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่

2.8 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2.9 หลักการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้

ตอนที่ 3 การเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

3.1 ความหมายของแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ

3.2 กระบวนการช่วยเสริมศักยภาพ

3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ

ตอนที่ 4 การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ

4.1 การศึกษาเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะอาชีพ

4.2 สถานภาพของธุรกิจสปาไทย และบริการสุขภาพ

4.2.1 ความหมายของสปาไทย และ ธุรกิจสปาไทย

4.2.2 ประเภทธุรกิจสปาไทย

4.2.3 องค์ประกอบสปาไทย

4.2.4 เกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

4.3 ความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนไทย

4.3.1 ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการนวดไทย

4.3.2 ผลของการนวดไทยต่อสุขภาพ

4.3.3 คุณสมบัติของหมอนวดไทยที่ดี

ตอนที่ 5 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

5.1 ขั้นตอนการดำเนินการสอนตามแนวภาษาเพื่อการสื่อสาร

5.2 ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ

5.2.1 ความหมายของทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ

5.2.2 ทักษะการพูด

ตอนที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

6.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่

6.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 การศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้เรียนรู้ทั้งจาก สังคม ธรรมชาติ และการเรียนรู้ที่ได้นอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียนโดยปกติ ซึ่งกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนี้เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสวงหาความรู้เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน

นักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้นิยามของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ดังนี้คือ

รัตนา พุ่มไพศาล (2530) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็น การศึกษาสำหรับผู้ที่มีขาดโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนปกติ เป็นการศึกษากำหนดให้ ประชาชนเพื่อเขาจะได้ศึกษาเล่าเรียนสิ่งต่างๆ ตามที่เขาต้องการเรียน การศึกษานอกระบบ โรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลายืดหยุ่น ปรนัย และตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้น ตามความเหมาะสม และความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิต คือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน ให้รู้จักใช้ความคิดในการตัดสินใจ รู้จักการเรียนรู้ด้วย ตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้คนสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ดังนั้น ยังเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อคนทุกคนในสังคม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538) ได้ให้ความหมายการศึกษานอกระบบว่า เป็น การศึกษาที่มุ่งจัดให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีด้อยโอกาสพลาดหรือขาดโอกาส ทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้โอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการ ดำรงชีวิตและการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ ที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ

อุณา นพคุณ (2546) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า กิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับการศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะและทัศนคติค่านิยมที่ดี กิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ประหยัด และตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษานอกระบบว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการ และ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียน หรือ ฝึกอบรมที่ยืดหยุ่น และหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาและมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆก็ตามที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยมุ่งจัดขึ้น นอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ภาคปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆ ในสังคม โดยยึดหลักการที่ว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นๆ จะสนองตอบต่อความต้องการ ความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่กลุ่มเป้าหมายนั้นได้ด้วย

Knowles (1984) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า เป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อไปหลังจากที่สำเร็จการศึกษาภาคปกติหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นไว้สำหรับผู้ใหญ่ โดยสถาบันต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่าเป็นกิจกรรม การศึกษาที่องค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อให้การเรียนรู้แก่กลุ่มคน หรือบุคคลภายหลังที่ได้ออกจากโรงเรียนภาคปกติไปแล้ว มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการจัดการศึกษา รูปแบบ ระยะเวลา การวัดประเมินผล โดยเนื้อหา หลักสูตรนั้นจะต้องมีความเหมาะสม ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพของปัญหา ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

1.1.2 ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีปรัชญาการศึกษาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความคิดในการจัดกิจกรรมที่ควรเรียนรู้ทำความเข้าใจ (สำนักงานกศน., 2553) ได้แก่

1. ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) เน้นแนวความคิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคม
2. ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความแตกต่าง ยอมรับความแตกต่าง ความรู้ ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล
3. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เน้นความเคารพในเสรีภาพส่วนบุคคล ยอมรับผลของการกระทำ และการตัดสินใจ รับผิดชอบตัวเองต่อการกระทำทางสังคม การจัดการศึกษามุ่งเสริมสร้างพลังในการพัฒนาและการตัดสินใจของบุคคล
4. ปรัชญากรุปปฏิรูปก้าวหน้า (Redicalism) เป็นกลุ่มที่รวมแนวความคิดที่วิพากษ์การศึกษาที่จัดอยู่ทั่วไป มุ่งใช้การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม จำเป็นต้องสร้างมโนสำนึกใหม่ในการเรียนรู้

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้ให้ความเห็นว่า ปรัชญา การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาหลายปรัชญามาผสมผสานกัน ปรัชญาต่าง ๆ ที่นำมาเป็นหลักได้แก่ การศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาการนิยม มนุษยนิยม คิดเป็น และปรัชญาทางพระพุทธศาสนา หลักการการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. ความครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. ความเท่าเทียมและเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา
3. การเปิดโอกาส สร้างโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษา
4. สนองความต้องการของบุคคลและสังคม
5. การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้กลุ่มเป้าหมายมีสิทธิเลือกได้
6. มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ง่าย ลดกฎระเบียบ ขั้นตอน และเปิดโอกาสสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย
7. จัดบริการให้ใกล้ชิด เข้าถึงตัวผู้เรียน เช่น ใช้สื่อประเภทต่าง ๆ มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
8. จัดกิจกรรมให้ผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิต ไม่ให้แปลกแยกไปจากการดำเนินชีวิต
9. จัดกิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง

10. สร้างแรงจูงใจ สร้างนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย
11. ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ เอกชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน
12. ให้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ โดยเริ่มที่ชุมชนและชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ
13. เน้นการเรียนรู้ตามสภาพปัญหา
14. เปลี่ยนภาพของการศึกษาจากห้องเรียน การท่องจำ การบอกความรู้มาเป็นภาพของการร่วมเรียนรู้จากการดำเนินชีวิตและสภาพปัญหาจริง

สรุปหลักการและปรัชญาการศึกษาของระบบโรงเรียนนั้นประกอบไปด้วยความคิดจากหลายสำนักและมีความมุ่งหมายที่ต่างกัน ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม และมนุษยนิยมนั้นจะให้ความสำคัญกับการเป็นมนุษย์ โดยเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพชีวิตในปัจจุบันที่ต้องการความยืดหยุ่นมีความต่อเนื่องสามารถสนองความต้องการของบุคคลแต่ละคนได้

1.1.3 หลักการและการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้เสนอหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหลักการสำคัญที่นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสที่จะรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา ควรค้นหาวิธีการต่างๆ ที่กระจายการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง แม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล
3. หลักความต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มเป้าหมายต้องการจะเรียนรู้หรือมีความพร้อมเมื่อใด ควรจะเรียนได้เสมอ
4. หลักความยืดหยุ่น การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ ระยะเวลาเรียน สถานที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปรับให้เอื้อต่อสภาพของกลุ่มเป้าหมาย และอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
5. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เน้นการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยจะมีการสำรวจความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

6. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริง เพื่อที่กลุ่มเป้าหมายจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ได้ในการดำเนินชีวิต

7. หลักความหลากหลาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ เพื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

8. หลักความเป็นประชาธิปไตย ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น กลุ่มเป้าหมายควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจ เลือกเวลาเรียน เลือกวิธีเรียนได้ ตามความพร้อมและความสะดวก สามารถหยุดพักจากกิจกรรมได้เมื่อมีความจำเป็น และสามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมได้เมื่อมีความพร้อม

9. หลักการมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น ผู้จัดมิได้จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น และจะมีทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย

10. หลักการพึ่งพาตนเอง เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น มุ่งให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับปรุงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กล่าวถึงการส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัยให้ยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคล และชุมชน

2. หลักความต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตายเต็มศักยภาพและความสนใจ

3. หลักความเสมอภาคซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง และรับ การศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน
4. หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา และหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆ ของ สังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันอื่นของสังคม มีสิทธิและส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้
5. หลักการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนและสังคมซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต และการแข่งขันของประเทศ

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็น การเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ให้ความเสมอภาคของบุคคลให้มีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน มี ความต่อเนื่องและยืดหยุ่น และมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำ ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับปรุงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่าง เหมาะสมชัดเจน

1.1.4 ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้สรุปลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ ดังนี้คือ

1. โครงสร้างและรูปแบบการจัด

โครงสร้างและรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีลักษณะที่ยืดหยุ่น และมี รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว หากมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตาม วัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น

2. หลักสูตรและเนื้อหาวิชา

หลักสูตรและเนื้อหาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้สร้างขึ้นจากความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้จึงมีเนื้อหาและหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับได้ตาม ความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียนได้ และมักเป็น หลักสูตรของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีระยะสั้น นอกจากนี้แล้ว เนื้อหาวิชาในหลักสูตรของ การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีลักษณะที่เลือกอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้สามารถ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้จริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้ในทันทีทันใดตามที่ตนต้องการ

3. การเรียนการสอน

รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความแตกต่างและยืดหยุ่นกันไปตามความเหมาะสมของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทต่างๆ ที่ได้จัดขึ้น การจัดการเรียนการสอนจึงสามารถจัดได้ในลักษณะที่หลากหลาย โดยสามารถจัดเป็นชั้นเรียน หรือไม่เป็นชั้นเรียน หรือจัดในลักษณะของกลุ่มสนใจก็ได้ โดยอาจจะมีการพบปะสนทนา สาธิต อภิปรายกลุ่ม หรือใช้สื่อพื้นบ้านต่างๆ ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อเอื้ออำนวยบรรยากาศที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

4. การจัดกิจกรรมและโครงการที่ยืดหยุ่น

กิจกรรมและโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดจะมีลักษณะที่ยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้รับบริการ กิจกรรมที่จัดมีลักษณะที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และนำแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในการเรียนการสอน เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดนั้น

5. ระยะเวลาที่จัด

ระยะเวลาที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถจัดเวลาได้อย่างยืดหยุ่นเพื่อความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัด นอกจากนี้แล้วยังสามารถจัดการเรียนการสอนได้ในตอนเย็น กลางคืนหรือช่วงใดช่วงหนึ่งของเวลาก็ได้ตามความเหมาะสมและความสะดวกของผู้จัดและผู้รับบริการ

6. ผู้สอน

ผู้สอนโครงการศึกษานอกระบบโรงเรียน อาจเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้นโดยตรง หรือเป็นอาสาสมัครที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนสอนโดยอาศัยจากประสบการณ์การประกอบอาชีพของตนก็ได้

7. ผู้เรียน

ผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นผู้ที่มีความสนใจในโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น โดยไม่มีการบังคับให้ผู้เรียนมาเรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่สมัครใจและสนใจเข้ารับการเรียนการสอนตามความต้องการ และความสนใจของตนเองเป็นประการสำคัญ ซึ่งบางโครงการอาจมีการกำหนดเกณฑ์และความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนที่จะรับเข้าเรียนเพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น

8. สถานที่

สถานที่ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของโครงการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้น โดยอาจกำหนดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ตามปกติ หรืออาจจัดในศาลา วัด ห้องสมุด หรือได้รวมไม้ก็ได้

9. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิของผู้เรียน

การรับรองความสามารถและคุณวุฒิของผู้สำเร็จการศึกษานอกระบบโรงเรียนส่วนใหญ่แล้ว เป็นใบรับรองในลักษณะที่ว่า บุคคลนั้นได้ผ่านการเข้ารับการอบรมในเรื่องนั้นๆ แล้ว และผลตอบแทนมิได้เน้นที่ใบรับรอง หากอยู่ในลักษณะที่เป็นการเรียนรู้เพื่อได้รับผลประโยชน์นำไปแก้ปัญหาของตนได้ทันที และเป็นการเรียนรู้ที่เน้นเฉพาะทางตามวัตถุประสงค์ที่จัด

10. หน่วยงานและสถาบันที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีทั้งหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งสมาคม มูลนิธิ และอาสาสมัครที่ต่างได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสังคมอย่างแท้จริง

Fordham (1993) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ 4 ประการด้วยกันคือ

1. การสนองความต้องการของผู้ด้อยโอกาส ในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การนำไปใช้ในประโยชน์ชีวิตประจำวัน และความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา

2. ความผูกพันกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยการจัดการศึกษานอกระบบเน้นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ กลุ่มผู้ต้องการ การศึกษาสายสามัญต่อเนื่อง กลุ่มต้องการฝึกอาชีพ กลุ่มเกษตรกร ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

3. การเน้นในความหมายมุ่งเฉพาะ เน้นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม โดยกำหนดความมุ่งหมายเฉพาะกลุ่มมากกว่า กำหนดความมุ่งหมายทั่วไปของคนกลุ่มใหญ่

4. ความยืดหยุ่นในองค์กรและวิธีการ การศึกษานอกระบบมีความยืดหยุ่นมากกว่า การศึกษาในระบบ ในด้านจุดมุ่งหมาย การกำหนดระยะเวลาเรียน หลักสูตร เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล

สรุปลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการจัดการศึกษาจะต้องมีความ ยืดหยุ่นเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนในด้าน โครงสร้าง หลักสูตร เนื้อหา การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ระยะเวลาที่จัด ผู้สอน ผู้เรียน สถานที่ และการประเมินผล

1.1.5 ประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้แบ่งประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษาเป็น 4 ประเภท คือ (กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน, 2544)

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต การทำงาน และการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระตั้งแต่การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาในหลักสูตรเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง ที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลาย

2. การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและ ทักษะ ในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายใน ชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีสาระ สำคัญดังนี้

1. การเรียนรู้อาชีพแบบองค์รวมที่ประชาชน ครู กศน. และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน

2. การออกแบบการเรียนรู้ ฐานอาชีพตามลักษณะของการจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนา อาชีพ ในรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาอาชีพด้วย เทคโนโลยี

3. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่บูรณาการวิถีชีวิต โดยใช้วงจรกระบวนการคิด ทำ จำ แก่ และพัฒนา

4. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่พัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชนที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยส่งเสริม การรวมกลุ่มอาชีพ สร้างเครือข่ายอาชีพ มีระบบแลกเปลี่ยน เรียนรู้ความรู้และประสบการณ์การทำอาชีพ ภายใต้วัฒนธรรมชุมชน มีกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันของ ชุมชน เป็นชุมชน ที่ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและพัฒนาอาชีพ

การ จัด การ ศึกษา เพื่อ พัฒนาอา ชีพ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชน มีการ กำหนดไว้ 4 แนวทาง ดังนี้ (กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน2544)

1. การฝึกทักษะอาชีพเป็นการจัดกระบวนการ เรียนรู้อาชีพ โดยใช้หลักการวิชา ชีพ าระยะสั้น เนื้อหาสาระความรู้ของหลักสูตรขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์การฝึก ทักษะ อาชีพเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระหรือเข้าสู่ตลาดแรงงาน

2. การฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่อาชีพเป็นการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการฝึกทักษะอาชีพ หรือเป็นการจัดกิจกรรมเฉพาะเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพที่มั่นคงโดยจุดใหม่กระบวนการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาอาชีพเป็นการพัฒนาอาชีพ ของกลุ่มเป้าหมายในลักษณะกลุ่มพัฒนา อาชีพ(กพอ.) โดยจัดให้มีการรวมกลุ่มของผู้มีอาชีพ ประเภทเดียวกันรวมเป็นเครือข่าย ในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ตลอดจนพัฒนาอาชีพ ของกลุ่มโดย กระบวนการกลุ่ม วัตถุประสงค์การจัดกลุ่มพัฒนาอาชีพเพื่อให้สามารถรวม กลุ่มพัฒนาอาชีพ ภายในชุมชน มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกลุ่มส่งเสริมพัฒนาระบบการบริหารจัดการการ ผลิตหรือ การบริการและการตลาด และส่งเสริมให้กลุ่มพึ่งพาตนเอง

4. การพัฒนาอาชีพด้วยเทคโนโลยีเป็นการพัฒนาอาชีพกลุ่มเป้าหมายด้วยเทคโนโลยี เน้นการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายสถานประกอบการและ ผู้ที่ต้องการนำเทคโนโลยี ยี่มาใช้ใน การพัฒนากิจการและศักยภาพของตนเอง

3. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความสามารถของบุคคล ให้สามารถจัดการกับตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความสุขตามสภาพ และความสงบ ความปลอดภัยในสังคม โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1 เป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ของตนและแก้ปัญหาสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 เป็นการเรียนรู้โดยบูรณาการองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน

3.3 เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโครงการ โดยมุ่งหมายที่จะเสริมสร้าง ความสามารถให้แก่บุคคล เพื่อมีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านให้เหมาะสมกับแต่ละ พื้นที่และแต่ละสถานการณ์

4. การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้ และทักษะจากการศึกษาที่ผู้เรียนมีอยู่ หรือได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีรูปแบบการเรียนรู้

ที่หลากหลาย โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้ และทุนทางสังคมเป็นเครื่องหมายในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้แบ่งประเภทของเนื้อหาวิชาที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ เช่น คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งประเภทการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ 5 ประเภทโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. การศึกษาแม่และเด็ก หรือการศึกษาครอบครัว (Mother and Child Education Family Education) เป็นกิจกรรมมุ่งเน้นแม่และเด็ก
2. กิจกรรมองค์การเยาวชน (Youth Organization Activity) เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนอันเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศ
3. การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เพื่อให้โอกาสเสริมความรู้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
4. การศึกษาชุมชน (Community Education) เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน
5. การศึกษาพิเศษและการศึกษาต่อเนื่อง (Special Education Program and Continuing Education) เป็นการจัดการศึกษาให้กลุ่มชุมชนในสภาพแวดล้อมแตกต่างกันในสังคม เช่น กลุ่มชนในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

Coombs and Manzoor (1974) ได้จำแนกประเภทการศึกษานอกระบบไว้เป็น 4 ประเภทคือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดให้ประชาชนในชนบท อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น นอกจากนั้นยังมีความเข้าใจเบื้องต้นด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
2. การศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชน เป็นการเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของครอบครัว เช่น เรื่อง สุขภาพอนามัย โภชนาการ การดูแลบ้านเรือน การเลี้ยงเด็กอ่อน การซ่อมแซมบ้านเรือน การวางแผนครอบครัว
3. การศึกษาเพื่อปรับปรุงชุมชน เป็นการพัฒนาประชาชนให้สามารถปรับปรุงชุมชนของตนได้ ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ ใ้รู้เรื่องสหกรณ์ การจัดทำโครงการของชุมชนได้

4. การศึกษาเพื่อการอาชีพ เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ กิจกรรมที่ให้ประชาชนมีอาชีพ รายได้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี

สรุปได้ว่าประเภทการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถแบ่งได้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามกลุ่มประชากรเป้าหมาย มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของบุคคลและท้องถิ่นโดยคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตร มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพอิสระ สามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ให้ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในหนทางแห่งความสุข

1.1.6 กลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบในประเทศไทย ประกอบด้วยกลุ่มต่อไปนี้

1. เด็กแรกเกิด การให้การศึกษานอกระบบแก่กลุ่มนี้มิได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยตรง แต่จะเป็นการจัดการศึกษาสำหรับพ่อแม่ ซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
2. เด็กก่อนวัยเรียน เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของศูนย์เด็กเล็กให้แก่เด็กระดับปฐมวัย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีโรงเรียนอนุบาลหรือโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก
3. เยาวชนในวัยเรียน ได้แก่ ผู้ที่เรียนไม่จบแต่ต้องออกกลางคันและผู้ที่ยกเลิกการศึกษาเพียงระดับต้น ๆ ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ แต่ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้เยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบโรงเรียนก็อาจมาศึกษาเพิ่มเติมในสิ่งที่สนใจจากการศึกษานอกระบบได้ด้วย
4. ผู้ใหญ่ในวัยทำงาน ได้แก่ ผู้เพิ่งจะเริ่มทำงาน หรือทำงานมานานแล้วและมี การศึกษาน้อย จำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติม
5. ผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่อยู่ในวัย 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะพักจากงานแล้วหรือบางกลุ่มอาจมีความจำเป็นต้องหาเลี้ยงชีพอยู่

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้แบ่งลักษณะของกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามลักษณะดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามเพศ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง
2. แบ่งตามวัย ได้แก่ วัยผู้เรียนก่อนวัยเรียน วัยเรียน เยาวชน วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ เป็นต้น

3. แบ่งตามลักษณะของท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มคนในเมือง กลุ่มคนในชนบท กลุ่มชาวไทยภูเขา กลุ่มชาวเล เป็นต้น
4. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน ได้แก่ การจัดให้กับคนในหน่วยงาน หรือจัดให้กับคนนอกหน่วยงาน เป็นต้น
5. แบ่งตามลักษณะอาชีพของงาน ได้แก่ เกษตรกร พนักงานในองค์กรรัฐหรือธุรกิจ แรงงานในภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น
6. แบ่งตามความสนใจและความต้องการได้แก่ผู้ที่สนใจเรียนทำอาหาร บัณฑิตปริญญาตรี เป็นต้น

สำนักงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้ (สำนักงาน กศน., 2553)

1. กลุ่มเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
 - 1.1 ผู้ด้อยโอกาส
 - 1.2 ผู้พิการหรือทุพพลภาพ
 - 1.3 ผู้สูงอายุ
 - 1.4 ชนต่างวัฒนธรรม
 - 1.5 ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจใฝ่เรียนรู้
2. กลุ่มเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาความสามารถในเชิงการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
 - 2.1 ผู้อยู่ในวัยแรงงานที่อยู่นอกระบบ
 - 2.2 ผู้อยู่ในวัยแรงงานที่อยู่ในระบบ

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล (2553) ได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพ ดูแลครอบครัว และมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่เหมือนกับผู้เรียน เพราะมีอะไรที่แตกต่างกันหลายอย่าง เช่น ความคิดอ่าน ประสบการณ์ ความพร้อม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา คือ ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขา อาชีพ ตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงวัยสูงอายุ ตลอดจนถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาดังนั้น การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรจัดบริการให้ทุกกลุ่มเป้าหมายไปพร้อมกัน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.7 วิธีการและเทคนิคในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวิธีการและเทคนิคดังต่อไปนี้ (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551)

1. การบรรยาย(Lecture)

เป็นการให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมหรือเข้าร่วมโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีวิทยากรเพียงผู้เดียว โดยวิทยากรมีบทบาทหน้าที่ในการเตรียมเนื้อหาสาระ การให้ข้อมูล ความรู้ต่างๆ ซึ่งวิธีการบรรยายนี้เหมาะสมกับการให้ความรู้พื้นฐานและข้อมูลทั่วไปแก่ผู้ฟังจำนวนมาก

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion)

เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการอภิปรายและ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มประมาณ 5-15 คนและเปิด โอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา โดยมี วิทยากรหรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งอาจเป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม

3. การระดมพลังสมอง (Brainstorming)

เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน โดย ให้สมาชิกทุกคนฝึกการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น ในกลุ่ม โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าถูก-ผิดแต่อย่างใด และท้ายสุดสมาชิกทุกคนจะช่วยกันพิจารณาและกลั่นกรองความคิดเห็น เหล่านั้น เพื่อเลือกความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดของกลุ่ม

4. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Play)

เป็นการจัดให้ผู้เข้ารับการอบรมหรือผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้แสดงบทบาท ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยวิทยากรเป็นผู้กำหนดโครงเรื่องและเลือกผู้แสดงบทบาทสมมุติ นั้นๆเอง และเมื่อสมาชิกได้แสดงบทบาทสมมุติที่ได้รับมอบหมายจบลงแล้ว สมาชิกทุกคน ช่วยกันวิเคราะห์และสรุปประเด็นและบทเรียนที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมุติดังกล่าวนั้น

5. การสาธิต (Demonstration)

เป็นการให้วิทยากร หรือผู้ช่วยได้ลงมือแสดงหรือทดลองให้ผู้เข้ารับการอบรมหรือผู้เรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนได้เห็นกระบวนการ ขั้นตอนของการปฏิบัติงาน แล้วจึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรม หรือผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้มีโอกาสลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเองอย่างทั่วถึง

6. การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion)

เป็นการอภิปรายร่วมกันของผู้ทรงคุณวุฒิ ประมาณ 3-5 คน โดยมีผู้ดำเนินรายการ อภิปราย โดยที่ผู้อภิปรายจะทำหน้าที่ในการให้ข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริงและเสนอความคิดเห็น ในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย และเมื่อเสร็จสิ้นการอภิปรายแล้ว จะเปิดโอกาสให้ผู้รับฟังได้ซักถาม ปัญหาและข้อสงสัย

7. การบรรยายเป็นคณะ (Symposium)

เป็นการบรรยายที่มีผู้บรรยายประมาณ 3-5 คน และได้รับมอบหมายให้บรรยายในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งตามลำดับ และเมื่อผู้บรรยายแต่ละท่านได้บรรยายหัวข้อของตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาจกลับได้เลยหรืออาจนั่งฟังผู้อื่นบรรยายต่อไปก็ได้ แต่จะไม่มี การแสดงความคิดเห็นหรือ บรรยายซ้ำในหัวข้อของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้หัวข้อที่วิทยากรแต่ละท่านบรรยายนั้นจะอยู่ภายใต้หัวข้อใหญ่ (Theme) เดียวกัน หากแยกหัวข้อย่อยแต่ละหัวข้อกันไป

8. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

เป็นการประชุมกลุ่มประมาณ 10-25 คน โดยที่ผู้จัดหรือนักการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเตรียมอุปกรณ์ วัสดุต่างๆและอาจมีการเชิญวิทยากร มาบรรยายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือให้ความรู้เพิ่มเติมเอกสารในเรื่องที่มีการประชุมปฏิบัติการนั้น หลังจากนั้นจึงมีการชี้แจงประเด็นปัญหาแล้วให้กลุ่มได้อภิปรายและลงมือประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาก็ได้กำหนดไว้

9. การประชุมสัมมนา (Seminar)

เป็นการประชุมเพื่อร่วมกันศึกษาค้นคว้าในหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภายใต้การแนะนำของ ผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยส่วนใหญ่แล้วผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้รับมอบหมายให้ร่วมกันศึกษาและ ร่วมกันสรุปรายงานในกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

10. การอภิปรายกึ่งสัมภาษณ์ (Colloquy)

เป็นการอภิปรายที่ประกอบด้วยกลุ่มอภิปรายประมาณ 3-4 คน ทำหน้าที่ให้ความรู้และ ข้อมูล และมีกลุ่มตัวแทนของผู้ฟังประมาณ 3-4 คน ทำหน้าที่เป็นผู้คอยซักถามประเด็นปัญหา

ต่าง ๆ และมีผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ฟังตั้งคำถามผ่านตัวแทน และผู้ดำเนินการอภิปรายคอยสรุปประเด็นถามตอบในเรื่องต่างๆ

11. การประชุมแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยมีผู้สังเกตการณ์ (Fish Bowl)

เป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้โดยจัดที่นั่งให้ผู้เข้าร่วมประชุมในลักษณะเป็นวงกลมสองวงซ้อนกัน ซึ่งวงกลมในทำหน้าที่และมีบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมประชุมและอภิปราย ส่วนวงกลมวงนอกทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ มีบทบาทในการฟังและช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหา การวิเคราะห์และวิจารณ์เป็นระยะ ๆ ไป ตามที่ประชุมวงในต้องการ

สรุปวิธีการและเทคนิคในการจัดกิจกรรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนมีหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมพลังสมอง การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การอภิปรายเป็นคณะ การบรรยายเป็นคณะ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การอภิปรายกึ่งสัมมนา การประชุมแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยมีผู้สังเกตการณ์

1.2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียน

1.2.1 ความหมายของโปรแกรม (Program)

นิตา ชูโต (2536) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า โปรแกรมหมายถึง “ความคิด” หรือ “แนวทางการกิจกรรม” หรือผลรวม ที่เกิดจากกิจกรรม ที่ได้จัดวางไว้ในโปรแกรม ๆ วางแนวคิด การจัดกิจกรรม หรือกลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลา ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลา ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

อุ้นตา นพคุณ(2546) กล่าวถึงโปรแกรมคือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และโครงการมีลักษณะเป็นงานเฉพาะกิจตามความจำเป็นในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่ถ้าหากโครงการมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ยาวนาน ในกรณีเช่นนี้โครงการก็จะกลายเป็นโปรแกรม

Boyle (1981) ให้ความหมายของโปรแกรม (Program)ว่าหมายถึงผลรวมของความร่วมมือ ระหว่างนักการศึกษาจากระบบโรงเรียนมีอาชีพกับผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การวิเคราะห์ ความต้องการ การวางแผนการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ การประเมินผลและการรายงานผล

Tyler (1986) ให้ความหมายของโปรแกรมว่า หมายถึง โครงร่างของงานที่จะกระทำ หรือ การจัดเตรียมแผนงานที่จะทำ หรือ ชุดเหตุการณ์ที่รวบรวมไว้ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมทุกอย่างที่กระทำ ในค่าย หรือศูนย์ต่างๆ เป็นต้น

Boone (1992) ให้ความหมายถึงการวางโปรแกรม (Programming) คือ ความร่วมมือ ระหว่างผู้เรียนกับองค์กรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการวางแผนการสร้างแผนการเรียน การสอน การปฏิบัติงานการเรียนการสอน การประเมินผลและความรับผิดชอบต่อโปรแกรม

ดังนั้นสรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีขั้นตอน การวิเคราะห์ ความต้องการของผู้เรียน มีการวางแผน และการประเมินผลการ เรียนการสอน การร่วมมือกัน ตลอดจนรายงานผล อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

1.2.2 แนวคิดกระบวนการพัฒนาโปรแกรม

กระบวนการพัฒนาโปรแกรมมีแนวคิดดังนี้ (Boyle, 1981)

1. แนวคิดการมีส่วนร่วม มี 2 แนวคิด แนวคิดที่ หนึ่ง คือผู้สอนควรเป็นผู้พัฒนาโปรแกรม ส่วนผู้เรียน จะเรียนรู้เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางแผน แนวคิด ที่สอง คิดว่าผู้เรียนควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาโปรแกรม บนความเชื่อที่ว่าผู้เรียนมิได้เรียนแต่ เนื้อหา แต่เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาด้วย เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง

2. ความต้องการและความสนใจ แบ่งออกเป็นความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนา ประโยชน์ของตนเอง ความต้องการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหา เชิงวิชาการที่เป็นผลดีต่อผู้เรียนและชุมชน แต่อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความ ต้องการของสถาบันเพื่อปฏิบัติตามนโยบายและกำหนดเวลาที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้พัฒนาโปรแกรมต้องเผชิญกับความต้องการที่แตกต่าง ต้องตัดสินใจเลือกเพื่อตอบสนองความ ต้องการใดต้องการหนึ่ง

3. ความสมดุลของโปรแกรม ผู้พัฒนาโปรแกรมต้องคำนึงถึงความสมดุลของการ ออกแบบโปรแกรมที่สามารถตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มิใช่ตอบสนองเพียง บางคน เพื่อให้โปรแกรมมีประสิทธิภาพ

4. การประเมิน แนวคิดแรกคิดว่าจะเป็นผู้ดูแลภายนอกประเมิน แนวคิดที่สอง คิดว่า บุคคลที่มีส่วนร่วมกับการพัฒนาโปรแกรมตั้งแต่ต้น เป็นผู้รู้รายละเอียดสมควรเป็นผู้ประเมิน

5. การตัดสินใจ การที่ผู้พัฒนาโปรแกรมเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของโปรแกรม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พัฒนาโปรแกรมผลักดันความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติของตนเองไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นแนวคิดอีกด้านหนึ่ง คือการที่ผู้เรียนพัฒนาความเชื่อ ค่านิยม เจตคติด้วยตนเอง โดยอาศัย กระบวนการทางการศึกษา จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดวุฒิภาวะ และสามารถนำตนเองในการ เรียนรู้ได้

6. การสนับสนุน ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ โดยแนวคิดหนึ่งคือไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน เพราะการเก็บเงินอาจจะเป็นการปิดกั้นประชาชนที่ไม่สามารถจ่ายเงินได้ อีกมุมมองหนึ่งเห็นว่าการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพควรเก็บค่าเรียน เพื่อได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากผู้เรียน และยังทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าแก่ตนเองให้กับผู้เรียน

7. จุดเน้น กลุ่มเป้าหมาย แนวคิดหนึ่งเห็นว่าควรเรียนรายบุคคล เพื่อเน้นศักยภาพในการพัฒนาตนเอง แต่ก็มีข้อจำกัดเพราะจะทำให้ไม่สามารถบริการประชาชนได้มาก แนวความคิดที่สอง คือการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในสภาวะกลุ่ม ด้วยเหตุที่กลุ่มเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ในแง่ค่าใช้จ่ายเทียบเป็นอัตราส่วนผลตอบแทนการเรียนรู้แบบกลุ่มประหยัดกว่ารายบุคคล แนวความคิดที่สาม เชื่อในการจัดการเชิงชุมชน สามารถครอบคลุมประเด็นทาง เศรษฐกิจการเมืองและสังคมอย่างกว้างขวาง การแก้ปัญหาต้องมีความเข้าใจในปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย การเชื่อมโยงการแก้ปัญหาจึงต้องครอบคลุม

8. คุณภาพ ทางการศึกษา นอกระบบโรงเรียนมีความสำคัญ ซึ่งตัวชี้วัดคุณภาพในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตัวชี้วัดคุณภาพทั้ง 2 แนวนี้มีเหตุผลสนับสนุนแนวทางของตนเอง ในเชิงปริมาณ มีจุดเด่นด้านการวัดความเชื่อถือได้ และวัดได้ชัดเจน สำหรับเชิงคุณภาพ ก็สามารถบอกคุณภาพในเชิงนามธรรม

สรุปได้ว่า แนวคิดกระบวนการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประกอบด้วยหลักการใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วม ของการพัฒนาโปรแกรม หรือการให้ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและวิทยากรและผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม เน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยต้องสามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย ทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่ม คุณภาพทางการศึกษาเน้น ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ สำหรับนักพัฒนาโปรแกรม หน้าที่และบทบาทที่สอดคล้องกับ แนวความคิดในการพัฒนาโปรแกรมคือ การเป็นผู้ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง และผู้อำนวยการ สะดวกในการทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนการสอน

1.2.3 รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาระบบโรงเรียน

Boone (1992) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมคือ กระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ และในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมมือกับนักพัฒนาโปรแกรมวางแผนงานสร้างแผนการสอน นำแผนการเรียนการสอนไปปฏิบัติและประเมินผลกระบวนการทั้งหมด

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาระบบโรงเรียนทั้ง 4 ท่าน คือ Houle (1972) Kidd (1973) Boyle (1981) Tyler (1986) โดยได้ทำการศึกษารายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ Houle

Houle (1961) ได้เขียนในหนังสือ The Inquiring Mind มีการจำแนกผู้เรียนออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ผู้เรียนประเภทมุ่งเป้าหมาย (Goal – oriented) คือ ผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าสู่โครงการการศึกษาผู้ใหญ่ประเภทต่างๆ เป็นครั้งคราว ตามแต่ที่เขาคิดว่าการเรียนรู้จากโครงการแต่ละโครงการจะตอบสนองความต้องการ ปัญหาและความสนใจของเขาได้หรือไม่ กลุ่มนี้ส่วนมากจะเริ่มศึกษาต่ออีกครั้งเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป

2. ผู้เรียนประเภทมุ่งกิจกรรม (Activity-oriented) คือผู้เรียนผู้ใหญ่ประเภทที่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะพอใจหรือสนใจสิ่งแวดล้อมหรือกิจกรรมบางอย่างมากกว่าเนื้อหาหรือหลักสูตร ผู้ใหญ่ที่มุ่งกิจกรรมเช่นนี้ชอบกิจกรรมทางสังคม และมีตรรกะที่โครงการจะให้ ดังนั้นการเลือกเข้าโครงการในแต่ละครั้งผู้ใหญ่ประเภทนี้จะคำนึงถึงเรื่องมนุษยสัมพันธ์

3. ผู้เรียนประเภทมุ่งการเรียนรู้ (Learning-Oriented) คือผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าสู่โครงการการศึกษาผู้ใหญ่ เพราะต้องการได้รับความรู้และเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้ใหญ่กลุ่มนี้ส่วนมากจะเข้ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาตลอดมา และดูเหมือนกับว่าเกิดนิสัยประจำตัวขึ้นที่จะเป็นผู้ศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง ตอนเด็กๆ ส่วนมากชอบอ่านหนังสือ เป็นสมาชิกชมรม และกลุ่มทางการศึกษา ในการเลือกชมรายการทางโทรทัศน์หรือฟังวิทยุก็จะเลือกรายการที่มีสาระ

Houle (1961) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า การจัดประเภทของผู้เรียนผู้ใหญ่ไว้เป็นสามกลุ่มเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะมีลักษณะเฉพาะ หากเปรียบเป็นรูปร่างกลมก็อาจจะเป็นวงกลมที่ซ้อนกันอยู่ แต่ลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มจะเด่นเห็นได้ชัด

Houle (1972) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ในหนังสือ *The Design of Education* โดยกล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ต้องมีการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ และมุ่งเน้นถึงการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่รู้จักจบ Houle ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปแบบเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ และหลังจากได้ปฏิบัติงานในสายอาชีพนั้นแล้วเมื่อเวลาผ่านไปมีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้นก็จะต้องมีการจัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาบุคคลให้ก้าวหน้าตามลำดับขั้นต่อไป ในขณะที่เดียวกันในตำแหน่งงานที่รับผิดชอบอยู่ก็กำหนดให้มีหลักสูตรทบทวนความรู้ (Refresher) เพื่อเป็นการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ การจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องนี้เป็นหัวใจสำคัญของ Houle (1972) โดยมีการดำเนินเป็นขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้

การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ (A possible educational activity is identified) เป็นการกำหนดกิจกรรมโดยอาศัยแหล่งข้อมูลจากภายในหรือภายนอกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เช่นมาจากพื้นฐานชีวิตของแต่ละบุคคล หรือสถานการณ์บางสถานการณ์บางครั้งกิจกรรมอาจเกิดมาจากความไม่พึงพอใจในบางสิ่งบางอย่าง หรือความสนใจของแต่ละบุคคล สำหรับสถาบัน การจัดกิจกรรมให้พนักงานอาจมาจากความต้องการของสังคม หรือ การที่สถาบันยังประสบความสำเร็จได้ไม่เต็มที่

2. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้(A decision is made to proceed) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และมีการเตรียมการสำหรับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป รวมทั้งมีการตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่างๆที่เป็นไปได้ โดยจะพิจารณาว่าจะต้องดำเนินกิจกรรมนั้นหรือไม่ ถ้ากิจกรรมที่ดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่เป็นลบ โปรแกรมที่ดำเนินอยู่ก็อาจจะหยุดลงได้ แต่ถ้าเป็นไปในทิศทางบวกก็จะดำเนินการในขั้นต่อไป โดยหาทางเลือกที่ดีที่สุด

3. การกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ให้เหมาะสม (Objectives are identified and refined) วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จต้องไม่เกิดอุปสรรค หรือเผชิญกับสถานการณ์ที่ขัดแย้ง จะต้องทำให้เกิดแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจ โดยวัตถุประสงค์นั้น

ประกอบด้วย 1.ความมีเหตุผลเป็นพื้นฐาน 2. สามารถปฏิบัติได้จริง ทำให้เกิดความสำเร็จ
 3. มีหลายองค์ประกอบ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้มีมากกว่าหนึ่งประการ 4. มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน
 5. สามารถที่จะตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ต้องทำและไม่ทำได้ 6. เปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้ตาม
 กาลเวลา ขึ้นอยู่กับผู้เรียนและผู้สอนที่เห็นสมควรที่จะปรับให้เหมาะสม การกำหนดวัตถุประสงค์
 ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ต้องเป็นสิ่งที่วัดได้โดยแบ่งวัตถุประสงค์เป็น
 3 ประเภทคือ 1. วัตถุประสงค์ที่คาดหวังผลลัพธ์หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2. วัตถุประสงค์
 ที่เป็นหลักเกณฑ์เพื่อขึ้นำกระบวนการ 3. วัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อการออกแบบกิจกรรมซึ่งควรที่จะ
 พัฒนาวัตถุประสงค์ทั้งสามประเภทนี้ไปด้วยกัน

4. การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม (A suitable format is designed)

ในการออกแบบรูปแบบของกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 10 ประการดังนี้คือ

4.1 แหล่งเรียนรู้ ต้องเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ บุคคล สถานการณ์
 สิ่งแวดล้อม หนังสือ วิดิทัศน์ และประสบการณ์จากผู้รู้ เพื่อที่จะทำให้กิจกรรมบรรลุตาม
 วัตถุประสงค์

4.2 ผู้สอน ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะให้คำแนะนำหรือเป็นผู้ที่มีความรู้มี
 ประสบการณ์ เป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถาม บอกความต้องการ สามารถสร้างแรงกระตุ้นในหมู่กลุ่ม

4.3 วิธีการ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่กระทำ เช่นอาจใช้เกมในการจัดกิจกรรม หรือ
 บางกิจกรรมอาจต้องใช้วิธีการบรรยาย หรือ การใช้วิดิทัศน์

4.4 ตารางการจัดกิจกรรม ใช้สำหรับกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรม

4.5 ลำดับเหตุการณ์ในการจัดกิจกรรม เพื่อกิจกรรมที่กระทำจะได้ไม่เกิดการ
 ผิดพลาด สามารถทำได้ถูกทุกขั้นตอนโดยไม่ลืมนัดขั้นตอนใดไป

4.6 การเสริมแรงทางสังคม คือมีผู้ให้ความช่วยเหลือ คอยช่วยเสริมแรง เช่นการให้
 รางวัล การชื่นชม ให้กำลังใจ การร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

4.7 ความเข้าใจในผู้เรียนรายบุคคล โดยคำนึงถึงธรรมชาติของบุคคล อายุ
 ความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล

4.8 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนต้องมีบทบาทและความสัมพันธ์ที่ชัดเจน
 โดยต้องมีการกำหนดหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้อย่างชัดเจน

4.9 เกณฑ์การประเมินผล การออกแบบการทดสอบเพื่อใช้ประเมินผลควรมีการ
 กำหนดก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม

4.10 การออกแบบกิจกรรมที่ชัดเจน ต้องมีเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าของกิจกรรม และงบประมาณทางการเงิน และกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาธารณะประโยชน์

5. การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการ ดำเนินชีวิตของผู้เรียน (The format is fitted into larger patterns of life) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ใน 4 ด้านคือ 1. การให้คำปรึกษา ต้องมีการเตรียมข้อมูลที่ผู้เรียนต้องการ เช่น ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการเรียนรู้ 2. รูปแบบการดำเนินชีวิต สำหรับผู้เรียนกิจกรรมจะต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน 3. แหล่งเงินทุน ในการจัดกิจกรรม 4. การประชาสัมพันธ์ โปรแกรม ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีสู่สังคม

6. การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

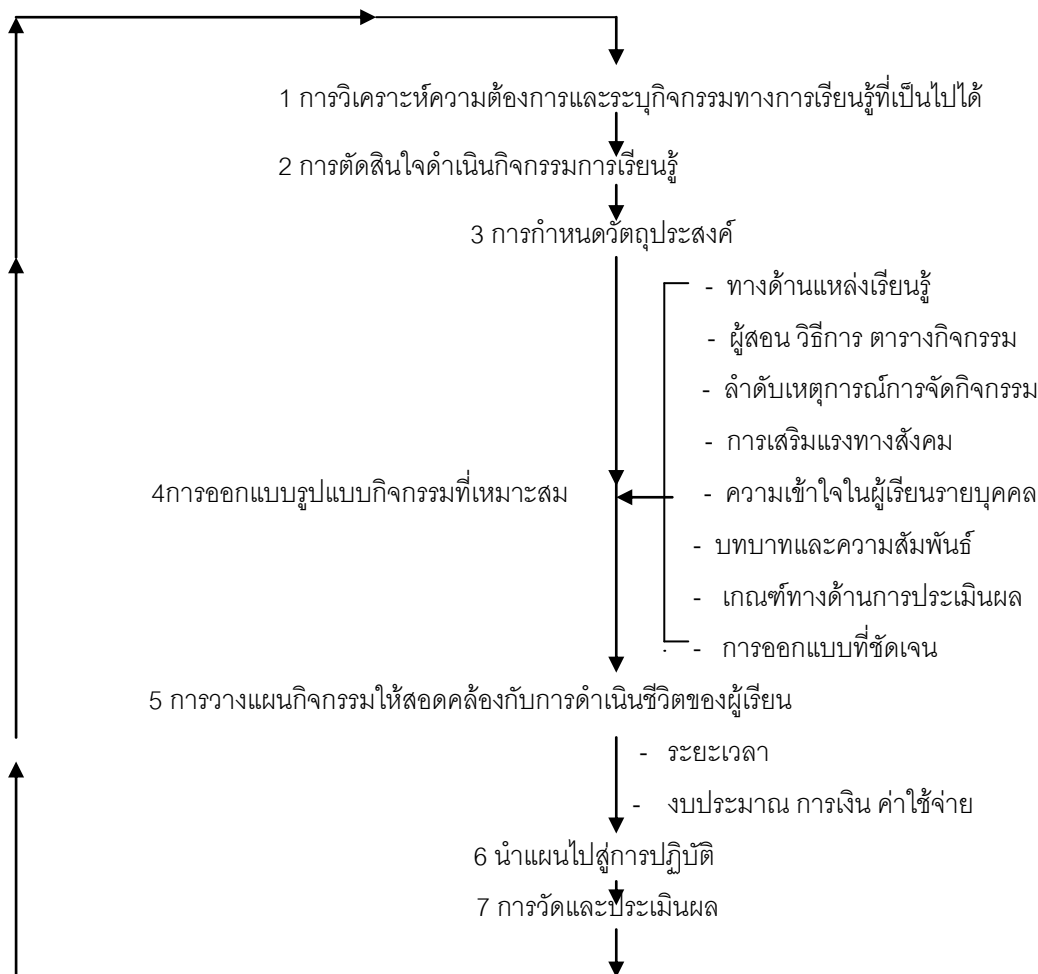
นำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ (The plan is put into effect) ในการเรียนรู้มีการวางแผนงานในการดำเนินกิจกรรม เมื่อวางแผนงานเสร็จแล้วจะต้องนำไปปฏิบัติให้เป็นจริงจึงจะเกิดผล ในขณะที่ปฏิบัติอาจเกิดปัญหาต่างๆ เมื่อพบปัญหาจะต้องนำมาศึกษาแก้ไข และปรับปรุงให้เหมาะสม

7. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล (The results are measured and appraised) ต้องมีคุณภาพเมื่อกิจกรรมจบลง จะต้องมีการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้ทราบถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้เรียนมีความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้หรือไม่ การประเมินจะต้องมีมาตรฐานการประเมิน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972) ดังนี้

7 ขั้นตอน สามารถนำมาสรุปเป็นภาพ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972)

รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ Kidd (1973)

Kidd (1973) ได้เขียน ในหนังสือ *Developing Programs in Adult Education* โดยนำเสนอกระบวนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ เป็นรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมมีแนวคิดพฤติกรรมนิยมเช่นเดียวกับ Tyler ได้นำเสนอตัวแบบการพัฒนาโครงการที่เน้นจิตวิทยาการเรียนรู้ที่มีผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลาง โดยมองการพัฒนาโครงการทางการศึกษาในลักษณะเดียวกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ชัดเจน และออกแบบกิจกรรมในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานเพราะตัวแบบนี้ให้ความสนใจถึงวิธีการที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างไร โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ที่สามารถตรวจวัดได้ในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาโครงการดังนี้คือ

1. ประเมินความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน
2. พัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองของความต้องการดังกล่าว
3. จัดสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้
4. ประเมินผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ Boyle(1981)

Boyle (1981) ได้แบ่งการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Program)** มีจุดมุ่งหมายหลักคือ การช่วยให้ผู้เข้ามารับบริการสามารถตอบสนองของความต้องการและสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้ โปรแกรมเชิงพัฒนา มีความสำคัญมากในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จุดเริ่มต้นของโปรแกรมเกิดในสถานการณ์ที่คลุมเครือมักไม่ทราบสาเหตุปัญหาที่แท้จริงแต่ทุกคนเห็นพ้องว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ใช้ความรู้เป็นเครื่องมือนำไปสู่การแก้ปัญหา เป้าหมายของโปรแกรมเน้น เรื่ององค์ความรู้ เจตคติ ทักษะความชำนาญหน้าที่ของนักพัฒนาโปรแกรมเชิงพัฒนา คือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรมโดยพิจารณาและกำหนดว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร

2. **โปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program)** มีลักษณะสำคัญคือ มุ่งหมายให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้พัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล เน้นการปรับปรุงและพัฒนาบุคคลให้ก้าวหน้าเพื่อพัฒนาสติปัญญา และการมีเหตุผลของผู้เรียน ให้มีความสำคัญกับการสอนเนื้อหาสาระทางวิชาการ มีลำดับการจัดวางเนื้อหา มีวัตถุประสงค์ชัดเจน เพื่อเกิดการจัดการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับองค์กรหรือสถาบันที่เป็นผู้พัฒนาโปรแกรม

3. **โปรแกรมเชิงสารสนเทศ (Informal Program)** ลักษณะสำคัญคือการแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนกับผู้รับบริการ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ข่าวสารความรู้ใหม่กับประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม เช่นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยสารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ โปรแกรมเชิงสารสนเทศส่วนมากจะเป็นส่วนย่อยของทั้งโปรแกรมเชิงพัฒนาและโปรแกรมเชิงสถาบัน

Boyle(1981) ยังได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมไว้ในหนังสือ Planning Better Program โดยมีรายละเอียด 15 ข้อดังนี้คือ

1. การสร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรม (Establishing a philosophical basic for Program)
2. วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความต้องการหรือสิ่งที่ประชาชนห่วงใย (Situational Analysis of Problems and needs or concerns of people and communities)
3. การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Involvement of Clientele)
4. ระดับทางสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้รับบริการ (Level of Intellectual and Social Development of Potential Clientele)
5. ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม (Source to Investigate and Analyze in Determining Program Objectives)
6. การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคล (Recognition of Institution and Individual Constraints) 1) ข้อจำกัดด้านปรัชญาองค์กรขัดแย้ง 2) งบประมาณหรือทรัพยากรที่ไม่สามารถจัดสรรได้ 3) ความเชื่อของผู้ที่ให้การสนับสนุนด้านการเงิน 4) ความเชื่อของผู้รับบริการ 5) ความเชื่อของฝ่ายบริหารองค์กรด้านความสำคัญของโปรแกรม 6)ความเชื่อของนักพัฒนาโปรแกรมเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม
7. เกณฑ์จัดลำดับความสำคัญ (Criteria for Establishing Program Priorities)
8. ระดับความยืดหยุ่นการวางแผน (Degree of Rigidity of Flexibility of planned Programs)
9. ความเห็นชอบเชิงกฎหมายและการสนับสนุนจากกลุ่มที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Legitimizing and Support with Formal and Informal Power situation)
10. การเลือกและจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ (Selecting and Organizing Learning Experience)
11. การเลือกวิธีการเทคนิคและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (Identifying Instructional Design with Appropriate Methods, Technique and Devices)
12. การใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ (Utilizing Effective Promotional Priorities)
13. การได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรสำหรับโปรแกรม (Obtaining Resources Necessary to support the program)
14. การประเมินประสิทธิภาพและผลกระทบ (Determining the Effectiveness, Results and Impact)

15. การสื่อค่าของโปรแกรมให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องตัดสินใจ (Communicating the Value of the program to Appropriate Decision Makers)

รูปแบบการพัฒนาโปรแกรมตามแนวคิดของ Tyler (1986)

Tyler (1986) ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ในหนังสือ Basic Principle of Curriculum and Instruction ได้กำหนดหลักการพัฒนารูปแบบการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยพิจารณาจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จากแนวคิดทฤษฎี หลักการ หรือข้อเท็จจริงด้านเนื้อหา
2. เลือกประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการฝึกฝน และนำไปใช้จริง บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดผลอย่างต่อเนื่อง
3. การจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ต้องมีความต่อเนื่อง เป็นขั้นตอน สามารถบูรณาการได้ โดยการให้ความรู้ แนวคิด ค่านิยม และทักษะ
4. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ระบุสถานการณ์เพื่อแสดงพฤติกรรม ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปวิเคราะห์ อภิปราย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) Kidd (1973) Boyle (1981) Tyler (1986) สามารถนำมาสรุปแนวคิดของโปรแกรมและการนำโปรแกรมไปใช้ได้ดังตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปแนวคิดของรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

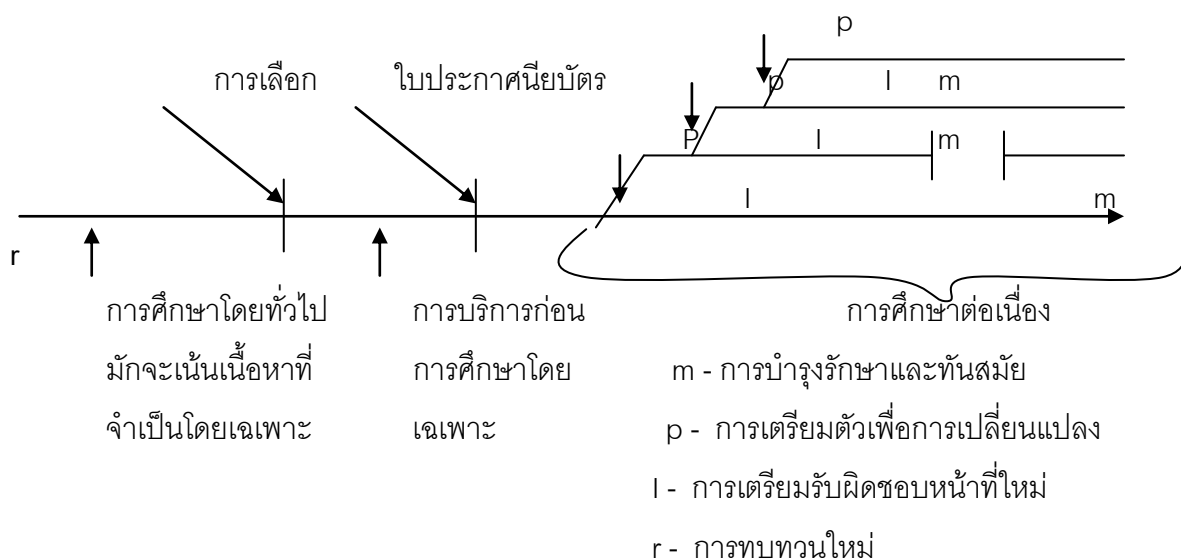
โปรแกรม	แนวคิดของโปรแกรม
1 Houle (1972)	เน้นในด้านการเรียนต่อทางสาขาอาชีพ และมุ่งเน้นถึงการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่รู้จักจบ โดยพัฒนาความสามารถ ทักษะ ความรู้พื้นฐานของบุคคล การปฏิบัติงานคำนึงถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตตามความเป็นจริงที่มีอยู่ และ สิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบวางแผนงานในการดำเนินกิจกรรม การนำโปรแกรมไปใช้ในการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ที่เน้นการฝึกอาชีพ การปฏิบัติงาน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

โปรแกรม	แนวคิดของโปรแกรม
2. Kidd (1973)	แนวคิดแบบพฤติกรรมนิยมที่เน้นจิตวิทยาการเรียนรู้ที่มีผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลาง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงาน
3. Boyle (1981) 3.1 โปรแกรมเชิงพัฒนา	เป็นการนำโปรแกรมไปใช้เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเองให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม
3.2 โปรแกรมเชิงสถาบัน	มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญของงานและพัฒนาความสามารถทักษะความรู้ สมรรถภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลให้ก้าวหน้า มีความสัมพันธ์อย่างมากกับองค์กรหรือสถาบัน
3.3 โปรแกรมเชิงสารสนเทศ	เน้นให้ข่าวสารความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นประโยชน์และมีความทันสมัย ให้กับประชาชนผู้สนใจในสถานการณ์ต่างๆ
4. Tyler (1986)	เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน มีการฝึกฝน และนำไปใช้จริง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคคล ในด้านต่างๆ สำหรับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

จากการศึกษาแนวคิดของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่างๆ พบว่าแนวคิดของการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมที่นำมาพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในครั้งนี้คือ โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) เนื่องจากเป็น โปรแกรมที่เน้นในด้านการเรียนต่อทางสาขา วิชาชีพ สามารถพัฒนาความสามารถ ทักษะ ความรู้พื้นฐานของบุคคล และการปฏิบัติงานเป็นแบบบูรณาการตามความเป็นจริงที่มีอยู่ คำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับการ พัฒนาการนวดแผนไทยเพื่อการดูแลสุขภาพที่ต้องมีการกำหนดให้มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องทุกๆ 1 ปี

การพัฒนาโปรแกรมมีการดำเนินเป็นขั้นตอน ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ Houle (1972) ตามภาพที่ 2 ดังนี้คือ

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ Houle (1972)

ตอนที่ 2 การศึกษาผู้ใหญ่

2.1 คำนิยามของ “ผู้ใหญ่”

จากพจนานุกรม และนักการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้อธิบาย คำว่า “ผู้ใหญ่” ไว้ดังนี้

พจนานุกรมไทย-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2542) ได้ให้ความหมายผู้ใหญ่ คือคนที่มีอายุมากบุคคลที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์แล้ว คนที่เป็นหัวหน้าในการทำงานบุคคลขั้นผู้บังคับบัญชา.

สมคิด อิศระวัฒน์ (2543) ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้ใหญ่ คือ บุคคลซึ่งมีอาชีพ มีรายได้ รับผิชอบชีวิตของตนและมีหลายบทบาทหลายหน้าที่ในคนเดียวกัน

Johnstone and Rivera (1965) ได้ให้ความหมายผู้ใหญ่หมายถึงคนซึ่งแต่งงานแล้ว เป็นหัวหน้าครอบครัว หรือมีอายุเกิน 21 ปี

Knowles (1980) ได้ให้ความหมายผู้ใหญ่หมายถึงบุคคลซึ่งมีอิสระและมีเอกลักษณ์ของตนเองจากประสบการณ์ส่วนตัว

สรุป ความหมายของผู้ใหญ่คือ บุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้มีอาชีพ มีรายได้ สามารถรับผิดชอบชีวิตของตนเองเป็นหัวหน้าครอบครัว มีอิสระ และมีประสบการณ์ส่วนตัว

2.2 ลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สุมาลี สังข์ศรี(2545) ได้สรุปลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จากนักจิตวิทยา และนักการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. วัยที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) เป็นช่วงที่บุคคลต้องการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้า ต้องการพัฒนาด้านตนเองถ้ามีโอกาสเพื่อให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเพื่อให้พัฒนาดนได้อย่างสมบูรณ์ จึงกลับเข้าสู่การเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง

2. ความตั้งใจและความต้องการ ผู้เรียนผู้ใหญ่เข้ามาเรียนด้วยความตั้งใจและความต้องการต่างๆ กัน นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้แบ่งความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้ใหญ่ในการมาเรียนไว้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ

2.1 มาเรียนเพื่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้เรียนผู้ใหญ่จะตั้งเป้าหมายไว้ เช่น เรียนเพื่อจะนำความรู้ไปแสวงหาอาชีพการงานที่ดี เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ เพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ฯลฯ

2.2 มาเรียนเพื่อกิจกรรมทางสังคม ผู้เรียนผู้ใหญ่มาเรียน เพราะต้องการจะพบปะผู้คน ต้องการจะมีเพื่อน ต้องการจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

2.3 มาเรียนเพื่อต้องการความรู้ เรียนเพื่อต้องการรู้ในเรื่องที่สนใจต้องการรู้เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ผู้เรียนผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีถ้าสิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการ ความสนใจของเขา

3. ความคาดหวัง ผู้เรียนผู้ใหญ่เข้ามาเรียนด้วยความคาดหวังต่างๆ กันบางคนคาดหวังว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอนทุกอย่างจากผู้สอน ซึ่งเป็นผู้รอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่างความคาดหวังจะมีผลกระทบต่อการศึกษา ทำให้บางคนต้องการเรียนลักษณะที่เป็นอิสระ ต้องการจะนำตนเองโดยที่ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะเท่านั้น

4. ความสนใจ ผู้เรียนผู้ใหญ่มีความสนใจหลายด้านที่ต้องทำไปพร้อมกัน ผู้เรียนผู้ใหญ่จะมีภาระหน้าที่ที่จะต้องกระทำหลายอย่าง ซึ่งแตกต่างไปจากเด็ก เด็กอาจจะมีความสนใจอย่าง

เดี่ยวแต่ผู้ใหญ่มีภารกิจเกี่ยวกับอาชีพการงาน เกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับสังคมที่จะต้องรับผิดชอบไปพร้อม ๆ กัน ทำให้ผู้ใหญ่ไม่มีเวลามากสำหรับการเรียนจึงพบว่าผู้เรียนผู้ใหญ่ส่วนมากจะเรียนแบบบางเวลาเท่านั้น

5. จุดมุ่งหมายของสิ่งที่เรียน ผู้เรียนผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีถ้าเขาเข้าใจเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของสิ่งที่เรียน
6. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์การดำเนินชีวิต ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีถ้าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเขา เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของชีวิตการดำเนินชีวิตประจำวัน
7. บรรยากาศในการเรียน ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีในบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ที่เป็นกันเอง ผู้สอนต้องช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ซึ่งผู้เรียนได้รู้จักมักคุ้นระหว่างกัน บรรยากาศแห่งการยอมรับการให้เกียรติยกย่อง
8. สถานที่และสภาพการณ์ในการเรียนรู้ ผู้เรียนผู้ใหญ่ชอบให้การจัดสถานที่เรียนการจัดสภาพการณ์การเรียนรู้ไม่เป็นทางการ เช่น การจัดโต๊ะเรียนควรเป็นลักษณะอย่างง่าย ๆ ให้ทุกคนได้พบปะหารือกันได้ไม่ให้ความรู้สึกว่าเป็นวิชาการมากเกินไป
9. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้เรียนผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีถ้าได้มีส่วนร่วมในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ จะทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีความสนใจ
10. ประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนผู้ใหญ่ต่างมีประสบการณ์เดิมมากมายซึ่งเป็นประโยชน์มาก ควรส่งเสริมให้ได้ นำประสบการณ์เดิมมาแลกเปลี่ยนกัน และส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งใหม่เพราะผู้เรียนผู้ใหญ่จะโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิม
11. การเป็นผู้นำตนเอง ผู้เรียนผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะนำตนเองซึ่งจะทำให้เขาเกิดความมั่นใจ และเกิดความภาคภูมิใจในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง นำตนเองมากกว่าครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดเองทั้งหมด
12. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนผู้ใหญ่มีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐานความรู้ ความคิด ความสนใจ ความต้องการ ทักษะสติ ความสามารถ ฯลฯ การจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล บางคนอาจเรียนเร็ว บางคนอาจเรียนได้ช้า
13. รูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง เนื่องจากแต่ละคนได้สัมผัสประสบการณ์มานานจนรู้ว่าตนเองจะเรียนได้ดีโดยวิธีใด เช่น บางคนเรียนดีด้วยการลงมือปฏิบัติ บางคนด้วยการฟังบรรยาย บางคนด้วยการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฯลฯ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนควรให้เสรีภาพในการเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมแก่ตนเอง

14. การมีเวลาเรียนรู้ก่อนล่วงหน้า ควรให้ผู้เรียนผู้ใหญ่ได้มีเวลาเรียนรู้เนื้อหาวิชามาก่อนล่วงหน้า หรือการให้อ่านเนื้อหามาก่อนเพื่อจะช่วยให้รู้ถึงสภาพการเรียนรู้ใหม่

15. การให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่นั้นควรให้ทราบผลการเรียนรู้ในทันทีทันใดเพื่อจะได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนต่อไป

16. การเสริมแรง ควรให้การเสริมแรงแก่พฤติกรรมที่ประสบผลสำเร็จ ควรมีการเสริมแรงที่มากพอ เช่น การกล่าวชม การประกาศถึงผลสำเร็จ ฯลฯ

17. การจัดองค์ประกอบที่ไม่พึงประสงค์ ในการเรียนการสอนผู้ใหญ่นั้นควรพยายามจัดและลดองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่สุขสบาย ความเหน็ดเหนื่อย ความเคร่งเครียด

18. ระยะเวลาของแต่ละบทเรียน บทเรียนแต่ละบทเรียนควรเป็นบทเรียนที่ค่อนข้างสั้น เพราะผู้ใหญ่จะเกิดความเหนื่อยล้าเร็วกว่าเด็กหรือหนุ่มสาว

19. การกำหนดเป้าหมายระยะสั้นๆ การเรียนการสอนผู้ใหญ่ควรกำหนดเป้าหมายสั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปถึงเป้าหมายได้ แล้วผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความมั่นใจที่จะเรียนต่อไป

20. การให้เวลาเพียงพอ การเรียนการสอนผู้ใหญ่ควรจะให้เวลาแก่ผู้เรียนที่จะทำความเข้าใจบทเรียน หรือประกอบกิจกรรมในบทเรียนนั้นๆ อย่างเพียงพอไม่เร่งรัด

21. การช่วยเหลือความบกพร่องทางร่างกาย ในกรณีผู้เรียนผู้ใหญ่ที่มีอายุมากอาจมีความบกพร่องในการมองเห็น และการได้ยินเสียง ดังนั้นผู้จัดหรือผู้สอนต้องให้บริการความช่วยเหลือ เช่น แสงสว่างให้เพียงพอ ครุเสียงดังฟังชัด การเขียนหนังสือมีขนาดตัวหนังสือใหญ่ เป็นต้น

จากธรรมชาติของผู้เรียนผู้ใหญ่ ผู้สอนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญ จึงจะทำให้การเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จ

สำนักงานกศน. (2553) ได้กล่าวว่า ผู้ใหญ่มีลักษณะธรรมชาติในการเรียนรู้โดยสามารถแบ่งออกได้ดังนี้คือ

1. ผู้ใหญ่ต้องการรู้เหตุผลในการเรียนรู้ และผู้ใหญ่จะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อเขาต้องการจะเรียน เนื่องจากผู้ใหญ่รู้ว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเองได้ ก่อนการเรียนรู้ผู้ใหญ่ มักต้องการจะรู้ว่า เพราะเหตุใดหรือทำไมเขาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ เขาจะได้รับประโยชน์อะไร และจะสูญเสียประโยชน์อะไรถ้าไม่ได้เรียน

2. ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องการที่จะชี้แนะตนเองมากกว่าจะให้ผู้สอนมาชี้แนะ การสอนควรเป็นแบบแนะแนวมากกว่า ดังนั้นบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วม (Facilitator) มากกว่า

3. บทบาทประสบการณ์ของผู้เรียน ประสบการณ์เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น การจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ควรใช้เทคนิคฝึกอบรมต่างๆ ที่เน้นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ (Experiential Techniques) เช่น การอภิปรายกลุ่มกิจกรรมแก้ปัญหา กรณีศึกษา เป็นต้น

4. แนวโน้มในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่ชีวิตประจำวัน หรือเน้นที่งานหรือการแก้ปัญหาเสียมากกว่า นั่นคือ เขาจะสนใจหากช่วยให้การทำงานของเขาดีขึ้น หรือช่วยการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การจัดหลักสูตรควรอาศัยสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเขา

5. บรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีกว่าในบรรยากาศที่มีการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งทางกายภาพ เช่น การจัดแสงสว่าง อุณหภูมิที่พอเหมาะ การจัดที่นั่งที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีบรรยากาศของการยอมรับในความแตกต่างในทางความคิด และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละคน มีความเคารพซึ่งกันและกันมีอิสรภาพในการแสดงออกเป็นกันเอง

สรุปได้ว่าลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ ผู้ใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพ เพื่อกิจกรรมทางสังคม ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีถ้าสิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการและความสนใจของตนเอง และเข้าใจเป้าหมายของสิ่งที่เรียน การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้ได้ประโยชน์มาก บรรยากาศในการเรียนรู้ต้องเป็นกันเอง เป็นบรรยากาศแห่งการยกย่องให้เกียรติกัน ผู้เรียน ที่เป็นผู้ใหญ่ชอบสถานที่เรียนการจัดสภาพการณ์เรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ รูปแบบการเรียนรู้ควรเป็นของตนเอง เพราะผู้เรียนผู้ใหญ่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล ควรให้การเสริมแรง ขจัดองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ และควรใช้เวลาแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ

2.3 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางที่นักการศึกษาและวิทยากรการฝึกอบรมควรจะได้คำนึงถึง ซึ่ง

องค์ประกอบหรือหลักการ 10 ประการ ที่จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และจะเป็นการช่วยให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้และการฝึกอบรมผู้ใหญ่ โดยจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับ แรงจูงใจในการเรียน (Motivation to Learn)
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning Environment) ต้องมีความสะดวกสบายเหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ควรคำนึงถึงความต้องการในการเรียน ของแต่ละบุคคล และ รูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Styles)
4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่า
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแล และให้ความสำคัญกับ เนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning Content and Activities)
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic Problem) และนำ การเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้าน สติปัญญา และทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มีเวลาอย่างเพียงพอในการเรียนรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การฝึกทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือ การนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพหรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้แลเห็นถึงความก้าวหน้าว่า สามารถบรรลุเป้าหมายได้

สำนักงานกศน. (2553) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีดังนี้คือ

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน นั่นคือบุคคลจะเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากมีความต้องการในการเรียนสิ่งนั้น ๆ
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ต้องมีความสะดวกสบายเหมาะสมตลอดจนได้รับความไว้วางใจและการให้เกียรติผู้เรียน
3. ควรคำนึงถึง ความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคลและรูปแบบของการเรียนรู้ ที่มีความหลากหลาย
4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์อันมีคุณค่า

5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแลและให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมเรียนรู้
8. ควรให้มีเวลาพอเพียงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดีหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ หรือ สมรรถภาพในการเรียนรู้จนกระทั่งเขาได้แลเห็นถึงความก้าวหน้าว่า สามารถบรรลุเป้าหมายได้
11. บุคคลจะเชื่อมั่นในความรู้ที่เกิดจากตนเองมากกว่าคนอื่นบอก
12. บุคคลจะยอมรับความคิดและพฤติกรรมใหม่ เมื่อบุคคลนั้นยอมรับว่า เป็นสมาชิกของสังคมและได้สื่อสารตกลงถึงความคาดหวังและบทบาทใหม่ร่วมกัน

ในเรื่องของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ นั้น Knowles.(1954) ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ " Informal Adult Education" ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดี มีหลักการ 12 ประการ ดังนี้

1. มีความเข้าใจและเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของวิชาที่เรียน นั่นคือถ้าต้องการให้ผู้ใหญ่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว เขาควรจะได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของวิชานั้น โดยที่เขาต้องมองเห็นภาพโดยส่วนรวมได้อย่างชัดเจน และทิศทางที่จะดำเนินไปในการเรียนรู้ ดังนั้น จึงมีความสำคัญในการอธิบายถึงรายละเอียดของวิชา เป้าหมายที่แจ่มชัดให้ผู้เรียนได้รับทราบในการพบกันครั้งแรก นอกจากนั้น ถ้าหากว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อยู่แล้ว เขาก็จะมีส่วนในการตั้งเป้าหมายเฉพาะของการเรียนวิชานั้น ๆ ผู้เรียนย่อมจะเกิดความมั่นใจว่าการสอนเป็นไปในทิศทางที่เขาต้องการทราบ การอภิปรายปัญหาทั้งหลายในตอนต้นวิชาจะช่วยให้แลเห็นเป้าหมายเฉพาะเจาะจง และมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้นด้วย
2. มีความต้องการที่จะเรียนรู้ นักการศึกษาผู้ใหญ่มักจะคาดคะเนว่า ผู้เรียนส่วนมากมาเข้าเรียนด้วยความต้องการที่จะเรียน เนื่องจากว่าโดยทั่วไปแล้วเขามักจะเข้ามาด้วยความสมัครใจอย่างไรก็ตาม ในบางครั้งครูที่สอนผู้ใหญ่ก็อาจจะต้องเผชิญกับการให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนด้วย ความต้องการนี้ต้องเกิดจากความรู้สึกว่าตัวเองมีความสามารถที่จะบรรลุความสำเร็จได้ โดยการได้รับความเห็นใจและเข้าใจจากครูผู้สอน
3. บรรยากาศในการเรียนการสอนและสถานการณ์ของการเรียนรู้ควรเป็นกันเอง เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งผู้สอน

ควรมีความรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศ และอำนวยความสะดวกสำหรับอภิปรายในกลุ่ม
ทัศนคติ การยอมรับ และความเคารพยกย่อง จะเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของครูผู้สอนในการสร้าง
บรรยากาศความเป็นกันเอง นอกจากนั้นแล้ว ครูผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกัน
ได้ โดยการให้ผู้เรียนแนะนำตัวกันเอง และให้อธิบายรายละเอียดย่อยๆ เกี่ยวกับประสบการณ์และ
ความสนใจ ถ้าหากผู้สอนแสดงบทบาทของตัวเองในฐานะผู้เรียนมากกว่าความเป็นผู้สอนแล้ว เขา
ย่อมจะได้รับความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4. สภาพการณ์ทางกายภาพต่างๆไป ควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียนได้แก่การจัดโต๊ะ
เก้าอี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ ควรจะได้รับการพิจารณาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความสุขสบายตามที่
ผู้เรียนต้องการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม ตัวอย่างเช่น ถ้าต้องการให้สมาชิกได้
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเสรีแล้ว ผู้เรียนควรหันหน้าเขาหากันเพื่อจะได้อภิปรายอย่างเต็มที่

5. ผู้เรียนควรจะมีส่วนร่วมในการเรียน และความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้
เพราะว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการเรียนรู้คือการกระทำ ถ้าหากผู้เรียนได้กระทำบางอย่างหรือพูดแสดง
ความคิดเห็นบางอย่าง ก็ย่อมจะดีกว่าการที่เพียงแต่นั่งเฝ้ามองดูคนอื่นๆ หรือนั่งฟังคนอื่นๆ พูด
เฉยๆ เท่านั้น โดยทั่วไปนั้นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีชีวิตชีวาจะเรียนรู้ได้มากกว่า ผู้เรียนจะเรียน
ได้มากขึ้นถ้าหากเขารู้สึกว่าตัวเองต้องมีความรับผิดชอบต่อกระบวนการภายในกลุ่มด้วยเหตุนี้
ผู้สอนที่ฉลาดควรจะใช่วิธีการหลายๆ ด้านเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มที่สามารถจัดดำเนินการได้
ด้วยตัวเอง จะได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่ต้องอาศัยครูผู้สอน

6. การเรียนรู้ควรจะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนให้เป็นประโยชน์ใน
การเสนอแนวความคิดและความรู้นั้น ถ้าหากมีความหมายต่อผู้เรียนแล้ว ผู้สอนควรจะปรับให้
เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียนทั้งหลายด้วย ผู้ใหญ่โดยทั่วๆ ไปนั้น เรียนโดยอาศัยความสัมพันธ์
ระหว่างประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม หรือด้วยการโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังไม่รู้
ไปหาสิ่งที่รู้แล้ว นอกจากนั้น ประสบการณ์ของผู้เรียนที่เสนอต่อชั้นเรียน นับว่าเป็นแหล่งของ
ความรู้ที่มีคุณค่ามาก สมาชิกของชั้นเรียนผู้ใหญ่ก็น่าจะมีประสบการณ์ที่มีคุณค่าแตกต่างกัน
ออกไป ที่จะทำให้ทุกๆ คนได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย

7. ครูผู้สอนควรจะรู้เนื้อหาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ถ้าหากครูจะช่วยเหลือแนะนำแนวทางการเรียน
การสอนให้ได้ผลดี เขาจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ ต้องรู้ถึงเอกสารและตำราทาง
วิชาการในสาขานั้นอย่างดี เพื่อจะได้ช่วยเหลือแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่จะได้ค้นคว้าต่อไป
รวมทั้งจะได้จัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมด้วย

8. ผู้สอนควรจะมีภาวะกระตือรือร้นเกี่ยวกับวิชาที่สอน และการสอนวิชานั้นๆ ด้วยโดยที่ภาวะกระตือรือร้นนั้นสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้อีกด้วย ครูที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ตัวเองมีความกระตือรือร้นและพึงพอใจในการสอน จะมีผลทำให้นักเรียนเป็นผู้กระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการเรียนด้วย ภาวะกระตือรือร้นนั้นนับว่าเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้

9. ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ไปตามระดับความสามารถของตนเนื่องจากในชั้นเรียนของผู้ใหญ่นั้น มีความแตกต่างในด้านของประสบการณ์ศึกษาค้นคว้าทางด้านการเรียน ความสนใจและความสามารถอย่างมากมาย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน จึงควรจะได้คิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว สำหรับผู้เรียนที่เรียนได้เร็วก็น่าจะกระตุ้นให้เรียนด้วยความก้าวหน้า เช่น ให้เรียนโดยโครงการเฉพาะตัว ส่วนผู้ที่เรียนช้าก็ควรได้รับความมั่นใจว่า การเรียนของผู้ใหญ่ไม่ใช่การเรียนเพื่อแข่งขันกันกับคนอื่นๆ แต่ว่าเป็นการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าของตัวเอง

10. วิธีการสอนที่ใช้กับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรแตกต่างและแปรผันกันไป ในแต่ละโอกาสหรือสถานการณ์ของการสอน ครูสามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การสอนถึงปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรือบ้านพักในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ครูผู้สอนอาจจะใช้วิธีการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านั้น ประกอบกับการฉายภาพยนตร์ การอภิปรายปัญหาต่างๆ จากสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งการจัดทัศนศึกษาประกอบ ครูที่ดีและมีความชำนาญการสอนจะสามารถเลือกใช้วิธีการต่างๆ ให้เป็นไปตามสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน เพราะว่าการทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมตลอดเวลา และเป็นไปตามความแตกต่างของบุคคลด้วย

11. ครูผู้สอนควรมีความรู้สึกทางด้านการเจริญงอกงาม นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อทัศนคติของครู ที่เขาควรยอมรับว่าประสบการณ์ในด้านการสอนนั้นช่วยทำให้เขามีโอกาสในการพัฒนาตัวเอง ถ้าหากครูคิดว่าตัวเองเป็นเสมือนผู้เรียนคนหนึ่งด้วยแล้ว ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อผู้เรียนจะเป็นการกระตุ้นได้มากกว่าการที่เขามีความคิดว่าตัวเองมีความรู้ที่ดีที่สุด นอกจากนั้นแล้วทัศนคติของครูยังเป็นพลังที่เข้มแข็งในการชี้ถึงบรรยากาศของกลุ่ม และทัศนคติของผู้เรียนด้วย

12. ครูผู้สอนควรมีแผนงานที่ยืดหยุ่นได้ เกี่ยวกับการสอนซึ่งจะช่วยให้ทั้งครูและ ผู้เรียนได้มีแนวความคิดที่เด่นชัดว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ และจะทำอะไรต่อไป ถ้าหากสามารถเปลี่ยนแปลงการสอนได้ โดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งไม่ควรจะกำหนดตายตัว และแผนการสอนนั้นๆ อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

สรุปหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรพิจารณาให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมบรรยากาศที่เป็นกันเอง คำนึงถึงความต้องการในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ความรู้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การจัดกิจกรรมต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีโอกาสฝึกฝน ภาคนปฏิบัติ และแสดงศักยภาพของตนออกมา ครูผู้สอนต้องมีความรู้กระตือรือร้นพึงพอใจในการสอน และมีความยืดหยุ่นต่อผู้เรียน

2.4 หลักการสอนผู้ใหญ่ และบทบาทของผู้สอน

2.4.1 หลักการสอนผู้ใหญ่

Jarvis (1983) ได้จำแนกวิธีการสอนผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง วิธีการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการสอนโดยใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางรายบุคคล

1. วิธีการสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Methods) เป็นวิธีการที่มีครูผู้สอนหรือวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้นำและผู้ดำเนินการจัดเป็นวิธีการสอนที่จะพยายามให้ความรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ โดยอาจมีการใช้ศิลปะในการตั้งคำถามของครูหรือวิทยากร เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนองตอบในการเรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนบางคนหรือในการสอนบางครั้งก็ไม่สามารถใช้เทคนิคในการตั้งคำถามได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่มีเวลาหรือเป็นเพราะว่าผู้เรียนมีจำนวนมากจนไม่สามารถที่จะถามได้อย่างทั่วถึงทุกคน

2. วิธีการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Methods) เป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะที่ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ร่วมกันในระหว่างพวกเขาตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็จะเป็นการนำเอาความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนมาสู่สถานการณ์การเรียนการสอนด้วยเพื่อน (Peer Teaching) แต่ก็มีบางคนกล่าวแย้งว่าวิธีการสอนแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับ คนตาบอดจูงนำทางคนตาบอดด้วยกันอย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วก็มีความรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่ผู้เรียนเองสามารถจะเป็นแหล่งความรู้ได้อย่างดี ซึ่งกรณีนี้ครูผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)

3. วิธีการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรายบุคคล (Individual Student-Centered Methods) เป็นวิธีการที่มีทั้งส่วนคล้ายและแตกต่างจากแบบที่ 2 ทั้งนี้เป็นวิธีการสอนซึ่งเน้นเฉพาะผู้เรียนแต่ละบุคคลเท่านั้น เพื่อผู้เรียนจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่าง

เหมาะสมกับตนเอง โดยมีลักษณะที่หลากหลายในวิธีการเรียน จากการเลือกเรียนด้วยตนเอง (Self-selected Learning) หรือการให้ผู้สอนกำหนดกิจกรรมได้

อาชัญญา รัตนอุบล (2542)ยังกล่าวถึงหลักการสอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้คือ

1. ผู้ใหญ่ควรได้รับทราบเป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ตนจะเรียนรู้นั้นอย่างชัดเจน
2. ผู้ใหญ่ควรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง
3. เนื้อหาหลักสูตรควรจะเป็นเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของผู้ใหญ่โดยตรง
4. บรรยากาศในการเรียนรู้ควรมีความเป็นกันเอง มีการยอมรับ ยกย่อง และให้เกียรติซึ่งกันและกัน
5. สถานที่และสถานการณ์การเรียนรู้ ควรจะมีลักษณะอย่างไม่เป็นทางการ
6. การได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน จะช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เกิดความกระตือรือร้น และเพิ่มความสนใจได้เป็นอย่างดี
7. ประสบการณ์ของผู้เรียนผู้ใหญ่แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันและผู้ใหญ่แต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง
8. ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการที่จะนำตนเองมากกว่าจะคอยรับจากครูทั้งหมด
9. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันและผู้ใหญ่แต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง
10. ควรมีการเสริมแรง และให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
11. ควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนเป็นสำคัญ
12. ควรจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่นสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่เป็นสุข หรือเคร่งเครียด เช่นส่งเสียงดัง ห้องไม่สว่าง ไม่มีเก้าอี้นั่งเป็นต้น
13. ควรจะคำนึงถึงช่วงระยะเวลาของความสนใจของผู้เรียนในแต่ละบทเรียน
14. ควรกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นเป้าหมายการเรียนรู้สั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถไปถึงเป้าหมายที่ตนวางไว้ได้ และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในตนเอง
15. ควรให้เวลาอย่างเพียงพอแก่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อที่จะทำความเข้าใจบทเรียนได้อย่างไม่เร่งรัดจนเกินไป

2.4.2 บทบาทของผู้สอน

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้เขียนถึงบทบาทของผู้สอนในการสอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้คือ

1. ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มากกว่าจะเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตัวเอง
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนอย่างอิสระ สามารถนำตนเองได้
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการเรียนตั้งแต่การวางแผนการเรียนไปจนถึงการประเมินผล
4. ควรใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคนเป็นประโยชน์ต่อการสอน
5. ให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจและมีกำลังใจ
7. ควรมีความรู้ในเนื้อหาที่ตนสอนเป็นอย่างดี รู้แหล่งค้นคว้า
8. ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
9. ควรมีความกระตือรือร้นในการสอน ในการจัดกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อการเรียน

สรุปหลักการสอนผู้ใหญ่และบทบาทผู้สอน ผู้ใหญ่ควรทราบเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของตน ควรได้มีส่วนร่วม เนื้อหาหลักสูตรต้องเกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่ รูปแบบการเรียนรู้แต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง โดยจะนำตนเองมากกว่าจะคอยรับจากครู ต้องคำนึงถึงเวลาของความสนใจของผู้เรียนและให้เวลาอย่างเพียงพอกับผู้เรียน ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมผู้เรียนให้ผู้เรียนมีกำลังใจ เป็นกันเองและใช้วิธีสอนที่หลากหลาย

2.5 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามขั้นตอนของชีวิต

ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่แต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัวเอง ทั้งนี้เพราะว่า มนุษย์เรานั้นเป็นผลผลิตของชีวิตที่ผ่านมา นอกจากนั้นแล้วสภาวะผู้ใหญ่ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากอดีตและย่อมต่อเนื่องไปสู่ในอนาคต ผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านชีววิทยาและองค์ประกอบเกี่ยวกับจิตวิทยาและสังคมวิทยาในแต่ช่วงวัยของผู้ใหญ่ จะมีผลต่อเป้าหมายของการเรียนรู้ ซึ่ง Lovell (1980) สรุปไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ในช่วงอายุ 16-20 ปีระยะนี้เป็นช่วงต่อเนื่องระหว่างวัยรุ่น กำลังพัฒนาเข้าสู่ขั้นตอนการเป็นผู้ใหญ่ ยังอยู่ในช่วงการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมก็จะมีเปลี่ยนแปลงบทบาทในการพึ่งพา พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง ไปสู่ลักษณะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นมีความคิดสร้างสรรค์ ชอบเข้าสังคม และมักยึดถืออุดมคติ ดังนั้นการเรียนรู้

ควรเป็นความรู้ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ตลอดจนแบบอย่างพฤติกรรมที่เหมาะสมไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน

2. การเรียนรู้ในช่วงอายุ 20-25 ปีเป็นระยะที่ผ่านช่วงที่เป็นวัยรุ่นมาแล้ว บุคคลจะมีการพัฒนาการด้านร่างกาย แต่มีอัตราพัฒนาการด้านการเจริญเติบโต ของร่างกายลดลงเมื่อเทียบกับระยะวัยแรกรุ่น พัฒนาการทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ผสมผสานกันมากขึ้น ซึ่งวัยนี้นับว่าอยู่ในช่วงของผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) จะได้รับการยอมรับว่ามีความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวมากยิ่งขึ้น และเริ่มมีภาระงานอาชีพแน่นอนมั่นคงขึ้น ตลอดจนเริ่มชีวิตคู่การแต่งงาน และมีภาระทางด้านครอบครัวติดตามมาให้ต้องรับผิดชอบดูแล วัยนี้สามารถให้ความช่วยเหลือแก่สังคมได้บ้างแล้ว ดังนั้นการเรียนรู้ควรเป็นความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับครอบครัวศึกษา การสร้างงานสร้างอาชีพ เป็นต้น

3. การเรียนรู้ในช่วงอายุ 25-40 ปีคนในช่วงวัยนี้ เป็นช่วงของผู้ใหญ่วัยกลางคน (Middle Adulthood) มีการพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและบทบาททางสังคม ส่วนมากสามารถแสวงหาความมั่นคงและก้าวหน้าทางอาชีพได้แล้ว มีชื่อเสียงและเกียรติทางสังคมมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นวัยที่กำลังมีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ สุขภาพทางด้านร่างกายและสติปัญญาของคนวัยนี้นับได้ว่าพัฒนาจนถึงขั้นสูงสุดแล้ว ดังนั้นการเรียนรู้ควรเป็นทางด้านการบริหาร การจัดงาน และการเข้าสู่สังคมเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคม เป็นต้น

4. การเรียนรู้ในช่วงอายุ 40-60 ปี คนในช่วงวัยนี้ เป็นช่วงของผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late Adulthood) ซึ่งต่อเนื่องจากผู้ใหญ่วัยกลางคน จึงค่อนข้างเป็นระยะที่บุคคลมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสมบูรณ์ที่สุดขีด สภาพทางด้านร่างกายมีการเสื่อมสภาพทางด้านร่างกาย ทำให้เกิดข้อจำกัดต่อการเรียนรู้ ส่วนด้านการประกอบอาชีพการงาน มักจะคิดถึงโอกาสและความก้าวหน้าในการงานอาชีพ ซึ่งนับได้ว่ามีโอกาสน้อยลงไปด้วยหรือแทบไม่มีอีกต่อไป หลาย ๆ คนมักจะทบทวนถึงอดีตและเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อต่าง ๆ เพื่อปรับสภาพเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของร่างกาย ดังนั้นการเรียนรู้ควรเป็นด้านการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่วัยสูงอายุ และการดูแลรักษาสุขภาพ เป็นต้น

สรุปการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีช่วงเวลาอายุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่อายุ 16-60 ปี ในแต่ละช่วงอายุความสนใจความต้องการในการเรียนรู้ก็จะแตกต่างกันตามความเปลี่ยนแปลงทางด้าน

ร่างกาย พฤติกรรม การงานอาชีพ สังคม ครอบครัว สุขภาพด้านร่างกายและสติปัญญา ทักษะคติ ค่านิยมทางด้านต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบในการตัดสินใจต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.6 ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy)

การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้เกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งการวิจัยในเรื่อง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และในขณะเดียวกันในยุโรป ทฤษฎี การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้เกิดขึ้นจากการใช้คำศัพท์ว่า Andragogy ซึ่งถูกนำมาใช้ให้แตกต่างจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดย Knowles (1978) ได้นำคำศัพท์นี้มาใช้โดย Andragogy มาจาก ภาษา Greek คำว่า Aner ซึ่งหมายถึงคน Andragogy จึงหมายถึง ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของ การช่วยเหลือผู้ใหญ่ให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจาก Pedagogy ที่หมายถึง ศิลปะและ วิทยาศาสตร์ของการช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดย Pedagogy มาจากภาษา Greek คำ ว่า Paid ซึ่งหมายถึงผู้เรียน Knowles (1978) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าควรจะมี การใช้สถานการณ์ต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากกว่าการเริ่มต้นจากเนื้อหาวิชา โดยแหล่งการเรียนรู้ ที่มีคุณค่าสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ก็คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนเอง เพราะประสบการณ์จะเป็นตำราที่มีชีวิตของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ และการศึกษาของผู้ใหญ่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ระหว่างการกระทำและการคิด ซึ่งสามารถสรุปหลักสำคัญในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้ดังนี้คือ

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาก็จะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรจะมีการเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัด กิจกรรมทั้งหลายเพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ที่นั่นต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ด้วยเสมอ

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situation) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดี ถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life-Centered) ดังนั้น การจัดหา การเรียนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มิใช่ยึดที่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็น แหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงอยู่ในกระบวนการ การสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual Inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละบุคคลเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน (Style) เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่สอน และประการสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน (Pace of Learning)

Knowles (1978) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากผู้เรียนดังนี้คือ

1. มโนทัศน์ต่อตนเอง (Self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะยิ่งขึ้น มโนภาพต่อตนเองจะเปลี่ยนไปจากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การนำตนเอง ตามความเชื่อของ Knowles ก็คือเมื่อบุคคลได้บรรลุถึงการควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลนั้นได้เป็นผู้ใหญ่และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือบุคคลจะเกิดความต้องการทางจิตใจอย่างลึกซึ้งที่จะมองตนเองว่า ตนสามารถควบคุมและนำตนเองได้ ดังนั้นหากสถานการณ์ใดที่ไม่ได้รับโอกาสที่จะควบคุมและนำตัวเอง ก็จะทำให้เกิดความตึงเครียดขึ้นและแสดงปฏิกิริยาในลักษณะที่โกรธเคืองและต่อต้าน

2. ประสบการณ์ (Experience) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะขึ้น บุคคลนั้นก็ยังมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ที่จะทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของการเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้สึกว่าจะถึง "จำเป็น" ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนในฐานะที่เป็นคนงาน คู่สมรส ผู้ปกครอง สมาชิก ขององค์กร ผู้นำ ฯลฯ

4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) ผู้เรียนมีแนวโน้มยึดเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ หากผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากเวลา กล่าวคือ ผู้เรียนจะมองเวลาเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น หากผู้ใหญ่จะมองเวลาเป็นเรื่องของระยะเวลาใกล้ตัว ความรู้นั้นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบันไม่ใช่ออกไปใช้ในอนาคต

การให้การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่จะต้องมีลักษณะที่แตกต่างจากการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนโดยทฤษฎี Andragogy จะเป็นหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ซึ่งมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองในการใช้ประสบการณ์เรียนรู้ในการระบุมุมมองที่พร้อมที่จะเรียนของตนเอง และจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตของตนเองได้ซึ่งมีความแตกต่างจากการให้การศึกษาสำหรับผู้เรียน Knowles (1978) ได้เสนอข้อสรุปซึ่งแสดงความแตกต่างระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่อันมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สรุปความแตกต่างระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Knowles, 1978)

ลักษณะ	ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็ก	ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
1. โน้ตสนิของผู้เรียน	ผู้เรียนมีบทบาทที่เป็นผู้ต้องพึ่งพาผู้อื่น ผู้สอนหรือครูจึงมีหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดของผู้เรียน	ผู้เรียนมีบทบาทเปลี่ยนแปลงจากการที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นเป็นผู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้ ผู้สอนจึงมีหน้าที่ที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถชี้นำตนเองได้ตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล
2. บทบาทและประสบการณ์ของผู้เรียน	ผู้เรียนมีประสบการณ์น้อย จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้จากผู้รู้หรือครู วิธีการให้ความรู้แก่ผู้เรียนคือวิธีต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้	ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ค่อยๆ สะสมมาตลอดชีวิต ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้จะเป็นแหล่งความรู้สำหรับการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะเข้าใจและสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้มากกว่าการได้รับการบอกกล่าวจากผู้สอน วิธีการเรียนรู้จึงอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ความพร้อมที่จะเรียนรู้นำไปสู่การเรียนรู้	ผู้เรียนเรียนเนื้อหาความรู้ภายใต้เงื่อนไขที่จำเป็นต้องเรียนจากความต้องการของผู้ปกครอง และสังคมผู้เรียนจะรู้สึกกลัวต่อความล้มเหลวในการเรียนรู้ การเรียนรู้จะมีมาตรฐานและมี	ผู้เรียนจะเรียนรู้เมื่อรู้สึกว่าคุณต้องการที่จะเรียน การเรียนรู้ควรสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการจะนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง ไม่ว่าจะปัญหาทางบ้านหรือการทำงาน การเรียนรู้ควรจัดขึ้นเพื่อความต้องการของผู้เรียนและจัดลำดับตามความสามารถ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะ	ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็ก	ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
	ความก้าวหน้าที่เท่าเทียมกัน เนื่องจากมีเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อกลุ่มผู้เรียนที่มีอายุเท่ากัน และมีความต้องการการเรียนรู้ และความพร้อมที่เรียนเหมือนกัน ในกลุ่มอายุเดียวกันวิชาต่างๆ ซึ่ง เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนจำเป็นต้อง ท่องจำ เนื่องจากไม่สามารถนำ ความรู้ไปใช้ได้ทันที	และความพร้อมที่จะเรียนของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนพยายามแสวงหาความรู้ความสามารถที่ จะนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตปัจจุบันได้จริง โดย มองการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการ การพัฒนา ความรู้และความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อ ใช้แก้ปัญหาได้ในทันที ทันใดการเรียนรู้จึงควร เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและสามารถนำไปใช้ ปฏิบัติได้ประโยชน์อย่างทันทีทันใด
4.แนว ทางการ เรียน	การเรียนการสอนเน้นที่เนื้อหา วิชาการซึ่งจะนำความรู้นั้นไปใช้ ประโยชน์ต่อไป	มุ่งที่การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์โดย ทันทีในปัจจุบันโดยสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้แก้ปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่

สรุป จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และการเรียนรู้สำหรับเด็ก มีความแตกต่างกันทางด้านบทบาทของผู้เรียนที่ผู้เรียนที่เป็นเด็กต้องพึ่งพาผู้อื่น ส่วนผู้เรียนผู้ใหญ่สามารถชี้นำตนเองได้ ผู้ใหญ่มีประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าเด็กและจะเรียนเมื่อรู้สึกว่าการเรียนต้องการเรียน

Knowles (1978) ได้อธิบายปัจจัยด้านคุณลักษณะของวัยผู้ใหญ่ว่า มีความต้องการขั้นพื้นฐานอยู่ 6 ด้านคือ

1. ความต้องการด้านกายภาพ
2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม
3. ความต้องการได้รับความมั่นคงและปลอดภัย
4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ
5. ความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์
6. ความต้องการได้รับการยอมรับ

การเรียนรู้ผู้ใหญ่จะมีรูปแบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความต้องการและความสนใจของตนเอง มีการวิเคราะห์ประสบการณ์และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมาประกอบการศึกษาตลอดจนเกิดความรู้สึกที่ต้องการนำตนเอง

2.7 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ใหญ่

Knowles (1978) ได้รวบรวมประสบการณ์จากการสอนและฝึกอบรมผู้ใหญ่มาสอนเป็นรูปแบบการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ (learning design models) เพื่อให้ออกแบบหรือวางแผนกิจกรรม ประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลากหลายไปตามสถานการณ์ บริบทสิ่งแวดล้อม นโยบายและความเชื่อและกลุ่มผู้เรียน Knowles เสนอตัวอย่างโมเดลไว้ 5 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบตามโครงสร้าง (Organic model) เป็นรูปแบบมีขั้นตอนชัดเจน 7 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างบรรยากาศ
2. การร่วมกันวางแผน
3. การร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ
4. การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์
5. การร่วมกันวางแผนกิจกรรม
6. การดำเนินการตามแผน และ
7. การร่วมกันประเมินและวิเคราะห์ความต้องการอีกครั้ง

2. รูปแบบตามขั้นตอนดำเนินการ (Operational Model) เป็นการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการตัดสินใจ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการหาความรู้ (Procedure in operation of a machine) กระบวนการต่าง ๆ นี้ต่างมีขั้นตอน (Step – By- Step procedure) ที่สามารถนำมาวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับของขั้นตอนดังกล่าวได้เลย ผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าร่วมการเรียนรู้ตาม Operational model จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

3. รูปแบบตามบทบาท (Role Model) รูปแบบนี้ยึดสมรรถนะ (Competency) หรือความรู้ความสามารถ (Performance) ที่จำเป็นในการปฏิบัติภารกิจตามบทบาท (Role) เช่น บทบาทของนักส่งเสริมการเกษตรบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) บทบาทผู้จัดการฝึกอบรม (Trainer) บทบาทพยาบาล (Nurse) หรือบทบาทผู้นิเทศงาน (Supervisor) เป็นต้น การปฏิบัติงานตามบทบาทเป็นการระบุชนิดของทักษะ ขอบข่ายเนื้อหาความรู้และเจตคติที่ต้องฝึกอบรมและพัฒนาให้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. รูปแบบตามหน้าที่ (Functional Model) รูปแบบนี้ยึดภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงานในองค์กร (Functions of an organizational units) เช่น คณะกรรมการการอำนวยความสะดวก (Board) คณะกรรมการ (Committee) เจ้าหน้าที่ (Staffs) เป็นต้น เป็นกรอบความคิดในการจัดเนื้อหาและ

กิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานนั้นขององค์กรอย่างครบถ้วน

5. รูปแบบตามเนื้อหา (Thematic Model) รูปแบบนี้ยึดแก่นสาระ (Theme) ของเนื้อหาเป็นหลักในการจัดวางเนื้อหาและกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น “การจัดการความขัดแย้ง (Conflict management)” หรือ “ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในยุคปี 2000” เป็นต้น

ทั้ง 5 รูปแบบนี้เป็นตัวอย่างของแนวคิดในการวางแผนกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อผู้เรียนผู้ใหญ่ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการชี้แนะตนเองหรือความพร้อมที่จะเรียนรู้ตามบทบาทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือต้องการหนทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง

2.8 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ตามทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) มีขั้นตอน 7 ขั้นตอนดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Setting a climate for learning) ให้ความเป็นกันเอง เป็นการแสดงการยอมรับในเอกลักษณ์ของผู้เรียนแต่ละคน แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับในความแตกต่างและความเป็นตัวเองของแต่ละคน ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลความรู้สึกนี้จะพัฒนาต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกัน เป็นความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศด้วยเสียงเพลงบรรเลง

2. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (Establishing a structure for mutual planning) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น บรรยาย การสาธิต การอภิปราย เป็นต้น โดยการวางแผนร่วมกันใช้การจัดกลุ่มให้สามารถล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคน ขณะพูดทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งนี้เพื่อมุ่งกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผู้เรียนรู้สึกสะสมติดตัวมา

3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน (Diagnosing needs for learning) ผู้สอนต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เช่น ความต้องการการเรียนรู้ด้านสมรรถนะ หรือต้องการการเรียนรู้ทางด้านความรู้หรือพฤติกรรม ผู้สอนต้องให้ข้อมูล

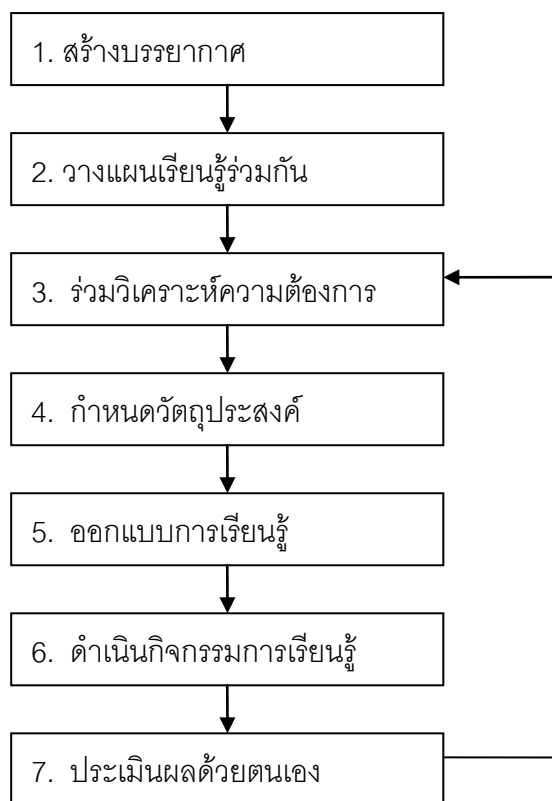
กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความต้องการของตนเองได้ อาจได้มาจากงานวิจัย
ข้อสรุปของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์งานที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมของกลุ่ม

4. ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (Formulating directions (objectives) for learning) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ในทางการศึกษานั้น การเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์การศึกษาที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนอาจสามารถเขียนวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ด้วยตนเอง ซึ่งหากติดขัดขึ้นมา ผู้สอนต้องช่วยแนะนำและให้ความสะดวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จแก่ผู้เรียน

5. ออกแบบการเรียนรู้ (Designing a pattern of learning experiences) โดยผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำหากติดขัดผู้สอนต้องแนะทางเลือก ช่วยบอกข้อดี ข้อจำกัดของแต่ละวิธีการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับการรับรู้ของตนเองที่จะชี้แนะตนเองของผู้ใหญ่ และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Managing the execution of the learning experiences) โดยผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมให้ใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยต้องพิจารณาถึงเนื้อหาความรู้ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนนำเอาประสบการณ์ของตนเองมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับความรู้ใหม่ได้เป็นอย่างดี

7. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ (Evaluating results and re-diagnosing learning need) เพื่อให้ผู้เรียนตัดสินใจในการกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินในขั้นสุดท้ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึงจุดมุ่งหมายที่ตนกำหนดไว้แล้วหรือไม่ การประเมินตนเองขั้นนี้ มีข้อดีที่กลายเป็นการวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่ขาดของผู้เรียนด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไปไม่ถึงจุดหมายที่ต้องการ ผู้เรียนเป็นผู้ระบุความต้องการเอง ทำให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป ทำให้วงจรกระบวนการเรียนรู้จากขั้นตอนที่ 7 ย้อนไปบรรจบเป็นขั้นตอนที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่จึงเกิดอย่างต่อเนื่องด้วยการชี้แนะตนเอง สามารถแสดงให้เห็นเป็นภาพขั้นตอนได้ดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนแสดงการจัดการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ตามทฤษฎี Andragogy ของ Knowles (1978)

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ ต้องมีบรรยากาศที่เป็นมิตร ไม่เป็นทางการ ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ วัตถุประสงค์ เนื้อหากระบวนการ และวิธีการในการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากวัยผู้ใหญ่จะกำหนดความต้องการและความสนใจในการเรียนรู้เป็นของตนเองและนำความรู้กับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหาในชีวิต รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่ได้

2.9 หลักการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ระบุว่า การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีดังนี้

1. สถานที่ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม บริเวณสถานที่เรียนต้องคำนึงถึงความร่มรื่น สวยงาม เรียบง่ายเป็นธรรมชาติ ความสะอาด ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย

2. ห้องเรียน ควรจัดให้มีรูปแบบที่มีบรรยากาศแปลกใหม่ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมและดำเนินปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน ดังต่อไปนี้

2.1 รูปแบบการจัดที่นั่งแบบต่างๆ

2.1.1 จัดที่นั่งเป็นแบบกลุ่ม สำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม การทดลอง และการเรียนการสอนทั่วไป

2.1.2 จัดที่นั่งเป็นรูปตัวยูเหลี่ยม หรือครึ่งวงกลม สำหรับการสอนแบบสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย และการเรียนการสอนทั่วไป

2.1.3 จัดที่นั่งแบบเรียงหน้ากระดาน ยังมีความจำเป็นในบางกิจกรรม เช่น การสอนแบบบรรยาย ฯลฯ แต่ไม่ควรจัดใช้รูปแบบนี้ตลอดเวลาหรือแม้แต่การเรียนในห้องที่ไม่มีโต๊ะหรือเก้าอี้เลยก็สามารถจัดทำได้ในบางกิจกรรมที่ต้องการ พื้นที่สำหรับการเคลื่อนไหว โต๊ะ เก้าอี้ควรมีขนาดเหมาะสมและเคลื่อนย้ายได้ง่าย

2.2 การจัดมุมกิจกรรมในห้องเรียน

เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองโดยเลือกทำกิจกรรมตามมุมต่างๆอย่างอิสระ การจัดมุมกิจกรรม ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการวางแผนการจัดหาและจัดทำวัสดุอุปกรณ์มาประกอบ รวมทั้งการกำหนดกติกาการใช้มุมกิจกรรมนั้นๆ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ ประหยัด และรักษาสมบัติของส่วนรวม

2.3 การจัดป้ายนิเทศ

ป้ายนิเทศเป็นสื่อที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจเป็นความรู้ เสริมบทเรียนข่าวสารต่างๆ ผู้เรียนควรได้รับการกระตุ้นความสนใจที่จะจัดป้ายนิเทศเป็นการนำเสนอความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นการฝึกที่จะใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีทักษะการนำเสนอข้อมูล

2.4 การจัดวางสื่อ-อุปกรณ์

เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนที่สำคัญ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อควรใช้คู่กับกระบวนการเรียนของผู้เรียนและการสอนของ

ผู้สอน และสื่อควรให้โอกาสกับผู้เรียนได้สัมผัส เรียนรู้ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์การทดลองการแก้ปัญหาในการปฏิบัติจริง และการจัดวางสื่อต้องมีเป้าหมาย มีระบบตามลำดับขั้นตอน จัดวางอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกต่อการใช้ และการจัดเก็บ นอกจากนี้ควรฝึกนิสัยผู้เรียนให้มีระเบียบวินัยในการจัดเก็บและรู้จักถนอมการใช้สื่อ

การสรรหาสื่อ-อุปกรณ์ ผู้สอนควรจะศึกษาความต้องการของผู้สอน คำนึงถึงหลักสูตรเนื้อหาวิชาและลักษณะของสื่อที่หลากหลาย ควรเน้นสื่อ-อุปกรณ์ที่เป็นวัสดุธรรมชาติ และหาได้ง่ายในท้องถิ่น หากสามารถใช้แหล่งธรรมชาติเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ ผู้สอนควรใช้ทันที

3. บุคลากรในสถานที่ศึกษา

บุคลากรในสถานที่ศึกษามีความสำคัญต่อบรรยากาศการเรียนรู้มากเพราะทุกส่วนล้วนเป็นตัวกำหนดปัจจัย บรรยากาศ ทั้งทางกายภาพและทางจิตทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอน ถ้าผู้สอนมีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใสจะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนร่าเริง แจ่มใสเรียนด้วยความสบายใจ ตรงข้ามกับผู้สอนที่มีสีหน้าเฉยเมย เคร่งขรึม ผู้เรียนจะรู้สึกอึดอัดไม่กล้าซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น ในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความเครียด

ดังนั้น บุคลิกภาพและการควบคุมอารมณ์ของผู้สอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนด้วย โดยเฉพาะผู้สอนที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนและบทเรียนในเบื้องต้นย่อมจะมีจิตใจที่เอื้ออาทร มีการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ไปด้วยกัน ในขณะที่เพื่อน ๆ ของผู้เรียนก็มีส่วนสร้างบรรยากาศในการเรียนได้อย่างดีอีกด้วย เพราะปฏิสัมพันธ์จะเป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนาความคิด นิสัย จิตใจ และอารมณ์ของผู้เรียน

4. การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน

ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำรูปแบบเทคนิควิธีสอนที่น่าสนใจ สนุกสนานไม่น่าเบื่อ จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนเหมาะสมต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารสองทางระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม การทำกิจกรรมกลุ่ม ฯลฯ ดังนั้น เพื่อสร้างบรรยากาศให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปอย่างเกื้อกูลต่อการพัฒนา ผู้สอนจึงควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจำเจ ตอบสนองต่อวัย วุฒิภาวะ ความสนใจของผู้เรียน

5. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การนำเทคโนโลยีมาจัดในการสร้างบรรยากาศได้แก่ การจัดแสง สี เสียง และการถ่ายเทของอากาศ โดยการใช้สี ในลักษณะ ดังนี้

5.1 สี

5.1.1 สีประเภทอ่อน ได้แก่ สีเหลือง ส้ม แสด แดง และม่วงแดง จะให้ความรู้สึก ตื่นเต้นมีชีวิตชีวา ร่าเริง

5.1.2 สีประเภทเย็น ได้แก่ สีม่วง สีคราม สีน้ำเงินแกมม่วง สีน้ำเงินฟ้า สีน้ำเงินแกมเขียว สีเขียว ซึ่งจะให้ความรู้สึก สงบ มีสมาธิ จิตใจอ่อนโยน ดังนั้นสีที่ใช้กับอาคารเรียน และห้องเรียนต่างๆ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ ควรจะเป็นสีที่ให้ความอบอุ่นและร่มเย็น ช่วยให้ผู้เรียนและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องมีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ซึ่งควรเป็นสีเย็นที่ผสมขาวเป็นลักษณะของสีประเภทอ่อน

5.2 เสียง

เสียงมีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์ เพราะถ้าเสียงดังกว่า 40 เดซิเบล จะทำให้ขาดสมาธิ อย่างไรก็ดี มีการวิจัยพบว่า ถ้ามีการนำดนตรีมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนแล้ว จะช่วยให้มีการกระตุ้นการทำงานของสมองทุกส่วน อย่างไรก็ดีในห้องเรียนไม่ควรใช้เครื่องขยายเสียง และไม่ควรรใช้หลอดไฟฟ้า แต่ถ้าหากจะใช้เสียงเพลงสร้างจินตนาการในช่วงการเรียนการสอนก็สามารถทำได้ แต่ไม่ควรเกิน 40-60 นาที

5.3 แสง

แสงจ้าเกินไปจะทำให้ผู้เรียนขาดสมาธิในการเรียน ควรมีม่านกันแสงให้แสงนุ่มนวล บางครั้งอาจใช้หลอดนีออนช่วยในการเพิ่มแสงให้เหมาะสมในบางมุมของห้องเรียนก็ได้

5.4 การถ่ายเทของอากาศ

ในร่างกายนต้องการออกซิเจนจากอากาศร้อยละ 21 เพื่อใช้ในการฟอกเลือด ดังนั้นห้องเรียนควรมีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่อบอ้าวหรือร้อนจนเกินไป

6. การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการในโรงเรียนให้เกื้อกูลต่อคุณภาพของผู้เรียนดังนี้

- 6.1 การจัดศูนย์สารสนเทศข่าวสารข้อมูล หรือศูนย์คอมพิวเตอร์
- 6.2 การจัดห้องหรือนิทรรศการทางวิชาการไว้แสดงให้ผู้เรียนเข้าศึกษา
- 6.3 การจัดห้องพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ไว้ในโรงเรียน
- 6.4 การจัดห้องวิชาการของสาระความรู้กลุ่มต่างๆ ให้ผู้เรียนเข้าฝึกปฏิบัติการ
- 6.5 การจัดห้องสมุดและห้องค้นคว้าทางการศึกษา
- 6.6 การจัดห้องศูนย์สื่อและนวัตกรรมการศึกษาไว้ให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง
- 6.7 การจัดห้องโสตทัศนูปกรณ์ไว้บริการผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ

หลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ข้างต้น สามารถจัดได้ทั้งในและนอกห้องเรียนทั้ง บรรยากาศกายภาพ และบรรยากาศทางจิต ใจในรูปแบบต่างๆ กันไปตามสภาพความพร้อมของ โรงเรียน

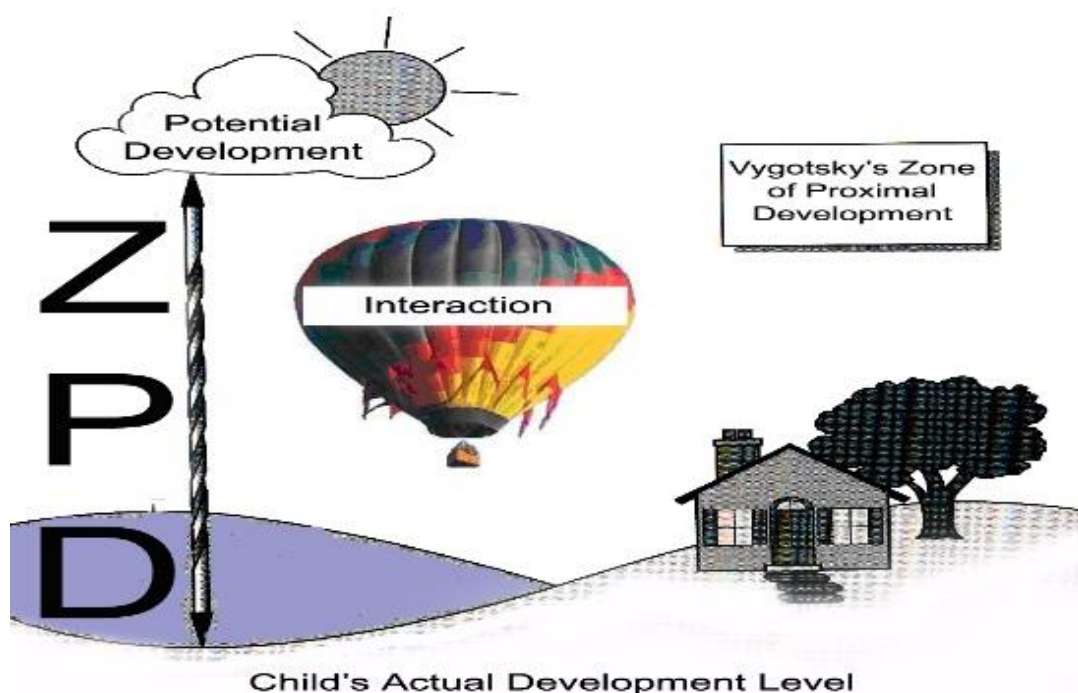
วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่ดี ที่มีการยอมรับคุณค่าของผู้เรียน และมีการสื่อสารแบบเปิด เป็นการสนับสนุนความต้องการของบุคคลที่จะพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เท่าที่จะเป็นไปได้อย่างสูงสุด ส่งผลต่อผู้เรียนมีความมั่นใจ มีอิสระที่จะแสดงออกและสร้างสรรค์ ยอมรับผู้อื่น พร้อมที่จะเรียน และส่งผลต่อการเรียนการสอน ทำให้เกิดความพยายามสูง เกิดความพอใจ มีความร่วมมือ ช่วยกันทำ มีประโยชน์ มีความรู้สึกถึงความสำเร็จ ใ่ว่างใจ และชอบวิชาเรียน

สรุปว่าบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง สภาพความเป็นจริงและความรู้สึกที่ช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง บรรยากาศการเรียนรู้ มี 2 ประเภทคือ บรรยากาศ ทางกายภาพกับบรรยากาศทางจิต ใจ บรรยากาศทางกายภาพอาจเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพเกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้ ส่วนบรรยากาศทางจิต ใจเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สอน บุคลากรอื่นๆ ในสถานที่ศึกษากับผู้เรียน ซึ่งหากปฏิสัมพันธ์ดำเนินไปในทางที่ดีก็ย่อม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดังนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดให้เหมาะสมต่อ คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 3 การเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

การเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ได้ริเริ่มโดย Wood, Bruner and Ross (1976) โดยประยุกต์มาจากมโนทัศน์ของ ZPD (Zone of Proximal Development) ของ Vygotsky (Benson, 1997) ซึ่งเป็นทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม ที่เชื่อว่าพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสังคม ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยให้ความสำคัญกับบทบาท ทางสังคมต่อการพัฒนาทางปัญญาของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงระดับ พัฒนาการ 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง และระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ ZPD (Zone of Proximal Development) Vygotsky (1978) อธิบายพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ ว่า ผู้เรียนทุกคนมีระดับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาที่แท้จริง (Actual Development) ที่พิจารณาได้จากการที่บุคคลสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และระดับ ศักยภาพของการพัฒนาการ (The Level of Potential Development) ที่พิจารณาได้จาก

ความสามารถที่บุคคลจะสามารถแก้ปัญหาได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่หรือร่วมงานจากเพื่อนที่มีศักยภาพมากกว่า เรียกว่า The Zone of Proximal Development หรือ ZPD ซึ่งในช่วงห่างนี้มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องนำหน้าระดับพัฒนาการที่ผู้เรียนมีอยู่ โดยการช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียน คือให้ตัวช่วยเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน (ทิตินา แซมณี, 2545) ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเป็น แผนภาพพื้นที่รอยต่อพัฒนาการได้ดังภาพที่ 4 (Wing and Putney, 2002)

ภาพที่ 4 พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ The Zone of Proximal Development หรือ ZPD (Wing and Putney, 2002)

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการจะอยู่ระหว่าง ระดับของการแสดงพฤติกรรมโดยได้รับการช่วยเหลือ กับ การทำงานที่ผู้เรียนทำอย่างอิสระตามลำพัง พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการนี้ไม่มีความคงที่ ไม่มีความแน่นอน แต่จะแปรเปลี่ยนไป ซึ่งในความแปรเปลี่ยนนั้น ได้ทำให้ผู้เรียนกลายมาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้นและมีความเข้าใจในความซับซ้อนของโมโนทัศน์และทักษะต่างๆ มากยิ่งขึ้น อะไรก็ตามที่ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือในอดีต จะกลายมาเป็นการทำงานอย่างอิสระตามลำพังในปัจจุบัน และเมื่อเผชิญกับสถานการณ์การเรียนรู้ใหม่ จากที่เคยทำงานอย่างอิสระตามลำพัง ก็จะกลับกลายมาเป็นการทำงานที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ

กว่า วงจรนี้ก็จะเกิดขึ้นต่อเนื่องซ้ำไปซ้ำมา เพื่อการได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ กลวิธี หรือพฤติกรรม การเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีคุณภาพสูงขึ้น

Wood, Bruner และ Ross (1976) ได้ใช้คำว่าช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) มาอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานหรือทำในบางสิ่งบางอย่างที่เกินความสามารถที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ การช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) เป็นลักษณะของกรอบชั่วคราวหรือนั่งร้านสำหรับการสนับสนุนชั่วคราวกับผู้เรียน และการให้ความช่วยเหลือจะหยุดลงหรือถอดนั่งร้านเมื่อผู้เรียนมีความมั่นคง และสามารถทำงานนั้นได้สำเร็จ

3.1 ความหมายแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

Wood, Bruner และ Ross (1976) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนฝึกหัด สามารถแก้ปัญหา ดำเนินงาน หรือบรรลุตามเป้าหมายที่อยู่เหนือความพยายามของผู้เรียนที่จะทำได้ด้วยตนเอง แต่จะทำได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือสนับสนุน การช่วยเสริมศักยภาพเป็นการควบคุมองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานโดยผู้สอน หรือผู้ใหญ่ ที่ในครั้งแรกรงานเหล่านั้นอยู่เหนือความสามารถของผู้เรียนที่จะกระทำได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีที่ทำให้ผู้เรียนใส่ใจ และทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานเหล่านั้นให้สำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบของงานเหล่านั้นต้องอยู่ในช่วงหรือขอบเขตที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้

Rosenshine และ Guenther (1992) กล่าวถึงการใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ว่าเป็นการประยุกต์แนวคิด ZPD มาสู่การเรียนการสอน โดยกล่าวว่า การใช้วิธีการแบบ Scaffolding เป็นรูปแบบของการสนับสนุน ที่ครูหรือผู้เรียนคนอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียนด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมต่อระหว่างความสามารถปัจจุบัน และเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

Dixon-Krauss (1996) ได้ให้นิยามของการใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ไว้ว่า เป็นการที่ผู้สอนมอบหมายงานที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ และมีการแนะนำ ชี้แนะ โดยการพูดคุย สนทนากับผู้เรียน เพื่อให้แนวทางในการที่จะเรียนรู้งานนั้น ๆ

Engen and Kauchak (1997) ให้นิยามของการใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ไว้ว่า เป็นการช่วยเหลือ (assistance) ที่ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทำงานให้สำเร็จ ซึ่งงานนั้นเป็นงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง

Larkin (2001) ได้อธิบายการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ไว้ว่า เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ หรือสิ่งที่ยากผู้เรียนอาจจะต้องความช่วยเหลือมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนเริ่มจะทำงานนั้นได้ สำเร็จการช่วยเหลือสนับสนุนนั้นจะค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งผู้เรียนสามารถรับผิดชอบหรือทำงานนั้น ได้ด้วยตนเองการช่วยเหลือจะยุติลง

Gibbon (2002) กล่าวว่า การช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) หมายความว่า การที่ผู้ชำนาญกว่าให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลหรือความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้ "ตัวช่วย" เป็นการลดความซับซ้อนของปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนแก้ปัญหาของตนเองได้ในที่สุด

จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้วิธีเสริมศักยภาพ (Scaffolding) เป็นกระบวนการของการช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอน คอยให้การช่วยเหลือ หรือผู้เรียนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอน หรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า เป้าหมายของการช่วยเหลือคือการให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ผู้เรียนไม่สามารถทำ ได้สำเร็จด้วยตนเอง ให้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง วิธีการช่วยเหลือจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยการช่วยเหลือจะค่อย ๆ ลดลง ในขณะที่ผู้เรียนค่อยๆ เพิ่มความสามารถ ในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองอย่างอิสระแล้ว การช่วยเหลือในการทำกิจกรรมนั้นจะยุติลง

3.2 กระบวนการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อเสริมศักยภาพของผู้เรียน สามารถทำได้หลายรูปแบบตามระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกสรรกระบวนการที่จะช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้อย่างเหมาะสม นักการศึกษาได้แบ่งกระบวนการในการช่วยเสริมศักยภาพไว้ ดังนี้

Wood, Bruner และ Ross (1976) ได้เสนอกระบวนการที่ผู้สอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) แก่ผู้เรียนไว้ 6 ประการ คือ

1. การแสวงหาความสนใจ ของผู้เรียน (Recruitment) ผู้สอนแสวงหาความ สนใจของผู้เรียน (Recruiting learner's interest in the task)

2. การทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้นไม่ซับซ้อน (Reduction in Degree of Freedom) เป็นการแบ่งการเรียนรู้ให้เป็นขั้นตอนย่อยๆ ที่ไม่ซับซ้อน (Simplifying the task for learner's by breaking it down into smaller steps) ให้งานมีลักษณะที่ง่ายขึ้น แต่ละขั้นจะมีทักษะที่จำเป็นสำคัญ ๆ ซึ่งจะช่วยต่อการ สะท้อนผลการเรียนรู้ (Feedback) ของผู้เรียนเป็นระยะต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตามลำดับอย่างถูกต้อง ตามศักยภาพของผู้เรียน โดย ในระยะแรกผู้เรียนจะทำในส่วนที่ทำได้และผู้สอนจะทำในส่วนที่เหลือ

3. การรักษาทิศทางของการเรียนรู้ (Direction maintenance) ผู้สอนเตือนผู้เรียนถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ตั้งใจไว้ เมื่อความตั้งใจของผู้เรียนเริ่มหวนไหว (Reminding learner of the aim of the task if attention began to wander) โดยสร้างความท้าทายให้ผู้เรียนทำงาน ในระดับที่เหนือจากระดับที่ผู้เรียนเพิ่งทำงานได้สำเร็จ จนกระทั่งบรรลุถึงเป้าหมาย

4. การชี้จุดสำคัญของงาน (Marking critical features) ผู้สอนอธิบายและชี้ให้เห็นถึงจุดสำคัญของงานที่เกี่ยวข้องนั้น (Explaining key aspects of the task) เพื่อสามารถรู้ข้อบกพร่องหรือความคลาดเคลื่อนที่ผู้เรียนได้ทำและความถูกต้องของงานที่ทำอยู่

5. การควบคุมความคับข้องใจ (Frustration control) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนแก้ปัญหาและคลายความวิตกกังวลจากความผิดพลาด หรือเกิดความ คับข้องใจ ในการเรียน (Controlling learner's frustration) ผู้สอนต้องไม่ทำให้ผู้เรียนมีความเครียดมากเกินไป ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจในการเรียน

6. การสาธิต (Demonstration) ผู้สอนเป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางการ เรียนรู้ และแก้ปัญหการเรียนรู้ รวมถึงการให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบ โดยผู้เรียนจะต้องเข้าใจและสามารถนำไปปรับให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนได้ด้วย

Rosenshine และ Guenther (1992) ระบุองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 ประการ ได้แก่

1. การเรียนการสอนประกอบด้วยกิจกรรมที่จำเป็น 3 ประการ คือ

1.1 ทักษะที่ต้องการพัฒนาอยู่ในขอบเขตการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอนต้องตระหนักในใจว่าการช่วยเสริมศักยภาพจะนำไปใช้ได้เฉพาะใน เขตพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ หรือ ZPD (Zone of Proximal Development) ของผู้เรียนเท่านั้น

1.2 มีการพัฒนาการช่วยเหลือเฉพาะ (Specific scaffold) อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่จะพัฒนาหรือที่จะใช้ในการช่วยเหลือการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาการสรุปความ สิ่งสนับสนุนทาง

ปัญหาเฉพาะที่ผู้สอนกำหนดไว้คือ การให้ผู้เรียนระบุประเด็น เขียนคำ 2-3 คำเพื่ออธิบายประเด็น การเชื่อมโยงประเด็น เป็นต้น

1.3 การควบคุมกำกับความยุ่งยากของงาน โดยการเริ่มต้นจาก सरง่าย ๆ และค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนของงาน และ/หรือสอนแต่ละขั้นตอนแยกจากกัน

2. ผู้สอนมีกิจกรรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ทางปัญญา โดย

2.1 เป็นตัวแบบแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำงาน

2.2 การเป็นตัวแบบคำพูด แสดงกระบวนการคิด หรือการคิดตั้ง ๆ คือการแสดงความคิด โดยใช้คำพูดแสดงออกมา

2.3 การบอกให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่มักจะพบกับผู้เรียน

3. ครูแนะนำแนวทางปฏิบัติแก่ผู้เรียนขณะที่ผู้เรียนพยายามทำงานในสถานการณ์ใหม่ เช่น การใช้คำพูดที่เป็นนัย การเตือนในสิ่งที่ผู้เรียนมองข้ามไป ให้คำแนะนำในสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง การแนะนำแนวทางปฏิบัติโดยครูนำการปฏิบัติ การทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นต้น

4. ผู้เรียนได้รับแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อใช้ประเมินการทำงานของตนเอง และแนะนำแนวทางปฏิบัติโดยการใช้การตรวจสอบตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระขณะเดียวกัน ครูอาจเป็นตัวแบบในการตรวจสอบรายการได้เช่นกัน

5. ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ โดยผู้สอนลดการช่วยเหลือสนับสนุน

6. ผู้เรียนประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกในสถานการณ์ที่หลากหลาย มีลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้ผสมผสานความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

McKenzie (2000) ได้กำหนดขั้นตอนของการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อลดความสับสนของผู้เรียน (Provides clear direction and reduces learner's confusion) โดยผู้สอนให้คำแนะนำอธิบายทิศทาง การเรียนรู้กับผู้เรียนเป็นขั้นตอนตามลำดับ (step-by-step directions) ในสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำในการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้ ผู้สอนอาจ ยกประเด็นปัญหา หรือความผิดพลาด ที่อาจมีขึ้นและผู้สอนเขียนคำแนะนำเป็นขั้นตอนในการแก้ปัญหาจนกระทั่งงานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ

2. กำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจน (Clarifies purpose) ผู้สอนอธิบายจุดประสงค์และความสำคัญของบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพ รวม และได้รับคำตอบก่อน อาจใช้คำถามว่า ทำไมถึงต้องเรียนรู้ในเรื่องนี้ หรือ ทำไมถึงเกิดปัญหานี้

3. ทำให้ผู้เรียนอยู่ในหน้าที่ของการเรียนรู้ (Keep students on task) โดยผู้สอนมีแบบโครงสร้างหรือแนวทางการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียน เช่น การใช้โครงสร้าง บทเรียน หรืองานวิจัย เพื่อผู้เรียนสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีแนวทาง ไม่ออกนอกเส้นทาง

4. เสนอวิธีการประเมินการเรียนรู้ที่ชัดเจน (Offer assessment to clarify expectations) โดยผู้สอนกำหนดการประเมินการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น โดยการนำงานที่มีคุณภาพมาเป็นตัวอย่าง ข้อปฏิบัติ และแบบมาตรฐานในการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการประเมินผล

5. ชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ให้ผู้เรียน (Point students to worthy sources) ผู้สอนชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เพื่อช่วยลดเวลาให้แก่ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเลือกแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความสะดวกในการเรียนรู้

6. ลดสิ่งที่ไม่แน่นอน น่าแปลกใจ และสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนผิดหวัง (Reduces uncertainty , surprise, and disappointment) ผู้สอนมีการทดสอบบทเรียนก่อนนำมาใช้ เพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

จากการศึกษาขั้นตอนแนวคิดการช่วยเสริมศักยภาพจากนักวิชาหลายท่าน ได้แก่ Wood, Bruner and Ross (1976) , Rosenshine and Guenther (1992), McKenzie (2000) ดังกล่าวสามารถนำมาบูรณาการขั้นตอนแนวคิดการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ได้ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางการบูรณาการขั้นตอนการเรียนรู้แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ

Wood, Bruner and Ross (1976)	Rosenshine and Guenther (1992)	McKenzie (2000)	สรุป
1. การแสวงหา ความสนใจในการ เรียนรู้ของผู้เรียน		1. การกำหนดทิศทาง ที่ชัดเจน 2. การกำหนด จุดประสงค์ที่ชัดเจน	1. การแสวงหาความสนใจ ของผู้เรียน กำหนดทิศทาง จุดประสงค์ที่ชัดเจน
2. การทำให้การ เรียนรู้ที่ง่ายไม่ ซับซ้อน	1. การเรียนการ สอนอยู่ในขอบเขต การพัฒนา ศักยภาพของ ผู้เรียน	3. ทำให้ผู้เรียนอยู่ใน หน้าที่การเรียนรู้	2. การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อน โดย คำนึงถึงศักยภาพของ ผู้เรียน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

Wood, Bruner and Ross (1976)	Rosenshine and Guenther (1992)	McKenzie (2000)	สรุป
	2. การดำเนินการสอนโดยเป็นตัวอย่าง 3. ผู้สอนแนะนำแนวทางปฏิบัติแก่ผู้เรียน		
3. การรักษาทิศทางการเรียนรู้	4. ผู้เรียนได้รับแบบตรวจสอบรายการ	4. เสนอวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน 5. ชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ให้ผู้เรียน	3. การรักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน
4. การชี้จุดสำคัญของงาน			4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้
5. การควบคุมความคืบหน้าของใจ		6. ลดสิ่งที่ไม่แน่นอนที่ทำให้ผู้เรียนผิดหวัง	5. การควบคุมความคืบหน้าของใจของผู้เรียน
6. การสาธิต	5. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ 6. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่		6. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน สามารถนำมากำหนดเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ได้เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน กำหนดทิศทาง จุดประสงค์ที่ชัดเจน โดยการใช้คำถาม ให้ผู้เรียนตอบ การให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น การยกตัวอย่าง การ ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวม และได้รับคำตอบก่อน ทำให้ผู้เรียนเห็นทิศทาง และมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ด้วยการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แบ่งการเรียนรู้ให้เป็นขั้นตอนย่อยๆ ให้การเรียนรู้มีลักษณะที่ง่ายขึ้น แต่ละขั้นจะมีทักษะที่จำเป็นสำคัญ ๆ ซึ่งจะง่ายต่อการ สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตามลำดับอย่างถูกต้องตามศักยภาพของผู้เรียนโดย ผู้สอนทำงานเป็นแบบอย่าง เป็นตัวแบบ สาธิต ให้คำอธิบาย แปลความหมาย การนำเสนอการเรียนรู้ที่ละขั้นตอน ใช้การพูดซ้ำๆ ใช้เทคนิคการคิดตั้ง ผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเข้ามาช่วยปฏิบัติในการเรียนรู้ สนับสนุนให้เพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า ช่วยเพื่อนที่มีความสามารถน้อยกว่า

3. การรักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยในขณะที่ผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางปฏิบัติ ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ตั้งใจทำงานที่มอบหมาย ไปในทิศทางที่กำหนดไว้ ผู้เรียนบันทึกการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนบันทึกการทำกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อประเมินการให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคล ซึ่งแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ การใช้เพลง ใช้สื่อการเรียนการสอน ซีดี เพื่อช่วยลดเวลาให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่รวดเร็วมากขึ้น

4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ โดย ผู้สอน ชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงาน เมื่อพบว่าผู้เรียน มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน มีข้อผิดพลาดของงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้สอนให้คำอธิบาย หรือ ใช้สิ่งเตือนตัวชี้แนะ เช่น ให้คำแนะนำด้วยการเขียนในบัตรคำหรือ การบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกของผู้เรียน และให้แบบฝึกหัด เป็นต้น

5. การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน โดยผู้สอนให้กำลังใจผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ผู้สอนช่วยผู้เรียนแก้ปัญหาและไม่รู้สึกวิตกกังวลจากความผิดพลาด ในการปฏิบัติงาน หรือเกิดความ ความคืบหน้า ในขณะที่ยังเรียน ผู้สอนต้องไม่ทำให้ผู้เรียนมีความเครียดมากเกินไป

6. การประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ผู้สอนจัดสถานการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนประยุกต์การเรียนรู้เพื่อผสมผสานความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ

Roehler และ Cantlon (1996) แบ่งชนิดของกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ไว้ 5 ประเภทดังนี้

1. การให้คำอธิบาย (Offering explanation) เป็นการช่วยเหลือการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนให้รู้ในเรื่องที่เรียน รู้เงื่อนไขว่าทำไมต้องใช้ความรู้นั้นใช้เมื่อไร และใช้อย่างไร

2. การสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม (Inviting students participation) ให้โอกาสผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกิดขึ้น โดยให้ผู้เรียนได้เล่า หรือตอบคำถามในสิ่งที่รู้

3. การตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจน ในความเข้าใจของผู้เรียน (Verifying and clarifying student understandings) ผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนว่ามีเหตุมีผลหรือไม่ ถูกต้องชัดเจนหรือไม่

4. การเป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ต้องการ (Modeling of desiring behaviors) ได้แก่

4.1 การคิดดัง ๆ (Think-aloud) เป็นการแสดงความคิดที่มีอยู่ให้ปรากฏออกมาชัดเจน เช่น ผู้สอนแสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาออกมาโดยการพูดดัง ๆ ให้ผู้เรียนทำตาม

4.2 การพูดดัง ๆ (Talk-aloud) เป็นการใช้ต้นแบบของการถามคำถาม การตั้งคำถาม และการให้คำแนะนำ

4.3 การเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ (Performance modeling) ครูแสดงออกในการเป็นตัวแบบที่ สมบูรณ์ของการปฏิบัติหน้าที่นั้น เช่น ครูแสดงต้นแบบของการอ่านและทำทางที่ สนุกสนานกับการอ่าน เช่น การยิ้ม หัวเราะ

5. การให้ผู้เรียนแสดงประเด็นหลักฐานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการคิด (Inviting students to contribute clues) เป็นการให้ผู้เรียนแสดงประเด็นชี้แนะ หรือหลักฐานเพื่อแสดงว่ามีเหตุมีผล หรือการทำงานให้สำเร็จ โดยผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันพูดถึงประเด็นเหล่านี้ เช่นการให้ผู้เรียนเรียนรู้ความหมายของการเปรียบเทียบ ผู้สอนจะให้ผู้เรียนบอกความหมายของการเปรียบเทียบ และระบุถึงประเด็นที่แตกต่างจากกลยุทธ์ หรือเทคนิควิธีในการใช้วิธี การช่วยเสริมศักยภาพ Scaffolding ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้การช่วยเหลือการเรียนรู้ของผู้เรียน จะมีกลยุทธ์ในการช่วยเหลือที่ผู้สอนจะให้การช่วยเหลือโดยสมบูรณ์ คือ การสาธิต การปฏิบัติหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างที่สมบูรณ์ การอธิบาย ชี้แจงรายละเอียดชัดเจน การคิดดัง ๆ ซึ่งการช่วยเหลือลักษณะดังกล่าวจะเหมาะสมกับผู้เรียนที่ต้อง เรียนรู้สิ่ง ใหม่ หรือไม่เคยมีประสบการณ์นั้นมาก่อน นอกจากนั้นยังมีกลยุทธ์ในการช่วยเหลือที่ผู้สอนจะให้การช่วยเหลือเพียงบางส่วน เช่น การใช้

คำถามกระตุ้นเตือน การทำเป็นแบบอย่างบางส่วน การให้ข้อมูลป้อนกลับ การช่วยเหลือลักษณะดังกล่าวจะเหมาะสมกับผู้เรียนที่เริ่มปฏิบัติงานนั้นได้เป็นบางส่วน แต่ยังไม่สามารถทำงานนั้นได้อย่างสมบูรณ์ ผู้สอนที่คัดเลือกกลยุทธ์ในการช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายของการช่วยเหลือเสริมศักยภาพผู้เรียน

Beyer (1997) ได้เสนอเทคนิคการช่วยเหลือเสริมศักยภาพทางการเรียน ที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยเหลือผู้เรียน ไว้ 3 วิธี ดังนี้

1. การใช้แบบตรวจสอบขั้นตอน (Procedural Checklist) เป็นเครื่องช่วยที่เห็นชัดเจนเป็นขั้นตอน การใช้แบบตรวจสอบในขั้นตอนการปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนวางแผนในการที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับขั้นตอนในแบบตรวจสอบรายการ ขณะที่ผู้เรียนดำเนินการปฏิบัติงานตามแบบตรวจสอบขั้นตอนนั้น แบบตรวจสอบขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงขั้นตอนที่ผู้เรียนกำลังทำอยู่ และขั้นตอนนี้ต้องทำต่อไปหากผู้เรียนมีปัญหาในการปฏิบัติ แบบตรวจสอบขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้บทวนขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้ทำไปแล้ว และปรับขั้นตอนนั้นให้ถูกต้อง

2. การใช้คำถามแบบโครงสร้างกระบวนการ (Process-Structural Questions) เป็นการใช้คำถามที่ต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามความคิด เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ คำถามอาจจะถามเป็นขั้นตอนคล้ายแบบตรวจสอบรายการที่เป็นขั้นตอน และเสนอคำถามในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเสนอด้วยแผ่นโป่งใส ใบงาน เป็นต้น

3. การใช้การจัดระบบผังภาพความคิด (Graphic Organizer) การใช้การจัดระบบผังภาพความคิด เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการสร้างหรือช่วยเหลือการคิด อย่างไรก็ตาม ระบบผังภาพความคิดจะแสดงให้เห็นภาพของขั้นตอนการคิดมากกว่าผลของการคิด ส่วนระบบผังภาพความคิดของผลการคิด เช่น ผังภาพมโนทัศน์ (Concept Web) ต้องการคิดเพื่อสร้างผังภาพนั้น ระบบผังภาพความคิดที่บอกขั้นตอนของการคิด จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิด โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ระบบผังภาพความคิด จะเสนอภาพที่ชัดเจนน้อยกว่าแบบตรวจสอบขั้นตอน เพราะแบบตรวจสอบขั้นตอนจะให้ขั้นตอนการใช้ทักษะและไม่ให้ผู้เรียนข้ามขั้นตอน หรือละเลยความรู้กับทักษะที่จำเป็นต้องปฏิบัติ

Eggen และ Kauchak (1997) ได้แบ่งประเภทของกลยุทธ์ในการช่วยเหลือเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. การเป็นตัวแบบ (Modeling) เช่น การแสดงวิธีการแก้ปัญหา

2. การคิดดังๆ (Think-aloud) เป็นตัวแบบของกระบวนการโดยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความคิดของผู้สอนในขณะที่กำลังแก้ปัญหา

3. การใช้คำถาม (Questions) การใช้คำถามจะเป็นการช่วยเหลือเจาะประเด็นความสนใจและการแนะนำทางเลือก

4. การปรับสาระการเรียนการสอน (Adapting instructional material) เช่น การปรับงานให้มีความง่าย หรือเป็นลำดับงานย่อย ๆ

5. การใช้สิ่งเตือนหรือตัวชี้แนะ (Prompts and clues) เช่นการวางแผนการเขียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนจัดการ จัดระบบการคิดของตนเองก่อนเขียนงานที่ได้รับมอบหมาย การช่วยเหลือนี้จะหยุดเมื่อผู้เรียนซึมซับเอาแผนงานต่างๆ หรือขั้นตอนต่างๆ ไว้ในตนเองอย่างอัตโนมัติแล้ว

Echevarria, Vogt, และ Short (2004) ได้แบ่งประเภทของกลยุทธ์ในการช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียนภาษา ไว้ 3 ประเภทดังนี้

1. การใช้คำพูดเพื่อพัฒนาทางภาษา (Verbal Scaffolding)
2. การใช้วิธีการ กิจกรรม และเทคนิคในการทำงานกลุ่ม(Procedural Scaffolding)
3. การใช้สื่อการเรียนการสอน (Instructional Scaffolding)

การใช้กลยุทธ์ในการช่วยเสริมศักยภาพ ทั้ง 3 ประเภท มีรายละเอียดสามารถแสดงเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 กลยุทธ์ในการช่วยเสริมศักยภาพ ของ Echevarria, Vogt, และ Short (2004)

การใช้คำพูด เพื่อพัฒนาทางภาษา (Verbal Scaffolding)	การใช้วิธีการ กิจกรรมเทคนิค ในการทำงานกลุ่ม (Procedural Scaffolding)	การใช้สื่อการเรียน การสอน (Instructional Scaffolding)
<ol style="list-style-type: none"> 1. การให้คำอธิบายแปลความหมาย 2. การใช้เทคนิคการคิดดัง 3. การเสริมคำจำกัดความในแต่ละบริบท 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้วิธีการสอนด้วยโครงร่างงาน ผู้สอนเป็นแบบในการฝึกพูด การสาธิต การนำไปประยุกต์ใช้ 2. การจับคู่ และ การทำงานกลุ่มกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ ความรู้มากกว่า 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้รูปภาพ 2. มีความยืดหยุ่นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม การใช้สื่อวีดิทัศน์

ตารางที่ 6 (ต่อ)

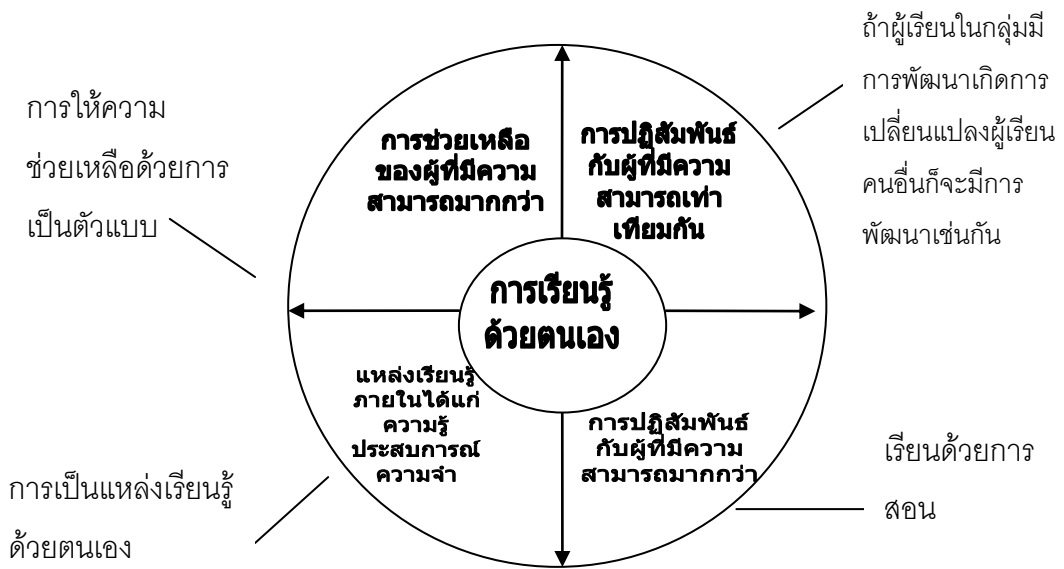
การใช้คำพูด เพื่อพัฒนาทางภาษา (Verbal Scaffolding)	การใช้วิธีการ กิจกรรมเทคนิค ในการทำงานกลุ่ม (Procedural Scaffolding)	การใช้สื่อการเรียน การสอน (Instructional Scaffolding)
4. การใช้คำถามนำ 5. การใช้สิ่งเตือนหรือตัวชี้แนะ 6. การเขียนตามคำพูด 7. การให้รายละเอียดในหน้าที่ของผู้เรียน 8. การใช้คำที่มาจากรากศัพท์เดียวกัน 9. การใช้คำพ้องคำและความหมายตรงกันข้าม 10. การใช้คำที่ใช้บ่อยๆ เช่น คำว่า “ขอโทษ” “ขอบคุณ” เป็นต้น 11. การออกเสียงที่ชัดเจนซ้ำและเหมาะสม 12. การใช้เทคนิคการสะท้อนกลับเช่นการใช้คำบอกเป็นนัย การขอร้อง 13. การใช้เพลง 14. การแสดงด้วยภาพ	3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์มาร่วมในการเรียนรู้ 4. จับคู่ร่วมคิด (Think-Pair-Share) 5. การใช้จิ๊กซอว์ (Jigsaw) 6. การใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 7. การร่วมกันเขียนโครงร่าง 8. การใช้บทบาทสมมติ และแบบจำลอง	3. การจัดสรรแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4. การใช้บัตรคำ

Van Lier (2004) ได้ให้คำแนะนำในการช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียน โดยมี 4 รูปแบบดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้มากกว่า ด้วยการแนะแนวทาง การให้คำแนะนำ และการเป็นตัวแบบ สาธิต

2. การเรียนรู้ด้วยการร่วมมือกันทำงานกับผู้เรียนด้วยกัน
3. การให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีความรู้้น้อยกว่า ซึ่งเป็นโอกาสในการเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้
4. การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

จาก 4 รูปแบบนี้ ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้แต่มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีความสามารถมากกว่า ผู้เรียนก็จะได้รับประสบการณ์ และการถ่ายทอดความสำเร็จจากผู้ที่มีความรู้และความสามารถมากกว่าเมื่อทำงานร่วมกัน ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเมื่อค้นพบในสิ่งใหม่ผู้ที่ทำงานร่วมกันก็จะได้รับความรู้และประสบการณ์จากการค้นพบในสิ่งใหม่นั้นด้วย และผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าสอนผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ก็จะสามารถจัดรูปแบบความคิดของตนเองให้มีความชัดเจนและแสดงออกมา จากความรู้ที่เกิดจากภายใน ตลอดจนการใช้วิธีการในการสอน ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ภาพที่5 แสดงการเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ของ Van Lier (2004)

ประสิทธิ์ ศรีเรืองฤทธิ์ (2549) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การช่วยเสริมศักยภาพประสบความสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

1. ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการแสดงให้เห็นถึงขีดจำกัดของพัฒนาการของผู้เรียน ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เราไม่สามารถสอนผู้เรียนๆ ได้ตลอดเวลา หรือเราไม่สามารถสอนทักษะหรือพฤติกรรมให้แก่ผู้เรียนๆ เกินกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการของพวกเขาได้ เช่น เราไม่อาจจะสอนให้ผู้เด็กทารก ยืนด้วยมือบนคานทรงตัว (Balance Beam) ได้ เพราะว่าทักษะนั้นอยู่นอกห่างไกลจากระดับพัฒนาการที่แท้จริงของเขามาก ถ้าทักษะนั้นอยู่นอกพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ Vygotsky ได้บันทึกไว้ว่า โดยทั่วไปผู้เรียนๆ จะเพิกเฉย ไม่เอาใจใส่ หรือใช้ทักษะ กลวิธี รวมทั้งใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น ในแต่ละครั้งที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ควรจะมีการตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และสามารถคาดการณ์ได้ว่าเมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญาใหม่ๆ อะไรที่จะเกิดขึ้นกับเขาบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถก้าวขึ้นไปสู่ขีดสูงสุดตามพัฒนาการที่เขาสามารถจะเป็นไปได้

2. การให้ความช่วยเหลือควรมีความเหมาะสม

การช่วยเหลือผู้เรียนที่มากเกินไปอาจส่งผลทำให้ผู้เรียนลดระดับความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้และลดระดับการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-directed Learning) ลง การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองเป็นการที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการวางเป้าหมาย กำหนดแผนการเรียนรู้และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ สร้างกลวิธีในการเรียนรู้ และประเมินสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วยตนเอง แต่ถ้าช่วยเหลือผู้เรียนน้อยเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นำไปสู่ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และในที่สุดก็จะสูญเสียแรงจูงใจในการเรียนรู้

สิ่งสำคัญของการจัดการช่วยเหลือเสริมศักยภาพ คือ การช่วยเหลือผู้เรียนต้องมีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อความสามารถของผู้เรียนมีเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่ต้องคอยช่วยเหลือหรือต้องช่วยพุงผู้เรียนตลอด เพราะในที่สุดผู้เรียนต้องสามารถทำงานให้เสร็จสมบูรณ์หรือมีความรอบรู้ในสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตัวของตัวเอง นั่นคือ เมื่อความรู้ความสามารถของผู้เรียนมีเพิ่มมากขึ้น ผู้สอนจะต้องค่อยๆ ลดการให้ความช่วยเหลือลงทีละน้อย ดังนั้น เมื่อใช้กลวิธีช่วยเหลือเสริมศักยภาพ ผู้สอนควรตระหนักว่าเป้าหมายที่แท้จริงก็เพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และสามารถกำกับตนเอง (Self-Regulating) ในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ในที่สุด

3. กิจกรรมและงานที่จัดเตรียมไว้ต้องท้าทายผู้เรียน

กิจกรรมหรืองานที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียน ต้องท้าทาย จูงใจหรือทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขในการทำงานหรือกิจกรรมนั้น แต่งานหรือกิจกรรมต้องไม่ยาก

หรือซับซ้อนมากเกินไปกว่าศักยภาพของผู้เรียนที่จะสามารถจัดการหรือทำให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นในงานที่ค่อนข้างยากจะต้องมีแบบอย่าง (Model) หรือมีการกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทำงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายได้อย่างถูกต้อง

4. ลำดับขั้นตอนและทิศทางมีความถูกต้องและชัดเจน

ต้องจัดลำดับขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่ถูกต้อง โดยมุ่งเน้นไปที่การบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นหลัก การเรียนการสอนต้องมีทิศทางที่ชัดเจนและลดความสับสนของผู้เรียน โดยผู้สอนต้องคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะมีปัญหาอะไรที่ผู้เรียนจะเผชิญบ้าง และจะพัฒนาการสอนไปที่ละขั้นๆ ได้อย่างไร จึงจะสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ เมื่อเขาต้องพบกับสถานการณ์ที่คาดการณ์ไว้นั้น

5. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ชัดเจน

การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต้องชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจว่าทำไมต้องทำงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และทำไมสิ่งที่เรียนรู้จึงมีความสำคัญ ผู้สอนต้องสามารถชี้ให้เห็นนับตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้ว่า ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนกำลังทำหรือเรียนรู้ กับวิธีการแก้ปัญหาหรือการกระทำที่เป็นมาตรฐานหรือที่พึงประสงค์นั้นเป็นเช่นไร รวมทั้งมีการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงมาตรฐานความเป็นเลิศในการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ด้วย

6. เนื้อหาสาระเหมาะสมกับผู้เรียน

ผู้สอนต้องตรวจสอบเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบเขตและปรับรูปแบบเรียนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ลดความไม่แน่นอน ความงุนงงสงสัย และความไม่พึงพอใจในเนื้อหาสาระของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด

7. มีแหล่งเรียนรู้ที่สะดวกและหลากหลาย

ผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ที่จะช่วยลดความสับสน ความคับข้องใจ ลดความเสี่ยง และช่วยลดเวลาให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจที่จะใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความสะดวกในการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาไม่มากนักในการค้นหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ แต่ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนรู้และค้นพบความรู้ ผลลัพธ์จากการมีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและหลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่รวดเร็วมากขึ้น

8. ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน

ผู้สอนต้องดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ตั้งใจทำงานที่มอบหมาย ในการเรียนรู้แม้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ว่าจะเรียนรู้ไปในทิศทางไหนหรือมีสิ่งใดที่จะต้องเรียนรู้บ้าง แต่ผู้เรียนไม่สามารถที่จะออกนอกกลุ่มนอกทางได้ เพราะจะต้องทำงานที่ได้กำหนดไว้แล้ว

9. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ

ในบริบทของการช่วยเสริมศักยภาพในห้องเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียน จะยากเกินกว่าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่แท้จริงของผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาให้สำเร็จลงได้ตามลำพัง และต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจึงจะแก้ปัญหาได้ ดังนั้น ผู้สอนอาจจะจัดให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการช่วยเหลือกันในการทำงานหรือการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มย่อย (Small Group) โดยผู้สอนยังคงมีส่วนในการดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน

10. ควรประเมินผู้เรียนแบบพลวัต

การประเมินแบบพลวัต (Dynamic Assessment) เกิดขึ้นมาจากข้อจำกัดของการประเมินแบบเดิมที่ไม่มีความยืดหยุ่น Vygotsky มีความคิดเห็นว่าการประเมินแบบเดิมไม่สามารถทำให้ทราบพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน และไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ เพราะวิธีการแบบเดิมมุ่งเน้นการวัดความสามารถของผู้เรียนที่ผ่านมาแล้วหรือเกิดขึ้นแล้ว ไม่ได้ประเมินพัฒนาการที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งต่อเนื่องจากที่เป็นอยู่ การประเมินแบบพลวัตจะประเมินพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้ทราบความแตกต่างด้านความสามารถ หรือพัฒนาการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และนำไปใช้ในการกำหนดหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งงานจากการเรียนในบริบทต่างๆ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างสูงสุด

การประเมินแบบพลวัตจะประเมินผลรอบด้าน มีเกณฑ์การประเมินและมีการสะท้อนผล การเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยจะต้องประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรและสามารถทำอะไรได้บ้าง รวมทั้งประเมินด้วยว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในระดับการช่วยเหลือที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งผู้สอนจะต้องบันทึกด้วยว่าผู้เรียนได้นำการช่วยเหลือของผู้สอนไปใช้อย่างไร และผู้เรียนใช้การช่วยเหลืออะไรเป็นส่วนมาก การประเมินผลแบบพลวัตมีความสำคัญต่อการส่งเสริมศักยภาพให้ดีขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งเป็นการขยายไปสู่การประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ดังนั้น การนำความรู้ความเข้าใจ

พื้นที่รอยต่อพัฒนาการไปใช้ในการประเมินผล ไม่เพียงแต่จะทำให้การประมาณการถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนมีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น แต่ยังเป็นวิธีการประเมินที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนด้วย

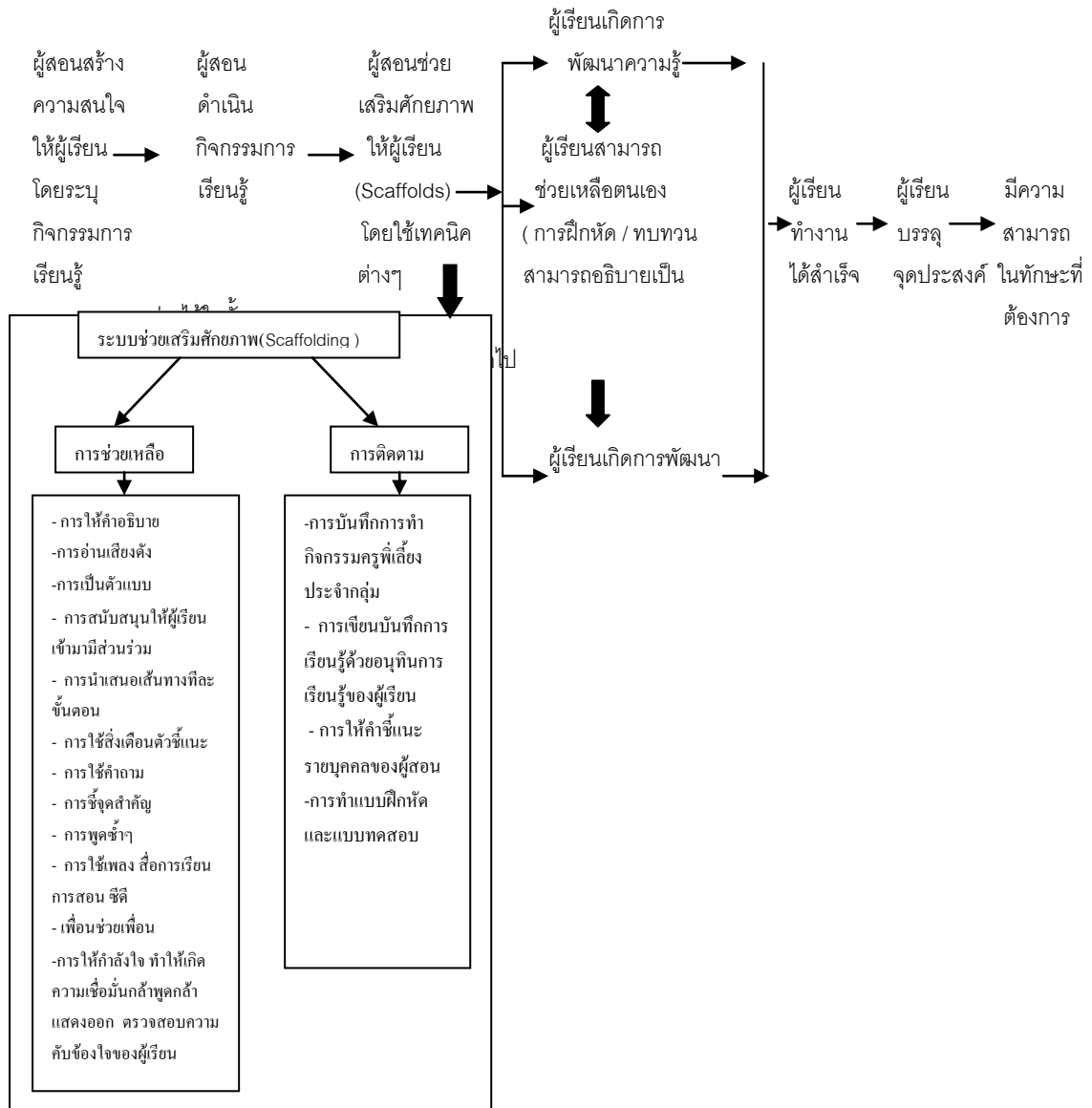
สาลินันท์ เทพประสานและคณะ(2552) อธิบายถึงกลยุทธ์ในการช่วยเสริมศักยภาพ โดยแบ่งชนิดของการช่วยเสริมศักยภาพ เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. การให้คำอธิบาย (Offering explanation)
2. การสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม (Inviting students participation)
3. การตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนของความเข้าใจของผู้เรียน (Verify and clarifying student understandings)
- 4.การเป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่ต้องการ (Modeling of desiring behaviors)
- 5.การให้ผู้เรียนแสดงประเด็นหลักฐานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการคิด (Invite students to contribute clues)

โดยใช้เทคนิคในการช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ให้กับกลุ่มผู้เรียนดังนี้

1. การสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม (Inviting students participation) เป็นการเชิญชวนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนมากขึ้น
- 2.จัดเตรียมเส้นทางที่ชัดเจนให้กับผู้เรียน (Provide clear directions) เป็นการนำเสนอเส้นทางที่ละขั้นตอน ว่าผู้เรียนจะต้องทำอะไรบ้างมีลำดับการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อไปให้ถึงสิ่งที่คาดหวังไว้สำหรับการทำกิจกรรมหนึ่งๆ
3. การใช้สิ่งเตือนหรือตัวชี้แนะ (Prompts and clues) เช่น การวางแผนการทำงานที่จะช่วยให้ผู้เรียนจัดการการคิดของตนเองก่อนลงมือทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 4.การให้คำอธิบาย (Offering explanation) เป็นการช่วยเหลือการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน
5. การใช้คำถาม (Question) เป็นการช่วยเหลือเพื่อเจาะประเด็นความสนใจและการแนะนำทางเลือก
6. การชี้จุดสำคัญ (Marking critical features) เป็นการชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติสำคัญที่แสดงให้เห็นว่างานนั้นสำเร็จหรือไปถูกทางแล้ว

สรุปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพมีเทคนิคต่างๆเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นผู้สอนสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกับผู้เรียน ผู้สอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ระบบช่วยเสริมศักยภาพ ได้แก่ การเป็นตัวแบบ ให้คำอธิบาย การอ่านเสียงดัง การนำเสนอการเรียนรู้ที่ละขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ดู ต่อมาผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผู้สอนใช้การพูดซ้ำ ๆ การใช้คำถาม การใช้บัตรคำ โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ขั้นตอนมาให้ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้สอน คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ และรักษาทิศทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน ผู้สอนที่จุดสำคัญในการเรียนรู้ เมื่อมีข้อผิดพลาด ผู้สอนใช้สิ่งเตือนตัวชี้แนะ การบอกเป็นนัย การใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย ควบคุมปัญหาความคับข้องใจของผู้เรียน ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน ส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ และใช้ระบบติดตาม โดยผู้สอนบันทึก การทำกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อประเมินการให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคล การให้แบบฝึกหัดในแต่ละบทเรียน และการให้คำชี้แนะรายบุคคล ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถทำกิจกรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง และสามารถอธิบายและเป็นตัวแบบช่วยเหลือผู้เรียนคนอื่นได้ ผู้เรียนก็จะสามารถทำงานได้สำเร็จด้วยตนเอง และพัฒนาจนเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง จนกระทั่งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังแสดงเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 6 สรุปการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

ตอนที่ 4 การศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ

4.1 การศึกษาเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะอาชีพ

กรมการพัฒนาชุมชน (2543) ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอาชีพ ให้กับประชาชน กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาอาชีพของประชาชนว่า อาชีพใดที่ประชาชน ทำอยู่แล้วต้องเข้าไป

ส่งเสริมทั้งด้านการบริหารจัดการ และวิชาการใหม่ ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในอาชีพมากยิ่งขึ้น และได้กำหนดลักษณะอาชีพที่เข้าไปส่งเสริมไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. อาชีพที่เป็นอาชีพหลักของราษฎร ได้แก่ อาชีพการเกษตรกรรม
2. อาชีพที่เป็นอาชีพรอง ได้แก่ อาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัว ซึ่งเป็นอาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนให้ประชาชนในชนบท มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ
3. อาชีพเสริม ได้แก่ หัตถกรรม มุ่งให้ราษฎรในชนบทใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาดำเนินการ แล้วนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว กรมการพัฒนาชุมชนจะให้การสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ราษฎรในลักษณะการประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2543) กล่าวถึง “อาชีพ” ว่าหมายถึง ผลที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมของบุคคลในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดชีวิต อาชีพจะบ่งบอกถึงเป้าหมาย ของงาน และเป้าหมายชีวิตของตนเอง ผู้ที่มีอาชีพนอกจากจะยอมรับในอาชีพของตนเองแล้ว ยังต้องสามารถควบคุม จัดการ และสร้างโอกาส ให้ตนเองประสบความสำเร็จในอาชีพ โดยบนความพยายามนั้นต้องแสดงความรู้ ความสามารถให้ประจักษ์และต้องมีการวางแผนอย่างดี (Career planning) ทั้งนี้เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวในอาชีพจะมีความสัมพันธ์โดยรวม กับชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยแบ่งอาชีพ เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. อาชีพแบบพึ่งพิง ได้แก่ กลุ่มที่ไม่ชอบความเสี่ยง เช่น อาชีพรับราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือคนที่อยู่ในองค์กรใหญ่ อาทิ เช่น ธนาคาร พนักงานบริษัทใหญ่ ๆ
2. อาชีพอิสระ ได้แก่ กลุ่มที่มีความสามารถในการบริหารความเสี่ยงได้ดี เช่น อาชีพทนายความ ค้าขาย รับจ้าง และอาชีพ นักการเมือง คนเหล่านี้จะสร้างความก้าวหน้า (Career path) ให้ตนเองซึ่งต่างจากกลุ่มแรก ที่ถูกผู้อื่นวางสายอาชีพให้ เช่น ถ้าเป็นข้าราชการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จะเป็นผู้กำหนด หรือถ้าเป็นพนักงานบริษัทจะมีโครงสร้างตำแหน่งที่มีกรอบแบบโดยฝ่ายบุคคล

สำนักงานการศึกษาอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยได้จัดทำเอกสารแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ ในการดำเนินงานประจำปี 2551-2554 โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ทั่วประเทศ นำไปใช้เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติการ

ดำเนินงานจัดการศึกษาอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป และได้รายงานสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหา ดังนี้

1. การดำเนินงาน ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนในการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพในด้านการจัดจ้างวิทยากร ค่าวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่
2. ด้านบุคลากร ไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากร เจ้าหน้าที่ ให้สามารถเป็นวิทยากรในการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ ทำให้ขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาอาชีพ
3. ด้านอาคารสถานที่ จากการสำรวจ ไม่มีสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
4. ด้านสื่อ อุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือต่างๆ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย
5. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ บุคลากร เจ้าหน้าที่ ครู ไม่มีองค์ความรู้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาพัฒนาอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะให้การพัฒนาอาชีพประสบความสำเร็จ

สภาพการจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานในพื้นที่จัดอยู่แล้ว เช่น หน่วยงานการเกษตร กรมพัฒนาชุมชน มูลนิธิและหน่วยงานเอกชนต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมอาชีพโดยตรงและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ดังนั้น กศน. จะมีปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันกลุ่มเป้าหมายกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ การจัดทำร่างยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ จึงเน้นให้เกิดกลุ่มอาชีพตามความสามารถ ความถนัด แล้วพัฒนาต่อยอดให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง โดยวิธีการจัดการความรู้ พัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยอาศัยภาคีเครือข่าย เข้ามาร่วมจัดฝึกทักษะอาชีพตามที่หน่วยงานนั้นๆ เชี่ยวชาญ สำหรับ สำนักงาน กศน. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ให้รู้จักคิด วิเคราะห์เพื่อเลือกสรรในสิ่งที่ต้องการเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้การดำเนินงานบรรลุตามยุทธศาสตร์ได้ จะต้องมีการปรับวิธีการจัดสรรงบประมาณเป็นโครงการ โดยมีวิธีการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส แทนการจัดสรรงบประมาณเป็นรายหัวและจำนวนชั่วโมง พัฒนาระเบียบ คำสั่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิธีการจัด นอกจากนี้ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจ กระบวนการจัดการเรียนรู้ยุทธศาสตร์นี้จะช่วยเติมเต็มในการพัฒนาคำนวณร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ได้

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2554 สำนักงาน กศน. เป็นผู้นำในการจัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ บนฐาน ความรู้ของสังคมไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เศรษฐกิจยุคใหม่

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ส่งเสริม สนับสนุน ภาควิชาเครือข่าย จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
3. พัฒนาระบบการเรียนรู้อาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเอง
4. พัฒนาสมรรถนะองค์กรอย่างต่อเนือง

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนนำตนเองในการเรียนรู้ และพึ่งพาตนเองได้
2. เศรษฐกิจชุมชนยกระดับสูงขึ้น

สรุป การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของประชาชน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ดังนั้น มีหลายหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนให้การส่งเสริมในด้านการศึกษา หรือความรู้ทางวิชาการ และการบริหารจัดการ ในด้านการพัฒนาอาชีพจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จนเกิดทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ เพื่อสามารถนำไปสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างมั่นคง

4.2 สถานภาพของธุรกิจสปาและบริการสุขภาพ

4.2.1 ความหมายของสปา และธุรกิจสปาไทย

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศแรกที่มีการกำหนดมาตรฐานการบริการด้านสปาไทยเพื่อสุขภาพออกมาอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดคำจำกัดความตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่า ด้วยเรื่องกำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพและเสริมสอยตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2547) มีใจความดังนี้ “กิจการสปาเพื่อสุขภาพ หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้การดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยบริการหลักที่จัดไว้ประกอบด้วย การนวด เพื่อสุขภาพและการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ โดยอาจมีบริการเสริมประกอบด้วย เช่น การอบเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โภชนาการบำบัดและการควบคุมอาหาร โยคะและการทำสมาธิ การใช้สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ ” และมีการกำหนดความหมายของคำว่า “สปา” ไว้หลากหลาย ดังนี้

ความหมายที่ 1 สปา มาจากภาษาละตินว่า “Sanus per Aquam” หรือ Sanitas per aquas ซึ่งแปลได้ใจความว่า สุขภาพจากสายน้ำ การบำบัดด้วยน้ำ หรือการดูแลสุขภาพโดยใช้

ความหมายที่ 2 สปา หมายถึง ชื่อเมืองเล็ก ๆ ใกล้กับ เมืองลีห์ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของ เบลเยียม ติดกับชายแดนของเยอรมัน เป็นเมืองที่เป็นแหล่งของน้ำพุที่มีแร่เหล็กตามธรรมชาติ เชื่อกันว่าในปี 1326 ช่างเหล็กของเมือง Collin le Loupe ได้ยินชื่อเสียงของน้ำพุดังกล่าวเกี่ยวกับ สรรพคุณในการรักษาโรคจึงตัดสินใจเสาะหาจนพบ และน้ำพุนั้นสามารถรักษาอาการป่วยไข้ของเขา ให้หายไปได้จริงๆภายหลังสถานที่นั้นถูกยกย่องให้เป็น Health resort ที่โด่งดังและเป็นที่ยอมรับในเรื่องของการรักษาสุขภาพและอาการเจ็บป่วยต่างๆ ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักในนามของ Espa ซึ่งเป็น รากศัพท์ที่หมายถึง น้ำพุ ในปัจจุบันคำดังกล่าวถูกใช้ในภาษาอังกฤษว่า spa ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในความหมายของสถานที่ตากอากาศเพื่อสุขภาพ (Health resort)

ความหมายที่ 3 สปา หมายถึง ชื่อของหมู่บ้านเล็กๆแห่งหนึ่งในเบลเยียม ที่ซึ่งมีแหล่ง น้ำแร่ หรือน้ำ พุร้อนตามธรรมชาติปรากฏอยู่ และถูกค้นพบโดยชาวโรมันโบราณ ทหารโรมันนิยม ที่จะใช้น้ำพุแห่งนี้เป็นที่รักษาอาการบาดเจ็บที่กล้ามเนื้อหรือ บาดแผลที่ได้รับจากการสู้รบ

ความหมายที่ 4 สปา หมายถึง การบำบัดดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยวิธีทางธรรมชาติที่ ใช้น้ำเป็นองค์ประกอบในการบำบัดควบคู่ไปกับการบำบัดด้วยวิธีทางการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ โดยใช้ศาสตร์สัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส เป็นปัจจัยที่สร้างภาวะสมดุลระหว่าง ร่างกาย จิตใจจิตวิญญาณ อารมณ์

ความหมายที่ 5 สปาเป็นการบำบัดแบบองค์รวมที่เน้นการป้องกันการเจ็บป่วยมากกว่า การรักษา

ความหมายที่ 6 สปา หมายถึง สถานที่ที่มีน้ำ พุตามธรรมชาติที่สามารถบรรเทา และ รักษาอาการเจ็บป่วยจากโรคภัยต่างๆได้ ซึ่งน้ำเหล่านี้สร้างศรัทธาและความเชื่อถือ ทางจิตวิญญาณอย่างมาก โดยยังคงความเป็นปริศนาในการบำบัดโรคภัย

ความหมายที่ 7 สปา หมายถึง สถานที่ที่อำนวยความสะดวก และทุ่มเทให้กับทั้งทางด้านการบำบัดทั้งกายภาพ และ จิตใจ อารมณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพที่ดีและชีวิตที่ผาสุก สปาต้องใช้น้ำในแง่ของการให้การรักษาและบำบัด โดยมีพื้นฐานมาจากการใช้ประโยชน์ของวิตามินและเกลือแร่จากธรรมชาติสปาร่วมสมัย ยังให้การบรรเทาอาการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา ผ่านการรักษา ด้วยวิธีทางการแพทย์ที่ครบครัน ผ่อนคลายความตึงเครียด ให้การดูแลและทะนุถนอมทั้งความงามทางร่างกายและอารมณ์

กิจการสปาเพื่อสุขภาพ หมายถึง การประกอบกิจการที่ให้การดูแลเสริมสร้างสุขภาพ โดยประกอบไปด้วยบริการหลักและบริการเสริมประเภทต่างๆ

บริการหลัก ประกอบด้วย การนวดเพื่อสุขภาพและการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ

บริการเสริม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจัดให้มีอยู่ในเมนู เพื่อเป็นการดึงดูดให้ลูกค้าสนใจให้มาใช้บริการบ่อยขึ้นและมีความหลากหลายในสปามากขึ้น ตัวอย่างของกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การทำสมาธิและโยคะ การอบเพื่อสุขภาพ การแพทย์ทางเลือก การโภชนบำบัดและการควบคุมอาหาร (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม,2547)

สรุปว่าสปา หมายถึง การบำบัดดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยวิธีทางธรรมชาติที่ให้น้ำเป็นองค์ประกอบในการบำบัดควบคู่ไปกับการบำบัดด้วยวิธีทางการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ โดยใช้ศาสตร์สัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส เป็นปัจจัยที่สร้างภาวะสมดุลระหว่างร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ อารมณ์ โดยอยู่ภายใต้การดูแลของนักบำบัด แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ และธุรกิจสปาไทยหมายถึง สถานประกอบการกิจการที่ให้การดูแลเสริมสร้างสุขภาพโดยประกอบไปด้วยบริการหลักและบริการเสริมประเภทต่างๆ เป็นสถานที่ในการพักผ่อน เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพองค์รวมที่ดี

4.2.2 ประเภทธุรกิจสปาไทย

ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดรูปแบบของธุรกิจสปาไทยไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. กิจการสปาเพื่อสุขภาพ
2. กิจการนวดเพื่อสุขภาพ
3. กิจการนวดเพื่อเสริมสวย

4.2.3 องค์ประกอบของสปาไทย

ตามคำนิยามของ The International Spa Association (ISPA) สปาควรประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 10 ประการได้แก่ (กระทรวงสาธารณสุข, 2547)

1. น้ำ (Water) สามารถนำไปใช้ได้หลายรูปแบบทั้งภายในและภายนอกสปา โดยนำมาเป็นส่วนประกอบในการบริการและการตกแต่งสถานที่
2. การบำรุง(Nourishment) เช่น อาหารสุขภาพ เครื่องดื่มสมุนไพร
3. การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย (Movement, Exercise and Fitness) การเคลื่อนไหวในท่าทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่างๆกัน สร้างความกระปรี้กระเป่า เพิ่มพลังงาน เช่น การออกกำลังกายแบบต่างๆ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

4. การนวด (Touch and Massage) ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ การนวดและการสัมผัสที่สื่อสารความรู้สึกต่างๆ ให้ความรู้สึกรู้สึที่อบอุ่น ผ่อนคลาย และบำบัดอาการปวดเมื่อย

5. การบำบัดร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ (Body, Mind and Spirit) กิจกรรมสุขภาพที่บูรณาการระหว่างความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันระหว่างกาย ความคิด จิตใจและจิตวิญญาณกับสภาพแวดล้อม

6. ศาสตร์ด้านความงาม (Aesthetics) การบำรุงรักษาความงามกับกระบวนการที่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ชาวประเพณีชนชาติ สมุนไพรต่างๆ ที่มีผลกับร่างกายมนุษย์

7. สถานที่ตั้ง (Environment) ประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ดี สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม การออกแบบตกแต่ง รูปแบบบรรยากาศดี ให้ความรู้สึกรู้สึที่ผ่อนคลาย

8. การแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรม (Art, Culture and Social) เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สร้างความสุนทรีย์และประทับใจ ในเวลาที่ได้พักผ่อนและมีสังคมที่ดีกับมิตรสหาย

9. เวลา และจังหวะของชีวิต (Time, Space, Rhythms) ตระหนักถึงการใช้เวลาและจังหวะชีวิตที่ได้ดูแลสุขภาพให้แก่ตนเอง มีเวลาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพโดยสอดคล้องกับวงจรธรรมชาติ

10. ระบบการบริหารจัดการที่ดี (Management and Operation System) มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2552)

4.2.4 เกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

เกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ จะประกอบด้วยมาตรฐานจำนวน 5 ด้านดังนี้(สำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ,2552)

1. มาตรฐานด้านบริการ (Service Quality)
2. มาตรฐานด้านบุคลากร (Skill Staff)
3. มาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and Equipment)
4. มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการองค์กร (Organization and Management Quality)
5. มาตรฐานด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม (Ambient)

วัตถุประสงค์มาตรฐาน 5 ด้าน

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริการ (Service Quality) วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบการบริการว่ากิจกรรมบริการนั้นมีการบริการครบถ้วนถูกต้อง มีคุณภาพตามหลักวิชาการตลอดจนความพึงพอใจของลูกค้า

1. การให้บริการในสปาเพื่อสุขภาพ

1.1 การให้บริการการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ

การแช่ตัวในอ่างน้ำ (Bath) ชู่น ร้อน เย็น การบริการ Vichy Shower การบริการ Jet Shower หรือ Scotch Hose การบริการ Swiss Shower การบริการแช่เท้า Foot Bath ชู่น ร้อน เย็น เทคนิคการลอยตัว (Isolation Tank หรือ Flotation) บริการซั๊ตตี้ การนวดตัวในน้ำ การบำบัดด้วยน้ำทะเล การออกกำลังกายในน้ำ

1.2 การให้บริการนวด

การนวดไทย การนวดซั๊ตตี้ การนวดเพื่ออายุรเวช การนวดกดจุด การนวดทุยนา การนวดดอโรมาเธอราพี การนวดสวีดิช การนวดช่วยการไหลเวียนของน้ำเหลือง การนวดแบบตุรกี การนวดนั๊กกีฟ้า การนวดผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

1.3 การอบไอน้ำ (Steam) การอบเซาว์น่า(Sauna) การอบสมุนไพร

1.4 การประคบร้อน ประคบเย็น การประคบด้วยสมุนไพร

1.5 การทำความสะอาดผิว (Body Treatment) การสμανผิว การขั๊ตผิว

(Exfoliation) การพอกผิว (Body Mask) การพันตัว (Body Wrap)

1.6 การล้างหน้า (Cleansing) การปรับสภาพผิว (Toning) การบำรุงผิว

(Moisturizing) การขั๊ตผิว (Exfoliation) การพอกหน้า (Mask) การนวดหน้า (Massage)

1.7 การบริการด้วยอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพและให้คำแนะนำเกี่ยวกับ

สรรพคุณ

1.8 การบริการการออกกำลังกาย เช่น โยคะ จั๊ก ฯลฯ

1.9 การบริการการทำสมาธิหลากหลาย

1.10 การขั๊ตสารพิษ (Detoxi Fication) ยกเว้นการสวนลำไส้ใหญ่

1.11 การบริการอื่นๆ ที่เป็นบริการสุขภาพ

2. การจัดทำเมนูในการให้บริการสปาเพื่อสุขภาพ ต้องมีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจน ทั้งรูปแบบของการบริการ เวลาที่บริการ และราคาที่ใช้บริการของแต่ละเมนู

3. มีระบบบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละบริการ

4. มีขั้นตอนของการบริการในเมนูชัดเจน
5. มีระบบการดูแลความปลอดภัยให้กับลูกค้าระหว่างการรับบริการ
6. มีการประเมินความพอใจของลูกค้า และมีการนำผลประเมินมาปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ
7. จัดระบบการนัดหมายลูกค้า
8. จัดบริการสินค้าที่ลูกค้าต้องการ
9. การจัดให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและข้อมูล

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร (Skill Staff) วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพว่ามีคุณสมบัติที่จะบริการลูกค้าได้อย่างปลอดภัย และประทับใจ

1. ผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ โดยผู้ดำเนินการสปาต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากเกณฑ์มาตรฐานตาม ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

- 1.1 สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีและพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างดี
- 1.2 เป็นผู้นำและสร้างแรงจูงใจและรับผิดชอบโดยตรงต่อพนักงานในการทำให้การบริการมีคุณภาพเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า
- 1.3 มีการปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับลูกค้ารับข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในสปา
- 1.4 มีความสามารถในการทำการตลาดบริการสปาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
- 1.5 มีจัดฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างดีที่สุด
- 1.6 มีความสามารถวางแผนการดำเนินงานในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพทุกๆ เรื่องอย่างมีคุณภาพ
- 1.7 สามารถจัดสภาพและดูแลสิ่งแวดล้อมให้ลูกค้าทุกคนเกิดความประทับใจ
- 1.8 สามารถทำงานร่วมกับแผนกอื่นๆ ในสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพได้ดี

2. ผู้ให้บริการในสปาเพื่อสุขภาพ ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

2.1 ผู้ให้บริการต้องผ่านการอบรมความรู้เฉพาะด้านของการบริการในแต่ละประเภท ให้บริการมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานผู้ให้บริการของ กระทรวงสาธารณสุข

2.2 สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดี สื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา

- 2.3 เป็นผู้รับผิดชอบการบริการลูกค้าในการทำทรีทเมนต์และให้บริการที่ลูกค้าพึงพอใจ
- 2.4 เป็นผู้มีการให้บริการลูกค้าที่สุภาพอ่อนน้อม สนใจและเอาใจใส่
- 2.5 มีความสามารถในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์ ในห้องทรีทเมนต์ให้ครบ พร้อมให้บริการตลอดเวลา
- 2.6 สนับสนุนการทำงานของหน่วยอื่นๆ
- 2.7 ผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกของสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ
3. พนักงานต้อนรับ (Spa Receptionist / Guest Relations Officer) ต้องมีคุณสมบัติดังนี้
- 3.1 ต้องเป็นผู้ที่มีจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
- 3.2 สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดีและพูดภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อย 1 ภาษา
- 3.3 สามารถให้การต้อนรับและบริการลูกค้าทุกเรื่องทุกคนด้วยกิริยาสุภาพอ่อน น้อม และประทับใจ
- 3.4 สนับสนุนการทำงานของหน่วยอื่นๆ
- 3.5 มีความสามารถในการให้ข้อมูลทุกเรื่อง
- 3.6 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหรือฉุกเฉินได้

มาตรฐานที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and Equipment)
 วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพ จัดหาผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ ที่มีคุณภาพไว้สำหรับบริการผู้มารับบริการ

1. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องไม่มีการโฆษณาคุณภาพเป็นเท็จหรือเกินความเป็นจริงอันอาจทำให้หลงเชื่อหรือสำคัญผิดในคุณภาพผลิตภัณฑ์ดังกล่าว
2. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องได้มาตรฐานตามเกณฑ์การรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือกฎหมายกำหนด หรือระบุแหล่งผลิตที่ชัดเจน สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและนำเข้าจากต่างประเทศจะต้องมีหนังสือรับรองผู้ผลิต (Certificate of Manufacturer) หรือหนังสือรับรองการขาย (Certificate of Free Sale)
3. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายโดยสถานประกอบการสปาเป็นผู้ผลิตต้องมีกระบวนการควบคุมคุณภาพและการผลิตและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้าได้ และถ้านำเข้าจากต่างประเทศมีการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ และมีเอกสารที่รับรองจากต่างประเทศ

4. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องมีคุณภาพปลอดภัย และมีหลักประกันแก่ผู้ใช้ ผลิตภัณฑ์กรณีเกิดปัญหาจากการใช้ผลิตภัณฑ์ (Product Liability)
5. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องมีฉลากที่มีรายละเอียดถูกต้อง ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งระบบการควบคุมกำกับในเรื่องวันหมดอายุผลิตภัณฑ์
6. มีระบบการควบคุมปริมาณสำรองของผลิตภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน โดยอาจเป็นในรูปแบบ Computerized หรือ Manual
7. ผลิตภัณฑ์ที่ใช้หรือมีไว้จำหน่ายต้องได้รับการบรรจุอยู่ในภาชนะที่ถูกต้องเหมาะสม มีการจัดเก็บอย่างถูกต้องเหมาะสมและการจัดการควบคุมสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์
8. มีการดูแลรักษาความสะอาดในส่วนของเครื่องมือ อุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ อย่างถูกต้องสม่ำเสมอตามมาตรฐาน และให้อยู่ในสภาพปลอดภัยพร้อมใช้งาน มีผู้มีความรู้ดูแลและให้ข้อมูลที่ทีมงานในการเก็บและนำไปใช้
9. มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษ เช่น ชาวน่า สระว่ายน้ำ เครื่องออกกำลังกาย เป็นต้น
10. มีการสอบเทียบเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหารและการจัดการองค์การ (Organization and Management Quality) วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพตระหนักถึงความสำคัญ และมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง

1. การจัดแบ่งภาระหน้าที่พนักงานที่ชัดเจนตามตำแหน่ง
2. มีสายงานการบังคับบัญชาชัดเจน
3. จัดระบบการว่าจ้างและผลตอบแทนชัดเจน
4. มีระบบการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐาน
5. มีการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ
6. มีระบบการพัฒนาบุคลากร
7. มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน (Manual Operation)
8. การกำหนดเป้าหมายการตลาดชัดเจน
9. การกำหนดมาตรฐานของวัสดุสิ้นเปลืองอย่างชัดเจน
10. มีจริยธรรม จรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ

มาตรฐานที่ 5 ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม (Ambient) วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้รับบริการได้ประทับใจในสภาพแวดล้อม เนื่องจากสปาเพื่อสุขภาพผู้รับบริการจะต้องได้รับบริการครบทั้ง 5 มิติ คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส

1. สถานที่และสภาพแวดล้อม

1.1 การตกแต่งสถานที่ต้องมีเอกลักษณ์ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

1.2 บริเวณต้อนรับ แยกออกจากส่วนที่ให้บริการอย่างชัดเจน ไม่รบกวนผู้รับบริการ

1.3 สภาพแวดล้อมที่ดี ไม่แออัด และปราศจากมลภาวะต่างๆ

1.4 สามารถเข้าถึงจุดต่างๆของการให้บริการอย่างสะดวก

1.5 มีแผนผังแสดงจุดต่างๆ ของสถานประกอบการ แสดงไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.6 สถานที่มีความสะอาด และมีระบบดูแลรักษาที่ดีอย่างสม่ำเสมอ

1.7 มีการจัดแสงสว่างอย่างเหมาะสม เพียงพอตามบริเวณจุดที่ให้บริการ

1.8 ดนตรีหรือเพลงที่ใช้เหมาะสม ฟังแล้วรู้สึกผ่อนคลาย ตามลักษณะของจุดที่ให้บริการ

1.9 มีความปลอดภัยและมีระบบแจ้งเตือน

2. เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก

2.1 มีตู้ล็อกเกอร์หรือตู้เซฟให้ลูกค้าจัดเก็บทรัพย์สินมีค่า

2.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการสปา มีมาตรฐานรับรอง และมีคู่มือการใช้งานทุกรายการ

2.3 มีมุมพักผ่อน(Relaxation Area)

2.4 มีห้องอาหารเพื่อสุขภาพ และมีการบริการเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

(Healthy Restaurant)

2.5 มีมุมให้อ่านหนังสือ (Reading Area)

2.6 มีบริเวณให้คำปรึกษา(Consultation Area)

2.7 มีสถานที่ทำสมาธิ (Meditation Area)

สรุปประเภทของธุรกิจสปา มีหลายรูปแบบและมีองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่มารับบริการได้รับการบำบัดทั้งร่างกาย และจิตใจ เพิ่มพลังงานและผ่อนคลาย บำบัดอาการปวดเมื่อย

ต่างๆ แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการในสปาจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของสถานประกอบการที่ต้องให้ได้ เกณฑ์การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขทั้งทางด้านบริการ ด้านบุคลากร ด้านผลิตภัณฑ์และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านการบริหารและการจัดองค์กร และด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ ความปลอดภัย และความประทับใจ ในงานวิจัย นี้เน้นพัฒนาสมรรถนะอาชีพทางด้านกรนวดบำบัดอาการต่างๆ ให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปา เนื่องจากเพื่อให้ได้มาตรฐานทางด้านกรนวดบำบัดอาการต่างๆ

4.3 ความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนไทย

4.3.1 ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการนวดไทย

โดยทั่วไปแล้ว หมอนวดมืออาชีพ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ เป็นหมอนวด ไม่ว่าจะเป็อาชีพ เสริม หรือเพื่อช่วยเหลือตนเอง ภายในครอบครัว ควรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง สำหรับการ นวดไทย รวมไปถึงการเตรียมตัว เตรียมร่างกายให้พร้อม และปฏิบัติตามที่จะกล่าวต่อไป เพียงแต่ จะเข้มข้นเท่าใด ขึ้นอยู่กับระดับของการนำไปใช้ (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2553)

การเตรียมร่างกายของผู้นวด

ผู้นวดจะต้องมีการฝึกร่างกายเพื่อให้เกิดความแข็งแรงของกำลังนิ้วในการนวดโดย

1. การฝึกกำลังนิ้ว สามารถทำได้ โดยฝึกซ้อมยกกระดานทุกวัน ด้วยการนั่งขัดสมาธิ เพชร และหย่งมือเป็นรูปถ้วย วางไว้ข้างลำตัว แล้วยกตัวให้พ้นจากพื้น อาจใช้การฝึกโดยบีบซี่ผึ้ง จนอ่อนตัว หรืออาจฝึกนวด กับผู้ป่วยเลย การฝึกกำลังนิ้ว จะทำให้นิ้วมือ มีกำลังแข็งแรง เมื่อใช้ นวดผู้ป่วย จะได้มีกำลังเพียงพอ มือไม่สั่น ไม่อ่อนแรง ทำได้ตรงเป้าหมายการรักษา จะทำให้การ รักษาได้ผลรวดเร็ว

2. การรักษาสุขภาพทั่วไป ผู้นวดต้องรักษาสุขภาพให้ดีอยู่เสมอ ทั้งทางกาย และใจ หมั่น ออกกำลังกาย ให้ร่างกายแข็งแรง ถ้ารู้สึกจะไม่สบาย หรือมีไข้ไม่ควรทำการนวด เพราะนอกจาก การนวดจะไม่ได้ผลดี เท่าที่ควรแล้ว ยังอาจแพร่โรคให้กับผู้ถูกนวดได้ และเล็บมือ ควรตัดให้สั้น และดูแลให้สะอาด

ข้อควรระวังในการนวด

1. ในกรณีที่นวดท้อง ไม่ควรนวดผู้ที่รับประทานอาหารอิ่มใหม่ๆ (ไม่เกิน 30 นาที)
2. ไม่นวดให้เกิดการฟกช้ำมากขึ้น หรือมีอาการอักเสบซ้ำซ้อน

3. กรณีผู้สูงอายุ โรคประจำตัวบางอย่าง เช่น เบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ต้องระมัดระวังในการนวด
4. ไม่ควรนวดผู้ที่มีอาการอักเสบติดเชื้อ คือ มีไข้มากกว่า 38 องศาเซลเซียส ปวด บวม แดงร้อน
5. ไม่ควรนวดผู้ที่หลังประสบอุบัติเหตุใหม่ๆ ควรได้รับการช่วยเหลือข้างต้น และตรวจวินิจฉัย ภาวะแทรกซ้อนต่างๆ หากเกินความสามารถ ควรประสานความร่วมมือ กับแพทย์แผนปัจจุบัน

ข้อปฏิบัติหลังการนวด

1. คำแนะนำสำหรับผู้นวด หากผู้นวดมีอาการปวดนิ้วมือ ให้แช่มือในน้ำอุ่น เพื่อช่วยให้อาการกล้ามเนื้อคลาย และการไหลเวียนโลหิตดีขึ้น หรือใช้ผ้าชุบน้ำอุ่นประคบมือ และนวดคลึงบริเวณเนินกล้ามเนื้อฝ่ามือ และรอบข้อนิ้วมือ
2. คำแนะนำสำหรับผู้ถูกนวด งดอาหารแสลง เช่น อาหารมัน อาหารทอด หน่อไม้ ข้าวเหนียว เครื่องใน สัตว์ เหล้า เบียร์ ของหมักดอง ห้าม สลัด บีบ ดัด ส่วนที่มีอาการเจ็บปวด ทำกายบริหารเฉพาะโรค หรืออาการ คำแนะนำอื่นๆ เช่น หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เป็นมูลเหตุเกิดโรค (สถาบันการแพทย์แผนไทย, 2553)

โรคที่สามารถใช้การนวดรักษาได้

โรคต่างๆ ที่สามารถใช้ในการนวดในการรักษาได้ มีดังนี้คือ อัมพาตหน้า : ตาหลับไม่ลง, ยกคิ้วไม่ได้, ปากเบี้ยว ขากรรไกรค้าง : หุบปากไม่ลง , คางห้อยลง ขากรรไกรอักเสบ : เป็นข้างเดียว, อ้าปากไม่ขึ้น ถ้ากัดฟัน ฟันจะไม่เสมอกัน หูอื้อ ลมออกหู มีเสียงดังในหู ลมตะกั่ง กระจกหลัง ลมปลายปัตคาคบ่า โรคตกหมอน (กล้ามเนื้อเคล็ด) คอเอียงในผู้เรียนเล็ก : ส่วนมากจะเป็นมาแต่กำเนิด หัวไหล่ติด หัวไหล่อักเสบ ชูแขนไม่ได้ เท้าแขนไม่ได้ หัวไหล่เคลื่อน หัวไหล่เบี่ยง เกิดจากอุบัติเหตุ ลมปลายปัตคาคอ ข้อศอก ข้อศอกเคลื่อน ข้อมือเคลื่อน ก้อนปมหลังมือ สันนิบาตมือตก ลำของข้อมือด้านนิ้วโป้ง ลมปลายปัตคาคอข้อมือ นิ้วโกป็น (เอ็นอักเสบตรงโคนนิ้ว งอนิ้วเข้าจะมีเสียงดังแก๊ก) นิ้วมือชัน ลมปลายปัตคาคอ หลัง กระจกสันหลังคด , แอน กระจกสันหลังงอ, ค่อม ลำของข้อกระดูกสันหลัง (มักพบในผู้ชายมากกว่าผู้หญิง) ยอดหลัง : มี 2 ชนิด คือ ยอดเดี่ยว (หลังข้างเดียว) , ยอดสะดุ้ง ชัดสะโพก : ไชวห่างไม่ได้ ข้อสะโพกเคลื่อน : ไม่สามารถงอขาได้ จับโป่งเข้า เข้าเบี่ยง สะบ้าบิ่น ลูกสะบ้าเคลื่อน ขาเหยียดไม่ตรงแต่สามารถงอขาเข้าได้ จับโป่งข้อเท้า : การบวมข้อเท้า กลายเป็นสันนิบาตข้อเท้าตกได้ ข้อเท้าแพลง ลม

ปลายปิดคาคดสั้นเท่า เอ็นบริเวณสั้นเท่าอีกเสบ ข้อนิ้วเท่าชั้น สันนิบาตข้อเท้าตก กระดูกแขนขาหัก กล้ามเนื้ออักเสบจากการกีฬา อัมพาต 5 ชนิด คือ อัมพาตครึ่งซีก , ครึ่งท่อน, แขน, ขา, ทั้งตัว ดานเลือด : มีเลือดคั่งค้างในโพรงมดลูก ดานลม : ท้องผูก, อุจจาระแข็ง, กินไม่ได้, นอนไม่หลับ, ปลายมือปลายเท้าชา มดลูกเคลื่อน 3 ชนิด มดลูกตะแคง มดลูกต่ำ คือ มดลูกเคลื่อนตัวไปทับกระเพาะปัสสาวะ ทำให้ปัสสาวะบ่อย มดลูกลอย คือ มดลูกเคลื่อนตัวสูงขึ้น ลักษณะคือ ผายลมทางช่องคลอด

โรคที่ห้ามนวด

เป็นโรคที่มีไข้สูงเกิน 38.5 องศาเซลเซียส ใช้พิษ ใช้กาฬ อีสุกอีใส งามวัด เริม โรคผิวหนังโรคติดต่อ เช่น วัณโรค (สถานบันการแพทย์แผนไทย,2553)

4.3.2 ผลของการนวดไทยต่อสุขภาพ

ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

การนวดเสมือนยาอายุวัฒนะ เพราะทำให้เพิ่มการไหลเวียนของเลือด และน้ำเหลืองทั่วร่างกาย ซึ่งจะทำให้เนื้อเยื่อของอวัยวะต่างๆ ได้รับสารอาหาร และออกซิเจนจากเม็ดเลือดแดงได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยถ่ายเทของเสีย และท็อกซิน ได้ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้การนวดอาจจะมีผลต่อระบบต่อมไร้ท่อ ซึ่งหลังฮอร์โมนต่างๆ ที่ทำให้อวัยวะต่างๆ ทำงานเป็นปกติ สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เป็นผลให้อายุยืนยาวในทางอ้อม

ด้านการป้องกันโรค

การนวดที่ค่อนข้างรุนแรงจะมีผลกระตุ้นภูมิคุ้มกันของร่างกาย สำหรับผู้ที่ต้องนอนอยู่บนเตียงเป็นเวลานานๆ การนวดป้องกันการเกิดแผลกดทับตามส่วนที่ผิวหนังหุ้มกระดูกอยู่ การนวดบริเวณขา และคอจะช่วยป้องกันการปวดศีรษะได้ การนวดบริเวณหลัง และขา ก่อนประจำเดือนจะมาช่วยป้องกันการปวดประจำเดือนได้

ด้านการรักษาโรค และ บำบัดโรค

การนวดไทยสามารถใช้ในการลดอาการปวด แก้กะเสียด ขับ ยอก ลดการอักเสบ และลดการติดขัดของกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อต่อ การนวดไทยสามารถคลายเครียด แก้อ่อนล้า ลดอาการจุกเสียด แก้อาการท้องผูก ช่วยให้มีมดลูกกลับเข้าสู่ตำแหน่งเดิมได้ง่ายขึ้น (มดลูกเข้าอู่)

ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ

การนวดไทยช่วยกระตุ้นให้กล้ามเนื้อที่เป็นอัมพาต อัมพาตฟื้นตัวเร็วขึ้น ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เรียนพิการ และฟื้นฟูสมรรถภาพทางเพศได้

ผลของการนวดไทยต่อระบบต่างๆ

ระบบไหลเวียนโลหิต ช่วยให้การไหลเวียนเลือดดีขึ้น ทำให้บริเวณที่นิ้วกดขึ้น ลดอาการบวม

ระบบกล้ามเนื้อ ทำให้กล้ามเนื้อมีประสิทธิภาพดีขึ้น ขจัดของเสียในกล้ามเนื้อได้ดีขึ้น ทำให้กล้ามเนื้อเมื่อยล้าน้อยลงหลังการใช้งาน ทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลาย ลดการเกร็ง ลดปวด ทำให้พังศืดที่เกิดในกล้ามเนื้ออ่อนตัว ทำให้กล้ามเนื้อมีความยืดหยุ่นดีขึ้น

ระบบประสาท ช่วยกระตุ้นให้สมองกระตุ้นประสาทรับความรู้สึกที่ผิวหนัง (sensory receptor) การนวดอาจส่งผลกระทบต่อสมองโดยผ่านตัวรับความรู้สึกที่ผิวหนัง (sensory receptor) การนวดอาจส่งผลกระทบต่อระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) ทำให้การทำงานของอวัยวะต่างๆ ที่อยู่นอกอำนาจจิตสำนึกทำงานได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น

ระบบหายใจ การนวดช่วยให้ร่างกายผ่อนคลาย ทำให้หายใจเข้า และออกได้ดีขึ้น ช่วยเพิ่มการนำออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายระบบทางเดินอาหาร การนวดช่วยเพิ่มความตึงตัวของทางเดินอาหาร ช่วยให้กระเพาะอาหารและลำไส้บีบตัว ทำให้เจริญอาหาร ท้องไม่อืดเฟ้อ

ระบบผิวหนัง การนวดทำให้เลือดไปเลี้ยงที่ผิวหนังมากขึ้น ทำให้ผิวเต่งตึงการนวดทำให้แผลเป็นอ่อนตัว หรือเล็กลงไปได้

4.3.3 คุณสมบัติ ของหมอนวดไทยที่ดี

หมอนวดไทยที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติ 10 ประการดังนี้คือ (ประโยชน์ บุญสินสุข,2530)

1. ต้องอ่านออกเขียนได้ค่อนข้างดี การอ่านทำให้ศึกษาจากตำราต่างๆ ได้ การเขียนให้บันทึกประวัติอาการของโรค และวิธีรักษาที่กระทำอยู่ได้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะการเปิดสถานพยาบาลนั้นจะต้องมีการบันทึกลงในบัตรผู้ป่วย

2. ต้องรู้จักโครงสร้าง และระบบการทำงาน ของร่างกายมนุษย์ รู้ว่าหายใจอย่างไร การไหลเวียนเกิดขึ้นได้อย่างไร การเคลื่อนไหวเกิดขึ้นได้อย่างไร ฯลฯ การขาดความความรู้เหล่านี้ทำให้ไม่เข้าใจถึงอาการที่ผิดปกติ และปกติ ทำให้การรักษาด้วยวิธีนวดอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกายของผู้ป่วยได้

3. ต้องเข้าใจถึงสมมุติฐานของโรค ตามวิธีของการแพทย์แผนไทย (มิใช่การแพทย์แผนปัจจุบัน) มองร่างกาย และจิตใจของผู้ป่วยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ได้แยกออกเป็นส่วนๆ และมองถึงความสมดุลที่ถูกรบกวนไปจากปกติ การนวดทำให้ร่างกายเกิดความสมดุลได้

4. ต้องรู้ตำแหน่งของเส้นต่างๆ และจุดต่างๆ บนร่างกายเป็นอย่างดี และรู้ว่าจุดไหนทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร ที่ไหน และจุดไหนไม่ควรกด หรือนวด พึงตระหนักว่าถ้าการนวดผิดจุดทำให้เกิดผลเสียขึ้นได้

5. ต้องรู้จักยาสมุนไพรต่างๆ ที่ใช้ประกอบการนวดพอสั่งเขป ไม่ว่าจะเป็ยยากิน ยาทา หรือยาประคบ โดยเฉพาะต้องรู้จักยาที่ใช้ทา และประคบ เพื่อนำไปประกอบการนวดรักษาได้ เพราะยาสมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของการแพทย์แผนไทย

6. ต้องรู้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบโรคศิลปะ และจริยธรรม เพราะถ้ารู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจทำให้ต้องถูกปรับหรือติดคุก โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อนเลย

7. ต้องให้เกียรติแก่วิชาชีพอื่นๆ ในวงการแพทย์ไม่ว่าแผนปัจจุบันหรือแผนโบราณ ซึ่งเป็นมารยาทของการประกอบวิชาชีพ ไม่ควรโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากเขามีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

8. ต้องหมั่นสำรวจ สรุประสบการณ์ การนวด และบันทึกลงในหนังสือ ตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนกับผู้รู้อื่นๆ

9. ต้องมีความสามัคคี รวมตัวกันเป็นสมาคม หรือสมาพันธ์ เพื่อร่วมกันทำประโยชน์ให้แก่สังคม บริการประชาชน มิใช่เป็นการเรียกร้องสิทธิอย่างเดียว ออกวารสารของสมาคม เพื่อให้สมาชิกมีโอกาสแสดงข้อคิดเห็น หรือประสบการณ์ของตนเอง

10. ต้องเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง โดยเข้าอบรมหลักสูตรทั้งระยะยาวและระยะสั้น เพื่อให้ตนเองมีความรู้ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในโรคสาขาใดสาขาหนึ่งได้

สรุปผู้ดูแลสุขภาพในสปาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนไทย การดูแลสุขภาพของตนเอง และผู้ที่มารับบริการ จะต้องมีความระมัดระวังในการนวดและรู้ข้อปฏิบัติในการนวดเป็นอย่างดีตลอดจนต้องมีความรู้ทางด้านโรคต่างๆที่สามารถบรรเทาอาการได้ หรือไม่ได้เพื่อช่วยให้การบริการนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 5 ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

การสอนตามแนวการสื่อสาร เป็นแนวการสอนที่สืบเนื่องมาจากแนวคิดด้านการสื่อสารของ Hymes (1972) หลังจากที่นักวิชาการได้เสนอแนวความคิดที่มีต่อความสามารถทางภาษาตามแนวคิดของ Chomsky โดยใช้พื้นฐานของตนในสาขาวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอการจัดกลุ่มของความคิด (Notions) และหน้าที่ (Functions) ที่แตกต่างกันไป โดยยึดความหมายทางด้านการสื่อสารที่บุคคลต้องการถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจเป็นสำคัญ ในด้านการสอนได้มีการนำเสนอแนวการสอนตามแนวการสื่อสารขึ้น เรียกว่า Communicative Language Teaching หรือ Notional -Functional Approach หรือ Functional Approach (Richards and Rodgers, 2001) เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทางด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้

การสอนตามแนวคิดภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวันได้ โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาในบริบท (Context) และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม เน้นปฏิสัมพันธ์การใช้ภาษาระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างปฏิสัมพันธ์นั้นต้องให้ออกาสผู้เรียนถ่ายทอดความคิดของตนเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียน การอ่านรวมทั้งการใช้ภาษากาย ซึ่งแสดงออกได้จากท่าทางและสีหน้าตามการสื่อความหมายตามความคิดของตน การพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศในกระบวนการดังกล่าวจะกระทำไม่ได้ไม่ยากและครบวงจรได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด วิธีที่ง่ายที่สุด คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนภาษาโดยให้เข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่องที่น่ามาสอน นั่นคือ การจัดบริบททางภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวันและผู้เรียนอาจได้พบ ได้เห็น หรือได้ยินได้ฟังจริง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาเขียน ภาษาพูดหรือภาษากายมาใช้เป็นสื่อการสอน หรือนำมาจัดเป็นบทเรียนนำหรือกิจกรรมนำให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจด้วยเทคนิควิธีการสอนของครู โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลองผิดลองถูกในการเรียนภาษาด้วยตนเองและเรียนรู้การแก้ปัญหาจากข้อบกพร่องของตน เมื่อผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่ได้เรียนจากบริบทต่าง ๆ แล้ว ความคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในบทเรียนหรือกิจกรรมนำเหล่านั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีเรื่องราวที่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษากายเพื่อสื่อความหมายตามที่ตนต้องการภายใต้การช่วยเหลือของครู เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสื่อความนั้น ๆ นอกจากนี้ผู้เรียนจะเกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตนด้วยทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา ซึ่งจะทำการพัฒนาภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมชาติได้เนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนจึงควรเป็นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ครูมีหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการอ่านร่วมกัน การโต้ตอบในการสนทนาร่วมกันและการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องที่อ่าน (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2531)

ภาษาเพื่อการสื่อสารมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของภาษา ความหมาย หน้าที่ของภาษา และการเลือกใช้ภาษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองเหมาะสมกับสถานการณ์และคู่สนทนา
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆที่อาจพบได้ในชีวิตประจำวัน เรียนรู้ที่จะสื่อสารโดยผ่านการสื่อสาร
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและระดับความสามารถในการใช้ภาษาทั้งในด้านการรับและส่งสาร

ลักษณะสำคัญของการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. การจัดการสอน ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ครูต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษาเพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีประโยชน์เมื่อเรียนแล้วสามารถนำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นได้นั้นคือสามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ เช่น ในทักษะการพูด ผู้เรียนสามารถถามทางไปสถานที่ที่ต้องการจะไปได้ เป็นต้น
2. การจัดการสอน ต้องจัดให้อยู่ในลักษณะของการบูรณาการ เพราะในชีวิตประจำวันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้ทักษะหลายอย่างรวมกันรวมทั้งการทำทางด้วยผู้เรียนจึงควรได้ฝึกและใช้ภาษาในลักษณะของทักษะ รวมตั้งแต่เริ่มในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด สามารถแสดงออกได้ทั้งในการรับและการส่งสาร
3. การจัดการสอนต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษาที่มีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันมากที่สุด (real life situation) และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ เป็นการเรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

4. การจัดการสอนต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษามากๆ การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้นั้น นอกจากผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาดังกล่าวแล้วยังต้องมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

5. การจัดการสอนตามแนวการสื่อสารนี้จะเน้นความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นสิ่งสำคัญคือภาษาที่ใช้อาจไม่ถูกต้องนักแต่สื่อความหมายได้จัดว่าประสบความสำเร็จในการสื่อสารดังนั้นในการสอน ครูจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็น เช่น ข้อผิดพลาดที่ทำให้เกิดการเข้าใจผิดหรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นซ้ำบ่อยๆ เพราะอาจทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจและไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่างๆ

6. การจัดการสอนจะเน้นหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปของภาษา จะสอนหน้าที่ของภาษาในประโยค หรือข้อความนั้น ๆ ก่อน จึงจะสอนรูปของภาษาที่ปรากฏในประโยคนั้น ๆ ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจ และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปของภาษา และหน้าที่ของภาษาว่า ในแต่ละหน้าที่ของภาษาอาจมีรูปของภาษามากกว่าหนึ่งรูปแบบที่ผู้เรียนจะเลือกนำมาใช้ได้และแต่ละรูปของภาษาอาจนำไปใช้เพื่อสนองความต้องการหลายอย่างหรือในหลายหน้าที่ได้

5.1 ขั้นตอนการดำเนินการสอนตามแนวภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) สรุปขั้นตอนการดำเนินการสอนไว้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation) เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎของภาษา ในการสอนครูต้องอธิบาย (Explanation) และแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าเนื้อหาภาษานั้นมีรูปแบบ วิธีการใช้ และมีความหมายอย่างไร

2. ขั้นการฝึก (Practice / Controlled practice) เป็นการให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุม เป็นแบบฝึกซ้ำ ๆ (Repetition drill) หรือการฝึกแบบกลไก (Mechanical drill) คือ ฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่างจนกระทั่งสามารถจดจำและใช้รูปแบบภาษานั้นได้ เน้นความถูกต้องของรูปแบบภาษาเป็นสำคัญ

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production / Free practice) เป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้แนะนำทางเท่านั้นอาจเป็นการฝึกในรูปแบบการทำกิจกรรมแบบต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้เริ่มต้นกิจกรรมให้คำแนะนำ เมื่อผู้เรียนมีปัญหาและให้ข้อมูลป้อนกลับหรือทำประเมินผลการทำกิจกรรมในภายหลัง

การวัดและประเมินผล แนวคิดภาษาเพื่อการสื่อสาร

เป็นการวัดความรู้ความสามารถในการนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม คล่องแคล่ว ในลักษณะภาพรวม (global หรือ integrate test) ข้อทดสอบจะไม่ถามความรู้ทางไวยากรณ์เป็นข้อย่อย แต่จะเป็นการให้ผู้เรียนเลือกใช้ประโยคต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อความบทสนทนา ตลอดจนบริบทที่กำหนดให้ การที่ผู้เรียนจะตอบโดยการพูดหรือการเขียนให้ถูกต้องนั้น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ด้านไวยากรณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับ - ส่งสาร สถานการณ์ เป็นต้น จึงจะตอบได้ถูก อย่างไรก็ตามการให้คะแนนจะพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของความหมายที่ส่งมากับประโยคนั้นๆ ก่อนพิจารณาถึงความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และหากเป็นการพูดจะพิจารณาความคล่องแคล่วในการโต้ตอบด้วย

5.2 ทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ

5.2.1 ความหมายของทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ

การจำแนกทักษะทางภาษา แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ทักษะรับสาร (Receptive skills) และทักษะส่งสารหรือทักษะการใช้ภาษา (Productive skills) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนภาษาต่างประเทศได้อธิบายการจำแนกทักษะทางภาษาไว้ดังนี้

Byrne (1976) กล่าวว่า เป็นการให้ความหมายแบบเก่า ความคิดที่ว่าไม่มีปฏิกริยานั้นเปลี่ยนแปลงไป ดังที่ Oller (1979) ได้ให้ความหมายของทักษะรับสารไว้ว่า คือกระบวนการในการใช้ภาษา ซึ่งผู้ฟังและผู้อ่านต่างก็คาดคะเนล่วงหน้าว่าข้อความที่จะฟังหรืออ่านจะเป็นเช่นไร แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อความที่ได้ฟังหรืออ่านจริงๆ

Krashen and Terrell (1983) กล่าวว่า ทักษะรับสารหมายถึง การรับข้อมูลทางภาษาโดยผ่านทางกรฟังและการอ่าน ส่วนทักษะการใช้ภาษานั้นทำได้ 2 ทาง คือ โดยทางการพูดและการเขียน

Widdowson (1995) กล่าวว่าถ้าจะกล่าวถึงทักษะทั้ง 4 ในด้านการใช้แล้ว อาจกล่าวได้ว่าการพูด-เขียน เป็นทักษะการใช้ภาษาที่มีการแสดงออก หรือเรียกว่า ทักษะส่งสาร (Productive skills) ขณะที่การฟัง-อ่าน เป็นทักษะที่ไม่มีปฏิกริยา หรือเรียกว่าทักษะรับสาร (Receptive skills) การให้ความหมายของทักษะรับสารและทักษะส่งสารเช่นนี้

Harmer (1991) กล่าวว่า คุณลักษณะพื้นฐานทางจิตวิทยาของภาษา อาจแยกเป็นอิสระ ออกจากกันได้ 2 ประเภท คือ ทักษะรับสาร ได้แก่ ทักษะการฟัง-อ่าน เป็นทักษะที่ใช้รับข้อมูลทาง ภาษา และทักษะส่งสารหรือทักษะการใช้ภาษา ได้แก่ ทักษะการพูด-เขียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า ทักษะรับสาร คือ ทักษะที่รับข้อมูลทางภาษาทั้งจากการฟังและการอ่าน ส่วนทักษะการใช้ภาษาคือ ทักษะที่ใช้ถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นได้รับรู้โดยผ่านทาง การพูดและการเขียน

5.2.2 ทักษะการพูด

ทักษะการพูดเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในชีวิตรประจำวัน ดังนั้นการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการพูดเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญโดยครูพยายามสอนให้ ผู้เรียนมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาด้าน ภาษาศาสตร์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารดังนี้

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2531) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะการพูดว่าหลังจากผู้เรียนมี ประสบการณ์ในการฟังมากพอ ครูควรพยายามหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูดจริง ในชั้น ซึ่งอาจจะเป็นการพูดตามอย่างที่เคยได้ยิน หรือพูดอย่างอิสระผู้เรียนควรได้รับการสนับสนุน ให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนออกมาเป็นคำพูด และควรพูดเกี่ยวกับเรื่องที่คุณเรียนได้ฟังมา ก่อน เพราะจะทำให้ผู้เรียนพูดได้อย่างมั่นใจและเป็นธรรมชาติ ความคิดรวบยอดทางภาษาที่ ผู้เรียนพัฒนามาจากการฟังพร้อมทั้งเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยิน เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะพูดผู้เรียนย่อมพูดได้ อย่างเข้าใจความหมายและสื่อความหมายได้ถูกต้องดังนั้นหน้าที่ของครูในการช่วยผู้เรียนพัฒนา ทักษะการพูดมี 2 ประการ คือ

1. ครูจะเป็นผู้ตัดสินใจ และแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของผู้เรียน
2. ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสนับสนุน และทบทวนการพูดของผู้เรียนซึ่งมีส่วนร่วมในการ พูดของผู้เรียนเสมอ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540) อธิบายว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและ ความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้นทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญ สำหรับบุคคลใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการ พูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากเพราะผู้ที่พูดได้ย่อมฟังผู้อื่นได้เข้าใจ ดังนั้นทักษะการพูดเป็น ทักษะทางภาษาที่ซับซ้อน และต้องเกิดจากการฝึกฝน

Hymes (1972) กล่าวว่า ความสามารถในการพูดสื่อสารมิได้หมายถึงการใช้รูปแบบภาษาที่ถูกต้องเท่านั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์และบริบทของการใช้

Byrne (1976) กล่าวถึง ทักษะการฟัง-พูด ว่าเป็นการสื่อสารทางวาจาของบุคคลซึ่งต่างก็มีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง ผู้ฟังจะต้องตีความสิ่งที่ผู้พูดและสามารถตอบได้ด้วยภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจ คือตรงกับความตั้งใจที่จะสื่อความหมายของผู้พูด ทักษะพูดเป็นทักษะทางด้านการแสดงออก (Productive Skill) ทักษะการฟัง - พูด ไม่สามารถแยกจากกันได้ ผู้ฟังสามารถจะตีความในสิ่งที่ได้ยินด้วยการเน้นเสียงหนักเบา ระดับสูงต่ำในประโยค การแสดงสีหน้าท่าทางได้ถึงแม้ว่าผู้พูดจะใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องก็ตาม ในด้านการพูด ผู้พูดจะต้องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาเป็นคำพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ นอกจากนี้ยังต้องมีความคล่องในการแสดงออกทางความหมายได้เป็นอย่างดีมีความชัดเจนถูกต้อง

Valette (1977) อธิบายความสามารถในการพูดว่าการพูดไม่ได้เป็นแต่เพียงการออกเสียงคำ และการออกเสียงสูงต่ำในประโยคเท่านั้น แต่การพูดเป็นการทำให้ผู้อื่นเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อ ซึ่งต้องมีการเลือกใช้สำนวนภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับความนิยมและเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา

Scott (1981) กล่าวว่า การพูดเพื่อการสื่อสารเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ได้แก่ผู้พูดและผู้ฟัง ผู้ร่วมสนทนาแต่ละคนต้องสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟังซึ่งไม่สามารถทำนายได้ล่วงหน้าว่ามีรูปแบบภาษาใด (Form) และมีความหมายแบบใดรวมถึงการโต้ตอบด้วยภาษาที่ทำให้เกิดประโยชน์และสะท้อนความตั้งใจในการมีปฏิสัมพันธ์เหมาะสมของสถานการณ์สังคม

สรุปได้ว่า ความสามารถในการพูด หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่ตนได้เรียนรู้มาในด้านคำศัพท์และ ไวยากรณ์ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วเป็นที่เข้าใจได้ดี มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาด้วย จึงกล่าวได้ว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในกาติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ หรือธุรกิจต่าง ๆ การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายในการพูด สำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็น เนื่องจากผู้ที่มีความสามารถในการพูดย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้เข้าใจ และช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามทักษะ

การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนซึ่งจะต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจดจำ

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

งานวิจัยในประเทศ

ชาลิณี เอี่ยมศรี (2549) ได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดของ Boyle (1981) โปรแกรมเชิงสถาบัน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมี วิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาใน การปฏิบัติงาน ด้านสุขภาพ มีองค์ประกอบของโปรแกรม คือ 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3.วิทยากร และผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม 4.เนื้อหาสาระ 5.กิจกรรมการเรียนรู้ 6.แหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ 7.การประเมินผล และ 8.สภาพแวดล้อม ผลการทดลองพบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในกลุ่มทดลอง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีหลังทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

นันทภา ชมพูปุตร (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนชายในสถานสงเคราะห์ผู้เรียนชายบ้านปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. กระบวนการของโปรแกรม ได้แก่ (1) การกำหนด วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (2) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (4) การประเมินผลการเรียนรู้ 2. ผลการทดลองใช้โปรแกรม พบว่าระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมไม่มีความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมพบว่า ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนชาย ในสถานสงเคราะห์ผู้เรียนชาย

บ้านปากเกร็ด พบว่า กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก

ชนาธิป ศิริปัญญาวงศ์ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต โดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิส และสัญญาแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตโดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) การประเมินผล 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตโดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มทดลองมีสุขภาพจิตที่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตโดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการเรียนรู้ไปใช้ พบว่า ปัจจัยได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านแหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ ด้านระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

ชนินทร สุขเจริญ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างมโนธรรมสำนึกเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ สำหรับเยาวชนที่อาศัยอยู่บนเกาะบริเวณอ่าวไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนมีความต้องการการเรียนรู้ด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ เนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ ว่าตภัย ธรณีพิบัติภัย อุทกภัย 2) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างมโนธรรมสำนึกเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ สำหรับเยาวชนที่อาศัยอยู่บนเกาะบริเวณอ่าวไทย แบ่งออกเป็น 10 หน่วยการเรียนรู้คือ สภาวะโลกร้อน ประเภท สาเหตุ กระบวนการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ วงจรการจัดการภัยพิบัติ วิธีการเฝ้าระวัง การปฐมพยาบาล การดำรงชีวิตหลังภัยพิบัติ ปฏิบัติการสำรวจ การฝึกปฏิบัติทำแผนผัง การทำปฏิทินฤดูกาล และแผนภูมิต้นไม้ การอนุรักษ์ ป้องกัน ฟื้นฟู ธรรมชาติ และ การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง 3) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น เสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทักษะ และมโนธรรมสำนึกให้กับผู้ร่วมทดลองในระดับมากถึงมากที่สุด 4) ปัจจัยส่งเสริมโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น คือ องค์ประกอบของโปรแกรม อุปสรรคคือประเภทภัยพิบัติทางธรรมชาติ และระยะเวลาในการปฏิบัติการ ความเชื่อของคนในชุมชนในทางที่ผิดการท่องเที่ยว และสภาพภูมิอากาศ ปัญหา คือ ด้านแหล่งการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ ปัญหากลุ่มทดลองและปัญหาสถานที่ทำการทดลอง

วิรัช คันศร (2551) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการพัฒนาอาชีพของผู้รับการศึกษา กกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1.รูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์สมรรถนะของงาน 2) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) การวางแผนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม 4) การออกแบบและพัฒนาชุดการฝึกอบรม 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามสถานการณ์ 6) การออกแบบและพัฒนาแผนการฝึกอบรม 7) การดำเนินการฝึกอบรม 8) การประเมินผลการฝึกอบรม และ 9) การปรับปรุงคุณภาพการฝึกอบรม 2. ผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ พบว่า ผู้รับการศึกษา 1) มีสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 โดยมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) มีสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 80 3) มีสมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 3. ผลการประเมินปัจจัยและข้อจำกัดในการนำรูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ไปใช้ พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลอย่างมาก ต่อการนำรูปแบบการฝึกอบรมไปใช้คือ สภาพแวดล้อมก่อนการฝึกอบรม ทรัพยากรที่เหมาะสม ที่ใช้ในการฝึกอบรม กระบวนการระหว่างการฝึกอบรม และผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม 2) ข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการนำรูปแบบ การฝึกอบรมไปใช้ คือ นโยบายของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ความพร้อมของหน่วยฝึกอาชีพ ความรอบรู้ของผู้สอน และความร่วมมือของผู้รับการศึกษา

สรุปผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน องค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ วิเคราะห์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิเคราะห์ความรู้ ทักษะที่จำเป็น กลุ่มผู้เรียน วิทยาการ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

6.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่

งานวิจัยในประเทศ

เก็จนภา วัชรคุปต์ (2541) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต : กรณีศึกษาสถานปฏิบัติธรรม โดยนำขั้นตอนในการบริหารโครงการของ Knowles มาศึกษาในโครงการ คือ 1. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. จัดโครงสร้างสำหรับการวางแผนการ

เรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน 4. กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน 5. ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อประสบการณ์และการเรียนรู้ของผู้เรียน 6. ดำเนินการให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ 7. ประเมินผลการเรียนรู้ จากงานวิจัยพบว่าโครงการดังกล่าวใช้ธรรมชาติเป็นหลักสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และเน้นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

อรทัย ศักดิ์สูง (2543) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีแอนดราโกจีของ มัลคัม โนลส์ กับวิธีการสอนในหลักสูตรบริหารศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิทยากรในหลักสูตรผู้บริหารศึกษาระดับสูงได้ใช้วิธีการสอนตามทฤษฎีแอนดราโกจี ของ มัลคัมโนลส์ โดยนำมาปฏิบัติในระดับมาก และมีความสอดคล้องระหว่างแอนดราโกจีของมัลคัมโนลส์ ในด้านมโนทัศน์ของผู้เรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ และแนวทางการเรียนรู้

พรประเสริฐ เสือสี (2547) ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี เพื่อเพิ่มความเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยกึ่งทดลองซึ่งรูปแบบการทดลอง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 34 คนทำการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองโดยการพัฒนาแบบทดสอบความเห็นคุณค่าในตนเองของคูเปอร์สัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มก่อนการทดลอง 1 วัน จากนั้นนำกลุ่มทดลองเข้าโปรแกรมเป็นเวลา 10 วัน วันละ 2 ชั่วโมง หลังการทดลอง 1 วัน ทำการประเมินความเห็นคุณค่าในตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ผลของการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มการทดลอง เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี มีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2. กลุ่มทดลอง เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี มีคะแนนเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเองภายหลังการทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุม (กิจกรรมนันทนาการทั่วไป)อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ธนฐิตา นาคะตะ(2551) ได้ทำการวิจัยในเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความรู้ทัศนคติและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานของพนักงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมผลิตขนาดใหญ่ โดยใช้ทฤษฎีแอนดราโกจีเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรม พบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ ทัศนคติและการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน มีแนวโน้มไปในทางที่ดี

สุภัสสรา ภูเมฆ และคณะ (2555) ได้วิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่สำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ซึ่งคณะผู้วิจัยพัฒนามาจากแนวคิดของโนลว์ ,ฮอลตัน และสแวนสัน (Knowles, Holton, & Swanson, 2005) ผลการวิจัยพบว่าหลังการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี มีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึภคาภูมิใจในตนเองสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.444, p < .01$)

สรุปผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่โดยใช้ทฤษฎี Andragogy ของ Knowles พบว่าการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมคือ ด้านมโนทัศน์ของผู้เรียน ความพร้อมการเรียนรู้ และแนวทางการเรียนรู้ จะทำให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดี เห็นคุณค่าในตัวเองสูง มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความรู้ ทักษะคติ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

งานวิจัยในต่างประเทศ

Beder และ Carrea (1988) ได้ทำการวิจัยรูปแบบวิธีการที่พึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยทำการฝึกรวมกับครู 87 คน ใช้เวลาอบรม 9 ชั่วโมงในโปรแกรมการเรียนรู้ผู้ใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มทดลองกลุ่มควบคุม และกลุ่มที่ใช้ยาหลอก ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้เพียง 9 ชั่วโมง ไม่มีความแตกต่างกันในความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในแต่ละวิธีการ และผู้เรียนที่มีความไม่พึงพอใจก็จะยุติการเรียนก่อนที่จะจบโปรแกรม ข้อชี้แนะคือ ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ผู้ใหญ่อยู่ที่สถานการณ์ มากกว่าสิ่งที่ต้องการในการเรียนจบอย่างสมบูรณ์

Harrison (1994) ได้ทำการวิจัยหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ในภาคเหนือของอเมริกา โดยทดลองกับผู้เรียน 60 คน พบว่าหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และอยู่บนหลักการการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของ Knowles แต่จากการวิจัยได้พบผลที่ตามมาว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยไม่มีการเตรียมความพร้อมในการสอน เพราะยังไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง แต่จะได้รับความรู้ผ่านการทดลอง และความผิดพลาดจากการทำงาน และผลสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินตนเองของผู้เรียน

Perrin (2000) ได้ทำการวิจัยข้อจำกัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยทำการทดสอบกับผู้เรียนจำนวน 419 คน โดยใช้โปรแกรมของ Knowles ซึ่งได้ข้อสรุปถึงผลสะท้อนแสดงให้เห็นถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ 1. ผู้ใหญ่จะกลับมาเรียนรู้ที่โรงเรียนอีกครั้งเพื่อที่จะสร้างรายได้ และเพื่อสร้างอาชีพต่อเนื่อง 2. วิธีการสำหรับการเรียนรู้ผู้ใหญ่ในชั้นเรียนประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเพิ่มพูนทักษะความสามารถ ด้วยการเลือก และการเรียนรู้แบบเฉพาะเจาะจง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะสัมพันธ์กับอายุ และผู้ใหญ่เรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้

จากงานวิจัยการศึกษาผู้ใหญ่ ในต่างประเทศเกี่ยวกับทฤษฎี Andragogy ของ Knowles สรุปได้ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ตามสถานการณ์ในปัจจุบัน และมีความต้องการเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะให้กับตนเองเพื่อประกอบอาชีพให้มีรายได้ การเรียนรู้โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการเรียนรู้มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับอายุ

6.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

งานวิจัยในประเทศ

ชินะพัฒน์ ชื่นแด่ชุ่ม (2542) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของ Vygotsky ที่มีต่อทักษะภาษาไทยและการกำกับตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 162 คน จากโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคามแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่นแบบแลกเปลี่ยนบทบาท และแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มควบคุมสอนแบบเน้นกระบวนการ ตามแนวทางของกรมวิชาการ กลุ่มทดลองได้รับการสอน 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นชักจูงให้ศึกษาอย่างมีเป้าหมาย 2) ขั้นทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา 3) ขั้นดำเนินการอย่างรอบคอบ 4) ขั้นแสดงผลการศึกษาด้วยสื่อทางภาษา และ 5) ขั้นสรุปผลการศึกษา ใช้เวลาในการทดลองสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองโดยรวมมีคะแนนทักษะทางภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนทักษะทางภาษาไทยและความคงอยู่ของทักษะภาษาไทยหลังเรียนแตกต่างจากกลุ่มควบคุม และกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีทักษะภาษาไทย ด้านทักษะการฟังอ่าน และเขียน แตกต่างจากกลุ่มอื่น นอกจากนั้นผู้เรียนกลุ่มทดลองมีการกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผู้เรียนกลุ่มทดลองโดยรวมประเมินตนเองเกี่ยวกับการกำกับตนเองหลังเรียน และความคงอยู่ของการกำกับตนเอง แตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่อาจารย์ผู้สอนประเมินผู้เรียนทั้งสองกลุ่มไม่

แตกต่างกัน กลุ่มแบบยืดหยุ่นประเมินการกำกับตนเองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองอื่นๆ ส่วนอาจารย์ผู้สอนประเมินกลุ่มแลกเปลี่ยนบทบาทช่วงหลังแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ

ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการคือ ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการประเมินแบบมีส่วนร่วมและแทรกอยู่อย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน และงานที่มอบหมายให้กับผู้เรียนต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาลได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการสังเคราะห์ และทักษะการประเมิน ขั้นตอนการเรียนการสอนมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตรวจสอบความสามารถในการทำงาน 2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนและมอบหมายภาระงาน 3) การวางแผนการทำงานและประเมินคุณภาพของงาน 4) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ประเมินความเข้าใจ และให้ข้อมูลป้อนกลับ 5) การฝึกปฏิบัติการใช้ความรู้ และ 6) การปฏิบัติงานในสถานการณ์ใหม่อย่างอิสระ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการวัดและประเมินผลทั้งระหว่างการเรียนการสอนและภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน 2. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า 2.1 คะแนนเฉลี่ยทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการสังเคราะห์ และทักษะการประเมิน ของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ ข้อมูลจากบันทึกการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดและการปฏิบัติงาน และการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินในชั้นเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กมล โพธิเย็น (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ซิกและวิธีการแบบ Scaffolding ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการคือ การช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบโดยการวางแผนความคิดอย่างเป็นระบบและชัดเจนก่อนที่จะลงมือเขียนและมอบหมาย

งานให้แก่ผู้เรียนต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ขั้นตอนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างความน่าสนใจและให้เสรีในการฝึก 2) ใช้ประสบการณ์และปรับบริบทในการเรียนรู้ 3) สร้างความชัดเจนทางความคิด 4) ตรวจสอบทบทวนความคิด 5) ลงมือปฏิบัติงานตามผังโครงร่างความคิด 6) ตรวจสอบประเมินผลงานเพื่อการปรับปรุง การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีทั้งระหว่างและภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่าคะแนนความสามารถด้านทักษะการเขียนความเรียงภาษาไทย ความสามารถด้านการคิดอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกผลการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมยศ ศรีบรรพต (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 3) แบบสำรวจความคิดเห็นต่อกิจกรรม การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ใช้ สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. นักเรียน ที่เรียนโดยการใช้ สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 2. นักเรียนที่เรียนโดยการใช้ สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ใช้สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ ในระดับเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48

สรุปผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ในประเทศพบว่าการศึกษาช่วยเสริมศักยภาพด้วยวิธีจัดกลุ่ม และเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนต้องมีการปฏิสัมพันธ์กัน ได้รับการช่วยเหลืออย่างมีระบบ มีการประเมินแบบมีส่วนร่วมแทรกอยู่อย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นทั้งการฟัง อ่าน เขียน และมีความสามารถทางด้านความคิดอย่างเป็นระบบ

งานวิจัยในต่างประเทศ

Elizabeth (1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสอนโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มทดลองเรียนโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อนและกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ พบว่านักเรียนผู้สอนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

King, Staffieri และ Adelgais (1998) ได้ศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อน ช่วยเหลือกันเพื่อเสริมศักยภาพการเรียนรู้ โดยศึกษาปฏิสัมพันธ์การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ใน 3 ลักษณะ คือ (1) การใช้การอธิบายอย่างเดียว (Explanation only) (2) การใช้คำถามแบบสืบสอบร่วมกับการให้คำอธิบาย (Inquiry plus explanation) และ (3) การใช้คำถามแบบสืบสอบอย่างต่อเนื่องร่วมกับการให้คำอธิบาย (Sequenced inquiry plus explanation) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนเกรด 7 และให้ผู้เรียนจับกันเป็นคู่ ๆ ผู้เรียนจะสลับกันเป็นผู้สอน และผู้เรียนทำการศึกษา ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระยะเวลาในการศึกษา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ผู้เรียนในกลุ่มปฏิสัมพันธ์ลักษณะที่ 2 และ 3 ได้รับการฝึกการใช้คำถามเพื่อถามความเข้าใจและคำถามกระตุ้นการคิด นอกจากนี้ในกลุ่ม 3 ได้รับการฝึกเพิ่มเติมในการใช้คำถามอย่างต่อเนื่องผู้เรียนจะได้รับบทบาททั้งเป็นผู้สอนและผู้เรียน เมื่อผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้เรียนจะถามคำถามที่กระตุ้นการคิดกับเพื่อน และเมื่อผู้เรียนแสดงบทบาทเป็นผู้เรียน ผู้เรียนจะทำหน้าที่เป็นผู้อธิบายสาระที่ได้เรียนมาให้เพื่อนฟัง ผลการศึกษาพบว่า ปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อนช่วยเพื่อนในแบบที่(3) คือ การใช้คำถามแบบสืบสอบอย่างต่อเนื่องร่วมกับการให้คำอธิบาย ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ทั้งในระหว่างปฏิสัมพันธ์การสอน และจากผลการทำแบบทดสอบ ได้ดีที่สุด ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนจะส่งเสริมการคิดและการเรียนรู้ได้ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีอายุและความสามารถเท่า ๆ กัน แต่ผู้เรียนก็สามารถส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ต่อกันได้ โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้ฝึกหรือเตรียมการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดและการทำความเข้าใจ ก่อนที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันเองในกลุ่ม

Tseng (1999) ศึกษาวิจัยการรับรู้การมีส่วนร่วมกันระหว่างครูประจำการ ครูฝึกหัด และผู้เรียน ตรวจสอบการสร้าง การใช้และประสิทธิภาพของเทคโนโลยีและกลยุทธ์ในเชิงความรู้ ในการเรียนการอ่านและการเขียน โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ของเพียร์เจ และไวโกตสกี (Piaget, 1963, Vygotsky, 1978) และแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน แรงจูงใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนได้ดี

Hardjito และ Fung (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้รูปแบบ Scaffolding เพื่อส่งเสริมการทำงานของผู้เรียนในการเรียนรู้การวิเคราะห์โครงสร้าง งานวิจัยนี้เป็นการเสนอผลของการใช้รูปแบบ Scaffolding เพื่อส่งเสริมนักศึกษาวิศวกรรมโยธาในการเรียนรู้การวิเคราะห์โครงสร้างวัตถุ การใช้รูปแบบนี้ ประเด็นหลักคือผู้เรียนต้องเรียนรู้พื้นฐานของทฤษฎี เพื่อที่จะวิเคราะห์แยกแยะปัญหาจากการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองโดยการทำให้ปัญหาทางวิศวกรรมนั้นลดน้อยลงได้ ในรูปแบบนี้นักศึกษาจะมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก

Li, et al. (2011) ได้ทำการศึกษารณีตัวอย่างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่ใช้การเรียนการสอนแบบ Scaffolding และ กระบวนการยกระดับความรับผิดชอบของครูและนักเรียน ในการสอนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในสองชั้นเรียนของชั้นนักเรียนจีน โดยมีจุดประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียนการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2. เพื่อศึกษาบทบาทระหว่างครูและนักเรียน ทศนคติ มุมมองที่แตกต่างกันในการแสดงออกของครูและนักเรียนในการปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างเรียนในชั้นเรียนการสื่อสารภาษาอังกฤษ การเก็บข้อมูลใช้การบันทึกวิดีโอ และการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีความแตกต่างกันในสองชั้นเรียน และบทบาทระหว่างครูและนักเรียนมีความแตกต่างกัน ผลของการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า กระบวนการยกระดับความรับผิดชอบของครูและนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน ซึ่งต้องใช้ความพยายามของครูเป็นอย่างมาก และนักเรียนต้องมีความตั้งใจในการเรียนรู้เช่นเดียวกัน

สรุปผลการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศแสดงให้เห็นถึงการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนจะส่งเสริมการคิดและการเรียนรู้ได้ ดี ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีอายุและความสามารถเท่า ๆ กัน ผู้สอน ต้องมีความพยายามเตรียมการให้ผู้เรียนด้วยการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดและการทำความเข้าใจ และผู้เรียนต้องมีความตั้งใจในการเรียนรู้เช่นเดียวกัน การสอนช่วยเสริมศักยภาพช่วยให้ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เป็นอย่างมาก ผู้เรียนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น และผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนได้ดี

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ปัจจัยนำเข้า

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 กระบวนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของ Houle (1972)

7 ขั้นตอนประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และระบุกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้
2. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
3. การกำหนดวัตถุประสงค์
4. การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม
5. การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
6. การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ
7. การวัดผลและประเมินผล

1.2 แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles(1978) ประกอบด้วยขั้นตอน

7 ขั้นตอนคือ

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. วางแผนงานการเรียนรู้ร่วมกัน
3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน
4. ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
5. ออกแบบการเรียนรู้
6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน
7. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ

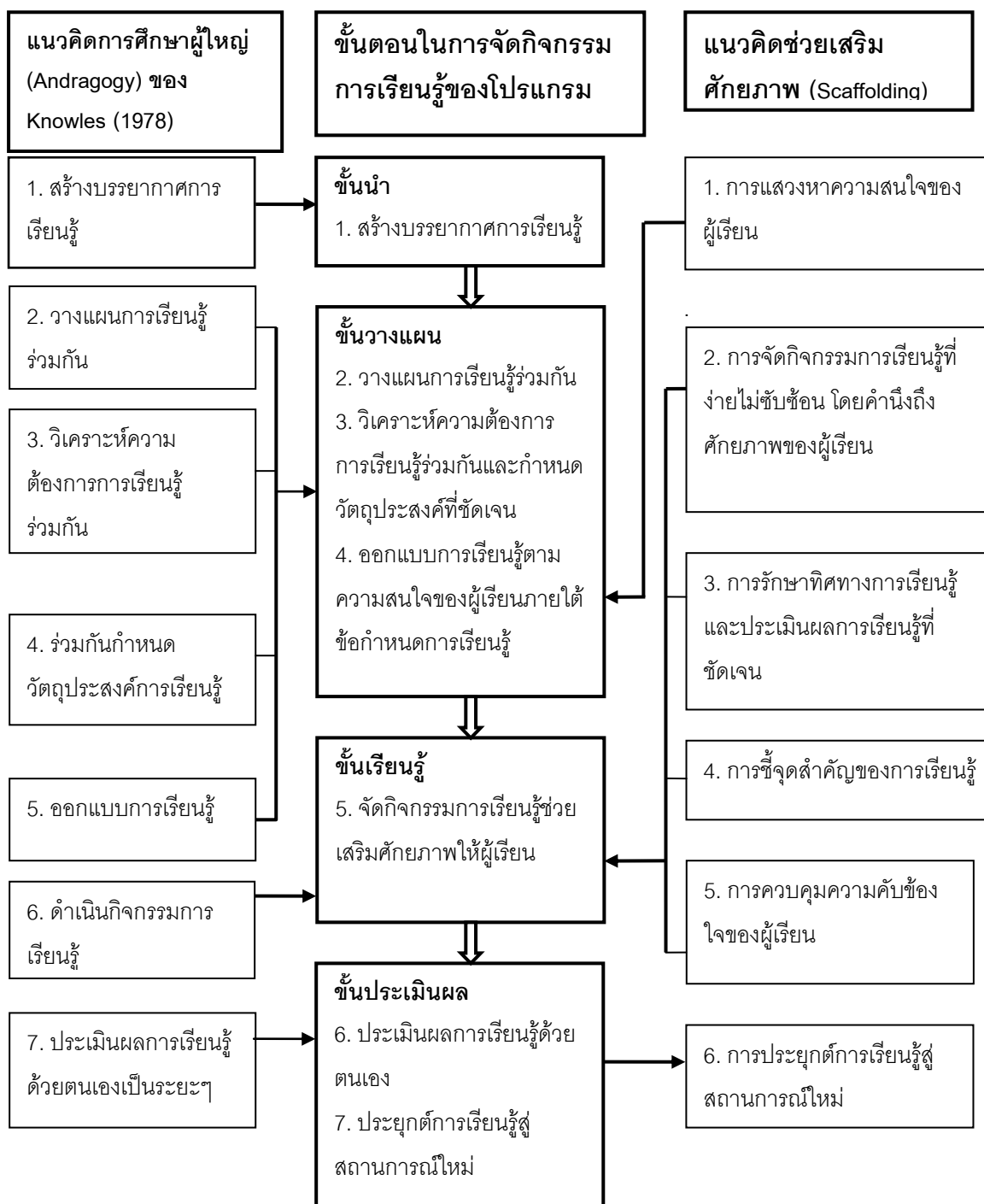
1.3 แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยบูรณาการแนวคิดของ Wood,

Bruner and Ross (1976) , Rosenshine and Guenther (1992) , McKenzie (2000) ได้เป็นขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังนี้คือ

1. การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน
3. การรักษาทิศทางทางการเรียนรู้ และประเมินผลที่ชัดเจน
4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ และ ชี้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้
5. การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน
6. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยการบูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner and Ross (1976) , Rosenshine and Guenther (1992) , McKenzie (2000), ผู้วิจัยได้นำแนวคิดขั้นตอนของทั้งสองแนวคิดนี้มาบูรณาการเข้าด้วยกัน เกิดเป็นขั้นตอนใหม่โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกัน ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันนำมารวมไว้ด้วยกันและบูรณาการเนื้อหาเป็นขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 การบูรณาการ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Wood,Bruner and Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000)

การอธิบายการบูรณาการแนวคิด

การบูรณาการแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยการบูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine and Guenther (1992), McKenzie (2000) เข้าด้วยกัน ดังนี้คือ

ขั้นนำ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) ขั้นตอนที่ 1 มาเป็นขั้นตอนแรกในการสร้างบรรยากาศ ดังนี้ ผู้สอนจัดบรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสบายใกล้ขีดธรรมชาติมีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีบรรยากาศของสเปา ด้วยกลิ่นหอมของโรมา และสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศที่อิสระสนับสนุนผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่

ขั้นวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนนี้ได้นำแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) ขั้นตอนที่ 2 คือการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันมาใช้ในขั้นตอนนี้ดังนี้

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น บรรยาย การสาธิต การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้เกม เป็นต้น โดยการวางแผนร่วมกัน ใช้การจัดกลุ่มให้สามารถล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของ ผู้เรียนในกลุ่มทุกคน ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มมีหลายอายุของผู้เรียน แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 4 คน มีผู้เรียนที่อายุมาก และอายุน้อยคละกัน และมีครูพี่เลี้ยง 1 คน ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและ เลขานุการกลุ่ม ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และเลือกหัวข้อการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจและร่วมกันกำหนดแผนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
 ขั้นตอนนี้ได้นำแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) ขั้นตอนที่ 3 คือ
 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน และขั้นตอนที่4 ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
 มารวมกันกำหนดเป็นขั้นตอนที่ 3 ดังนี้

ผู้สอนอธิบายการวิเคราะห์ความต้องการ รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับ
 ความต้องการของผู้เรียนร่วมกัน และการใช้แบบฟอร์มการวิเคราะห์ความต้องการและกำหนด
 วัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน ให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการและกำหนด
 วัตถุประสงค์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ได้อย่างชัดเจน ผู้เรียน สามารถเพิ่มเติมหัวข้อการเรียนรู้ในสิ่งที่
 ตนเองต้องการได้โดยศึกษาจากคู่มือการเรียนรู้ภาษาจีนกลาง และคู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10
 อาการ ผู้สอนใช้คำถามในการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาความต้องการของตนเองเพิ่มเติม การกำหนด
 วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเป็นการกำหนดทิศทาง ช่วยลดความสับสนของผู้เรียนในการเรียนรู้และ
 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจว่าการเรียนนั้นเป็นการเรียนที่ไปในทิศทางที่ผู้เรียนต้องการเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน ภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนด
 ของการเรียนรู้ นั้น โดยเป็นการนำเอาขั้นตอนของแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) ของ
 Knowles(1978)ในขั้นตอนที่5 คือ ออกแบบการเรียนรู้ และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้
 ขั้นตอนที่ 1 การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน มากำหนดทิศทางและจุดประสงค์ที่ชัดเจน ดังนี้

ในการออกแบบการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมการ
 เรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากติดขัด ผู้สอนจะแนะนำทางเลือก ช่วยบอกข้อดี
 ข้อจำกัดของแต่ละวิธีการเรียนรู้ และขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้ ผู้สอนมอบการตัดสินใจให้
 อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับการรับรู้ของตนเองที่ เป็นผู้ใหญ่ และเปิดโอกาสให้
 ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยเริ่มต้นผู้สอนสร้างความสนใจในการ
 เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ด้วยการใช้คำถาม ให้ผู้เรียนตอบ และสนใจโดยการให้รางวัลในแต่ละคำตอบ
 เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและเกิดความสนใจในการเรียนรู้ รวมทั้งตรวจสอบ
 ความสามารถของผู้เรียนในความรู้เดิมของผู้เรียนแต่ละบุคคล ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน
 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมทั้งหมดของการเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้สอน อธิบายพร้อมยกตัวอย่าง
 วิธีการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ พร้อมทั้งชี้แจงสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้
 จัดเตรียมไว้ แล้วผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ตามที่กลุ่มของตนเองสนใจ
 และมั่นใจที่จะกระทำโดยในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มของผู้เรียนเองจะช่วยให้ผู้เรียน
 สามารถกำหนดการเรียนรู้ได้ตาม ศักยภาพ ของตนเองในกลุ่ม ผู้สอนตรวจสอบปรับปรุงการ

ออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมโดยยังคงอยู่ภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น

ชั้นเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน เป็นการนำเอาขั้นตอนของแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) ในขั้นตอนที่ 6 คือการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้สอนส่งเสริมให้มีการนำประสบการณ์มาใช้ในกิจกรรม และนำเอาแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ขั้นตอนที่ 2 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ขั้นตอนที่ 3 การรักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ขั้นตอนที่ 4 การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 5 การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน มารวมกันกำหนดเป็นขั้นตอนที่ 5 ดังนี้

ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นการผสมผสานการเรียนทักษะภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไปด้วยกัน ผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนดำเนินการสอนภาษาจีนกลางแต่ละประโยค แต่ละคำศัพท์ตามคู่มือการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง ในการเรียนรู้ในแต่ละวันแต่ละบทเรียนได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเป็นแบบอย่างในการออกเสียง ให้คำอธิบายแปลความหมาย สาธิตการออกเสียง การนำเสนอการเรียนรู้ทีละคำ การเสริมคำศัพท์ในแต่ละบทเรียน การฝึกออกเสียงให้ชัดเจน ช้าและเหมาะสม การใช้บัตรคำเสริมแต่ละคำ นำมาต่อเป็นประโยค การเขียนคำแปลตามคำบอก การใช้จิ๊กซอร์ การต่อคำ เกม การใช้คำพ้องคำที่มีความหมายตรงกันข้าม การใช้เพลงภาษาจีนกลางที่ง่ายต่อการจำคำศัพท์ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ทางด้านการสอนบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้สอนใช้การแสดงด้วยภาพ อธิบายความหมาย ความสำคัญของแต่ละจุด สาธิตการนวดให้กับผู้เรียน ต่อมาผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่น การออกเสียงตาม และปฏิบัติตาม เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หลังจากนั้นผู้สอนใช้เทคนิคการคิดดัง (Think-aloud) นำมาช่วยในการสอน โดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และเกิดความสงสัย ยังไม่เข้าใจ ให้ผู้สอนเป็นผู้ตอบ ผู้สอนแสดงความคิดในการตอบปัญหา ให้ปรากฏออกมาด้วยการใช้คำพูดของความคิดนั้นออกมาดังๆ โดยไม่ได้เพียงคิดในใจ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจวิธีคิดขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนของผู้สอน และสามารถนำวิธีคิดนี้ไปเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ เมื่อผู้สอนตอบคำถามผู้เรียนแล้วผู้สอนเปลี่ยนเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นภาษาจีนกลางเช่นเดียวกันเพื่อฝึกทักษะในการคิดและการพูด หลังจากนั้นผู้สอนทบทวนคำพูดที่ใช้บ่อยๆ เช่นคำว่าขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี ไม่เป็นไร ไม่ต้องเกรงใจ ผู้สอน

ให้ผู้เรียนจดสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามคำบอกด้วยความเข้าใจของตนเองเพราะในการเขียนทับศัพท์ ภาษาจีนด้วยภาษาไทยผู้เรียนควรใช้ความเข้าใจของตนเองมาช่วยกำกับในการออกเสียงด้วย ตลอดจนบททวนเพลงจีนที่ได้เรียนไปแล้วอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่ม ทั้งนี้ในการจัดกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ดูแลกลุ่มละ 1 คน โดยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำและส่งเสริมผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้ที่มีความสามารถในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้แล้ว สามารถออกเสียงคำศัพท์ในประโยคได้ถูกต้อง มาเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือออกเสียงไม่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าจะได้ปฏิบัติซ้ำและเป็นการทบทวนความรู้ด้วยการสอนให้กับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ สำหรับการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการผู้สอนทบทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และให้ผู้เรียนจับคู่ปฏิบัติตาม หลังจากนั้นผู้สอนใช้เทคนิคการคิดดัง (Think-aloud) โดยให้ผู้เรียนสอบถามปัญหาในการนวดเมื่อต้องพบกับลูกคำที่มีอาการต่างๆ แล้วผู้สอนนวดเป็นแบบอย่างและคิดออกมาเป็นคำพูดในการแก้ปัญหาของผู้สอน หลังจากนั้นผู้สอนคิดคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน และช่วยเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในแต่ละบุคคล เพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนแนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น หนังสือ ซีดี การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่คิดและวางแผนกันไว้แล้วในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ โครงร่างการแสดงบทบาทสมมติ รูปภาพ ซีดี ผู้เรียนอาจใช้วิธีการจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ การใช้จิ๊กซอร์ การทายคำศัพท์ เป็นต้น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางปฏิบัติ ยกตัวอย่าง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มอาจช่วยวางแผนการเขียนโครงร่างบทบาทสมมติในการเริ่มต้น เพื่อช่วยผู้เรียนจัดการระบบความคิดของกลุ่มและบทบาทหน้าที่ภาระของผู้เรียนในกลุ่มของแต่ละบุคคล ช่วยปรับงานให้มีความง่ายต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่สามารถปฏิบัติได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียน ไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียน เช่น การใช้คำบอกเป็นนัย การเสริมคำศัพท์ให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนสอบถามและต้องการทราบคำศัพท์ต่างๆเพิ่มเติม การออกเสียงที่ชัดเจน ช้าๆ เมื่อพบว่าผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้นผู้เรียนให้ตั้งใจ ปฏิบัติงานที่มอบหมายจนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน เป็นการรักษาทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของ

คำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะเขียนคำแนะนำ หรืออธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหาที่งานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดย ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกเอกสารการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียน ในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยควบคุมปัญหาความคืบหน้าของผู้เรียนด้วยการพูดให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกวิตกกังวลจากการเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้เวลาผู้เรียน 15 นาทีในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ การเขียนอนุทินการเรียนรู้เป็นการเขียนบันทึกของผู้เรียนรายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่งหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำอนุทินการเรียนรู้มาประชุมเพื่อเตรียมการสอนเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการช่วยให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงมีเวลาทำความเข้าใจผู้เรียนแต่ละบุคคลมากขึ้น รวมทั้งสามารถหาวิธีการในการสอนเพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้ ตามความสามารถของผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานต่างๆสำเร็จด้วยตนเอง เมื่อพบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆลด การช่วยเหลือสนับสนุน ต่างๆลง ตามความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละวันด้วยการให้ผู้เรียนทั้งกลุ่มนำเสนอการเรียนรู้ เมื่อแต่ละกลุ่มมีความพร้อมจะทำการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณแสดงความพร้อมให้ผู้สอนทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำ รวมทั้งให้แบบฝึกหัดกับผู้เรียน

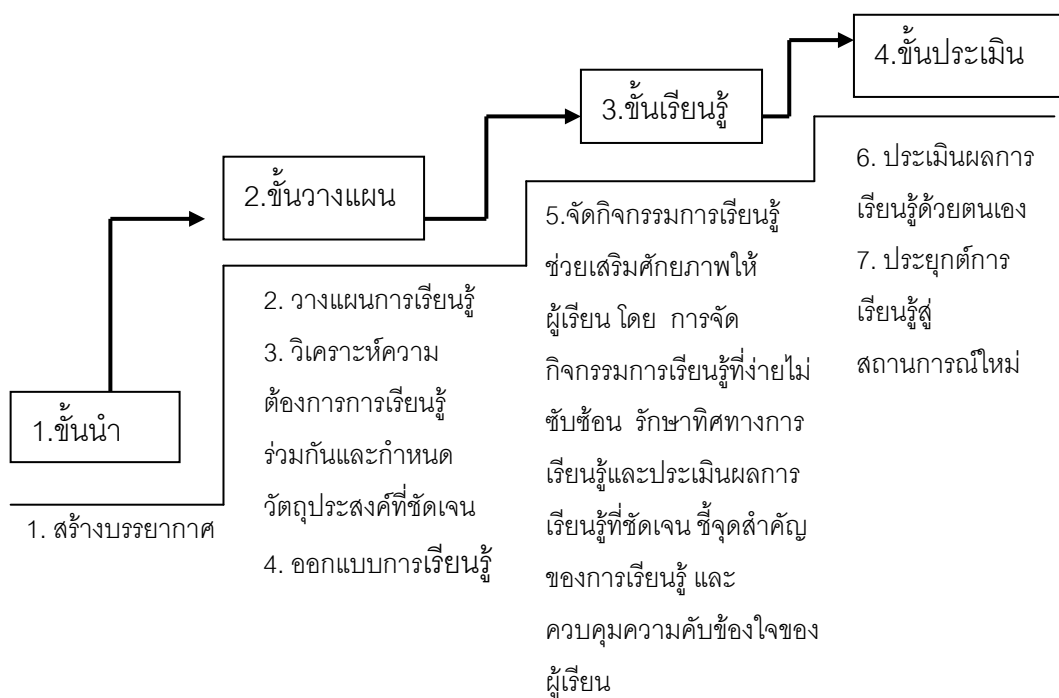
ขั้นประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการนำเอาขั้นตอนของแนวคิด การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) ในขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลด้วยตนเองเป็นระยะ ๆ โดยผู้เรียนได้รับแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อจบบทเรียนแต่ละบท แล้วผู้เรียนนำใบประเมินส่งให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ซึ่งการประเมินผลด้วยตนเองจะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในพัฒนาการของตนเองว่ามีความรู้และความเข้าใจในบทเรียนแต่ละบทมากน้อยอย่างไร

ขั้นตอนที่ 7 ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ขั้นตอนที่ 6 คือประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ โดย

ผู้สอนจัดสถานการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนประยุกต์การเรียนรู้เพื่อผสมผสานความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างอิสระ โดยผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไม่ได้ให้ความช่วยเหลือใดๆ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเมื่อปฏิบัติงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายแล้วผู้เรียน นำเสนอผลการเรียนรู้ อาจใช้ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การจับคู่ แสดงให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประเมินการเรียนรู้ หลังจากนั้นผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มวิเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วรวมทั้งสิ่งที่ผิดพลาดบ่อยๆ หรือในสิ่งที่ไม่เข้าใจร่วมกัน

จากการบูรณาการแนวคิด การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)ที่ได้บูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner and Ross (1976) , Rosenshine and Guenther(1992) , McKenzie (2000) ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 8 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพของโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. กระบวนการ

โดยนำกรอบแนวคิดการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ มาจัดทำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ที่บูรณาการแนวคิด ของ Wood, Bruner และ Ross (1976)), Rosenshine และ Guenther(1992) , McKenzie (2000) ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ของผู้ดูแลสุขภาพในสปลา เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ความต้องการและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 2 การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการกำหนดขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยนำแนวคิด ทฤษฎี การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ตามแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross(1976) ,Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000) มาบูรณาการเพื่อให้ได้ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปลา

2.2 ระบุเนื้อหาวิชา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ในด้านปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้มาวิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะนำมาพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 หมวดคือ

2.2.1 ความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

2.2.2 ความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2.3 กำหนดกลุ่มผู้เรียน คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปลาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้น การนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีประสบการณ์ในการทำงานในสปลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์

โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรมให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จที่ต้องการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

3.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีการออกแบบรูปแบบกิจกรรมดังนี้

4.1 พัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ โดยพัฒนาคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และคู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดย นำข้อมูลที่ได้จากการ ดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และปัญหาของผู้ดูแลสุขภาพในสปา แนวคิดทฤษฎี การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ตามแนวคิด ของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000) และศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรม ที่มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ 2. กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน /ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยระบบเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม 9. การวัดผลประเมินผล (Zinser, 1995) มาพัฒนาเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

4.3 พัฒนาเครื่องมือในการวิจัย และติดต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเพื่อสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้เรียนใน 4 ด้านมาพิจารณาร่วมกันในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือ 1. ด้านการงาน อาชีพ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เรียน 2. ระยะเวลาในการเรียนรู้ 3. งบประมาณในการจัดกิจกรรม 4. การประชาสัมพันธ์โปรแกรม การแจ้งวันและเวลาสถานที่ในการจัดกิจกรรมที่แน่นอน โดยระยะเวลาตลอดจนช่วงเวลาจัด

กิจกรรมการเรียนรู้มีการนำมาปรับให้เหมาะสมโดยมีการสอบถามผู้เรียนอีกครั้งหนึ่งเพราะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพสปลา บางครั้งมีช่วงเวลาเทศกาลท่องเที่ยวผู้เรียนมีลูกค้ำจำนวนมากดังนั้น จึงต้องกำหนดวันและเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนสามารถมาร่วมกิจกรรมได้โดยไม่ทำให้ผู้เรียนเสียรายได้ประจำวัน อีกทั้งสถานที่ในการจัดกิจกรรมจะต้องเหมาะสมกับการเดินทางของผู้เรียนโดย ต้องไม่ไกลจากบ้านหรือที่ทำงานของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถมาเรียนต่อเนื่องได้จนจบกิจกรรม ตลอดจนการคำนวณค่าใช้จ่ายต่างๆ การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 6 การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติดังนี้คือ

6.1 คัดเลือกผู้เรียน โดยการรับสมัครและคัดเลือกผู้เรียน กำหนดสถานที่ กำหนดวันและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แน่นอน

6.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ที่บูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000) โดยมีขั้นตอน 7 ขั้นตอน คือ 1.สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 4. ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น 5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน 6. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ขั้นตอนที่ 7 การวัดและประเมินผล

กลุ่มทดลองมีการประเมินผลก่อนและหลังในการดำเนินกิจกรรม โดยทำแบบประเมินผลดังนี้

7.1 การประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยแบบประเมินดังนี้

7.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปลา

7.1.2 แบบประเมินทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปลา

7.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองสำหรับผู้ดูแล
สุขภาพในสปา

7.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

7.2 การประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

7.2.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

7.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

7.2.3 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

7.2.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

7.3 ประเมินผลโปรแกรมเกี่ยวกับปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมไป
ปฏิบัติ

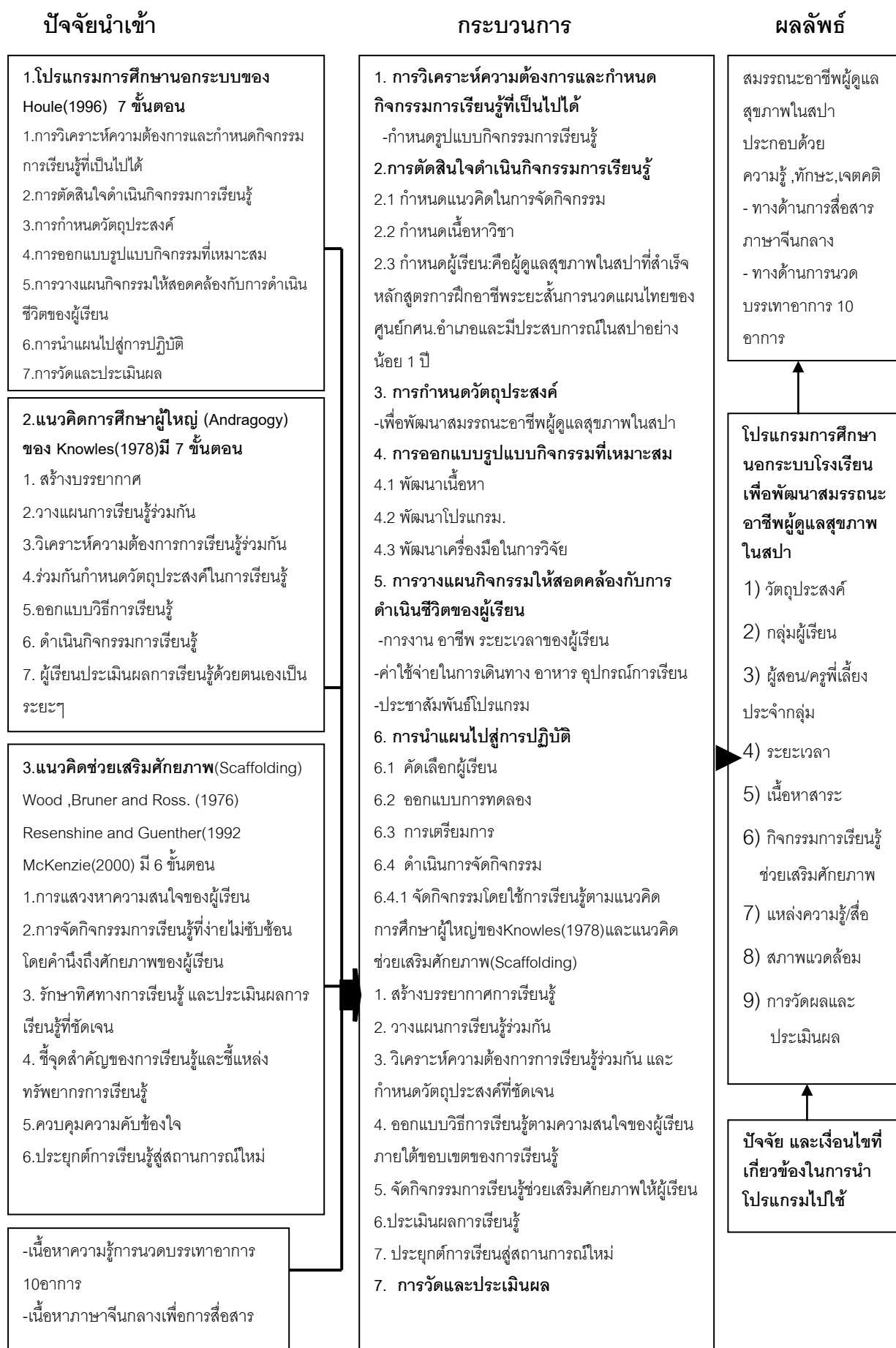
ผลลัพธ์ที่ได้

1. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพใน
สปาที่ประกอบด้วย 1. วัตถุประสงค์ 2. กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหา
สาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยระบบเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้/สื่อการสอน
8. สภาพแวดล้อม 9. การวัดผลและประเมินผล

2. หลังจากเข้าอบรมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติทางการสื่อสารภาษาจีน
กลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา และความรู้ ทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
และเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3. ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการดำเนินการของโปรแกรมจากผู้เข้ารับการอบรม เงื่อนไขที่
เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมไปปฏิบัติแล้วมาปรับปรุงเพื่อให้ได้โปรแกรมที่มีความสมบูรณ์และ
ถูกต้องมากยิ่งขึ้น โดยสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาใช้วิธีการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา 2) เพื่อศึกษาผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพที่พัฒนาขึ้นไปใช้สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไปใช้

ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระยะในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) โดยการบูรณาการแนวคิด ของ Wood ,Bruner and Ross (1976) ,Rosenshine and Guenther (1992) , McKenzie (2000) โดยดำเนินการ ตามขั้นตอนการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดของ Houle (1972) โดยมี ขั้นตอนที่ 1-5 ดังนี้

1. **ขั้นวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้**
2. **ขั้นตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้**
3. **ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์**
4. **ขั้นออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม**
5. **ขั้นวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน**

ระยะที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) โดยการบูรณาการแนวคิดของ Wood ,Bruner and Ross (1976), Rosenshine and Guenther (1992) , McKenzie (2000) โดยดำเนินการ ตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน สุดท้าย ดังนี้

6. **ขั้นนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ**

7. ขั้นวัดและประเมินผล

ระยะที่ 3 การศึกษาปัจจัยและเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องใน การนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อ พัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้ ซึ่งข้อมูลที่ได้จาก ขั้นตอนนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุง โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละระยะมีดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาตามขั้นตอนของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียน โดยใช้ ขั้นตอนการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) ใน ขั้นตอนที่ 1-5 ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นไปได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ของผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ จากการศึกษา เอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแล สุขภาพในสปา ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่มีประโยชน์และมีความสำคัญ อย่างยิ่งในการนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา เพราะโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้ดูแลสุขภาพในสปาจะทำให้ กิจกรรมมีประโยชน์และมีคุณค่าต่อผู้เรียนและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์มี ความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยตรงสามารถนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา สาระในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ให้มีความเหมาะสม กับกลุ่มผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ มีดังนี้

การดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 มีขั้นตอนปฏิบัติดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ศึกษาสำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ 2552 - 2553 รวม 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ ภาคใต้ จำนวน 998 ศูนย์ จำนวน 14,970 คน (ข้อมูลสำรวจจากศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ 2552 - 2553 สำรวจระหว่างวันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2553)

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ศึกษาสำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (วรณี แกมเกต, 2551) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีระดับความคลาดเคลื่อน \pm ร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับขนาดประชากร คือ 14,970 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวน 120 คน เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ออกเป็น 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ ภาคใต้ โดยมีวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนในแต่ละชั้นภูมิด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนทั้งหมด 6 ภูมิภาค ด้วยการจับฉลากชื่อจังหวัดจากแต่ละชั้นภูมิ และเลือกตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิด้วยวิธีการจัดขนาดตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional allocation) ผลการสุ่มภาคเหนือได้จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จังหวัดนครราชสีมา ภาคกลางได้จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกได้จังหวัดชลบุรี ภาคตะวันตกได้จังหวัดกาญจนบุรี และ ภาคใต้ได้จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

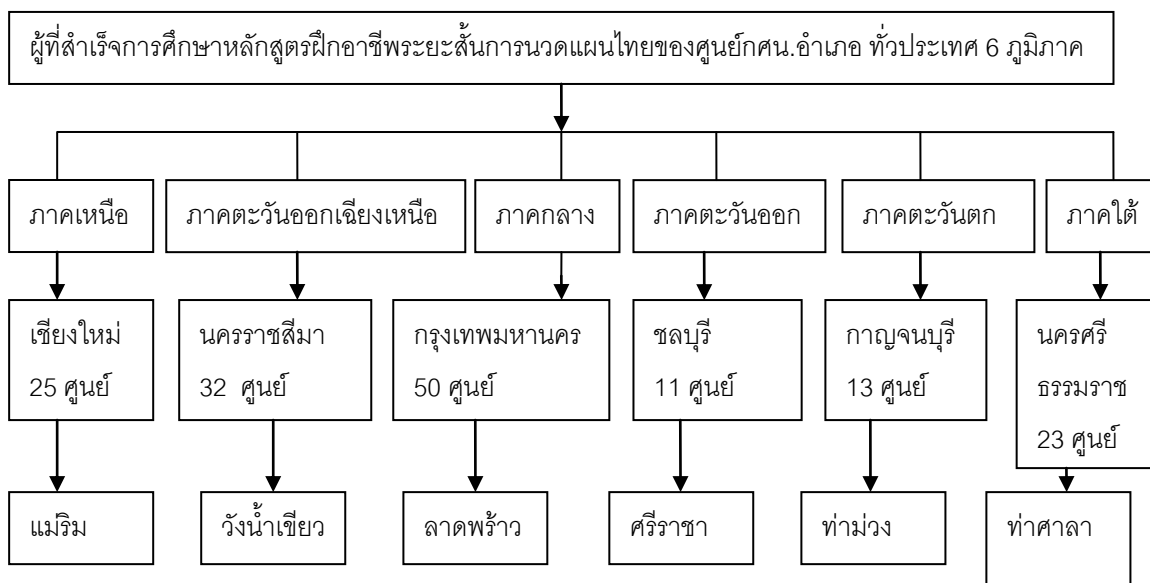
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาค จำนวน 120 คน

ชั้นภูมิ	จังหวัดที่เป็นตัวแทนในชั้นภูมิ	จำนวนตัวอย่าง (คน)
ภาคเหนือ	จังหวัดเชียงใหม่	20
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดนครราชสีมา	20
ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร	20
ภาคตะวันออก	จังหวัดชลบุรี	20
ภาคตะวันตก	จังหวัดกาญจนบุรี	20
ภาคใต้	จังหวัดนครศรีธรรมราช	20
รวม		120

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกศูนย์การศึกษาอิสระระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอ (ศูนย์กศน.อำเภอ) จากจังหวัดที่เลือกได้ โดยเลือกออกมา 1 ศูนย์ ต่อ 1 จังหวัดด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling โดยสุ่มหยิบทีละศูนย์แบบไม่แทนที่ได้ผลดังนี้

จังหวัดเชียงใหม่ สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน.อำเภอแมริม
 จังหวัดนครราชสีมา สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน. อำเภอวังน้ำเขียว
 กรุงเทพมหานคร สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน.อำเภอลาดพร้าว
 จังหวัดชลบุรี สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน.อำเภอศรีราชา
 จังหวัดกาญจนบุรี สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน.อำเภอท่าม่วง
 จังหวัดนครศรีธรรมราช สุ่มเลือกได้ ศูนย์กศน.อำเภอท่าศาลา

สามารถสรุปวิธีการสุ่มตัวอย่างการวิจัยในขั้นตอนนี้ดังภาพที่10 ดังต่อไปนี้

ภาพที่10 แสดงวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.2.1 ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สภาพปัญหาและความ

ต้องการ การพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2.2 สร้างแบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล

สุขภาพในสปา (รายละเอียดในภาคผนวก จ) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตอบแบบเลือกตอบและการเติมคำในช่องว่างเพื่อให้ทราบข้อมูลส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ประกอบด้วย ข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีความหมาย ดังนี้

5	หมายความว่า	ผู้ตอบมีความต้องการในประเด็นที่ถาม มากที่สุด
4	หมายความว่า	ผู้ตอบมีความต้องการในประเด็นที่ถาม มาก
3	หมายความว่า	ผู้ตอบมีความต้องการในประเด็นที่ถาม ปานกลาง
2	หมายความว่า	ผู้ตอบมีความต้องการในประเด็นที่ถาม น้อย
1	หมายความว่า	ผู้ตอบมีความต้องการในประเด็นที่ถาม น้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายความว่า มีความต้องการในระดับ มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายความว่า มีความต้องการในระดับ มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายความว่า มีความต้องการในระดับ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายความว่า มีความต้องการในระดับ น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายความว่า มีความต้องการในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่างเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วงระยะเวลา และวิธีการที่ใช้ดำเนินการ

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพของผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบการใช้ภาษา ความเหมาะสมของข้อคำถาม และความครบถ้วนของทักษะที่ต้องการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 2 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence :IOC) โดยมีเกณฑ์ว่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเนื้อหาของแบบสอบถามมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545) จากการวิเคราะห์ที่ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้สอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริมสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มีขั้นตอนวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยรวม 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากตัวแทนจาก 6 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ คือศูนย์กศน.อำเภอแมริม จังหวัดนครราชสีมา คือศูนย์กศน.อำเภอวังน้ำเขียว กรุงเทพมหานครคือศูนย์กศน.อำเภอลาดพร้าว จังหวัดชลบุรี คือศูนย์กศน.อำเภอศรีราชา จังหวัดกาญจนบุรี คือศูนย์กศน.อำเภอท่าม่วง และ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือศูนย์กศน.ท่าศาลา

2. ผู้วิจัยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตามที่สุ่มตัวอย่างได้ในแต่ละจังหวัด เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามส่งคืนให้กับผู้วิจัย โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์ ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนในต่างจังหวัดใช้วิธีตอบกลับทางไปรษณีย์ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อยละ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย \bar{x} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด และการเติมคำในช่องว่างนั้นผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรม ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม เดือนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมและประเภทของกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เข้าใจในเนื้อหา

ขั้นที่ 2 ขั้นตัดสินใจดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 มี 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

กำหนดแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยนำแนวคิดทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ตามแนวคิดของ Wood,

Bruner และ Ross (1976)), Rosenshine และ Guenther (1992) , McKenzie (2000) มาบูรณาการเพื่อให้ได้ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2.2 กำหนดเนื้อหาวิชา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ในด้าน ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้มาวิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะนำมาพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้เรียนได้ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 หมวดคือ

2.1.1 ความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ประกอบด้วยเนื้อหา 1.การทักทายและการแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3. การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4.การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวด แผนไทยและสปา 5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา 6 .การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า 7.การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8.การสอบถามและบอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การ บอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2.1.2 ความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ประกอบด้วยเนื้อหา 1.อาการปวดศีรษะจากความเครียด 2.ปวดคอ 3.ปวดบ่าและไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอกและข้อมือ 6.ปวดเอวและปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

2.3 กำหนดกลุ่มผู้เรียน

ประชากร สำหรับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา คือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

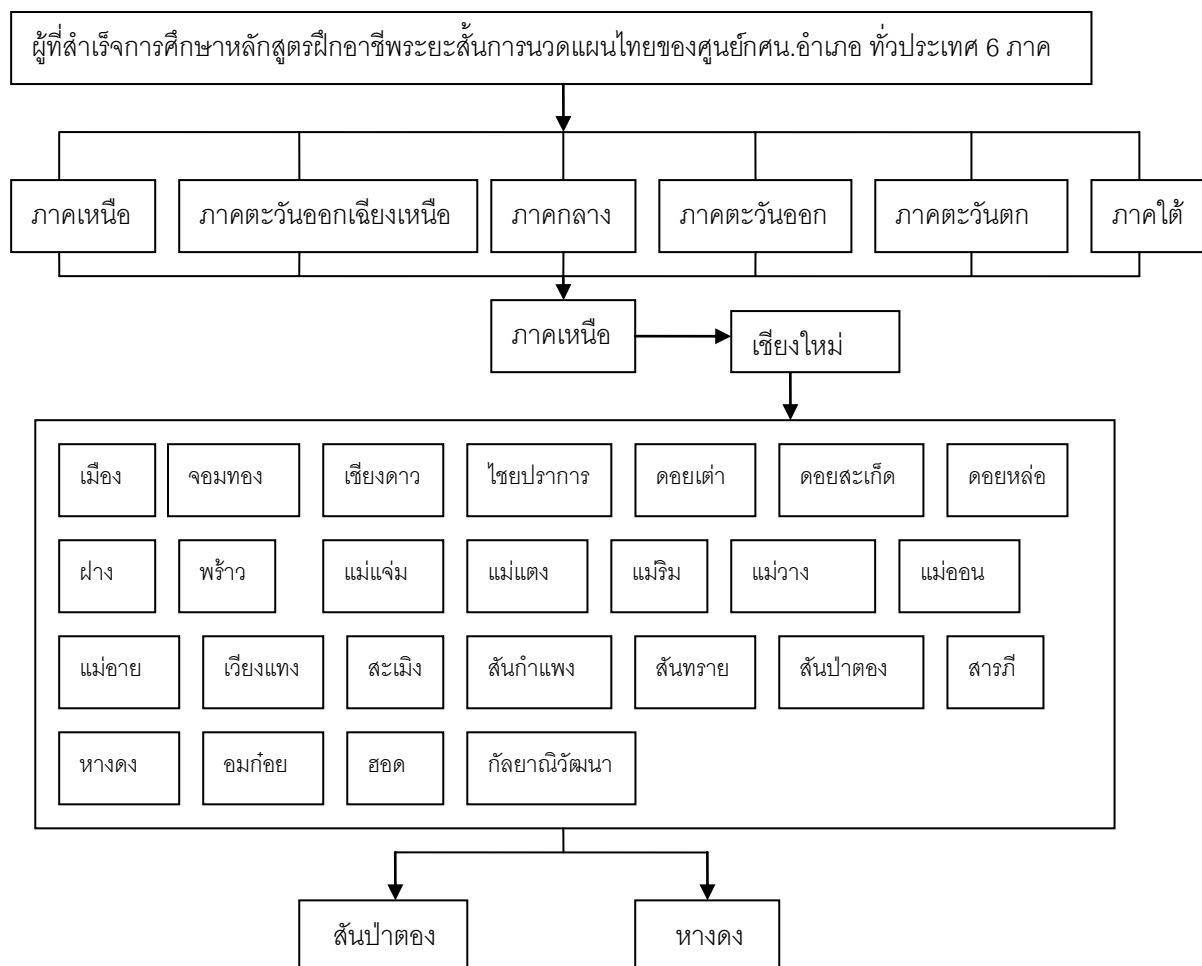
กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ หลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่มีอายุ 18-65 ปีและมีประสบการณ์การทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 44 คน เนื่องจากการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์กศน.อำเภอผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีจำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยได้จำแนกประชากรคือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพ ระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโดย สุ่มเลือกภูมิภาคมา 1 ภาค จากจำนวนทั้งหมด 6 ภูมิภาค ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยดำเนินการเขียนชื่อ ภูมิภาคที่เป็นกลุ่มประชากร ได้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ แล้วสุ่มหยิบขึ้นมา 1 ภูมิภาค ผลการสุ่มได้เขตภาคเหนือ

ขั้นที่ 2 เมื่อได้กลุ่มประชากร จากภาคเหนือ แล้วนำชื่อจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน อุตรดิตถ์ มาเขียนชื่อจังหวัดแล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มหยิบขึ้นมา 1 จังหวัด ผลการสุ่มได้จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นที่ 3 เมื่อได้กลุ่มประชากรคือจังหวัดเชียงใหม่แล้ว นำรายชื่อศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (ศูนย์กศน.อำเภอ)ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์กศน.อำเภอ เมือง จอมทอง เชียงดาว ไชยปราการ ดอยเต่า ดอยสะเก็ด ดอยหล่อ ผางพร้าว แม่แจ่ม แม่แตง แมริม แม่ดาว แม่ฮอน แม่ฮาย เวียงแหง สะเมิง สันกำแพง สารภี หางดง อมก๋อย ฮอด กัลยาณิวัฒนา (สำนักงานกศน ,2553.online) มาเขียนชื่อทุกศูนย์แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มหยิบขึ้นมาจำนวน 2 ศูนย์ เพื่อให้ได้จำนวนผู้เรียนที่เพียงพอตามที่กำหนดไว้ กำหนดการสุ่มหยิบนั้นหยิบครั้งละศูนย์แบบไม่แทนที่ ผลการสุ่ม ได้ศูนย์กศน.อำเภอสันป่าตอง และ ศูนย์กศน.อำเภอหางดง กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์กศน.อำเภอ อายุ 18-65 ปี มีประสบการณ์การทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 44 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มควบคุม ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันมากที่สุด ใช้วิธีการจับคู่ (Matching) คะแนนทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ซึ่งประกอบด้วยคะแนนความรู้ เจตคติ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางและ ความรู้ เจตคติ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยนำคะแนนมาจัดเรียงกันคะแนนจากมากไปหาน้อยแล้วจับคู่คะแนนเหมือนกันเข้ากลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้กลุ่มละ 22 คน ต่อจากนั้นจึงสุ่มเพื่อแบ่งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง (Random assignment) โดยวิธีการสุ่มหยิบครั้งที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง ครั้งที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม แล้วนำคะแนนความรู้ เจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ความรู้ เจตคติ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ของทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกัน

สรุปวิธีการสุ่มตัวอย่างการวิจัยในขั้นตอนนี้ ดังภาพที่ 7 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 11 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นที่ 3 ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

3.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม

ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ข้อมูล ความรู้ เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งประกอบไปด้วย การพัฒนาเนื้อหา การพัฒนาโปรแกรม และการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

4.1 การพัฒนาเนื้อหา

ผู้วิจัยพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาในการพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยมีการพัฒนาเนื้อหาออกเป็น 2 หมวด คือ

4.1.1 เนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

4.1.1.1 การพัฒนาเนื้อหา ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

โดยใช้เนื้อหาทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร เกี่ยวกับการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย (ม.ป.ป) และเนื้อหาภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานนวดสปา ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (2554) มาประยุกต์เป็นคู่มือภาษาจีนกลาง (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

4.1.1.2 การ ตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาภาษาจีนกลาง

การตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา ทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลางสำหรับ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีวิธีการตรวจสอบคือผู้วิจัยนำเนื้อหาที่พัฒนาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 3 ท่านประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีนกลาง จำนวน 2 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity)

4.1.1.3 การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาภาษาจีนกลาง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ในเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ว่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเนื้อหาที่มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา, 2545)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงคู่มือเนื้อหาการใช้คำที่ถูกต้องผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง

จากการวิเคราะห์ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางได้ผลค่าความสอดคล้องในระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางที่แก้ไขแล้วสามารถใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

4.1.2 เนื้อหาทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.1.2.1 การพัฒนา เนื้อหาบรรเทาอาการนวด 10 อาการสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยใช้เนื้อหาหลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทย (2550) ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญมาจารย์วิพุธโยคะ รัตนรังสี (2545) และคู่มือฝึกปฏิบัติในการนวดแผนไทย ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2549) (รายละเอียดในภาคผนวก ค) มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาเนื้อหา บรรเทาอาการนวด 10 อาการ

4.1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

การตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีวิธีการตรวจสอบคือผู้วิจัยนำ คู่มือการเรียนรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการของสมาคมแพทย์แผนไทยเพื่อให้ผู้ คุณวุฒิตรวจสอบ ความตรงในเนื้อหาในการนำมาใช้เป็นคู่มือการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่านประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity)

4.1.2.3 การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ ในเนื้อหาทักษะการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ว่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเนื้อหามีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา, 2545)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์ ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ได้ผลค่าความสอดคล้องใน

ระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาทักษะการ
 นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ สามารถนำมาใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนมีความเหมาะสม
 สามารถนำไปใช้ได้

4.2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมการ
 เรียนรู้ ตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์และปรับปรุงวัตถุประสงค์ เนื้อหา
 การเรียนรู้ มาพัฒนาเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
 ผู้ดูแลสุขภาพ ที่มีองค์ประกอบดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ 2. กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำ
 กลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้และ
 สื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม 9. การวัดผลประเมินผล (Zinser,1995) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

1.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน
 กลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
 และ เจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. กลุ่มผู้เรียน

เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์
 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่มีอายุ 18-65 ปี และมีประสบการณ์ใน
 การทำงานใน สปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

3. ผู้สอน /ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ผู้สอนในการจัดโปรแกรม มีผู้สอน 2 ท่าน คือผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ
 ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยผู้สอนแต่ละท่านมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางโดยผ่าน
 การสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้
 ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของ

กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 4 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารในหัวข้อที่กว้างขวางขึ้นและสามารถสื่อสารกับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ได้อย่างคล่องแคล่ว เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 1,200 คำ(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,2556:ออนไลน์) โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีคุณสมบัติโดยได้รับใบประกาศนียบัตรเป็นวิทยากรครูผู้สอนทาง ด้านการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย ตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข และมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร 5 ปีขึ้นไป โดยผู้สอนมาจากสมาคมแพทย์แผนไทยและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้าน การสื่อสารภาษาจีนกลางโดยผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi)คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 3 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน และท่องเที่ยวในประเทศจีน โดยเรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 600 คำ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,2556:ออนไลน์)โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4. เนื้อหาสาระ

ขอบเขตของเนื้อหา แบ่งเป็น 2 หัวข้อคือ

1. ทักษะทางด้าน การสื่อสารภาษาจีน กลางประกอบด้วยเนื้อหา 1.การทักทายและการแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3.การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4. การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวด แผนไทย และ สปา 5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา 6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า 7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8. การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของ

ลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2. ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ประกอบด้วย 1.อาการปวดศีรษะจากความเครียด 2.ปวดคอ 3.ปวดบ่า-ไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอก-ข้อมือ 6.ปวดเอว-ปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ การเรียนรู้ (Scaffolding) โดยบูรณาการแนวคิดของ Wood ,Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992) , McKenzie (2000) สรุปเป็นขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ดังนี้

1.1 ผู้สอนจัดบรรยากาศทางกายภาพได้แก่ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสบายใจลดขีดธรรมชาติอากาศถ่ายเทได้ดี จัดสถานที่และมุมกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน เช่น การวางโต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบอร์ดรูปภาพสื่อระว่างกายมนุษย์ที่ใช้ในการเรียนรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพื่อดึงดูดผู้เรียนให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ และจัดวางสื่อ-อุปกรณ์หนังสือในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 ผู้สอนสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอนให้การเสริมแรง ด้วยการให้แรงจูงใจด้วยการให้ รางวัล และใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส ยืดหยุ่น ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล ให้ความรักความอบอุ่น ทักทายด้วยการสัมผัสและสนับสนุนผู้เรียน ให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศที่อิสระ สนับสนุนผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่

ขั้นวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนดำเนินการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น บรรยาย การสาธิต การ แสดงบทบาทสมมติ การใช้เกม เป็นต้น ด้วยการวางแผนร่วมกันใช้การจัดกลุ่มให้สามารถล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของผู้เรียนในกลุ่มทุกคน ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มคืออายุของผู้เรียน เป็นกลุ่มละ 4 คน เป็นผู้เรียนที่มีอายุมาก และอายุน้อยคละกันในแต่ละกลุ่มจะมีครูพี่เลี้ยง 1 คน ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ หลังจากนั้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน และเลือกหัวข้อการเรียนรู้ในคู่มือการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจ สร้างกลวิธีในการเรียนรู้รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อกลุ่มวางแผนการเรียนรู้และได้หัวข้อการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน

ในการวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ร่วมกัน ผู้สอนอธิบายการวิเคราะห์ความต้องการ รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ร่วมกันอย่างแท้จริง ผู้สอนดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้สอนแจกแบบสอบถามความต้องการเรียนรู้ในหัวข้อต่างๆ และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ของทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวนบรเทาอาการ 10 อาการ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) ให้กับผู้เรียน ผู้สอนอธิบายรายละเอียดแบบสอบถามความต้องการสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดย ยกตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจชัดเจนได้มากขึ้น ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อมีสิ่งใดที่ไม่เข้าใจ

3.2 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ได้อย่างอิสระ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสามารถเพิ่มเติมหัวข้อการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการจากหัวข้อการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในคู่มือการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนทั้งทางด้านภาษาจีนกลาง และทางด้านกรนวนบรเทาอาการ 10 อาการ

3.3 ผู้สอนและ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม คอยช่วยเหลือแนะนำในแต่ละกลุ่ม โดยการตั้งคำถาม เพื่อช่วยให้ผู้เรียน นึกถึงเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ และ เรื่องที่เป็นประโยชน์และ ต้องใช้ใน ชีวิตประจำวัน

3.4 เมื่อผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการเรียบร้อยแล้ว ให้หัวหน้ากลุ่ม นำเสนอความต้องการของแต่ละกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่ด้วยการจดไว้บนกระดาน แล้วผู้สอนนำ ความต้องการและวัตถุประสงค์ของทุกกลุ่มมาสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขต หรือข้อกำหนดของการเรียนรู้

ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ เช่น การจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ การใช้สื่อซีดี การอภิปราย การสาธิต เป็นต้น โดยในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มของผู้เรียนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตาม ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่ม โดยมีผู้สอนและ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้แนะนำ ทางเลือก ช่วยขจัดปัญหาอุปสรรค ความสงสัยต่างๆที่เกิดขึ้น และ แนะนำว่ากิจกรรมใดน่าจะ เหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมและอยู่ในขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น เมื่อผู้เรียน ออกแบบวิธีการเรียนรู้ร่วมกันเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้หัวหน้ากลุ่มนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ขั้นเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน

ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ผสมผสานการฝึกทักษะภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทา อาการ 10 อาการไปด้วยกัน ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ดังนี้

5.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างความสนใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม ทำไม อย่างไร ให้ผู้เรียนตอบ และให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คะแนนกับผู้ตอบคำถาม ผู้สอนยกตัวอย่างผู้ที่มีความรู้ภาษาจีนสำหรับใช้ในสปาปัจจุบันสามารถมีรายได้ที่ดี และเชิญชาว จีนขึ้นมาพูดให้คำแนะนำในการเรียนภาษาจีนกลางเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

5.2 ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน ในครั้งแรกที่มีการเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัว และเข้าใจในขั้นตอนในการ เรียนรู้ทั้งหมด

5.3 ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นในแต่ละวัน ด้วยการสอนโยคะ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกสมาธิ และการบรรเทาอาการด้วยการฝึกท่าโยคะฤๅษีตัดตน ซึ่ง ผู้สอนเปิดดนตรีบรรเลง

เบาๆให้ผู้เรียนนั่งสมาธิ เพื่อเป็นการฝึกสมาธิตามแบบการฝึกโยคะ ประมาณ 5 นาที เป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

5.4 ผู้สอน สอนโยคะแบบฤๅษีตัดตนสำหรับบรรเทาอาการแต่ละอาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการฝึกด้วยตนเองและนำไปแนะนำลูกค้าในการบรรเทาอาการต่างๆได้ด้วยตนเอง รวมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ และพร้อมที่จะเรียนในวิชาต่อไป ผู้สอนจะทำการสอนท่าฤๅษีตัดตนวันละ 2 ท่า และมีการทบทวนในแต่ละท่าทุกวัน จนเรียนครบทั้ง 10 ท่า โดยผู้สอนเป็นแบบอย่าง ที่ละขั้นตอนให้ผู้เรียนดู 1 รอบในท่าที่เรียนตามคู่มือการเรียนการสอนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ตามลำดับ พร้อมทั้งอธิบายทักษะที่จำเป็นเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน

5.5 เมื่อฝึกโยคะแล้วผู้สอนจัดกิจกรรมการสอน ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนจัดเก้าอี้นั่งเป็นวงกลมใหญ่ เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์กันที่ดี ผู้สอนสาธิตการออกเสียง ด้วยการอ่านดังๆ 1 รอบ และอธิบายแปลความหมายคำศัพท์ด้วยการเขียนบนกระดาน พร้อมทั้งออกเสียงที่ช้าและชัดเจน ในแต่ละบทเรียนแต่ละวันจะใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้บัตรคำเสริมมาต่อเป็นประโยค การเล่นเกม การสอนคำพ้อง ความหมายตรงกันข้าม การใช้จิ๊กซอว์ การใช้เพลง ซีดี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพ เพื่อช่วยผู้เรียนสามารถจำคำศัพท์ต่างๆได้มากขึ้น ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ดูและผู้ฟัง เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ และทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

5.6 ผู้สอนทบทวนการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง และใช้คำพ้องและการใช้ความหมายตรงกันข้าม ในภาษาจีนกลาง คำพูดซ้ำๆที่ใช้บ่อยๆ นำมาเพิ่มเติมในการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยเสริมให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนกลางได้เพิ่มขึ้น เมื่อจบกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 5.5 แล้ว

5.7 ผู้สอนให้ ผู้เรียนช่วยออกเสียงตามคำศัพท์แต่ละคำด้วยเสียงดัง ๆ และผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้งมาช่วยสอนโดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และเกิดความสงสัย ยังไม่เข้าใจ โดยผู้สอนเป็นผู้ตอบด้วยการแสดงความคิดในการตอบปัญหานั้น ให้ปรากฏออกมาเป็นคำพูดของความคิดนั้นออกมาดังๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในวิธีคิดและได้รับความรู้จากการแก้ปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อตอบคำถามแล้วผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นภาษาจีนกลางเพื่อฝึกทักษะในการคิดและพูด เพิ่มเติมการใช้กิจกรรมการพัฒนาการจำ ด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยเขียนคำศัพท์ตามคำบอก และการเขียนคำแปลตามคำบอก ทบทวนการร้องเพลงจีน ผู้สอนให้การจูงใจด้วยการให้คะแนนกลุ่ม จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

5.8 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่กลุ่มได้วางแผนและกำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วเข้ามาเป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.9 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทบทวนบทเรียนด้วยการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้วางแผนไว้แล้ว เช่นผู้เรียนอาจใช้วิธีการจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ เป็นต้น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางปฏิบัติเมื่อประสบปัญหาหรือเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งใด จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ โครงร่างการแสดงผลบทบาทสมมติ รูปภาพ ซีดี เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยผู้เรียนปรับงานให้มีความเหมาะสมต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติได้ในการทำงานกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงอาจทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการบอกเป็นนัยๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ซีดี เพลงจีน เว็บไซต์ต่างๆในค้นหาความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน และคอยดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ตั้งใจทำงานที่มอบหมาย จนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน ให้เป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะ ช่วยแก้ไข เขียนคำแนะนำ หรืออธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้นจนกระทั่งงานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกใบตรวจสอบรายการในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การนวดบรรเทาอาการ 10

5.10 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน ด้วยการพูดให้กำลังใจและเป็นที่ยอมรับให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว รวมทั้งเป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกวิตกกังวลจาก การเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้เวลาผู้เรียน 15 นาทีในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ แต่ถ้าผู้เรียนยังเขียนไม่เสร็จก็จะยืดหยุ่นเวลาได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ ในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ผู้สอนจะอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจและสบายใจก่อนว่าผู้เรียนสามารถเขียนในสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนในแต่ละวัน ปัญหาความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ผู้เรียนมีความต้องการ หรือไม่เข้าใจได้ทุกเรื่องโดยที่ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะมี

ผลอย่างไรหรือไม่ ผู้เรียนจะเขียนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจอย่างไรกับการเรียนรู้ กับเพื่อน ตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ และข้อเสนอแนะต่างๆ ลง ในบันทึกอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะช่วยลดความคับข้องใจให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการ สนทนาพูดคุยเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้งผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่ จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการ สนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้สนทนากับผู้สอนหรือครู พี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถพูดในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด รวมทั้งปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือเวลาในการสนทนาพูดคุยไม่เพียงพอ ก็จะสามารถ เขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียน แต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี หลังจากที่ผู้เรียนเขียนเสร็จแล้วจะนำอนุทินการเรียนรู้นี้ส่งให้ครูพี่เลี้ยง ประจำกลุ่ม เพื่อครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้นำข้อมูลจากการสนทนาพูดคุยกับผู้เรียนและข้อมูลอนุทิน การเรียนรู้ รวมทั้งการบันทึกประจำวันของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในระหว่างการเรียนรู้เพื่อผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมาประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และสามารถปฏิบัติงานอย่างไร ครูพี่ เลี้ยงประจำกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนอย่างไร และผู้เรียนควรได้รับความช่วยเหลือ อย่างไม่ต่อไป ตลอดจนผู้เรียนมีปัญหายุ่งยาก เกิดความรู้สึกอึดอัด ความคับข้องใจอย่างไร หรือไม่ การเขียนอนุทินการเรียนรู้เป็นการเขียนบันทึกของผู้เรียนรายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่ง หลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำอนุทินการเรียนรู้มา ประชุมเพื่อเตรียมการสอนเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการช่วยให้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงมีเวลาทำความเข้าใจกับผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น รวมทั้งสามารถหาวิธีการในการ สอนเพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้ ตามความสามารถของผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถ เรียนรู้และปฏิบัติงานต่างๆสำเร็จด้วยตนเอง เมื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงพบว่าผู้เรียนสามารถทำ กิจกรรมสำเร็จได้ด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียนแล้ว ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆลด การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆลง

5.11 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานอยู่ และเมื่อ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความมั่นใจในการนำเสนอการเรียนรู้ในกลุ่ม ผู้เรียนทั้งกลุ่มจะทำการบวมสีเพื่อ ส่งสัญญาณแสดงความพร้อมให้ผู้สอนทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำอีกครั้ง เมื่อมีผู้ต้องการ ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้สอน ที่แนะและอธิบายเพิ่มเติมในรายบุคคล พร้อมเขียนบันทึก คำแนะนำและให้แบบฝึกหัดกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำกลับไปฝึกทบทวน หากผู้สอนพบว่า

ผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะช่วยเหลือจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในช่วงบ่ายเป็นการดำเนินกิจกรรมการสอนการนวดบรรเทา อาการ 10 อาการแต่ละวัน จะเรียน 2 บทโดยใช้การเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมศักยภาพ ดังนี้

5.12 ผู้สอนใช้การบรรยาย พร้อมกับการใช้รูป ภาพสรีระร่างกายมนุษย์มา ประกอบการสอน และกำหนดจุดที่ใช้ในการนวดเพื่อบรรเทาอาการต่างๆ ผู้สอนใช้การสาธิต ทำเป็นแบบอย่างทีละขั้นตอน พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้เรียนดู และทำความเข้าใจก่อน 1 รอบ หากผู้เรียน มีข้อสงสัยให้ผู้เรียนสามารถสอบถามได้

5.13 ผู้สอนให้ผู้เรียนเป็นตัวแบบ ผู้สอนสาธิตอีกครั้ง แล้ว ให้ผู้เรียนจับคู่ทำตาม ผู้สอนทีละขั้นตอน เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามเมื่อพบกับลูกค้าที่มีอาการต่างๆควรใช้วิธีการนวดแบบใด ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดต่างๆ มาใช้ในการตอบคำถาม ด้วยการนวดเป็นแบบอย่างและคิดออกมาเป็นคำพูดให้ผู้เรียนรู้ความคิดในการแก้ปัญหาของผู้สอน หลังจากนั้นผู้สอนคิดคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน และช่วยเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในแต่ละบุคคลเพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกัน

5.14 ผู้สอนให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่ม ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ครูพี่เลี้ยงสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่า มีความรู้ในเรื่องที่เรียนแล้วให้เป็นผู้ช่วยสอนกับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้หรือยังไม่เข้าใจให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.15 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจับคู่ตรวจสอบ โดยให้ผู้เรียนจับคู่ปฏิบัติ และให้ผู้เรียนที่เหลืออยู่ทำหน้าที่เสนอแนะเพิ่มเติม เสร็จแล้วสลับหน้าที่กัน

5.16 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการบันทึกการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อประเมินความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคลในแต่ละวัน ช่วยแนะนำทรัพยากรการเรียนรู้ การใช้ชีต สื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนมีปัญหาหรือความคับข้องใจ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะให้กำลังใจพูดคุยสนทนา และช่วยแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกวิตกกังวลในความผิดพลาดในการแสดงออก และผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

5.17 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5.18 เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มพร้อมสำหรับการตรวจสอบผู้เรียนทั้งกลุ่มส่งสัญญาณด้วยการบวมสี เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะนำเสนอให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้ เรื่องการนวดบรรเทาอาการในแต่ละบท ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ตรวจสอบ หากผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติได้หรือเกิดความไม่เข้าใจในการเรียนรู้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ยังคงช่วยผู้เรียนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในขั้นตอนที่ 5.1 และ ขั้นตอนที่ 5.2 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมในวันแรกใช้เวลา 3 ชั่วโมง และในขั้นตอนที่ 5.3 ถึง ขั้นตอนที่ 5.18 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละวันใช้เวลา 4 ชั่วโมง

ขั้นประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง(รายละเอียดอยู่ใน ภาคผนวก ฉ)เมื่อจบบทเรียนแต่ละบท แล้วส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ผู้สอนให้แบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ในบทเรียนแต่ละบท ในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนให้โจทย์คำถามกับผู้เรียนในการประยุกต์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันคิดออกแบบ ในกลุ่มอย่างอิสระ แล้วนำเสนอผลการเรียนรู้โดยแสดงละคร สkits หรือแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยมีผู้สอนและชาวจีนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเพิ่มเติม

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอนนี้สามารถนำมาแสดงเป็นตารางการจัดกิจกรรมดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรม ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยบูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992) , McKenzie (2000)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
ขั้นนำ 1. สร้างบรรยากาศ	1. จัดบรรยากาศทางกายภาพในห้องเรียนให้เกิดความสบาย ใกล้เคียงธรรมชาติ 2. สร้างบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน ร่วมมือกันเรียน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ให้แรงจูงใจ โดยการให้รางวัล และใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ	1. แนวคิด (Andragogy) ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
ขั้นวางแผน 2. วางแผนการเรียนรู้	3. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่ม ด้วยการลดอายุของผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน โดยมีครูพี่เลี้ยง 1 คน 4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม แล้วกำหนดกิจกรรมละลายพฤติกรรมโดย จับฉลากชื่อภาษาจีนกลาง พร้อมทั้งเล่น เกมบอกชื่อภาษาจีนกลางของตนเองให้เพื่อนได้รู้จัก 5. ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ และให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ 6. ผู้เรียนจัดกลุ่มวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 7. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยช่วยเหลือแนะนำวิธีการต่างๆในการวางแผนการเรียนรู้ 8. หัวหน้ากลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่ 9. ผู้สอนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเมื่อพบว่า มีข้อที่ต้องแก้ไข 10. ผู้สอนใช้วิธีการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นโดยมีกิจกรรมเก็บคะแนนให้รางวัลด้วยการบรูมสี	1. แนวคิด (Andragogy) ขั้นตอนที่ 2 ในการวางแผนเรียนรู้ร่วมกัน

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน	<p>11. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนโดยผู้สอนแจกเอกสารแบบสอบถามความต้องการในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน</p> <p>12. ผู้สอนอธิบายแบบสอบถามความต้องการในเนื้อหาสาระการเรียนรู้และการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ</p> <p>13. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการเพิ่มเติมจากหัวข้อการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจในแต่ละหัวข้อ</p> <p>14. ผู้สอนใช้คำถามในการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาความต้องการของตนเองเพิ่มเติมจากประสบการณ์เดิม</p> <p>15. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในขณะทำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>16. หัวหน้ากลุ่มนำเสนอความต้องการและวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่ด้วยการจดข้อมูลไว้บนกระดาน ผู้สอนร่วมสรุปด้วยกันอีกครั้ง</p>	<p>1. แนวคิด (Andragogy)</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน</p>
4. ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนด	<p>17. ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ</p> <p>18. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มของตน เช่น การจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมุติ การใช้สื่อซีดี การอภิปราย การสาธิต เป็นต้น ซึ่งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้แนะนำทางเลือก ช่วยบอกข้อดี</p>	<p>1. แนวคิด (Andragogy)</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 ออกแบบวิธีการเรียนรู้</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
ของการเรียนรู้	<p>และข้อจำกัดในวิธีการเรียนรู้ และแนะนำว่ากิจกรรมใดน่าจะเหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรม และอยู่ในขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้</p> <p>19. ผู้สอนให้หัวหน้ากลุ่มนำเสนอวิธีการเรียนรู้ในกลุ่มของตนต่อกลุ่มใหญ่</p>	<p>2. แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ขั้นตอนที่ 1 การแสวงหาความสนใจของผู้เรียน</p>
<p>ขั้นเรียนรู้</p> <p>5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ</p>	<p>ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพ ดังนี้</p> <p>20. ผู้สอนสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยการใช้คำถามให้ผู้เรียนตอบ ให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คะแนนเพื่อเป็นการจูงใจ ผู้สอนยกตัวอย่างผู้มีความรู้ภาษาจีนสำหรับใช้ใน สປາປໍຈຸບັນສາມາດມີຮາຍໄດ້ດີ ແລະເຮົາວິທຍາກຊາວຈີນຂຶ້ນມາພູດໃຫ້ຄຳແນະນຳໃນການຮຽນພາສາຈີນກາງ</p> <p>21. ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ การเขียนอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัว และเข้าใจขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้งหมด</p> <p>22. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ด้วยการสอนโยคะซึ่งประกอบด้วยการฝึกสมาธิ และ การบรรเทาอาการด้วยท่าโยคะฤๅษีตัดตน โดยผู้สอนเปิดดนตรีบรรเลงเบาๆให้ผู้เรียนนั่งสมาธิตามแบบการฝึกสมาธิของโยคะ ประมาณ 5 นาที</p> <p>23. ผู้สอนสอนโยคะท่าฤๅษีตัดตน โดยแสดงเป็นตัวอย่าง ทีละขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ดูก่อน 1 รอบ ในท่าที่</p>	<p>1.แนวคิด (Andragogy) ขั้นตอนที่ 6การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>2.แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การรักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลให้ชัดเจน</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>ต้องการเรียน พร้อมทั้งอธิบายทักษะที่จำเป็นเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามเมื่อสอนโยคะแล้ว ผู้สอนดำเนินกิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางต่อเนื่อง</p> <p>24. ผู้สอนจัดเก้าอี้เป็นวงกลม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผู้สอน สาธิตการออกเสียงในบทเรียนแต่ละบทก่อนด้วยการอ่านออกเสียงที่ช้าชัดเจนและเหมาะสม ดังๆ 1 รอบ พร้อมทั้งอธิบายคำศัพท์และแปลความหมายในบทเรียนที่จะเรียนประจำวัน ผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในแต่ละวัน เช่น การใช้บัตรคำเสริมแต่ละคำนำมาต่อเป็นประโยค การเล่นเกม การสอนคำพ้อง ความหมายตรงกันข้าม การใช้จิ๊กซอว์ การใช้เพลง ซีดี เป็นต้น ด้วยการสาธิต เป็นแบบอย่างทีละขั้นตอนพร้อมให้คำอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ดูและฟัง ทำความเข้าใจ 1 รอบ</p> <p>25. ผู้สอนสอนภาษาจีนกลางซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และทบทวนด้วยการใช้คำพ้อง คำตรงกันข้าม คำพูดที่ซ้ำๆ บ่อยๆ และให้ผู้เรียนช่วยออกเสียงตามในคำศัพท์แต่ละคำด้วยเสียงดังๆ ซ้ำไปซ้ำมา ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดต่างๆ มาช่วยสอนโดยให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ด้วยการช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนตอบคำถามด้วยการแสดงวิธีคิดในการแก้ปัญหาเป็นคำพูดแสดงออกมาทีละขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจน</p> <p>26. ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ และใช้กิจกรรมการพัฒนาการจำ ด้วยการให้ผู้เรียนเขียนคำศัพท์ตามคำบอก และการเขียนคำแปลตามคำบอก ทบทวนการร้องเพลงจีน</p>	<p>ขั้นตอนที่ 4 การชี้ จุดสำคัญของ การเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 ควบคุมความ ค้ำข้องใจของ ผู้เรียน</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของ กิจกรรมการ เรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>ผู้สอนใช้การจูงใจด้วยการให้คะแนน เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอดเวลา</p> <p>27. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่กลุ่มได้วางแผนและกำหนดไว้แล้ว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้แล้ว เป็นผู้ช่วยสอน ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้</p> <p>28. ผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองในกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำ ตลอดจนเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ ช่วยเขียนโครงร่างวางแผนการแสดงบทบาทสมมติ รูปภาพ ซีดี เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถนำไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยปรับงานให้มีความง่ายต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่สามารถปฏิบัติได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด และให้ข้อมูลป้อนกลับ ด้วยการบอกเป็นนัยๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดได้ด้วยตนเอง</p> <p>29. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้นผู้เรียนให้ตั้งใจ ปฏิบัติงานที่มอบหมายจนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน เป็นการรักษาทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค</p>	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะอธิบาย ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่างๆจนกระทั่งงานสำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว</p> <p>30. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกเอกสารการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ</p> <p>31. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน โดยพูดให้กำลังใจ และเป็นທີ່ปรึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกวิตกกังวลจาก การเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวันว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอย่างไรกับการเรียนรู้ กับเพื่อน และตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ ข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในอนุทินการเรียนรู้ และนำเสนอให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเพื่อให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มนำข้อมูลทั้งทางด้านการสนทนากับผู้เรียนและในอนุทินการเรียนรู้รวมทั้งที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจดบันทึกการทำกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาประชุมกับผู้สอนทำการประเมินการให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคล</p> <p>32. เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนผู้เรียนทั้งกลุ่มส่งสัญญาณด้วยการบวมสี เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะนำเสนอให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้ภาษาจีนกลาง</p>	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของ กิจกรรมการ เรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>33. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการตรวจสอบผู้เรียนแต่ละกลุ่ม การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆ จะลดลง โดยผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองทั้งหมด เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มผ่านการตรวจสอบแล้ว หากผู้สอนพบว่าผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้หรือยังมีความผิดพลาดในการออกเสียงคำศัพท์ต่างๆอยู่ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะทำการช่วยเหลือ อีกครั้งหนึ่ง จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองได้ในที่สุด</p> <p>ในช่วงปลายเป็นการสอนบรรเทาอาการนวด 10 อาการ ผู้สอนสอนนวดบรรเทา 10 อาการ ดำเนินการสอนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการดังนี้</p> <p>34. ผู้สอนใช้การบรรยาย พร้อมกับการใช้รูปภาพ ประกอบการสอน และใช้การสาธิต ทำเป็นตัวอย่างแสดงการกดจุดที่ละขั้นตอนของการนวดบรรเทาอาการ โดยมีผู้เรียนเป็นตัวแบบ พร้อมอธิบายทักษะที่จำเป็น ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ 1 รอบ</p> <p>35. ผู้สอนทำการสอนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เป็นการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว หลังจากนั้นใช้เทคนิคการคิดตั้งๆมาช่วยในการสอน โดยผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนตอบคำถามด้วยการแสดงวิธีคิดในการแก้ปัญหา นั้นเป็นคำพูดที่พูดออกมาเป็นการแก้ปัญหาที่ละขั้นตอนพร้อมทั้งปฏิบัติในการนวดให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจน</p> <p>36. ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนปฏิบัติและช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในแต่ละบุคคลมาตอบปัญหาเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน</p>	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของ กิจกรรมการ เรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>37. ผู้สอนให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติกันในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงกลุ่มสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเป็นผู้ช่วยสอนเพื่อนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้</p> <p>38. ผู้สอนจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่นไม้กวดจุด ไม้กวาชา ค้อนตอกเส้น เป็นต้นให้กับผู้เรียน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มชี้แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนและสนับสนุนให้ผู้เรียนในกลุ่มใช้ประสบการณ์ของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หากมีข้อผิดพลาดผู้สอนคอยชี้แนะ ด้วยการใช้คำพูดเป็นนัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง</p> <p>39. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และทำการบันทึกการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อประเมินความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคล</p> <p>40. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน โดยพูดให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกวิตกกังวลในความผิดพลาดและกล้าแสดงออก รวมทั้งให้ผู้เรียนเขียนบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้เรียน มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจอย่างไรกับการเรียนรู้ และตลอดจน ปัญหาที่ ประสบอยู่ ข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในอนุทินการเรียนรู้</p>	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
	<p>41. ผู้สอนคอยตรวจสอบดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงานอยู่ เมื่อมีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้สอนชี้แนะอธิบายเพิ่มเติม และให้ความช่วยเหลือให้กับผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือต่างๆจะลดลง</p> <p>42. เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มเรียนรู้ในบทเรียนและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะส่งสัญญาณด้วยการบวมสีเพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนในกลุ่มนั้นมีความพร้อมที่จะปฏิบัติให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้จนครบรอบการทบทวน</p> <p>43. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเมื่อได้รับการตรวจสอบแล้ว หากผู้เรียนในบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ผู้สอนเขียนบันทึก พร้อมให้คำชี้แนะให้กับผู้เรียน ให้แบบฝึกหัด เพื่อนำไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม พร้อมทั้งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มยังคงช่วยผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ</p>	
<p>ขั้นประเมิน</p> <p>6. ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p>	<p>44. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอนแล้ว ผู้สอนให้แบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลังจากนั้นผู้เรียนส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม</p>	<p>1.แนวคิด (Andragogy)</p> <p>ขั้นตอนที่ 7</p> <p>ประเมินผลด้วยตนเอง</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียดของกิจกรรม	แนวคิดที่ใช้
7. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์	<p>45. เมื่อผู้เรียน เรียนรู้ในบทเรียนครบทุกบทในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนคิดสถานการณ์ใหม่ที่ต้องนำเอาความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์รวมกัน ให้แต่ละกลุ่มนำไปศึกษาร่วมกันอย่างอิสระ และนำเสนอการเรียนรู้อตามสถานการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับ</p> <p>46. เมื่อกลุ่มใดพร้อม ก็จะมีการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณนำเสนอการแสดง สาธิต หรือบทบาทสมมุติ ให้กับผู้สอนและวิทยากรรับเชิญที่เป็นชาวจีนประเมิน</p>	<p>1. แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ในขั้นตอนที่ 6</p> <p>ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่</p>

6. ระยะเวลา

การจัดโปรแกรมใช้เวลาทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ เป็นลักษณะ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) โดยเข้าร่วมกิจกรรม ในวันจันทร์ – วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. เป็นเวลา 10 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยกำหนดเวลาเรียนตามแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักเกณฑ์วิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยกำหนดให้การเรียนรู้ อย่างน้อย 40 ชั่วโมงให้นับเป็น 1 หน่วยกิต จึงจะสามารถเทียบโอนได้ (สำนักงาน กศน, 2551)

2. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยคู่มือการเรียนรู้อทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และซีดีเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา รวมระยะเวลา 100 ชั่วโมง เนื่องด้วยการเรียนรู้เพื่อให้เกิด การพัฒนาทักษะที่ยั่งยืนควรต้องใช้เวลารวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง (Matin 1990, อ้างถึงใน มนัสวาสน์ โกวิทยา, 2551) โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้อในแต่ละวันและบันทึกวินิจัยอาการของลูกค้าที่มาใช้บริการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ (รายละเอียดอยู่

ในภาคผนวก ง) ทางด้านการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย และการบำบัดรักษาอาการ ให้ครอบคลุมกลุ่มอาการตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งการนำความรู้ภาษาจีนกลางไปใช้ มีการศึกษา ภาษาจีนกลางด้วยตนเองอย่างไร และได้นำไปใช้กับลูกค้าชาวจีนหรือไม่อย่างไร โดยฝึกปฏิบัติ เฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยติดตาม ช่วยเหลือด้วยการนัด พบกลุ่มเพื่อติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง และตรวจสอบการเขียน อนุทินการเรียนรู้ และ บันทึกวินิจฉัยอาการของลูกค้าที่มาใช้บริการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ของผู้เรียนรวมทั้งให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาหรือต้องการความรู้เพิ่มเติม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3. การนำเสนอผลการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาจีน และทักษะ การ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และการประเมินผลโปรแกรมเพื่อศึกษา ปัจจัย และเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้อง ของการนำ โปรแกรมไปทดลองใช้ เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน

1. แหล่งความรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา เช่น วิทยากร และครูพี่เลี้ยง ที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการปฏิบัติการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2. สื่อการเรียนรู้ได้แก่สื่อบุคคล คือ วิทยากร ครูพี่เลี้ยง เอกสารประกอบการสอน คู่มือการสอน รูปภาพสรีระร่างกายมนุษย์ วิดีโอที่สัมพันธ์กับเนื้อหา บัตรคำภาษาจีน คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ เป็นต้น

8. สภาพแวดล้อม

1. สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการการ เคลื่อนไหวและการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การฝึกโยคะ การจับคูฝึกทักษะ การแสดงบทบาทสมมุติ

2. เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท มีความเงียบสงบ ไม่รบกวนสมาธิในการจัดกิจกรรม

3. การสร้างบรรยากาศมีความเป็นกันเอง มีการกล่าวทักทายสวัสดิด้วยน้ำเสียง นุ่มนวล ผ่อนคลาย ด้วยกลิ่นของอโรมา มีน้ำพุ การจัดต้นไม้ ที่ให้บรรยากาศที่สดชื่น มีการฝึกสมาธิโดยใช้เสียงดนตรี เบาๆ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ความรู้ตามมุมต่างๆ และมีการบุมสี เพื่อเก็บคะแนน เพื่อสร้างบรรยากาศที่มีความกระตือรือร้น มีความสนุกและเป็นกันเองระหว่างผู้ เข้าอบรมและวิทยากร ระยะเวลาในการทำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4. โต๊ะ เก้าอี้ เบาะนวด ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก

5. มีอุปกรณ์การทำกิจกรรม เช่น สื่อไฮเทคทัศน์ กระดาษ ปากกา กระดานดำ คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์

9. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

9.1 การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ) ได้แก่

9.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแล
สุขภาพในสปา

9.1.2 แบบวัดเจตคติทางการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.1.3 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.1.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

9.2 ประเมินผลหลังการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ) ได้แก่

9.2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

9.2.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการนวดบรรเทาอาการ 10
อาการ

9.2.2.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

9.2.2.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

**การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนา
อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ
Knowles(1978) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding)**

ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน
ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน(รายนามใน
ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก
การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence:

IOC) โดยมีเกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าร่างโปรแกรมมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงโปรแกรมทางด้านหลักการและเหตุผล และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องในระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการประกอบอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีความเหมาะสมในด้าน 1. หลักการและเหตุผล 2. แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. องค์ประกอบของโปรแกรม และ 4. แผนการจัดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ดำเนินการจัดกิจกรรมได้ ซึ่งปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1. หลักการและเหตุผล	1.0
2. แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.0
3. องค์ประกอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	1.0
4. แผนการเรียนรู้	1.0
รวม	1.0

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมทั้งด้านหลักการและเหตุผล แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและแผนการเรียนรู้ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 1.0

4.3 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก คและจ) ซึ่งประกอบด้วย

4.3.1 คู่มือการเรียนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

4.3.2 คู่มือการเรียนทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลาง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

4.3.3.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.3.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.3.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.3.4 แบบวัดเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.3.4.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการโดยคัดเลือกจากแบบทดสอบความรู้การนวดบรรเทาอาการตามมาตรฐานระดับ 2 ของกระทรวงแรงงาน ที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.3.4.2 แบบประเมินทักษะการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ เป็นการประเมินความสามารถและความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามข้อกำหนดทุกขั้นตอนและเสร็จตามเวลาที่กำหนด

4.3.4.3 แบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.4.4 แบบวัดเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4.3.5 แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีรายละเอียดวิธีการพัฒนาดังนี้

4.3.1 คู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

(รายละเอียดในภาคผนวก ค)

1. วิธีการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย (ม.ป.ป) ภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานนวดสปา ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (2554) เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2 กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้แต่ละบทซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และการเรียนรู้แบบเสริมศักยภาพ ซึ่งสรุปได้เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้จำนวน 10 บทได้แก่ 1. ทักษะทางด้าน การสื่อสารภาษาจีนกลางประกอบด้วยเนื้อหา 1.การทักทายและ การแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3.การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4. การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวดแผนไทย และ สปา 5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทย และ สปา 6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า 7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8. การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และ การนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

1.3 พัฒนาคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางนี้ผู้วิจัยมีการจัดทำคู่มือโดยถอดถ่ายเสียงตัวอักษรจีนด้วยวิธีการทับศัพท์ คือการนำคำภาษาจีนมาเขียนด้วยอักษรไทยโดยให้อ่านออกเสียงตามระบบอักษรวิธีไทยได้ใกล้เคียงกับการออกเสียงในภาษาจีน และรักษารูปศัพท์ตามสมควร ผู้วิจัยกำหนดใช้หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีน ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2550 โดยคู่มือฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวไทยผู้ที่ทำงานเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเรียนรู้ภาษาจีนได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและง่ายต่อการเรียนรู้ ในการจัดทำคู่มือเล่มนี้จึงมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า มีการลดคำซ้ำซ้อนในการสะกด และละเครื่องหมายพินทุ(จุดใต้ตัวอักษร)เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจได้ง่ายไม่ต้องกังวลกับเครื่องหมายพินทุที่ไม่คุ้นเคยอีกทั้งเสียงพยัญชนะ sh จะใช้ทับศัพท์ด้วย พยัญชนะ ชส ในภาษาไทยเพื่อหลีกเลี่ยง

ความเข้าใจความหมายคลาดเคลื่อน โดยส่วนใดที่ใช้ ไม่ตรงกับราชบัณฑิตยจะพิมพ์เป็นอักษรตัวเอียงไว้

2. การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาจีนกลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหาของคู่มือมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงคู่มือการเรียนรู้ ในเนื้อหาของการใช้คำที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นคู่มือในการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

4.3.2 คู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

1. การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเนื้อหาหลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขากายแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทย (2550) ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญ.ผศ.ดร.วิจิตร รัตนะรังสี (2545) และคู่มือฝึกปฏิบัติในการนวดแผนไทยของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550) พัฒนาให้เป็นคู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

1.2 กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ในคู่มือแต่ละบท ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และการ

เรียนรู้แบบเสริมศักยภาพ ซึ่งสรุปได้เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้จำนวน 10 บท ได้แก่ 1.อาการปวดศีรษะจากความเครียด 2. ปวดคอ 3. ปวดบ่าและไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอกและข้อมือ 6.ปวดเอวและปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

1.3 พัฒนาคู่มือการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2. การตรวจสอบคุณภาพของคู่มือทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้วิจัยนำคู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา จากนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหา ของคู่มือ มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำคู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นคู่มือในการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

4.3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลาง

4.3.3.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีการพัฒนาแบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัย นำเนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาในการเรียนภาษาจีนทั้งหมด 10 บทโดยนำมาวิเคราะห์แล้วใช้เป็นแนวคำถามของแบบทดสอบนี้

1.2 สร้างแบบทดสอบความรู้ เรื่อง การสื่อสารภาษาจีนกลาง ประกอบด้วย 10 หัวข้อ โดยแบบทดสอบความรู้ ภาษาจีน กลาง นี้มีจำนวนคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ โดยแต่ละหัวข้อมีจำนวนคำถามแต่ละหัวข้อ 5 ข้อ ดังนี้

1. การทักทายและการแนะนำตัวเอง	ได้แก่ข้อที่ 1-5	จำนวน 5 ข้อ
2. การสอบถาม ข้อมูลและความต้องการ ใช้บริการของลูกค้า	ได้แก่ข้อที่ 6-10	จำนวน 5 ข้อ
3. การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ	ได้แก่ข้อที่ 11-15	จำนวน 5 ข้อ
4. การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อน ให้บริการนวดแผนไทยและสปา	ได้แก่ข้อที่ 16 -20	จำนวน 5 ข้อ
5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะ ให้บริการ นวดแผนไทยและสปา	ได้แก่ข้อที่ 21 -25	จำนวน 5 ข้อ
6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของ ลูกค้า	ได้แก่ข้อที่ 26 -30	จำนวน 5 ข้อ
7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า	ได้แก่ข้อที่ 31 -35	จำนวน 5 ข้อ
8. การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการ เจ็บป่วยของลูกค้า	ได้แก่ข้อที่ 36 -40	จำนวน 5 ข้อ
9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมาย เวลาลูกค้าครั้งต่อไป	ได้แก่ข้อที่ 40 -45	จำนวน 5 ข้อ
10. การ บอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า	ได้แก่ข้อที่ 46 -50	จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นลักษณะของการเลือกตอบ (Multiple Choice) ประกอบด้วยตัวเลือกตอบ 4 คำตอบ จำนวน 50 ข้อ โดยแบบทดสอบความรู้ที่ใช้ มีข้อจำกัดคือกลุ่มประชากรที่เรียนนวดแผนไทยมีพื้นฐานการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงพิจารณาในการทำแบบทดสอบ ที่ใช้การเขียนคำ ถามภาษาจีนกลางด้วยตัวอักษร ภาษาไทย แทนตัวอักษรภาษาจีนกลาง โดยใช้การเทียบเสียงแบบของราชบัณฑิต เพราะการเรียนทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง เป็นเพียงการสื่อสารด้วยคำพูดเท่านั้นไม่ได้เรียนการเขียนภาษาจีน กลาง เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง คิดเป็นคะแนนร้อยละ 30 ของคะแนนทั้งหมด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ ทางด้านการสื่อสาร ภาษาจีน กลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีน กลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของข้อคำถาม จากนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหาแบบทดสอบความรู้มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545)

เมื่อนำแบบทดสอบความรู้ที่ พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงข้อคำถามที่ใช้ในแบบทดสอบในบางข้อคำถามของการใช้คำภาษาจีนให้ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 0.6 -1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในแบบทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมสามารถนำไปทดสอบให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบ ดังกล่าวไปทดลองใช้กับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตองชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างคือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีอายุตั้งแต่ 18 -65 ปี จำนวน 22 คน โดยนำไปทดสอบเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์- ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 เพราะข้อสอบมีความยากง่ายแตกต่างกัน โดยมีการให้คะแนนแบบ 0 , 1 ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ โดยมีเกณฑ์ยอมรับได้นั้นควรมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.60 หรือ ร้อยละ 60ขึ้นไป(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า KR-20 ของแบบทดสอบนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ค่าความยากง่ายมีคุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้นั้น ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และผลจากการวิเคราะห์ความยากง่าย พบว่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0.20

ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปพบว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบนี้มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปทั้งหมด จำนวน 46 ข้อ ซึ่งถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่น มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ มีอยู่ 4 ข้อ (ข้อ 9,14,20 ,40) ที่ค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ฉ) แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องคงไว้เพื่อความสอดคล้องเหมาะสม ในแต่ละองค์ประกอบของข้อทดสอบความรู้ในการสื่อสารภาษาจีนกลาง

4.3.3.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีการพัฒนาแบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยนำเนื้อหาในคู่มือการเรียนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางที่พัฒนาขึ้น และศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษา จีนกลางเพื่อใช้ในการสื่อสาร ตามระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) และเกณฑ์การแข่งขันการให้คะแนนการทดสอบการพูดสนทนา ภาษาจีนกลางของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ของกระทรวงศึกษาธิการ นำมาปรับปรุง เพื่อใช้ในการประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

1.2 สร้างแบบประเมิน ทักษะทางการสื่อสาร ภาษาจีน กลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ซึ่งเป็นแบบทดสอบเน้นปฏิริยาโต้ตอบ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยแบบ ประเมินความสามารถทางด้าน การสื่อสารภาษาจีน กลางมีลักษณะ เป็นแบบ ประเมิน ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนจับคู่สนทนา แล้วจับฉลากหัวข้อทดสอบตามบทเรียน 10 บท การ ประเมิน ใช้เวลาคู่ละ 10 นาทีโดยกำหนดองค์ประกอบในการประเมิน 3 ประการ คือ ด้าน ความสามารถในการฟัง ด้าน ความสามารถในการพูด ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ในการ สื่อสาร โดยแบ่งระดับการให้คะแนนในแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 5 ระดับ จาก1-5 รวม 3 ด้าน ด้านละ 5 คะแนน

โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลการเรียนการสอนตามแนว วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนภาษา จีนกลางเพื่อใช้ในการสื่อสาร ตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการ ศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) และ

เกณฑ์การแข่งขันการให้คะแนนการทดสอบการพูดสนทนาภาษาจีนกลางของสำนักงานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ของกระทรวงศึกษาธิการ มาพิจารณา โดยมีองค์ประกอบเกณฑ์การให้คะแนน
ระดับความสามารถด้านทักษะการพูด การฟัง และความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ภาษาจีน ตาม
ตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 เกณฑ์การประเมินพิจารณาจากองค์ประกอบและเกณฑ์การให้คะแนนระดับ
ความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาจีนกลาง

ระดับคะแนน การประเมิน	1	2	3	4	5
ด้านความ สามารถใน การฟัง	ไม่สามารถ ฟังหรือเข้าใจ ได้เลย	ต้องอาศัย ความ พยายามใน การฟังและ เข้าใจ	ฟังได้เข้าใจ มีบาง ประเด็นไม่ เข้าใจ	ฟังได้ค่อนข้าง ชัดเจน	ฟังได้ชัดเจน และถูกต้องตรง ประเด็น
ความ คล่องแคล่ว ในการพูด	พูดช้ามาก หรือพูดไม่ได้ เลย ไม่มี ความมั่นใจ ในการพูด และสำเนียง การพูดไม่ เป็น ธรรมชาติ	พูดค่อนข้าง ช้า ติดขัด มาก แต่มี ความมั่นใจ ในการพูด น้ำเสียงที่พูด ไม่เป็น ธรรมชาติไม่ มีการเน้น เสียง	พูดค่อนข้าง ช้า ติดขัดใน บางครั้ง มี ความมั่นใจ ในการพูด น้ำเสียงที่พูด ค่อนข้างไม่ เป็น ธรรมชาติ มี การเน้นเสียง สูงต่ำบ้าง	พูดค่อนข้าง คล่อง และมี ความ มั่นใจใน การพูด น้ำเสียงที่พูด เป็นธรรมชาติ แม้จะไม่ ใกล้เคียง เจ้าของภาษา แต่สื่อ ความหมายได้ ถูกต้องมีการ เน้นเสียงสูงต่ำ	พูดได้ คล่องแคล่วมี ความมั่นใจใน การพูด น้ำเสียงที่พูด เป็นธรรมชาติ ใกล้เคียงกับ เจ้าของภาษามี การเน้นเสียง สูงต่ำ

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ระดับคะแนน การประเมิน	1	2	3	4	5
ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ ทางการสื่อสาร	ใช้คำศัพท์ผิดมากทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายได้	ใช้คำศัพท์ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่พูด ทำให้เกือบไม่สามารถสื่อสารได้	ใช้คำศัพท์ได้มากพอ มีบางครั้งเลือกใช้คำผิดแต่สามารถสื่อสารได้	ใช้คำศัพท์ได้มากพอและค่อนข้างถูกต้องมีความชัดเจนสอดคล้องกับเรื่องที่พูด	ใช้คำศัพท์ได้มากและชัดเจนถูกต้องเหมาะสมตลอดการพูดทั้งหมด

การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาจีนกลางได้ดีเพียงใด โดยใช้เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ทำได้ดีมาก
4	หมายถึง	ทำได้ดี
3	หมายถึง	ทำได้พอใช้
2	หมายถึง	ทำได้เล็กน้อย
1	หมายถึง	ทำได้น้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารได้ดีมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารได้ดี
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารพอใช้
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารเล็กน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำ แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีน กลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเกณฑ์ประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545)

เมื่อนำแบบ ประเมิน ทักษะทางด้านการสื่อสาร ภาษาจีน กลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงโดยมีข้อเสนอให้ปรับปรุงเกณฑ์ประเมิน จาก ด้านความถูกต้องในการใช้โครงสร้างคำศัพท์ทางการสื่อสารให้เปลี่ยนเป็น ประเมินด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ทางการสื่อสาร ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเกณฑ์ในการประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมสามารถนำไปทดสอบให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อหาค่าความ สอดคล้องในการตรวจให้คะแนน โดยกำหนดผู้ให้คะแนน 2 คน คือ ผู้วิจัย และ ครูสอนภาษาจีน 1 ท่านที่มีวุฒิและประสบการณ์ทางการสอนใกล้เคียงกันกับผู้วิจัย และได้รับการแนะนำเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลให้มีความเข้าใจตรงกันในเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำการทดสอบ ดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out)กับผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตองชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างคือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีอายุตั้งแต่ 18 -65 ปี จำนวน 22 คน โดยนำไปทดสอบ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องในการตรวจให้คะแนนทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment)

แล้วนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินทักษะการพูดภาษาจีนกลางก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของการแปลค่าขนาดของความสัมพันธ์มีดังนี้

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,สาขาวิชาศึกษาศาสตร์,2535)

0.80 – 1.00	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.60 – 0.79	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง
0.40 – 0.59	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.20 – 0.39	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อย
0.01 – 0.19	แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
0.00	แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

และผลจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป พบว่า ค่าความสอดคล้องทางด้านความสามารถในการฟัง มีค่าความสอดคล้อง 0.87 ค่าความสามารถในการพูดมีค่าความสอดคล้อง 0.80 และค่าความถูกต้องในการใช้คำศัพท์มีค่าความสอดคล้อง 0.90 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ)

4.3.3.3 แบบประเมิน ทักษะทางด้าน การสื่อสารภาษาจีน กลางด้วยตนเอง
(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีพัฒนาแบบประเมินทักษะ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลางด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาและแบบประเมินทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลาง โดยนำบทเรียน 10 บท มาเป็นประเด็นให้ผู้เรียนประเมินทักษะ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลาง ด้วยตนเอง ใน 3 ด้าน คือ ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูด และความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ในการสื่อสาร

1.2 สร้างแบบประเมินทักษะ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับ ความรู้ทางด้าน การสื่อสารภาษาจีน กลาง โดยแบ่งระดับการให้คะแนนในแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 5 ระดับ จาก1-5 รวม 3 ด้าน ด้านละ 5 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางซึ่ง ปรับจากเกณฑ์การประเมินผลการเรียนการสอนตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) และเกณฑ์การแข่งขันการให้คะแนนการทดสอบการพูด

สนทนาภาษาจีนกลางของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ของกระทรวงศึกษาธิการ ของกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 8 ข้อดังนี้

1.ด้านความสามารถในการฟัง	ได้แก่ข้อที่ 1-2	จำนวน 2 ข้อ
2.ความสามารถในการพูด	ได้แก่ข้อที่ 3-5	จำนวน 3ข้อ
3.ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ทางภาษา	ได้แก่ข้อที่ 6-8	จำนวน 3ข้อ

โดยพิจารณาจากองค์ประกอบและเกณฑ์การให้คะแนนระดับความสามารถด้านทักษะการพูด การฟัง และความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ทางภาษา ตามตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 เกณฑ์การประเมินพิจารณาจากองค์ประกอบและเกณฑ์การให้คะแนนระดับความสามารถด้านทักษะการพูดภาษาจีนกลาง

ระดับ คะแนน การประเมิน	1	2	3	4	5
ด้านความสามารถในการฟัง	ไม่สามารถฟังหรือเข้าใจได้เลย	ต้องอาศัยความพยายามในการฟังและเข้าใจ	ฟังได้เข้าใจ มีบางประเด็นไม่เข้าใจ	ฟังได้ค่อนข้างชัดเจน	ฟังได้ชัดเจนและถูกต้องตรงประเด็น
ความคล่องแคล่วในการพูด	พูดซ้ำมากหรือพูดไม่ได้เลย ไม่มีความมั่นใจในการพูด และสำเนียงการพูดไม่เป็นธรรมชาติ	พูดค่อนข้างซ้ำ ติดขัดมาก แต่มีความมั่นใจในการพูด น้ำเสียงที่พูดไม่เป็นธรรมชาติ ไม่มีการเน้นเสียง	พูดค่อนข้างซ้ำ ติดขัดในบางครั้ง มีความมั่นใจในการพูด น้ำเสียงที่พูดค่อนข้างไม่เป็นธรรมชาติ มีการเน้นเสียงสูงต่ำบ้าง	พูดค่อนข้างคล่องและมีความมั่นใจในการพูด น้ำเสียงที่พูดเป็นธรรมชาติ แม้จะไม่ใกล้เคียงเจ้าของภาษา แต่สื่อความหมายได้ ถูกต้องมีการเน้นเสียงสูงต่ำ	พูดได้คล่องแคล่วมีความมั่นใจในการพูด น้ำเสียงที่พูดเป็นธรรมชาติ ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา มีการเน้นเสียงสูงต่ำ

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ระดับคะแนน การประเมิน	1	2	3	4	5
ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ ทางการสื่อสาร	ใช้คำศัพท์ผิดมากทำให้ ไม่สามารถสื่อ ความหมาย ได้	ใช้คำศัพท์ ไม่สอดคล้อง กับเรื่องที่พูด ทำให้เกิด ไม่สามาร สื่อสารได้	ใช้คำศัพท์ได้ มากพอ มี บางครั้ง เลือกใช้คำผิด แต่สามารถ สื่อสารได้	ใช้คำศัพท์ ได้ มากพอและ ค่อนข้าง ถูกต้องมีความ ชัดเจน สอดคล้องกับ เรื่องที่พูด	ใช้คำศัพท์ ได้มากและ ชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดการ พูดทั้งหมด

แบบประเมินทักษะในการปฏิบัติมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการปฏิบัติตามประเด็นคำถามต่างๆ มากน้อยเพียงใด โดยมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ทำได้ดีมาก
4	หมายถึง	ทำได้ดี
3	หมายถึง	ทำได้พอใช้
2	หมายถึง	ทำได้เล็กน้อย
1	หมายถึง	ทำได้น้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรวรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารได้ดีมาก
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารได้ดี
2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารพอใช้
1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารเล็กน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีทักษะในการสื่อสารน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางผู้ให้บริการดูแลสุขภาพธุรกิจสปาด้วยตนเอง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาจีน กลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหา ของแบบประเมิน มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำแบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงโดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเกณฑ์ประเมิน จากจำนวนประเมิน 10 ข้อคำถามให้คงเหลือเพียง 8 ข้อคำถามในการประเมิน เพราะมีข้อความที่ใกล้เคียงและซ้ำกัน ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในแบบประเมินความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประเมินความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองได้

4.3.3.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางผู้ดูแลสุขภาพในสปา (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีการพัฒนาแบบ วัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติจากหนังสือการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2553) การวัดด้านจิตพิสัยของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) มาเป็นประเด็นของข้อคำถาม

1.2 สร้างแบบ วัดเจตคติทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมี เจตคติเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง อย่างไร มีจำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามของแบบ วัดเจตคตินี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่างๆ มากน้อยเพียงใด โดยมีความหมายดังนี้

5	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
3	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรวรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพแบบ วัดเจตคติทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีน

กลาง

ผู้วิจัยนำแบบ วัดเจต คติที่ปรับปรุงขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน ภาษาจีนกลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC)การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหาแบบ วัดเจตคติมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545)

เมื่อนำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงการใช้คำในการตั้งคำถามในบางข้อคำถามให้ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปหาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแบบวัดเจตคติทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบวัดเจตคติดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง ชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีอายุตั้งแต่ 18 -65 ปี จำนวน 22 คน โดยนำไปทดสอบ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach) ในโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์ยอมรับได้นั้นควรมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.60 หรือ ร้อยละ 60ขึ้นไป(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ของแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

4.3.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4.3.4.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการตามมาตรฐานระดับ 2 ของกระทรวงแรงงาน ที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเท่านั้น (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีการพัฒนาแบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาแบบทดสอบความรู้ทางการนวด แผนไทย โดยใช้แบบทดสอบความรู้การนวดแผนไทย ตามมาตรฐานระดับ 2 ของกระทรวงแรงงาน และคัดเลือกเฉพาะข้อทดสอบความรู้ที่นำไปใช้ในการปฏิบัติงานตามหลักวิชาการในการทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ แล้วนำมาพัฒนาเพื่อใช้เป็นแนวคำถามของแบบทดสอบนี้

1.2 สร้างแบบทดสอบความรู้เรื่องการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ จำนวน 50 ข้อโดยแต่ละหัวข้อมีจำนวนคำถามแต่ละหัวข้อ 5 ข้อ ดังนี้

1. อาการปวดศีรษะจากความเครียด	ได้แก่ข้อที่ 1-5	จำนวน 5 ข้อ
2. ปวดคอ	ได้แก่ข้อที่ 6-10	จำนวน 5 ข้อ
3. ปวดบ่าและไหล่	ได้แก่ข้อที่ 11-15	จำนวน 5 ข้อ
4. ปวดแขน	ได้แก่ข้อที่ 16 -20	จำนวน 5 ข้อ
5. ปวดข้อศอกและข้อมือ	ได้แก่ข้อที่ 21 -25	จำนวน 5 ข้อ
6. ปวดเอวและปวดหลัง	ได้แก่ข้อที่ 26 -30	จำนวน 5 ข้อ
7. ปวดสะโพก	ได้แก่ข้อที่ 31 -35	จำนวน 5 ข้อ
8. ปวดขา	ได้แก่ข้อที่ 36 -40	จำนวน 5 ข้อ
9. ปวดเข่า	ได้แก่ข้อที่ 40 -45	จำนวน 5 ข้อ
10. ข้อเท้าแพลง	ได้แก่ข้อที่ 46 -50	จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของคำถามเป็นลักษณะของการเลือกตอบ (Multiple Choice) ที่ประกอบด้วยตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง คิดเป็นคะแนนร้อยละ 30 ของคะแนนทั้งหมด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหาแบบทดสอบความรู้มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำแบบทดสอบความรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงแบบทดสอบความรู้ ในด้านการใช้คำในการตั้งคำถามในบางข้อที่ไม่ชัดเจน และข้อคำตอบในบางข้อที่ควรมีการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในแบบทดสอบความรู้ทางการนวด

บรรเทาอาการ 10 อาการมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ทดสอบความสามารถทางการ
 นวดบรรเทาอาการ 10 อาการได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ค่า
 ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยนำแบบทดสอบความรู้ดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) กับ
 ผู้เรียนในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตองชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติ
 ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของ
 ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และมีประสบการณ์ในการทำงานในส
 ปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีอายุตั้งแต่ 18-65 ปี จำนวน 22 คน โดยนำไปทดสอบเมื่อวันที่ 18
 กุมภาพันธ์ 2555 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า
 ความเชื่อมั่นแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 เพราะข้อสอบมี
 ความยากง่ายแตกต่างกัน โดยมีการให้คะแนนแบบ 0 , 1 ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0
 คะแนน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ โดยมีเกณฑ์ยอมรับได้นั้นควรมีค่าความเชื่อมั่น
 ไม่ต่ำกว่า 0.60 หรือ ร้อยละ 60 ขึ้นไป (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และผลจากการ
 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า KR-20 ของแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60 ค่าความยากง่ายมี
 คุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้นั้น ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 (ล้วน สายยศและ
 อังคณา สายยศ,2538) และผลจากการวิเคราะห์ความยากง่าย พบว่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0.20 ถึง
 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ขึ้นไป (ล้วน
 สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
 พบว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบนี้มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปทั้งหมด จำนวน 48 ข้อ ซึ่งถือว่า
 แบบทดสอบมีความเชื่อมั่น มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม
 สามารถนำไปใช้ได้ มีอยู่ 2 ข้อ (ข้อ31,44)ที่ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์ที่
 กำหนด (รายละเอียดในภาคผนวก จ) แต่ผู้วิจัยจำเป็นต้องคงไว้เพื่อความสอดคล้องเหมาะสมใน
 แต่ละองค์ประกอบของข้อทดสอบความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

**4.3.4.2 แบบประเมินทักษะในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ (รายละเอียด
 อยู่ในภาคผนวก จ)**

**1. วิธีการพัฒนาแบบประเมินทักษะในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มี
 ขั้นตอนดังต่อไปนี้**

1.1 ผู้วิจัยศึกษาวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ
 จากหลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทย(2550) ตำรา

การนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญ.ผศ.ดร.วิภาวดี พุฒิชัย (2545) คู่มือการฝึกอบรวมการนวด บรรเทาอาการของสมาคมแพทย์แผนไทย(ม.ป.ป) และคู่มือฝึกปฏิบัติในการนวดแผนไทย ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550) เพื่อนำมาจัดทำแบบประเมินทักษะในการนวดบรรเทา อาการ 10 อาการ

1.2 วิเคราะห์ขั้นตอนในการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการที่ต้องปฏิบัติใน สถานการณ์จริง เพื่อกำหนดจำนวนข้อคำถามที่ผู้สอนสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของผู้เรียน และ ระดับคะแนนที่ต้องการ ประเมิน ความสามารถความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมี คุณภาพตามข้อกำหนดทุกขั้นตอนและเสร็จตามเวลาที่กำหนดลักษณะแบบ ประเมิน โดยให้ผู้ ทดสอบปฏิบัติการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 70 ของคะแนน ทั้งหมดประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ คือ 1.ความสนใจในการฝึกปฏิบัติ 2. ทักษะการตรวจร่างกาย ผู้ป่วย 3. การตรวจและวินิจฉัยปัญหาทางกายภาพ 4. การนวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหา ตามโรค/อาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง 5. ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้

เกณฑ์การตัดสิน คู่มือการฝึกอบรวมการนวดบรรเทาอาการของสมาคมแพทย์แผนไทย (ม.ป.ป)

ผ่าน คือ ผู้เรียนได้คะแนนทักษะการนวดตั้งแต่ ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ไม่ผ่าน คือ ผู้เรียนได้คะแนนทักษะการนวดต่ำกว่าร้อยละ 70

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบ ประเมินทักษะ ทางด้านการบรรเทาอาการ นวด 10 อาการ

ผู้วิจัยนำแบบประเมิน ทักษะทางด้านการบรรเทาอาการนวด 10 อาการ ที่สร้างขึ้นไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่านพิจารณา ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่ คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหามีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา ,2545) จาก การวิเคราะห์ที่ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ๕) แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแบบประเมินทักษะทางด้านการบรรเทาอาการนวด 10อาการมีความ เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้

4.3.4.3 แบบประเมินทักษะ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)

1. วิธีพัฒนาแบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาทักษะ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการของหลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขากายการแพทย์แผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทย(2550) ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญ.ผศ.ดร.วิฑูรย์ โยคะ รัตนรังสี (2545) คู่มือการฝึกอบรมการนวดบรรเทาอาการของสมาคมแพทย์แผนไทย(ม.ป.ป) และแบบประเมินในการฝึกปฏิบัติ ในการนวดแผนไทยของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) มาเป็นประเด็นของข้อคำถามเพื่อให้ผู้เรียนประเมินว่าตนเองได้มีการฝึกทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ได้ครบถ้วนด้วยตนเองหรือไม่

1.2 สร้างแบบประเมินทักษะ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเองที่สอดคล้องกับทักษะการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ โดยข้อคำถามของแบบ ประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีข้อคำถามดังนี้ 1.มีการซักประวัติผู้ป่วย 2.บันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน 3.นวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหาตามโรค /อาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง 4.ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้ 5.การแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ 6.ให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด

ในการปฏิบัติมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการปฏิบัติตามประเด็นคำถามต่างๆ มากน้อยเพียงใด โดยมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ทำทุกครั้ง
4	หมายถึง	ทำบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	ทำบางครั้ง
2	หมายถึง	ทำน้อยครั้ง
1	หมายถึง	ไม่ได้ทำเลย

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายความว่า	ทำทุกครั้ง
3.50 – 4.49	หมายความว่า	ทำบ่อยครั้ง
2.50 – 3.49	หมายความว่า	ทำบางครั้ง

1.50 – 2.49	หมายความว่า	ทำน้อยครั้ง
1.00 – 1.49	หมายความว่า	ไม่ได้ทำเลย

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหามีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา ,2545) จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแบบประเมินทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเองมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

4.3.4.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข)

1. วิธีการพัฒนาแบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาและแนวคิดและนำตัวอย่าง แบบวัดเจตคติทางการนวดเป็นหมอนวดแผนไทย ตามมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ มาวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นคำถาม เกี่ยวกับเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2 สร้างแบบ วัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีเจตคติเกี่ยวกับการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาอย่างไร มีจำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามของแบบ วัดเจตคติ นี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's Scale Type) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่างๆ มากน้อยเพียงใด โดยมีความหมายดังนี้

5	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
3	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรรณสูตร, 2538)

4.50 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพแบบ วัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็น ผู้ดูแล สุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำแบบ วัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็น ผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาที่ปรับปรุงขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC)โดยใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหาแบบวัดเจตคติมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545))

เมื่อนำแบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็น ผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาที่ปรับปรุงขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้วมีการแก้ไขและปรับปรุงการใช้คำในการตั้งคำถามในบางข้อคำถามให้ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าแบบวัดเจตคติต่ออาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาสามารถนำไปใช้ได้

หลังจากนั้นผู้วิจัยทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบวัดเจตคติ ดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง ชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างคือเป็นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มีอายุตั้งแต่ 18 -65 ปี จำนวน 22 คน โดยนำไปทดลอง วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach) ในโปรแกรม คอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์ยอมรับได้นั้นควรมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.60 หรือ ร้อยละ 60ขึ้นไป(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ,2538) และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ของแบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

4.3.5 แบบประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1. วิธีการพัฒนาแบบประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมของ Zinser (1995) และรูปแบบของการจัดทำแบบประเมินผลของล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538) เพื่อพัฒนาแบบประเมินโปรแกรมที่เหมาะสม

1.2 สร้างแบบประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกกระบวนโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาในด้าน 1. วัตถุประสงค์ 2. กลุ่มผู้เรียน 3 ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดและประเมินผล

แบบประเมินโปรแกรมมีจำนวนคำถามทั้งสิ้น 25 ข้อ และมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) ดังนี้

5	หมายความว่า	โปรแกรมมีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายความว่า	โปรแกรมมีความเหมาะสมมาก
3	หมายความว่า	โปรแกรมมีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายความว่า	โปรแกรมมีความเหมาะสมน้อย

1 หมายความว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การพิจารณาแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยดังนี้(ประคอง กรรณสูตร, 2538)	
4.50 – 5.00	หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมโปรแกรมในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดโปรแกรมในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดโปรแกรมในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดโปรแกรมในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของการจัดโปรแกรมในระดับน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำแบบประเมิน การจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา นอกระบบโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน (รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) การใช้เกณฑ์วัดดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเนื้อหา ของแบบประเมินโปรแกรม มีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้(คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา, 2545)

เมื่อนำ แบบประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยนำไปหาค่าความสอดคล้องจากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ข) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาในแบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประเมินโปรแกรมได้

ขั้นที่ 5 การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้เรียนใน 4 ด้านมาพิจารณาร่วมกันในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

5.1 ด้านการงาน อาชีพ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เรียน เพื่อกำหนดสถานที่ในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเดินทางของผู้เรียน

5.2 ระยะเวลาในการเรียนรู้ใช้กำหนดช่วงเวลาและระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน

5.3 งบประมาณในการจัดกิจกรรม ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าสถานที่ ค่าอุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ มากำหนดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโปรแกรม

5.4 ประชาสัมพันธ์โปรแกรม ผู้วิจัยติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาอิสระอําเภอ (ศูนย์กศน.) ในภาคเหนือ ได้แก่ ศูนย์กศน.อําเภอสันป่าตอง และ ศูนย์กศน.อําเภอหางดง โดยทำเอกสารโปรแกรมการฝึกอบรม ใบสมัครผู้เข้ารับการอบรม และ กำหนดเวลาการอบรมกลุ่มทดลอง คือกลุ่มที่ 1 ระหว่างวันที่ 19 – 30 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น. – 14.00 น. สถานที่ที่ใช้ในการอบรมคือห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ และ กำหนดเวลาการอบรมของกลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ 2 ระหว่างวันที่ 2 - 13 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น. – 14.00 น. สถานที่ใช้ในการอบรมคือ ศูนย์กศน.อําเภอหางดง เพื่อรับสมัครผู้เรียน สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอําเภอ ทั้ง 2 อําเภอดังกล่าว เพื่อเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยใช้เวลาประชาสัมพันธ์เป็นระยะเวลา 1 เดือน คือ วันที่ 1 – 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

ระยะที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยใช้แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978)

ในระยะ ที่ 2 นี้เป็นการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปดำเนินการทดลองใช้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนแนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของ Houle (1972) ขั้นที่ 6 (นำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ) และขั้นที่ 7 (การวัดผลและการประเมินผล) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 6 นำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1 คัดเลือกผู้เรียน

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้เรียนจำนวน 44 คน จากใบสมัครของศูนย์การศึกษานอกกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่สมัครเข้าร่วมโปรแกรม โดยมีคุณสมบัติคือเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปลาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้น การนัดหมายไทยของศูนย์คน.อำเภอ มีประสบการณ์ในการทำงานในสปลาอย่างน้อย 1 ปี อายุระหว่าง 18-65 ปี มีความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดโปรแกรม ในวันเวลาที่กำหนด แล้วนัดวันเวลาจัดประชุมผู้เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อคัดเลือกผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีทำการทดสอบผู้เรียนทั้งหมด 44 คน ด้วยข้อสอบชุด Pre -test ก่อนการฝึกอบรมเพื่อนำคะแนนมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย และใช้วิธีจับคู่คะแนน (Matching) เพื่อจัดแบ่งผู้เรียนประจำกลุ่มทดลอง 22 คน และกลุ่มควบคุม 22 คนทำให้ทั้ง 2 กลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกันและมีความเที่ยงตรงทางสถิติมากที่สุด โดยผู้วิจัยจัดการคัดเลือกผู้เรียนดังกล่าว ณ ห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 12 มีนาคม 2555 เวลา 9.00 น. – 12.00 น.

6.2 การออกแบบการทดลอง

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่เท่าเทียมกัน วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Equivalent group, pretest - posttest design) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2540) มีผังการทดลองดังนี้

E- Group	O1E	X	O2E
C - Group	O1c		O2c

โดยที่ E – Group 1 หมายถึง กลุ่มทดลอง
 C – Group 2 หมายถึง กลุ่มควบคุม
 X หมายถึง การจัดการกระทำตามโปรแกรมทดลอง

O1 หมายถึง การวัดผลก่อนการทดลอง

O2 หมายถึง การวัดผลหลังการทดลอง

6.3 การเตรียมการ

ผู้วิจัย เตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอน คู่มือการสอน ติดต่อกับวิทยากร และจัดอบรมผู้ช่วยสอนจำนวน 5 คนตามกลุ่ม สำหรับการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อให้เข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ติดต่อกับสถานที่จัดกิจกรรมคือ ห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ และ สถานที่จัดกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษา อัยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

6.4 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น โดยเมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บคะแนนแบบทดสอบจากผู้ร่วมโปรแกรมแล้วนำมาแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้คือ

6.4.1 กลุ่มทดลอง คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงตรนวดแผนไทยของศูนย์กศน. กลุ่มที่ 1 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่ใช้นวัตกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา จำนวน 22 คน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมดังกล่าว ณ ห้องประชุมมูลนิธิ ดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 19 – 30 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น. – 14.00 น.

6.4.2 กลุ่มควบคุม คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงตรนวดแผนไทยของศูนย์กศน.กลุ่มที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโดยใช้ กิจกรรมการเรียนการสอน นวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามหลักสูตรของสมาคมแพทย์แผนไทย และกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางใช้การเรียนการสอนตามคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การจัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะการบรรยายและการศึกษาด้วยตนเองจากคู่มือการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าว จำนวน 22 คน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมดังกล่าว ณ ศูนย์กศน.อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 2 – 13 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น. – 14.00 น.

6.4.3 ดำเนินการอบรมให้กับกลุ่มทดลองตามกำหนดการตามโปรแกรมซึ่งดำเนินการในระยะเวลา 150 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลาคือ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ระยะที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยเข้าร่วมกิจกรรม ในระหว่างวันที่ 19 – 30 มีนาคม พ.ศ.2555 เวลา 9.00 น.- 14.00 น.

ณ.ห้องประชุมมูลนิธิจิตดวงธรรม สาขาเชียงใหม่ ระยะเวลา 10 วัน รวมเป็นระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรม โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นนำ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ดังนี้

1.1 ผู้สอนจัดบรรยากาศทางกายภาพได้แก่ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสบายใกล้ชิดธรรมชาติอากาศถ่ายเทได้ดี จัดสถานที่และมุมกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน

1.2 ผู้สอนสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ที่ตีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอนให้การเสริมแรง ด้วยการให้แรงจูงใจด้วยการรางวัล และใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ

ขั้นวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้สอนดำเนินการโดย แบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มคละอายุของผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มจะมีครูพี่เลี้ยง 1 คน ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ หลังจากนั้น ครูพี่เลี้ยง วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับ ผู้เรียน เมื่อในกลุ่มวางแผนการเรียนรู้และได้หัวข้อการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน

ผู้สอนแจกแบบสอบถามความต้องการเรียนรู้ในหัวข้อต่างๆ ให้กับผู้เรียน ผู้สอนอธิบายรายละเอียดของแบบสอบถามความต้องการสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ และ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยยกตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจชัดเจนได้มากขึ้น ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อมีสิ่งใดที่ไม่เข้าใจ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ได้อย่างอิสระ โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ เมื่อผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการเรียบร้อยแล้ว หัวหน้ากลุ่มนำเสนอความต้องการของแต่ละกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่ แล้วผู้สอนนำความต้องการและวัตถุประสงค์ของทุกกลุ่มมาสรุปร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้

ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสนใจและมั่นใจที่จะกระทำเช่น การจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ การใช้สื่อซีดี การอภิปราย การสาธิต เป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มของผู้เรียนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่ม โดยมีผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเป็นผู้แนะนำทางเลือก ช่วยขจัดปัญหาอุปสรรค ความสงสัยต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ แนะนำว่ากิจกรรมใดน่าจะเหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมและอยู่ในขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น เมื่อผู้เรียนออกแบบวิธีการเรียนรู้ร่วมกันเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้หัวหน้ากลุ่มนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ขั้นเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน

ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ผสมผสานการฝึกทักษะภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไปด้วยกัน ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ดังนี้

5.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการเร้าความสนใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม ทำไมอย่างไร ให้ผู้เรียนตอบ และให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คะแนนกับผู้ตอบคำถาม ผู้สอนยกตัวอย่างผู้ที่มีความรู้ภาษาจีนสำหรับใช้ในสปาปัจจุบันสามารถมีรายได้ที่ดี และเชิญชาวจีนขึ้นมาพูดให้คำแนะนำในการเรียนภาษาจีนกลางเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

5.2 ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน ในครั้งแรกที่มีการเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัว และเข้าใจในขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้งหมด

5.3 ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นในแต่ละวัน ด้วยการสอนโยคะ ซึ่งประกอบด้วย การฝึกสมาธิ และการบรรเทาอาการด้วยการฝึกท่าโยคะฤๅษีตัดตน ซึ่ง ผู้สอนเปิดดนตรีบรรเลงเบาๆให้ผู้เรียนนั่งสมาธิ เพื่อเป็นการ ฝึกสมาธิตามแบบการฝึกโยคะ ประมาณ 5 นาที เป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

5.4 ผู้สอน สอนโยคะแบบฤๅษีตัดตนสำหรับบรรเทาอาการแต่ละอาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการฝึกด้วยตนเองและนำไปแนะนำลูกค้าในการบรรเทาอาการต่างๆได้ด้วยตนเอง รวมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ และพร้อมที่จะเรียนในวิชาต่อไป ผู้สอนจะทำการสอนท่าฤๅษีตัดตนวันละ 2 ท่า และมีการทบทวนในแต่ละท่าทุกวัน จนเรียนครบทั้ง 10 ท่า โดยผู้สอนเป็นแบบอย่าง ที่ละขั้นตอนให้ผู้เรียนดู 1 รอบในท่าที่เรียนตามคู่มือการเรียนการสอนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามลำดับ พร้อมทั้งอธิบายทักษะที่จำเป็นเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน

5.5 เมื่อฝึกโยคะแล้วผู้สอนจัดกิจกรรมการสอน ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนจัดเก้าอี้หนึ่งเป็นวงกลมใหญ่ เพื่อ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผู้สอนสาธิตการออกเสียง ด้วยการอ่านดังๆ 1 รอบ และอธิบายแปลความหมายคำศัพท์ด้วยการเขียนบนกระดาน พร้อมทั้งออกเสียงที่ช้าและชัดเจน ในแต่ละบทเรียนแต่ละวันจะใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้บัตรคำเสริมมาต่อเป็นประโยค การเล่นเกม การสอนคำพ้องความหมายตรงกันข้าม การใช้จิ๊กซอร์ การใช้เพลง ซีดี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพเพื่อช่วยผู้เรียนสามารถจำคำศัพท์ต่างๆได้มากขึ้น ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ดูและผู้ฟัง เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ และทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

5.6 ผู้สอนทบทวนการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง และใช้คำพ้องและการใช้ความหมายตรงกันข้ามในภาษาจีนกลาง คำพูดซ้ำๆที่ซ้ำบ่อยๆ นำมาเพิ่มเติมในการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยเสริมให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนกลางได้เพิ่มขึ้น เมื่อจบกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนที่5.5แล้ว

5.7 ผู้สอนให้ ผู้เรียนช่วยออกเสียงตามคำศัพท์แต่ละคำด้วยเสียงดัง ๆ และผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้งมาช่วยสอนโดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และเกิดความสงสัย ยังไม่เข้าใจ โดยผู้สอนเป็นผู้ตอบด้วยการแสดงความคิดในการตอบปัญหานั้น ให้ปรากฏออกมาเป็นคำพูดของความคิดนั้นออกมาดังๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจในวิธีคิดและได้รับความรู้จากการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อตอบคำถามแล้วผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นภาษาจีนกลางเพื่อฝึกทักษะในการคิดและพูด เพิ่มเติมการใช้กิจกรรมการพัฒนาการจำด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยเขียนคำศัพท์ตามคำบอก และการเขียนคำแปลตามคำบอก ทบทวน

การร้องเพลงจีน ผู้สอนให้การจูงใจด้วยการให้คะแนนกลุ่ม จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นเต้นในการเรียนรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

5.8 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่กลุ่มได้วางแผนและกำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วเข้ามาเป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.9 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทบทวนบทเรียนด้วยการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้วางแผนไว้แล้ว เช่นผู้เรียนอาจใช้วิธีการจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ เป็นต้น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางปฏิบัติเมื่อประสบปัญหาหรือเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งใด จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ โครงร่างการแสดง บทบาทสมมติ รูปภาพ ซีดี เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยผู้เรียนปรับงานให้มีความเหมาะสมต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติได้ในการทำงานกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงอาจทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการบอกเป็นนัยๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ซีดี เพลงจีน เว็บไซต์ต่างๆในค้นหาความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน และคอยดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ตั้งใจทำงานที่มอบหมาย จนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน ให้เป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะ ช่วยแก้ไข เขียนคำแนะนำ หรืออธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้นจนกระทั่งงานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกใบตรวจสอบรายการในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การทบทวนบทเรียน 10

5.10 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของใจของผู้เรียน ด้วยการพูดให้กำลังใจและเป็นที่ยอมรับให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว รวมทั้งเป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกวิตกกังวลจาก การเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติตามได้ รวมทั้งเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้เวลาผู้เรียน 15 นาทีในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ แต่ถ้าผู้เรียนยังเขียนไม่เสร็จก็จะยืดหยุ่นเวลาได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ ในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ผู้สอนจะอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจและสบายใจ

ก่อนว่าผู้เรียนสามารถเขียนในสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนในแต่ละวัน ปัญหาความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ผู้เรียนมีความต้องการ หรือไม่เข้าใจได้ทุกอย่างโดยที่ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะมีผลอย่างไรหรือไม่ ผู้เรียนจะเขียนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจอย่างไรกับการเรียนรู้ กับเพื่อน ตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ และข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในบันทึกอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะช่วยลดความคับข้องใจให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการสนทนาพูดคุยเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้งผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการสนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้สนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถพูดในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด รวมทั้งปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือเวลาในการสนทนาพูดคุยไม่เพียงพอ ก็จะสามารถเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี หลังจากที่ผู้เรียนเขียนเสร็จแล้วจะนำอนุทินการเรียนรู้ส่งให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เพื่อครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้นำข้อมูลจากการสนทนาพูดคุยกับผู้เรียนและข้อมูลอนุทินการเรียนรู้ รวมทั้งการบันทึกประจำวันของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในระหว่างการเรียนรู้เพื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมาประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และสามารถปฏิบัติงานอย่างไร ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนอย่างไร และผู้เรียนควรได้รับความช่วยเหลืออย่างไรต่อไป ตลอดจนผู้เรียนมีปัญหายุ่งยาก เกิดความรู้สึกอึดอัด ความคับข้องใจอย่างไรหรือไม่ การเขียนอนุทินการเรียนรู้เป็นการเขียนบันทึกของผู้เรียนรายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่งหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำอนุทินการเรียนรู้มาประชุมเพื่อเตรียมการสอนเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการช่วยให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงมีเวลาทำความเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น รวมทั้งสามารถหาวิธีการในการสอนเพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้ ตามความสามารถของผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานต่างๆ สำเร็จด้วยตนเอง เมื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงพบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมสำเร็จได้ด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียนแล้ว ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆ ลด การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆ ลง

5.11 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานอยู่ และเมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความมั่นใจในการนำเสนอการเรียนรู้ในกลุ่ม ผู้เรียนทั้งกลุ่มจะทำการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณแสดงความพร้อมให้ผู้สอนทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำอีกครั้ง เมื่อมีผู้ต้องการ

ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้สอน ชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติมในรายบุคคล พร้อมเขียนบันทึก คำแนะนำและให้แบบฝึกหัดกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำกลับไปฝึกทบทวน หากผู้สอนพบว่า ผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะช่วยเหลือจนผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในช่วงบ่ายเป็นการดำเนินกิจกรรมการสอนการนวดบรรเทา อาการ 10 อาการแต่ละวันจะ เรียน 2 บทโดยใช้การเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมศักยภาพ ดังนี้

5.12 ผู้สอนใช้การบรรยาย พร้อมกับการใช้รูป ภาพสรีระร่างกายมนุษย์มา ประกอบการ สอน และกำหนดจุดที่ใช้ในการนวดเพื่อบรรเทาอาการต่างๆ ผู้สอนใช้การสาธิต ทำเป็นแบบอย่าง ทีละขั้นตอน พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้เรียนดู และทำความเข้าใจก่อน 1 รอบ หากผู้เรียน มีข้อสงสัยให้ ผู้เรียนสามารถสอบถามได้

5.13 ผู้สอนให้ผู้เรียนเป็นตัวแบบ ผู้สอนสาธิตอีกครั้ง แล้ว ให้ผู้เรียนจับคู่ทำตาม ผู้สอนที ละขั้นตอน เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามเมื่อพบกับลูกค้าที่มีอาการต่างๆควร ใช้วิธีการนวดแบบใด ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดดีๆ มาใช้ในการตอบคำถาม ด้วยการนวดเป็น แบบอย่างและคิดออกมาเป็นคำพูดให้ผู้เรียนรู้ความคิดในการแก้ปัญหาของผู้สอน หลังจากนั้น ผู้สอนคิดคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน และช่วยเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนในแต่ละบุคคลเพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกัน

5.14 ผู้สอนให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่ม ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ครูพี่เลี้ยงสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มี ความสามารถมากกว่า มีความรู้ในเรื่องที่เรียนแล้วให้เป็นผู้ช่วยสอนกับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือยังไม่เข้าใจให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.15 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจับคู่ตรวจสอบ โดยให้ผู้เรียนจับคู่ปฏิบัติ และให้ผู้เรียนที่ เหลืออยู่ทำหน้าที่เสนอแนะเพิ่มเติม เสร็จแล้วสลับหน้าที่กัน

5.16 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการบันทึกการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อ ประเมินความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคลในแต่ละวัน ช่วยแนะนำทรัพยากรการเรียนรู้ การใช้ซีดี สื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วย ตนเอง เมื่อผู้เรียนมีปัญหาหรือความคับข้องใจ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะให้กำลังใจพูดคุยสนทนา และช่วยแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรังเกียจกังวลในความผิดพลาด ในการแสดงออก และผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

5.17 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5.18 เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มพร้อมสำหรับการตรวจสอบผู้เรียนทั้งกลุ่มส่งสัญญาณด้วยการบวมสี เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะนำเสนอให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้ เรื่องการนวดบรรเทาอาการในแต่ละบท ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ตรวจสอบ หากผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติได้หรือเกิดความไม่เข้าใจในการเรียนรู้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ยังคงช่วยผู้เรียนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในขั้นตอนที่ 5.1 และ ขั้นตอนที่ 5.2 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมในวันแรกใช้เวลา 3 ชั่วโมง และในขั้นตอนที่ 5.3 ถึง ขั้นตอนที่ 5.18 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละวันใช้เวลา 4 ชั่วโมง

ขั้นประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง(รายละเอียดอยู่ใน ภาคผนวก ฉ)เมื่อจบบทเรียนแต่ละบท แล้วส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ผู้สอนให้แบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ในบทเรียนแต่ละบท ในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนให้โจทย์คำถามกับผู้เรียนในการประยุกต์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันคิดออกแบบ ในกลุ่มอย่างอิสระ แล้วนำเสนอผลการเรียนรู้โดยแสดงละคร สาทิต หรือแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยมีผู้สอนและชาวจีนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพใน สปา ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 100 ชั่วโมง ณ ภูมิลำเนาของกลุ่มทดลอง ระหว่างวันที่ 2 - 30 เมษายน พ.ศ. 2555 โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวันและบันทึกวินิจฉัยอาการของลูกค้าที่มารับบริการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง) ทางด้านการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย และการบำบัดรักษาอาการให้ครอบคลุมกลุ่มอาการตามที่

กำหนดไว้ รวมทั้งการนำความรู้ภาษาจีนกลางไปใช้ มีการศึกษาภาษาจีนกลางด้วยตนเองอย่างไร และได้นำไปใช้กับลูกค้าชาวจีนหรือไม่อย่างไร โดยฝึกปฏิบัติเฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะเข้าไปพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและตรวจสอบการปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียนกลุ่มทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ทุกวันศุกร์ที่ 6, 13, 20 และ 27 เมษายน พ.ศ. 2555 ตั้งแต่เวลา 9.00 – 12.00 น.) รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง (12 ชั่วโมง) และผู้เรียนจะต้องส่งอนุทินการเรียนรู้ และบันทึกวินิจัยอาการของลูกค้าตามคู่มือการฝึกปฏิบัติให้กับผู้วิจัยเมื่อมาพบกันในระยะที่ 3

ระยะที่ 3 การนำเสนอผลการฝึกทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และการประเมินผลโปรแกรม เพื่อศึกษา ปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องของการนำไปทดลองใช้ ในวันที่ 30 เมษายน 2555 เวลา 9.00 น.- 18.00 น.เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ขั้นที่ 7 การวัดผลลัพธ์และการประเมินผล

7.1 การประเมินผลหลังการทดลอง ผู้วิจัยประเมินผลกลุ่มทดลองด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาดังนี้

7.1.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

7.1.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

7.1.1.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

7.1.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

7.1.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

7.1.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10

อาการ

7.1.2.1 ความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

7.1.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

7.1.2.3 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วย

ตนเอง

7.1.2.4 แบบวัดเจตคติทางการเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

7.1.3 แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

7.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เกณฑ์วัดความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ เจตคติ (Attitude) ดังนี้

7.2.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ ความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลาง และความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางความรู้ก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลอง ด้วยค่าทดสอบ t (t-test)

7.2.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ ทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลาง และทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางทักษะก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลอง ด้วยค่าทดสอบ t (t-test)

7.2.3 ประเมินเจตคติผู้เรียนทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ เจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของ เจตคติก่อนและหลังทดลองของกลุ่มทดลองด้วยค่าทดสอบ t (t-test)

ระยะที่ 3 ศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้

เป็นการศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขของการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

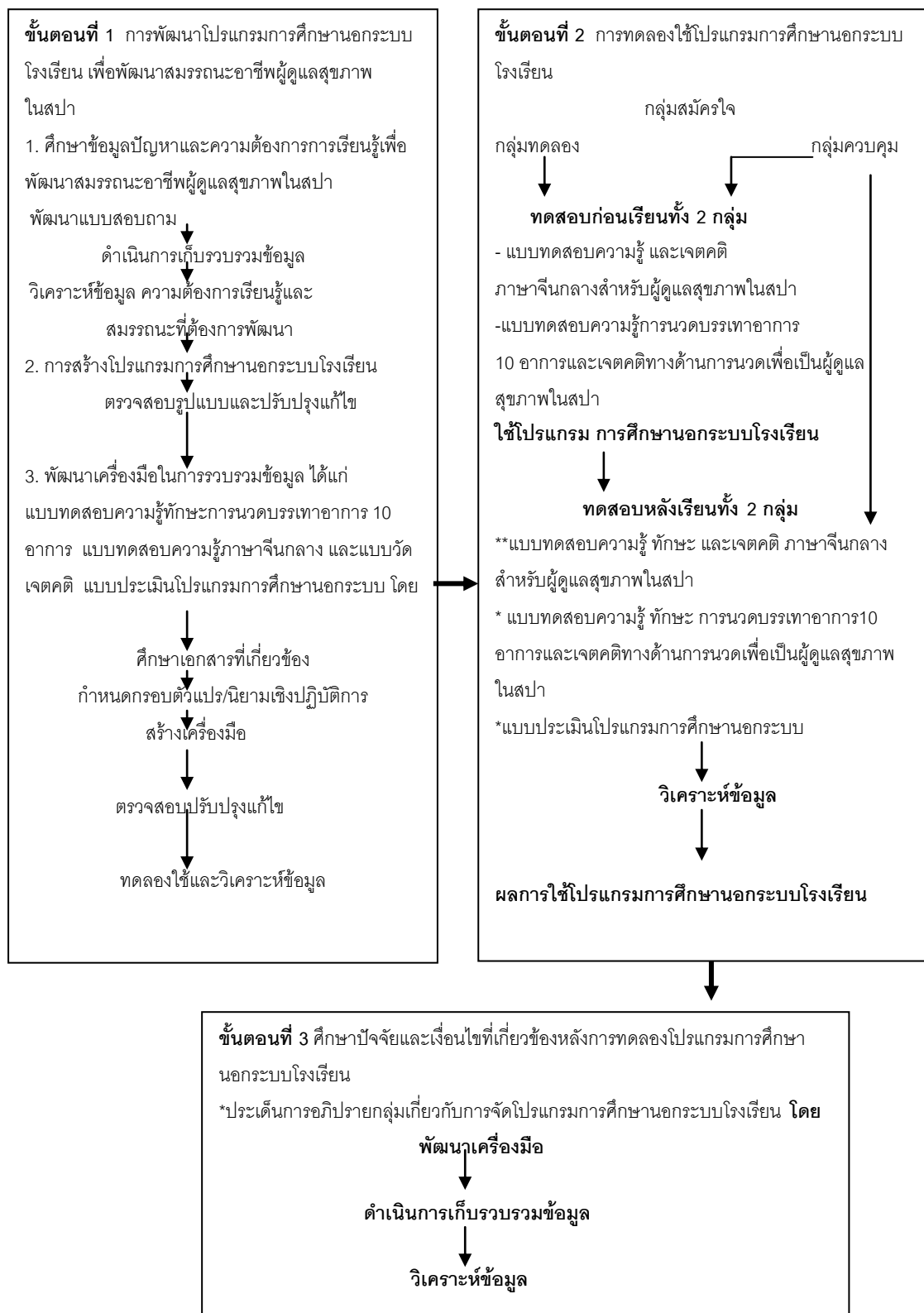
1. พัฒนาประเด็นการ อภิปรายกลุ่มทดลอง เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยกำหนดประเด็นไว้คือ 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5.กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7.แหล่งข้อมูลและสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัด ผลและประเมินผล (Zinser,1995) ข้อดี และข้อควรปรับปรุง พร้อมข้อเสนอแนะ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ)แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน(รายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของสำนวนภาษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเนื้อหาของหัวข้อการอภิปรายมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินการศึกษา,2545) จากการวิเคราะห์ได้ผลค่าความสอดคล้องระดับ 1.0 (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ) แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า

ประเด็นในการอภิปรายกลุ่มเพื่อศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้อภิปรายกลุ่มได้

2. ดำเนินการอภิปรายกลุ่มทดลอง โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบอภิปรายกลุ่มที่พัฒนาไว้ เป็นแนวทางในการสนทนา ภายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว

3. วิเคราะห์ข้อมูลการอภิปรายกลุ่มโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นที่เป็นองค์ประกอบของโปรแกรมคือ 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5.กิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7.แหล่งข้อมูลและสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ที่จำเป็น ในการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

ภาพที่ 12 แสดงลำดับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ระยะที่ 2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยใช้แบบสอบถามผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับข้อมูลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.1.1 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปราบกฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงภูมิหลังของผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ข้อมูลแสดงภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	7.50
หญิง	111	92.50
รวม	120	100.00
2. อายุ		
18 – 30 ปี	16	13.33
31 - 40 ปี	22	18.33
41 - 50 ปี	55	45.84
51 - 60 ปี	25	20.83
61 - 65 ปี	2	1.67
รวม	120	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	28	23.33
สมรส	61	50.84
หย่า	22	18.33
หม้าย	9	7.50
รวม	120	100.00
4. สถานที่ทำงาน		
ร้านส่วนตัว	42	35.00
ร้านนวดแผนไทยและสปา	78	65.00
รวม	120	100.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อมูลแสดงภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงาน		
1 - 5 ปี	92	76.67
6 - 10 ปี	15	12.50
11 - 15 ปี	8	6.67
16 - 20 ปี	5	4.16
รวม	120	100.00
6. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	45	37.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	0	0.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	60	50.00
ปริญญาตรี	15	12.50
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	120	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.50 และเป็นเพศชายร้อยละ 7.50 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41 -50 ปี (ร้อยละ 45.84) อายุ 51- 60 ปี (ร้อยละ 20.83) อายุ 31-40 (ร้อยละ 18.33) อายุ 18 - 30 (ร้อยละ 13.33) และ อายุ 61-65 (ร้อยละ 1.67) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.84) สถานภาพโสด (ร้อยละ 23.33) หย่า (ร้อยละ 18.33) และหม้าย (ร้อยละ 7.50) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในร้านนวดแผนไทยและสปา (ร้อยละ 65.00) และ ทำงานร้านส่วนตัว (ร้อยละ 35.00) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเป็นเวลา 1 - 5 ปี (ร้อยละ 76.67) 6 - 10 ปี (ร้อยละ 12.50) 11 - 15 ปี (ร้อยละ 6.67) 16-20 ปี (ร้อยละ 4.16) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 50.00) ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 37.50) และระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในประเด็นที่แสดงถึงความต้องการการเรียนรู้และความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการการเรียนรู้และความต้องการในการจัดกิจกรรมของกลุ่มทดลองดังได้ผลโดยมีรายละเอียดตามตารางต่อไป

ตารางที่ 13 ความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

หัวข้อ (n = 120)	\bar{X}	S.D	ระดับความต้องการ
ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง			
1.การทักทายและการแนะนำตัวเอง	5.00	.00	มากที่สุด
2.การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า	5.00	.00	มากที่สุด
3.การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ	4.59	.59	มากที่สุด
4.การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าเตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผนไทยและสปา	5.00	.00	มากที่สุด
5.การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา	4.77	.52	มากที่สุด
6.การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะที่ให้บริการนวดแผนไทยและสปา	5.00	.00	มากที่สุด
7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า	5.00	.00	มากที่สุด
8. การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า	5.00	.00	มากที่สุด
9.การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป	4.36	.73	มาก
10.การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า	4.04	.48	มาก
รวม	4.78	.13	มากที่สุด

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อ (n = 120)	\bar{X}	S.D	ระดับความต้องการ
ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ			
1.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ	4.59	.50	มากที่สุด
2.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดคอ	4.59	.50	มากที่สุด
3.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่าและไหล่	4.59	.50	มากที่สุด
4.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดแขน	4.18	.39	มาก
5.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อศอกและข้อมือ	4.31	.48	มาก
6.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเอวและปวดหลัง	5.00	.00	มากที่สุด
7.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดสะโพก	4.45	.51	มาก
8.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดขา	4.77	.43	มากที่สุด
9.การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า	5.00	.00	มากที่สุด
10.การนวดเพื่อบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง	5.00	.00	มากที่สุด
รวม	4.65	.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 ความต้องการเรียนรู้ในด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการการเรียนรู้ ด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$)

ความต้องการเรียนรู้ที่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีดังนี้ การทักทายและการแนะนำตนเอง ($\bar{X} = 5.00$), การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า ($\bar{X} = 5.00$) การให้คำแนะนำลูกค้าเตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผนไทยและสปา ($\bar{X} = 5.00$) การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะที่ให้บริการนวดแผนไทยและสปา ($\bar{X} = 5.00$) การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า ($\bar{X} = 5.00$) การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา ($\bar{X} = 4.77$) และ การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ

ความต้องการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากมีการเรียงตามลำดับดังนี้ การขอต่อเวลารับบริการ และนัดหมายเวลาถูกค่าครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.36$) และการบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

ในด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ พบว่ากลุ่ม ตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนรู้ทักษะการ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการในหัวข้อ 1-10 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

ความต้องการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดมีการเรียงลำดับดังนี้ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเอวและปวดหลัง ($\bar{X} = 5.00$) การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า ($\bar{X} = 5.00$) การนวดเพื่อบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง ($\bar{X} = 5.00$) การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดขา ($\bar{X} = 4.77$) การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ ($\bar{X} = 4.59$) การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดคอ ($\bar{X} = 4.59$) และ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่าและไหล่ ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ

ความต้องการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากมีการเรียงลำดับดังนี้ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดสะโพก, การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อศอก-ข้อมือ ($\bar{X} = 4.31$) และ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดแขน ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ประสิทธิภาพการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา	11	9.12
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา	109	90.83
รวม	120	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.83) ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปามาก่อนและมีผู้เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปามาแล้ว (ร้อยละ 9.12)

ตารางที่ 15 ความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป	116	96.67
ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้สุขภาพในสปป	4	3.33
รวม	120	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ96.67) ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป มีผู้ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป (ร้อยละ 3.33)

1.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะเวลา และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดโปรแกรมการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป

ตารางที่ 16 จำนวนวันและเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปป

จำนวนวันและเวลาที่เหมาะสม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เวลา 9.00 – 18.00 น.	44	36.67
เวลา 9.00 - 14.00 น.	76	63.33
รวม	120	100

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ63.33) มีความเห็นว่าเวลาที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปปควรใช้เวลา 9.00 – 14.00 น. และ เวลา 9.00 – 18.00 น. (ร้อยละ 36.67)

ตารางที่ 17 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพใน
สปลา

ช่วงเวลาที่เหมาะสม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กุมภาพันธ์	22	18.33
มีนาคม	55	45.83
เมษายน	43	35.84
รวม	120	100

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.83) มีความเห็นว่าช่วงเวลาที่
เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปลาคือช่วงเดือนมีนาคม
รองลงมาเป็นช่วงเวลา เดือนเมษายน (ร้อยละ 35.84) และ เดือนกุมภาพันธ์ (ร้อยละ 18.33)
ตามลำดับ

**1.1.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัด
โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปลา**

ตารางที่ 18 รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปลา

กิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การบรรยาย	16	13.33
การฝึกปฏิบัติจริง	33	27.50
การระดมสมอง	6	5.00
การทำกรณีศึกษา	11	9.17
การสาธิต	27	22.50
การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	11	9.17
การเล่นบทบาทสมมุติ	10	8.33
การศึกษาดูด้วยตัวเอง	6	5.00
รวม	120	100

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรมที่ควรใช้ในการเสริมสร้างความเข้าใจ
เนื้อหาควรเป็นการฝึกปฏิบัติจริง (ร้อยละ 27.50) การสาธิต (ร้อยละ 22.50) การบรรยาย

(ร้อยละ 13.33) การทำกรณีศึกษา และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น(ร้อยละ 9.17) การเล่นเกมบทบาทสมมติ (ร้อยละ 8.33) และการระดมสมอง และการศึกษาด້วยตนเอง (ร้อยละ 5.00) ตามลำดับ

1.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

1.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการและเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. กลุ่มผู้เรียน

เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีอายุ 18-65 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

3. ผู้สอน /ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ผู้สอนในการจัดโปรแกรม มีผู้สอน 2 ท่าน คือผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยผู้สอนแต่ละท่านมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางโดยผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่4 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารในหัวข้อที่กว้างขวางขึ้นและสามารถสื่อสารกับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ได้อย่างคล่องแคล่ว เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 1,200 คำ(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,2556: ออนไลน์) โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการ

เรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีคุณสมบัติโดยได้รับใบประกาศนียบัตร เป็นวิทยากรครูผู้สอนทาง ด้านการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย ตามมาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุข และมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร 5 ปีขึ้นไป โดยผู้สอนมาจากสมาคม แพทย์แผนไทยและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการ เรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi)คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้ ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของ กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 3 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ ภาษาจีนกลางสื่อสารเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน และท่องเที่ยวในประเทศจีน โดย เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 600 คำ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,2556:ออนไลน์)โดยผู้สอน มาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วย เสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4. เนื้อหาสาระ

ขอบเขตของเนื้อหา แบ่งเป็น 2 หมวดคือ

1. ทักษะทางด้าน การสื่อสารภาษาจีน กลางประกอบด้วยเนื้อหา 1.การทักทาย และ การแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3.การถามและ ตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4. การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวด แผนไทย และ สปา 5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา 6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึก ของลูกค้า 7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8. การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการ เจ็บป่วยของลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การบอก ให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2. ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ประกอบด้วย 1.อาการปวดศีรษะจากความเครียด 2.ปวดคอ 3.ปวดบ่าและไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอกและข้อมือ 6.ปวดเอวและปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน

ขั้นนำ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ดังนี้

1.1 ผู้สอนจัดบรรยากาศทางกายภาพได้แก่ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสบายใกล้ขีดธรรมชาติอากาศถ่ายเทได้ดี จัดสถานที่และมุมกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน

1.2 ผู้สอนสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอนให้การเสริมแรง ให้แรงจูงใจด้วยการให้รางวัล และใช้คำพูดที่ให้กำลังใจ

ขั้นวางแผน

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้สอนดำเนินการโดย แบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มคละอายุของผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน แต่ละกลุ่มจะมีครูพี่เลี้ยง 1 คน ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ หลังจากนั้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน เมื่อในกลุ่มวางแผนการเรียนรู้และได้หัวข้อการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน

ผู้สอนแจกแบบสอบถามความต้องการเรียนรู้ในหัวข้อต่างๆ ให้กับผู้เรียน ผู้สอนอธิบายรายละเอียดแบบสอบถามความต้องการสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ และ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยยกตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจชัดเจนได้มากขึ้น ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อมีสิ่งใดที่ไม่เข้าใจ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์

ที่ชัดเจนได้อย่างอิสระ โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ เมื่อผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการเรียบร้อยแล้ว หัวหน้ากลุ่มนำเสนอความต้องการของแต่ละกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่ แล้วผู้สอนนำความต้องการและวัตถุประสงค์ของทุกกลุ่มมาสรุปพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้

ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสนใจและมั่นใจที่จะกระทำ เช่น การจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ การใช้สื่อซีดี การอภิปราย การสาธิต การเล่นเกม เป็นต้น โดยในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มของผู้เรียนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่ม โดยมีผู้สอนและ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้แนะนำทางเลือก ช่วยขจัดปัญหาอุปสรรค ความสงสัยต่างๆที่เกิดขึ้น และ แนะนำว่ากิจกรรมใดน่าจะเหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมและอยู่ในขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น เมื่อผู้เรียนออกแบบวิธีการเรียนรู้ร่วมกันเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้หัวหน้ากลุ่มนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ขั้นเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน

ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ผสมผสานการฝึกทักษะภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไปด้วยกัน ผู้สอน จัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ดังนี้

5.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างความสนใจของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถามทำไม อย่างไร ให้ผู้เรียนตอบ และให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คะแนนกับผู้ตอบคำถาม ผู้สอนยกตัวอย่างผู้ที่มีความรู้ภาษาจีนสำหรับใช้ในสปาปัจจุบันสามารถมีรายได้ที่ดี และเชิญชาวจีนขึ้นมาพูดให้คำแนะนำในการเรียนภาษาจีนกลางเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

5.2 ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน ในครั้งแรกที่มีการเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัว และเข้าใจในขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้งหมด

5.3 ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นในแต่ละวัน ด้วยการสอนโยคะ ซึ่งประกอบด้วยการฝึกสมาธิ และการบรรเทาอาการด้วยการฝึกทำโยคะฤๅษีตัดตน ซึ่ง ผู้สอนเปิดดนตรีบรรเลงเบาๆให้ผู้เรียนนั่งสมาธิ เพื่อเป็นการฝึกสมาธิตามแบบการฝึกโยคะ ประมาณ 5 นาที เป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

5.4 ผู้สอน สอนโยคะแบบฤๅษีตัดตนสำหรับบรรเทาอาการแต่ละอาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการฝึกด้วยตนเองและนำไปแนะนำลูกค้าในการบรรเทาอาการต่างๆได้ด้วยตนเอง รวมทั้งทำให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ และพร้อมที่จะเรียนในวิชาต่อไป ผู้สอนจะทำการ สอนท่าฤๅษีตัดตนวันละ 2 ท่า และมีการทบทวนในแต่ละท่าทุกวัน จนเรียนครบทั้ง 10 ท่า โดยผู้สอนเป็นแบบอย่างทีละขั้นตอนให้ผู้เรียนดู 1 รอบในท่าที่เรียนตามคู่มือการเรียนการสอนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ตามลำดับ พร้อมทั้งอธิบายทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอน

5.5 เมื่อฝึกโยคะแล้วผู้สอนจัดกิจกรรมการสอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนจัดเก้าอี้เป็นวงกลมใหญ่ เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์กันที่ดี ผู้สอนสาธิตการออกเสียง ด้วยการอ่านดั่งๆ 1 รอบ และอธิบายแปลความหมายคำศัพท์ด้วยการเขียนบนกระดาน พร้อมทั้งออกเสียงที่ช้าและชัดเจน ในแต่ละบทเรียนแต่ละวันจะใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้บัตรคำเสริมมาต่อเป็นประโยค การเล่นเกม การสอนคำพ้อง ความหมายตรงกันข้าม การใช้จิ๊กซอว์ การใช้เพลง ซีดี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพเพื่อช่วยผู้เรียนสามารถจำคำศัพท์ต่างๆได้มากขึ้น ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนเป็นผู้ดูและผู้ฟัง เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ และทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

5.6 ผู้สอนทบทวนการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง และใช้คำพ้องและการใช้ความหมายตรงกันข้ามในภาษาจีนกลาง คำพูดซ้ำๆที่ใช้อย่างน้อยๆ นำมาเพิ่มเติมในการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยเสริมให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ภาษาจีนกลางได้เพิ่มขึ้น เมื่อจบกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นตอนที่ 5.5 แล้ว

5.7 ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยออกเสียงตามคำศัพท์แต่ละคำด้วยเสียงดัง ๆ และผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้งมาช่วยสอนโดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และเกิดความสงสัย ยังไม่เข้าใจ โดยผู้สอนเป็นผู้ตอบด้วยการแสดงความคิดในการตอบปัญหานั้น ให้ปรากฏออกมาเป็นคำพูดของความคิดนั้นออกมาดั่งๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในวิธีคิดและได้รับความรู้จากการแก้ปัญหาต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน เมื่อตอบคำถามแล้วผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นภาษาจีนกลางเพื่อฝึกทักษะในการคิดและพูด เพิ่มเติมการใช้กิจกรรมการพัฒนาการจำด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนช่วยเขียนคำศัพท์ตามคำบอก และการเขียนคำแปลตามคำบอก ทบทวนการร้องเพลงจีน ผู้สอนให้การจูงใจด้วยการให้คะแนนกลุ่ม จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

5.8 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่กลุ่มได้วางแผนและกำหนดไว้แล้ว ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ

ในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วเข้ามาเป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.9 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทบทวนบทเรียนด้วยการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้วางแผนไว้แล้ว เช่นผู้เรียนอาจใช้วิธีการจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมุติ เป็นต้น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางปฏิบัติเมื่อประสบปัญหาหรือเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งใด จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ โครงร่างการแสดงผลบทบาทสมมุติ รูปภาพ ซีดี เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยผู้เรียนปรับงานให้มีความเหมาะสมต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่แต่ละบุคคลจะปฏิบัติได้ในการทำงานกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงอาจทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด รวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับด้วยการบอกเป็นนัยๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ซีดี เพลงจีน เว็บไซต์ต่างๆในค้นหาความรู้เพิ่มเติมให้กับผู้เรียน และคอยดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้ตั้งใจทำงานที่มอบหมาย จนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน ให้เป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะ ช่วยแก้ไข เขียนคำแนะนำ หรืออธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหาจนกระทั่งงานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกใบตรวจสอบรายการในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การนวดบรรเทาอาการ 10

5.10 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน ด้วยการพูดให้กำลังใจ และเป็นທີ່ปรึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว รวมทั้งเป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียน ไม่รู้สึกวิตกกังวลจากการเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้เวลาผู้เรียน 15 นาทีในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ แต่ถ้าผู้เรียนยังเขียนไม่เสร็จก็จะยืดหยุ่นเวลาได้ตามที่ผู้เรียนต้องการ ในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ผู้สอนจะอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจและสบายใจก่อนว่าผู้เรียนสามารถเขียนในสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนในแต่ละวัน ปัญหาความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ผู้เรียนมีความต้องการ หรือไม่เข้าใจได้ทุกอย่างโดยที่ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะมีผลอย่างไรหรือไม่ ผู้เรียนจะเขียนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจอย่างไรกับการเรียนรู้ กับเพื่อน ตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ และข้อเสนอแนะต่างๆ ลง

ในบันทึกอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะช่วยลดความคับข้องใจให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการสนทนาพูดคุยเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้งผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการสนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้สนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถพูดในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด รวมทั้งปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือเวลาในการสนทนาพูดคุยไม่เพียงพอ ก็จะสามารถเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี หลังจากที่ผู้เรียนเขียนเสร็จแล้วจะนำอนุทินการเรียนรู้นี้ส่งให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เพื่อครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้นำข้อมูลจากการสนทนาพูดคุยกับผู้เรียนและข้อมูลอนุทินการเรียนรู้ รวมทั้งการบันทึกประจำวันของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในระหว่างการเรียนรู้เพื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมาประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และสามารถปฏิบัติงานอย่างไร ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนอย่างไร และผู้เรียนควรได้รับความช่วยเหลืออย่างไรต่อไป ตลอดจนผู้เรียนมีปัญหาอุปสรรค เกิดความรู้สึกอึดอัด ความคับข้องใจอย่างไรหรือไม่ การเขียนอนุทินการเรียนรู้เป็นการเขียนบันทึกของผู้เรียนรายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่งหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำอนุทินการเรียนรู้มาประชุมเพื่อเตรียมการสอนเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการช่วยให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงมีเวลาทำความเข้าใจกับผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น รวมทั้งสามารถหาวิธีการในการสอนเพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้ ตามความสามารถของผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานต่างๆสำเร็จด้วยตนเอง เมื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงพบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมสำเร็จได้ด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียนแล้ว ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆลด การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆลง

5.11 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานอยู่ และเมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความมั่นใจในการนำเสนอการเรียนรู้ในกลุ่ม ผู้เรียนทั้งกลุ่มจะทำการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณแสดงความพร้อมให้ผู้สอนทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำอีกครั้ง เมื่อมีผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้สอนชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติมในรายบุคคล พร้อมเขียนบันทึกคำแนะนำและให้แบบฝึกหัดกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำกลับไปฝึกทบทวน หากผู้สอนพบว่าผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะช่วยเหลือจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในช่วงบ่ายเป็นการดำเนินกิจกรรมการสอนการนวดบรรเทา อาการ 10 อาการแต่ละวันจะเรียน 2 บทโดยใช้การเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมศักยภาพ ดังนี้

5.12 ผู้สอนใช้ การบรรยาย พร้อมกับการใช้รูป ภาพสรีระร่างกายมนุษย์มาประกอบการสอน และกำหนดจุดที่ใช้ในการนวดเพื่อบรรเทาอาการต่างๆ ผู้สอนใช้การสาธิต ทำเป็นแบบอย่างทีละขั้นตอน พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้เรียนดู และทำความเข้าใจก่อน 1 รอบ หากผู้เรียนมีข้อสงสัยให้ผู้เรียนสามารถสอบถามได้

5.13 ผู้สอนให้ผู้เรียนเป็นตัวแบบ ผู้สอนสาธิตอีกครั้ง แล้ว ให้ผู้เรียนจับคู่ทำตามผู้สอนทีละขั้นตอน เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามเมื่อพบกับลูกค้าที่มีอาการต่างๆ ควรใช้วิธีการนวดแบบใด ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดต่างๆ มาใช้ในการตอบคำถาม ด้วยการนวดเป็นแบบอย่างและคิดออกมาเป็นคำพูดให้ผู้เรียนรู้ความคิดในการแก้ปัญหาของผู้สอน หลังจากนั้นผู้สอนคิดคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน และช่วยเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในแต่ละบุคคลเพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกัน

5.14 ผู้สอนให้ผู้เรียน แต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่ม ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อเพิ่มเติมความรู้ ครูพี่เลี้ยงสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่า มีความรู้ในเรื่องที่เรียนแล้วให้เป็นผู้ช่วยสอนกับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้หรือยังไม่เข้าใจให้สามารถเรียนรู้ไปด้วยกัน

5.15 ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจับคู่ตรวจสอบ โดยให้ผู้เรียนจับคู่ปฏิบัติ และให้ผู้เรียนที่เหลืออยู่ทำหน้าที่เสนอแนะเพิ่มเติม เสร็จแล้วสลับหน้าที่กัน

5.16 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการบันทึกการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อประเมินความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคลในแต่ละวัน ช่วยแนะนำทรัพยากรการเรียนรู้ การใช้ชีต สื่อการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนมีปัญหาหรือความคับข้องใจ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะให้กำลังใจพูดคุย สนทนาและช่วยแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกวิตกกังวลในความผิดพลาดในการแสดงออก และผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

5.17 ผู้สอนคอยตรวจสอบติดตามดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5.18 เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มพร้อมสำหรับการตรวจสอบผู้เรียนทั้งกลุ่มส่งสัญญาณด้วยการบวมสี เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะนำเสนอให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้เรื่องการนวดบรรเทาอาการในแต่ละบท ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ตรวจสอบ หาก

ผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติได้หรือเกิดความไม่เข้าใจในการเรียนรู้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มยังคงช่วยผู้เรียนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

ในขั้นตอนที่ 5.1 และ ขั้นตอนที่ 5.2 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมในวันแรกใช้เวลา 3 ชั่วโมง และในขั้นตอนที่ 5.3 ถึง ขั้นตอนที่ 5.18 เป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละวันใช้เวลา 4 ชั่วโมง

ขั้นประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง(รายละเอียดอยู่ใน ภาคผนวก ฉ)เมื่อจบบทเรียนแต่ละบท แล้วส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ผู้สอนให้แบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ในบทเรียนแต่ละบท ในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนให้โจทย์คำถามกับผู้เรียนในการประยุกต์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันคิดออกแบบ ในกลุ่มอย่างอิสระ แล้วนำเสนอผลการเรียนรู้โดยแสดงละคร สานิต หรือแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยมีผู้สอนและชาวจีนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ผลของการดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนนี้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้เรียนมา คือความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ10อาการ มาใช้ในการประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ทำให้สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

6. ระยะเวลา

การจัดโปรแกรมใช้เวลาทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลาคือ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา เป็นลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding)โดยเข้าร่วมกิจกรรม ในวันจันทร์ –

วันศุกร์ระยะเวลา ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. เป็นเวลา 10 วัน (40 ชั่วโมง) ระหว่างวันที่ 19 - 30 มีนาคม พ.ศ. 2555

2. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ซีดีเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง (100 ชั่วโมง) ระหว่างวันที่ 2 - 30 เมษายน พ.ศ. 2555

3. การนำเสนอผลการฝึก ปฏิบัติด้วยคู่มือการฝึกทักษะด้วยตนเองเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในด้าน ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และทักษะ การสื่อสารภาษาจีน กลาง และการประเมินผลโปรแกรมเพื่อศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขของการนำ โปรแกรมไปทดลองใช้ ในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น.- 18.00 น.เป็นเวลา 10 ชั่วโมง

7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน

1. แหล่งความรู้ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา เช่น วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน ทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการปฏิบัติการ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2. สื่อการเรียนรู้ได้แก่สื่อบุคคล คือ วิทยากร เอกสารประกอบการสอน คู่มือการสอน รูปภาพวีธีร่างกายมนุษย์ วีดีทัศน์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหา บัตรคำภาษาจีน คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ เป็นต้น

8. สภาพแวดล้อม

1. สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการการ เคลื่อนไหวและการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การฝึกโยคะ การจับคู่มือฝึกทักษะ การแสดงละคร การ เล่นเกม การบวมสี เป็นต้น

2. เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท มีความเงียบสงบ ไม่รบกวนสมาธิใน การทำกิจกรรม

3. บรรยากาศมีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย ด้วยกลิ่นของอโรมา เสียงน้ำพุ การจัด ต้นไม้ ที่ให้บรรยากาศที่สดชื่น มีการฝึกสมาธิโดยใช้เสียงดนตรีเบาๆ ตลอดจน ลักษณะการให้ ความรู้ตามมุมต่างๆ และมีการบวมสีเพื่อเก็บคะแนน เพื่อสร้างบรรยากาศที่มีความกระตือรือร้น มี ความสนุกและเป็นกันเองระหว่างผู้เข้าอบรมและวิทยากร ระยะเวลาในการทำกิจกรรมสามารถ ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4. โต๊ะ เก้าอี้ เบาะนอน ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกตามความต้องการของผู้เรียน
5. มีอุปกรณ์การทำกิจกรรม เช่น สื่อโสตทัศน กระจดาษ ปากกา กระดานดำ คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ เป็นต้น

9. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

9.1 การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) ได้แก่

9.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.1.2 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.1.3 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.1.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

9.2 การประเมินผลหลังการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) ได้แก่

9.2.1 แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ประกอบด้วย

9.2.1.1 แบบทดสอบ ความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วย

ตนเอง

9.2.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.2 แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการ นวดบรรเทาอาการ 10

อาการประกอบด้วย

9.2.2.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.3 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการด้วยตนเอง

9.2.2.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ระยะที่ 2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นในตอนต้นที่ 1 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลจากการศึกษาในตอนต้นที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 ข้อมูลแสดงภูมิหลังของผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ข้อมูลแสดงภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	9.10
หญิง	40	90.90
รวม	44	100.00
2. อายุ		
18 – 30 ปี	2	4.50
31 - 40 ปี	5	11.40
41 - 50 ปี	11	25.00
51 - 60 ปี	21	47.70
61 - 65 ปี	5	11.40
รวม	44	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	11	25.00
สมรส	22	50.00
หย่า	7	15.90
หม้าย	4	9.10
รวม	44	100.00
4. สถานที่ทำงาน		
ส่วนตัว	20	45.50
ร้านนวดแผนไทยและสปา	24	54.50
รวม	44	100.00

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อมูลแสดงภูมิหลัง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงาน		
1 - 5 ปี	33	75.00
6 - 10 ปี	6	13.60
11 - 15 ปี	3	6.80
15 - 20 ปี	2	4.60
รวม	44	100.00
6. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	16	36.40
มัธยมศึกษาตอนปลาย	21	47.70
ปริญญาตรี	7	15.90
รวม	44	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 90.9) และเป็นเพศชาย (ร้อยละ 9.1) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีอายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 47.7) อายุ 41- 50 ปี (ร้อยละ 25.0) อายุ 61-65 และ อายุ 31-40 (ร้อยละ 11.4) และ อายุ 18 - 30 (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 50.0) สถานภาพโสด (ร้อยละ 25.0) หย่า (ร้อยละ 15.9) และหม้าย (ร้อยละ 9.1) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ทำงานในร้านนวดแผนไทยและสปา (ร้อยละ 54.5) และทำงานส่วนตัว (ร้อยละ 45.5) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเป็นเวลา 1 -5 ปี (ร้อยละ 75.0) 6 - 10 ปี (ร้อยละ 13.6) 11 - 15 ปี (ร้อยละ 6.8) 15-20 ปี (ร้อยละ 4.6) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 47.7) ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 36.4) และระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 15.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ประสพการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ
ในสปา

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา	4	9.09
ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา	40	90.91
รวม	44	100.00

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.91) ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปามาก่อนและมีผู้เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปามาแล้ว (ร้อยละ 9.09)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	18.77	2.65	.18	.85
กลุ่มควบคุม	22	18.91	2.15		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 21 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อนการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อน และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนการทดลอง	22	18.77	2.65	27.13	.00*
หลังการทดลอง	22	38.55	2.15		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 22 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อน และหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ทางด้านการสื่อสาร ภาษาจีนกลางสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลัง การทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนทดลอง	22	18.91	2.15	1.82	.07
หลังทดลอง	22	21.68	6.79		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 23 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อน และหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่ม ควบคุมมีความ แตกต่างกันอย่าง ไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาด้วยการบรรยาย กลุ่มควบคุมมี ความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลัง
การทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	38.55	2.15	11.10	.00*
กลุ่มควบคุม	22	21.68	6.79		

* P < 0.05

จากตารางที่ 24 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มควบคุม

2.3 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะ ความสามารถ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	3.69	.38	3.18	.00*
กลุ่มควบคุม	22	3.36	.29		

* P < 0.05

จากตารางที่ 25 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะ ความสามารถ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล

สุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นมีทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มควบคุม

2.4 ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเองของกลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติทักษะด้วยตนเองทางการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยมีการฝึกทักษะทางด้านความสามารถทางการพูด ทางด้านการฟัง และความสามารถทางการใช้คำศัพท์ทางภาษา จำนวน 100 ชั่วโมง เป็นเวลา 30 วัน จากการฝึกด้วยตนเองพบว่าผู้เรียนมีการฝึกทักษะด้วยตนเองตามตารางสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

ทักษะที่ฝึก	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านความสามารถในการฟังภาษาจีนกลาง			
1. การเข้าใจในประเด็นที่ฟัง	3.14	1.04	พอใช้
2. ความสามารถในการฟังและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน	2.96	.95	พอใช้
รวม	3.05	.96	พอใช้
ด้านความสามารถในการพูดภาษาจีนกลาง			
3. ความสามารถพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง	2.73	1.03	พอใช้
4. ความมั่นใจในการพูดโต้ตอบ	2.82	1.01	พอใช้
5. ความสามารถในการพูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา	2.68	1.04	พอใช้
รวม	2.74	.99	พอใช้
ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ภาษาจีนกลาง			
6. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย	2.77	.92	พอใช้
7. การเลือกใช้คำศัพท์ ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่พูด	2.77	.87	พอใช้
8. ความสามารถในการใช้คำศัพท์ในการถามได้อย่างถูกต้อง	2.68	.89	พอใช้
รวม	2.74	.86	พอใช้
ค่าเฉลี่ยรวม	2.84	.88	พอใช้

จากตารางที่ 26 พบว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ด้วยตนเองทั้ง 3 ด้านโดยมีค่าเฉลี่ยรวมพอใช้ ($\bar{X} = 2.84$)

ทักษะทางด้านความสามารถในการฟัง มีค่าเฉลี่ยพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.05$) ซึ่งเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ความเข้าใจในประเด็นที่ฟัง ($\bar{X} = 3.14$) ความสามารถในการฟังและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.96$) ตามลำดับ

ทักษะทางด้านความสามารถในการพูด มีค่าเฉลี่ยพอใช้โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.74$) ซึ่งเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ความมั่นใจในการพูดโต้ตอบ ($\bar{X} = 2.82$) ความสามารถในการพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 2.73$) และความสามารถพูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงเจ้าของภาษา ($\bar{X} = 2.68$) ตามลำดับ

ทักษะทางด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ทางด้านภาษาพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 2.74$) ซึ่งเรียงตามลำดับได้ดังนี้ การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 2.77$) การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่พูด ($\bar{X} = 2.77$) .ความสามารถในการใช้คำศัพท์ในการถามได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 2.68$) ตามลำดับ

2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	30.56	0.8	.90	.37
กลุ่มควบคุม	22	31.02	1.65		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 27 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนการทดลอง	22	30.56	0.8	17.55	.00*
หลังการทดลอง	22	43.41	2.13		

* P < 0.05

จากตารางที่ 28 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ก่อนและหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมผู้ดูแลสุขภาพในสปา

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	43.41	2.13	10.02	.00*
กลุ่มควบคุม	22	32.96	2.50		

* P < 0.05

จากตารางที่ 29 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นมีเจตคติต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนทดลอง	22	31.02	1.65	2.04	.06
หลังทดลอง	22	32.96	2.50		

* P < 0.05

จากตารางที่ 30 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลคุณภาพในสปลาในกลุ่ม ควบคุมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลคุณภาพในสปลาที่พัฒนาขึ้น มีเจตคติต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อนทดลองและหลังทดลองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 31 ประเด็นเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลคุณภาพในสปลา

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถพิเศษเมื่อพูดภาษาจีนกลางได้	4.64	.49	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ความคิดที่ว่า การสื่อสารภาษาจีนกลางได้จะทำให้มีรายได้ดี	4.55	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ความคิดที่ว่า ภาษาจีนกลางเรียนไม่ยาก	4.41	.50	เห็นด้วยมาก
4. ความกล้าสื่อสารภาษาจีนกลางกับคนจีน	4.36	.49	เห็นด้วยมาก
5. ความเชื่อมั่นในการพูดภาษาจีนกลาง	4.18	.66	เห็นด้วยมาก
6. ความภูมิใจที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาจีนกลางได้	4.41	.59	เห็นด้วยมาก
7. ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีประโยชน์ต่อตนเอง ทั้งการทำงานและในชีวิตประจำวัน	4.27	.55	เห็นด้วยมาก
8. ความรู้สึกที่ว่า ภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่ไพเราะ	4.18	.50	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
9. ความไม่รู้สึกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียงเวลาพูดภาษาจีนกลาง	3.91	.42	เห็นด้วยมาก
10. ความรู้สึกที่ว่า การสื่อสารภาษาจีนกลางง่ายกว่าการสื่อสารภาษาอื่น	4.50	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.34	.28	มาก

จากตารางที่ 31 พบว่ากลุ่มทดลองมีเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเจตคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) หมายความว่าผู้เรียนมีเจตคติที่เป็นบวกทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมแล้ว

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับเจตคติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปจนถึงน้อยสุดดังต่อไปนี้ ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถพิเศษเมื่อพูดภาษาจีนกลางได้ ($\bar{X} = 4.64$) ความคิดที่ว่า การสื่อสารภาษาจีนกลางได้จะทำให้มีรายได้ดี ($\bar{X} = 4.55$) และความรู้สึกที่ว่า การสื่อสารภาษาจีนกลางง่ายกว่าการสื่อสารภาษาอื่น ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางในระดับเห็นด้วยมาก จำนวน 7 ข้อ โดยเรียงลำดับเจตคติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปจนถึงน้อยสุดดังต่อไปนี้ ความคิดว่าภาษาจีนกลางเรียนไม่ยาก ($\bar{X} = 4.41$) ความภูมิใจที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาจีนกลางได้ ($\bar{X} = 4.41$) ความกล้าสื่อสารภาษาจีนกลางกับคนจีน ($\bar{X} = 4.36$) ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีประโยชน์ต่อตนเองทั้งการทำงานและในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.27$) ความเชื่อมั่นในการพูดภาษาจีนกลาง ($\bar{X} = 4.18$) ความรู้สึกที่ว่าภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่ไพเราะ ($\bar{X} = 4.18$) และความไม่รู้สึกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียงเวลาพูดภาษาจีนกลาง ($\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

2.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ

อาการ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการของผู้ดูแลสุขภาพในสปาดังนี้

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	26.41	9.05	.60	.55
กลุ่มควบคุม	22	27.86	6.83		

* P < 0.05

จากตารางที่ 32 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการก่อนการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนการทดลอง	22	26.41	9.05	4.28	.00*
หลังการทดลอง	22	35.41	3.88		

* P < 0.05

จากตารางที่ 33 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการก่อนและหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดง

ให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ สูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนการทดลอง	22	27.86	6.83	1.93	.06
หลังการทดลอง	22	31.64	6.11		

* P < 0.05

จากตารางที่ 34 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนและหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการเข้าอบรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาด้วยการบรรยาย กลุ่มควบคุมมีความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	35.41	3.88	2.58	.01*
กลุ่มควบคุม	22	31.64	6.11		

* P < 0.05

จากตารางที่ 35 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าอบรมตามโปรแกรม

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ สูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มควบคุม

2.7 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	53.86	6.167	1.17	.24
กลุ่มควบคุม	22	52.00	4.175		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 36 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าอบรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ไม่แตกต่างกันกับ ในกลุ่มควบคุม เนื่องด้วยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เดิมในด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการจึงทำให้ทักษะความสามารถในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไม่แตกต่างกัน

2.8 ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเองของกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยมอบหมายให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเองโดยมีการฝึกทักษะทางด้านต่างๆ จำนวน 60 ชั่วโมง เป็นเวลา 30 วันจากการฝึกด้วยตนเองพบว่าผู้เรียนมีการฝึกทักษะด้วยตนเองตามตารางสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 37 ผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

ทักษะที่ฝึก	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.การซักประวัติผู้ป่วย	4.59	.73	ทุกครั้ง
2.การบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน	3.86	.77	บ่อยครั้ง
3.การนวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหตามโรคและอาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง	4.32	.57	บ่อยครั้ง
4.การประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้	3.95	.65	บ่อยครั้ง
5.การแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ	3.68	.72	บ่อยครั้ง
6.การให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด	3.90	.97	บ่อยครั้ง
รวม	4.05	.54	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 37 พบว่าผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.05$)

ทักษะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทุกครั้งมีจำนวน 1 ทักษะคือ การซักประวัติผู้ป่วย ($\bar{X} = 4.59$) ทักษะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติบ่อยครั้งมีจำนวน 5 ทักษะ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงตามลำดับคือ การ นวด และให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหตามโร คและอาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.32$) การ ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้ ($\bar{X} = 3.95$) การให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด ($\bar{X} = 3.90$) การบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 3.86$) และการแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

2.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ตารางที่ 38 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	36.05	3.18	.24	.86
กลุ่มควบคุม	22	36.27	2.96		

* P < 0.05

จากตารางที่ 38 พบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาก่อนการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
ก่อนการทดลอง	22	36.05	3.18	6.05	.00*
หลังการทดลอง	22	42.59	3.94		

* P < 0.05

จากตารางที่ 39 พบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาก่อนและหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลอง หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้น มีเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 40 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t	P - value
ก่อนการทดลอง	22	36.27	2.96	1.46	.15
หลังการทดลอง	22	37.91	4.30		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 40 พบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ก่อนและหลังการทดลองของผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่ม ควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้ดูแลสุขภาพใน สปาที่เป็นกลุ่มควบคุมมีเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาไม่แตกต่างกันหลังการทดลอง

ตารางที่ 41 การเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t-test	P - value
กลุ่มทดลอง	22	42.59	3.94	3.75	.00*
กลุ่มควบคุม	22	37.91	4.30		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 41 พบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มทดลองหลังจากเข้า

อบรมตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่พัฒนาขึ้นมีเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา สูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 42 ประเด็นเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. อาชีพการนวดเพื่อเป็นผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา เป็นอาชีพที่สุจริต	4.86	.35	มากที่สุด
2. การนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ	4.45	1.01	มาก
3. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องรักในอาชีพของตน	4.59	.96	มากที่สุด
4. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาสามารถช่วยให้ตนเองมีสุขภาพที่ดีเช่นกัน	4.36	.90	มาก
5. อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ต้องมีความอดทน	4.32	.94	มาก
6. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดที่ดีต้องให้บริการด้วยใจ	4.77	.52	มากที่สุด
7. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดที่ประสบความสำเร็จต้องมีทัศนคติที่เป็นบวก	2.82	.39	ปานกลาง
8. การดูแลสุขภาพด้วยการใช้วิธีบำบัดด้วยการนวดเป็นการช่วยเหลือเพื่อให้ลูกค้าผ่อนคลายมีความสุข	4.23	.43	,มาก
9. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดต้องเชื่อมั่นในตนเองจึงจะประสบความสำเร็จ	4.50	.59	มากที่สุด
10. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดทำให้ท่านมีความสุขในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น	3.68	.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.26	.39	มาก

จากตารางที่ 42 พบว่ากลุ่มทดลองมี คะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาอยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับเจตคติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปจนถึงน้อยที่สุดดังต่อไปนี้ อาชีพการนวดเพื่อเป็นผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา เป็นอาชีพที่สุจริต ($\bar{X} = 4.86$) ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวด ที่ดีต้องให้บริการด้วยใจ ($\bar{X} = 4.77$) การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องรักในอาชีพของตน ($\bar{X} = 4.59$) และการเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดต้องเชื่อมั่นในตนเองจึงจะประสบผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาอยู่ในระดับมากมีจำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับเจตคติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปจนถึงน้อยที่สุดดังต่อไปนี้ การนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ ($\bar{X} = 4.45$) การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาช่วยให้ตนเองมีสุขภาพที่ดีเช่นกัน ($\bar{X} = 4.36$) อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องมีความอดทน ($\bar{X} = 4.32$) การดูแลสุขภาพด้วยการใช้วิธีบำบัดด้วยการนวดเป็นการช่วยเหลือ เพื่อให้ลูกค้าผ่อนคลาย มีความสุข ($\bar{X} = 4.23$) และ การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดทำให้ท่านมีความสุขในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาในระดับปานกลาง มีจำนวน 1 ข้อ คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดที่ประสบความสำเร็จต้องมีทัศนคติที่เป็นบวก ($\bar{X} = 2.82$)

ผลการประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาและได้รับผลการประเมินโปรแกรมหาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 43 ผลการประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา

ประเด็น	N	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	22	4.68	.57	มากที่สุด
2. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	22	4.54	.59	มากที่สุด
3. ความพร้อมในการสอนของครูผู้สอน	22	4.82	.39	มากที่สุด
4. ความสามารถของครูผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้	22	4.73	.45	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้	22	4.54	.59	มากที่สุด
7. ความยาก-ง่ายของเนื้อหาการนวดแผนไทย	22	4.54	.59	มากที่สุด
8. ความยาก-ง่ายของเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีน	22	4.41	.79	มาก
9. การนำความรู้การนวดแผนไทยไปประยุกต์ใช้ได้จริง	22	4.68	.72	มากที่สุด
10. การนำทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปประยุกต์ใช้ได้จริง	22	4.82	.39	มากที่สุด
11. ความน่าสนใจของเนื้อหาการนวดแผนไทย	22	4.73	.45	มากที่สุด
12. ความน่าสนใจของเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีน	22	4.64	.58	มากที่สุด
13. ความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้	22	4.82	.39	มากที่สุด
14. ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้	22	4.64	.58	มากที่สุด
15. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเรียนรู้แต่ละ เนื้อหา	22	4.54	.51	มากที่สุด
16. ความเหมาะสมของช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	22	4.68	.57	มากที่สุด
17. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ	22	4.77	.43	มากที่สุด
18. ความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรม	22	4.77	.43	มากที่สุด
19. บรรยากาศในการจัดกิจกรรม	22	4.68	.57	มากที่สุด
20. ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก	22	4.82	.39	มากที่สุด
21. ความเหมาะสมของวิธีประเมินผลโปรแกรม	22	4.82	.39	มากที่สุด
รวม	22	4.69	.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 43 พบว่าผู้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา
สมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นต่อการจัดโปรแกรมมีความเหมาะสม
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$)

โดยมีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของโปรแกรมในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ การอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) ความพร้อมในการสอนของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.82$) การนำทักษะการสื่อสารภาษาจีนไปประยุกต์ใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.82$) ความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.82$) ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.82$) ความเหมาะสมของวิธีประเมินผลโปรแกรม ($\bar{X} = 4.82$) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ, ความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.77$) ความสามารถของครูผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 4.73$) ความน่าสนใจของเนื้อหาการนวดแผนไทย ($\bar{X} = 4.73$) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโปรแกรม, การนำความรู้การนวดแผนไทยไปประยุกต์ใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.68$) ความเหมาะสมของช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.68$) บรรยากาศในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.68$) ความน่าสนใจของเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีน ($\bar{X} = 4.64$) ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.64$) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.54$) ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.54$) ความยาก-ง่ายของเนื้อหาการนวดแผนไทย ($\bar{X} = 4.54$) และความเหมาะสมของระยะเวลาในการเรียนรู้ แต่ละเนื้อหา ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ

ความเหมาะสมของโปรแกรมในระดับมากที่สุดคือ ความยาก-ง่ายของเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีน ($\bar{X} = 4.41$)

ผลของการประเมินโปรแกรม ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโดยดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ จากการอภิปรายกลุ่ม ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง และการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแต่ละบุคคล โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ และข้อควรปรับปรุงขององค์ประกอบของโปรแกรกดังต่อไปนี้

การอภิปรายกลุ่ม

1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของโปรแกรมมีความชัดเจน และเหมาะสม มีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้จริงในการประกอบอาชีพ ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ดัง จากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองต่อไปนี้

“วัตถุประสงค์มีความชัดเจนและเขียนไว้บนกระดานจะช่วยเตือนให้
ทำให้ได้ถึงเป้าหมาย”

“มีความสอดคล้องเอาไปใช้ได้จริงตรงตามความสนใจของผู้เรียน “

“ผู้เรียนสามารถร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้”

“เหมาะสมกับปัจจุบัน”

“ตรงตามความต้องการ”

“ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในโปรแกรม เรียนรู้ได้ตามเป้าหมายทำให้
เกิดความรู้และความมั่นใจในตนเอง”

“เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้”

2. ด้านกลุ่มผู้เรียน

ผู้ทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าจำนวนผู้เรียนมีความเหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปคือจำนวน 20-22คนและแบ่งกลุ่มในแต่ละกลุ่ม 4-5 คน ผู้เรียนแต่ละบุคคลมีประสบการณ์สามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นตั้งใจในการทำกิจกรรม สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนมีความแตกต่างกันทางด้านอายุ และความสามารถ แต่ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มให้ความช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการช่วยเสริมศักยภาพให้กันและกันได้เป็นอย่างดี โดยผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าจะช่วยสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า ผู้ที่มีอายุมากเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านการนวด บรรเทาอาการได้ดี ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองต่อไปนี้

“ ผู้เรียนจำนวนเท่านี้ดีแล้วค่ะ ถ้ามากเกินไปก็ไม่ดีเพราะทำให้เรียน
ได้ช้า”

“ผู้เรียนถ้ามากเกินไปมากกว่านี้อาจทำให้ไม่เกิดสมาธิในการเรียน ”

“ มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คนช่วยให้สามารถฝึกหัดพูดได้ทุกคน ”

“แม่ลอยเป็นครูสอนตอกเส้น สามารถนำเอาประสบการณ์มาสอน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ดีทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น”

“พี่เขาไปนวดที่ประเทศจีนบ่อยๆ พอพูดภาษาจีนกลางได้บางทีหนูพูดผิดพี่เขาก็ช่วยแนะนำสอนคำพูดต่างๆที่ยังไม่สามารถพูดได้ให้พูดได้”

“ทุกคนมีส่วนร่วมกันในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบกันในกลุ่มแต่ละคนก็จะมีหน้าที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

“น้องเขาเรียนได้เร็วกว่า ความจำดีกว่า แต่ป่าต้องใช้เวลาหน่อยต้องอาศัยน้องช่วยสอนเวลาทำงานกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติ ป่าก็ได้บทบาทที่พูดน้อยหน่อย”

“พี่ทบทวนสิ่งที่เรียนไปทุกวันเลย กลัวลืม”

“ตอนเช้าเวลาหุงข้าว แม่จะเอาภาษาจีนกลางมาท่องพอข้าวสุกก็ได้ทบทวนคำศัพท์ไปหลายคำแล้ว”

“เวลาอาจารย์ให้ข้อชี้แนะในการปรับปรุงการพูดคำว่า อันหมอ พี่พูดไม่ค่อยได้ พี่แดงก็จะคอยแก้ไขให้เมื่อพี่พูดผิด”

“พี่ทำการบ้านแต่ละครั้งมักต้องโทรศัพท์ไปถามน้องวิไล น้องวิไลก็จะบอกว่าต้องเติมคำอย่างไร น้องวิไลเป็นคนเก่งมีความจำดีช่วยพี่ได้มาก”

“ผู้เรียนในกลุ่มรักกันดี ช่วยเหลือกันไม่ทิ้งกัน นอกเวลาเรียนก็ยังช่วยกันอยู่ พาไปทำงานด้วยกัน”

3. ด้านผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นว่าผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทุกท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน มีขั้นตอนที่ง่ายไม่ซับซ้อนทำให้การเรียนรู้ภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเรียนได้อย่างเข้าใจ ไม่ยากเกินไป เป็นไปตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยในแต่ละขั้นตอนผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติได้ ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยติดตามดูแลให้คำแนะนำทุกขั้นตอนและจัดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่ามาเป็นผู้ช่วยสอนเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละบุคคลให้มีความสามารถเรียนได้จนกระทั่งสามารถ

ปฏิบัติงานไปด้วยกัน และสามารถนำไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนทางด้านภาษานวดบรรเทาอาการ ช่วยสอนทางด้านเทคนิคใหม่ๆในการนวดทำให้ได้รับความรู้ และเจตคติที่เป็นบวกในการไปนวดให้ลูกค้า ไม่ต้องใช้แรงมาก นวดลูกค้าได้มากขึ้นและไม่รู้สึกเหนื่อยเพราะนวดลูกค้าด้วยใจ ต้องเอาใจใส่ลูกค้าต้องการให้ลูกค้าหาย ไม่ได้เน้นเพื่อจะได้เงินเพียงอย่างเดียว พอทัศนคติเปลี่ยน ก็ทำให้นวดลูกค้าได้ถูกจุด ลูกค้ามีความพึงพอใจ ผู้สอนครูพี่เลี้ยงดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เป็นกันเองกับผู้เรียน มีความอ่อนน้อม ยืดหยุ่น ยอมรับความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้อิสระให้กำลังใจ ให้งานวัลทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในการแสดงออก ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองต่อไปนี้

“ อาจารย์และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ขั้นตอนต่างๆ และวิธีการสอนที่หลากหลายมาสอนทำให้แม่สามารถเรียนภาษาจีนได้ไม่ยากอย่างที่คิด ”

“อาจารย์สอนร้องเพลงจีนนับเลข ช่วยให้พินับเลขได้หมดและจำได้ไม่ยาก ”

“แม่ซาขอวิธีการสอนของอาจารย์ค่อยให้จำภาษาจีนไปที่ละนิดละหน่อย เมื่อพูดไม่ได้ครูพี่เลี้ยงก็จะดูแลเป็นพิเศษค่อยๆพูดซ้ำๆ ให้ฟังอย่างชัดเจนและให้พูดตามซ้ำไปซ้ำมา จนจำได้ ”

“อาจารย์สอนเข้าใจง่าย มีทั้งการบรรยาย ทำให้ดูเป็นตัวอย่างที่ละขั้นตอน แล้วให้ทำตามทำให้เข้าใจได้ดี ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยแนะนำเวลาทำงานในกลุ่ม ช่วยคิดบทบาทและคำพูดให้ในบางส่วน ”

“พี่รู้สึกว่ายากแล้วไม่เครียด มีเพื่อนๆและครูพี่เลี้ยงคอยพูดคุยและให้กำลังใจเมื่อไม่เข้าใจก็กล้าที่จะถามทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ”

“อาจารย์และครูพี่เลี้ยงช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น ”

“บางครั้งเวลาเรียนรู้สึกเกรงใจไม่กล้าถามอาจารย์ว่าคำนี้หมายความว่าอะไร พี่จะเก็บคำถามมาถามครูพี่เลี้ยงแทน ครูพี่เลี้ยงก็จะบอกเป็นนัยว่าคำศัพท์นี้อยู่หน้าไหนแล้วช่วยกันดู พี่ก็จะจำได้ทำให้ไม่ลืม ”

“เวลาเรียนคำศัพท์ บางคำแม่จะพูดไม่ค่อยได้ ครูพี่เลี้ยงก็จะจดใส่สมุดบันทึกให้แม่ต้องกลับไปท่องคำศัพท์คำนี้ และให้การบ้านโดยแนะนำให้พูดและเขียนไปด้วยก็ทำให้จำได้ ”

“ชอบเทคนิคการคิดตั้งของอาจารย์ ช่วยให้ผู้รู้จักคิดและเทคนิคการจำคำศัพท์ และการต่อคำศัพท์ให้เป็นประโยคได้อย่างไร ”

“การสอนนวดแก้อาการ ของอาจารย์ไม่เหมือนที่เรียนมา เพราะ อาจารย์ทำให้อุณหภูมิรอบ และให้ผู้เรียนช่วยกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้วาด รูปและจุดที่กดเพื่อแก้อาการด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความมั่นใจมากขึ้นเวลานำไปใช้นวดให้ลูกค้า”

“อาจารย์และครูพี่เลี้ยงให้อิสระในการเสนอความคิดเห็น และให้ถามคำถามต่างๆได้ในสิ่งที่ต้องการรู้ ทำให้รู้สึกสนุกกับการเรียนเรียนแล้ว ไม่เบื่อมีความรู้เพิ่มขึ้นทุกวัน”

“ครูพี่เลี้ยงแนะนำหนังสือที่ให้ความรู้เพิ่มเติมทางด้านเส้นประสาท สิบ ทำให้ได้รายละเอียดเพิ่มเติมมากขึ้นในการนวด”

“การเรียนภาษาจีนกลางไม่เหมือนเรียนภาษาอังกฤษ เพราะมีครูพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือและให้ความรู้คอยจับที่รายละเอียดในสิ่งที่ผู้เรียน บางคนไม่สามารถทำได้ และให้คำแนะนำที่พิเศษไม่เหมือนกัน เหมือนหมอบ ที่ให้ยารักษาโรคที่ไม่เหมือนกัน”

“รู้สึกที่อาจารย์ทุกท่านเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคน คอยช่วยเหลือ ตลอดเวลาที่มีความตั้งใจเพื่อทำให้ผู้เรียนทุกคนเรียนจบและนำไปใช้งานได้ ไม่ได้ให้เรียนรู้แบบท่องจำ”

“พี่ชอบที่ครูพี่เลี้ยงสนับสนุนให้พี่เป็นผู้ช่วยสอน ทำให้ได้ทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วโดยการนำไปสอนเพื่อนต่อ รู้สึกมีความมั่นใจและ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น”

“เรียนภาษาจีนกลางไม่ยากอย่างที่คิด อาจารย์และครูพี่เลี้ยง จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มากมาย มีเกมทายคำศัพท์ ให้จับคู่พูดคำตรงกันข้าม ใช้บัตรคำต่อประโยค และมีซีดีเมื่อเรียนไม่ทันก็สามารถกลับไปเปิดซีดีฟังได้”

“อาจารย์สอนนวดบรรเทาอาการ สอนวิธีและเทคนิคในการแก้ อาการโดยการแสดงความคิดออกมาเป็นคำพูด อาจารย์จะบอกว่าการนวด ลูกค้าต้องนวดด้วยใจเอาใจใส่ในสิ่งที่กระทำจะทำได้ดี ไม่ต้องคำนึงถึงเงิน หรือรายได้ ต้องรักลูกค้า แล้วจะทำให้การนวดบรรเทาอาการให้ลูกค้ามี ประสิทธิภาพได้ดี ทำให้เข้าใจและจำได้ทุกครั้งเวลาแก้อาการให้ลูกค้าก็จะนึกถึงคำพูดของอาจารย์ทำให้นวดได้ ลูกค้าบอกว่านวดได้ถูกต้อง”

“เมื่อพวกเราสามารถปฏิบัติได้เองแล้วอาจารย์และครูพี่เลี้ยงก็จะให้ปฏิบัติกันเองในกลุ่มและทำการทดสอบรู้สึกว่ามีดีขึ้นดี ที่ต้องทำการแข่งขันกับกับกลุ่มอื่น”

4. ด้านเนื้อหาสาระ

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นว่าเนื้อหาภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการมีประโยชน์มาก เนื้อหาครอบคลุมการเรียนรู้สามารถนำไปเสริมในสิ่งที่ตนเองยังขาดหรือต้องการได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเรียนแล้วทำให้ได้ความรู้ เทคนิคที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาการเรียนรู้ได้ในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองต่อไปนี้

“เนื้อหาสาระในการเรียนนวดบรรเทาอาการสามารถนำไปประยุกต์กับความรู้ที่มีอยู่เดิมทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติม”

“ได้เทคนิคต่างๆ มากขึ้น”

“เวลาพูดกับลูกค้าชาวจีน เมื่อจำไม่ได้ก็ดูจากหนังสือคู่มือก็สามารถตอบได้”

“เนื้อหาสาระภาษาจีนกลางที่เรียนสามารถประยุกต์ได้กับชีวิตประจำวัน”

“พี่สามารถใช้คำศัพท์ต่างๆ มาต่อกันได้ ทำให้พูดได้ถึงแม้จะไม่มีในหนังสือคู่มือ”

“ผมสามารถเอาภาษาจีนไปใช้ได้กับลูกค้า กล้าที่จะพูด แต่บางทีก็เอาไปรวมกับภาษาอังกฤษ”

“มาเรียนแล้วนอกจากจะได้ภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการแล้วยังได้ความรู้เพิ่มเติมเช่น กวาซา (ชุดพิช) และการตอกเส้นทำให้เกิดความรู้และความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น”

“ชอบการเรียนกวาซา (ชุดพิช) สามารถนำเอาไปใช้ได้ดีและช่วยให้ลูกค้าหาย ลูกค้าชอบและช่วยเบาแรงผู้นวด”

“เพลงจีนที่ร้องทำให้จำคำศัพท์พื้นฐานที่ต้องใช้เป็นประจำได้มาก”

“เนื้อหาสาระที่เรียนทั้งภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ
สามารถนำไปใช้ได้จริง เพราะตอนนี้มีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาก ทำให้พูดกับ
ลูกค้าได้”

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ทำตามความสนใจของ
ผู้เรียน โดยมีการสอบถามและให้ผู้เรียนสามารถเสนอความคิดเห็น มีอิสระในการคิดและการทำ
กิจกรรม เมื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนมีขั้นตอนแต่ละขั้นตอนที่เหมาะสมในการเรียนรู้สำหรับผู้
ใหญ่ โดยผู้สอน อธิบายให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ทำให้ไม่เกิดความสับสน ผู้สอน
ปฏิบัติเป็นแบบอย่างและสาธิตให้ดูก่อน มีการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำอธิบาย แปล
ความหมาย ให้การเสริมคำ การตั้งคำถาม การเป็นตัวอย่างสาธิต ใช้บัตรคำ เกมทายคำศัพท์
จับคู่พูด แสดงบทบาทสมมติ ร้องเพลงจีน การฟังซีดีภาษาจีน การพูดซ้ำๆ ซ้ำๆ อย่างชัดเจน
ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะปฏิบัติซ้ำๆ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามทำให้ผู้เรียน
สามารถจำได้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำหลักการในการใช้คำศัพท์ต่างๆ ครูผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้ง
ด้วยการตั้งคำถามแล้วแสดงกระบวนการคิดเป็นคำพูด ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวิธีคิดและ
การแก้ปัญหาของผู้สอน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวคิดและปฏิบัติได้ทำให้เกิดความรู้และความ
เข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น ในกิจกรรมการเรียนรู้มีการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันด้วยการจับคู่ฝึกพูด
การเล่นเกมน ทายคำศัพท์ การใช้จิ๊กซอร์ ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนการเรียนรู้ พัฒนาความจำ
การร่วมกันแต่งประโยคต่างๆ ทำให้ได้คำศัพท์เพิ่มเติมมากขึ้น ช่วยให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ ครูพี่
เลี้ยงประจำกลุ่มคอยจดบันทึกการทำกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือกับผู้เรียนแต่ละ
บุคคลโดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนบางคนไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกันในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม
จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความรู้มากกว่าเรียนได้เร็วกว่า ช่วยเหลือผู้เรียนที่
เรียนได้ช้ากว่า ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนให้คำแนะนำเพิ่มเติมเมื่อเกิด
ข้อผิดพลาดหรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไป ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้ในทันที
ผู้สอนชี้แนะเทคนิคต่างๆในการนวดบรรเทาอาการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมี
ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้นผู้เรียนให้ทำตามเป้าหมายในการเรียนรู้
ที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความคืบหน้าของใจของผู้เรียนด้วยการพูดคุยสนทนาให้กำลังใจกับผู้เรียนด้วย
ความตั้งใจ ตลอดจนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการเสริมศักยภาพซึ่งผู้สอนนำเอาข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการเตรียมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนตามความสามารถและศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเรียนได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สุดท้ายเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบการเรียนรู้ และผู้เรียนประเมินตนเองด้วยการใช้แบบตรวจสอบประเมินตนเอง ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองต่อไปนี้

“กิจกรรมการเรียนรู้ทำตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเสนอความคิดเห็นต่างๆได้”

“มีลำดับและขั้นตอนแต่ละขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน”

“ก่อนการเรียนรู้อาจารย์มีการอธิบายภาพรวมของการเรียนรู้ทั้งหมด ทำให้เข้าใจในกระบวนการเรียนไม่เกิดความสับสน”

“ขั้นตอนแรกอาจารย์จะบรรยาย และสาธิตให้ดูก่อนเรียน และปฏิบัติซ้ำๆ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทำให้เข้าใจได้มากขึ้น”

“กิจกรรมที่ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถาม ผู้สอนใช้เทคนิคการแสดงความคิดที่มีอยู่ให้ปรากฏออกมาอย่างชัดเจนด้วยคำพูด ทำให้รู้วิธีคิดและแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนทำให้มองเห็นภาพของความคิดได้”

“กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติของกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและทำตามความสามารถของตน”

“ในการทำกิจกรรมกลุ่มครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยสนับสนุนให้เพื่อนที่เก่งกว่า เรียนเร็วกว่าให้ช่วยสอนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ช่วยทำให้ความมั่นใจในตนเองและเกิดการเรียนรู้ได้ดี”

“การเล่นเกมหายคำศัพท์ และพูดคำตรงกันข้ามช่วยให้รู้คำศัพท์ได้มากขึ้น”

“ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะคอยตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนของการออกเสียงว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องก็จะช่วยแก้ไขให้ในทันที”

“ผู้เรียนสามารถปฏิบัติด้วยการเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูผู้สอนช่วยจัดหาอุปกรณ์ให้ทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้อย่างอิสระ”

“ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้นให้นึกถึงเป้าหมายที่วางไว้ และช่วยแก้ปัญหาให้เมื่อเจออุปสรรคทำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้”

“ครูพี่เลี้ยงให้เวลากับผู้เรียนด้วยการพูดคุยเพื่อให้กำลังใจช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในการเรียนรู้และไม่วิตกกังวลกับการเรียนรู้ทำให้เกิดความสบายใจไม่เครียด”

“เพลงจีนที่เรียนช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ที่ใช้บ่อยๆได้ง่ายขึ้น”

“เวลาฝึกทบทวนและทำการบ้านเมื่อมีสิ่งใดไม่เข้าใจก็สามารถโทรไปถามครูพี่เลี้ยงให้ช่วยแก้ปัญหาให้”

“กิจกรรมการนูนสีทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพราะต้องการเก็บคะแนน”

“กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีนกลางและหมวดแก้อาการ ครูผู้สอนใช้วิธีการที่แตกต่างกัน ช่วยสอนเทคนิคต่างๆ และให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันทำให้ได้ความรู้และเทคนิคเพิ่มมากขึ้นสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที และเกิดความมั่นใจมากขึ้น”

“ครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างในการใช้คำทักทายภาษาจีนกลางในเวลาต่างๆ ช่วยให้เกิดความเคยชินในการทักทายเป็นภาษาจีนและจำได้ สามารถนำไปใช้ได้ในการทำงานและที่บ้าน ”

“เวลาอาจารย์มาตรวจสอบและประเมินมักพูดผิดพูดถูก อาจารย์ก็จะคอยแก้ไขให้และให้กำลังใจ หากทำไม่ได้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะหาวิธีการมาช่วยสอนเป็นพิเศษอีกครั้งหนึ่ง”

“เมื่อถามคำถามกับครูพี่เลี้ยง บางครั้งครูพี่เลี้ยงจะใช้วิธีบอกเป็นนัยในบทเรียนที่มีคำตอบนั้นอยู่ ซึ่งทำให้เราสามารถค้นหาได้เอง และได้ใช้ความพยายามค้นหาคำตอบก่อน”

“การที่อาจารย์และครูพี่เลี้ยงมักใช้คำพูดภาษาจีนที่ใช้บ่อยๆพูดในเวลาเรียนให้ฟังเสมอๆ เช่น ดู่ย (ถูกต้อง) เซียเซีย (ขอบคุณ) หนีห่าว (สวัสดี) นูซื่อ (ไม่ใช่) ให้ฟังบ่อยๆก็ทำให้จำได้โดยอัตโนมัติ”

“อาจารย์บอกคำศัพท์แล้วให้จดด้วยตนเองตามความเข้าใจ ช่วยให้ออกเสียงได้ถูกต้องมากขึ้น”

“การเรียนหมวดแก้อาการ10 อาการโดยให้ผู้เรียนถามแล้วผู้สอนตอบด้วยการแสดงออกมาเป็นความคิด เพื่อให้เห็นขั้นตอนต่างๆได้อย่างชัดเจนในกระบวนการคิดแก้ปัญหา ทำให้สามารถประยุกต์นำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้”

“การจดอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวันช่วยให้ได้ระบายสิ่งที่อยู่ในใจ และเขียนทบทวนในสิ่งที่เรียนรู้ได้ในแต่ละวัน”

“อนุทินการเรียนรู้ ที่เขียนบางครั้งก็ไม่ได้เขียนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปในแต่ละวัน แต่เขียนเรื่องเกี่ยวกับปัญหาของครอบครัวที่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและทำให้ต้องมาเรียนสาย บางครั้งก็ไม่มีเวลาทำการบ้าน เพื่อให้อาจารย์และครูพี่เลี้ยงได้รู้ว่ามาสายหรือรีบกลับไม่ได้ทำการบ้านเพราะอะไร”

“สิ่งที่เขียนในอนุทินการเรียนรู้ ช่วยให้พี่ได้ทบทวนการเรียนรู้ในแต่ละวันไปด้วย พี่จะนำเอาอนุทินการเรียนรู้มาอ่านซ้ำไปซ้ำมาในสิ่งที่ได้เขียนไปแล้ว รู้สึกว่าอนุทินการเรียนรู้มีประโยชน์มาก พอได้เขียนในสิ่งต่างๆไปแล้วรู้สึกว่าจะสบายใจ เพราะบางครั้งไม่มีเวลาพอในการคุยกับอาจารย์และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มอยากจะทำคำถามต่างๆก็ไม่กล้า และบางครั้งก็ลืมที่จะถาม เลยใช้วิธีการเขียนถามในสิ่งที่ต้องการรู้ในอนุทินแทน ซึ่งพอมาเรียนในวันต่อไปก็จะได้อ่านคำตอบ”

“อนุทินการเรียนรู้เป็นการช่วยบันทึกความจำให้กับป่าได้มากที่สุดทีเดียว หากครูพี่เลี้ยงไม่ค่อยเตือนให้เขียนบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ป่าก็จะไม่ได้ทบทวนว่าวันนี้ได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง บางครั้งรู้สึกอึดอัดกับตัวเองที่จำอะไรไม่ค่อยได้ เพราะเพื่อนๆเขาตอบคำถามกันได้แต่ป่าจะตอบไม่ได้ กว่าจะคิดออก ต้องใช้เวลามากกว่าเพื่อนๆ”

“กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้นั่งสมาธิ ก่อนการเรียนรู้ ทำให้จิตใจเบา สบาย สมองปลอดโปร่ง”

“ทำฝีกนวดบริหารหน้า 7 ทำช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย”

“การประเมินตนเองโดยมีแบบประเมิน ช่วยทำให้พี่ประเมินความรู้ของตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น”

6. ด้านระยะเวลา

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นว่าระยะเวลาในการเรียนรู้มีความเหมาะสม แต่มีความต้องการให้จัดเรียนต่อเนื่อง เพราะต้องการเรียนให้มากกว่านี้ แต่ช่วงเวลาที่เรียนมีความเหมาะสมดีคือเป็นช่วงเวลาเช้าที่ยังไม่ได้ไปทำงาน ช่วงเช้าเป็นช่วงที่ยังไม่มีลูกค้า ลูกค้าส่วนใหญ่จะมาช่วงเวลาเย็น จนถึง 3-4 ทุ่ม และช่วงเดือนที่จัดกิจกรรมมีความเหมาะสมดี เพราะเป็น

ช่วงที่ลูกค้าน้อย ทำให้สามารถมาเรียนได้ และระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละบทเรียนไม่ใช้เวลามากเกินไป ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองดังนี้

“ ช่วงเวลาที่เรียนเหมาะสมดีแล้วค่ะ”

“สามารถมาเรียนได้ ไม่ต้องเสียรายได้ในแต่ละวัน”

“ชอบเรียนตอนเช้าค่ะ เมื่อเรียนจบก็ไปทำงาน”

“ส่วนใหญ่ลูกค้าจะมาตอนเย็นเลิกทำงานแล้วก็มาให้นวดเพื่อผ่อนคลาย”

“อยากให้มีการเรียนต่อเนื่อง เรียนประมาณ 10 วันอย่างนี้กำลังดี”

“อยากให้อาจารย์สอนต่อเนื่องอีก”

“ช่วงเดือนที่จัดเหมาะสมดีค่ะลูกค้าไม่มากเพราะเตรียมตัวไปเที่ยววันสงกรานต์”

“ระยะเวลาในการฝึกแต่ละกลุ่มในแต่ละหัวข้อเหมาะสมดีค่ะ”

“การเรียนภาษาจีนกลางช่วงเช้าแล้วเรียนนวดช่วงบ่ายทำให้ได้เปลี่ยนอิริยาบถ ทำให้ไม่เครียดและได้ช่วยผ่อนคลายไปด้วย”

“การเรียนในแต่ละบทเรียนไม่ใช้เวลานานเกินไป”

“ระยะเวลาฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง 1 เดือนคิดว่าเหมาะสม ทำให้ได้ทบทวนและมีการฝึกปฏิบัติโดยเอาไปใช้จริงได้ประสบการณ์เมื่อมีปัญหาก็สามารถเอากลับมาถามอาจารย์ได้”

7. ด้านแหล่งความรู้และสื่อการสอน

กลุ่มทดลองผู้ดูแลสุขภาพในสปามีความเห็นสอดคล้องกันว่าแหล่งความรู้มีความหลากหลาย ทั้งแหล่งความรู้ที่ได้จากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม และแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อการสอนซึ่งช่วยเสริมความรู้เนื้อหา และได้ประสบการณ์ตรงได้เป็นอย่างดี สื่อความรู้มีความหลากหลายเช่นกัน มีจำนวนเพียงพอ มีความน่าสนใจ ส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น และสื่อการสอนสามารถปรับใช้เข้ากับสถานที่จัดกิจกรรมได้ ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองดังนี้

“ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเป็นแหล่งความรู้ ทำให้เรียนภาษาจีนกลางได้เข้าใจมากขึ้น ”

“ครูพี่เลี้ยงช่วยแนะนำและบอกคำศัพท์ที่ต้องใช้ได้ทันที”

“หนังสือหมวดคดจุดมีประโยชน์มาก พวกเราได้นำไปถ่ายเอกสาร
เก็บไว้”

“หนังสือที่แนะนำมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิต”

“ภาพสรีระร่างกายต่างๆทำให้เห็นภาพของการกวดจุดรักษา”

“สื่อการสอนมีหลากหลาย”

“ซีดีประกอบคู่มือเรียนช่วยให้สามารถกลับไปทบทวนได้ดี”

“คู่มือการเรียนภาษาจีนกลาง เล่มเล็กดีพกได้สะดวก”

“วีดิทัศน์ที่ดูทำให้เกิดกำลังใจ”

“ซีดีเพลง และซีดีสอนโยคะมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้
ตลอดเวลา”

“บัตรคำในการต่อประโยคช่วยทำให้จำคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น”

8. ด้านสภาพแวดล้อม

กลุ่มทดลองมีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นสถานที่ที่สงบ อากาศบริสุทธิ์ บรรยากาศดี มีกลิ่นหอมของอโรมาเหมือนอยู่ในสปา มีน้ำพุ ต้นไม้ ทำให้เกิดความสดชื่น จิตใจแจ่มใสสบาย สถานที่กว้างขวางสามารถปรับใช้ทำกิจกรรมหลายรูปแบบได้ ที่จอดรถสะดวกสบาย ไม่ไกลจากที่บ้านและที่ทำงาน บรรยากาศในการเรียนรู้ทำให้เกิดแรงจูงใจ ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ช่วยลดความคับข้องใจในการเรียนรู้ เพราะผู้สอนและผู้เรียนมีความเป็นกันเองให้ความเคารพ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองดังนี้

“ชอบสถานที่ที่มากะกว้างขวาง สงบเงียบดี มีต้นไม้ร่มรื่น”

“ชอบน้ำพุ และเสียงน้ำที่ตกลงมาทำให้จิตใจสงบ”

“เข้ามาเรียนแล้วรู้สึกสบายใจ กลิ่นของอโรมาช่วยให้สดชื่นมี
ความสุข”

“ผมชอบที่นี่ มีที่จอดรถสะดวกสบาย”

“สถานที่เรียนดีมากคะ ไม่ไกลจากที่บ้านและที่ทำงานไปมา
สะดวก”

“บรรยากาศในการเรียนรู้ ด้วยการสร้างแรงจูงใจจากการสะสม
คะแนน ช่วยให้ต้องมาเรียนทุกวัน หากมาสายก็จะได้คะแนนน้อย”

“บรรยากาศมีความเป็นกันเอง ทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ช่วยลดความคับข้องใจได้ดี”

9. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

กลุ่มทดลองมีความเห็นว่าการประเมินผลมีความเหมาะสม แบบทดสอบมีความเหมาะสม ทั้งความยากง่าย คือไม่ยากและไม่ง่ายเกินไปไม่ทำให้เครียด แบบประเมินตนเองสามารถทำให้ผู้เรียนมีความละเอียดมากขึ้นในการสอบถามอาการต่างๆของลูกค้ำ และสามารถประเมินตนเองได้เป็นระยะๆ ทำให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการเรียนรู้ มีการฝึกในสถานการณ์ที่หลากหลายสามารถผสมผสานความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ แบบทดสอบความรู้ภาษาจีนสามารถครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งหมดที่เรียน แบบทดสอบความรู้ในการนวดบรรเทาอาการสามารถนำไปใช้ได้กับการทดสอบของกระทรวงสาธารณสุข ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองดังนี้

“แบบประเมินตนเองในการนวดบรรเทาอาการ ช่วยให้เกิดความละเอียดมากขึ้นก่อนทำการนวดให้ลูกค้ำ”

“แบบทดสอบที่ทำมีประโยชน์มาก ผมต้องไปสอบที่กระทรวงสาธารณสุขสามารถเป็นการเตรียมตัวก่อนล่วงหน้าได้เพราะข้อสอบของอาจารย์มีความรู้ที่นำไปสอบได้กับของกระทรวง”

“แบบทดสอบไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป”

“แบบทดสอบเหมือนได้ทบทวนว่าเรามีความรู้แค่ไหน”

“ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง ว่ามีการพัฒนาหรือไม่และต้องทบทวนในสิ่งใด”

“แบบทดสอบความรู้ครอบคลุมสิ่งที่ได้เรียน”

“การประเมินผลเป็นระยะ ๆ ช่วยให้เราทบทวนในสิ่งที่เรายังไม่เข้าใจได้”

“ในขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนรู้แต่ละบทอาจารย์ทำการทดสอบสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้น และกล้าแสดงออก”

การสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 5 กลุ่ม

ทางด้านกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ในช่วงระยะที่ 1 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีความเห็นว่า

ในแต่ละกลุ่มผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ตามความสนใจของผู้เรียนเพราะมีการวางแผนร่วมกัน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ อธิบาย และอำนวยความสะดวก ด้วยการใช้นวัตกรรมช่วยเสริมศักยภาพ โดยเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้สอนแล้ว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้สอนและแนะนำผู้เรียนอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้คำอธิบาย แปลความหมาย ให้การเสริมคำ เป็นตัวแบบ ใช้บัตรคำ เกมทายคำศัพท์ จับคู่พูด แสดงบทบาทสมมติ ร้องเพลงจีน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละบทเรียนก็จะใช้วิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละวัน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องมีการเตรียมตัวที่ดี สนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ บางครั้งก็ใช้คำถามให้ผู้เรียนร่วมกันตอบและหาผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเรียนได้เก่งกว่า มาเป็นผู้ช่วยสอนเพื่อนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองการช่วยเหลือต่างๆลดน้อยลง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ช่วย ด้วยการชี้แนะ แก้ไขข้อผิดพลาด ตอบคำถามผู้เรียน ใช้คำซ้ำๆ พูดบ่อยๆ พูดซ้ำๆ พยายามใช้คำตรงกันข้ามกันพูดให้ผู้เรียนฟังบ่อยๆ ตลอดจนให้กำลังใจผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และจัดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลในการให้ความช่วยเหลือไปแล้วอย่างไร ผู้เรียนแต่ละบุคคลมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างไร ได้เรียนรู้ความรู้ใดเพิ่มเติม และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้เวลาผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวัน ในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ปัญหาความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ข้อเสนอแนะในสิ่งที่ผู้เรียนมีความต้องการ หรือไม่เข้าใจ ตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในบันทึกอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้นี้จะช่วยลดความคับข้องใจให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการสนทนาพูดคุยเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้งผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการสนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้สนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถสนทนาในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด รวมทั้งปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือเวลาในการสนทนาไม่เพียงพอ ก็จะสามารถเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้นี้จะทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี เพราะครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องคอยตรวจสอบความคับข้องใจของผู้เรียน ทั้งทางด้านการสนทนา และจากอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อสามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษากับผู้เรียน เตรียมการสอน ในแต่ละวันเพิ่มเติม ด้วยการนำข้อมูลที่ได้รับมาทำการประชุมกับผู้สอนในแต่ละวัน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนตามความต้องการ ตามความสามารถ และปัญหาของผู้เรียนในแต่ละบุคคล ซึ่งวิธีการช่วยเสริมศักยภาพให้

ผู้เรียนนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนามากขึ้นทางด้านความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดี
 ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มดังนี้

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทั้ง 5 คน ได้ให้ความคิดเห็นในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

“ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ
 ผู้เรียนในการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนมีการวางแผนงานร่วมกันในการเลือกใช้
 วิธีการทำกิจกรรมตามที่กลุ่มตัวเองสนใจ การเรียนรู้ในแต่ละวันจะใช้
 กิจกรรมที่แตกต่างกัน”

“ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องช่วยผู้เรียนด้วยการเตรียมกิจกรรมต่างๆ
 ในแต่ละวัน เช่น การเตรียมข้อมูล เอกสาร กระดาษต่างๆ ”

“ต้องช่วยผู้เรียนร่างโครงร่างที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ
 ตลอดจนการทำกิจกรรมต่างๆ แต่จะพยายามสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ช่วยกัน
 คิดก่อน จุดไหนที่ผู้เรียนไม่สามารถทำได้ก็จะให้ความช่วยเหลือด้วยการให้
 คำแนะนำ”

“ผู้เรียนมักสอบถามในคำศัพท์ต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในการสร้าง
 คำพูด ในการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องให้คำอธิบาย
 และแปลความหมายให้ผู้เรียนได้เข้าใจเพิ่มเติม ด้วยการออกเสียงซ้ำๆชัดเจน
 และเหมาะสม”

“ครูพี่เลี้ยงมีหน้าที่ต้องช่วยคิด ช่วยบอกเสริมเพิ่มเติมคำศัพท์
 รวมทั้ง เป็นตัวแบบแสดงให้ดูหากผู้เรียนไม่สามารถทำได้ แล้วให้ผู้เรียนทำ
 ตาม พูดยตาม ผู้เรียนแต่ละคนจะจดบันทึกอนุทินการเรียนรู้ของตัวเองในแต่ละ
 ะวัน”

“ต้องคอยเสริมความมั่นใจให้ผู้เรียนในบางคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นใจ
 ในตนเอง แต่บางคนก็ไม่ต้องเช่นบ้างกลายเป็นครูสอนนวดมาก่อนสามารถ
 เป็นผู้ช่วยสอนที่ดีที่คอยช่วยเหลือเพื่อนๆได้”

“อนุทินการเรียนรู้ทำให้เข้าใจผู้เรียนได้มากขึ้น”

“อนุทินการเรียนรู้ช่วยให้รู้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีปัญหาอย่างไร และ
 ต้องการรู้เรื่องอะไร หรือไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนไปตรงไหน ผู้เรียนบางคนจะไม่
 ถามแต่จะเขียนถามในอนุทินการเรียนรู้แทน”

“การให้ผู้เรียนบันทึกความคับข้องใจ และสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วใน อนุทินการเรียนรู้ ผู้เรียนบอกว่าช่วยทำให้ได้ทบทวนการเรียนรู้ ช่วยให้จำ คำศัพท์ได้มากขึ้น และรู้สึกว่ามีปัญหาต่างๆก็จะเขียนลงไปใอนุทินการเรียนรู้ เมื่อได้เขียนแล้วรู้สึกสบายใจ ในวันแรกๆที่เขียนก็ยังเขียนได้ไม่มาก แต่ในวันต่อมารู้สึกว่ามีคำถามเขียนได้มากมาย”

“บางครั้งต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและตอบ คำถาม ผู้เรียนบางคนไม่แสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามด้วยคำพูด แต่ ใช้การเขียนแทนในอนุทินการเรียนรู้แทน เช่นพิน้อยเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ว่า อาจารย์บอกให้นับตัวเลข 1- 10 พิน้อยนับไม่ได้ เลยใช้วิธีจดตามที่ เพื่อนๆบอก แล้วนำกลับไปทบทวนการที่ได้จดแล้วทบทวนจากสมุดของตัวเอง ทำให้จำได้”

“ผู้เรียนเขียนไว้ในอนุทินการเรียนรู้บอกว่าถ้าไม่มีครูพี่เลี้ยงผู้เรียนมีความรู้สึกเคืองเคือง เพราะผู้เรียนจะไม่กล้าถามอาจารย์โดยตรง แต่จะกล้าถามครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคือครูพี่เลี้ยงจะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ในทันที และใกล้ชิดกับผู้เรียน ดังนั้นครูพี่เลี้ยงจึงต้องตั้งใจฟังผู้เรียนและให้กำลังใจกับผู้เรียนบ่อยๆเป็นที่ปรึกษาได้ทุกเรื่อง ทำให้ผู้เรียนมีความสุข”

“ผู้เรียนแต่ละคนจะมีหน้าที่ที่แตกต่างกันตามความสามารถและความชอบของแต่ละบุคคล ครูพี่เลี้ยงเพียงแต่คอยดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นเช่นมีการออกเสียงที่ผิดพลาด หรือใช้คำที่ไม่ ถูกต้อง ก็จะช่วยแก้ไข และทำการจดบันทึกปัญหา ความก้าวหน้า การพัฒนาในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อนำมาประชุมกับครูผู้สอนในแต่ละวันเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในขั้นต่อไป”

“ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตรงไหนที่ผู้เรียนไม่รู้ ไม่แน่ใจก็จะมาสอบถาม รวมทั้งแบบฝึกหัดที่ได้รับไป ผู้เรียนจะนำมา สอบถามเพื่อนเรียนด้วยกันก่อน แล้วมาสอบถามครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม”

“ผู้เรียนบางคนที่ยังไม่สามารถผ่านการทดสอบ ครูพี่เลี้ยงต้องทำ การช่วยเหลือจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ในที่สุด”

“ครูพี่เลี้ยงต้องเป็นผู้คอยให้กำลังใจไม่ดู ผู้เรียนก็จะมีกำลังใจ เพิ่มขึ้น ผู้เรียนก็จะกล้าแสดงออกเขารู้สึกว่าเขาทำได้ เกิดความมั่นใจในการ

แสดงออก ครูพี่เลี้ยงต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองกับ
ผู้เรียน ต้องคอยสังเกตดูปฏิกริยาสนองกลับของผู้เรียนด้วย”

“ผู้เรียนก็จะช่วยกันเองเพราะคนที่มีความสามารถพูดได้แล้วก็จะไป
สอนผู้ที่ยังพูดไม่ได้เป็นการทบทวนไปด้วยในตัว จนกระทั่งผู้เรียนทั้งกลุ่ม
สามารถเรียนรู้ในบทเรียนในแต่ละบทแล้ว ครูพี่เลี้ยงจะทดสอบผู้เรียนก่อนที่
อาจารย์ผู้สอนจะมาตรวจสอบ”

“ผู้เรียนบางคนยังไม่มี ความมั่นใจก็จะกลัวพูดผิดพูดถูก ไม่กล้าพูด
ครูพี่เลี้ยงต้องพุดนำทางให้ผู้เรียนก่อนผู้เรียนก็จะมั่นใจสามารถพูดได้ ผู้เรียน
จะมีความรู้สึกว่าการกลัวเมื่อจะถูกทดสอบ แต่เมื่ออยู่กับครูพี่เลี้ยงผู้เรียนจะ
กล้าพูดเสียงดัง”

“ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เช่นเวลาทำกับข้าว ก็จะทำของ
คำศัพท์ไปด้วย เวลาว่างก็จะเอาคำศัพท์มาคิดแล้วอ่านตาม บางคนเวลา
หุงข้าวเขาก็เอาสิ่งที่เขาจดไปอ่าน พออ่านจบข้าวก็สุกพอดี บางคนอ่าน
ไม่ได้ก็จะให้ลูกอ่านให้ฟัง บางคนกลับบ้านไปแล้วทำการบ้านไม่ได้ ก็จะ
โทรศัพท์กลับมาถามว่าทำอย่างไร ซึ่งแต่ละคนก็จะแตกต่างกัน”

“อายุของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ คนที่อายุน้อยจะเรียน
ได้เร็วกว่าคนอายุมาก คนอายุมากต้องใช้ความพยายามมาก ต้องมีความ
อดทน ”

“ครูพี่เลี้ยงต้องมีการเตรียมตัวที่ดีเช่นเตรียมบัตรคำศัพท์ภาษาจีน
กลางในแต่ละบทเรียนไว้ เพื่อนำมาใช้ในการแต่งประโยคต่างๆ

“ครูพี่เลี้ยงต้องใช้เทคนิคการพูดซ้ำๆ บ่อยๆ ยกตัวอย่างมากๆ
กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้คำถาม คำศัพท์ และคำแปลประโยคต่างๆ”

“ผู้เรียนในกลุ่มเมื่อเลิกเรียนแล้วก็จะมานั่งทำงานด้วยกันถ้ามี
ปัญหาอะไรก็จะมาถามครูพี่เลี้ยง โดยส่วนใหญ่จะไม่ค่อยถามอาจารย์
เพราะผู้เรียนบอกว่าเกรงใจอาจารย์”

“ในแต่ละวันต้องมีการประชุมกับครูผู้สอนเพื่อให้ความช่วยเหลือ
ผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อ
ตรวจสอบความคืบหน้าของผู้เรียน และแก้ปัญหาให้ผู้เรียน”

“ในบางครั้งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะขอเวลาผู้เรียนให้เรียนเพิ่มเติม
อีก15 นาทีในการเรียนรู้เพิ่มเติม”

“ ในด้านการเรียนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ไม่ยากเกินความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เพราะผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ในการนวดมาก่อนแล้ว พอเรียนเพิ่มเติมผู้เรียนก็จะเข้าใจได้ไม่ยาก ”

“ครูพี่เลี้ยงจะพยายามใช้คำพูดภาษาจีนที่ช้าบ่อยๆ และเป็นคำตรงกันข้ามเช่นคำว่าถูกต้อง ไม่ถูกต้อง ใช่ ไม่ใช่ ดี ไม่ดี การพูดหมายเลขเป็นภาษาจีน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฟังบ่อยๆ และสามารถจดจำคำพูดเหล่านี้ได้ ”

“ผู้สอนต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ทำให้รู้ระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนทำให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามลำดับขั้นความสามารถของผู้เรียน ซึ่งช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ตามความต้องการและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ”

สรุป จากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม แต่ละกลุ่มในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีช่วยเสริมศักยภาพ สามารถสรุปเป็นความถี่ของวิธีที่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มนำมาใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนในระยาะที่1 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 44 สรุปเทคนิคที่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนระยาะที่1 คิดเป็นร้อยละ

วิธีการ	เทคนิคที่ใช้ N = 10	คิดเป็นร้อยละ
1. ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน	1. ให้คำอธิบายแปลความหมาย	100
	2. เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนทำตาม	100
	3. ใช้ซีดีเพลงจีน เพื่อช่วยสอนคำศัพท์ที่ง่าย ๆ	100
	4. การแสดงการออกเสียงที่ชัดเจนช้าและเหมาะสม	100
	5. การอ่านซ้ำๆหลายรอบ	100
	6. แสดงการแต่งประโยคให้ผู้เรียนดู	100
	7. อธิบายการใช้เกมทายคำศัพท์และปฏิบัติให้ดูในการแสดงบทบาทสมมุติ	100

ตารางที่ 44 (ต่อ)

วิธีการ	เทคนิคที่ใช้ N = 10	คิดเป็นร้อยละ
	8. พูดคำพูดที่ใช้บ่อยๆ คำตรงกันข้าม เช่น คำว่า ถูกไม่ถูก ใ้ ไม่ใช่ ดีไม่ดี เป็นต้น	100
	9. อธิบายการใช้บัตรคำภาษาและปฏิบัติให้ดู	100
	11. ผู้สอนอ่านเสียงดังผู้เรียนอ่านตาม	100
	12. ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นช่วยผู้สอนแต่งประโยค	100
	13. ครูผู้สอนทนายคำศัพท์ผู้เรียนตอบ	100
	14. ผู้เรียนจับคู่ฝึก	100
	15. ผู้เรียนเขียนตามคำพูดผู้สอน	100
	16. กระตุ้นผู้เรียนให้แสดงออก มีส่วนร่วม	100
	17. สนับสนุนผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์	100
	18. สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าสอนผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า	100
	19. ใช้เทคนิคการคิดต่างๆ แสดงการเขียนโครงร่าง	80
	20. อธิบายวิธีการใช้จิ๊กซอร์ และปฏิบัติเป็นตัวอย่าง	50
	21. อธิบายการใช้เทคนิคการพูดรอบวง เทคนิคการเขียนรอบวงและปฏิบัติเป็นตัวอย่าง	30
2. รักษาทิศทางการเรียนรู้ และประเมินผล การเรียนรู้ที่ชัดเจน	1. ประเมินผู้เรียนในแต่ละวัน	100
	2. ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้สอนช่วยชี้แนะแก้ไขข้อผิดพลาด	100
	3. เสริมความมั่นใจให้ผู้เรียน โดยให้กำลังใจ	100
	4. การใช้สิ่งเตือนตัวชี้แนะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการทำแบบฝึกหัด	100
3. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้	5. อธิบาย จุดสำคัญของแต่ละบทเรียน	100
	6. การบอกเป็นนัยเมื่อผู้เรียนลืมข้อสำคัญที่ได้บอกไปแล้ว ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดได้ด้วยตนเอง	100
	7. การบอกข้อผิดพลาดที่มักพบในการเรียนรู้	

ตารางที่ 44 (ต่อ)

วิธีการ	เทคนิคที่ใช้ N = 10	คิดเป็น ร้อยละ
4. การควบคุม ความคับข้องใจ ของผู้เรียน	1. ผู้สอนสังเกตและจดบันทึกการเรียนรู้	100
	2. การสนทนาพูดคุยให้กำลังใจ	100
	3. เป็นผู้ฟังที่ดี ตั้งใจฟังและให้คำปรึกษาแนะนำ	100
	4. ผู้เรียนจดบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ความคับข้องใจ	100
	5. ให้คำแนะนำทางโทรศัพท์	20

N = จำนวนบทเรียน

จากตารางที่ 44 พบว่าเทคนิคที่ผู้สอนและ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนระยะที่ 1 เทคนิคที่ใช้ในบทเรียน 10 บทเรียนของทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลางและการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

1. การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ส่วนใหญ่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ใช้เทคนิค ให้คำอธิบาย แปลความหมาย เป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนดู ใช้ซีดีเพลงจีน เพื่อช่วยสอนคำศัพท์ที่ง่าย ๆ การแสดงการออกเสียงที่ชัดเจนช้าและเหมาะสม การอ่านซ้ำๆ หลายๆ รอบ แสดงการแต่งประโยคให้ผู้เรียนดู อธิบายการใช้เกมทายคำศัพท์และ ปฏิบัติให้ดูในการแสดงบทบาทสมมติ พูดคำพูดที่ใช้บ่อยๆ คำตรงกันข้าม เช่น คำว่า ถูกไม่ถูก ใช่ ไม่ใช่ ดี ไม่ดี เป็นต้น อธิบายการใช้บัตรคำภาษาและปฏิบัติให้ดู ผู้สอนอ่านเสียงดังผู้เรียนอ่านตาม ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นช่วยผู้สอนแต่งประโยค ครูผู้สอนทายคำศัพท์ผู้เรียนตอบ ผู้เรียนจับคู่ฝึก ผู้เรียนเขียนตามคำพูดผู้สอน กระตุ้นผู้เรียนให้แสดงออก มีส่วนร่วม สนับสนุนผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าสอนผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 100 เทคนิคการคิดต่างๆ ร้อยละ 80 อธิบายวิธีการใช้จิ๊กซอร์ และปฏิบัติเป็นตัวอย่างผู้เรียนช่วยผู้สอนต่อคำจิ๊กซอร์ คิดเป็นร้อยละ 50 อธิบายการใช้เทคนิคการพูดรอบวง และ เทคนิคการเขียนรอบวงและปฏิบัติเป็นตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30

2. รักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยส่วนใหญ่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้เทคนิค ประเมินผู้เรียนในแต่ละวัน ผู้เรียนปฏิบัติผู้สอนช่วยชี้แนะแก้ไข

ข้อผิดพลาด เสริมความมั่นใจให้ผู้เรียนโดยให้กำลังใจ การใช้สิ่งเตือนตัวชี้แนะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ การทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละ 100

3. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ โดยส่วนใหญ่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้เทคนิคอธิบาย ชี้จุดสำคัญของแต่ละบทเรียน การบอกเป็นนัย และการบอกข้อผิดพลาดที่มักพบในการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้เทคนิคผู้สอนสังเกตและจดบันทึกการเรียนรู้ การสนทนาให้กำลังใจ เป็นผู้ฟังที่ดี ตั้งใจฟังและให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ผู้เรียนจดบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ความคืบหน้า คิดเป็นร้อยละ 100 และให้คำแนะนำทางโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 20

การสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 5 กลุ่ม

การติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ด้วยการติดตามในช่วงระยะที่ 2 ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่า

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มติดตามผู้เรียนในทุกอาทิตย์ เป็นเวลา 4 อาทิตย์ เพื่อช่วยเหลือและกระตุ้นผู้เรียนให้ทบทวนการเรียนรู้ภาษาจีนกลางจากการอ่านคู่มือ และฟังซีดี โดยใช้เวลาประมาณวันละ 1 – 2 ชั่วโมง ในเวลาว่าง และในการฝึกทบทวนบทเรียนในแต่ละวัน ใช้เวลา 4 ชั่วโมง ดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มดังนี้

“คอยติดตามผู้เรียนในกลุ่มเพื่อตรวจสอบการเรียนรู้ ด้วยอนุทินการเรียนรู้และบันทึกวินิจัยอาการของลูกคำตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ และให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีปัญหา อาทิตย์ละ 1 ครั้ง”

“ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนปัญหาความคืบหน้าที่เกิดขึ้น ในทุกเรื่องราวที่ประสบและมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ลงในอนุทินการเรียนรู้”

“ครูพี่เลี้ยงต้องกระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ซีดีในการฝึกทบทวน และใช้การอ่านคู่มือเป็นการทบทวนในแต่ละวัน”

“ชี้แนะผู้เรียนให้ใช้เวลาทบทวนภาษาจีนกลางวันละ 2 ชั่วโมง”

“ชี้แนะผู้เรียนให้ใช้เวลาว่างจากการที่ไม่มีลูกคำแล้วนำภาษาจีนกลางมาฝึกอ่านทบทวน”

“ชี้แนะผู้เรียนใช้เวลาตอนช่วงเช้าในการฝึกอ่านบทพจนานุกรมภาษาจีน
กลาง”

“อธิบายคำศัพท์เพิ่มเติมเมื่อผู้เรียนมีคำถาม”

สรุป เทคนิคที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ด้วยการติดตามในช่วงระยะที่ 2 คิดเป็นร้อยละ สามารถสรุปเป็นตารางที่ 45 ได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 45 สรุปเทคนิคที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียน
ระยะที่ 2 คิดเป็นร้อยละ

วิธีการ	เทคนิคที่ใช้ N = 4	คิดเป็น ร้อยละ
1	พูดคุยสอบถามปัญหาต่างๆ และได้นำเอาความรู้ไปใช้อย่างไร	100
2	ตรวจสอบการจดบันทึกข้อมูลของผู้เรียนในสมุดบันทึกอนุทินการเรียนรู้ และบันทึกวินิจัยลูกค้ำลงในคู่มือการฝึกปฏิบัติ	100
3	กระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ชีตในการฟังบทพจน และใช้การอ่านในคู่มือเพื่อ บทพจนในแต่ละวัน	100
4	อธิบายคำศัพท์เพิ่มเติม	100
5	ชี้แนะผู้เรียนใช้เวลาบทพจนภาษาจีนกลางวันละ 2 ชั่วโมง	100
6	ชี้แนะผู้เรียนให้ใช้เวลาว่างจากการที่ไม่มีลูกค้ำแล้วนำภาษาจีนกลางมา ฝึกอ่านบทพจน	100
7	ชี้แนะผู้เรียนใช้เวลาตอนช่วงเช้าในการฝึกอ่านบทพจนภาษาจีนกลาง	100
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนปัญหาความคับข้องใจที่เกิดขึ้น ในทุกเรื่องราวที่ ประสบและมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ลงในอนุทินการเรียนรู้	100

N = จำนวนครั้งที่พบผู้เรียน

จากตารางที่ 45 พบว่าเทคนิคที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มใช้ในกิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพ
ให้กับผู้เรียนระยะที่ 2 ในการติดตามผู้เรียนจำนวน 4 ครั้ง ใช้เทคนิค พูดคุยสอบถามปัญหาต่างๆ
และได้นำเอาความรู้ไปใช้อย่างไร ตรวจสอบการจดบันทึกข้อมูลของผู้เรียนในสมุดบันทึกอนุทิน
การเรียนรู้และบันทึกวินิจัยลูกค้ำลงในคู่มือการฝึกปฏิบัติ กระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ชีตในการฟัง

ทบทวน และใช้การอ่านในคู่มือเพื่อทบทวนในแต่ละวัน อธิบายคำศัพท์เพิ่มเติม ซึ่งแนะผู้เรียนใช้เวลาทบทวนภาษาจีนกลางวันละ 2 ชั่วโมง ซึ่งแนะผู้เรียนให้ใช้เวลาว่างจากการที่ไม่มีลูกค้ำแล้วนำภาษาจีนกลางมาฝึกอ่านทบทวน และชี้แนะผู้เรียนใช้เวลาตอนช่วงเช้าในการฝึกอ่านทบทวนภาษาจีนกลาง คิดเป็นร้อยละ 100

ภาพรวมของโปรแกรม

กลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีความเห็นว่าโปรแกรมมีความเหมาะสม ชัดเจน ทำให้เกิดความรู้ทางด้านภาษาจีนกลาง สามารถสื่อสารภาษาจีนกลางได้ โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวัน สามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ตลอดจนเทคนิคการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ให้กับผู้ที่ดูแลสุขภาพในสปาได้ มีเจตคติที่ดีทางด้านกรนวดบรรเทาอาการ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ได้จริงกับอาชีพในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจมากขึ้นในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนเมื่อเรียนจบแล้วสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้ไม่ลืม และสามารถเพิ่มเติมความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ดังนั้นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้จึงมีความเหมาะสมกับผู้ที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตดังจากผลการแสดงความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มและกลุ่มทดลองดังนี้

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า

“โปรแกรมมีความเหมาะสม สามารถเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ 10อาการที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานของผู้เรียนได้ทันที”

“โปรแกรมนี้ไม่เพียงแต่ให้ความรู้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น”

“เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปทบทวนได้ด้วยตนเอง”

“โปรแกรมมีความทันสมัย เพราะมีลูกค้ำชาวจีนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากผู้เรียนสามารถนำไปพูดคุยกับลูกค้ำได้”

“ผู้เรียนมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือกันทำให้โปรแกรมการเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ และผู้เรียนได้รับความรู้เทคนิคต่างๆมากมาย”

ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า

“อยากให้อัดโปรแกรมแบบนี้อีก”

“จะแนะนำให้เพื่อนมาเรียนหลายๆคน เพราะมีประโยชน์มาก “

“ตอนนี้ไม่มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ไม่เหนื่อยมากด้วยเพราะมีเทคนิคในการวาดมากขึ้น”

“ป่าแทบไม่ว่างเลยลูกค้าแน่นแก็้อการมากขึ้น”

“เรียนแล้วทำให้รู้ว่า ต้องใส่ใจเอาใจใส่ลูกค้าและให้ความรักในอาชีพของตนเป็นอันดับแรก ควรบำบัดอาการต่างๆ ให้ลูกค้าด้วยความรัก ไม่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์มากเกินไป”

“คุยกับลูกค้าชาวจีนได้ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการบริการลูกค้า”

“รู้สึกว่ภาษาจีนกลางไม่ยากอย่างที่คิด”

“รู้สึกชอบภาษาจีนกลางอยากเรียนต่อเรื่องอีก”

“อยากให้ท่าน ผอ.กศน. จัดอีก”

“กิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ครูผู้สอนและครูพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือดูแลผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้”

“ในการเรียนรู้ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน เพราะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสนิทสนมกัน และเมื่อเรียนจบแล้วก็ยังไปช่วยกันทำงานได้”

“การมาเรียนไม่เพียงแต่ทำให้ได้ความรู้ ได้เพื่อน ได้ประสบการณ์ ยังได้ทัศนคติที่ดีต่อภาษาจีนกลาง และ การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องมีจิตที่เริ่มจากการให้ก่อน แล้วก็จะได้รับผลที่ดีตอบสนองเอง ดังเช่นอาจารย์และครูพี่เลี้ยงแสดงเป็นแบบอย่างในการให้ความดูแลเอาใจใส่ติดตามอย่างดี ต้องขอบคุณมากๆค่ะ ”

สรุปจากผลการสัมภาษณ์ ผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มทดลอง และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันโดยเห็นว่า ผลจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาดังกล่าว ส่งผลให้โปรแกรมที่พัฒนามีคุณภาพและเหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ด้วยการพัฒนาผู้เรียน ที่เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ให้เป็นบุคคลที่มี การพัฒนาตัวเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพเพิ่มขึ้น

ทางด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติ การสื่อสารภาษาจีนกลาง และ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยสามารถสรุปได้ผลลัพธ์ของสมรรถนะอาชีพเกิดขึ้น 6 ด้านคือ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนช่วยเสริมศักยภาพผู้เรียน และใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ดังนั้นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นจึงสามารถส่งผลให้ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรม ได้รับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ โดยมีความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้น และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางไปใช้ในการสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนได้ในขณะที่ให้บริการลูกค้า

2. ด้านทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางในขณะเข้าร่วมกิจกรรม และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองใน 3 ด้าน คือทักษะทางด้านความสามารถในการฟัง ภาษาจีนกลาง ความสามารถในการพูดภาษาจีนกลาง และด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ ภาษาจีนกลาง ในการฝึกทบทวนด้วยตนเองทางด้านภาษาจีนกลาง ผู้เรียนทำการทบทวนด้วยการอ่านคู่มือ ฟังซีดี และได้ปฏิบัติจริงด้วยการพูดคุยกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนในขณะปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะ ความสามารถทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีเจตคติที่เป็นบวกทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังจากที่เข้าร่วมโปรแกรม ผู้เรียนรู้สึกที่ภาษาจีนกลางเรียนไม่ยาก เรียนแล้วไม่เครียด รู้สึกชอบภาษาจีนกลางอยากเรียนต่อเรื่องอีก มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนที่เรียนร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้นในการสื่อสารภาษาจีนกลางกับลูกค้าที่เป็นชาวจีน

4. ด้านความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นแล้ว ได้รับความรู้ และเทคนิคทางด้าน การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพิ่มมากขึ้น เพราะในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่ง กันและกัน ทำให้ได้ความรู้ที่เพิ่มเติมได้แก่ การทวาทา(ชูดพิษ) และ การตอกเส้น ทำให้ผู้เรียนมี ลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้มากขึ้น

5. ด้านทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีการเรียนรู้ทักษะต่างๆทางด้าน การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพิ่มเติมมากขึ้น มีการฝึกปฏิบัติทักษะทางด้าน การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการในขณะที่ เข้าร่วมกิจกรรม และนำไปปฏิบัติด้วยตนเองใน 6 ด้าน ทำให้ผู้เรียนสามารถชักประวัติลูกค้า และ บันทึกข้อมูลของลูกค้าได้อย่างครบถ้วน ให้การรักษา ประเมิน ให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาอาการ ของผู้ป่วยได้ถูกต้อง มากขึ้น และสามารถประยุกต์การเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ต่างๆได้

6. ด้านเจตคติการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา นอกจากได้รับความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีเจตคติที่เป็นบวกในการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา เพราะในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนต้องให้ความจริงใจกับลูกค้าที่มาใช้บริการ มีความต้องการให้ลูกค้าหายจาก ความเจ็บปวดเป็นอันดับแรก ดังนั้นจึงต้องดูแลเอาใจใส่ลูกค้าเป็นอย่างดี ดังคำกล่าวในศาสตร์ ของการนวดแผนไทยที่ว่า “มืออยู่ที่ไหน ใจอยู่ที่นั่น” ผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องเห็นคุณค่าในตนเอง ว่าตนเองนั้นมีความสามารถช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข รักและเห็นคุณค่าในตัวของลูกค้าที่มอบความ ไว้วางใจในการมาใช้บริการ อีกทั้งผู้ดูแลสุขภาพต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการพูดคุย ชักถามประวัติความเจ็บป่วยของลูกค้าที่มาใช้บริการก่อนทำการนวดหรือรักษาเพื่อไม่ให้เกิด อันตรายเกิดขึ้น โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์เป็นอันดับแรก จึงจะทำให้การประกอบอาชีพประสบความสำเร็จได้ในที่สุด ซึ่งผู้เรียนได้นำไปปฏิบัติและพบว่าทำให้ได้ลูกค้าเพิ่มมากขึ้น รักษาอาการ ต่างๆให้ลูกค้าได้ถูกต้อง ลูกค้ามีอาการดีขึ้นและมารักษาอย่างต่อเนื่อง

จากภาพรวมของโปรแกรมสามารถสรุปผลจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและผลที่ได้รับ ดังตารางที่ 46 ดังนี้

ตารางที่ 46 สรุปผลจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา และการแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	<ol style="list-style-type: none"> วัตถุประสงค์มีความชัดเจนและเหมาะสมกับปัจจุบัน ตรงตามความสนใจของผู้เรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ช่วยให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 	<ol style="list-style-type: none"> แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) แสวงหาความสนใจของผู้เรียน กำหนดทิศทางจุดประสงค์ที่ชัดเจน 	วัตถุประสงค์มีความชัดเจนตรงตามความสนใจของผู้เรียน และการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียน
2. ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนผู้เรียนมีความเหมาะสมทำให้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติอย่างทั่วถึงทุกคน ทำให้เรียนรู้ได้เร็ว ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยการแบ่งงานกัน และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล ผู้เรียนเป็นผู้มีประสบการณ์ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน 	<ol style="list-style-type: none"> แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้และสามารถแสดง 	การแบ่งกลุ่มที่มีผู้เรียนที่เหมาะสมทำให้ ผู้เรียนปฏิบัติได้ทั่วถึง เรียนรู้ได้เร็ว ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และเทคนิคเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
	<p>ด้านเทคนิคทางด้านการวัด บรรเทาอาการต่างๆช่วยให้มีความรู้เพิ่มขึ้น</p> <p>4..ผู้เรียนมีความตั้งใจและมีความพยายามในการเรียน ถึงแม้จะเป็นผู้ที่มีอายุแล้ว</p> <p>5. ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองได้นำตนเองได้</p> <p>6.ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p>	<p>ศักยภาพของตนเอง ออกมา</p> <p>2. แนวคิดช่วยเสริม ศักยภาพ (Scaffolding) โดยผู้เรียนที่มี</p> <p>ความสามารถมากกว่าช่วยเหลือผู้มีความสามารถน้อยกว่า</p>	<p>ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจผู้เรียนมีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง</p>
<p>3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม</p>	<p>1. เป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ได้อย่างชัดเจน</p> <p>2. ผู้สอนมีวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยใช้วิธีการบรรยาย สาธิต แสดงเป็นตัวอย่างในการทำงานขั้นตอนต่างๆ การอธิบายความ ตั้งคำถาม และให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน และใช้คำพูดที่เป็นนัยเป็นการเตือนในสิ่งที่ผู้เรียนมองข้ามไป</p>	<p>1. แนวคิด (Andragogy) ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน</p> <p>2. แนวคิดช่วยเสริม ศักยภาพ (Scaffolding) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อน</p>	<p>ผู้สอนเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสอนตามขั้นตอนที่ง่ายไม่ซับซ้อน เป็นตัวแบบบรรยาย สาธิต อธิบายความ ใช้คำถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของผู้เรียน</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
	<p>3. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการช่วยเหลือ ชี้แนะผู้เรียนในแต่ละบุคคล ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำในสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุง ตรวจสอบความคืบหน้าของใจของผู้เรียนในปัญหาต่างๆ</p> <p>4. ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวัน ในสิ่งที่ได้เรียนในแต่ละวัน และ บันทึกความคืบหน้าที่เกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาประชุมกับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือผู้เรียน</p> <p>5. ผู้สอนช่วยทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย ด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส และทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความกลัว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นกล้าแสดงออกและเกิดความมั่นใจในตนเอง</p>	<p>โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน มีการแบ่งการเรียนรู้ออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ ที่จุดสำคัญของงาน และควบคุมความคืบหน้าของใจของผู้เรียน</p>	<p>ในแต่ละบุคคล การเขียนอนุทินการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของใจของผู้เรียน เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ส่งเสริมผู้เรียน สามารถลดความคืบหน้าของใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
4. เนื้อหา	<p>1. เนื้อหาภาษาจีนกลาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้เพียงพอ</p> <p>2. เนื้อหาการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ มีการเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆในการบรรเทาอาการเพิ่มเติม ทำให้นวดได้ไม่เหนื่อย</p> <p>3. เนื้อหาในการเรียนรู้ภาษาจีนกลางไม่ซับซ้อน และผู้เรียนสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาในการเรียนรู้ได้ในระหว่างที่เรียนทำให้ได้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>1. แนวคิด (Andragogy) การศึกษาผู้ใหญ่ เนื้อหาสาระในการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ใหญ่</p> <p>2. แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ในด้านเนื้อหาสาระที่ไม่ซับซ้อน และสนองตอบความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>เนื้อหาในการเรียนรู้ ภาษาจีนกลางตรงตามความต้องการของผู้เรียนและมีเพียงพอสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้</p>
5. กิจกรรมการเรียนรู้	<p>1. กิจกรรมการเรียนรู้ทำตามความสนใจของผู้เรียน</p> <p>2. กิจกรรมมีขั้นตอนต่างๆที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้</p> <p>3. กิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่การให้คำอธิบาย แปลความหมาย ให้การเสริมคำ เป็นตัวแบบ ใช้น้บัตรคำ เกมทายคำศัพท์ จับคู่พูด แสดงบทบาทสมมุติ ร้องเพลงจีน การ</p>	<p>1. แนวคิด การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน</p>	<p>การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ที่ช่วยผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายไม่ซับซ้อน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูที่ เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดง แนวคิด ที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
	<p>ฟังซีดีภาษาจีน ให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ การชี้แนะ แก้ไข ข้อผิดพลาด ตอบ คำถามผู้เรียน ใช้คำชี้ๆ พูดบ่อยๆ พูดซ้ำๆ ใช้คำตรงกันข้าม ตลอดจนให้กำลังใจผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุนผู้ที่มีความสามารถมากกว่าช่วยแนะนำที่มีความสามารถน้อยกว่า และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ผู้ร่วมกัน จนกว่าผู้เรียนจะปฏิบัติได้ด้วยตนเองได้ครูที่เลี้ยงจัดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อประเมินผู้เรียนและให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละบุคคลอีกครั้ง รวมทั้งผู้เรียนประเมินตนเอง</p> <p>4. ผู้เรียนจัดบันทึกในอนุทินการเรียนรู้แต่ละวันในสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละวัน ความคืบหน้าของใจ ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับ และข้อเสนอแนะต่างๆ</p> <p>5. มีบรรยากาศที่ดีที่มีความเป็นกันเอง</p> <p>6. ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ความรู้ ความสามารถ ทางด้านการวาด บรรเทาอาการ 10 อาการ มีเจตคติที่เป็นบวก ทางด้านการวาดที่ต้องใส่ใจในการเอาใจใส่ลูกค้า</p>	<p>2. แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ไม่ซับซ้อนโดย คำนึงถึง ศักยภาพของผู้เรียน และใช้ กิจกรรมเสริม ศักยภาพ</p>	<p>ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง สามารถนำไปสื่อสารกับลูกค้าชาวจีนได้ และความรู้ ทักษะ ในการวาด บรรเทาอาการ 10 อาการทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่เป็นบวก ทางด้านการวาด บรรเทาอาการ</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
	<p>และบำบัดลูกค้าด้วยความรักไม่เห็นแก่ผลประโยชน์เพียงด้านเดียว</p> <p>7. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าทำ กล้าคิด</p>		
6. ระยะเวลา	<p>1. ช่วงเวลาเรียนเป็นช่วงที่มีความเหมาะสมเพราะทำให้ผู้เรียนไม่เสียรายได้</p> <p>2. ช่วงเดือนที่จัดมีความเหมาะสมเพราะลูกค้าน้อย</p> <p>3. จำนวนวันที่จัดและระยะเวลาการฝึกปฏิบัติมีความพอเพียงสามารถจัดสรรเวลามาเรียนได้</p> <p>4. การจัดการเรียนภาษาจีนกลางก่อนแล้วค่อยเรียนนวดบรรเทาอาการมีความเหมาะสมเพราะเมื่อเครียดจากการเรียน ภาษาจีนกลางก็จะสามารถนวดคลายเครียดได้เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนได้ดี</p> <p>5. ระยะเวลาในการเรียนแต่ละบทเรียนไม่ใช้เวลานานเกินไป</p> <p>6. ควรมีการเรียนต่อเนื่อง</p>	<p>1. แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) คำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมของผู้เรียนที่เป็น ผู้ใหญ่ ในการจัดกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียน โดยพิจารณาระยะเวลาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>ระยะเวลาเรียนมีความเหมาะสม เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เสียรายได้ สามารถจัดสรรเวลามาเรียนได้ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เวลาขณะที่เรียนไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด และควรมีการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อไป</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิด ที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
7.แหล่งความรู้ และสื่อ การสอน	<p>1. มีความหลากหลาย ได้แก่ สื่อ หนังสือ ภาพ บุคคล คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ ซีดี การสอน</p> <p>2. ช่วยเสริมเนื้อหา และได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น</p> <p>3. สามารถนำไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง โดยใช้ คู่มือการเรียนรู้ และซีดี</p> <p>4. ซีดีเสียงยังไม่ชัดเจนในบางบท ควรมีการปรับปรุง</p>	<p>1. แนวคิดการศึกษา ผู้ใหญ่(Andragogy) ผู้ใหญ่สามารถชี้ นำตนเองได้ดังนั้นจึง ต้องจัดแหล่งความรู้ ให้หลากหลาย</p> <p>2. แนวคิดช่วยเสริม ศักยภาพ (Scaffolding) ผู้สอน ชี้แหล่งทรัพยากรการ เรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อ ลดเวลาให้แก่ผู้เรียน และมีความ สะดวก ในการเรียนรู้</p>	<p>แหล่งความรู้มีความ หลากหลาย ช่วยเสริม เนื้อหาในสิ่งที่ผู้เรียน ต้องการเรียนรู้ ทำให้ ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำไปเรียนรู้ได้ ด้วยตนเองด้วยคู่มือ การเรียนรู้ และซีดี แต่ ซีดีควรได้รับการ ปรับปรุง เพราะเสียงไม่ ชัดเจน</p>
8.สภาพแวดล้อม	<p>1. มีบรรยากาศสปลา และกลิ่น อโรมา เสียงน้ำพุ</p> <p>2. มีความสงบเงียบ ไม่รบกวนสมาธิของผู้เรียน</p> <p>3. อากาศบริสุทธิ์ มีต้นไม้ร่มรื่น ไม่ร้อน</p> <p>4. สถานที่กว้างขวางสามารถทำ กิจกรรมต่างๆได้อย่างเพียงพอ</p> <p>5. ที่จอดรถสะดวกสบาย</p> <p>6. บรรยากาศมีความเป็นกันเอง เคารพ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ช่วยลดความคับข้องใจได้</p>	<p>1. แนวคิดการศึกษา ผู้ใหญ่ (Andragogy) ในการ สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมต่อการ เรียนรู้</p>	<p>สภาพแวดล้อมและ บรรยากาศมีความสงบ เงียบ ไม่ร้อน สถานที่ สามารถทำกิจกรรมได้ อย่างเพียงพอ ที่จอดรถสะดวกสบาย มี บรรยากาศของสปลา ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิ ใน การเรียนรู้ บรรยากาศ การให้กำลังใจกัน ช่วย ลดความคับข้องใจของ ผู้เรียนได้</p>

ตารางที่ 46 (ต่อ)

ประเด็น	ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	การแสดงแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	ผลที่ได้รับ
9. การประเมินผล	<p>1. แบบวัดมีความเหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ</p> <p>2. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตอบข้อสอบของกระทรวงแรงงานได้</p> <p>3. ไม่ทำให้ผู้เรียนเครียด และเกิดความกังวล</p> <p>4. ไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป</p> <p>5. ผู้เรียนสามารถประเมินผลด้วยตนเองเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน</p> <p>6. ผู้สอนประเมินผลเป็นระยะๆ จากการฝึกในชั้นเรียน และสร้างสถานการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนผสมผสานความรู้ที่ได้รับมาใช้ในสถานการณ์ใหม่</p>	<p>1. แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเองเป็นระยะๆ</p> <p>2. แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนได้รับแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินการทำงานของตนเองและผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างอิสระในสถานการณ์ใหม่</p>	<p>แบบทดสอบมีความเหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป มีการประเมินผลเป็นระยะๆ ด้วยผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการตอบแบบทดสอบของกระทรวงแรงงาน</p>

ระยะที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขของการนำไปประกอบการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

ผู้วิจัยศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขของการนำไปประกอบการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้โดยการอภิปรายกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่เป็นกลุ่มทดลองหลังจากที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับความรู้และผ่านการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาแล้ว และสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจากการนำผลการวิจัยไปทดลองใช้ แล้วนำมาอภิปรายกลุ่มและสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำให้ทราบถึงปัจจัย และเงื่อนไข ของการนำไปประกอบการดังกล่าวไปใช้ดังต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา

3.1.1 ผู้เรียนมีแรงจูงใจมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลอง และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด จนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญของการจัดกิจกรรม ผู้เรียนต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจและสามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อนำตนเองในการเรียนรู้ได้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้เกิดความรู้ ความสามารถทางด้านทักษะการสื่อสาร ภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของการจัดโปรแกรม

3.1.2 ผู้สอน /ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการเตรียมความพร้อมมีเจตคติที่เป็นบวก

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทุกท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงการนำเอาแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพไปใช้ โดย ทางด้านการสอนผู้ใหญ่ ผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอน การจัดอุปกรณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนรู้ ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ทำให้เกิดความอบอุ่น ความเป็นกันเอง จัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนด

วัตถุประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ ในทุกขั้นตอนผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ในด้านการช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการวางแผนงานร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน คอยให้ความช่วยเหลือและชี้แนะผู้เรียนตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลในขั้นตอนต่างๆของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการจดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่เรียนรู้เพื่อทำการประชุมกับผู้สอนเพื่อให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกันตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลในแต่ละวัน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องช่วยลดความคับข้องใจของผู้เรียน ได้แก่ ความไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หรือความวิตกกังวล ความกลัวต่างๆ ปัญหาทางครอบครัวที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ ด้วยการสนทนาให้กำลังใจ ให้คำแนะนำด้วยความเป็นกันเองและตั้งใจฟังผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ ความอึดอัด ความคับข้องใจของผู้เรียน ทางด้านปัญหาต่างๆ ทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว ปัญหาที่ผลกระทบต่อ การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข เกิดความมั่นใจในตนเอง ไม่รู้สึกกังวลในการแสดงออก และต้องคอยรักษาทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ไปจนถึงเป้าหมาย ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความคิดในด้านบวก มีความยืดหยุ่น และอดทน ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า ซึ่งจะช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้ที่มีความสามารถไม่เท่ากันสามารถเรียนรู้ได้ในระดับเดียวกัน หากมีข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปในสิ่งที่เรียนรู้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงคอยอธิบายและแก้ไขให้ อาจใช้เทคนิคการบอกเป็นนัย หรือเป็นตัวแบบให้ผู้เรียนดูอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดโปรแกรม เพราะผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อเจตคติในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม

3.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยเสริมศักยภาพด้วยการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพใน สปามีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดดัง (Think – aloud) การให้คำอธิบายแปลคำศัพท์ การเป็นตัวแบบให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เล่น

เกม บทบาทสมมุติ จับคู่ฝึก ฟังซีดี ดูวิดีโอ การฝึกปฏิบัติจริง การบรรยาย การสาธิต การระดมสมอง การใช้เพลงจีน ต่อคำศัพท์ จิ๊กซอร์ ใช้บัตรคำภาษาจีน การใช้คำพ้อง คำตรงกันข้าม การพูดซ้ำๆ บ่อยๆ ซ้ำๆ ชัดเจน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้เป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า เป็นต้น โดยการเรียนรู้จะมีลำดับและขั้นตอนต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้เข้าใจตามลำดับ และทำให้ผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ในขั้นตอนการเรียนรู้ผู้สอนช่วยชี้จุดสำคัญเมื่อมีข้อผิดพลาด หรือจุดสำคัญของแต่ละบทเรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงคอยให้กำลังใจผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่ดี ลดความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ตรวจสอบความคืบหน้าของผู้เรียนช่วยเสริมผู้เรียนให้เกิดความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก กล้าถามเอาใจใส่ให้เวลาและให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้วยการตั้งใจฟังผู้เรียน ในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ เพื่อบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ ความรู้สึกต่างๆของผู้เรียน ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะช่วยลดความคืบหน้าให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการสนทนาเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้งผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการสนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้อธิบายกับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถสนทนาในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด รวมทั้งปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือเวลาในการสนทนาไม่เพียงพอ ก็จะสามารถเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี การเขียนอนุทินการเรียนรู้เป็นการเขียนบันทึกของผู้เรียนรายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่งหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำอนุทินการเรียนรู้มาประชุมเพื่อเตรียมการสอนเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการช่วยให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงมีเวลาทำความเข้าใจผู้เรียนแต่ละบุคคลมากขึ้น รวมทั้งสามารถหาวิธีการในการสอนเพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนได้ ตามความสามารถของผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานต่างๆสำเร็จด้วยตนเอง เมื่อพบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆลด การช่วยเหลือสนับสนุน ต่างๆลง ผู้สอนจัดหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้

ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆให้ผู้เรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนผู้สอนต้องใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้กิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนสามารถเลือกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความช่วยเหลือแนะนำ แล้วทำตามลำดับขั้นตอนเพื่อช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งใช้เทคนิคการเรียนรู้ของผู้เรียนมาช่วยให้ผู้สอนเข้าใจความรู้สึกที่แท้จริง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้อย่างแท้จริง ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3.1.4 เนื้อหาสาระและคู่มือการเรียนรู้สามารถทบทวนด้วยตนเอง

เนื้อหาสาระ เป็นไปตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มีประโยชน์ และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลอง และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้ความสำคัญที่สอดคล้องกันว่า เนื้อหาภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มีประโยชน์ สามารถครอบคลุมนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้ในปัจจุบันและในอนาคต เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ สามารถนำไป ทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา เนื้อหาในสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้แนะนำและจัดเตรียมไว้ให้ สามารถช่วย เพิ่มพูนความรู้ได้มากขึ้น ดังนั้นเนื้อหาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้จัดโปรแกรมจะต้องจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้เรียนได้ และต้องเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจเข้าใจได้ง่าย มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในการทำงานและในชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพเพิ่มมากขึ้น จึงจะทำให้การจัดโปรแกรมเกิดประสิทธิผลและประสิทธิผล

3.1.5 สภาพแวดล้อมมีบรรยากาศการให้กำลังใจกับผู้เรียนช่วยลดความคับข้องใจของผู้เรียน

สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในด้าน ความสงบเงียบ ทำให้เกิดสมาธิในการเรียนมีความใกล้ชิดธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ มีต้นไม้ดอกไม้ให้ไม่ร้อน มีกลิ่นหอมของอโรมาทำให้เกิดความผ่อนคลายและเกิดความสุขขึ้น ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ สถานที่กว้างขวาง

สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม เช่นการแสดงบทบาทสมมุติ การฟังบรรยาย การระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เป็นต้น ที่จัดรรถสะดวกสบาย และบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นกันเอง มีความสุขและความสบายใจ ลดความวิตกกังวล ไม่ทำให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด ซึ่งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ช่วยทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เช่นกัน ดังนั้นสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้จัดโปรแกรมจะต้องให้ความสำคัญมาก เพราะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ทางด้านอารมณ์ และจิตใจของผู้เรียนโดยตรงในขณะตอนเริ่มต้นของการจัดกิจกรรม ขณะที่จัดกิจกรรม และการประเมินผลโปรแกรม

3.2 เงื่อนไขของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากการทดลองจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา การอภิปรายกลุ่ม และการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ผู้วิจัยได้ข้อสรุปที่จะนำมาเป็นเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อกำหนดเพื่อให้การจัดโปรแกรมประสบผลสำเร็จและเกิดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ไม่ทอดถอยหรือเลิกล้มความตั้งใจเมื่อประสบปัญหาต่างๆ
2. ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปในการฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนควรมีจำนวน 20 – 22 คนและมีการแบ่งกลุ่มจำนวน 4-5 คนต่อ 1 กลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำกิจกรรมและได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงได้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนรู้จักกันได้ง่าย และสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ดี ไม่ใช้เวลาเรียนมากจนเกินไป
3. ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และกำลังทำงานในอาชีพ นวดแผนไทยหรือในสปา เพราะการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นการเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ดังนั้นผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้เอาไปใช้ได้ทันที ในขณะที่ปฏิบัติงานจึงทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และในขณะที่ยังร่วมกิจกรรมผู้เรียนที่มีพื้นฐานการนวดแผนไทยมาก่อนจะสามารถนำประสบการณ์มาแบ่งปันในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันมีความรู้มากยิ่งขึ้นอันจะทำให้เกิดประโยชน์ในการ

ประกอบวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน หากไม่มีพื้นฐานในการวางแผน ไทโยมาก่อนและไม่มีประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างชัดเจน และ อาจไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมนี้เท่าที่ควรและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของ โปรแกรม

3.3 ผลการพัฒนาโปรแกรมที่ได้จากการทดลอง และจากการศึกษาปัจจัยและ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไปใช้

จากการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ทำให้ เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยค้นพบจากการทดลอง โดยนำเสนอในองค์ความรู้ในประเด็นหลัก ได้แก่ โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ประสิทธิภาพของโปรแกรม และปัจจัย เงื่อนไขที่มีผลต่อการนำโปรแกรมไปใช้ทำให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเกิดการเรียนรู้และ นำความรู้ไปปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยสร้างอย่างเป็นระบบภายใต้กรอบแนวคิดในการ พัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972) มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1.1 แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพของ Houle (1972) มีการดำเนินเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1.การวิเคราะห์ความ ต้องการในการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ 2.การตัดสินใจดำเนิน กิจกรรมการ เรียนรู้ 3.การกำหนดวัตถุประสงค์ 4.การออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมโดยคำนึงถึง แหล่ง เรียนรู้ สื่อ ผู้สอน วิธีการ ตารางกิจกรรม ลำดับเหตุการณ์ในการจัดกิจกรรม การเสริมแรงทาง สังคม ความเข้าใจในผู้เรียนรายบุคคล การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เกณฑ์การ ประเมินผล การออกแบบการฝึกอบรมที่ชัดเจน 5. การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับ การ ดำเนินชีวิตของผู้เรียน 6. การนำแผนงานสู่การปฏิบัติ 7. การวัดและประเมินผล โดยมี องค์ประกอบของโปรแกรม 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูที่ เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5.กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7.แหล่งข้อมูลและสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดผลและประเมินผล

3.3.1.2 แนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปา คือ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) โดยการบูรณาการแนวคิดของ Wood ,Bruner and Ross (1976), Rosenshine and Guenther (1992) , McKenzie (2000) ได้เป็นขั้นตอนการเรียนรู้ใหม่ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2. การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3. การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน 4. การออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น 5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน 6.ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

3.3.1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นตัวแบบ ให้คำอธิบาย สาธิตการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้ ใช้วิธีการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คนต่อ 1 กลุ่ม มีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และระบบติดตามผู้เรียนด้วยการจัดบันทึกการทำกิจกรรมโดยผู้สอน และการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อผู้สอนสามารถให้คำชี้แนะรายบุคคล และพัฒนาศักยภาพของแต่ละผู้เรียนแต่ละบุคคลได้ เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่าขั้นตอนที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนในแต่ละบุคคล ก็คือการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ได้ทำการบันทึกข้อความเกี่ยวกับการเรียนรู้ในแต่ละวัน ตลอดจนจนถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ความคับข้องใจของผู้เรียน ในระหว่างการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเข้าใจความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการนำมาปรับการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ตามความสามารถของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลเกิดการเรียนรู้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ทำให้เกิดรายได้ที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขั้นตอนในการเรียนรู้ใหม่ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสบายใกล้ชีวิตธรรมชาติมีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีบรรยากาศของสปา ด้วยกลิ่นของอโรมา

และสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง สร้างบรรยากาศที่อิสระ สนับสนุนผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่

ขั้นที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดย ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอวิธีการ เรียนรู้และกิจกรรมในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น บรรยาย การสาธิต การ แสดงบทบาทสมมุติ การใช้เกม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการ การเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ร่วมกัน โดยผู้สอนช่วยแนะนำวิธีการ และเครื่องมือในการวิเคราะห์ความต้องการ รวมทั้งกำหนด วัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ข้อกำหนดของการ เรียนรู้นั้น โดยผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน โดยผู้สอนใช้ วิธีการที่หลากหลาย ทำเป็นแบบอย่าง สาธิต ให้ผู้เรียนดูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจใน บทเรียนสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นผู้ช่วยผู้สอนในการเรียนการสอน ครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มเป็นผู้ช่วย ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆที่ผู้เรียน ต้องการ การให้ความช่วยเหลือ ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวัน เพื่อเป็น ข้อมูลให้ผู้สอนในการให้ความช่วยเหลือตามความสามารถของผู้เรียนได้ในแต่ละวัน ตลอดจนเข้าใจความคับข้องใจของผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยดูแลการช่วยเหลือสนับสนุน ต่างๆลง เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง เมื่อครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มและผู้เรียนทุกคน ในกลุ่มมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานได้แล้ว ผู้สอนเป็นผู้ตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจากการปฏิบัติหากผู้เรียนบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ผู้สอนเขียนบันทึก ข้อชี้แนะให้กับ ผู้เรียนแต่ละบุคคลให้นำไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ ครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มยังคงให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในจนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้สำเร็จด้วยตนเอง

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วย ตนเองเมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ด้วยแบบประเมินการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์ความ ต้องการหรือสิ่งที่ผู้เรียนได้รับด้วยตนเองอีกครั้ง

ขั้นที่ 7 ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนคิดสถานการณ์ ใหม่ให้ผู้เรียนร่วมกันออกแบบนำเสนอผลการเรียนรู้โดยแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ ที่ได้รับ

3.3.2 ประสิทธิภาพของโปรแกรมต่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ไปทดลองใช้ พบว่า โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนโดยผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน โดย แบ่งเป็นกลุ่มย่อย มีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือชี้แนะ บันทึกผลการเรียนรู้ เพื่อให้ความช่วยเหลือในรายบุคคลที่แตกต่างกันไป โดยมีขั้นตอนในการเรียนรู้ใหม่ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1.สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ 2. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการ การเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน 4. ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ข้อกำหนดของการเรียนรู้ 5.จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน 6. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7.ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ สามารถส่งผลให้ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรม ได้รับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ โดยมีความรู้ ความสามารถ เจตคติ ได้แก่ ความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ทักษะความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และเจตคติการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการนวดแผนไทยและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพดูแลสุขภาพในสปาปัจจุบัน ดังนั้นในการเรียนรู้ด้วยการเพิ่มสมรรถนะอาชีพทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เทคนิคต่างๆในการนวดเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการและความรู้เพิ่มเติมในการนวดเช่น กวาช่า และตอกเส้น ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนจากกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนำไปให้บริการลูกค้า และเมื่อพบลูกค้าชาวจีน ก็สามารถสื่อสารกับลูกค้าได้ ทำให้ทราบความต้องการของลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ และพึงพอใจกลับมาใช้บริการอีกในครั้งต่อไป ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อได้รับความรู้ และได้ใช้ความรู้ในทันที จะเกิดความกระตือรือร้นในการทบทวนความรู้และเพิ่มเติมความรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะจะสามารถสนทนากับลูกค้าได้ เมื่อสนทนาคำพูดพื้นฐานกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนได้แล้ว ลูกค้าจะช่วยสอนคำพูดต่างๆให้เพิ่มเติม เสมือนเป็นครูพี่เลี้ยงต่อเรื่องที่ช่วยชี้แนะ และแก้ไขคำพูดที่พูดผิด เช่นเดียวกับขณะเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคย กล้าถาม ไม่อายที่จะพูด จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดเวลา ส่งผลทำให้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นบรรลุตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3.3.3 ปัจจัยของโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่สนับสนุนให้โปรแกรมประสบความสำเร็จ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ เนื้อหาสาระ และสภาพแวดล้อม โดยมีข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

3.3.3.1 กลุ่มผู้เรียน คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา เป็นผู้มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม มีความสนใจ มีแรงจูงใจและมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ได้เรียนรู้ มีประสบการณ์ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม ตลอดจนสามารถทำตามคำแนะนำของผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้เป็นอย่างดี

3.3.3.2 ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้และเทคนิคต่างๆในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน ต้องเตรียมตัวในการสอน จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นตัวแบบ ให้คำอธิบาย เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำชี้แนะ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง และอบอุ่น ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ต้องมีความยืดหยุ่น อดทน มีทัศนคติที่เป็นบวก เอาใจใส่ผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ลดความวิตกกังวลของผู้เรียนได้ ตลอดจนต้องมีระบบการติดตามด้วยการจดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง

3.3.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้เทคนิคการคิดตั้ง การให้คำอธิบายแปลคำศัพท์ การเป็นตัวแบบ สาธิต ให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เล่นเกม บทบาทสมมติ จับคู่ฝึก เป็นต้น กิจกรรมการเรียนรู้ทำตามความสนใจและทำตามศักยภาพของผู้เรียนด้วยการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนตามศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันและช่วยเหลือกันในกลุ่ม กระตุ้นผู้เรียนให้ทำตามเป้าหมายทิศทางที่กำหนดไว้ ซึ่งจุดสำคัญเมื่อมีข้อผิดพลาด และควบคุมความคับข้องใจของผู้เรียนด้วยการสนทนาและเขียนอนุทินการเรียนรู้ ทางด้านการสนทนาครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจเพื่อให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ทางด้านการเขียนอนุทินการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนปัญหา ความอึดอัด ความคับข้องใจที่มีในขณะเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถเข้าใจผู้เรียนแต่ละคน และ

เตรียมการสอนได้ตามศักยภาพความสามารถของผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.3.3.4 เนื้อหาสาระ ต้องเป็นไปตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนมีประโยชน์ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวันได้ในปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ต้องไม่ซับซ้อน คู่มือการเรียนรู้มีขนาดที่สามารถพกพานำไปทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา สื่อการเรียนรู้ต้องมีเนื้อหาที่เพียงพอทำให้เพิ่มพูนความรู้ได้มากขึ้น

3.3.3.5 สภาพแวดล้อม ต้องมีความเหมาะสมในด้านความสงบเงียบ ใกล้เคียงธรรมชาติ มีบรรยากาศของสปาด้วยกลิ่นอโรมา และเสียงน้ำพุทำให้เกิดการผ่อนคลายและเกิดความสดชื่น มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่ร้อนจนเกินไป สถานที่กว้างขวางสามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม ที่จอดรถมีเพียงพอและสะดวกสบาย มีการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีด้วยการให้แรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนไม่เคร่งเครียด ไม่วิตกกังวล ลดความคับข้องใจของผู้เรียน

3.3.4 เงื่อนไขของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีผลให้โปรแกรมประสบความสำเร็จและเกิดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถประเมินได้จากกลุ่มผู้เรียน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีดังนี้

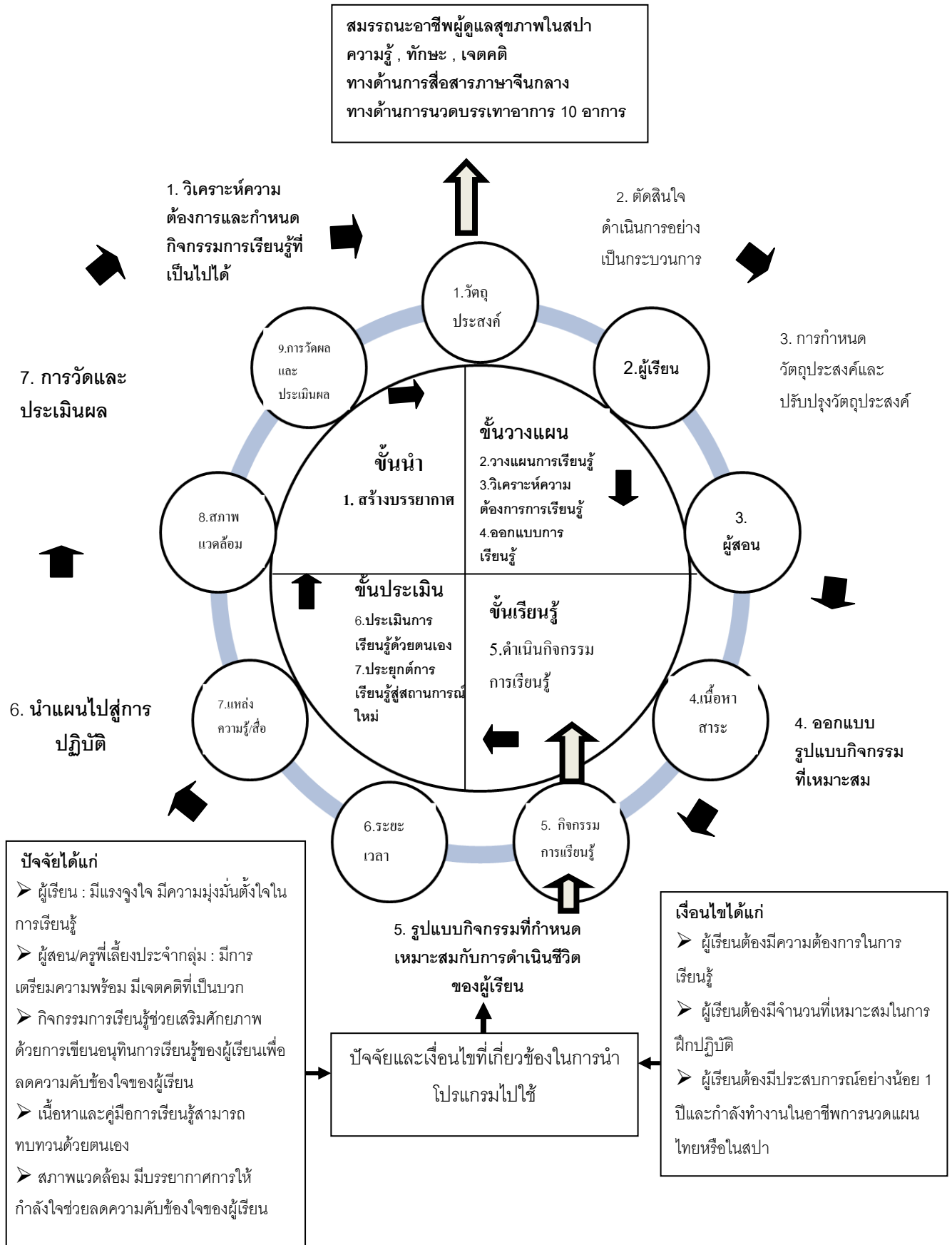
3.3.4.1 ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ไม่ทอดทิ้งหรือเลิกล้มความตั้งใจในการเรียนรู้เมื่อประสบปัญหาต่างๆ

3.3.4.2 ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปในการฝึกปฏิบัติคือผู้เรียนควรมีจำนวน 20 – 22คนและมีการแบ่งกลุ่มจำนวน 4-5คนต่อ 1 กลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำกิจกรรมและได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงได้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนรู้จักกันได้ง่ายและสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ดี ไม่ใช้เวลาเรียนมากจนเกินไป

3.3.4.3 ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และกำลังทำงานในอาชีพขนาดแผนไทยหรือในสปา

จากผลของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้จากการทดลองและจากการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา สามารถสรุปได้เป็นภาพที่ 13 ดังนี้

ภาพที่13 แสดงผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
2. เพื่อศึกษาผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพที่พัฒนาขึ้นไปใช้สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
3. เพื่อศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะมีระยะการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดของ Houle (1972) โดยมีขั้นตอนที่ 1-5 คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้น วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ของผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่มีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา เพราะโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของ

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาซึ่งจะทำให้กิจกรรมมีประโยชน์และมีคุณค่าต่อผู้เรียนและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยตรงซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตัดสินใจดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินงานในขั้นตอนที่ 2 โดยนำผลข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดขั้นตอนปฏิบัติ 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

กำหนดแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยนำแนวคิดทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ตามแนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther(1992), McKenzie (2000) มาบูรณาการเพื่อให้ได้ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2.2 ระบุเนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชาที่ได้จากการหาความต้องการการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาแบ่งออกเป็น 2 หมวดคือ

2.1.1 ความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน กลาง ประกอบด้วยเนื้อหา คือ 1.การทักทายและการแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3. การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4.การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวด แผนไทยและสปา 5.การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา 6.การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า 7.การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8.การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การ บอกลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2.1.2 ความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการประกอบด้วยเนื้อหา คือ 1.อาการปวดศีรษะจากความเครียด 2.ปวดคอ 3.ปวดบ่าและไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอกและข้อมือ 6.ปวดเอว และปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

2.3 กำหนดกลุ่มผู้เรียน

กลุ่มผู้เรียนเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สันป่าตอง และศูนย์กศน.อำเภอหางดง จำนวน 44 คน ที่มีอายุ 18- 65 ปี และมีประสบการณ์การทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปีมีความสมัครใจในการเข้าร่วมอบรมในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 22 คน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาโปรแกรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

3.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม

4.1 การพัฒนาเนื้อหา

ผู้วิจัยพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยมีการพัฒนาเนื้อหาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา แล้วจัดทำเป็นคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยใช้เนื้อหาทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย (ม.ป.ป.) และเนื้อหาภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานนวดสปา ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (ม.ป.ป.) มาประยุกต์เป็นคู่มือภาษาจีนกลาง(รายละเอียดในภาคผนวก ค) แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาภาษาจีนกลาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาจีนกลาง จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวิจัย 1 ท่าน ทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้เพื่อนำมาปรับปรุงให้ได้คู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่มีความเหมาะสม ก่อนนำไปทดลองใช้จริง และ เนื้อหาทักษะบรรเทาอาการนวด 10 อาการสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยใช้ เนื้อหานวดแก้อาการตามมาตรฐานระดับ 2กระทรวงแรงงาน (สมาคมแพทย์แผนไทย, 2553) ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรค โดย พญ.ดร.วิภาดา รัตนะรังสี (2545) มา

ประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาเนื้อหาบรรเทาอาการปวด 10 อาการ (รายละเอียดในภาคผนวก ค) มาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาเนื้อหา บรรเทาอาการปวด 10 อาการ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการนวดแผนไทย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวิจัย 1 ท่าน ตรวจสอบ คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้เพื่อนำมาปรับปรุงให้ได้คู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสำหรับ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่มีความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้จริง

4.2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมการ เรียนรู้ การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดวัตถุประสงค์และปรับปรุงวัตถุประสงค์ เนื้อหาการเรียนรู้ ผู้เรียน มาพัฒนาเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่มีองค์ประกอบดังนี้ 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยระบบเสริมศักยภาพ 6.ระยะเวลา 7.แหล่งความรู้ และสื่อการสอน 8.สภาพแวดล้อม 9.การ วัดผลประเมินผล (Zinser, 1995) แล้วนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

4.3 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. คู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
2. คู่มือการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
3. แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
4. แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
5. แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง
6. แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง
7. แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
8. แบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
9. แบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

10. แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา
11. แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำเครื่องมือสำหรับการวิจัยที่พัฒนาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาจีนกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการนวดแผนไทย ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

ผู้วิจัยนำเครื่องมือสำหรับการวิจัยไปทดลองใช้ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ค่าความยากง่ายของเครื่องมือ และหาค่าอำนาจจำแนกและตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ การทดลองใช้เครื่องมือสำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือสำหรับการวิจัยกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสันป่าตองชุมชนบ้านป่าจู้ ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันกับผู้เรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสันป่าตอง และ ศูนย์กศน.อำเภอหางดง ที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้เรียนใน 4 ด้านมาพิจารณาร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1.ด้านตารางงานอาชีพของผู้เรียน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สถานที่ ในการเรียนรู้ 2.ระยะเวลาของผู้เรียน 3.งบประมาณในการจัดกิจกรรม ค่าใช้จ่ายต่างๆในการจัดกิจกรรม และ 4.การประชาสัมพันธ์โปรแกรมโดย ใช้เวลาประชาสัมพันธ์เป็นระยะเวลา 1 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 – 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555

ระยะที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ได้พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972) ในขั้นตอนที่ 6 และ 7 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 6 ชี้นำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

6.1 คัดเลือกผู้เรียน

กลุ่มผู้เรียนคือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ หลักสูตร การฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ สันป่าตอง และศูนย์กศน. อำเภอหางดง ที่มีอายุ 18 - 65 ปี และมีประสบการณ์การทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 44 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 22 คน

6.2 การออกแบบการทดลอง

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลอง โดยใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่เท่าเทียมกัน มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Equivalent group, pretest - posttest design) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2540)

6.3 การเตรียมการ

ผู้วิจัย เตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอน คู่มือการสอน ติดต่อวิทยากร และจัดอบรมผู้ช่วยผู้สอนจำนวน 5 คนสำหรับการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อให้เข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ติดต่อสถานที่จัดกิจกรรมคือ ห้องประชุมมูลนิธิวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่ และ สถานที่จัดกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาอัธยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

6.4 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นโดยเมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บคะแนนแบบทดสอบจากผู้ร่วมโปรแกรมแล้วนำมาแบ่งเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยการสอบวัดความรู้ เจตคติแล้วจับคู่เหมือน (Matching) โดยนำคะแนนมาเรียงจากมากไปหาน้อย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้คือ

6.4.1 กลุ่มทดลอง คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทย ของศูนย์กศน. ที่เป็นกลุ่มที่ 1 เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่ใช้แนวทางการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

6.4.2 กลุ่มควบคุม คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทย ของศูนย์กศน.ที่เป็นกลุ่มที่2 โดยใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนนวด บรรเทาอาการ 10 อาการตามหลักสูตรของ สมาคมแพทย์แผนไทย และกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ใช้การเรียนการสอนตาม คู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การเรียนการสอนเป็นลักษณะของการบรรยาย และการศึกษาด้วยตนเองจากคู่มือการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าว

6.4.3 ดำเนินการอบรม กลุ่มทดลองรุ่นที่1 ตามกำหนดการของ โปรแกรม โดยมีระยะเวลาทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยเข้าร่วมกิจกรรม ในระหว่างวันที่ 19 – 30 มีนาคม พ.ศ.2555 ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. ณ.ห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม สาขาเชียงใหม่ ระยะเวลา 10 วัน รวมเป็นระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาติดต่อกันเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง (100 ชั่วโมง) ณ ภูมิลำเนาของกลุ่มทดลอง ระหว่างวันที่ 2 - 30 เมษายน พ.ศ. 2555

ระยะที่ 3 การนำเสนอผลการฝึก ปฏิบัติด้วยคู่มือการฝึกทักษะด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในด้าน ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และการประเมินผลโปรแกรมเพื่อศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขของการนำไปโปรแกรมไปทดลองใช้ ในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น.- 18.00 น.เป็นเวลา 10 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมมูลนิธิดวงธรรม จังหวัดเชียงใหม่

6.4.4 ดำเนินการอบรมกลุ่มควบคุมรุ่นที่2 จัดที่ ห้องประชุมของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 2 – 13 เมษายน พ.ศ.2555

7. ขั้นตอนผลและประเมินผล

การประเมินผลหลังการทดลอง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ) ผู้วิจัยประเมินผลกลุ่มทดลองด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้พัฒนาดังนี้

7.1 แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง ประกอบด้วย

7.1.1 แบบทดสอบ ความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

7.1.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

- 7.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง
- 7.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง
- 7.2 แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ประกอบด้วย
 - 7.2.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ
 - 7.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
 - 7.2.3 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง
 - 7.2.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 7.3 แบบประเมินโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ระยะที่ 3 ศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องใน การนำโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้

เป็นการศึกษาความคิดเห็นโดยใช้ ประเด็นการอภิปรายกลุ่มของกลุ่มทดลอง เกี่ยวกับการ จัดโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่ได้ นำไปทดลองใช้ เพื่อนำผลที่ได้รับไปปรับปรุง แก้ไข รูปแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมในการใช้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปา

1.1.1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1.1 ข้อมูลแสดงภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายกล่าวคือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 92.50 และ

เป็นเพศชายร้อยละ 7.50 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี ร้อยละ 45.84 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 50.84 และทำงานในร้านนวดแผนไทยและสปา ร้อยละ 65.00 มีประสบการณ์ในการ ทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 76.67 และมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 50.00

1.1.1.2 ความต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ ในสปาส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาในด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยมี คะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.78 และมีประเด็นที่ต้องการ เรียนรู้ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือการทักทายและการแนะนำตนเอง การสอบถามข้อมูล และความต้องการใช้บริการของลูกค้า การให้คำแนะนำลูกค้าเตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผน ไทยและสปา การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะที่ให้บริการนวดแผนไทยและสปา การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า โดยมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 5.00 การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา และการ ถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.77 และ 4.59 ตามลำดับ

ในด้าน เนื้อหา ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ส่วนใหญ่ มีความ ต้องการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการโดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 4.65 และมีประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การ นวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเอวและปวดหลัง การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า การนวดเพื่อ บรรเทาอาการข้อเท้าแพลง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ 5.00 การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดขา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.77 การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวด คอ และการนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่าและไหล่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.59 ตามลำดับ

1.1.1.3 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาส่วนใหญ่ ยังไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ ให้บริการดูแลสุขภาพในสปามาก่อนถึงร้อยละ 90. 83 และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา สมรรถนะอาชีพ ร้อยละ 96.67 โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า “ต้องการเพิ่มพูนความรู้และต้องการ ศึกษาภาษาจีนกลาง “ส่วนใหญ่เห็นว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมคือ เวลา 9.00 น. - 14.00 น.จำนวน 10 วัน และเป็นช่วงวันจันทร์ – วันศุกร์ เพราะเป็นช่วงที่ผู้เรียนสามารถมาเรียนได้ โดยไม่ขัดกับการทำงาน ช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรม คือเดือนมีนาคม โดย ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ส่วนใหญ่ให้

เหตุผลว่า “ไม่เป็นช่วงงานเทศกาลท่องเที่ยว ลูกคามีจำนวนไม่มากทำให้สะดวกมาเรียนได้ ” และกิจกรรมที่ควรใช้ในการเสริมสร้างความเข้าใจเนื้อหาควรเป็นการฝึกปฏิบัติจริง การสาธิต การบรรยาย และการศึกษด้วยตนเอง การทำกรณีศึกษา การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเล่นบทบาทสมมุติ และการระดมสมอง ตามลำดับ

1.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine and Guenther (1992), McKenzie (2000) และวิธีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) เป็นหลักโดยมีองค์ประกอบที่ประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ 2.กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6.ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้ และ สื่อการสอน 8.สภาพแวดล้อม 9. การวัดผลประเมินผล (Zinser,1995) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

- 1.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 1.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการและเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. กลุ่มผู้เรียน

เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่ศึกษาสำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทย ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีอายุ 18 - 65 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

3. ผู้สอน /ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ผู้สอนในการจัดโปรแกรม มีผู้สอน 2 ท่าน คือผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยผู้สอนแต่ละท่านมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลาง โดยผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีน สำหรับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของ กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 4 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ ภาษาจีนกลางสื่อสารในหัวข้อที่กว้างขวางขึ้นและสามารถสื่อสารกับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ได้ อย่างคล่องแคล่ว เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 1,200 คำ(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556: ออนไลน์)โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการ เรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีคุณสมบัติโดยได้รับใบ ประกาศนียบัตรเป็นวิทยากรครูผู้สอนทาง ด้านการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย ตาม มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข และมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร 5 ปีขึ้นไป โดยผู้สอนมา จากสมาคมแพทย์แผนไทยและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริม ศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางโดย ผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของ กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 3 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ ภาษาจีนกลางสื่อสารเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน และท่องเที่ยวในประเทศจีน โดย เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 600 คำ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต , 2556: ออนไลน์)โดย ผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตาม แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

4. เนื้อหาสาระ

ขอบเขตของเนื้อหา แบ่งเป็น 2 หมวดคือ

1. ทักษะทางการสื่อสารภาษาจีน กลางประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้ 1.การ ทักทาย และการแนะนำตัวเอง 2.การสอบถามข้อมูลความต้องการใช้บริการของลูกค้า 3.การถาม และตอบเกี่ยวกับค่าบริการ 4.การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวด แผนไทย และ สปา 5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทย และ สปา 6. การสอบถามเกี่ยวกับ ความรู้สึกของลูกค้า 7.การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า 8. การสอบถาม/บอกเล่า ถึงอาการ เจ็บป่วยของลูกค้า 9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป 10. การบอก ให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของ และการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า

2. ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ประกอบด้วย 1.อาการปวดศีรษะจาก ความเครียด 2.ปวดคอ 3.ปวดบ่า-ไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวดข้อศอก-ข้อมือ 6.ปวดเอว-ปวดหลัง 7.ปวดสะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า 10.ข้อเท้าแพลง

5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยบูรณาการ แนวคิดของ Wood, Bruner และ Ross (1976), Rosenshine และ Guenther (1992), McKenzie (2000) สรุปเป็นขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ มี 7 ขั้นตอนคือ 1.สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3.วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ร่วมกัน 4.ออกแบบการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการ เรียนรู้ 5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน 6. ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วย ตนเอง 7. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

6. ระยะเวลา

การจัดโปรแกรมใช้เวลาทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลา คือ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะ อาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา เป็น ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) โดยเข้าร่วมกิจกรรม ในวันจันทร์ – วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. เป็นเวลา 10 วัน (40 ชั่วโมง) ระหว่างวันที่ 19 - 30 มีนาคม พ.ศ. 2555

2. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยคู่มือการ เรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และซีดี คู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ การเขียน

อนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวันและบันทึกวินิจจัยอาการของลูกค้าที่มาใช้บริการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ รวมทั้งการนำความรู้ภาษาจีนกลางไปใช้ การศึกษาภาษาจีนกลางด้วยตนเองอย่างไร และได้นำไปใช้กับลูกค้าชาวจีนหรือไม่อย่างไร ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง (100 ชั่วโมง) ระหว่างวันที่ 2 - 30 เมษายน พ.ศ. 2555

3. การนำเสนอผลการฝึก ปฏิบัติด้วยคู่มือการฝึกทักษะด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในด้าน ทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และประเมินผลโปรแกรมเพื่อศึกษา ปัจจัยและเงื่อนไขของการนำโปรแกรมไปทดลองใช้ในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 9.00 น.- 18.00 น.เป็นเวลา 10 ชั่วโมง

7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน

1. แหล่งความรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา เช่น วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน ทักษะการสื่อสารภาษาจีน กลาง และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการปฏิบัติการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

2. สื่อการเรียนรู้ได้แก่สื่อบุคคล คือ วิทยากร เอกสารประกอบการสอน คู่มือการสอน รูปภาพสรีระร่างกายมนุษย์ วีดิทัศน์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหา บัตรคำภาษาจีน คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ เป็นต้น

8. สภาพแวดล้อม

1. สถานที่ในการจัดกิจกรรมควรเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการ การเคลื่อนไหว และการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การฝึกโยคะ การจับคู่ฝึกทักษะ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ

2. เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท มีความเงียบสงบ ไม่รบกวนสมาธิในการทำกิจกรรม

3. บรรยากาศมีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย ด้วยกลิ่นของอโรม่า เสียงน้ำพุ การจัดต้นไม้ที่ให้บรรยากาศที่สดชื่น มีการฝึกสมาธิโดยใช้เสียงดนตรีเบาๆ ตลอดจนจัดลักษณะการให้ความรู้ตามมุม ต่างๆ และมีการบวมสีเพื่อเก็บคะแนน เพื่อสร้างบรรยากาศที่มีความกระตือรือร้น มีความสนุก และเป็นกันเองระหว่างผู้เข้าอบรมและวิทยากร ระยะเวลาในการทำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4. โต๊ะ เก้าอี้ เบาะนอน ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก ตามความต้องการของผู้เรียน

5. มีอุปกรณ์การทำกิจกรรม เช่น สื่อโสตทัศนฯ กระจาดฯ ปากกา กระจาดน้ำ คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์

9. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

9.1 การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ) ได้แก่

9.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.1.2 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.1.3 แบบวัดเจตคติทางการเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

9.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2 การประเมินผลหลังการเรียนรู้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก จ) ได้แก่

9.2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ประกอบด้วย

9.2.1.1 แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.2 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.1.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วย

ตนเอง

9.2.1.4 แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

9.2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการ นวดบรรเทาอาการ 10

อาการ ประกอบด้วย

9.2.2.1 แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.2 แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

9.2.2.3 แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วย

ตนเอง

9.2.2.4 แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เข้ารับการอบรมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ได้ผลดังนี้

2.1 ข้อมูลของผู้เรียน

2.1.1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทั้งสองกลุ่มเป็นเพศหญิงร้อยละ 90.90 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 47.70 มีประสบการณ์การทำงาน 1- 5 ปี ร้อยละ 75.00 ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 47.70 ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ร้อยละ 90.91

2.1.2 ผู้เรียนเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ สำเร็จหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีอายุ 18 - 65 ปีและมีประสบการณ์การทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี

2.2 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ผู้วิจัยนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปทดลองใช้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ หลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสันการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ได้ผลการทดลองดังนี้

1. กลุ่มทดลองมีความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง.
2. กลุ่มทดลองมีทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังจากการเข้ารับการอบรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มทดลองมีเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเจตคติต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

4. กลุ่มทดลองมีความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลอง แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

5. กลุ่มทดลองมีทักษะความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ หลังจากการเข้ารับการอบรมไม่แตกต่างกันกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6. กลุ่มทดลองมีเจตคติการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาหลังการทดลอง แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยเจตคติการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง.

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัย และ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำไปประกอบการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

ผู้วิจัยจัดการอภิปรายกลุ่มผู้เรียนคือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิศูทร ผูกอาชีพพระยะสันการ นวดแผนไทยศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ ที่เป็นกลุ่มทดลองในการวิจัยนี้ เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้ข้อสรุปดังนี้

3.1 ปัจจัยของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.1.1 ผู้เรียนมีแรงจูงใจมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในขณะที่เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด จนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาให้เกิดความรู้ความสามารถทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ตลอดจนมีเจตคติที่ดี ต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของการจัดโปรแกรม

3.1.2 ผู้สอน /ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการเตรียมความพร้อมมีเจตคติที่เป็น

บวก

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทุกท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความพร้อมสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงการนำเอาแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพไปใช้ โดยทางด้านการสอนผู้ใหญ่ ผู้สอนมีการเตรียมตัวในการสอน การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ทำให้เกิดความอบอุ่น ความเป็นกันเอง จัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ ในทุกขั้นตอนผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ในด้านการช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มวางแผนงานร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะผู้เรียนตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลในขั้นตอนต่างๆของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ โดย ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำการจดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ในแต่ละวัน และผู้เรียนจดบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเข้าใจผู้เรียนในแต่ละบุคคล ช่วยลดความคับข้องใจของผู้เรียน ได้แก่ ความไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หรือความวิตกกังวล ความกลัวต่างๆ ปัญหาทางครอบครัวที่มีผลกระทบต่อ การเรียน ด้วยการสนทนาพูดคุยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำด้วยความเป็นกันเองและตั้งใจฟังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสุข ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เป็นผู้ที่มีเจตคติในด้านบวก มีความยืดหยุ่น และอดทน เพราะผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อเจตคติในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม ผู้สอนและครูพี่เลี้ยง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดโปรแกรม

3.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยเสริมศักยภาพด้วยการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลองและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้ง การให้คำอธิบายแปลคำศัพท์ การเป็นตัวแบบให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม การเล่นเกม การใช้

บทบาทสมมุติ จับคู่ฝึก ฟังซีดี ดูวิดีโอ การฝึกปฏิบัติจริง การบรรยาย การสาธิต การระดมสมอง การใช้เพลงจีน ต่อคำศัพท์ จิกซอร์ ใช้บัตรคำภาษาจีน การใช้คำพ้อง คำตรงกันข้าม การพูดซ้ำๆ บ่อยๆ ซ้ำๆ ชัดเจน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้เป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า เป็นต้น โดยการเรียนรู้จะมีลำดับและขั้นตอนต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้เข้าใจ ตามลำดับ และทำให้ผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ตาม ศักยภาพของแต่ละบุคคล จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ในขั้นตอนการเรียนรู้ผู้สอนช่วยชี้จุดสำคัญเมื่อมีข้อผิดพลาด หรือจุดสำคัญของแต่ละ บทเรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยง คอยให้กำลังใจผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่ดี ลดความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ตรวจสอบความคืบ ข้างใจของผู้เรียนช่วยเสริมผู้เรียนให้เกิดความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก กล้าถาม เอาใจใส่ให้เวลา และให้ความสำคัญกับผู้เรียนด้วยการตั้งใจฟังผู้เรียน ในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนให้ผู้เรียน เขียนบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ เพื่อบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้

ข้อแนะนำ ความรู้สึกต่างๆของผู้เรียน ผู้สอนจัดหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ ให้ผู้เรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียนผู้สอนต้องใช้ กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้กิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนสามารถเลือก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความช่วยเหลือแนะนำ แล้วทำตามลำดับขั้นตอนเพื่อช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามศักยภาพของแต่ละ บุคคล รวมทั้งใช้อนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนมาช่วยให้ผู้สอนเข้าใจความรู้สึกที่แท้จริง และสามารถ จัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้อย่างแท้จริง ดังนั้นกิจกรรมการ เรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3.1.4 เนื้อหาสาระและคู่มือการเรียนรู้สามารถทบทวนด้วยตนเอง

เนื้อหาสาระ และคู่มือการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการ ประกอบอาชีพ ได้ทันที ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เป็นกลุ่มทดลอง และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเนื้อหาภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ10 อาการ ตรงตาม ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน มีประโยชน์ สามารถครอบคลุมนำไปใช้ในการประกอบ

อาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้ในปัจจุบันและในอนาคต เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้สามารถนำไป ทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา รวมทั้งเนื้อหาใน สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ สอนได้แนะนำและ จัดเตรียมไว้ให้ สามารถช่วย เพิ่มพูนความรู้ได้มากขึ้น ดังนั้นเนื้อหาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ ผู้จัดโปรแกรมจะต้องจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถตอบสนองความต้องการและ ปัญหาของผู้เรียนได้ และต้องเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจเข้าใจได้ง่าย มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในการ ทำงานและในชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพเพิ่มมากขึ้น จึงจะทำให้การจัดโปรแกรมเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

3.1.5 สภาพแวดล้อมมีบรรยากาศการให้กำลังใจกับผู้เรียนช่วยลดความคับ ของใจของผู้เรียน

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นกันเอง มี ความสุขและความสบายใจ ลดความวิตกกังวล ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด ไม่ทำให้เกิดความคับข้องใจ ในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในด้าน ความสงบเงียบ ทำให้เกิดสมาธิในการเรียน มีความใกล้ชิดธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ มีต้นไม้มากทำให้ไม่ร้อน มีกลิ่นหอมของดอกไม้ทำให้เกิด ความผ่อนคลายและเกิดความสุขขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ สถานที่ กว้างขวาง สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม เช่นการแสดงบทบาทสมมุติ การฟัง บรรยาย การระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เป็นต้น ที่จอตรงสะดวกสบาย ดังนั้นสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้จัดโปรแกรมจะต้องให้ความสำคัญมาก เพราะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ทางด้านอารมณ์ และ จิตใจของผู้เรียนโดยตรงในขณะตอนเริ่มต้นของการจัดกิจกรรม ขณะที่จัดกิจกรรม และการ ประเมินผลโปรแกรม

3.2 เงื่อนไขของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากการทดลองจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา และการอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยได้ข้อสรุปที่จะนำมาเป็นเงื่อนไขซึ่งเป็น ข้อกำหนดเพื่อให้การจัดโปรแกรมประสบผลสำเร็จและเกิดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ โดยไม่ทอดทิ้งหรือเลิกล้มความตั้งใจในการเรียนรู้ เมื่อประสบปัญหาต่างๆ

2. ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปในการฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนควรมีจำนวน 20-22 คน และมีการแบ่งกลุ่มจำนวน 4-5คนต่อ 1 กลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำกิจกรรมและได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงได้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนรู้จักกันได้ง่าย และสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ดี ไม่ใช้เวลาเรียนมากจนเกินไป

3. ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และกำลังทำงานในอาชีพ นวดแผนไทยหรือในสปา เพราะการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นการเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ 10 อาชีพ และทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ดังนั้นผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้เอาไปใช้ได้ทันที ในขณะที่ปฏิบัติงานจึงทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และในขณะที่ร่วมกิจกรรมผู้เรียนที่มีประสบการณ์มาก่อนจะสามารถนำประสบการณ์มาแบ่งปันในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันมีความรู้มากยิ่งขึ้นอันจะทำให้เกิดประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน หากไม่มีประสบการณ์มาก่อนจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างชัดเจน และอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมนี้เท่าที่ควรและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของโปรแกรม

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อ พัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย 3 ประเด็น คือ

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3. ผลการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพื่อนำมากำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้

จากผลการศึกษาความต้องการการเรียนรู้ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาพบว่ามีความต้องการในการเรียนรู้ทักษะภาษาจีนกลางได้แก่ การทักทายและการแนะนำตนเอง การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า การให้คำแนะนำลูกค้า เตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผนไทยและสปา การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะที่ให้บริการนวดแผนไทยและสปา การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา และการถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ และในด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ได้แก่ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเอว และปวดหลัง การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า การนวดเพื่อบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดคอและ การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่าและไหล่ โดยที่ความต้องการเนื้อหาความรู้ทั้งหมดนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้มีความรู้และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในหน้าที่การงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Houle (1961) ที่กล่าวถึงผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าสู่โครงการการศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดว่าการเรียนรู้จากโครงการแต่ละโครงการจะตอบสนองความต้องการ ปัญหา และความสนใจของเขาได้หรือไม่ การกำหนดกิจกรรมต้องอาศัยแหล่งข้อมูลจากภายในและภายนอกของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือ มาจากความสนใจของแต่ละบุคคล รวมทั้งมีการตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ ต้องทำให้เกิดแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน และ Maslow (1962) ที่กล่าวว่า การที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการที่เขาต้องการเสียก่อน ตลอดจน Knowles (1954) ที่กล่าวว่าผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและด้วยวิธีที่ตนพอใจ

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 96.67 ต้องการเพิ่มพูนความรู้และต้องการศึกษาภาษาจีนกลาง และ กิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติจริง การสาธิต การบรรยาย และการศึกษด้วยตนเอง การทำกรณีศึกษา การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเล่นเกมบทบาทสมมติ และการระดมสมอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลความต้องการด้านกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเรียนรู้

ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนด้วยขั้นตอนที่ง่ายไม่ซับซ้อน แต่ละขั้นตอนได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนใช้วิธีการระดมสมองช่วยกันคิด วางแผนในการเรียนรู้ด้วยกันในกลุ่ม ทั้งก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ และระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากที่ผู้สอนทำการสาธิต บรรยาย อธิบาย แสดงเป็นตัวอย่าง ส่งเสริมผู้เรียนให้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทบทวนการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ผู้สอนและครูพี่เลี้ยง ประจำกลุ่มเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเมื่อมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป และ จัดบันทึกการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำการจดบันทึกการเรียนรู้เพื่อเป็นการ บันทึกสิ่งที่ได้เรียนไปตลอดจนบันทึกความคับข้องใจของผู้เรียน แล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มนำบันทึกการเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มและบันทึกการเรียนรู้มาวางแผนการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนในแต่ละวัน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะคอยช่วยลดความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี(2545) ที่ว่ากิจกรรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียนควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอน เพราะ

ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความแตกต่าง หลากหลายในด้านอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Boyle (1981) ที่กล่าวว่าผู้พัฒนาโปรแกรมต้องคำนึงถึงความสมดุลของการออกแบบโปรแกรมที่สามารถ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอันจะช่วยให้โปรแกรมมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง Larkin(2001) ที่กล่าวว่า การช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนต้อง เรียนรู้สิ่งใหม่ หรือสิ่งที่ยากผู้เรียนอาจจะต้องการความช่วยเหลือมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนเริ่มจะ ทำงานนั้นได้ด้วยตนเองการช่วยเหลือควรจะยุติลง

สำหรับประเด็นช่วงเวลาและเดือนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมคือ เวลา 9.00 น. - 14.00 น. และควรเป็นช่วง วันจันทร์ – วันศุกร์ เพราะเป็นช่วงที่สามารถมาเรียนได้โดยไม่ขัดกับการทำงาน ช่วงเวลาที่มีความ เหมาะสมในการจัดกิจกรรม คือเดือนมีนาคม โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า “ไม่เป็นช่วงงานเทศกาล การท่องเที่ยว ลูกค้าน้อยทำให้มาเรียนได้ ” ทำให้ผู้วิจัยจึงได้ข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนการจัด กิจกรรมให้สอดคล้องกับจำนวนเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาอย่างเหมาะสม และกำหนดวันและเวลาในการจัดกิจกรรมที่ มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนดังกล่าวและสามารถประสานงานในการจัดสถานที่ ในการจัดกิจกรรมได้ โดย Houle (1972) กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องมีการพัฒนาโดยให้ ความสำคัญกับการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ และมุ่งเน้นการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่รู้จักจบ ต้อง

มีการจัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาบุคคลให้ก้าวหน้าตามลำดับขั้น ดังนั้นการจัดโปรแกรมต้องคำนึงถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนทางด้านระยะเวลา รายได้ และค่าใช้จ่ายของผู้เรียน สอดคล้องกับ Boone(1992) ที่กล่าวว่า การพัฒนาโปรแกรม คือ กระบวนการที่ประกอบ ด้วยขั้นตอนต่างๆ และในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยกิจกรรมที่ผู้เรียน ร่วมมือกับนักพัฒนาโปรแกรมวางแผนงาน สร้างแผนการสอน นำแผนการเรียนการสอนไปปฏิบัติ การประเมินผล และความรับผิดชอบต่อโปรแกรม และ นิศา ชูโต (2536)ได้ให้ความเห็นว่าการจัดโปรแกรม ต้องดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ มีงบประมาณ และระยะเวลาดำเนินการเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้ง กรมการศึกษานอกโรงเรียน(2544) ที่ว่า การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต มีระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์การทำอาชีพ เป็นการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ได้อย่างเป็นระบบ โดยสามารถ ทราบปัญหาและความต้องการ ช่วงเวลา ระยะเวลา รวมทั้งกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมของ Houle (1972) 7 ขั้นตอน คือ 1. การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้และ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ 2. การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การกำหนดวัตถุประสงค์ 4. การออกแบบ รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม 5. การวางแผนกิจกรรมที่ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน 6. การนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติ 7. การวัดและประเมินผล โดยมีองค์ประกอบของโปรแกรม 9 องค์ประกอบได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ 2. กลุ่มผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหา สาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดและประเมินผล โดยสามารถอภิปรายแยกตามองค์ประกอบของ โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมไว้ว่า เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปาให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแล สุขภาพในสปา และความรู้ ทักษะ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ10อาการ และเจตคติทางด้ำน การนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ซึ่งเกิดจากความต้องการของผู้เรียน ดังนั้นโปรแกรมที่จัดขึ้น จึงตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้เรียนได้ โดยแนวคิดของ Houle (1972) ที่กำหนดว่า วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องทำให้เกิดแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจให้กับ

ผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 1. ความมีเหตุผลเป็นพื้นฐาน 2. สามารถปฏิบัติได้จริง ทำให้เกิดความสำเร็จ 3. มีหลายองค์ประกอบ 4. มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน 5. สามารถที่จะตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ต้องทำและไม่ทำได้ 6. เปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้ตามกาลเวลา ขึ้นอยู่กับผู้เรียนและผู้สอนที่เห็นสมควรที่จะปรับให้เหมาะสม การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ต้องเป็นสิ่งที่วัดได้โดยแบ่งวัตถุประสงค์เป็น 3 ประเภทคือ 1. วัตถุประสงค์ที่คาดหวังผลลัพธ์หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2. วัตถุประสงค์ที่เป็นหลักเกณฑ์เพื่อขึ้นำกระบวนการ 3. วัตถุประสงค์ที่ส่งผลต่อการออกแบบกิจกรรมซึ่งควรที่จะพัฒนา วัตถุประสงค์ทั้งสามประเภทนี้ไปด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1986) และ Kidd (1973) ที่กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษาต้องพิจารณาจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และออกแบบกิจกรรมในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับจากประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงาน โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ที่สามารถตรวจวัดได้ในขั้นตอนต่างๆ และสอดคล้องกับอาชญา รัตนอุบล(2544) ที่กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมให้มีความชัดเจน โดยคำนึงถึงปัญหาความต้องการของผู้เรียนเพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักการเรียนรู้เพื่อชีวิตจริง เน้นการศึกษาที่มุ่งให้คนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน และกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน (2544) ได้กำหนดว่า การฝึกทักษะอาชีพเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้อาชีพ โดยใช้หลักการวิชาชีพระยะสั้น เนื้อหาสาระความรู้ของหลักสูตรขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์การฝึกทักษะอาชีพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระ

2. กลุ่มผู้เรียน

ผู้เรียนในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นนี้คือผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่มีอายุอยู่ในช่วง 18-65 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี เนื่องจากกลุ่มบุคคลผู้สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีเป็นจำนวนมาก และเป็นกลุ่มบุคคลที่เมื่อสำเร็จการศึกษานวดแผนไทยของศูนย์ กศน.อำเภอแล้วได้นำวิชาชีพไปประกอบอาชีพส่วนตัว หรือในร้านสปาและร้านนวดแผนไทย ซึ่งในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวจีนจำนวนมากและนิยมการนวดแผนไทย และในเกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานทางด้านบริการ

ในสປา รวมทั้งมาตรฐานด้านบุคคลากรที่ต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมคือต้องสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างดี อีกทั้งสำนักงานกศน.ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพโดยมุ่งเน้นให้เกิดกลุ่มอาชีพตามความสามารถ ความถนัดแล้วพัฒนาต่อยอดให้กลุ่มมีความเข้มแข็งโดยวิธีการจัดการความรู้ อาศัยภาคีเครือข่ายเข้ามาร่วมจัดฝึกทักษะอาชีพตามหน่วยงานนั้นๆ เชี่ยวชาญ (กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน,2544) ดังนั้นผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการฝึกอาชีพพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจึงจัดได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในอาชีพ มาแล้ว ผู้เรียนที่เป็น ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัวและสังคม มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้สามารถนำประสบการณ์ของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ ซึ่งจะทำให้เป็นผลดีต่อการเรียนรู้และ การทำกิจกรรมต่างๆให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนวัยนี้จะชอบทำงาน ร่วมกับผู้อื่น และมองว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ซึ่ง Houle (1961) กล่าวว่า ผู้เรียนผู้ใหญ่ที่เข้าสู่โครงการเพราะต้องการได้รับความรู้และเรียนรู้อย่างแท้จริง และ Knowles (1978) ได้กล่าวว่าประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ผู้ใหญ่ต้องการได้รับความมั่นคงและปลอดภัย ด้านจิตใจและอารมณ์ และต้องการได้รับการยอมรับ ดังนั้น วิธีการหลักสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และผู้เรียนผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้สึกว่สิ่งนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน ซึ่งสอดคล้องกับ และอัญชลี ธรรมวิทีกุล (2553) ได้กล่าวว่า กลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพดูแลครอบครัว และมีข้อจำกัดมากมายในการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาสมรรถนะอาชีพของตนเองจึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทันที ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Perrin (2000) ที่ได้ทำการวิจัยข้อจำกัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่โดยใช้โปรแกรมของ Knowles ได้ข้อสรุปให้เห็นลักษณะการ

เรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าผู้ใหญ่จะกลับมาเรียนรู้ที่โรงเรียนอีกครั้งเพื่อที่จะสร้างรายได้ และเพื่อสร้างอาชีพต่อเนื่อง วิธีการสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะประกอบด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเพิ่มพูนทักษะความสามารถด้วยการเลือก และการเรียนรู้แบบเฉพาะเจาะจง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะสัมพันธ์กับอายุ และผู้ใหญ่เรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี (2545) ที่กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่เป็นช่วงที่บุคคลต้องการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้า ต้องการพัฒนาตนเองถ้ามีโอกาสเพื่อให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมบุคคลอื่นๆ ผู้ใหญ่จะมาเรียนเพื่อจะนำความรู้ไปแสวงหาอาชีพการงานที่ดี

3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ในการดำเนินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก คือผู้สอนและครูพี่เลี้ยงต้องมีความเชี่ยวชาญมีความรู้ในวิชาที่สอน และใช้กิจกรรมช่วยเสริมศักยภาพ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles (1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) กล่าวคือ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้อง เป็นผู้แนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือสนับสนุน อำนวยความสะดวก ชี้แหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ มีการเตรียมความพร้อม จัดเตรียมอุปกรณ์ในการเรียนรู้ เป็นทั้งผู้ให้ความรู้ และเป็นผู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นผู้สร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยการยอมรับฟังและยอมรับในการแสดงออก ทั้งด้านทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน ช่วยลดความวิตกกังวล ความคับข้องใจของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจึงต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติในด้านบวก มีความยืดหยุ่น อดทน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ทำการจดบันทึกการเรียนรู้ ให้คำแนะนำ ตลอดจนทำให้แบบฝึกหัดกับผู้เรียนในแต่ละบุคคลตามศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล สนับสนุนผู้เรียนให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าช่วยสอนผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอดการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จนกระทั่งผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่ง Knowles (1978) ได้กล่าวว่าผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยพิจารณาถึงเนื้อหาความรู้ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน และผู้สอนต้องจัดเตรียมการสอนอย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน เวลาที่ทำการสอน สถานที่สอน และความสามารถในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของผู้ใหญ่ย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้ใหญ่แต่ละคน และ Houles (1972) ได้กล่าวว่า ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะให้คำแนะนำหรือเป็นผู้ที่มีความรู้มี

ประสบการณ์ เป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถาม บอกความต้องการ สามารถสร้างแรงกระตุ้นในหมู่กลุ่ม ผู้สอนต้องมีบทบาทและความสัมพันธ์ที่ชัดเจน โดยต้องมีการกำหนดหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้ อย่างชัดเจน ต้องคอยช่วยเสริมแรง เช่น ให้รางวัล การชื่นชม ให้กำลังใจ การร่วมมือกันระหว่าง ผู้เรียนและผู้สอนและ Dixon-Krauss (1996), Wood, Bruner และ Ross(1976) ได้กล่าวว่า ผู้สอนต้องมอบหมายงานที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ และมีการแนะนำ ชี้แนะ โดยการพูดคุย สนทนากับ ผู้เรียน ผู้สอนต้องเตือนผู้เรียนถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนที่ตั้งใจไว้ อธิบายและชี้ให้เห็นถึง จุดสำคัญของงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยแก้ปัญหาคลายความวิตกกังวลจากความผิดพลาด หรือเกิด ความคับข้องใจในการเรียน ต้องเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาการเรียน รวมถึงการให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบ โดยผู้เรียนจะต้องเข้าใจและสามารถนำไปปรับให้ เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนได้ ซึ่งบทบาทของผู้สอนนี้มีความสอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่กล่าวว่า ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาด ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ มากกว่าจะเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้เอง ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนอย่างอิสระ สามารถนำตนเองได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการเรียนตั้งแต่การวางแผนการ เรียนไปจนถึงการประเมินผล ควรใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนแต่ละคนเป็นประโยชน์ต่อ การสอน ให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจและมีกำลังใจ ผู้สอนควรมีความรู้ ในเนื้อหาที่ตนสอนเป็นอย่างดี รู้แหล่งค้นคว้า ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตาม สถานการณ์ และผู้สอนควรมีความกระตือรือร้นในการสอน ในการจัดกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเอา ใจใส่ต่อการเรียนรู้ได้ดีและสอดคล้องกับ Roehler และ Cantlon (1996) ที่กล่าวว่าผู้สอนต้องให้ ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและให้คำอธิบายช่วยเหลือการเรียนรู้เพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

4. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะ อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาแบ่งออกเป็น 2 หมวดการเรียนรู้ดังนี้

4.1 ความรู้ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

4.2 . ความรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

การกำหนดเนื้อหาของกิจกรรมเกิดจากความต้องการและปัญหาของผู้เรียนที่ต้องการ ได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพิ่มพูนความรู้ เนื้อหาสาระมีความยืดหยุ่นสามารถ ปรับได้ตามความเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน มีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้มีการฝึกปฏิบัติ

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีตามที่ตนต้องการ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยเนื้อหาสาระมีการจัดแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ ที่ค่อนข้างสั้นแต่ต่อเนื่องกัน ซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ดี โดย Knowles(1978) ได้กล่าวว่า เนื้อหาในการเรียนรู้ควรสนองความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางบ้านหรือการทำงาน และ Rosenchine and Guenther (1992) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนควรเริ่มต้นจากสาระง่ายๆ และ ค่อยๆ เพิ่มความซับซ้อนของงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2545) ที่กล่าวว่าบทเรียนแต่ละบทเรียนควรเป็นบทเรียนที่ค่อนข้างสั้น เพราะผู้ใหญ่จะเกิดความเหนื่อยล้าเร็วกว่าเด็กหรือหนุ่มสาว และ ประสิทธิ์ ศรีเรืองฤทธิ์ (2549) กับ ศรีปภา ชัยสินธพ (2550) ที่กล่าวว่าผู้เรียนจะมีความสนใจในเนื้อหาที่ต่อเนื่องเมื่อเนื้อหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่การงานและการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทันที และสอดคล้องกับอาชัญญา รัตนอุบล (2551)ที่กล่าวว่าเนื้อหาหลักสูตรสร้างขึ้นจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จึงมีเนื้อหาและหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียนได้

5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยได้พัฒนาขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ของ Wood, Bruner และ Ross (1976) , Rosenshine และ Guenther (1992) , McKenzie (2000) มี 7 ขั้นตอนได้แก่ 1.สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2. วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3.วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน 4.ออกแบบการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้ 5. จัดกิจกรรม การเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน โดยใช้วิธีการในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยครูผู้สอนและตามการออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง โดยใช้กระบวนการกลุ่มและครูผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นตัวแบบ อธิบาย สาธิต ช่วยเหลือ จัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ชี้แนะในการเรียนรู้ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเองการช่วยเหลือจะลดลง ทางด้านการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดความสบายใกล้ขีดธรรมชาติมีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีกลิ่นหอมของอโรม่า และสร้างบรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน สร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่องในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ

เรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่อิสระสนับสนุนผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนไม่วิตกกังวลในการเรียนรู้ ลดความคับข้องใจของผู้เรียน
ด้วยการสนทนาให้กำลังใจเป็นที่ปรึกษาให้ผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว

ในกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม
สนับสนุนผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้เพื่อระบายความคับข้องใจได้อย่างอิสระ รวมทั้งในสิ่งที่ได้
เรียนรู้ไปแล้วในแต่ละวัน สิ่งที่ไม่เข้าใจ และสิ่งที่ทำให้เกิดความคับข้องใจต่างๆ ซึ่งอนุทินการ
เรียนรู้จะช่วยลดความคับข้องใจให้กับผู้เรียนได้ดีกว่าการสนทนาเพียงด้านเดียว เพราะบางครั้ง
ผู้เรียนในบางคนจะไม่ชอบพูด ไม่กล้าแสดงออก แต่จะสามารถใช้การเขียนในอนุทินการเรียนรู้
เป็นการอธิบาย หรือระบายความรู้สึกได้ดีกว่าการสนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม หรือ
ผู้เรียนบางคนถึงแม้จะได้สนทนากับผู้สอนหรือครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแล้วแต่บางครั้งไม่สามารถ
สนทนาในสิ่งที่เรียนรู้หรือต้องการเรียนรู้ได้ทั้งหมด ตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่และต้องการความ
ช่วยเหลือจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม สิ่งที่อยู่ในใจของผู้เรียนที่ต้องการพูดออกมาได้ หรือ
เวลาในการสนทนาไม่เพียงพอ ก็จะสามารถเขียนในอนุทินการเรียนรู้ ซึ่งอนุทินการเรียนรู้จะเป็น
การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงเข้าใจปัญหาของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้
เป็นอย่างดี ดังเช่น ผู้เรียนได้บันทึกในอนุทินการเรียนรู้ว่า “วันนี้ต้องมาเรียนตอน 8 โมงเช้าลูกสาว
ป่วยอยู่ เพราะเพิ่งโดนรถมอเตอร์ไซด์ชนเมื่อวาน ตอนเช้าบอกแม่ว่าไม่ต้องไปเรียนหรอก แม่ไป
ทำไม ไม่ดูแลลูกและครอบครัวหรือ ก็เลยบอกเขาไปว่า เมื่อครูเสียสละเวลามาสอนให้ความรู้
ภาษาจีนกลางและสอนนวดแก้อาการแล้วแม่ต้องไปเรียนรู้หาประสบการณ์เพื่อช่วยรักษาลูกค้าให้
หาย พอแม่ไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ แม่รู้สึกสบายใจมีความสุข ส่วนพ่อก็เป็นอัมพฤกษ์เราก็ต้องดูแล
ต้องรีบกลับมาหาพ่อมาอาบน้ำเปลี่ยน แพนมเพิร์ทเช็ดตัว ต้องพลิกตัวพ่อทุก 2 ชั่วโมงเวลามาเรียน
ต้องฝากพี่สาวไว้ ตอนเช้าจะรีบมาเรียนมาบวมสี วันนี้ได้คะแนน 470 คะแนนดีใจมาก ตอน
กลางคืนก็เอาการบ้านมาท่องบททวน เพราะสมองจะแล่นดีตอนกลางคืนทำให้จำได้” และ “วันนี้
เรียนการสอบถาม อาการเจ็บป่วยของลูกค้าคำศัพท์เยอะมากจำได้ไม่หมด จำได้แต่คำว่า ไถ่ท่ง
(ปวดหัว) ยาท่ง (ปวดเอว) ไส่วท่ง (ปวดมือ) เจี้ยวท่ง (ปวดขา) นอกนั้นจำไม่ได้เลย แล้วก็รู้สึก
วันนี้ ไถ่ท่ง เป็นพิเศษ ดีนะที่มีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้กำลังใจ และช่วยเหลือให้เล่นเกม
ถามกันเองในกลุ่ม ช่วยบททวนได้มาก ถ้าไม่มีครูพี่เลี้ยงก็จะรู้สึกแคว้งคว้าง เพราะไม่กล้าไปถาม
อาจารย์ เพราะรู้สึกว่าอาจารย์คงเหนื่อยเกรงใจอาจารย์มาก” ซึ่งอนุทินการเรียนรู้ เป็นการเปิด
โอกาสให้บุคคลได้กลับไปทบทวน ล้ำรวจ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองเรื่องภาระหน้าที่ การทำ
กิจกรรมต่างๆ สามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระ ซึ่งกระบวนการทั้งหมด

จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดกิจกรรมการเรียนรู้ (Johnson and Johnson ,1994) ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอน ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม เสาะหาวิธีการและวางแผนในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบุคคล ข้อความในการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยให้ผู้สอนและครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงของความคิด ความรู้สึก หรือความก้าวหน้าด้วยเช่นกัน รวมทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายด้วยการนั่งสมาธิด้วยท่าฤๅษีดัดตน ในกิจกรรมชั้นนำ ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียนรู้ การฝึกท่าฤๅษีดัดตนและฝึกสมาธิร่วมด้วย จะช่วยยกระดับจิตใจให้ ผู้เรียน พ้นอารมณ์ขุ่นมัว หงุดหงิด ความวุ่น ความท้อแท้ ความเครียด และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการหายใจ จึงเป็นทั้งการบริหารร่างกาย และบริหารจิต รวมทั้งช่วยในการบำบัดอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้ในระดับหนึ่ง (สมาคมแพทย์แผนไทย, 2546) สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538) ได้กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่ดี ที่มีการยอมรับคุณค่าของผู้เรียน และมีการสื่อสารแบบเปิด เป็นการสนับสนุนความต้องการของบุคคลที่จะพัฒนาให้เต็มศักยภาพเท่าที่จะเป็นไปได้อย่างสูงสุด ส่งผลต่อผู้เรียนมีความมั่นใจ มีอิสระที่จะแสดงออกและสร้างสรรค์ ยอมรับผู้อื่น พร้อมที่จะเรียน และส่งผลต่อการเรียนการสอน ทำให้เกิดความพยายามสูง เกิดความพอใจ มีความร่วมมือ ช่วยกันทำ มีประโยชน์ มีความรู้สึกถึงความสำเร็จ ใ่ว่างใจ และชอบวิชาเรียน นอกจากนี้ Knowles (1978)กล่าวว่า การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถชี้นำตนเองได้ตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ค่อยๆ สะสมมาตลอดชีวิต ซึ่งประสบการณ์นี้จะเป็นแหล่งความรู้สำหรับการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนจะรู้สึกว่าตนเองต้องการที่จะเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์โดยทันที สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธนรัฐดา นาคะตะ(2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องผล ของการจัดกิจกรรมการศึกษาอนุกระบวนโรงเรียนที่มีต่อความรู้ทัศนคติและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานของพนักงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ โดยใช้ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรม พบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ ทัศนคติและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีแนวโน้มไปในทางที่ดี ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ที่ประกอบด้วยแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน จึงส่งผลทำให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ในสิ่งใหม่ มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที สอดคล้องกับ Wood, Bruner และ Ross (1976) , Eggen และ Kauchak (1997), Larkin (2001) ได้กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียน

สามารถเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานหรือทำในบางสิ่งบางอย่างที่เกินความสามารถที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ เมื่อผู้เรียน เริ่มจะทำงานนั้นได้สำเร็จการช่วยเหลือสนับสนุนจะค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งผู้เรียนสามารถรับผิดชอบหรือทำงานนั้นได้ด้วยตนเอง และ Gibbon (2002) กล่าวว่า การช่วยเสริมศักยภาพ ผู้ที่ชำนาญกว่าให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลหรือความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การให้ตัวช่วย เป็นการลดความซับซ้อนของปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนแก้ปัญหาของตนเองได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2552) ที่กล่าวว่าหากผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวทั้ง 4 ด้านคือ ได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ(กาย) ได้ใช้ความคิด(สติปัญญา) ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น(สังคม) และเกิดอารมณ์ความรู้สึก อันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อตน(อารมณ์) การเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี และ Hymes (1972) ที่กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางภาษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้สอนมีหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการอ่านร่วมกัน การโต้ตอบในการสนทนาาร่วมกันและการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตลอดจน Van Lier (2004) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้แต่มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากผู้ที่มีความสามารถมากกว่า ผู้เรียนก็จะได้รับประสบการณ์ และการถ่ายทอดความสำเร็จจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่าเมื่อทำงานร่วมกัน ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเมื่อค้นพบในสิ่งใหม่ผู้ที่ทำงานร่วมกันก็จะได้รับความรู้และประสบการณ์จากการค้นพบในสิ่งใหม่นั้นด้วย และ Elizabeth (1978) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสอนโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มทดลองเรียนโดยให้เพื่อนช่วยเพื่อนและกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ พบว่านักเรียนผู้สอนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งสมยศ ศรีบรรพต (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการใช้สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 พบว่าผู้เรียนที่เรียนโดยการใส่สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนโดยการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

นอกจากนี้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในระยะที่ 2 ที่เป็นการศึกษาด้วยตนเอง ตามแนวคิดของการศึกษาผู้ใหญ่

ของ Knowles (1954) กล่าวว่าผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหา หรือค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียน และ Rosenshine and Guenther(1992) ระบุถึงองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนการสอนโดยวิธีช่วยเสริมศักยภาพ คือ ผู้เรียนได้รับแบบตรวจสอบรายการ เพื่อใช้ประเมินการทำงานของตนเอง และแนะแนวทางการปฏิบัติโดยการใช้การตรวจสอบตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ โดยผู้สอนลดการช่วยเหลือสนับสนุน โดยการเรียนรู้อยู่เป็นการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ติดต่อกันสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง ซึ่งผู้เรียนจะต้องเขียนบันทึกและฝึกปฏิบัติในการซักประวัติลูกค้า การรักษามรณะอากาศ และการสื่อสารภาษาจีนกลางกับลูกค้ารวมทั้งการทบทวนภาษาจีนกลางด้วยตนเอง โดยผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มดำเนินการติดตามผลการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ตามคู่มือ โดยการเข้าไปเก็บสมุดบันทึกและพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง เมื่อผู้เรียนพบปัญหา ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแนะ อธิบายให้ความรู้เพิ่มเติมตามที่ต้องการ จากกิจกรรมในครั้งที่ 2 พบว่า ผู้เรียนในกลุ่มทดลองทุกคนมีความตั้งใจให้ความร่วมมือในการเรียนรู้โดยการศึกษาดูด้วยตนเองตามคู่มือ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ากลุ่มทดลองเกิดการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มควบคุมโดยดูจากการเขียนสมุดบันทึก และการสังเกตการพูดคุยกับผู้เรียนในตอนที่ถูกวิจัยและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเข้าไปร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียนตลอดทั้ง 4 ครั้งซึ่งสอดคล้องกับ Beyer(1987) ได้กล่าวว่าการใช้แบบตรวจสอบขั้นตอนเป็นเครื่องช่วยที่เห็นชัดเจนในขั้นตอนปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนวางแผนในการที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับขั้นตอนในแบบตรวจสอบรายการ แบบตรวจสอบขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนขั้นตอนต่างๆที่ได้ทำไปแล้วและปรับขั้นตอนนั้นให้ถูกต้องด้วยตนเองและสอดคล้องกับทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง สามารถช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเอง และพัฒนาตนเองได้การนำตนเองและพึ่งพาตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน ซึ่งสามารถกระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ และช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีจุดหมายอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ได้มาก และจดจำได้นานขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harrison (1994) ที่พบว่า หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ในภาคเหนือของอเมริกาส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองและอยู่บนหลักการการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของ Knowles

6. ระยะเวลา

ระยะเวลาของการจัดโปรแกรมที่กำหนดไว้คือ 150 ชั่วโมง แบ่งการจัดกิจกรรม ออกเป็น 3 ระยะเวลา

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในวันจันทร์ – วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. เป็นเวลา 10 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง

ระยะที่ 2 การศึกษาด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกันสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง และการติดตามผลการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือโดยผู้วิจัยและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะเข้าไปเก็บอนุทินการเรียนรู้ และ บันทึกวินิจัยอาการของลูกค้า ตามคู่มือการฝึกปฏิบัติและพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ร่วมกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้งรวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง รวมเวลาทั้งหมด 100 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 การนำเสนอผลศึกษาด้วยตนเองและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือ และการประเมินผลการจัดกิจกรรม รวมเวลา 10 ชั่วโมง

โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง ซึ่งในช่วงระยะเวลาในการจัดโปรแกรมในระยะที่ 1 เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติเป็นระยะเวลา 40 ชั่วโมงมีความเหมาะสมเพราะเป็นการเรียนในช่วงเวลาเช้าถึงบ่าย และเป็นวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถมาเรียนรู้ได้ต่อเนื่องไม่ขาดการเรียนรู้ และไม่เสียรายได้ประจำวัน มีเวลาเพียงพอที่ผู้เรียนจะประกอบกิจกรรมในบทเรียนต่างๆ สามารถทำความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างเพียงพอไม่เร่งรัด ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนผู้ใหญ่ควรให้เวลาแก่ผู้เรียนที่จะทำความเข้าใจบทเรียน ได้อย่างเพียงพอไม่เร่งรัด และสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระยะเวลาการเรียนรู้ว่า “ช่วงเวลาที่เรียนมีความเหมาะสมสามารถมาเรียนได้ ไม่ต้องเสียรายได้ในแต่ละวัน เรียนประมาณ 10 วันอย่างนี้กำลังดี ระยะเวลาในการฝึกแต่ละกลุ่มในแต่ละหัวข้อเหมาะสม การเรียนในแต่ละบทเรียนไม่ใช้เวลาจนเกินไป” นอกจากนี้ การเรียนรู้ในระยะที่ 2 เป็นการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง 100 ชั่วโมง ส่งผลให้ผู้เรียนได้มีการทบทวนความรู้ ได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพด้วยการฝึกปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และเมื่อพบปัญหาก็สามารถสอบถาม และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Matin (1990 อ้างถึงใน มนัสวาสน์ โกวิทยา, 2551) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืนควรต้องใช้เวลาพร้อมกันแล้วไม่

น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และระยะเวลาของการจัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้มีความใกล้เคียงกับคำกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ผู้สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีความรู้ ทักษะ เจตคติ หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน

7.1 แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาประกอบด้วยสื่อบุคคล ที่เป็นผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ในด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ซึ่งผู้เรียนสามารถซักถามปัญหาที่ได้จากการฟังการบรรยาย สอบถามความรู้เพิ่มเติม ได้สะดวกและรวดเร็ว เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ช่วยประหยัดเวลา ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วและเข้าใจได้ดีขึ้น และเข้าใจแนวทางการฝึกตนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถจากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าต้องช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลง ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน มีส่วนร่วม เกิดความประทับใจ มั่นใจ และจดจำได้นาน

7.2 สื่อการสอนที่นำมาใช้ในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีความหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ คู่มือประกอบการสอน เอกสารประกอบการสอน วิดีทัศน์ รูปภาพต่างๆ บัตรคำภาษาจีน หนังสือภาษาจีนกลาง มีจำนวนเพียงพอ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานที่จัดกิจกรรมได้ ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539) กล่าวว่า สื่อการสอนช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียววันนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Houle (1972) ที่กล่าวว่าการออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบได้แก่แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอนที่เหมาะสมได้แก่ บุคคล สถานการณ์สิ่งแวดล้อม หนังสือ วิดีทัศน์ และประสบการณ์จากผู้รู้ เพื่อที่จะทำให้โปรแกรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

8. สภาพแวดล้อม

ในการจัดกิจกรรมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1. เป็นสถานที่ที่มีพื้นที่การจัดกิจกรรมที่มีทางเลือกหลากหลาย ต้องการการเคลื่อนไหวและการทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ เช่น การวิเคราะห์วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน การฝึกโยคะ การแสดงบทบาทสมมติ การนวดบรรเทาอาการ การเล่นเกม การจับคู่ฝึกทักษะ เป็นต้น 2. เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท มีความเงียบสงบ ไม่รบกวนสมาธิในการจัดกิจกรรม 3. การสร้างบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยสบายใจ ไม่วิตกกังวล และเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข 4. โต๊ะ เก้าอี้ เบาะนวด สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก 6. มีอุปกรณ์การทำกิจกรรม เช่น สื่อโสตทัศนฯ กระดาษ ปากกา กระดานดำ คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ ดังนั้นในการ จัดสภาพแวดล้อม สถานที่เรียนจึงต้องคำนึงถึงความสะดวกสบาย กว้างขวางสามารถใช้ปรับทำกิจกรรมหลายรูปแบบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามมุมต่างๆในสถานที่ที่แตกต่างกันในการทำกิจกรรมกลุ่มได้ตามความสนใจของผู้เรียน

สภาพแวดล้อมมีแสงสว่างพอเพียง สะอาด สงบ อากาศถ่ายเท มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีเป็นธรรมชาติ มีกลิ่นหอมของ อโรมา และเสียงของน้ำตก ซึ่งทำให้ผู้เรียนรู้สึกใกล้ชิดธรรมชาติ การสร้างบรรยากาศที่มีความเป็นมิตร ระหว่างผู้สอน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม กับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน มีสิ่งอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก และสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี ส่งผลทางบวกต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ลดความคับข้องใจในการเรียนรู้ มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่อยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ซึ่ง Knowles (1954) ได้กล่าวว่าบรรยากาศในการเรียนการสอนและสถานการณ์ของการเรียนรู้ควรเป็นกันเองเนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งผู้สอนควรมีความรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศและอำนวยความสะดวก การยอมรับ และความเคารพยกย่องจะเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของครูผู้สอนในการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง และสภาพการณ์ทางกายภาพต่างๆไป ควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน ได้แก่ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ ควรจะได้รับการพิจารณาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความสุขสบายตามที่ผู้เรียนต้องการ สอดคล้อง กับ กระทรวงศึกษาธิการ(2539)ที่ระบุถึงการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้แก่ สถานที่ต้องคำนึงถึงความร่มรื่น สวยงาม เรียบง่ายเป็น

ธรรมชาติ และปลอดภัย และสอดคล้องกับอาชญาวิทยา รัตนอุบล (2542) ที่กล่าวว่าควรจัดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่นสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่เป็นสุข หรือเคร่งเครียด เช่นส่งเสียงดัง ห้องไม่สว่าง ไม่มีเก้าอี้เป็นต้น

9. การวัดผลและประเมินผล

การวัดและประเมินผลโปรแกรมการศึกษาจากระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นด้วย การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ และการประเมินผลหลังการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. แบบทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง 2. แบบทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ เพื่อประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่เกิดขึ้นกับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการพัฒนาแบบทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ที่ครอบคลุมความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ตามองค์ประกอบของเนื้อหาในคู่มือการเรียนทักษะภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และพัฒนาแบบทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ที่ประยุกต์มาจากแบบทดสอบความรู้การนวดแผนไทยตามมาตรฐานระดับ 2 ของกระทรวงแรงงานที่ครอบคลุมการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และ แบบประเมินทักษะในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ จากการประยุกต์คู่มือการนวดบรรเทาอาการ ของสมาคมแพทย์แผนไทย และของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) และแบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ตามมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความรู้ ทักษะ และเจตคติ นอกจากการประเมินผลตามแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้แล้ว ในขณะที่เรียนรู้ ผู้สอน และครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ทำการประเมินผลการเรียนรู้แต่ละบุคคล ในแต่ละวันตามสภาพจริง เพื่อประเมินผู้เรียนในขณะที่เรียนรู้ว่าได้เรียนรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกันตามศักยภาพของบุคคล ตลอดจน ผู้เรียนมีการประเมินผลด้วยตนเองเป็นระยะ ๆ ตามแบบตรวจสอบการเรียนรู้ (McKenzie, 2000) ส่งผลให้สะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเป็นการประเมินผลรอบด้าน สอดคล้องกับความคิดของ Vygotsky (1997) ที่กล่าวว่า การประเมินแบบพลวัต คือประเมินผลรอบด้าน จะประเมินพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้ทราบความแตกต่างด้านความสามารถ หรือพัฒนาการที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และนำไปใช้ในการกำหนดหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งงานจากการเรียนในบริบทต่างๆ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนสามารถพัฒนาผู้เรียน

ได้อย่างสูงสุด และสอดคล้องกับ Houle (1972) ที่กล่าวว่าเกณฑ์การประเมินผล การออกแบบ การทดสอบเพื่อใช้ประเมินผลควรมีการกำหนดก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ประเมินผลทั้งก่อนการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้ ส่งผลให้การประเมินที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมสามารถวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติซึ่งเป็นองค์ประกอบของการ เรียนรู้ได้

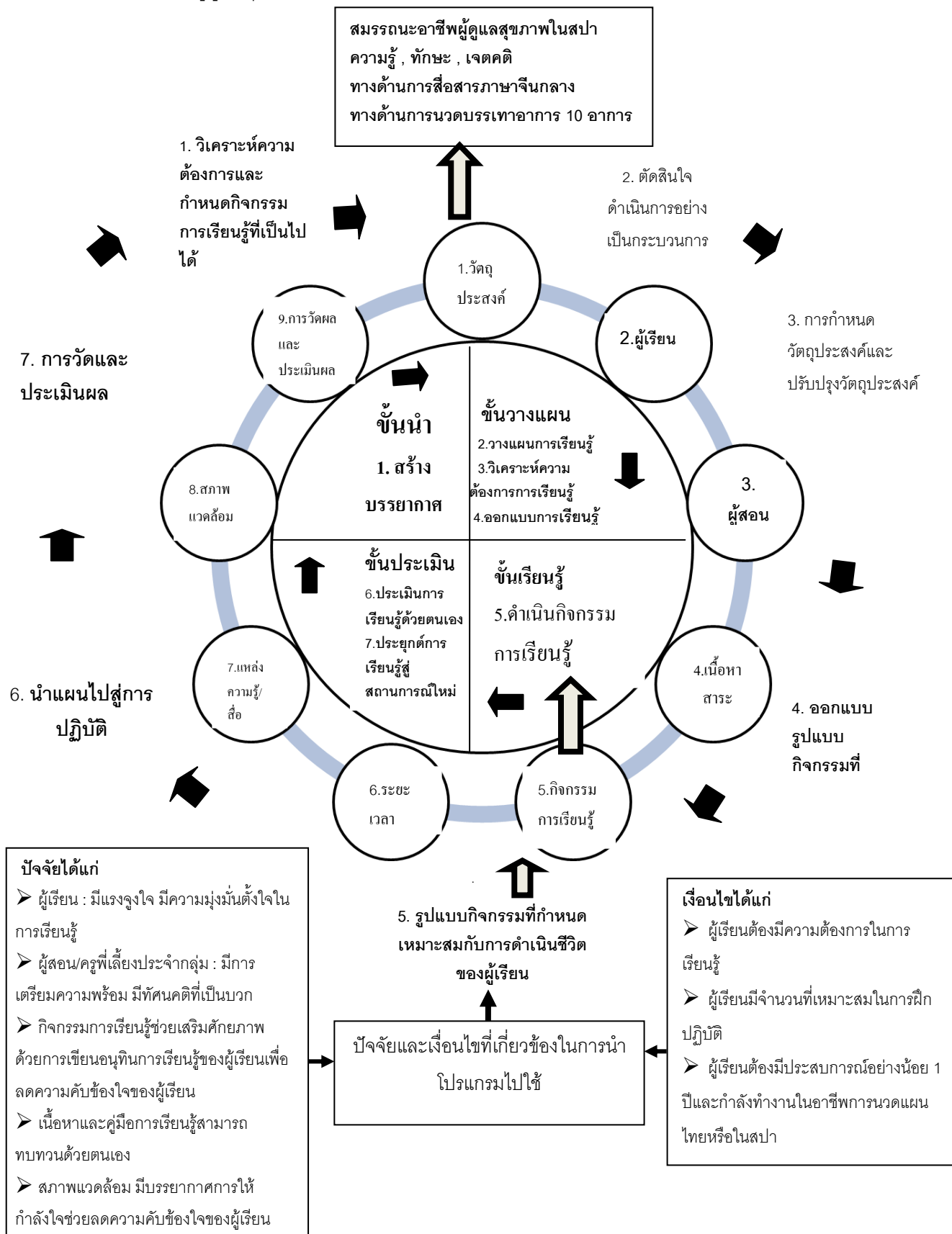
จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น อย่างเป็นระบบ ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ ส่งผลให้โปรแกรมที่ พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา โดย สอดคล้องกับ Fred N. Finley (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้นต้องให้ผู้เรียนเลือกที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการและความถนัดของแต่ละคน ผู้สอน จะคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา ชี้ทางเลือกที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และ ตัดสินใจ จากข้อมูลต่าง ๆ ที่แสวงหามาได้ ในการแสวงหาสืบค้นข้อมูลนั้น เกิดจากลงมือทำ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนและครูร่วมกันออกแบบ และจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมผู้เรียนจะมีการ กระตุ้นตัวเองทำให้เกิดการตื่นตัว กระตือรือร้น และรู้สึกสนุกสนานเพราะได้ทำสิ่งที่ตนพอใจในวิธี ที่เหมาะสมกับตนเอง ผู้เรียนจึงเกิดการสร้างความรู้ มีการพัฒนาทักษะ และเจตคติในที่สุด ซึ่ง ในการสร้างความรู้นี้ ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการทางปัญญา คือ การสังเกต คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุป สร้างเป็นความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายให้ ตนเอง ทำให้สามารถจดจำเรื่องที่เรียนรู้ได้ยาวนาน ผู้สอน มีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ ความหมายของสิ่งที่เรียนรู้นั้น และเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเห็น คุณค่าของความรู้ และรู้วิธีการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับ งานวิจัย ของอรทัย ศักดิ์สูง (2543) ที่ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎี Andragogy ของ Knowles กับวิธีการสอนในหลักสูตรบริหารสถานศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา พบว่า วิทยากรในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงได้ใช้วิธีการสอนตามทฤษฎี Andragogy ของ Knowles โดยนำมาปฏิบัติในระดับมาก และ ฤทัยรัตน์ ธรเสนา (2546) ได้ ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดและการปฏิบัติงาน และการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นผล จากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินในชั้นเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ทำงานร่วมกัน และ

ช่วยเหลือการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และ King, Staffieri และ Adelgais (1998) ได้ศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์แบบเพื่อน ช่วยเหลือกันเพื่อเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ซึ่งจากงานวิจัยพบว่าการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนจะส่งเสริมการคิดและการเรียนรู้ได้ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีความสามารถเท่าๆกัน แต่ผู้เรียนก็สามารถส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ต่อกันได้ โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้ฝึกหรือเตรียมการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดและการทำความเข้าใจก่อนที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันเองในกลุ่ม

ข้อสรุปของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของโปรแกรมที่ประกอบด้วย 1. วัตถุประสงค์ 2. ผู้เรียน 3. ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม 4. เนื้อหาสาระ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ 6. ระยะเวลา 7. แหล่งความรู้และสื่อการสอน 8. สภาพแวดล้อม และ 9. การวัดผลและประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบของโปรแกรมห้มีการพัฒนาและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาอัธยาศัยอำเภอ ผลการทดลองพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมห้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาอยู่ในระดับสูง ซึ่งในรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบอาจต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา รวมถึงการนำไปปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรต่างๆทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอพร้อมทั้งอธิบายในรายละเอียดให้เข้าใจได้พอสังเขป ดังแสดงในภาพที่ 14 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 14 แสดงผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากภาพที่ 14 แสดง ผลการพัฒนา โปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ซึ่งเป็นผลของการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้และจากการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไข ที่เกี่ยวข้อง ในการนำโปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียนของ Houle (1972) โดยนำมาเป็นกรอบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียน และกำหนดองค์ประกอบของโปรแกรม

2. ผลการทดลองใช้โปรแกรม การศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการนำโปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้พบว่าโปรแกรมนี้สามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้ และพบว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ ของสมรรถนะอาชีพเกิดขึ้น ใน 6 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางของก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ประกอบด้วย การจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างของผู้เรียน โดยผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ใช้วิธีการสอนช่วยเสริมศักยภาพด้วยเทคนิคที่หลากหลาย และเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ช่วยให้นักเรียนมีความน่าสนใจ สามารถจูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การใช้การบรรยาย สาธิต อธิบายความหมาย กิจกรรมกลุ่ม วิธีการระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงดูแล เอาใจใส่ผู้เรียนแต่ละบุคคลให้สามารถเรียนตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้กำลังใจสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก ให้เกิดความมั่นใจในตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียน ภาษาจีนกลาง ช่วยเหลือ ชี้แนะ ใช้ระบบการติดตามผู้เรียนด้วยการจดบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งผู้เรียนจดบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถมากกว่าช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยระบบช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นขั้นตอน ไม่ซับซ้อน ทำให้การเรียนรู้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และง่ายต่อการสะท้อนผลการเรียนรู้ (Wood, Burner and Ross, 1976) สอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2552) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย และเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่กล่าวว่า “อาจารย์สอนเข้าใจง่าย มีทั้งการบรรยาย ทำให้ดูเป็นตัวอย่างทีละขั้นตอน แล้วให้ทำตามทำให้เข้าใจได้ดี ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยแนะนำเวลาทำงานในกลุ่ม ช่วยคิดบทบาทและคำพูดให้ในบางส่วน ” ตลอดจนผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์ร่วมกันทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Bandura (1977) ได้กล่าวถึงผลจากการวิจัยถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นการตัดสินใจของบุคคลว่าควรทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับใด โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับที่ใกล้เคียงความจริง จะช่วยให้บุคคลกระทำสิ่งนั้นได้เต็มความสามารถ อิทธิพลที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง คือ การกระทำที่ประสบความสำเร็จ การได้เห็นประสบการณ์จากผู้อื่นหรือเห็นตัวแบบที่ประสบความสำเร็จ การได้รับการยกย่องชมเชยด้วยวาจาซึ่งต้องตรงกับความเป็นจริง และการได้รับการกระตุ้นทางกายภาพและอารมณ์ ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียนได้ประเมินความสามารถของตนเอง เพื่อรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อให้สามารถตั้งเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวแล้ว จึงสามารถส่งผลให้ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรม ได้รับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ โดยมีความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้นได้ และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางไปใช้ในการสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนได้ในขณะที่ให้บริการลูกค้า ดังจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มว่า “โปรแกรมมีความ

ทันสมัย เพราะมีลูกค้าชาวจีนเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากผู้เรียนสามารถนำไปพูดคุยกับลูกค้าได้”และ ผู้เข้ารับการอบรมได้ให้ความคิดเห็นว่า “คุยกับลูกค้าชาวจีนได้ช่วยให้เกิดความมั่นใจในการบริการลูกค้า”

2. ด้านทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในกลุ่มทดลองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมแล้วมีทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสูงขึ้นกว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาในกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องด้วยจากผลการวิจัยในการประเมินตนเองโดยใช้คู่มือในการฝึกปฏิบัติพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองใน 3 ด้าน คือทักษะทางด้านความสามารถในการฟังภาษาจีนกลาง ความสามารถในการพูดภาษาจีนกลาง และด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ภาษาจีนกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมพอใช้และในการเรียนรู้ระยะที่ 2 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มติดตามผู้เรียนในทุกอาทิตย์ พบว่ากลุ่มทดลองมีการฝึกทบทวนด้วยตนเองทางด้านภาษาจีนกลางด้วยการอ่านคู่มือ และฟังซีดี โดยใช้เวลาวันละ 1-2 ชั่วโมงในเวลาว่าง ได้ปฏิบัติจริงด้วยการพูดคุยกับลูกค้าที่เป็นชาวจีน และการฝึกทบทวนทบทวนทบทวนใช้เวลา 4 ชั่วโมงในแต่ละวันโดยการทบทวนให้ลูกค้าที่มาใช้บริการ ดังที่ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมว่า “เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติพูดคุยกับลูกค้าชาวจีนได้” ดังนั้นการที่ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ด้วยการทบทวนด้วยตัวเองในระยะที่ 2 ด้วยซีดี คู่มือในการฝึกปฏิบัติ และได้นำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติกับลูกค้าในสถานการณ์จริง แล้วนำมาประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2541) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่สำคัญมักเกิดจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง และ ทิศนา แคมณี (2552) กล่าวว่า การทบทวนความรู้ อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความทรงจำระยะยาว ดังนั้นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการฝึกปฏิบัติทบทวนความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้ คือสามารถจำได้ระยะยาว ทำให้มีทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยประเด็นเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มทดลอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านความเชื่อมั่นในการพูดภาษาจีนกลาง ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.18$) สอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ที่กล่าวถึงผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มว่า “เรียนแล้วไม่เครียด มีเพื่อน ๆ และครูพี่เลี้ยงคอยพูดคุยและให้กำลังใจเมื่อไม่เข้าใจก็คำที่จะถามทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น” และ “พี่ชอบที่ครูพี่เลี้ยงสนับสนุนให้พี่เป็นผู้ช่วยสอน ทำให้ได้ทบทวนในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วโดยการนำไปสอนเพื่อนต่อ รู้สึกมีความมั่นใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้มากขึ้น” และการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลองในด้านการจัดการเรียนรู้อย่างเสริมศักยภาพ ที่ให้ความคิดเห็นว่า “กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ได้ความรู้และเทคนิคเพิ่มมากขึ้นสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที” เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้ในโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ประกอบด้วย การใช้กิจกรรมกลุ่ม วิธีการระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มส่งเสริมให้กำลังใจผู้เรียนให้กล้าแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนภาษาจีนกลาง สนับสนุนผู้ที่มีความสามารถมากกว่าช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาด้านเจตคติให้กับผู้เรียนได้ ดังที่สุมาลี สังข์ศรี (2545) กล่าวว่า ผู้เรียนผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะนำตนเองซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจ และเกิดความภาคภูมิใจในการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดเองทั้งหมด และสอดคล้องกับพรประเสริฐ เสือสี (2547) ที่ได้วิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี เพื่อเพิ่มความเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี มีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลัง

การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ดังนั้นผลของการพัฒนาโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้ดูแลสุขภาพในสปา จึงสามารถทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่เป็นบวกต่อการสื่อสารภาษาจีนกลาง

4. ด้านความรู้ทางการนวดเท้าอาการ 10 อาการ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ทางด้านการบำบัดอาการ 10 อาการ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการนวดบำบัดอาการ 10อาการ ผู้สอนใช้วิธีการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพที่มีระบบและมีขั้นตอนต่างๆเช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเช่นเดียวกัน แต่ในการเรียนรู้ด้านการนวดบำบัดอาการ 10 อาการผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้นจากเนื้อหาวิชาที่ได้กำหนดไว้ เนื่องด้วยการเรียนรู้ด้านการนวดบำบัดอาการ 10 อาการ ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วอย่างน้อย 1ปี และผู้เรียนบางคนเป็นผู้ที่เป็นครูสอนการนวดแผนไทยให้กับศูนย์การศึกษานอกระบบ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน วิธีการที่ผู้สอนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าช่วยสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า ตลอดจนการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้สอนเข้าใจความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เพราะสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ทันที ดังที่ Knowles (1978) ได้กล่าวว่า ผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมให้ใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยต้องพิจารณาถึงเนื้อหาความรู้ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนนำเอาประสบการณ์ของตนเองมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับความรู้ใหม่ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ Vygotsky (1978)ที่ได้อธิบายถึงพื้นที่รอยต่อพัฒนาการของผู้เรียนจะอยู่ระหว่างระดับของการแสดงพฤติกรรมโดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่า กับการทำงานอย่างอิสระ ของผู้เรียน พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการไม่มีความคงที่ แต่จะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งใน ความแปรเปลี่ยนนั้นได้ทำให้ผู้เรียนกลายมาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น และมีความเข้าใจในความซับซ้อนของมโนทัศน์และทักษะต่างๆ มากขึ้น ะไรก็ตามที่ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือในอดีต จะกลายมาเป็นการทำงานอย่างอิสระตามลำพังในปัจจุบัน และเมื่อเผชิญกับสถานการณ์การเรียนรู้ใหม่ จากที่เคยทำงานอย่างอิสระตามลำพัง ก็จะกลับกลายเป็นการทำงานที่

ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญว่า วงจรนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องซ้ำไปซ้ำมา เพื่อการได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ กลวิธี หรือพฤติกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่ว่า “อาจารย์และครูพี่เลี้ยงช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำให้เรียนรู้ได้มากขึ้น” “ได้เทคนิคต่างๆ มากขึ้น” ดังนั้นผลของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้ดูแลสุขภาพในสปา จึงสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพิ่มมากขึ้น

5. ทางด้านทักษะความสามารถทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องด้วยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เดิมในด้านทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ จึงทำให้เมื่อทำการประเมินทักษะความสามารถทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไม่แตกต่างกัน แต่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีการเรียนรู้ทักษะต่างๆเพิ่มเติมมากขึ้นกว่าผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มควบคุม เช่น การเรียนกวางซา และการเรียนตอกเส้นเพิ่มเติม รวมทั้งผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองสามารถประยุกต์การเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ต่างๆได้ จะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนในกลุ่มทดลองที่กล่าวว่า “ได้ความรู้เพิ่มเติมเช่น กวางซา(ชุดพิช) และการตอกเส้นทำให้เกิดความรู้และความมั่นใจเพิ่มขึ้น” และ “การเรียนนวดแก้อาการ 10 อาการด้วยผู้สอนแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูดเพื่อให้เห็นขั้นตอนต่างๆได้อย่างชัดเจน ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้” และจากผลการประเมินตนเองในการฝึกปฏิบัติทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการทำให้ผู้เรียนในกลุ่มทดลองสามารถทำการซักประวัติผู้ป่วยได้ทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.59$) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของหมอนวดไทยที่ดี คือ หมอนวดไทยต้องเขียนบันทึกประวัติอาการของโรค และวิธีการรักษาที่กระทำอยู่ได้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต้องทราบระบบการทำงานของร่างกายมนุษย์ รู้ว่าหายใจอย่างไร ถ้าไม่เข้าใจถึงอาการผิดปกติและปกติ ทำให้การรักษาด้วยวิธีนวดอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกายของผู้ป่วยได้ (ประโยชน์ บุญสินสุข, 2530) ดังนั้นผลของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา จึงสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะความสามารถทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพิ่มมากขึ้นตลอดจนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถประยุกต์การเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ต่างๆได้

6. ด้านเจตคติการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา มีคะแนนเฉลี่ยเจตคติการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ส่วนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเจตคติการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเจตคติการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปากลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ การวัดประเด็นเจตคติการให้บริการดูแลสุขภาพที่ให้บริการด้านการนัดที่ดีต้องให้บริการด้วยใจ ของกลุ่มทดลอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) ซึ่งสอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ที่กล่าวถึงผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มว่า “อาจารย์สอนนวดบรรเทาอาการ จะบอกว่าการนวดลูกค้าต้องนวดด้วยใจ เอาใจใส่ในสิ่งที่กระทำจะทำได้ดี ไม่ต้องคำนึงถึงเงินหรือรายได้ ต้องรักลูกค้า แล้วจะทำให้การนวดบรรเทาอาการให้ลูกค้ามีประสิทธิภาพได้ดี ทำให้เข้าใจและจำได้ทุกครั้งเวลาแก้อาการให้ลูกค้าก็จะนึกถึงคำพูดของอาจารย์ทำให้นวดได้ดี ลูกค้าบอกว่านวดได้ถูกจุด” และสอดคล้องกับเกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร ผู้ให้บริการสุขภาพในสปาต้องมีคุณสมบัติ เป็นผู้ให้บริการลูกค้าที่สุภาพอ่อนน้อม สนใจ และเอาใจใส่ลูกค้า และต้องสามารถให้การต้อนรับและบริการลูกค้าทุกเรื่องทุกคนด้วยกิริยาที่สุภาพอ่อนน้อม และทำให้ลูกค้าประทับใจ ให้ความจริงใจกับลูกค้าที่มาใช้บริการ ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกค้าเป็นอย่างดี (สำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2552) ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยนำมาเป็นประเด็นในการคำนึงถึงในการสร้างเจตคติให้กับผู้เรียนเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามเกณฑ์การรับรองคุณภาพด้านบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุข จึงทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีเจตคติที่เป็นบวกในการนัดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

สรุปผลของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา สามารถพัฒนา ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนัดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในสมรรถนะ 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางการสื่อสาร ภาษาจีนกลาง ด้านทักษะความสามารถทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง ด้านเจตคติทางด้าน

การสื่อสารภาษาจีนกลาง ด้านความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ด้านทักษะ ความสามารถทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และด้านเจตคติทางด้านการนวดเพื่อ เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อ พัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ทางด้านการสื่อสาร ภาษาจีนกลางและการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเพิ่มมากขึ้น สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ ตนเองและครอบครัว เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในการเป็นบุคคลากรที่มีความสามารถ ทางด้านการเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นที่ประทับใจของ นักท่องเที่ยวชาวจีน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านการดูแลสุขภาพ ให้ประเทศไทย เป็น ศูนย์เมดิคัลฮับ (Medical Hub)แห่งเอเชีย ได้อีกทางหนึ่ง

อนึ่ง ผลการทดลองการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถสนับสนุนโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นว่าสามารถพัฒนาสมรรถนะ อาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปาได้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ พัฒนามาจากปัญหา และความต้องการของผู้ที่ทำงานในอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดยเป็น ผู้ดูแลสุขภาพใน สปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยศูนย์การศึกษานอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของศูนย์ การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำเป็นต้องมีการพัฒนาและ เปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรฐานด้านบุคคลากรตาม เกณฑ์การรับรองคุณภาพสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กระทรวง สาธารณสุข ซึ่งกำหนดว่าผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องมีความสามารถทางด้านการสื่อสาร ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา และจะต้อง ผ่านการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกของ สถานประกอบการ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางในอนาคตจะมี ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องด้วยลูกค้าชาวจีนที่เป็นนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้ดูแลสุขภาพในสปาจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเพิ่มเติมโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะในการ สื่อสารภาษาจีนกลาง และเพิ่มพูนความรู้ เทคนิค ความสามารถให้เกิดประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่องในด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ อีกทั้งเป็นการเตรียมตัวในการพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ความสามารถเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบของ ประเทศไทยภายในปีพ.ศ. 2558 โดยเนื้อหา สาระ และกิจกรรมที่นำมาใช้นั้นจะมีการพัฒนาให้ เหมาะสมกับการประกอบอาชีพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาโปรแกรม

การศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Houle (1972) ที่เน้นการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบไม่รู้จักจบ ให้ ความสำคัญกับการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปแบบเพื่อพัฒนาบุคคลให้ก้าวหน้าตามลำดับขั้นต่อไป ผล การประเมินโปรแกรมนี้พบว่าสามารถสนองตอบความต้องการและปัญหาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ แก้วสถิตวงศ์ (2538) ในงานวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่มให้แก่ประชาชน ระดับหมู่บ้าน โดยมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับของ Houle (1972) กล่าวคือ รูปแบบที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา วิธีการและ เทคนิคการจัดกิจกรรม เวลาสถานที่และสื่อ และการประเมินผล ซึ่งผลการทดลองพบว่าหลังการ จัดกิจกรรมแล้วผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบสมรรถภาพการทำงานเป็นกลุ่ม ด้านต่างๆ สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ กมล โพธิเย็น (2547) ที่ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็น ระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ซิกและวิธีการแบบ ช่วยเสริมศักยภาพ(Scaffolding) มีคะแนนผลการ เรียนรู้หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะคิด และการวิเคราะห์เนื้อหา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนี้เป็นการจัดโปรแกรมสำหรับผู้ดูแล สุขภาพในสปา โดยผู้เรียนเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวด แผนไทยศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เป็นกลุ่มทดลอง เป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุที่แตกต่างกัน แต่โดยส่วนใหญ่มีอายุที่ใกล้เคียงกัน คืออายุ 40 – 65 ปี และ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในสปาไม่น้อยกว่า 1 ปี ดังนั้นผู้เรียนสามารถเรียนได้ดีเมื่อได้ เรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน และทำงานเป็นทีม แต่การพัฒนาทักษะที่ต้องการพัฒนานั้นเป็นการพัฒนาความรู้ และทักษะทางด้านภาษาจีนกลาง ผู้สอนจึงต้อง มีการพัฒนาการช่วยเหลือเฉพาะ (Specific scaffolding) อย่างเหมาะสม ตาม ความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยใช้การเป็นตัวแบบ การอธิบาย การสาธิต แสดงคำพูด ต่างๆในการสื่อสาร โดยเริ่มจากคำพูดที่ง่ายๆ และค่อยๆเพิ่มความซับซ้อนของการสื่อสาร รวมทั้ง ต้องดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าใจในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ได้ดี ขึ้น รวมทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าจะคอยช่วยผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ให้ไปถึง จุดประสงค์ร่วมกัน มีการตรวจสอบความเข้าใจและความถูกต้องในการเรียนรู้ว่าเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่พัฒนาขึ้น มี

ลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน โดยผู้เรียนมีอายุ ประสบการณ์แตกต่างกัน แต่มีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน มาเรียนรู้ร่วมกันจึงส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roehler และ Cantlon (1996) ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการที่เกิดขึ้น มีการตรวจสอบ ความถูกต้อง และความชัดเจนของความเข้าใจของผู้เรียนว่ามีเหตุผลและถูกต้องชัดเจนหรือไม่ และผู้สอนเป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

หนึ่ง ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงตระระยะสั้นการนวดแผนไทยศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เป็นกลุ่มทดลอง ยังได้มีโอกาสฝึกฝนความรู้ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการเป็นเวลา 100 ชั่วโมง ทำให้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ และ ทักษะที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ Matin (1990 อ้างใน มนัสวาศน์ โกวิทยา, 2551) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะที่ยั่งยืน ต้องใช้เวลาร่วมกันไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

โดยพบว่าที่ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงตระระยะสั้นการนวดแผนไทยศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่เข้าร่วมโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และเจตคติ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน

3. ผลการศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขของการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาไปใช้

3.1 ปัจจัยของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.1.1 ผู้เรียนมีแรงจูงใจมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้

ผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญของโปรแกรม ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพราะผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ทันที ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด จนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) และ สำนักงาน กศน. (2553) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่

ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ Young (1993) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในการกำหนดภาระหน้าที่ในงานและความต้องการในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers(1969) ที่ว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากตัวผู้เรียนเอง หรือผู้เรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งตัวทั้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก และสติปัญญา จะเป็นการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและอยู่ในความทรงจำยาวนาน ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญของการจัดกิจกรรม ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้น สามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อนำตนเองในการเรียนรู้ได้ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้เกิดความรู้ ความสามารถทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของการจัดโปรแกรม

3.1.2 ผู้สอน/ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มมีการเตรียมความพร้อมมีเจตคติที่เป็นบวก

ผู้สอนและครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดโปรแกรม คือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนและครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและมีความรู้ มีประสบการณ์ในวิชาที่สอน มีความเข้าใจในแนวคิด การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) และ แนวคิด การเสริมศักยภาพ (Scaffolding) กล่าวคือมีความเข้าใจผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ มีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละวัน เพื่อสามารถปรับกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมในการจัดอุปกรณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละบุคคล ให้สามารถเรียนรู้ได้สำเร็จเป็นไปตามทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้การเรียนรู้นั้นไม่ยากเกินไปกว่าความสามารถที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ และนำไปใช้ได้จริงในการทำงานรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถพบทวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถช่วยเหลือผู้เรียนแก้ปัญหา ลดความคับข้องใจในขณะที่เรียนรู้ ผู้สอนและครูที่เลี้ยงประจำกลุ่มมีทัศนคติที่เป็นบวก มีความยืดหยุ่น อดทน เอาใจใส่ผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียนตลอดเวลาในขณะที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการจดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนตามที่ต้องการได้ตามอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ Knowles (1954) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนควรจะมีเนื้อหาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ถ้าหากครูจะช่วยแนะนำแนวทางการเรียนการสอนให้ได้ผลดี เขาจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างเชี่ยวชาญ ต้องรู้ถึงเอกสารและ

ตำราทางวิชาการในสาขานั้นอย่างดี เพื่อจะได้ช่วยแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนที่จะได้ค้นคว้าต่อไป รวมทั้งจะได้จัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมด้วย ครูผู้สอนควรมีแผนงานที่ยืดหยุ่นได้ เกี่ยวกับการสอนซึ่งจะช่วยให้ทั้งครูและผู้เรียนได้มีแนวความคิดที่เด่นชัด และสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของอาชัญญา รัตนอบล (2542) ที่กล่าวว่าผู้สอนควร ให้ความสำคัญกับตนเองกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจและมีกำลังใจ ควรมีความรู้ในเนื้อหาที่ตนสอนเป็นอย่างดี รู้แหล่งค้นคว้า และใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และ Vygotsky (1978) ที่ได้กล่าวถึงผู้สอนว่าจะต้องให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าจากระดับที่เป็นอยู่ไปถึงระดับที่ผู้เรียนมีศักยภาพที่จะไปถึงได้ ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีเจตคติที่เป็นบวก มีความตั้งใจดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ และตามศักยภาพของผู้เรียนจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดโปรแกรม

3.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยเสริมศักยภาพด้วยการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยเสริมศักยภาพ ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย และใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการคิดตั้ง การให้คำอธิบายแปล คำศัพท์ การเป็นตัวแทนให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เล่นเกม บทบาทสมมุติ จับคู่ฝึก ฟังซีดี ดูวิดีโอ การฝึกปฏิบัติจริง การบรรยาย การสาธิต การระดมสมอง การใช้เพลงจีน ต่อคำศัพท์ จิ๊กซอร์ ใช้บัตรคำภาษาจีน การใช้คำพ้อง คำตรงกันข้าม การพูดซ้ำๆ บ่อยๆ ซ้ำๆ ชัดเจน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้เป็นผู้ช่วยสอนผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่า การที่ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ ตลอดจนผู้สอนและครูพี่เลี้ยงทำการจดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน และดำเนินการเรียนรู้อย่างมีลำดับและขั้นตอนต่างๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เข้าใจได้ตามลำดับตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ในขั้นตอนการเรียนรู้ผู้สอนช่วยชี้จุดสำคัญเมื่อมีข้อผิดพลาด หรือจุดสำคัญของแต่ละบทเรียนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงคอยให้กำลังใจผู้เรียน สร้างบรรยากาศที่ดี ลดความวิตกกังวลในการเรียนรู้ ตรวจสอบความคืบหน้าของใจของผู้เรียนช่วยเสริมผู้เรียนให้เกิดความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก กล้าถาม เอาใจใส่ให้เวลาและให้

ความสำคัญกับผู้เรียนด้วยการตั้งใจฟังผู้เรียน ผู้สอนจัดหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆให้ผู้เรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้กับผู้เรียน ประกอบด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้กิจกรรมกลุ่มที่ผู้เรียนสามารถเลือกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความช่วยเหลือแนะนำ แล้วทำตามลำดับขั้นตอนเพื่อช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมทั้งใช้เทคนิคการเรียนรู้ของผู้เรียนมาช่วยให้ผู้สอนเข้าใจความรู้สึกที่แท้จริง ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับซูมาลี สังข์ศรี (2545) ที่กล่าวถึงหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ต้องมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ และ Bruner (1963) ได้กล่าวว่าการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียนและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นในกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.1.4 เนื้อหาสาระและคู่มือการเรียนรู้สามารถทบทวนด้วยตนเอง

เนื้อหาสาระในการเรียนรู้ต้องเป็นเนื้อหาสาระที่ เป็นไปตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนตลอดจนมีประโยชน์ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวันได้ในปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ต้องไม่ซับซ้อนสามารถนำไปทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา สื่อการเรียนรู้ต้องมีเนื้อหาที่เพียงพอทำให้เพิ่มพูนความรู้ได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Mezirow (1981) ที่ว่าในการพัฒนาผู้เรียนจะต้องจัดเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนต้องการเรียนให้สัมพันธ์กับปัญหาของผู้เรียน และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์ศรีเรืองฤทธิ์ (2549) และ ศรีปภา ชัยสินธพ (255 6) ที่พบว่าผู้เรียนจะมีความสนใจในเนื้อหาที่ต่อเนื่องเนื้อหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่การงานและการใช้ชีวิตประจำวันของตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทันที

3.1.5 สภาพแวดล้อมมีบรรยากาศการให้กำลังใจกับผู้เรียนช่วยลดความ คับข้องใจของผู้เรียน

สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในด้าน ความสงบเงียบ ทำให้เกิดสมาธิในการเรียนมีความใกล้ชิดธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ มีต้นไม้มากทำให้ไม่ร้อน มีกลิ่นหอมของดอกไม้ทำให้เกิดความผ่อนคลายและเกิดความสดชื่น ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ สถานที่ที่กว้างขวางสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่นการแสดงบทบาทสมมุติ การฟังบรรยาย การระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เป็นต้น ที่จัดลดละดวงสบาย และบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นกันเอง มีความสุขและความสบายใจ ลดความวิตกกังวล ไม่ทำให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด เป็นบรรยากาศของการให้กำลังใจกับผู้เรียน ซึ่งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เช่นกัน สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่ว่า ควรจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่นสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่เป็นสุข หรือเคร่งเครียด เช่นเสียงดัง ห้องไม่สว่าง ไม่มีเก้าอี้นั่งเป็นต้น และตรงกับหลักการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้ระบุว่าถ้าสิ่งแวดล้อมมีเสียงดังกว่า 40 เดซิเบล และมีแสงที่จ้าเกินไปจะทำให้ผู้เรียนขาดสมาธิในการเรียน ห้องเรียนควรมีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่อบอ้าวหรือร้อนจนเกินไป และ สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีในบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง เป็นบรรยากาศแห่งการยอมรับการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน ดังนั้นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้มีบรรยากาศของการให้กำลังใจ ลดความคับข้องใจของผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้จัดโปรแกรมจะต้องให้ความสำคัญ เพราะสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ทางด้านอารมณ์ และจิตใจของผู้เรียนโดยตรงในขณะตอนเริ่มต้นของการจัดกิจกรรม ขณะที่จัดกิจกรรม และการประเมินผลโปรแกรม

3.2 เงื่อนไขของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

จากการทดลองจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา การอภิปรายกลุ่ม และการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ผู้วิจัยได้ข้อสรุปที่จะนำมาเป็นเงื่อนไขซึ่งเป็นข้อกำหนดเพื่อให้การจัดโปรแกรมประสบผลสำเร็จและเกิดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ไม่ทอดถอยหรือเลิกล้มความตั้งใจเมื่อประสบปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับ Maslow (1962) ที่กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนการสอน หากผู้สอนสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับขั้นใด ผู้สอนสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ และสอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี(2545) ที่กล่าวว่าผู้เรียนผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีถ้าสิ่งที่เรียนตรงกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน

2. ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปในการฝึกปฏิบัติคือมีผู้เรียนจำนวน 20 -22 คน และการแบ่งกลุ่มควรมีจำนวน 4-5คนต่อ 1 กลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำกิจกรรมและได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงได้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนรู้จักกันได้ง่าย และสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ดี ไม่ใช้เวลาเรียนมากจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Johnson, Johnson และ Holubec (1994) ที่ได้กำหนดขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็กประมาณ 3-6 คน กลุ่มขนาด 4 คนเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด และสอดคล้องกับ Mitchell (1980) ที่กล่าวว่า รูปแบบของกิจกรรมมีผลต่อจำนวนผู้เรียน หากเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการฝึก ก็ควรมีผู้เรียนจำนวนไม่มาก เพื่อสามารถฝึกปฏิบัติได้ทุกคน

3. ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และกำลังทำงานในอาชีพ นวดแผนไทยหรือในสปา เพราะการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นการเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ดังนั้นผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้เอาไปใช้ได้ทันที ในขณะที่ปฏิบัติงานจึงทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และในขณะที่ร่วมกิจกรรมผู้เรียนที่มีพื้นฐานการนวดแผนไทยมาก่อนจะสามารถนำประสบการณ์มาแบ่งปันในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนร่วมกันมีความรู้มากยิ่งขึ้นอันจะทำให้เกิดประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีของ Kolb (1984) ที่ว่าประสบการณ์เป็นแหล่งของการเรียนรู้และการพัฒนา และสอดคล้องกับ Hamer (2000) ที่ได้ทำการวิจัยศึกษาผลของการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนโดยใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนพบว่า การเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนร่วมด้วย ช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่มีพื้นฐานในการนวดแผนไทยมาก่อนและไม่มีประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างชัดเจน และอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโปรแกรมนี้เท่าที่ควรและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งเป็น 4 ประเด็นคือ 1. ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การเสริมศักยภาพผู้เรียน (Scaffolding) 2. ด้านการนำเอาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ 2. ด้านนโยบาย 3. ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทางด้านการบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้การเสริมศักยภาพผู้เรียน (Scaffolding)

1.1 ด้านการแสวงหาความสนใจของผู้เรียน ในจุดเริ่มต้นของกิจกรรมผู้สอนควรใช้ คำถาม นำ เพื่อให้ผู้เรียนต้องการค้นหาคำตอบถึงความสนใจของผู้เรียนด้วยตนเอง และตอบคำถามด้วยการตอบในชั้นเรียนหรือเขียนในอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อผู้สอนสามารถทราบความสนใจของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนในแต่ละบุคคล เพื่อนำมากำหนดทิศทางการเรียนรู้และจุดประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน แล้วใช้กิจกรรม และสื่อวิดิทัศน์ เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ควรวิเคราะห์เรียงลำดับกลุ่มแต่ละกลุ่มที่ต้องให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิดเพราะผู้เรียนแต่ละบุคคล มีศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือ อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจการทำกิจกรรมต่างๆแต่ละขั้นตอนได้อย่างชัดเจน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้เป็นผู้ช่วยผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้เทคนิค การคิดตั้ง ๆ และ การพูดตั้ง ๆ มาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจวิธีการคิด การแก้ปัญหาต่างๆของผู้สอนได้อย่างชัดเจน และนำไปเป็นแบบอย่างได้เมื่อผู้เรียนประสบปัญหาเช่นเดียวกัน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการจัดการแข่งขันเพื่อสะสมคะแนนตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น เกิดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

1.3 ด้านการรักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปราย ชักถาม นำเสนอการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวัน ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละวัน

1.4 ด้านการชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปในการทำกิจกรรม หรือมีข้อบกพร่องในการออกเสียงในขณะฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มต้องใช้ความระมัดระวังในการชี้แจงข้อบกพร่องด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ต้องมีความเข้าใจในผู้เรียนแต่ละบุคคลเช่นบางคนสามารถชี้แจงได้ในทันทีที่เกิดข้อผิดพลาด แต่ในบางคนต้องมีการชี้แจงและเขียนในสมุดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย เพราะผู้เรียนบางคนไม่สามารถจำและแก้ไขได้ในขณะที่เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนข้อผิดพลาดในการเรียนรู้และนำกลับไปแก้ไขได้

1.5 ด้านการควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน นอกจากผู้สอนต้องให้กำลังใจ ให้คำชมเชย สร้างแรงจูงใจและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนแล้ว การเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเขียนถึงความคืบหน้าต่างๆ ในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยที่ผู้เรียนบางคนอาจไม่ต้องการใช้คำพูดในการอธิบายก็จะเขียนลงในอนุทินการเรียนรู้แทน ทำให้ผู้สอนเข้าใจ และช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆของผู้เรียนได้ และผู้เรียนยังสามารถใช้อุทินการเรียนรู้เป็นการประเมินการเรียนรู้ของตัวเองเพราะผู้เรียนจะทราบความก้าวหน้าของตนเองได้จากอนุทินการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจึงต้องให้ความสำคัญกับการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละวัน รวมทั้งผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควรมีการเขียนอนุทินการเรียนรู้ของผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเช่นกัน

1.6 ด้านการประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ผู้สอนจัดสถานการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์การเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้มาแล้วนำเสนอในแต่ละกลุ่มซึ่งเป็นสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อมีการนำเสนอของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ผู้สอนควรให้ผู้เรียนในกลุ่มที่ไม่ได้นำเสนอเขียนข้อเสนอแนะที่ได้จากการเรียนรู้ในกลุ่มต่างๆเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นการพัฒนาปรับปรุงให้เกิดเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะทางการนำเอาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

2.1 ด้านการศึกษาปัญหาและความต้องการเพื่อให้การนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาสามารถนำไปใช้นั้นนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการในการเตรียมความพร้อมของผู้ดูแลสุขภาพในสปาเมื่อเปิดเสรีทางด้านเคลื่อนย้ายแรงงาน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาสาระ ความต้องการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งควรมีการศึกษาปัญหาและความต้องการของสถาบันต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น สถาบันการแพทย์แผน

ไทย สถาบันสภา สถาบันเสริมความงาม สถาบันการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งสถาบัน และกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่ที่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ในช่วงระยะเวลาต่างๆ ซึ่งจะทำให้โปรแกรมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดความน่าสนใจ ไม่ล้าสมัย พัฒนาได้ตรงับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

2.2 ด้านการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ปัญหาและความต้องการของผู้เรียนย่อมส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดวัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระของผู้เข้ารับการอบรม ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในทุกด้าน มีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันกับผู้เข้ารับการอบรม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรม แสดงความคิดเห็น ทั้งทางด้านกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลา แหล่งเรียนรู้/สื่อการสอน สภาพแวดล้อม และการวัดผลประเมินผล ก่อนการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาโปรแกรมสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนได้ตามศักยภาพและตามธรรมชาติของผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 24 ที่กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นที่การจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และในขั้นการจัดการเรียนรู้ ต้องมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องให้ความสนใจต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทางด้านบวก และลบ เพื่อทราบข้อมูลของผู้เรียน ในการสะท้อนผลการเรียนรู้ ในขั้นตอนประเมินผลโปรแกรม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการอบรม ได้อย่างอิสระ เพื่อให้ได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโปรแกรมว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมได้มากน้อยเพียงใดตลอดจนได้ทราบข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมที่เหมาะสมต่อไป และควรมีการติดตามผลการจัดโปรแกรมตลอดจนการนำความรู้ ทักษะไปใช้ประโยชน์ภายหลังการอบรมแล้ว เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาโปรแกรมเกิดประสิทธิภาพได้สูงสุด

2.3 ทางด้านประสิทธิผลของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา สามารถพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ให้มีความรู้ทักษะ และเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโปรแกรมหนึ่ง ซึ่งจากการประเมินผลของศูนย์การศึกษา นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหางดง ผลการฝึกอบรมผู้เรียนสามารถนำ ความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี (รายละเอียดใน ภาคผนวกข) และจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมว่า สำนักงานการศึกษานอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โปรแกรมเช่นนี้ อย่างต่อเนื่อง เพื่อขยายผลการเรียนรู้ไปสู่ผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการนวดแผนไทยทั้งของ สำนักงานตนเอง รวมทั้งผู้ที่จบจากสถาบันอื่น ผู้ที่ทำงานแล้วให้ได้มีโอกาสในการศึกษา เพิ่มเติมความรู้ในการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น และเกิด การพัฒนาอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ให้ได้มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด และสามารถเตรียม ความพร้อมในการแข่งขันในอนาคตได้อย่างทันทั่วทั้ง

2.4 ด้านปัจจัย ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนา สมรรถนะอาชีพไปสู่ความสำเร็จ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องคำนึงถึง ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ เนื้อหาสาระ และ สภาพแวดล้อม ดังนี้

2.4.1 ปัจจัยด้านกลุ่มผู้เรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โปรแกรมประสบความสำเร็จ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องสร้างแรงกระตุ้น แรงจูงใจ และสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิด ความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่นการสร้างบรรยากาศการแข่งขันด้วยการเก็บ คะแนน การให้กำลังใจให้ผู้เรียนไม่วิตกกังวล กล้าถาม กล้าแสดงความคิดเห็น จะทำให้ผู้เรียน เกิดความมั่นใจ กระตือรือร้น และให้ความร่วมมือ สามารถทำตามคำแนะนำของผู้สอนและครูพี่ เลี้ยงประจำกลุ่มได้เป็นอย่างดี

2.4.2 ปัจจัยด้านผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม นักการศึกษานอกระบบที่นำ โปรแกรมไปใช้ ต้องพิจารณาผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มที่ต้องมีความรู้ ความสามารถ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ซึ่ง ขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการศึกษา ผู้ใหญ่ และ แนวคิดการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพผู้เรียน ต้องเตรียมตัวในการสอน จัดเตรียม อุปกรณ์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นตัวแบบ ให้ คำอธิบาย เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำชี้แนะ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง และอบอุ่น ทำ ให้ผู้เรียนไม่เครียด สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถน้อยกว่า ต้องมีความยืดหยุ่นอดทน มีเจตคติที่เป็นบวก เอาใจใส่ผู้เรียน ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ลดความวิตกกังวลของผู้เรียนได้ ตลอดจนต้องมีระบบการติดตามด้วยการจัดบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง

2.4.3 ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ ในการนำโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้นั้น นักการศึกษานอกระบบควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้เทคนิคการคิดตั้ง การให้คำอธิบายแปลคำศัพท์ การเป็นตัวแบบ สาธิตให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เล่นเกม บทบาทสมมุติ จับคู่ฝึก เป็นต้น กิจกรรมการเรียนรู้ทำตามความสนใจและทำตามศักยภาพของผู้เรียนด้วยการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง โดยมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนตาม ศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันและช่วยเหลือกันในกลุ่ม กระตุ้นผู้เรียนให้ทำตามเป้าหมายที่ศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งจุดสำคัญเมื่อมีข้อผิดพลาด และควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียนด้วยการสนทนาพูดคุยได้ทุกเรื่องด้วยความ เป็นกันเอง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มฟังผู้เรียนด้วยความตั้งใจเพื่อให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ตลอดจนให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้เพื่อบันทึกการเรียนรู้ของตนเอง ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และ ข้อเสนอแนะ เพื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถเข้าใจผู้เรียน และเตรียมการสอนให้ ความช่วยเหลือผู้เรียนได้ตามความสามารถของผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วย ตนเอง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.4.4 ปัจจัยด้านเนื้อหาสาระ ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ พัฒนาขึ้นไปใช้นั้น นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน ต้องจัด เนื้อหาสาระที่เป็นไปตามความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนตลอดจนมีประโยชน์ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้ต้องไม่ซับซ้อนสามารถนำไป ทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา สื่อการเรียนรู้ต้องมีเนื้อหาที่เพียงพอทำให้เพิ่มพูนความรู้ ได้มากขึ้น

2.4.5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้นั้น นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน ต้องให้ความสำคัญเพราะเป็น ปัจจัยที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ทำให้เกิดสมาธิในการเรียนรู้ สถานที่ในการจัด กิจกรรมต้องมีความเหมาะสมในด้านความสงบเงียบ ใกล้เคียงธรรมชาติ มีบรรยากาศของสพาดด้วย

กลิ่น อโรมา และเสียงน้ำพุทำให้เกิดการผ่อนคลายและเกิดความสดชื่น มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่ร้อนจนเกินไป สถานที่กว้างขวางสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ที่จอดรถมีเพียงพอ และสะดวกสบาย มีการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีด้วยการให้แรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนไม่เคร่งเครียด ไม่วิตกกังวล ช่วยลดความคับข้องใจของผู้เรียน

2.5 เงื่อนไขที่ทำให้โปรแกรมประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
นักการศึกษาจากระบบต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่างๆ ได้แก่

2.5.1 ผู้เรียนต้องมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้จนกระทั่งประสบความสำเร็จ ไม่ทอดทิ้งหรือเลิกล้มความตั้งใจในการเรียนรู้เมื่อประสบปัญหาต่างๆ

2.5.2 ผู้เรียนต้องมีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากและไม่น้อยเกินไปคือจำนวน 20 -22 คน และผู้เรียนควรมีจำนวน 4-5คนต่อ 1 กลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำกิจกรรมและได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอน และครูพี่เลี้ยงได้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนรู้จักกันได้ง่าย และสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ดี ไม่ใช้เวลาเรียนมากจนเกินไป

2.5.3 ผู้เรียนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 1 ปี และกำลังทำงานในอาชีพหมวดแผนไทยหรือในสปา

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพไปใช้ มี 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการยกระดับครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุน สร้างแรงจูงใจในการจัดการศึกษาให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการปรับวิสัยทัศน์ กรอบแนวคิดให้ทันต่อกระแสอาเซียน

3.2 ด้านแรงงาน ควรมีการส่งเสริม การนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถาบันต่างๆ ตลอดจนแรงงานที่อยู่ในต่างประเทศให้ได้เรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ และควรมีการพัฒนาหลักสูตรทักษะการสื่อสารภาษาอาเซียนในการประกอบอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสากลอย่างต่อเนื่อง ขจัดธุรกิจที่แอบแฝงเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับผู้ประกอบการอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.3 ด้านภูมิปัญญา การนวดและแพทย์แผนไทย ควรมีการรวบรวมจัดองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการนวดแผนไทย ในทุกแขนง รวมทั้งการต่อยอด ผสมผสานภูมิปัญญาการนวดแบบตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกัน โดยการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

3.4 ด้านงบประมาณ โดยจัดสรรแหล่งเงินทุน และงบประมาณทางด้านการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาให้กับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และเอกชน และ จัดสรรงบประมาณทางด้านระบบข้อมูลข่าวสารการให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ การเชื่อมต่อภาคีเครือข่าย อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรสนับสนุนให้สถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อศึกษาข้อมูล ทางด้านสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม

4.2 ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ในการพัฒนาความรู้ด้านอื่นๆเพิ่มเติม อย่างต่อเนื่อง เช่นการพัฒนาสุขภาพองค์รวมของผู้ดูแลสุขภาพในสปา การผสมผสานความรู้ทางด้านแพทย์แผนไทยและแพทย์ตะวันออก เป็นต้น

4.3 ควรมีการวิจัยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาผ่านสื่อการเรียนรู้ประเภทคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ ที่แสดงให้เห็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย การทำกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ การทำแบบทดสอบเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาการเรียนรู้

4.4 ควรมีการวิจัยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ ในด้านอื่นๆ โดยปรับให้เหมาะสมกับเพศและวัยของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล โฟธิเย็น . 2547. รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรุงเทพธุรกิจ. 2554. แพทย์แผนปัจจุบัน vs แพทย์ทางเลือก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/life-style/health/20110513/390677>
[13 พฤษภาคม 2554]
- การท่องเที่ยว,กรม. 2555. สถิตินักท่องเที่ยว ปี 2011. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php> [10 มิถุนายน 2555]
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. 2538. การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. 2544. กรอบมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้หมวดวิชาพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. 2551. แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://www.samutprakan.net/download/teab-own.pdf> [2 มกราคม 2556]
- การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. 2553. กศน.ภาคเหนือ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.nfe.go.th/home/index.php?option=com_content&view=article&id=7488&Itemid=190 [10 สิงหาคม 2553]
- การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. 2553. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.korsornor1.com/index.php?lay=show&ac=article&ld=416314> [25 ธันวาคม 2553]
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2533. ปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เก็จนภา วัชรคุปต์. 2541. การศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต:กรณีศึกษาสถานปฏิบัติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. 2545.
การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. 2535.
การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. แนวคิดและประสบการณ์การจัดการศึกษาที่
 ผู้เรียนสำคัญที่สุดในสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- คมกฤษ จันทร์ขจร. 2537. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน
 อุตสาหกรรม เขตจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาอุตสาหกรรม
 ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. 2542. การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- จิรพล วิทยารัตน์. 2546. การสื่อสารการตลาดธุรกิจขนาดแผนไทยและ พฤติกรรมการใช้บริการ
 ขนาดแผนไทยของผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศศาสตร์
 การตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ชนินทร สุขเจริญ. 2551. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างมโนธรรม
 สำนึกเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ สำหรับเยาวชนที่อาศัยอยู่บนเกาะบริเวณอ่าวไทย.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาธิป ศิริปัญญาวงศ์. 2550. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบ
 โรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตโดยใช้หลักการนีโอฮิวแมนนิสและสัญญาแห่งการ
 เรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อทิพย์ ชื่นบำรุง. สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2553.
- ชาลิตี เอี่ยมศรี . 2549. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณและทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่
 สาธารณสุขระดับตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอก
 ระบบโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2539. เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีการสอน หน่วยที่1-8. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชินะพัฒน์ ชื่นแด่ชุ่ม. 2542. ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวคอตสกี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูสิมา พนมศักดิ์. 2549. ความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพหมอนวดแผนไทยต่อการปฏิบัติงานในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐานเศรษฐกิจ. 2555. บูมเที่ยวเชิงสุขภาพรับเออีซี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.thannews.th.com/p?option=com_content&view=article&id=135719 [10 สิงหาคม 2555]
- เดลินิวส์. 2555. สปาไทยกลุ่ม ต่างชาติแย่งซื้อตัวบุคลากร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dialynews.co.th/business/13702> [21 กุมภาพันธ์ 2555]
- ทองคุณ หงส์พันธุ์. 2543. กระบวนการเรียนรู้กับการพัฒนาทักษะชีวิต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.rajabhat.ac.th/edunews/skill.ppt> [5 สิงหาคม 2553]
- ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์. ม.ป.ป. การเรียนรู้โดยพึ่งตนเอง (Self-directed learning). (อัดสำเนา)
- ทิตินา เขมมณี. 2552. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐ. 2555. คนไทยเครียดพุ่ง “วัยแรงงาน” เสี่ยงฆ่าตัวตายสูงสุด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/edu/256919> [15 มีนาคม 2555]
- ธนฐิตา นาคะตะ . 2551. ผลของการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อความรู้ทัศนคติและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานของพนักงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นคร พันธุ์ณรงค์. 2549. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนรู้ที่มีความสุข. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.yupparaj.ac.th/education/topic102.doc> [18 กรกฎาคม 2553]

- นันทภา ชมพูปุดร. 2549. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนชายในสถานสงเคราะห์ผู้เรียนชายบ้านปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ชูโต. 2536. การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสารการพิมพ์.
- นุชลี สุถานนท์กุล. สัมภาษณ์. 5 พฤศจิกายน 2553.
- บริหารงานการศึกษานอกระบบ, สำนักงาน. 2553. คัมภีร์กศน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nfe.go.th> [25 กรกฎาคม 2553]
- ประคอง กรรณสูตร. 2538. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาสัมพันธ์, กรม. 2554. สถิตินักท่องเที่ยวใช้บริการในสปา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.thainews.prd.go.th/index_th.php [18 มิถุนายน 2554]
- ประชิต มหาเมฆ. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2553
- ประสิทธิ์ ศรีเรืองฤทธิ์. 2549. การใช้แนวคิดเรื่อง พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ของไวท์ฮีดส์ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. 2543. การบริหารทรัพยากรมนุษย์แนวทางใหม่. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- ประโยชน์ บุญสินสุข. 2530. คุณสมบัตินักเรียน 10 ประการของหมอนวดไทยที่ดี ตำราการนวดไทย. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา.
- ผู้จัดการ. 2553. เตือนสปา-นวดเถื่อนเกลื่อนเมือง พบกว่า 6.5 พันแห่ง ที่ไม่ระวังถึงตาย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://203.172.120.45/news_raja/index.php?mode=topicshow&tp id=360 [29 กันยายน 2553]
- ผู้จัดการ. 2555. คนกรุงเกินครึ่งเมินแพทย์แผนปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsId=9490000009472> [21 พฤษภาคม 2555]
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11พ.ศ.2555 – 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555.

พจนานุกรมออนไลน์ ไทย-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://rirs3.royin.go.th/word1/word-1-ao.asp> [15 กรกฎาคม 2554]

พรประเสริฐ เสือสี. 2547. ผลของการจัดกิจกรรมนันทนาการตามทฤษฎีแอนดราโกจี เพื่อเพิ่มความเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราร้านบางแค กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2547) [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.law.moi.go.th/097.pdf> [20 พฤศจิกายน 2553]

พุดผกาจารย์วิฑูรย์โยคะ รัตนรังสี. 2545 ตำราการนวดบรรเทา – รักษาโรค. กรุงเทพมหานคร :
ปิรามิต.

พวงผกา จามิกรณ์. สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2553.

พินิต แดงจวง . 2548. จิตวิทยาประยุกต์เพื่อการศึกษาอกระบบ. พิมพ์ปรับปรุงครั้งที่ 3.

เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พัฒนาการท่องเที่ยว, สำนักงาน . 2553 . สถิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php> [25 ตุลาคม 2553]

พัฒนาชุมชน, กรม. 2543 . งานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2543 . กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

พัฒนาฝีมือแรงงาน, กรม. 2551. สถิติการพัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ 2551. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://library.dsd.go.th> [25 กรกฎาคม 2553]

พาณิชย์, กระทรวง. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2552. คู่มือสปา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.thaifranchisecenter.com/download_file/index.php?group=35&id_s=738 [10 สิงหาคม 2553]

พิมพ์ศักดิ์ แหล่งสนาม. 2545. การฝึกอบรมการนวดแผนไทยกับการสร้างโอกาสทางอาชีพ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. หลักสูตรพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มติชน. 2553. คนไทยเครียดปานกลางจนถึงเครียดมาก 41%. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.matichon.co.th> [10 พฤศจิกายน 2553]

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2556. การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.ilac.dusit.ac.th/?p=7428> [26 เมษายน 2556]

- มูลนิธิสุขภาพไทย. 2553. 22 ข่ายสุขภาพจิตที่พบทวนเมดิคัลฮับ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaihof.org> [10 พฤศจิกายน 2553]
- ไมรา ชัตติรัตน์. สัมภาษณ์. 27 พฤศจิกายน 2553
- รัตนา พุ่มไพศาล. 2530. ปรัชญาและหลักการของการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา วงศ์สุวรรณ. สัมภาษณ์. 5 พฤศจิกายน 2553.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาฮินดี. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. 2546. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540. สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2553. แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วงเดือน ศิริกุล. สัมภาษณ์. 5 พฤศจิกายน 2553
- วรรณิ์ แกมเกต. 2551. วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. 2553. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://th.wikipedia.org> [15 ธันวาคม 2553]
- วิชชุดา อมรพันธุ์. 2532. หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เพมโปรดักชั่นส์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2538. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก

- วินัย รังสินันท์และคณะ. 2553. การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ใน เอกสาร
สอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิรัช คันศร. 2551. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตามสถานการณ์
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการพัฒนาอาชีพของผู้รับการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน .
วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียนบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัตน์ โหมดเทศ.สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2553.
- วุทธิศักดิ์ โภชนกุล. 2550. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.pochanukul.com/?p=39> [20 สิงหาคม 2553]
- ศรีประภา ชัยสินธพ. 2556. สภาพจิตใจของเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.thailabonline.com/moral2.htm>. [10 มกราคม 2556]
- ศรีสุดา ชมพันธ์. 2547. ธรรมชาติบำบัด ศิลปะการเหยียดร่างกายและจิตใจเพื่อสมดุลของชีวิต:
กรุงเทพมหานคร: สอนเงินมีมา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2540. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับกรวิจัย. กรุงเทพมหานคร:
พชรกานต์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2539. คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อม
ในการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2545. ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) กรมอาชีวศึกษา.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://techno.rtu.ac.th/Acc/structureacc1.pdf>
[1 พฤษภาคม 2556]
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรมสามัญศึกษา.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:<http://www.moc.moe.go.th/node/1567> [22 สิงหาคม 2554]
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2551. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรมสามัญศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://203.146.206.128/otepc06/laws/la051.pdf> [20 สิงหาคม 2554]

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2553. สภาพัฒน์เผยคนไทย 20 ล้าน เครียด-วิตกกังวลหากการเมือง/ การชุมนุม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.moc.moe.go.th/node/1567>
[21 พฤษภาคม 2555]
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2552. รายงานภาวะเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สาขาสปา และบริการสุขภาพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.sme.go.th/รายงานสภาวะเศรษฐกิจ%20SMEs/วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายสาขา/019_spa-health.pdf
[20 พฤศจิกายน 2553]
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2555. นักท่องเที่ยวชาวจีนมีศักยภาพในการใช้จ่ายสูงสุด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thailand-china.com> [29 สิงหาคม 2555]
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. 2546. ขยับกาย สบายชีวี ด้วยกายบริหารแบบไทย ท่าฤๅษีตัดต้นพื้นฐาน 15 ท่า. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการแพทย์แผนไทย
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. 2553. ความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการนวดแผนไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://ittm.dtam.moph.go.th/data_articles/thai_mssg/thaimssg07.htm
[25 กันยายน 2553]
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. 2553. รายงานสถานการณ์มารับบริการด้านการนวดแผนไทยในสถานการณสาธารณสุขของรัฐปี 2546-2550. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ittm.dtam.moph.go.th/> [25 กันยายน 2553]
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2547. ธุรกิจนวดแผนไทย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2547. ธุรกิจสปา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เจเอสทีพีบลิสซิ่ง จำกัด.
- สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2555. ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างจีน-ไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thai.cri.cn/247/2012/05/16/225s198105.htm>
[5 พฤศจิกายน 2555]
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. 2553. รายงานสภาวะเศรษฐกิจ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.sme.go.th/.../รายงานสภาวะเศรษฐกิจ%20SMEs/วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรายสาขา/019_spa-health.pdf<http://portal.nso.go.th> [21 พฤษภาคม 2555]
- สมคิด อิศระวัฒน์. 2543. การสอนผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์ การพิมพ์

สมใจ ปราบพล. 2544. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ “การสอนแบบทักษะชีวิตแบบมีส่วนร่วม”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

สมบัติ ตาปัญญา. 2528. สัมผัสแห่งความรัก ศิลปะการนวดแบบไทย. กรุงเทพมหานคร: แสงตะเกียง.

สมบูรณ์ สงวนญาติ. 2534. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร หน่วยงานนิเทศกรรมการฝึกหัดครู.

สมยศ ศรีบรรพต. 2548. ผลของการใช้สแคฟโฟลด์ของกิบบอนส์ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สมาคมแพทย์แผนไทย. ม.ป.ป. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับการนวดแผนไทย. ปทุมธานี: ศูนย์ฝึกอาชีพตำบลคลองสาม.

สมาคมแพทย์แผนไทย. 2553. นวดแก้อาการตามมาตรฐานระดับ2กระทรวงแรงงาน. ปทุมธานี: ศูนย์ฝึกอาชีพตำบลคลองสาม

สาธารณสุข, กระทรวง. 2546. (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบเพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่สุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.

สาธารณสุข, กระทรวง. 2547. คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สาธารณสุข, กระทรวง. กรมสุขภาพจิต. 2553. โรคผิวหนังกับความเครียด. [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1082> [21 พฤษภาคม 2555]

สาธารณสุข, กระทรวง. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก . 2548. โครงการส่งเสริมพัฒนาการนวดพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพและเสริมสร้างรายได้ชุมชน.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข.

สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, สำนักงาน. ม.ป.ป. ภาษาอังกฤษสำหรับพนักงานนวดสปา. เชียงใหม่ : สถาบันภาษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สานิตย์ บุญชู. 2525. การพัฒนาชุมชน โดย วิธีการศึกษาอบรมนอกระบบโรงเรียน . เอกสารทางวิชาการหมายเลข 4. กรุงเทพมหานคร: สาขาพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาลินันท์ เทพประสาน และคณะ. 2552. กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่มีระบบสแคฟโฟลด์สนับสนุน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สิปปศิณี บาเรย์. 2555. ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสปาในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สุภัทสร่า ภูเมฆ และคณะ. 2555. รายงานการวิจัยผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราชบุรี : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2544. การศึกษาดูงานเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 . กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2545. การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. 2545. รายงานการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุमितรา อังวัฒนกุล. 2539. รายงานผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสื่อสารกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุमितรา อังวัฒนกุล. 2540. วิธีสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. 2541. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวพิชชา ประสิทธิ์วิทยกิจ. 2548. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: เฟมโปรดักชั่นส์.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547. จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2531. เอกสารคำสอนหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน.
มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์.
- เสม พริ้งพวงแก้ว. 2548. ตำราการนวดไทย. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขกับการ
พัฒนา.
- อรรถัย ศักดิ์สูง. 2543. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎี แอนดราโกจี ของ มัลคัม โนลส์
กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. 2538. แนวทางการสร้างข้อสอบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ธรรมะวิทีกุล. 2553. การจัดการศึกษานอกระบบ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://panchalee.wordpress.com/2010/12/28/non-formal/> [11มกราคม 2554]
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2542. การเรียนรู้ผู้ใหญ่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2550. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับสตรี. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. 2551. การจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2533. การเขียนโครงการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุ้นตา นพคุณ. 2546. กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Atkinson, R. C., and Shiffrin, R. M. 1968. Human memory : A proposal system and its control processes. In K. W. S. a. J. T. Spence (ed.) The psychology of learning and motivation. Vol. 8. London: Academic Press.
- Bandura, A. 1977. Social learning theory. Englewood Cliffs, New Jersey: Prince-Hall.
- Beder, H., and Carrea, N. 1988. The effects of andragogical teacher training on adult students' attendance and evaluation of their teachers. Adult Education Quarterly, 38(2): 75-87.
- Benson, B. 1997. Scaffolding (Coming to Terms). English Journal 86(7): 126-127.
- Beyer, B. K. 1987. Practical strategies for teaching of thinking. Boston: Allyn and Bacon.
- Boone, E. J. 1992 . Developing programme in adult education. New Jersey: Prentice-Hall.
- Boyle, P. G. 1981. Planning better programs. New York: McGraw-Hill.
- Bruner, J. 1963. The process of education. New York: Alfred A. Knopf and Random House.
- Byrne, D. 1976 .Teaching oral English. London: Longman.
- Coombs, P. H., and Manzoor, A. 1974. Attracking rural poverty : How nonformal education can help. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Dixon-Krauss, L. 1996. Vygotsky in the classroom : Mediated literacy instruction and assessment . New York: Longman Publishers.
- Echevarria, J., Vogt, M., and Short, D.J. 2004. Making content comprehensible for English learners: The SIOP model. 2nd ed. Boston: Pearson.
- Eggen, P., and Kauchak, D. 1997. Educational psychology: Windows on classrooms. New Jersey: Merrill, an imprint of Prentice Hall.
- Elizabeth, D. 1978. An investigation into the efficiency of peer teaching. Assessment in Higher Education. (4): 22-25
- Fordham, P.E. 1993. Lifelong learning Unit2 : Informal, non – formal and formal education programs. London: YMCA George Williams College.

- Gibbons, P. 2002. Scaffolding language, scaffolding learning. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Johnstone, J.W.C., and Rivera, R.J. 1965. Volunteers for learning : A study of the educational pursuits of American adults. Chicago: Aldine.
- Hamer, L. O. 2000. The additive effects of semi-structured classroom activities on student learning : An application of classroom-based experiential learning techniques. Journal of Marketing Education 22(1): 25-34
- Hardjito, D., and Fung, S. S . 2010. The use of scaffolding approach to enhance students' engagement in learning structural analysis. [Online]. .Available form: http://www.ccsenet.org/ies_ [2010, June 9]
- Harmer, J. 1991. The practice of English language teaching. New York: Longman.
- Harrison, C. J. 1994. Survey of the adult learning and development curriculum of adult education graduate programs in North America. (UMI No. 9434228).
- Heaton, J. B. 1990. Classroom testing. New York: Longman.
- Houle, C.O. 1961. The inquiring mind. Madison, WI: University of Wisconsin Press.
- Houle, C.O. 1972. The design of education. San Francisco: Jossey-Bass.
- Houle, C.O. 1978. Continuing learning in the professions. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hymes, D. 1972. On communicative competence. In J. B. Pride and J Holmes (eds), Sociolinguistics. Harmondsworth, Middlesex : Penguin Education.
- Jarvis, P. 1983. Adult and continuing education: Theory and practice. 2 nd ed. London: Routledge.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., and Holubec, E. J. 1994. New circles of learning: Cooperation in the classroom and school. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Johnstone, J., and Rivera, R. 1965. Volunteers for learning : A study of the educational pursuits of American adults. Chicago: Aldine Publishing.
- Khattab N., and Jones .C.P. 2006. Growing up girl : Preparing for change through group work. The Journal for Specialists in Group Work 32(1): 41-50.
- Kidd, J. R. 1973. How adults learn. New York: Association Press.

- King, A., Staffieri, A., and Adelgais, A. 1998. Mutual peer tutoring: Effects of structuring tutorial Interaction to scaffold peer learning. Journal of Educational Psychology 90(1): 134-152
- Knowles, M. S. 1954. Informal adult education. New York: Association Press.
- Knowles, M. S. 1978. The adult learner: A neglected species. Houston: Gulf Publishing.
- Knowles, M. S. 1980. The modern practice of adult education. New York: Cambridge University Press.
- Knowles, M. S. 1984 . Andragogy in action : Applying modern principles of adult learning. San Francisco: Jossey-Bass.
- Krashen, S. D., and Tracy, D. 1983. The natural approach : Language acquisition in the classroom. San Francisco: Alemany Press.
- Larkin, M. J. 2001. Providing support for student independence through scaffolded instruction. Teaching Exceptional Children 33(1): 30-34.
- Li, et al. 2011. Scaffolding in teacher-student interaction a case study in two oral English classes in China. Chinese Journal of Applied Linguistics(Quarterly). 34(3): 89 -97 [online]. Available form: <http://www.degruyter.com/view/j/cjal.2011.34.issue-3/cjal.2011.026/cjal.2011.026.xml> [2012, August 10]
- Lovell, R. B. 1980. Adult learning . New York: John Wiley and Sons.
- Maslow, A.H. 1962. Toward a psychology of being. New York: D. Van Nostrand.
- Mezirow, J. 1981. A critical theory of adult learning and education. Adult Education Quarterly 32(1): 3-24.
- McKenzie, J. 2000. Scaffolding for success. [Online]. Available form: <http://fno.org/dec99/scaffold.html> [2010,october 20]
- Mitchell, J. C. 1980. "Effects of dictionary skill lesson and written composition on spelling achievement in grade 4, 5 and 6." Dissertation Abstracts International. 4: 1392-A.
- Oller, J. W. 1979 Language tests at school . London: Longman.
- Orem, D. E. 1985. Nursing concept of practice. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Perrin, A. L. 2000. The fit between adult learner preferences and the theories of Malcolm Knowles. (UMI No. 9998105)

- Richards, J., and Rodgers, T. 2001. Approaches and methods in language Teaching. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roehler, L. R., and Cantlon, D.J. 1996. Scaffolding: A powerful tool in social constructivist classroom . [Online]. Available form: <http://ed.web3.edu.msu.edu/literacy/papers/paperlr2.html> [2010, June 9]
- Rogers, C.R. 1969. Freedom to learn. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill.
- Rosenshine, B., and Guenther, J. 1992. Using scaffolds for teaching higher level cognitive strategies. In J. W. Keefe; and H.J. Walberg (eds.), Teaching for Teaching. Virginia: National Association of Secondary School Principles.
- Scott, R. 1981. Communication in the classroom .London: Longman.
- SpaFinder. 2011. Top 10 global spa trends to watch in 2011. [Online]. Available form : http://www.spafinder.com/about/press_release.jsp?relId=205 [2011, october 10]
- Thompson, T. 2010. Are you scaffolding or rescuing. [online]. Available form: <http://www.choiceliteracy.com/public/1073.cfm> [2012, October 3]
- Tseng, C. 1999. Portraits of three teachers: Factors that Influence transfer of learning. Doctoral dissertation, Washington State University
- Tyler, R. W. 1986 . Basic principles of curriculum and instruction. Chicago: The University of Chicago Press.
- Ur, P. 1972. A Course in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
- Valette, R. 1977. Modern language testing. 2 nd ed. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Van Lier, L. 2004. The ecology and semiotics of language learning : A sociocultural perspective. Dordrecht : Kluwer Academic.
- Vygotsky, L.S. 1997 . Educational psychology. Translated by R. Silverman. Florida: St Lucie Press
- Vygotsky, L.S. 1978. Mind in society. In M. Cole, V. John-Steiner S. Scribner and E. Souberman (eds.), The Development of Higher Psychological Process. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Widdowson, H. G. 1995. Discourse analysis: A critical view. Language and Literature. 4(3): 157-72.
- Wing, J., and Putney, L. 2002. A vision of Vygotsky. Boston: Allyn & Bacon.
- Wood, D., Bruner, J., and Ross, G. 1976. The role of tutoring in problem solving. Journal of Child Psychology and Psychiatry 17: 89-100.
- Wu, Xiuwen. 2001. Scaffolding in action: Learning thought medical discourse in two writing conference [online]. Available form: <http://reading.edux.msu.edu/courses/912-Fall2000/Papers/htms/Xwu2.htm> [2010, June 3]
- Zinser, R. 1995. Education and training project management. Kalamazoo: Western Michigan University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ
แนวคิดนี้โออีวีแมนนิส
3. ดร.ปาน กิมปี
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยืนยง
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีนกลาง
6. ดร. นริศ วศินานนท์
คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีนกลาง
7. อาจารย์พิศิษฐ์ เบญจมงคลวารี
โรงเรียนพิศิษฐ์เวชกรรมแผนไทย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดแผนไทย
8. อาจารย์ธงชัย อ่อนน้อม
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สาขาการนวดแผนไทย สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนวดแผนไทย

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ
ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

พัฒนาโดย

นางกนกพร แสงปัญญารักษ์

สาขาการศึกษานอกระบบ
ภาควิชา การศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
1. หลักการและเหตุผล	1
2. แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4
3. องค์ประกอบในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	7
3.1 วัตถุประสงค์	8
3.2 กลุ่มผู้เรียน	8
3.3 ผู้สอน	8
3.4 เนื้อหาสาระ	8
3.5 กิจกรรมการเรียนรู้	11
3.6 ระยะเวลา	15
3.7 แหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้	16
3.8 สภาพแวดล้อม	16
3.9 การวัดผลและประเมินผล	17
4. แผนการเรียนรู้	17
4.1 แผนการเรียนรู้หน่วยที่1 ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและ หน่วยที่ 2 การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ	18
4.2 ตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มทดลอง	31
4.3 กิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหารายวิชา	36

โปรแกรมการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา

1. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวของไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากโดยมีมูลค่าการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เทียบเท่ากับการส่งออก ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และ ยางพารา ในปีที่ผ่านมาคือ พ.ศ.2555 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนกว่า 21 ล้านคน เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเป็นอันดับสูงสุดคือจำนวนกว่า 1.7 ล้านคน รองลงมาคือ มาเลเซีย และรัสเซีย อัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวชาวจีนสูงถึงร้อยละ 30.49 (กรมการท่องเที่ยว,2555) เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวจีนมีศักยภาพในการใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและในราคาแพง จากงานวิจัยการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยของ มิ่งสรรพ ขาวสะอาดและคณะ (2553) พบว่านักท่องเที่ยวชาวจีนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีการศึกษาดี สถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมคือ กรุงเทพมหานคร พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ โดยนักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีความเป็นไทย ชีวิตยามราตรี และสปา ตลอดจนความเป็นมิตรของคนไทย และสอดคล้องกับรายงานของ “ซีวีเอสม” ว่ามีนักท่องเที่ยวชาวจีนเข้ารับบริการถึงร้อยละ 25 ของจำนวนผู้เข้ารับบริการทั้งหมดในสปา ดังนั้นจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทย แล้วใช้บริการในสปา สอดคล้องกับธุรกิจสปาที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีนแบบกลุ่มทัวร์เหมาที่มาใช้บริการปริมาณมากๆ แต่ปัญหาหนึ่งของธุรกิจสปาก็คือการขาดแคลนบุคลากรดูแลสุขภาพในสปา ที่มีความต้องการบุคลากรเพิ่มมากขึ้นสวนทางกับภาครัฐที่ยังผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพได้ไม่เพียงพอ(เดลินิวส์,2555 :ออนไลน์) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาจึงเป็นอาชีพที่ยังมีความต้องการบุคลากรอยู่เป็นจำนวนมากและยังต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาชีพให้ได้มาตรฐานระดับสากลและมีคุณภาพมากขึ้นตามลำดับ

อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องมีการพัฒนาสมรรถนะอาชีพอยู่ตลอดเวลาตามความเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11(พ.ศ.2555-2559) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน และส่งเสริมการแพทย์

ทางเลือก ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11, พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559) ตลอดจนการเปิดตลาดการค้าเสรี และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตัวเองให้มีบุคลากรที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีนกลาง ในการดำเนินธุรกิจข้ามชาติได้อย่างคล่องแคล่ว จนถึงระดับสามารถรู้ไปถึง ค่านิยม วัฒนธรรม ประจำชาติ และความต้องการของประชาชนในชาติเหล่านั้น มิเช่นนั้นเราก็จะหาความต้องการของลูกค้าไม่เจอ และไม่สามารถตอบสนองในสิ่งที่ลูกค้าต้องการได้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2555 : ออนไลน์) ดังนั้นทักษะหนึ่งที่คุณดูแลคุณภาพในสปลาจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้มีความรู้เพิ่มเติมและเกิดประโยชน์ในการให้บริการแก่ลูกค้าชาวจีนได้อย่างถูกต้องและได้มาตรฐานคือการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เพื่อสามารถใช้ในการสื่อสารกับลูกค้าชาวจีนได้ อีกทั้งทักษะในการนวดบรรเทาอาการต่างๆ ได้แก่ อาการปวดศีรษะ จากความเครียด ปวดคอ ปวดบ่า-ไหล่ ปวดแขน ปวดข้อศอก-ข้อมือ ปวดเอว-ปวดหลัง ปวดสะโพก ปวดขา ปวดเข่า ข้อเท้าแพลง ก็เป็นอีกทักษะหนึ่งที่คุณดูแลคุณภาพในสปลา ต้องมีการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม และมีการทบทวนเพื่อสามารถทำงานประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมนั้นต้องอาศัยการศึกษาเรียนรู้บนอกระบบโรงเรียนเพื่อทำให้คุณดูแลคุณภาพในสปลาที่กำลังทำงานอยู่สามารถจัดสรรเวลามาศึกษาเพิ่มเติมได้

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (สำนักงานกศน.) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับบุคคลและกลุ่มบุคคลทั่วไปโดยจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดยมีการจัดการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน และหลักสูตรที่มีการจัดฝึกอบรมที่มีผู้สนใจเรียนเป็นจำนวนมากคือหลักสูตรการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ จากการจัดฝึกอบรมการนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพของสำนักงานกศน. ปรากฏว่ามีผู้ที่เรียนจบหลักสูตรเป็นจำนวนมากได้เข้าทำงานเป็นผู้ดูแลคุณภาพในสปลา และจากการสำรวจงานวิจัยทางการศึกษากการนวดแผนไทยและการสัมภาษณ์เจ้าของธุรกิจสปลา อาจารย์สำนักงานกศน. รวมทั้งผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของสำนักงานกศน. ผู้ดูแลคุณภาพในสปลาประสบปัญหาขาดทักษะในการสื่อสารภาษาจีนกลางกับลูกค้าชาวจีนที่เป็นนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และทักษะการบรรเทาอาการ 10 อาการที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพิ่มเติม ดังนั้นคุณดูแลคุณภาพในสปลาจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะอาชีพคุณดูแลคุณภาพให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารกับกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนทำให้เกิดความปลอดภัย และเป็นที่

ประทับใจของลูกค้ารวมทั้งก่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับประเทศชาติได้โดยตรง

แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปาให้มี ความรู้ ทักษะ ในการสื่อสารภาษาจีนกลางและมีความรู้ ทักษะเพิ่มเติมในการบรรเทาอาการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นการนวดแผนไทยของสำนักงานกศน.อำเภอยุ้ยได้ นำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของ Houle(1972) ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ให้กับผู้ใหญ่ที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ เป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปแบบเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เข้ารับการอบรมก่อนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องไม่รู้จัก ซึ่งมีความเหมาะสมกับผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่กำลังประกอบอาชีพอยู่ และผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) ซึ่งมีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ โดยยึดปัญหาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ Knowles(1978) เชื่อว่าผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ซึ่งมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ จึงมีความต้องการและความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองในการใช้ประสบการณ์เรียนรู้ในการระบุความพร้อมที่จะเรียนของตนเอง และจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ ซึ่งมีความเหมาะสมกับผู้จบการศึกษานอกระบบโรงเรียนของสำนักงานกศน.อำเภอยุ้ยและผู้ใหญ่และผู้ที่มีความต้องการการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งผู้วิจัยได้นำแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) มาใช้ในการวิจัยเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยผู้สอนเป็นตัวอย่างให้คำอธิบาย สาธิต ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ ด้วยวิธีที่หลากหลาย และสนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าให้การช่วยเหลือเพื่อนเรียนด้วยกัน ด้วยขั้นตอนที่ง่ายและชัดเจน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติงานได้สำเร็จด้วยตนเอง มาใช้ร่วมกันในการพัฒนาโปรแกรม

แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และนำประสบการณ์ของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลสูงสุดต่อการพัฒนาตนเอง และผู้อื่นโดยในการจัดการเรียนรู้มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และคำนึงถึงความ ต้องการของผู้เรียน วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ ซึ่งแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมและ

การเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มุ่งมั่นตั้งใจ เรียน ก่อให้เกิดเจตคติที่ดี และช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี(ทศนา แซมณี,2552)

แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) เป็นแนวคิดที่ผู้สอนกับผู้เรียนมีบทบาทเชิงปฏิสัมพันธ์กันในการที่ผู้สอนให้การช่วยเหลือผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ตามสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ในขณะนั้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและทำงานได้สำเร็จ โดยผู้สอนจัดเตรียมสิ่งที่เอื้ออำนวยให้การช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง ดูแลเอาใจใส่ในความรู้สึกของผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนจนกระทั่งบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ ใหม่ได้ด้วยตนเองเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจน และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นในการพัฒนาผู้ดูแลสุขภาพในสปาให้มีสมรรถนะอาชีพทางด้านทักษะการสื่อสาร ภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยนำหลักการจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และช่วยเหลือดูแลผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และทำงานได้สำเร็จด้วยตนเอง คือแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพให้กับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

2. แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อ พัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา แนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowls (1978) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งเน้นย้ำว่าผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีองค์ประกอบ 7 ขั้นตอน คือ 1. สร้างบรรยากาศ โดยการสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ให้ความเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย 2. วางแผนงานการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน 3.วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้ข้อมูลกับผู้เรียน แล้วผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ เพื่อให้ตรงกับความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน 4.ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย การเรียนรู้ เพื่อทำให้เกิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนทำให้เกิดความเป็นเอกภาพและเกิดพลังในการเรียนรู้ร่วมกัน 5.ออกแบบการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ผู้เรียน

ชอบและมั่นใจที่จะกระทำ ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ และความมั่นใจในตนเอง ในการเรียนรู้ 6. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน

7. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ว่าบรรลุ ความต้องการ หรือ บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่วางไว้แล้วหรือยัง หากยังไม่บรรลุความต้องการ ผู้เรียนก็สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

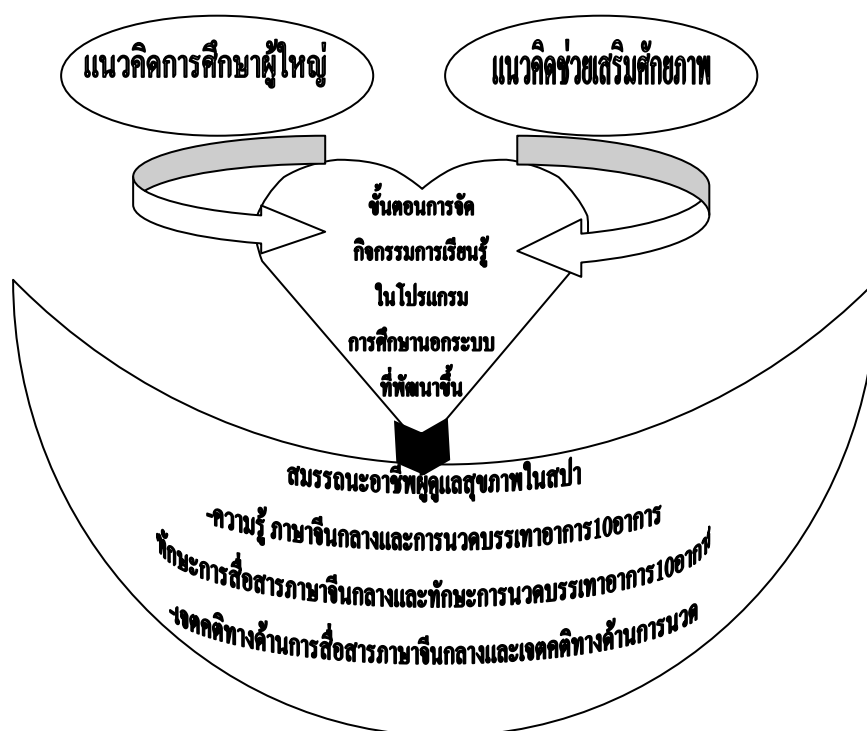
2.2 แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยเป็นการบูรณาการแนวคิด ของ Wood, Bruner and Ross(1976) ,Rosenshine and Guenther(1992) , McKenzie (2000) ,Thomson(2010) ประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอนได้แก่ 1. การแสวงหาความ สนใจของผู้เรียน กำหนดทิศทางและจุดประสงค์ที่ชัดเจน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ด้วยขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนคือ 1)ผู้สอนทำ /ผู้เรียนดู และ 2) ผู้สอนทำ /ผู้เรียนช่วย 3. รักษาทิศทางการเรียนรู้และประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อลดความ สับสนของผู้เรียน ด้วยขั้นตอนที่ 3) ผู้เรียนทำ / ผู้สอนช่วย ขั้นตอนนี้การช่วยเหลือของผู้สอนจะ ลดลง 4. การชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ ผู้สอนชี้จุดสำคัญของการเรียนรู้ และแก้ไขเมื่อพบ ข้อผิดพลาด ด้วย ขั้นตอนที่ 4) ผู้เรียนทำ / ผู้สอนดู และ 5. การควบคุมปัญหาความคับข้องใจ ของผู้เรียนโดยผู้สอนให้กำลังใจผู้เรียน และช่วยแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรังเกียจ 6.การ ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ ผู้สอนจัดสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้ผสมผสาน ความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดขั้นตอนการเรียนรู้การศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles(1978) และขั้นตอน การเรียนรู้โดยใช้แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ โดยการบูรณาการแนวคิดของ Wood, Bruner and Ross.(1976), Rosenshine and Guenther(1992) , McKenzie (2000), Thomson (2010) มา กำหนดเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังนี้

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โปรแกรมการศึกษานอกระบบที่พัฒนาขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดนี้ จัดโดยผู้วิจัยและทีมผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้คำชี้แนะ ส่งเสริมกระตุ้นผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ ทักษะ และ เจตคติในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น จึงเป็นการเพิ่มสมรรถนะในการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. องค์ประกอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ มีดังนี้

- 3.1 วัตถุประสงค์
- 3.2 กลุ่มผู้เรียน
- 3.3 ผู้สอน/ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม
- 3.4 เนื้อหาสาระ
- 3.5 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ
- 3.6 ระยะเวลา
- 3.7 แหล่งความรู้/สื่อ

3.8 สภาพแวดล้อม

3.9 การวัดผลและประเมินผล

3.1 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา ดังนี้คือ

1.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.2 กลุ่มผู้เรียน

เป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นการนวดแผนไทย ของสำนักงานกศน.อำเภอ ที่มีอายุ 18 - 65 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานในสปาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยเข้าศึกษาอบรมด้วยความสมัครใจ

3.3 ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ผู้สอน/ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาจีนกลางโดยผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 4 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารในหัวข้อที่กว้างขวางขึ้นและสามารถสื่อสารกับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาแม่ได้อย่างคล่องแคล่ว เรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 1,200 คำ(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556: ออนไลน์) โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

2. ผู้สอนการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ มีคุณสมบัติโดยได้รับใบประกาศนียบัตรเป็นวิทยากรครูผู้สอนทาง ด้านการนวดแผนไทย ของสมาคมแพทย์แผนไทย ตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข และมีประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร 5 ปีขึ้นไป โดยผู้สอนมาจากสมาคมแพทย์แผนไทยและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)

ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการศึกษาภาษาจีนกลางโดยผ่านการสอบวัดระดับ HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) คือการวัดระดับความรู้ภาษาจีนสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองจัดโดยสำนักงานดูแลการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในระดับที่ 3 ขึ้นไป คือผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารเรื่องความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน และท่องเที่ยวในประเทศจีน โดยเรียนรู้คำศัพท์มาแล้วอย่างน้อย 600 คำ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2556:ออนไลน์) โดยผู้สอนมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) และ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1978)
2. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

3.4 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระ แบ่งออกเป็น 2 หน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยที่ 1 : ความรู้ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง ระยะเวลา 30 ชั่วโมง
ขอบเขตเนื้อหาทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง มีหัวข้อดังนี้

1. การทักทายและการแนะนำ ตัวเองการทักทายในช่วงเวลาต่างๆ การใช้สรรพนามเรียกลูกค้า การเรียกความสนใจ การสอบถามชื่อลูกค้าและการแนะนำตนเอง
2. การสอบถามความต้องการใช้บริการของลูกค้า ประเภทของการให้บริการในสปา การนำเสนอบริการต่างๆ การกล่าวต้อนรับ การตอบปฏิเสธ การให้สิ่งของกับลูกค้า การขออภัยลูกค้า การกล่าวตอบรับคำชม
3. การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการในการใช้บริการในสปา
การสอบถามอัตราค่าบริการที่ลูกค้าชาวต่างชาตินิยมใช้ การตอบอัตราค่าบริการ ให้กับลูกค้าชาวต่างชาติทราบ จำนวนเงิน
4. การให้คำแนะนำแก่ลูกค้าก่อนให้บริการนวดในสปา
การบอกลูกค้าเตรียมตัวก่อนรับบริการ การบอกลูกค้าเมื่อต้องการให้บริการ การบอกลูกค้าเปลี่ยนเสื้อผ้า และเก็บของ
5. คำสั่งที่ใช้ในการให้บริการนวดแผนไทย
ประโยคที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนอิริยาบถต่างๆ ประโยคที่ใช้บอกระดับความสูง ความกว้าง ในการยกแขน และ ขา

6. การถามและตอบเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า

การสอบถามความรู้สึกของผู้รับบริการขณะทำการนวด

7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า

การสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพ และ ถามถึงสารพิษที่สะสมในร่างกาย คำพูดเมื่อลูกค้าบอกว่าไม่สบาย

8. การสอบถามถึงอาการเจ็บป่วยก่อนนวดและในช่วงการนวด

ประโยคที่ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของลูกค้า ประโยคที่มักใช้ในการบอกเล่า/ การตอบของลูกค้าถึงอาการเจ็บปวด

9. การขอต่อเวลารับบริการและ การนัดหมายเวลาให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการอีก

การใช้ประโยคการขอต่อเวลาของลูกค้า การตอบเมื่อลูกค้าต้องการต่อเวลา และนัดหมายเวลากับลูกค้าให้กลับมาใช้บริการ

10. การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนให้ลูกค้า

การใช้ประโยคเมื่อให้บริการเสร็จแล้ว การให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของก่อนจากไป

หน่วยที่ 2 : ความรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ระยะเวลา 10 ชั่วโมง
ขอบเขตเนื้อหา เป็นเนื้อหาด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยมีหัวข้อดังนี้

1. อาการปวดศีรษะจากความเครียด

ศึกษาเส้นประธานสิบ การบีบต้นคอ การกดท้ายทอย แนวเส้นจุดจุดปวดศีรษะ

2. ปวดคอ

การกดต้นคอ คลึงต้นคอและป่า บีบไหล่และคอ สับต้นคอ บิดคอ บีบและยกคอ ทุบคอ
แนวกดจุดเส้นป่าและคอ

3. ปวดป่า-ไหล่

นวดหมุนไหล่ กดไหล่ด้านหลัง กดไหล่ ดันไหล่ กดสะบัก บีบและยกไหล่ บิดไหล่ แนวกดจุดเส้นป่าและไหล่

4. ปวดแขน

กดแขน บีบแขน บีบยกแขนส่วนบนและส่วนล่าง คลึงแขนส่วนบนและส่วนล่าง แนวกดจุดเส้นแขน

5. ปวดข้อศอก-ข้อมือ

ลูบและคลึงนิ้วมือ คลึงข้อมือ คลึงฝ่ามือ กดฝ่ามือ แนวกดจุดข้อศอกและข้อมือ

6. ปวดเขว-ปวดหลัง

ลูกข้างลำตัว คลึงกล้ามเนื้อหลัง คลึงแนวกระดูกสันหลัง แยกกล้ามเนื้อหลัง บิดกล้ามเนื้อปีก
บิดเอว แนวเส้นแก้ปวดเอว

7. ปวดสะโพก

ดัดสะโพก ยืดและดึงหลังคลายสะโพก แนวเส้นสะโพก

8. ปวดขา

สับขาส่วนบนและส่วนล่าง คลึงขาส่วนล่าง คลึงต้นขาและบิดต้นขาด้านใน บิดต้นขาด้านนอก
กดขา แนวเส้นขาด้านหน้าและด้านหลัง

9. ปวดเข่า

คลึงหัวเข่า แนวเส้นเข่า การกดจุดปวดเข่า ข้อเข่าติดแข็ง

10. ข้อเท้าแพลง

กดข้อเท้า และ คลึงเท้า คลึงข้อเท้า ลูกและคลึงเท้า บิดเท้า ดึงเท้าและดึงนิ้วเท้า ดัดนิ้วเท้า
แนวเส้นเท้า เทคนิควิธีการนวดบรรเทาอาการ 10 วิธี

3.5. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมใช้กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) โดยบูรณา
แนวคิดของ Wood ,Bruner and Ross (1976), Rosenshine and Guenther(1992) , McKenzie
(2000) สรุปเป็นขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ

ขั้นตอนที่1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ผู้สอนจัดบรรยากาศ ทางกายภาพ ได้แก่ การจัดบรรยากาศ ในห้องเรียนให้เกิดความ
สบายใกล้ชีวิตธรรมชาติ มีการถ่ายเทของอากาศที่ดี และสร้าง บรรยากาศการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็น
บรรยากาศแห่งการยอมรับการให้เกียรติยกย่องซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศที่อิสระสนับสนุน
ผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่

ขั้นวางแผน

ขั้นตอนที่2 วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน ความรู้พื้นฐานเดิม ให้ใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่ม ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและ เลขากลุ่ม ผู้สอนอธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และเลือกหัวข้อการเรียนรู้ในคู่มือการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจและร่วมกันกำหนดแผนการเรียนรู้ เลือก แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้จากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสรรไว้ สร้างกลวิธีในการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อในกลุ่มวางแผนการเรียนรู้และได้หัวข้อการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่3 วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน

ผู้สอนให้ ผู้เรียน แต่ละกลุ่ม ร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ การเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้สรับความรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกันอย่างแท้จริง ได้อย่างอิสระ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสามารถเพิ่มเติมหัวข้อการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการโดยศึกษาจากคู่มือการเรียนรู้ภาษาจีนกลาง และคู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้สอนใช้แบบสอบถาม และ ตั้งคำถามในการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาความต้องการของตนเองเพิ่มเติม และให้การเสริมแรงด้วยการให้คำชื่นชมยกย่องผู้เรียนให้เกิดความเชื่อมั่นที่จะแสดงความต้องการและกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนสามารถบรรลุความสำเร็จได้

ขั้นตอนที่4. การออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้

ผู้สอนอธิบายพร้อมยกตัวอย่างวิธีการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจ พร้อมทั้งชี้แจงสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ แล้วผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ตามที่กลุ่มของตนเองสนใจและมั่นใจที่จะกระทำโดยในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มของผู้เรียนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดการเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเองในกลุ่ม ผู้สอนตรวจสอบปรับปรุงการออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมโดยยังคงอยู่ภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น

ชั้นเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียน

ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยการเรียนรู้เป็นการผสมผสานการเรียนทักษะภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการไปด้วยกัน โดยผู้สอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายไม่ซับซ้อนโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนดำเนินการสอนภาษาจีนกลางแต่ละประโยค แต่ละคำศัพท์ตามคู่มือการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง โดยในการเรียนรู้ในแต่ละวันแต่ละบทเรียนได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเป็นแบบอย่างในการออกเสียง ให้คำอธิบายแปล ความหมาย สาธิตการออกเสียง การนำเสนอการเรียนรู้ที่ละคำ การเสริมคำศัพท์ในแต่ละบทเรียน การฝึกออกเสียงให้ชัดเจน ช้าและเหมาะสม การใช้บัตรคำเสริมแต่ละคำ นำมาต่อเป็นประโยค การเขียนคำแปลตามคำบอก การใช้จิ๊กซอร์ การต่อคำ เกม การใช้คำพ้องคำที่มีความหมาย ตรงกันข้าม การใช้เพลงภาษาจีนกลางที่ง่ายต่อการจำคำศัพท์ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ทางด้านการสอนบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้สอนใช้การแสดงด้วยภาพ อธิบายความหมาย ความสำคัญของแต่ละจุด สาธิตการนวดให้กับผู้เรียน ต่อมาผู้สอนสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เช่นการออกเสียงตาม และปฏิบัติตาม เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว หลังจากนั้นผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้งนามาช่วยในการสอน โดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และเกิดความสงสัย ยังไม่เข้าใจ ให้ผู้สอนเป็นผู้ตอบ ผู้สอนแสดงความคิดในการตอบปัญหา ให้ปรากฏออกมาด้วยการใช้คำพูดของความคิดนั้นออกมาดังๆ โดยไม่ได้เพียงคิดในใจ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจวิธีคิดขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนของผู้สอน และสามารถนำวิธีคิดนี้ไปเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ เมื่อผู้สอนตอบคำถามผู้เรียนแล้วผู้สอนเปลี่ยนเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นภาษาจีนกลางเช่นเดียวกันเพื่อฝึกทักษะในการคิดและการพูด หลังจากนั้นผู้สอนทบทวนคำพูดที่ใช้บ่อยๆ เช่นคำว่าขอบคุณ ขอโทษ สวัสดี ไม่เป็นไร ไม่ต้องเกรงใจ ผู้สอนให้ผู้เรียนจดสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามคำบอกด้วยความเข้าใจของตนเองเพราะในการเขียนทับศัพท์ภาษาจีนด้วยภาษาไทยผู้เรียนควรใช้ความเข้าใจของตนเองมาช่วยกำกับในการออกเสียงด้วยตลอดจนทบทวนเพลงจีนที่ได้เรียนไปแล้วอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำและนำไปใช้ได้ เมื่อผู้สอนสอนจบแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่ม ทั้งนี้ในการจัดกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้ดูแลกลุ่มละ 1 คน โดยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้คำแนะนำ และส่งเสริมผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้ที่มีความสามารถในกลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้แล้ว สามารถออกเสียงคำศัพท์ในประโยคได้ถูกต้อง มาเป็นผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือออกเสียงไม่ถูกต้อง เพื่อผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่าจะได้ปฏิบัติ

ซ้ำและเป็นการทบทวนความรู้ด้วยการสอนให้กับผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ สำหรับการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการผู้สอนทบทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และให้ผู้เรียนจับคู่ปฏิบัติตาม หลังจากนั้นผู้สอนใช้เทคนิคการคิดตั้งโดยให้ผู้เรียนสอบถามปัญหาในการนวดเมื่อต้องพบกับลูกค้าที่มีอาการต่างๆ แล้วผู้สอนนวดเป็นแบบอย่างและคิดออกมาเป็นคำพูดในการแก้ปัญหาของผู้สอน หลังจากนั้นผู้สอนคิดคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน และช่วยเสนอความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนในแต่ละบุคคล เพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนแนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น หนังสือ ซีดี การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น เมื่อผู้สอนสอนจบแล้วผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่คิดและวางแผนกันไว้แล้วในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ โครงร่างการแสดงบทบาทสมมุติ รูปภาพ ซีดี ผู้เรียนอาจใช้วิธีการจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมุติ การใช้จิ๊กซอว์ การทายคำศัพท์ เป็นต้น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางปฏิบัติ ยกตัวอย่าง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มอาจช่วยวางแผนการเขียนโครงร่างบทบาทสมมุติในการเริ่มต้น เพื่อช่วยผู้เรียนจัดการระบบความคิดของกลุ่มและบทบาทหน้าที่ภาระของผู้เรียนในกลุ่มของแต่ละบุคคล ช่วยปรับงานให้มีความง่ายต่อศักยภาพของบุคคลในกลุ่มที่สามารถปฏิบัติได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียน เช่น การใช้คำบอกเป็นนัย การเสริมคำศัพท์ให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนสอบถามและต้องการทราบคำศัพท์ต่างๆเพิ่มเติม การออกเสียงที่ชัดเจน ซ้ำๆ เมื่อพบว่าผู้เรียนไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้น ผู้เรียนให้ตั้งใจ ปฏิบัติงานที่มอบหมาย จนสำเร็จตามลำดับขั้นตอน เป็นการรักษาทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือการออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะเขียนคำแนะนำ หรือ อธิบายขั้นตอนในการแก้ปัญหา นั้นจนกระทั่งงานสำเร็จเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบทที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว และประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดย ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกเอกสารการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียน ในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลางและ การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยควบคุมปัญหาความคับข้องใจของผู้เรียนด้วยการสนทนาพูดคุยให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้าน การเรียนรู้และปัญหาครอบครัว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรังเกียจกังวลจากการเรียนรู้หรือไม่สามารถ

ปฏิบัติงานได้ รวมทั้งให้ผู้เรียนเขียนอนุทินการเรียนรู้ในแต่ละวันว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกคับข้องใจอย่างไรกับการเรียนรู้ กับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน และตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบอยู่ รวมทั้งข้อเสนอนี้ๆ ลงในอนุทินการเรียนรู้ด้วยการบันทึกในแต่ละวัน แล้วนำเสนอให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเพื่อให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถนำข้อมูลทั้งทางด้านการสนทนากับผู้เรียนและอนุทินการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการบันทึกประจำวันของครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มในระหว่างการเรียนรู้เพื่อผู้สอนและครูพี่เลี้ยงสามารถนำมาประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และสามารถปฏิบัติงานอย่างไร ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือแต่ละบุคคลอย่างไร ผู้เรียนควรได้รับความช่วยเหลืออย่างไรต่อไป ตลอดจนผู้เรียนมีปัญหาอุปสรรค ความคับข้องใจอย่างไรหรือไม่ การบันทึกนี้เป็นการบันทึกที่รายบุคคลให้กับผู้สอนซึ่งหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละวันแล้วผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะนำบันทึกนี้มาประชุมและหาวิธีช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคล และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนตามความสามารถของผู้เรียน เป็นการช่วยเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนแต่ละบุคคล จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้สำเร็จด้วยตนเอง ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มค่อยๆ ลด การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆตามความสามารถของผู้เรียน เมื่อพบว่าผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองในกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนทำการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละวันด้วยการให้ผู้เรียนทั้งกลุ่มนำเสนอการเรียนรู้ เมื่อแต่ละกลุ่มมีความพร้อมจะทำการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณแสดงความพร้อมให้ผู้สอนทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำ รวมทั้งให้แบบฝึกหัดกับผู้เรียน

ขั้นประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6. ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้สอนให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากแบบประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางและทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง(รายละเอียดอยู่ใน ภาคผนวก ฉ)เมื่อจบบทเรียนแต่ละบท แล้วส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7. ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

ผู้สอนให้แบบฝึกหัด เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ในบทเรียนแต่ละบท ในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนให้โจทย์คำถามกับผู้เรียนในการประยุกต์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันคิดออกแบบ ในกลุ่มอย่างอิสระ แล้วนำเสนอผลการเรียนรู้โดยแสดงละคร สานิต หรือแสดงบทบาทสมมุติตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยมีผู้สอนและชาวจีนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำเพิ่มเติม

3.6 ระยะเวลา

การจัดโปรแกรมใช้เวลาทั้งสิ้น 150 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ เป็นลักษณะ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่(Andragogy) ของ Knowles (1978)และแนวคิดช่วยเสริม ศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding)โดยเข้าร่วมกิจกรรม ในวันจันทร์ – วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 9.00 น.- 14.00 น. เป็นเวลา 10 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 40 ชั่วโมง

2. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยคู่มือการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และซีดี เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา รวมระยะเวลา 100 ชั่วโมง เป็นการดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกประจำวันในการเรียนรู้ในแต่ละวันตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง) ทางด้านการ บรรเทาอาการ 10 อาการในเรื่อง การชักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย และการ บำบัดรักษาอาการให้ครอบคลุมกลุ่มอาการตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งการนำความรู้ภาษาจีนกลาง ไปใช้ มีการศึกษาภาษาจีนกลางด้วยตนเองอย่างไร และได้นำไปใช้กับลูกค้าชาวจีนหรือไม่อย่างไร โดยฝึกปฏิบัติเฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์

3.การนำเสนอผลการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาจีน และทักษะ การ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และการประเมินผลโปรแกรมเพื่อศึกษา ปัจจัย และเงื่อนไขของการนำไปโปรแกรมไป ทดลองใช้ เป็นระยะเวลา 10 ชั่วโมง

3.7 แหล่งความรู้และสื่อการสอน

แหล่งความรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา เช่น วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการ สื่อสารภาษาจีน และวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการปฏิบัติการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ ทางด้านโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) และ การเสริมศักยภาพ (Scaffolding)

สื่อการเรียนรู้ได้แก่ วิทยากร เอกสารประกอบการสอน ภาษาจีนกลาง และการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ ป้ายโปสเตอร์ วีดีทัศน์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหา บัตรคำภาษาจีน หนังสือ ศัพท์ทานุกรมภาษาจีนกลาง คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก เป็นต้น

3.8 สภาพแวดล้อม

1. สถานที่ในการจัดกิจกรรมเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวและการทำงานกิจกรรมกลุ่ม เช่น การจับคู่ฝึกทักษะ การแสดงละคร การนำเสนอผลงานต่างๆ
2. เป็นที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท มีความเงียบสงบ ไม่รบกวนสมาธิในการจัดกิจกรรม

3.9 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

3.9.1 การประเมินผลก่อนการเรียนรู้ ได้แก่

1. วัดความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยใช้ แบบทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
2. วัดความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ โดยใช้ แบบทดสอบความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
3. วัดเจตคติทางการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยใช้แบบวัดเจตคติทางการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง
4. วัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดยใช้ แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

3.9.2 ประเมินผลหลังการเรียนรู้ ได้แก่

1. แบบทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
2. แบบประเมินทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีนสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
3. แบบประเมินทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีนด้วยตนเอง
4. แบบวัดเจตคติทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง
5. แบบทดสอบความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
6. แบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
7. แบบประเมินทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง
8. แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา
9. ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
10. แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

4. แผนการเรียนรู้

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ สื่อการเรียนรู้ ระยะเวลา การประเมินผล รายละเอียดมีดังนี้และ ตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

4.1 แผนการเรียนรู้
หน่วยที่ 1. ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง
และ หน่วยที่2 การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
<p>ขั้นนำ</p> <p>1.สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้</p>		<p>ขั้นที่1.การสร้างบรรยากาศ</p> <p>1.แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น 5 กลุ่มสี่ พร้อมแนะนำครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน</p> <p>2. ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มคิดสโลแกนของกลุ่ม เช่น สีชมพูสดใส กายใจแข็งแรง แล ะ ทำบุญสี่ของแต่ละสี่ กลุ่มใดสามารถคิดเสร็จก่อน และทำทำบุญสี่ก่อนจะได้คะแนน การให้คะแนนจะให้คะแนนตามลำดับคือ 500 , 400 , 300 ,200,100 คะแนน จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น มีความพร้อมเพรียงกัน มีการแข่งขันให้ได้ คะแนนทำให้เกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ และตั้งใจในการเรียน เมื่อทำกิจกรรมใดๆ เสร็จก่อนและบุญสี่ ก่อน ก็จะได้คะแนนตามลำดับ</p> <p>3.ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม จับฉลากชื่อ ภาษาจีนของแต่ละบุคคลที่ผู้สอนตั้งให้โดยในการตั้งชื่อแต่ละกลุ่มแบ่งเป็น ชื่อผลไม้ ต้นไม้ รั้วพืช ดอกไม้ ไม้ใบ แต่ละกลุ่มจะมีนามสกุลเดียวกันเพื่อง่ายในการจดจำ</p> <p>4.ผู้เรียนฝึกจำชื่อภาษาจีนของตนเองพร้อมคำแปลโดยให้แต่ละกลุ่มออกมาบอกเพื่อน ถึงชื่อภาษาจีนพร้อมคำแปลชื่อของตนเอง</p>	<p>-ฉลากชื่อ ภาษาจีน</p> <p>- กระดาน</p> <p>- กระดาษ</p>	30 นาที

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
		<p>ให้เพื่อนกลุ่มใหญ่ได้รู้จัก โดยตบมือ 2 ครั้ง แล้วบอกชื่อตัวเอง พร้อมคำแปล และชื่อเพื่อนที่อยู่ด้านข้าง ผู้สอนช่วยแนะนำในการออกเสียงให้ถูกต้อง</p> <p>5.ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขากลุ่ม</p>		
<p>ขั้นวางแผน</p> <p>2วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>3.วิเคราะห์ความต้องการ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน</p> <p>4. ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนให้ได้</p>		<p>6. ผู้สอน อธิบายและยกตัวอย่างการวางแผนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจ และให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ</p> <p>7.ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มหาพื้นที่ของตัวเองในการวางแผนงานการเรียนรู้ เช่น อาจใช้พื้นที่สนามหญ้า หรือพื้นที่ภายในห้องหรือการจัดเก้าอี้เป็นรูปวงกลมในห้อง เพื่อวางแผนร่วมกัน หัวหน้ากลุ่มจัดระดมสมองและเลือกหัวข้อการเรียนรู้ในคู่มือการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจ และแบ่งงานให้กับทุกคนในกลุ่มได้มีหน้าที่ตามความสนใจของสมาชิกตลอดจนมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในการทำหน้าที่ต่างๆ โดยมีผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยให้ความช่วยเหลือ ปรีกษาชี้แนะ และแก้ไขปัญหาต่างๆให้แต่ละกลุ่ม</p>	<p>- เอกสารคู่มือการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ให้บริการดูแลสุขภาพในสปา และ คู่มือการนวดบรรเทาอาการ</p> <p>10 อาการ</p>	30 นาที

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
<p>ขอบเขต ข้อกำหนด ของการ เรียนรู้</p>		<p>8. หัวหน้ากลุ่มนำเสนอแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มต่อผู้เรียนในกลุ่มใหญ่</p> <p>9. ผู้สอนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเมื่อพบว่ามีข้อที่ต้องแก้ไข</p> <p>3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ แลก กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน</p> <p>11. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกเอกสารแบบสอบถามความต้องการในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน</p> <p>12. ผู้สอนอธิบายแบบสอบถามความต้องการในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ</p> <p>13. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการเพิ่มเติมจากหัวข้อการเรียนรู้ที่กลุ่มตนเองสนใจในแต่ละหัวข้อ</p> <p>14. ผู้สอนใช้คำถามในการกระตุ้นให้ผู้เรียนหาความต้องการของตนเองเพิ่มเติมจากประสบการณ์เดิม</p> <p>15. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>16. หัวหน้ากลุ่มนำเสนอความต้องการและวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มต่อกลุ่มใหญ่ด้วยการจดข้อมูลไว้บนกระดาน ผู้สอนร่วมสรุปด้วยกันอีกครั้ง</p>	<p>- VCD</p> <p>เอกสาร แบบ สอบ ถาม ความ ต้องการ เรียนรู้</p>	<p>30 นาที</p>

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
		<p>4. ออกแบบการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนภายใต้ขอบเขตหรือข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น</p> <p>17. ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ</p> <p>18. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มของตน เช่น การจับคู่ การทำงานกลุ่ม การใช้บทบาทสมมติ การใช้สื่อซีดี การอภิปราย การสาธิต เป็นต้นซึ่งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นผู้แนะนำทางเลือก ช่วยบอกข้อดีและข้อจำกัดในวิธีการเรียนรู้ และแนะนำว่ากิจกรรมใดน่าจะเหมาะสมต่อเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรม และอยู่ในขอบเขตข้อกำหนดของการเรียนรู้นั้น</p> <p>19. ผู้สอนให้หัวหน้ากลุ่มนำเสนอวิธีการเรียนรู้ในกลุ่มของตนต่อกลุ่มใหญ่</p>		30 นาที
<p>ขั้นเรียนรู้</p> <p>5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมศักยภาพ</p>	<p>หน่วยที่ 1 ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง 10 บท ดังนี้</p>	<p>20. ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การช่วยเสริมศักยภาพ ดังนี้</p> <p>21. ผู้สอนสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คะแนนเพื่อเป็นการจูงใจ ผู้สอน</p>	<p>คู่มือการสื่อสารภาษาจีน</p>	28 ชั่วโมง

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	1.การ ทักทายและ การแนะนำ ตัวเอง	ยกตัวอย่างผู้มีความรู้ภาษาจีนสำหรับใช้ใน สปาปัจจุบันสามารถมีรายได้ดี และเชิญ วิทยากรชาวจีนขึ้นมาพูดให้คำแนะนำในการ เรียนภาษาจีนกลาง	กลาง และ คู่มือการ นวน	
	2.การ สอบถาม ข้อมูลและ ความ ต้องการใช้ บริการของ ลูกค้า	22 ผู้สอนระบุกิจกรรมก่อนการสอน เพื่อทำ ให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วย ทำให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัว และเข้าใจ ขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้งหมด 23 ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้การนวน บรรเทาอาการ 10 อาการ ด้วยการสอนโยคะ ซึ่งประกอบด้วยการฝึกสมาธิ และ การ	บรรเทา อาการ 10 อาการ -บัตรคำ ภาษา จีนกลาง	
	3. การถาม และตอบ เกี่ยวกับ ค่าบริการ	บรรเทาอาการด้วยท่าโยคะฤๅษีตัดตน โดย ผู้สอนเปิดดนตรีบรรเลงเบาๆให้ผู้เรียนนั่ง สมาธิตามแบบการฝึกสมาธิของโยคะ ประมาณ 5 นาที ฝึกหายใจเข้าออก	-คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก -ข้อมูล	
	4.การให้ คำแนะนำ แก่ลูกค้า ก่อน ให้บริการ นวดแผน ไทย และสปา	24. ผู้สอนสอนโยคะท่าฤๅษีตัดตน โดยแสดง เป็นตัวอย่าง ทีละขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ดูก่อน1 รอบ ในท่าที่ ต้องการเรียน พร้อมทั้งอธิบาย ทักษะที่จำเป็นเพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจตามลำดับ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เมื่อสอนโยคะแล้ว ผู้สอนดำเนินกิจกรรมการ สอนทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางต่อเนื่อง 25. ผู้สอนจัดเก้าอี้เป็นวงกลม เพื่อให้เกิด การปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผู้สอน สาธิตการออก เสียงในบทเรียนแต่ละบทก่อนด้วยการอ่าน	เว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง ข้องกับ การสอน การ สื่อสาร ภาษา จีนกลาง - กระดาษ - ปากกา	

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	<p>5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการ</p> <p>6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้า</p> <p>7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า</p> <p>8. การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า</p> <p>9. การขอต่อเวลารับบริการและ</p>	<p>ออกเสียงที่ชัดเจนนและเหมาะสม ดังๆ</p> <p>1 รอบ พร้อมทั้งอธิบายคำศัพท์และแปลความหมายในบทเรียนที่จะเรียนประจำวัน</p> <p>ผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายในแต่ละวัน เช่น การใช้บัตรคำเสริมแต่ละคำนำมาต่อเป็นประโยค การเล่นเกม เทคนิคการคิดต่างๆ การสอนคำพ้อง ความหมายตรงกันข้าม การใช้จิ๊กซอร์ การใช้เพลง ซีดี เป็นต้น ด้วยการทำ เป็นแบบอย่างทีละขั้นตอนพร้อมให้คำอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ดูและฟัง ทำความเข้าใจ 1 รอบ</p> <p>26. ผู้สอนทำการสอนภาษาจีนกลางซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้คู่มือภาษาจีนกลางในการสอน และให้ผู้เรียนช่วยออกเสียงตามในคำศัพท์แต่ละคำด้วยเสียงดังๆ ซ้ำไปซ้ำมา ทบทวนการใช้คำพ้อง คำตรงกันข้าม คำพูดที่ซ้ำๆ บ่อยๆ บางบทเรียนผู้สอนใช้เทคนิคการคิดต่างๆ มาช่วยสอนโดยให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ด้วยการช่วยตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนตอบคำถามด้วยการแสดงวิธีคิดในการแก้ปัญหาเป็นคำพูดแสดงออกมาทีละขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ชัดเจน</p> <p>27. ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ และใช้กิจกรรมการพัฒนาการจำ ด้วยการให้ผู้เรียน</p>	-ซีดี	

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	<p>นัดหมาย เวลาลูกค้า ครั้งต่อไป</p> <p>10. การบอกให้ ลูกค้า ตรวจสอบ สิ่งของและ การนำ สิ่งของ กลับไปคืน ลูกค้า</p>	<p>เขียนคำศัพท์ตามคำบอก และ การเขียนคำ แปลตามคำบอก ศึกษาเพลงจีน ผู้สอนใช้ การจูงใจด้วยการให้คะแนน เพื่อให้เกิดความ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอดเวลา</p> <p>28. ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่ได้ เรียนรู้ไปฝึกหัดกันในกลุ่มด้วยกิจกรรมที่กลุ่ม ได้วางแผนและกำหนดไว้แล้ว ครูพี่เลี้ยง ประจำกลุ่มเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถใน กลุ่ม เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้แล้ว เป็นผู้ช่วยสอน ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติ ได้</p> <p>29. ผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองในกลุ่ม เป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มเป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำตลอดจนเตรียม อุปกรณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องการ เช่น บัตรคำ ช่วยเขียนโครงร่างวางแผนการแสดงบทบาท สมมุติ รูปภาพ ซีดี เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มทำเป็นแบบอย่างในบางส่วนเมื่อผู้เรียน ไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมดและให้ข้อมูล บ้อนกลับ ด้วยการบอกเป็นนัยๆ เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถคิดได้ด้วยตนเอง</p>		

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
		<p>30. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยกระตุ้นผู้เรียนให้ตั้งใจปฏิบัติงานที่มอบหมายจนสำเร็จ เป็นการรักษาทิศทางการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนรู้แต่ละบทเรียน อาจเกิดความไม่เข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ละบทเรียน หรือเกิดความเข้าใจผิดในความหมายของคำศัพท์ และการแต่งประโยค หรือ การออกเสียง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะอธิบาย ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยแก้ไขปัญหานั้นขึ้นตอนต่างๆจนกระทั่งงานสำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งช่วยชี้จุดสำคัญของบทเรียนแต่ละบท</p> <p>31. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกเอกสารการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนในการประเมินการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนกลาง และการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ</p> <p>32. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของผู้เรียน โดยการสนทนาพูดคุยให้กำลังใจเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน ทั้งทางด้านการเรียนรู้และปัญหาครอบครัว ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ฟังด้วยความตั้งใจและให้คำแนะนำผู้เรียนให้เกิดความสบายใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรัดอกกังวลจาก การเรียนรู้หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ในแต่ละวันว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีความไม่เข้าใจอย่างไร</p>		

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	หน่วยที่ 2 ทักษะการ वाद บรรเทา อาการ 10 อาการ ได้แก่ 1.การนวด บรรเทา อาการปวด ศีรษะจาก ความเครียด 2 .ปวดคอ 3.ปวดบ่า- ไหล่ 4.ปวดแขน 5.ปวด ข้อศอก- ข้อมือ 6.ปวดเอว- ปวดหลัง 7.ปวด สะโพก 8.ปวดขา 9.ปวดเข่า	มีความรู้ดีทุกอย่างกับการเรียนรู้ กับเพื่อน และตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ ข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในอนุทินการเรียนรู้ และนำเสนอให้ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเพื่อ ครูพี่ เลี้ยงประจำกลุ่มสามารถนำข้อมูลทั้ง ทางด้านการสนทนากับผู้เรียนและใน อนุทินการเรียนรู้รวมทั้งครูพี่เลี้ยงประจำ กลุ่มทำการจดบันทึกการทำกิจกรรมของ ผู้เรียน เพื่อนำมาประชุมกับผู้สอนทำการ ประเมินการให้ความช่วยเหลือที่แตกต่าง กันในรายบุคคล 33. เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมที่จะได้รับการ ตรวจสอบการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ผู้เรียนทั้งกลุ่มส่งสัญญาณด้วยการนวมสี เพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนมีความ พร้อมที่จะนำเสนอให้ผู้สอนได้ตรวจสอบ การเรียนรู้ภาษาจีนกลาง 34. ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทำ การตรวจสอบผู้เรียนแต่ละกลุ่ม การ ช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆ จะลดลง โดย ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองทั้งหมด เมื่อ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผ่านการตรวจสอบแล้ว หากผู้สอนพบว่าผู้เรียนบางคนยังไม่ สามารถปฏิบัติงานได้หรือยังมีความ ผิดพลาดในการออกเสียงคำศัพท์ต่างๆอยู่ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มจะทำการช่วยเหลือ	-รูปภาพ -ข้อมูล เว็บไซต์ที่ เกี่ยวข้อง กับการ สอนนวด บรรเทา อาการ - ไม้กด จุด -ไม้กวา ซา -ค้อนตอก เส้น -กระดาน กระดาษ -ปากกา	9 ชั่วโมง

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
	10. ข้อเท้า แพลง	<p>อีกครั้งหนึ่ง จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองได้ในที่สุด</p> <p>ในช่วงบ่ายเป็นการสอนบรรเทาอาการนวด 10 อาการ ผู้สอนสอนนวดบรรเทา 10 อาการ ดำเนินการสอนนวดบรรเทาอาการ 10 อาการดังนี้</p> <p>35. ผู้สอนใช้การบรรยาย พร้อมกับการใช้รูปภาพ ประกอบการสอน และใช้การสาธิต ทำเป็นตัวอย่างแสดงการกดจุดที่ละขั้นตอนของการนวดบรรเทาอาการ โดยมีผู้เรียนเป็นตัวแบบ พร้อมอธิบายทักษะที่จำเป็น ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ 1 รอบ</p> <p>36. ผู้สอนทำการสอนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เป็นการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว หลังจากนั้นใช้เทคนิคการคิดตั้งๆ มาช่วยในการสอน โดยผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการตั้งคำถามในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผู้สอนตอบคำถามด้วยการแสดงวิธีคิดในการแก้ปัญหา นั้นเป็นคำพูดที่พูดออกมาเป็นการแก้ปัญหาที่ละขั้นตอนพร้อมทั้งปฏิบัติในการนวดให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างชัดเจน</p> <p>37. ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนปฏิบัติและช่วยกันเสนอความคิดเห็นในการแก้ไข ปัญหา และใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน</p>		

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
		<p>ในแต่ละบุคคลมาตอบปัญหาเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>38. ผู้สอนให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติกันในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงกลุ่ม สนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความสามารถมากกว่า เป็นผู้ช่วยสอนเพื่อนผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้</p> <p>39. ผู้สอนจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ไม้กอด ไม้กวาชา ค้อนตอกเส้น เป็นต้น ให้กับผู้เรียน ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มชี้แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ เพิ่มเติมให้กับผู้เรียนและสนับสนุนให้ผู้เรียนในกลุ่มใช้ประสบการณ์ของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หากมีข้อผิดพลาดผู้สอนคอยชี้แนะ ด้วยการใช้คำพูดเป็นนัย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และให้เกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้อง</p> <p>40. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มกระตุ้นให้ผู้เรียน ทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และทำการบันทึกการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม เพื่อประเมินความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในรายบุคคล</p> <p>41. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มควบคุมความคืบหน้าของใจของผู้เรียน โดยพูดคุยสนทนาให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกวิตกกังวลในความผิดพลาดและกล้าแสดงออก รวมทั้งให้ผู้เรียนเขียนบันทึกในอนุทินการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้</p>		

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
		<p>เรียน มีความไม่เข้าใจอย่างไร มีความรู้สึกอย่างไรกับการเรียนรู้ และตลอดจนปัญหาที่ประสบอยู่ ข้อเสนอแนะต่างๆ ลงในอนุทินการเรียนรู้</p> <p>42. ผู้สอนคอยตรวจสอบดูแลทุกกลุ่ม ในขณะที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติงานอยู่ เมื่อมีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผู้สอนชี้แนะอธิบายเพิ่มเติม และให้ความช่วยเหลือให้กับผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือต่างๆจะลดลง</p> <p>43. เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มเรียนรู้ในบทเรียนและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะส่งสัญญาณด้วยการบวมสีเพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนในกลุ่มนั้นมีความพร้อมที่จะปฏิบัติให้ผู้สอนได้ตรวจสอบการเรียนรู้แนวคิด บรรเทาอาการ</p> <p>44. ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเมื่อได้รับการตรวจสอบแล้วหากผู้เรียนในบางคนยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ผู้สอนเขียนบันทึก พร้อมให้คำชี้แนะให้กับผู้เรียน ให้แบบฝึกหัด เพื่อนำไปฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม พร้อมทั้งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มยังคงช่วยผู้เรียน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ</p>		

4.1 แผนการเรียนรู้(ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	ระยะเวลา
ขั้น ประเมิน 6. ผู้เรียน ประเมิน ผลการ เรียนรู้ด้วย ตนเอง		45. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอนแล้ว ผู้สอนให้แบบฝึกหัด และให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลังจากนั้นผู้เรียนส่งใบประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม	ใบประเมินผล การเรียนรู้	1 ชั่วโมง
7. ประยุกต์ การเรียนรู้ สู่สถาน การณ์ใหม่		46. เมื่อผู้เรียน เรียนรู้ในบทเรียนครบทุกบทในเรื่องทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการแล้ว ผู้สอนคิดสถานการณ์ใหม่ที่ต้องนำเอาความรู้ทั้งหมดมาประยุกต์รวมกัน ให้แต่ละกลุ่ม นำไปศึกษาร่วมกันอย่างอิสระ และนำเสนอการเรียนรู้ ตามสถานการณ์ที่แต่ละกลุ่มได้รับ 47. เมื่อกลุ่มใดพร้อม ก็จะทำการบวมสีเพื่อส่งสัญญาณนำเสนอการแสดง สาทิต หรือบทบาทสมมุติ ให้กับผู้สอนและวิทยากรรับเชิญที่เป็นชาวจีนประเมิน		2 ชั่วโมง

การประเมินผล

1. ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเอง ตามแบบประเมินผล
2. ผู้สอนและผู้ช่วยสอนประเมินผลความสามารถของผู้เรียนตามแบบประเมิน

4.2 ตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา สมรรถนะ อาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา โดย ใช้แนวคิด การศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles(1980) และ แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) จำนวน 10 วัน ณ. มูลนิธิดวงธรรม จังหวัด เชียงใหม่

วันที่ 19 มีนาคม 2555

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.30 น. เปิดการอบรม โดยผู้อำนวยการ กศน.สันป่าตอง
- 09.30 - 10.00 น. ปฐมนิเทศ
- 10.00 - 10.30 น. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และ ละลายพฤติกรรม
- 10.30 - 12.00 น. วางแผนการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบการเรียนรู้
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาภาษาจีนกลางบทที่ 1
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่1 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 20 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤๅษีดัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทเรียนที่ 1 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 2 – 3
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่2-3 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทေးการ ปวดศีรษะ และปวดคอ
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดศีรษะ และปวดคอ และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 21 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤๅษีดัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 2 – 3 และ ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 4
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่4 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทေးการ ปวดบ่า และ ไหล่
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดบ่า และ ไหล่ ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 22 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 4 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 5
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 5 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทออากาศ ปวดแขน ปวดข้อศอกและข้อมือ
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดแขน ปวดข้อศอก และข้อมือ ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 23 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 5 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 6
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 6 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทออากาศ ปวดเอว และ ปวดหลัง
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดเอว และ ปวดหลัง ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 26 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 6 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 7
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 7 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทออากาศ ปวดสะโพก และ ปวดขา
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดสะโพก และ ปวดขา ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 27 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 7 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 8
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 8 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่าร่ายรำทออากาศ ปวดเข่า และ ข้อเท้าแพลง
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้ปวดเข่าและข้อเท้าแพลง ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 28 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 8 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 9
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 9 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ศึกษาท่วงท่าการพูดเข้า และ ข้อเท้าเพลง
- 13.30 - 14.00 น. ประเมินการเรียนรู้พูดเข้า และ ข้อเท้าเพลง ผู้สอนให้งานกับผู้เรียน

วันที่ 29 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 11.30 น. ทบทวนบทที่ 9 และศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 10
- 11.30 - 12.00 น. ประเมินการเรียนรู้บทที่ 10 และผู้สอนให้งานกับผู้เรียน
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 13.30 น. ร้องเพลงจีน ทบทวนท่วงท่าการพูดทั้งหมด 10 อากา
- 13.30 - 14.00 น. ผู้เรียนสอนท่วงท่าการพูด

วันที่ 30 มีนาคม 2555

- 09.00 - 09.15 น. ฝึกโยคะฤกษ์ตัดตน
- 09.15 - 12.00 น. กิจกรรมกลุ่มนำเสนอการเรียนรู้อาษาจีนกลางและท่วงท่าการพูด 10 อากา
- 12.00 - 12.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.30 - 14.00 น. ชี้แจงการปฏิบัติในการเรียนระยะที่ 2 มอบแบบบันทึกการประเมินเอกสารต่างๆ ในการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และนัดหมายการกลับมาเพื่อรายงานผลการฝึกทักษะด้วยตนเองและทดสอบ รวมทั้งอภิปรายปัจจัยเงื่อนไขของการจัดโปรแกรม

สรุปตารางการจัดโปรแกรมระยะที่ 1

เวลา วัน เดือนปี	08.00- 09.00	09.00 - 12.00	12.00- 12.30	12.30 – 14.00	
วันที่ 19/03/2555	ลงทะเบียน เปิดการ อบรม ปฐมนิเทศ	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 1 - 4		ศึกษาทักษะการ สื่อสารภาษาจีน กลางบทที่ 1	
วันที่ 20/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 2 - 3	รับประทานอาหารกลางวัน	ศึกษานวดบรรเทา อาการ 10 อาการ และสรุปและ ประเมินสิ่งที่ได้ เรียนพร้อมจัดทำ กิจกรรมในวัน ต่อไป	
วันที่ 21/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 4			
วันที่ 22/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 5			
วันที่ 23/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 6			
วันที่ 26/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 7			
วันที่ 27/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 8			
วันที่ 28/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 9			
วันที่ 29/03/2555		ศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง บทที่ 10			
วันที่ 30/03/2555		แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการเรียนภาษาจีน กลาง และ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ			ชี้แจงการปฏิบัติ การเรียนระยะที่ 2

ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติ ด้วยตนเองเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพ เป็นเวลา 100 ชั่วโมง

ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมทั้ง จำนวน 10 วันมาฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกประจำวันในการเรียนรู้ในแต่ละวันตามคู่มือในการฝึกปฏิบัติที่ผู้สอนได้ให้ไว้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง) ทางด้านการบรรเทาอาการ 10 อาการในเรื่อง การชักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย และการบำบัดรักษาอาการให้ครอบคลุมกลุ่มอาการตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งการนำความรู้ภาษาจีนกลางไปใช้ มีการศึกษาภาษาจีนกลางด้วยตนเองอย่างไร และได้นำไปใช้กับลูกค้าชาวจีนหรือไม่อย่างไร โดยฝึกปฏิบัติเฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์และการติดตามผลการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือการฝึกปฏิบัติ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะเข้าไปพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและตรวจสอบการปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียนกลุ่มทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ทุกวันศุกร์ที่ 6, 13, 20 และ 27 เมษายน พ.ศ. 2555 ตั้งแต่เวลา 9.00 – 12.00 น.) รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง (12 ชั่วโมง) และผู้เรียนจะต้องส่งบันทึกประจำวันตามคู่มือการฝึกปฏิบัติให้กับผู้วิจัยเมื่อมาพบกันในระยะที่ 3

ระยะที่ 3 การนำเสนอผลของการฝึกปฏิบัติ การประเมินผลโปรแกรม และ การศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการนำไปใช้

ผู้เรียนนำเสนอผลของโครงการฝึกปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปาโดย นำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองในแต่ละบุคคลต่อกลุ่มใหญ่ และส่งคู่มือในการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองที่ผู้สอนได้ให้ไว้ ทำแบบทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ แบบวัดเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง แบบวัดเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา หลังจากนั้นผู้สอนและผู้ช่วยสอนประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และประเมินโปรแกรมที่ผู้เรียนเข้าร่วมเพื่อให้ผู้จัดโครงการได้รับข้อมูลมาปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

วันที่ 30 เมษายน 2555

เวลา	กิจกรรม
8.00 – 9.00 น.	ลงทะเบียน
9.00 – 9.30 น.	ปิดโครงการโดยผู้อำนวยการก.ศ.น.สันป่าตอง
9.30 – 10.00 น.	ผู้เรียนนำเสนอประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองในแต่ละบุคคลต่อกลุ่มใหญ่
11.00-12.00 น.	ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้ในการสื่อสารภาษาจีนกลาง และแบบวัดเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง
12.00-13.00น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และแบบวัดเจตคติทางด้านการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา
14.00-14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 – 15.15น.	ผู้สอนและอาจารย์ชาวจีนประเมินทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง
15.15 – 16.15น.	ผู้สอนและอาจารย์นวดแผนไทย ประเมินทักษะในการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
16.15 –18.00 น.	อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการจัดโปรแกรม
18.00 -18.30	ปิดโครงการรับใบวุฒิบัตรและมอบรางวัลกลุ่ม

การดำเนินการอบรมตามกำหนดการของโครงการโดยมีระยะเวลา 150 ชั่วโมง ตามกระบวนการของการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles(1978) และแนวคิดช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ในกลุ่มทดลอง (รุ่นที่ 1) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลา ส่วนกลุ่มควบคุม (รุ่นที่ 2) ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเป็นลักษณะของการบรรยายตามปกติ สรุปเป็นตารางการจัดโปรแกรมได้ ดังนี้

สรุปตารางการจัดโปรแกรมระยะที่3

เวลา วัน เดือนปี	08.00- 10.00	11.00- 12.00	12.00- 13.00	13.00- 14.00	14.00- 14.15	14.15 - 16.15	16.15 - 18.30
วันที่ 30 เมษายน 2555	ลงทะเบียน และ เปิดโปรแกรม	ผู้เรียน ทดสอบ ความรู้ ในการ สื่อสาร ภาษาจีน กลางตาม แบบทดสอบ	พักรับประทานอาหารกลางวัน	ผู้เรียน ทดสอบ ความรู้ ทางด้าน การนวด บรรเทา อาการ 10 อาการ	พักรับประทานอาหารว่าง	ผู้สอนและ อาจารย์ชาว จีนประเมิน ทักษะการ สื่อสาร ภาษาจีน กลาง และ ผู้สอนและ อาจารย์ นวดแผน ไทยประเมิน ทักษะการ นวดบรรเทา อาการ 10 อาการ	อภิปราย กลุ่ม เกี่ยวกับการ จัดโปรแกรม เปิดโครงการ มอบ ใบวุฒิบัตร และรางวัล

5. กิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหารายวิชา

5.1 แผนการเรียนรู้ กิจกรรมสร้างบรรยากาศให้เกิดการผ่อนคลาย และฝึกสมาธิ

ด้วยการ ฝึกโยคะฤๅษีตัดตน

จำนวน 2 ชั่วโมง 30 นาที (วันละ 15 นาที ในเวลาเช้าก่อนเริ่มการเรียนรู้)

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สึกละผ่อนคลาย และทำให้เกิดสมาธิ
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสดชื่นและได้รับความรู้จากการฝึกโยคะท่าฤๅษีตัดตน

2. กลุ่มผู้เรียน คือ ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่สำเร็จการศึกษานวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

3. วิทยากร กนกพร แสงปัญญารักษ์

4. เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 2 กิจกรรมคือ

4.1 นั่งสมาธิ

ระยะเวลา 5 นาที

กิจกรรม ผู้รับการอบรมอยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ และวิทยากร เปิดเสียงดนตรีเบาๆ และจุดตะเกียงกลิ่นอโรมา ฝึกการหายใจเข้าและออก

ผู้เรียนหาที่นิ่ง ด้วยการนั่งขัดสมาธิ และหลับตาฟังเสียงดนตรีบรรเลงเบาๆ และได้กลิ่นน้ำมันหอมโรมาจากการจุดตะเกียงน้ำมันใส่กลิ่นอโรมา พร้อมทั้งได้ยินเสียงน้ำพุ ทำให้เกิดความผ่อนคลาย และเกิดความสดชื่น ฝึกการหายใจเข้าออกโดย

หายใจเข้า – สูดลมหายใจเข้าช้าๆ ค่อยๆ แบ่งช่องท้องให้ท้องป่องออก ออกขยาย ซีโครงสองข้างจะขยายออกปอดขยายใหญ่มากขึ้น ยกไหล่ขึ้น จะเป็นการหายใจเข้าให้ลึกที่สุด กลั้นลมหายใจไว้สักครู่ ในช่วงนี้ผนังช่องท้องจะยุบเล็กน้อยหน้าอกจะยึดเต็มที่

หายใจออก – ค่อยๆ ผ่อนลมหายใจออกช้าๆ โดยยุบท้อง หุบซีโครงสองข้างเข้ามา แล้วลดไหล่ลง จะทำให้หายใจออกได้มากที่สุด

เมื่อจบเสียงดนตรีให้ผู้เรียนลืมตากลับเข้าสู่สภาวะปกติ

4.2 การฝึกโยคะท่าฤๅษีตัดตน ระยะเวลา 10 นาที

ระยะเวลา 10 นาที

กิจกรรม วิทยากร นำผู้เข้ารับการอบรมทำกิจกรรมโยคะท่าฤๅษีตัดตนเรียนวันละ 2 ท่า

ท่าฤๅษีตัดตน 15 ท่า

ท่าฤๅษีตัดตนตามแบบดั้งเดิม มีประมาณ 127 ท่า ในสมัยรัชกาลที่ 3 ระบุว่า มี 80 ท่า แต่ในปัจจุบันนี้คงเหลือ 24 ท่า เหตุเพราะมีหลายสถาบันที่นำองค์ความรู้นี้มาพัฒนาเป็นท่าออกกำลังกาย ภาย เช่น สถาบันการแพทย์แผนไทย โรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) สถาบันการแพทย์แผนไทย ได้คัดเลือกท่าฤๅษีจาก 127 ท่า มาประยุกต์ให้เกิดความต่อเนื่องของการเคลื่อนไหว เป็นท่าหลักๆ 15 ท่า ซึ่งทั้ง 15 ท่า จะมีประโยชน์ในการปรับสมดุลโครงสร้างร่างกายเกือบทุกส่วน มีทั้งท่ายืน ท่านอน ท่านั่ง และปัจจุบันได้เผยแพร่ให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปเป็นท่าออกกำลังกายสำหรับประชาชนทั่วไป

คำว่า ตัดตน หมายถึงการทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายนุ่มไปตามต้องการ เช่น ให้ยืด ให้หด ให้งอ ให้บิด ฯลฯ ได้ตามต้องการแล้วแต่ความชำนาญที่ได้ฝึกฝนมาจนเกิดความคล่องตัว ที่เรียกว่า ฤๅษีตัดตน คือ การพักผ่อนอิริยาบถ แก้มือยก แก้มือขบ ระบบตามร่างกายของเหล่าฤๅษี ซีโพร ผู้ได้บำเพ็ญพรต เจริญภาวนามานานวันละหลายชั่วโมง

การตัดตน เป็นการบริหารร่างกาย หรือกายกรรม เพื่อให้สุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อีกทั้งมีผลพลอยได้คือ เพื่อบำบัดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เช่น แก้อาการปวดทั้งสรรพางค์กาย แก้มือยก แก้มือขบ เป็นต้น (สมาคมแพทย์แผนไทย, 2553)

การคัดเลือกท่าพื้นฐาน

สถาบันการแพทย์แผนไทย ได้ดำเนินการคัดเลือกท่าฤๅษีตัดตนพื้นฐาน 15 ท่า จากท่าฤๅษีตัดตนที่รวบรวมไว้ทั้งหมด 127 ท่า โดยมีแนวคิดและหลักการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นท่าที่เป็นตัวแทนของอิริยาบถต่าง ๆ และสามารถบริหารร่างกายได้ครอบคลุมทุกส่วน ตั้งแต่คอ ไหล่ แขน ออก ท้อง เอว เข้าไปจนถึงเท้า
2. เป็นท่าพื้นฐานทั่วไปสำหรับการเริ่มต้นฝึกปฏิบัติให้เกิดความเคยชินและช่วยให้เห็นความสำคัญของการจัดโครงสร้างร่างกายของตนเองให้สมดุล
3. เป็นท่าที่เลือกมาจากท่าฤๅษีตัดตนซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิมแล้วปรับประยุกต์ใช้ในท่า ต่าง ๆ เช่น นั่ง นอน หรือยืน มีการสรุปความเคลื่อนไหวต่อเนื่องหรือนำท่าเดิมหลายท่ามาเคลื่อนไหวต่อเนื่องกัน

4. การคัดเลือกท่าต่างๆ จะใช้แนวคิดเกี่ยวกับความสมดุลของโครงสร้างร่างกายและการบริหารร่างกายตามแนวต่าง ๆ เช่น แนวตั้ง แนวราบ แนวเฉียง โดยเพิ่มเติมการตรวจร่างกาย อย่างง่าย ๆ เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างร่างกายของตนเองที่ไม่สมดุล โดยอาศัยแนวคิดด้านดุลยภาพของ รศ . พญ . ลดาวัลย์ สุวรรณกิตติ มาใช้ในการคัดเลือกท่าที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถฝึกหัดได้โดยไม่ทำให้โครงสร้างที่เสียสมดุลอยู่เดิมมีความเสียหายมากขึ้น

5. ในการคัดเลือกท่าฤๅษีดัดตน ได้เพิ่มท่าบริหารกล้ามเนื้อบนใบหน้า ซึ่งคิดค้นโดย ร.ศ . นพ . กรุงไกร เจนพานิชย์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกระดูกและข้อ และเคยศึกษาการนวดไทยจากอาจารย์ณรงค์ศักดิ์ บัญญัตินรินทร์ หมอนวดราชสำนัก ก่อนที่จะเสียชีวิตสามารถคิดค้นท่านวดกล้ามเนื้อ บนใบหน้า 7 ท่าขึ้นมา

6. การคัดเลือกท่าต่าง ๆ ไม่เน้นการรักษาเฉพาะโรค แต่เป็นการเตรียมพร้อมการปรับสมดุลโครงสร้างร่างกายอย่างง่ายด้วยตัวเอง

7. ท่าที่คัดเลือกไว้นี้ แม้จะมีการวิเคราะห์โดยใช้ความรู้ทางแพทย์แผนปัจจุบันทั้งในแง่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้วก็ตาม สถาบันการแพทย์แผนไทย ก็ยังมีแนวคิดที่จะสนับสนุนให้เกิดการวิจัยควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

ลักษณะท่าทาง

ในปัจจุบันท่าฤๅษีดัดตนเป็นการนำท่าต่างๆ จากต้นฉบับที่มีการบันทึกไว้ที่วัดโพธิ์มาคัดเลือกท่าที่ปลอดภัยเหมาะสม มาเป็นท่าการออกกำลังกาย โดยเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างช้าๆ ควบคู่กับ การหายใจ เข้า- ออก อย่างช้าๆ และมีสติ

การฝึกลมหายใจ

การฝึกท่าฤๅษีดัดตนนั้นในตำราไม่ได้มีการระบุชัดเจนเกี่ยวกับการหายใจ แต่อย่างไรก็ตามในศาสนาพุทธมีการนั่งสมาธิ โดยการฝึกการบริหารลมหายใจเช่นกัน ดังนั้นท่าฤๅษีดัดตนจึงน่าจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดลมหายใจและการกลั่นลมหายใจ ดังนั้นก่อนที่จะบริหารร่างกายด้วยท่าฤๅษีดัดตน ควรเริ่มต้นนั่งสมาธิและการฝึกการหายใจให้ถูกต้อง

หายใจเข้า – สูดลมหายใจเข้าช้า ๆ ค่อย ๆ เบ่งช่องท้องให้ท้องป่องออก ออกขยาย ซี่โครงสองข้างจะขยายออกปอดขยายใหญ่มากขึ้น ยกไหล่ขึ้น จะเป็นการหายใจเข้าให้ลึกที่สุด กลั่นลมหายใจไว้สักครู่ ในช่วงนี้ผนังช่องท้องจะยุบเล็กน้อยหน้าอกจะยึดเต็มที่

หายใจออก – ค่อย ๆ ผ่อนลมหายใจออกช้า ๆ โดยยุบท้อง หุบซี่โครงสองข้างเข้ามา แล้วลดไหล่ลง จะทำให้หายใจออกได้มากที่สุด

การบริหารแบบไทย ทำทฤษฎีตัดตนเป็นการบริหารร่างกายของคนไทยที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งเน้นการฝึกกลมหายใจและใช้สมาธิร่วมด้วย จึงเป็นทั้งการบริหารร่างกายและบริหารจิต รวมทั้งช่วยในการบำบัดอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้ในระดับหนึ่ง

ประโยชน์

การบริหารร่างกายด้วยท่าทฤษฎีตัดตน นอกจากใช้เป็นท่าในการบริหารร่างกายแล้ว ทำให้ร่างกายตื่นตัว แข็งแรง และเป็นการพักผ่อน ท่าต่าง ๆ ที่ใช้ยังมีสรรพคุณในการรักษาโรคเบื้องต้นได้อีกด้วย นับว่ามีประโยชน์เป็นอันมาก ได้แก่

1. ช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของแขนขาหรือข้อต่างๆ เป็นไปอย่างคล่องแคล่ว มีการเน้นการนวด โดยบางท่าจะมีการกดหรือบีบนิ้วร่วมไปด้วย
2. ทำให้โลหิตหมุนเวียน เลือดลมเดินได้สะดวก นับเป็นการออกกำลังกาย สามารถทำได้ในทุกอิริยาบถของคนไทย
3. เป็นการต่อต้านโรคภัย บำรุงรักษาสุขภาพให้มีอายุยืนยาว
4. มีการใช้สมาธิร่วมด้วยจะช่วยยกระดับจิตใจให้พ้นอารมณ์ขุ่นมัว หงุดหงิด ความง่วง ความท้อแท้ ความเครียด และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการหายใจหากมีการฝึกการหายใจอย่างถูกต้อง

จากการที่สถาบันการแพทย์แผนไทย ได้เผยแพร่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึงปัจจุบันยังไม่พบข้อเสีย หรืออันตรายจากการใช้ท่าทฤษฎีตัดตน และโดยลักษณะการเคลื่อนไหว เป็นการเคลื่อนไหวอย่างช้า และไม่ได้ตัด หรือฝืนท่าทางอย่างมากมาย ดังนั้นจึงมีความปลอดภัยกับผู้ที่จะใช้ออกกำลังกายโดยเฉพาะผู้สูงอายุ(สมาคมแพทย์แผนไทย,2553)

ตัวอย่างท่าโยคะฤๅษีตัดตน

ท่าที่ 1 ท่านวดบริเวณกล้ามเนื้อใบหน้า 7 ท่า

 <p>ท่าเตรียมนั่งขัดสมาธิลำตัวตรง</p>	<p>1.ท่าเสยम्म</p> <p>1.1 ใช้ปลายนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง กดขอบกระดูกตาบทั้งสองข้าง พร้อม ๆ กัน</p>	 <p>1.2 ค่อย ๆ กด พร้อมกับเลื่อนนิ้วมือทั้ง 3 นิ้ว เรื่อยขึ้นไปบนศีรษะพร้อม ๆ กัน</p>
 <p>1.3 ต่อเนื่องไปจนถึงท้ายทอย ในท่าเสยम्म ทำซ้ำ 10 ครั้ง</p>	<p>2. ท่าทาแป็ง</p> <p>2.1 ใช้นิ้วกลางทั้งสองข้าง กกด้านข้างตั้งจุมูกพร้อมกัน</p>	 <p>2.2 ค่อย ๆ กดพร้อมกับเลื่อนนิ้วขึ้นไปจนถึงหน้าผาก โดยให้ปลายนิ้วกลางจรดกันที่กลางหน้าผาก</p>
 <p>2.3 จากนั้นลูบมือทั้งสองข้างไปทางหางคิ้ว ผ่านแก้ม ต่อเนื่องไปจนถึงคาง ทำซ้ำ 10 ครั้ง</p>	<p>3. ท่าเซ็ดปาก</p> <p>3.1 ใช้ฝ่ามือซ้ายวางทาบนปาก โดยให้ปลายนิ้วก้อยวางอยู่ที่ปลายติ่งหูข้างขวา</p>	 <p>3.2 ลากมือมายังด้านซ้ายพร้อมกับเม้มริมฝีปาก โดยให้ฝ่ามือกดแนบสนิทขณะทำ</p>

<p>4. ทำเซ็ดคาง</p> <p>4.1 ใช้หลังมือซ้ายวางทาบใต้คาง โดยให้ปลายนิ้วอยู่ที่ตึงหูขวา</p>	 <p>4.2 ลากมือตั้งแต่ตึงหูขวาไปตามคาง จนถึงใต้หูซ้าย โดยให้หลังมือกดแนบสนิทรหว่างทำ</p>	 <p>4.3 สลับมือทำแบบเดียวกัน ทำซ้ำข้างละ 10 ครั้ง</p>
<p>5. ทำกดใต้คาง</p> 		<p>5.1 ใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างกดตรงกลางคาง โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือตั้งฉากกับคาง ก้มหน้าเล็กน้อยเพื่อด้านนิ้วมือ ใช้แรงกดพอสมควร นิ่งสักครู่ นับ 1-10 ในใจ</p>
 <p>5.2 เลื่อนจุดให้ทั่วบริเวณใต้คาง โดยเลื่อนทีละนิ้วมือ ทำซ้ำ 5 ครั้ง</p>	<p>6. ทำถูหน้าหูและหลังหู</p> <p>6.1 ใช้นิ้วชี้และนิ้วนางทั้งสองข้าง คีบหลวมๆ โดยให้ฝ่ามือแนบกับแก้ม</p>	 <p>6.2 ถูนิ้วมือขึ้นลงแรงๆ นับเป็น 1 ครั้ง ทำซ้ำ 20 ครั้ง</p>
<p>7. ทำตบท้ายทอย</p> 	 <p>7.1 ใช้สันมือทั้งสองข้างปิดหูไว้ โดยให้ปลายนิ้วทั้งสองข้างวางบริเวณท้ายทอย ปลายนิ้วกลางจรดกัน</p>	 <p>7.2 กระดกนิ้วมือทั้งสองข้างให้มากที่สุด แล้วตบที่ท้ายทอยพร้อมกันโดยไม่ยกฝ่ามือ ทำซ้ำ 10 ครั้ง</p>

5.2 รายละเอียดเนื้อหาแผนการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

แผนการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
1	1	บทเรียนที่ 1 การทักทาย และการ แนะนำ ตนเอง	การทักทายในช่วงเวลา ต่างๆ การใช้คำสรรพนามเรียก ลูกค้าที่เป็นผู้ชายและ ผู้หญิงโดยไม่รู้จักชื่อลูกค้า การเรียกความสนใจ การสอบถามชื่อลูกค้าและ การแนะนำตัวเอง	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
2	2 - 5	บทเรียนที่ 2 การสอบถาม ข้อมูลและ ความ ต้องการใช้ บริการของ ลูกค้า บทเรียนที่ 3 การถามและ ตอบเกี่ยวกับ ค่าบริการใน การใช้บริการ ในสปา	ประเภทของการให้บริการ ในสปา การบอกกล่าวออกตัวกับ ลูกค้าว่าตนเองพูดภาษาจีน ได้เล็กน้อย การตอบรับ การตอบปฏิเสธ การให้สิ่งของ เมื่อยื่น สิ่งของให้ลูกค้า การขอร้องลูกค้า การกล่าวตอบรับคำชม การสอบถามอัตรา ค่าบริการ การตอบอัตราค่าบริการ	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด

5.2 รายละเอียดเนื้อหาแผนการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง (ต่อ)

แผนการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
3	6 - 9	บทเรียนที่ 4 การให้ คำแนะนำ ลูกค้าก่อน ให้บริการ นวดแผนไทย และสปา	การเตรียมตัวลูกค้าก่อนรับ บริการ การบริการลูกค้า ประโยคที่ใช้ในการให้ลูกค้า เปลี่ยนเสื้อผ้า	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
4	10-13	บทเรียนที่ 5 การให้ คำแนะนำ ลูกค้าขณะ ให้บริการ นวดแผนไทย และสปา	ประโยคที่ใช้ในการ ปรับเปลี่ยนอริยาบถต่างๆ ประโยคที่ใช้บอกระดับ ความสูง ความกว้าง ใน การยกแขน และ ขา	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
5	14- 17	บทเรียนที่ 6 การสอบถาม เกี่ยวกับ ความรู้สึก ของลูกค้า	การสอบถามความรู้สึกของ ผู้รับบริการขณะทำการนวด	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด

5.2 รายละเอียดเนื้อหาแผนการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง (ต่อ)

แผนการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
6	18 - 21	บทเรียนที่ 7 การพูดคุยเกี่ยวกับ สุขภาพของ ลูกค้า	การสอบถามเกี่ยวกับ สุขภาพ และ ถามถึง สารทุกข์สุกดิบของคู่สนทนา คำพูดเมื่อลูกค้าบอกว่าไม่ สบาย	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
7	19 - 21	บทเรียนที่ 8 การ สอบถาม/ บอกเล่า ถึง อาการ เจ็บป่วยของ ลูกค้า	ประโยคที่ใช้ในการสอบถาม เกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของ ลูกค้า ประโยคที่มักใช้ในการบอก เล่า/การตอบของลูกค้าถึง อาการเจ็บปวด ความต้องการของลูกค้า การกล่าวตอบเมื่อรับฟัง ความต้องการของลูกค้า	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
8	22 - 25	บทเรียนที่ 9 การขอต่อ เวลารับ บริการและ นัดหมาย เวลาลูกค้า ครั้งต่อไป	ประโยคที่ใช้ในการโต้ตอบ เมื่อลูกค้าขอต่อเวลา	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการ เรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการ เรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด

5.2 รายละเอียดเนื้อหาแผนการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง(ต่อ)

แผนการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
9	26 - 29	บทเรียนที่ 10 การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า	ประโยคที่ใช้ในการพูดให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของก่อนออกจากร้าน	กิจกรรมกลุ่ม ฝึกบทสนทนา ฝึกคำศัพท์ ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำแบบฝึกหัด
10	30 - 32	กลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอการเรียนรู้	ประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่ด้วยกลุ่มผู้เรียน	ประเมินผลด้วยตัวผู้เรียนและผู้สอน

3.4 ผู้สอนชี้แนะเมื่อมีการออกเสียงที่ผิดพลาด

3.5 ผู้เรียนจับกลุ่มฝึกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้วและทำตามการออกแบบการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มในบทเรียนที่ 1

3.6 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มสอนซ้ำอีก 1 รอบใช้เทคนิคการคิดตั้ง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ตั้งคำถาม ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มตอบ โดยเทคนิคการคิดออกมามาดังๆ เช่น สวัสดิ์เตือนเข้าพูดว่าอย่างไร? ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม คิดแล้วตอบเป็นความนึกคิด แต่พูดออกมาให้ผู้เรียนรู้จักคิดตาม

3.7 ผู้เรียนฝึกหัดในกลุ่มตามการออกแบบการเรียนรู้ด้วยกลุ่มผู้เรียนเอง ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยช่วยชี้แนะ และตอบคำถามในสิ่งที่ผู้เรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ เมื่อพบว่ามีการออกเสียงที่ผิดพลาดผู้สอนและผู้ช่วยสอนจะช่วยบอกและแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

3.8 ส่งเสริมให้เพื่อนที่มีความสามารถมากกว่าช่วยสอนเพื่อนที่มีความสามารถน้อยกว่า

3.9 เมื่อผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว จะส่งสัญญาณด้วยการบวมสีเพื่อให้ผู้สอนได้ทราบว่ากลุ่มนั้นๆพร้อมที่จะได้รับการประเมินการเรียนรู้จากผู้สอน

3.10 เมื่อประเมินผลแล้ว พบว่ามีผู้ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ความช่วยเหลือ ช่วยบอกเป็นนัย อธิบาย สาธิต ให้การบ้านแบบฝึกหัด เป็นต้น

4. สื่อการเรียนรู้

4.1 คู่มือการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

4.2 คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ประจำกลุ่ม ที่มีไฟล์เสียงบทเรียนที่ 1

4.3 กระดาษ ปากกา

4.4 หนังสือภาษาจีนกลางที่จัดไว้ในมุมแหล่งเรียนรู้

5. การวัดผลประเมินผล

5.1 ประเมินผลจากการนำเสนอการสื่อสารในบทเรียนของแต่ละกลุ่ม

5.2 ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเองจากใบประเมิน

6. บันทึกผลหลังการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม

2. ปัญหา /อุปสรรค

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

5.3 รายละเอียดเนื้อหาแผนการเรียนรู้ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

แผนการเรียนรู้ที่	ชั่วโมงที่	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
11	1	บทเรียนที่ 1 นวดบรรเทา อาการปวดศีรษะ จากความเครียด บทเรียนที่ 2 นวดบรรเทา อาการปวดคอ	การนวดศีรษะทำต่างๆ แนวกดจุดปวดศีรษะ การนวดคอทำต่างๆ แนวกดจุดเส้นป่าและ คอ	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
12	2	บทเรียนที่ 3 นวดบรรเทา อาการปวดบ่า และปวดไหล่	กदनวดบ่า และ ไหล่ ทำต่างๆ แนวกดจุดเส้นป่าและ ไหล่	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
	3	บทเรียนที่ 4 นวดบรรเทา อาการปวดแขน บทเรียนที่ 5 นวดบรรเทา อาการปวดข้อศอก และข้อมือ	กदनวดแขนในท่า ต่างๆ แนวกดจุดเส้นแขน กदनวดข้อศอกและนิ้ว มือในท่าต่างๆ แนวกดจุดข้อศอกและ ข้อมือ	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
13	4	บทเรียนที่ 6 นวดบรรเทา อาการปวดเอว และปวดหลัง	กदनวดเอวและนวด หลังในท่าต่างๆ แนวกดจุดเอวและหลัง	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน

แผนการเรียนรู้อื่นๆ	ชั่วโมง	หัวข้อ	หัวข้อการเรียนรู้	งานปฏิบัติ
14	5	บทเรียนที่ 7 นวดบรรเทา อาการปวดสะโพก	กदनวดสะโพกในท่า ต่างๆ แนวกดจุดเอวและหลัง	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
15	6	บทเรียนที่ 8 นวดบรรเทา อาการปวดขา	กदनวดขาในท่าต่างๆ แนวกดจุดปวดขา	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
16	7	บทเรียนที่ 9 นวดบรรเทา อาการปวดเข่า บทเรียนที่ 10 นวดข้อเท้าแพลง	กदनวดเข่าในท่าต่างๆ แนวกดจุดเข่า กदनวดข้อเท้าในท่า ต่างๆ แนวกดจุดนวดข้อเท้า	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
17	8	บทเรียนที่ 1-10	ทบทวน บทที่ 1-10	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนทบทวนและ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน
18	9 - 10	เรียนตอกเส้นแบบ ล้านนา เรียนกวาชาชุดพิษ	ตอกเส้นแก้อาการ กวาชาชุดพิษตาม อาการต่างๆ	กิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การ เรียนรู้ และฝึกนวดซึ่ง กันและกัน

(ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

ทักษะการ นวดบรรเทาอาการ 10 อาการ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

บทที่ 1 การนวดบรรเทาอาการปวดศีรษะจากความเครียด

บทที่ 2 นวดบรรเทาอาการปวดคอ

เวลา 1 ชั่วโมง

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพิ่มเติมความรู้การนวดบรรเทาอาการปวดศีรษะ
- 1.2 เพิ่มเติมความรู้การนวดปวดคอ
- 1.3 สามารถบรรเทาอาการปวดศีรษะ และ ปวดคอ

2. เนื้อหาสาระ

- 2.1 วิธีการนวดบีบต้นคอ กดท้ายทอย แนวเส้นกุดจุดปวดศีรษะ
- 2.2 วิธีการนวดกดต้นคอ คลึงต้นคอและบ่า บีบไหล่และคอ สัมต้นคอ บิดคอ ลูบคอ บีบและยกคอ แนวกุดจุดเส้นบ่า และคอ

3. กิจกรรมการเรียนรู้

ก่อนเข้าสู่กิจกรรม ร้องเพลงจีนเพื่อให้ผ่อนคลาย ต่อจากนั้น

3.1 ผู้สอนดำเนินการสอน โดยการบรรยาย พร้อมใช้รูปภาพประกอบการสอน และสาธิตทำเป็นตัวอย่าง ตามคู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ พร้อมทั้งการอธิบายจุดสำคัญต่างๆ ตามร่างกาย และเทคนิคการนวด

3.2 ผู้สอนให้ผู้เรียนเป็นตัวแทน และให้เพื่อนถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

3.3 ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มเป็นตัวแทนให้ผู้เรียนกุดจุด ตามที่ได้เรียน และตรวจสอบความถูกต้องนำหน้าการนวด การซักถามอาการลูกค้า

3.4 ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ นำไปฝึกหัดในกลุ่ม ครูพี่เลี้ยงช่วยอำนวยความสะดวก

3.5 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันโดยอิสระ ทั้งในกลุ่มของตนเอง และกลุ่มอื่น

3.6 ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยช่วยชี้แนะ และตอบคำถามในสิ่งที่ผู้เรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ เมื่อพบว่ามีการนวดกดจุดผิดพลาดผู้สอนและผู้ช่วยสอนจะช่วยบอกและแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น

3.7 เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้ว ผู้เรียนในกลุ่มทำการบวมสีเก็บคะแนน ผู้เรียนจับคู่และทำการนวดตามที่ได้เรียนไปแล้วให้ผู้สอนดู

3.8 หากมีข้อผิดพลาดผู้สอนชี้แนะ และสาธิตให้ดูอีกครั้งหนึ่ง

4. สื่อการเรียนรู้

4.1 คู่มือการนวดบรรเทาอาการสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

4.2 คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ประจำกลุ่ม

4.3 กระดาษ ปากกา

4.4 หนังสือนวดบรรเทาอาการ และ ตำราการนวดแผนไทย ที่จัดไว้ในมุมแหล่งเรียนรู้

5. การวัดผลประเมินผล

5.1 ประเมินผลจากผู้สอน และผู้ช่วยสอนหลังการเรียนรู้

5.2 ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเองจากใบประเมิน

6. บันทึกผลหลังการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม

2. ปัญหา /อุปสรรค

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

ใบกิจกรรมที่ 1

การออกแบบการจัดการเรียนรู้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพผู้
ให้บริการดูแลสุขภาพธุรกิจสปาไทย
การออกแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มที่ _____

เรื่อง _____ ระยะเวลา _____

1. ความต้องการเรียนรู้สาระสำคัญ _____

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 _____

2.2 _____

2.3 _____

3. เนื้อหาสาระ _____

4. อุปกรณ์การเรียนการสอน _____

5. กิจกรรมการเรียนการสอน _____

6. การวัดผลและประเมินผล _____

7. กิจกรรมเสนอแนะ _____

8. บันทึกผลหลังการเรียน

8.1 ผลการเรียนรู้ _____

8.2 ปัญหา/ อุปสรรค _____

8.3 ข้อเสนอแนะ/ แนวทางแก้ไข _____

ตัวอย่างใบกิจกรรมที่ 3 จัดกลุ่มคำตามบทเรียน

- ชื่อ** จัดกลุ่มคำตามบทเรียน
- วัตถุประสงค์** 1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรวบรวมคำศัพท์ในแต่ละบทเรียนให้ได้มากที่สุด
2. ฝึกการสร้างรูปประโยค
- อุปกรณ์** บัตรคำซึ่งจัดกลุ่มตามบทเรียนในคู่มือภาษาจีนกลางประมาณ 50 ใบขึ้นอยู่กับบทเรียนแต่ละบท
- วิธีดำเนินการ** 1. ครูที่เลี้ยงประจำกลุ่ม แจกบัตรคำให้แก่ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนในกลุ่ม
2. ผู้ร่วมกิจกรรมตรวจบัตรคำของตนเองที่ได้รับ
3. ผู้ร่วมกิจกรรมต้องหาบัตรคำในแต่ละบทเรียนให้ได้ครบชุด จากบัตรที่มีอยู่
4. ผู้เริ่มเล่นคนที่ 1 (สมมุติว่าชื่อ หลันฮวา) เริ่มต้นโดยขอบัตรจากเพื่อนอีกคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มโดยต้องใช้ประโยคคำถามว่า “ตั๋ยบู้ฉี หนีโหย่ว.....มา?”
5. เพื่อนผู้เล่นที่ถูกถามถ้ามี ก็จะตอบว่า “โหย่ว หว่อโหย่ว.....” “หว่อเก๋หนี” และให้บัตรแก่ผู้ขอ ถ้าไม่มีบอกว่า “ตั๋ยบู้ฉี หว่อเหมยโหย่ว.....”
ผู้ที่ขอบัตรแล้วจะได้รับบัตรหรือไม่ได้รับบัตร ต้องพูดคำว่า “เซี่ยเซี่ย” (ขอบคุณ) ทุกครั้ง
6. ผู้เล่นคนที่ถูกขอบัตรจะต้องเป็นผู้เล่นคนต่อไป การขอบัตรจากผู้อื่นมีข้อแม้ว่าผู้ขอจะต้องมีบัตรอย่างน้อย 1 ใบในชุดนั้น เมื่อได้ครบชุด ผู้เล่นจะหยายบัตรของตนลงบนโต๊ะ
7. กิจกรรมสิ้นสุดลงเมื่อบัตรทุกใบถูกหยายอยู่บนโต๊ะ ผู้มีบัตรมากที่สุดเป็นผู้ชนะ
- สรุปกิจกรรม** กิจกรรมนี้นอกจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ทบทวนคำศัพท์ในแต่ละบทเรียน ยังฝึกใช้รูปประโยคที่ต้องใช้อยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ได้แก่
- ตั๋ยบู้ฉี หนีโหย่ว.....มา?. (ขอโทษ คุณมี.....ไหม?)
โหย่ว หว่อโหย่ว..... (มี ฉันมี.....)
หว่อ เก๋หนี. (ฉันให้คุณ)
ตั๋ยบู้ฉี หว่อเหมยโหย่ว (ขอโทษ ฉันไม่มี.....)
เซี่ยเซี่ย (ขอบคุณ)

ตัวอย่างใบกิจกรรมที่ 4

ฝึกคำตรงกันข้าม

- ชื่อ** ฝึกคำตรงกันข้าม
- วัตถุประสงค์** เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกหาคำตรงกันข้ามกัน
- อุปกรณ์** บัญชีคำศัพท์ในเรื่องที่เรียน
- วิธีดำเนินการ**
1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกบัญชีคำศัพท์ให้ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน โดยเลือกคนหนึ่งไว้ต่างหาก ให้เล่นเป็นพระราชา พระราชาจะเป็นผู้บอกคำตอบพร้อมคำแปลที่ถูกต้อง
 2. เมื่อเริ่มเล่นกิจกรรม ผู้เล่นคนที่ 1 ต้องอ่านคำศัพท์ที่ได้รับ แล้วตอบคำตรงกันข้ามกันพร้อมคำแปล ถ้าตอบไม่ได้ ต้องถามพระราชา พระราชาจะเป็นผู้ตอบคำถามนั้นแล้วเปลี่ยนเป็นผู้เล่นคนที่ 2 จนกระทั่งหมดผู้เล่นในกลุ่ม
 3. ผู้เล่นคนใดตอบได้ถูกได้คะแนนมากที่สุด ผู้นั้นเป็นผู้ชนะ
- สรุปกิจกรรม** กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เล่นจำคำศัพท์ตรงกันข้ามกันได้ และเป็นการเพิ่มคำศัพท์พร้อมทั้งทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียนไปแล้ว

ห่าว	ปู้ห่าว
โหย่ว	เหมยโหย่ว
เขออี	ปู้เขออี
ซุฝู	ปู้ซุฝู
จ้ว	อิ้ว
เจียนเมียน	โห้วเมียน
จ้ว	จั้น
สี่ฮวัน	ปู้สี่ฮวัน
ฝูว้ว	หยั้งว้ว
ซั้งเมียน	เซี่ยเมียน
ซิง	จั้ง
ท่ง	ปู้ท่ง
ฉาง	ต้วน
โหย่วค่ง	เหมยค่ง
เขออี	ปู้เขออี

ตัวอย่าง ใบกิจกรรมที่ 5 สร้างคำและเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์

- ชื่อ** สร้างคำและเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์
- วัตถุประสงค์** เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกสร้างคำและเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์
- อุปกรณ์** ใบกิจกรรมการเติมคำในประโยคให้ถูกต้อง
- วิธีดำเนินการ**
1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มแจกใบกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนในกลุ่ม
 2. เมื่อเริ่มเล่นกิจกรรม ให้แต่ละกลุ่มช่วยหาคำศัพท์มาเติมคำให้ถูกต้องในช่องว่างที่ว่างไว้
 3. ผู้เล่นเกมใดช่วยกันเติมคำทั้งหมดได้ถูกต้อง และแปลได้ทั้งหมดเสร็จก่อนกลุ่มนั้นเป็นผู้ชนะ ศัพท์คำใดที่สมาชิกไม่ทราบความหมาย สมาชิกในกลุ่มที่ทราบความหมายเป็นผู้อธิบายให้ฟัง
- สรุปกิจกรรม** กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เล่นเข้าใจในการสร้างประโยค ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่างๆ

<p>เจ้าอันฮวันอิงเต้า..... .. ?</p> <p>เจ้าอัน</p> <p>หว่าชิง.....</p> <p>.....เห็นเกาชิง.....</p> <p>จินเทียนหว่าเตอะ.....เห็นท่ง</p> <p>.....หว่าปังหนี.....</p> <p>ห่าว.....</p>

ตัวอย่าง ใบกิจกรรมที่ 6

อวัยวะของฉันทัน

ชื่อ	อวัยวะของฉันทัน
วัตถุประสงค์	ทบทวนคำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย
อุปกรณ์	1. คู่มือภาษาจีนกลางเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา 2. หนังสือจากแหล่งเรียนรู้ที่จัดเตรียมไว้
วิธีดำเนินการ	1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทบทวนคำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เท่าที่สามารถมองเห็นและแตะต้องได้ 2. เมื่อเริ่มเล่นกิจกรรม ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้ผู้เรียนในกลุ่มผลัดกันออกมาชี้ อวัยวะของตนเอง แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มที่เหลือบอกเป็นภาษาจีนกลาง คนใด ตอบได้ถูกต้องมากที่สุดผู้นั้นเป็นฝ่ายชนะ
สรุปกิจกรรม	กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้เล่นจำคำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้

ตัวอย่าง ใบกิจกรรมที่ 7

หมายเลขใคร

ชื่อ	หมายเลขใคร
วัตถุประสงค์	ฝึกทดสอบความเร็วและความจำเกี่ยวกับตัวเลข
อุปกรณ์	-
วิธีดำเนินการ	1. ผู้เล่นนั่งเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน 2. ให้ผู้เล่นนับตัวเลขเรียงลำดับแต่ละบุคคล ตัวเลขนั้นจะเป็นเลขประจำตัว เฉพาะผู้เล่นคนนั้น 3. เริ่มเกมโดยผู้เล่นคนที่ 1 เรียกตัวเลขประจำตัวของผู้เล่นคนอื่น และผู้เล่นคน นั้นจะต้องเรียกหมายเลขอื่นต่อไปอย่างรวดเร็ว 4. ผู้เล่นคนใดที่เรียกหมายเลขไม่ได้ ให้ออกไปอยู่ในกลุ่มใหม่ 5. กลุ่มที่ผู้เล่นถูกคัดมาอยู่ในกลุ่มใหม่ให้เริ่มเกมอีกครั้ง ให้ผู้เล่นกลุ่มแรกคอย ช่วยผู้เล่นในกลุ่มใหม่
สรุปกิจกรรม	กิจกรรมนี้ช่วยฝึกความจำเกี่ยวกับตัวเลข และทดสอบความเร็ว การให้ความ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ตัวอย่าง ใบกิจกรรมที่ 8 กรุณาด้วย

ชื่อ	กรุณาด้วย
วัตถุประสงค์	ฝึกประโยคคำขอร้อง
อุปกรณ์	คู่มือภาษาจีนกลางเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
วิธีดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทบทวนประโยคคำขอร้อง และให้ผู้เรียนช่วยกันคิด ประโยคคำขอร้องเพิ่มเติมให้ได้มากที่สุดในแต่ละกลุ่ม 2. เมื่อแต่ละกลุ่มพร้อมแล้ว ให้ทุกกลุ่มรวมตัวกัน และให้ตัวแทนกลุ่ม ขึ้นมา 1 คน มาพูดประโยคคำขอร้องที่ได้เตรียมมา ผู้ที่อยู่ในกลุ่มทั้งหมดต้องทำตามคำขอร้อง ของตัวแทนที่ขึ้นมาพูด โดยมีกติกาว่า ต้องใช้คำขึ้นต้นว่า ฉิ่ง (กรุณา) ถ้าไม่มีคำ ว่าฉิ่ง ก็ห้ามขยับตัวให้ยื่นเฉยๆ 3. เริ่มเล่นเกม เมื่อได้สมาชิกผู้เล่นที่ปฏิบัติผิดกติกา หรือปฏิบัติตามคำขอร้องไม่ ถูกต้อง ผู้นั้นจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้พูดประโยคคำขอร้อง ต่อจากผู้บอกคน ก่อน ผู้เล่นคนอื่นๆ ที่ทำผิดจะถูกคัดออกไปเรื่อยๆ จนเหลือผู้เล่นคนสุดท้าย เป็นผู้ชนะ
สรุปกิจกรรม	กิจกรรมนี้ช่วยฝึกประโยคคำขอร้อง ให้เกิดความเคยชิน และสามารถฟังได้เข้าใจ
ข้อเสนอแนะ	<p>การเล่นเกมนี้อาจจัดให้มีการทดสอบความสามารถระหว่างกลุ่มได้โดยมีการ คัดเลือกผู้ชนะจากแต่ละกลุ่ม แล้วมาแข่งขันกันเป็นกลุ่มสุดท้าย และให้สมาชิก ที่เหลือให้กำลังใจแก่ตัวแทนกลุ่มของตัวเอง โดยคัดเลือกผู้เล่น 1 คนทำหน้าที่เป็น ผู้ขอร้อง</p>
ตัวอย่าง	<p>ฉิ่งทั่วไสวเปี้ยว กรุณาถอดนาฬิกา</p> <p>ฉิ่งเซ่อวู้ กรุณานอนตะแคง</p>
ฉิ่งจวีโส่ว	กรุณายกแขน

ตัวอย่าง ใบกิจกรรมที่ 9

วันนี้คุณสบายดีไหม?

- ชื่อ** วันนี้คุณสบายดีไหม?
- วัตถุประสงค์** ฝึกทบทวนประโยคพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพ และเพิ่มเติมคำศัพท์ใหม่
- อุปกรณ์** กระดานดำ ชอล์ก
- วิธีดำเนินการ** 1. ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มทบทวนประโยคพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพในกลุ่ม
 2. เริ่มต้นเกม โดยรวมกลุ่มทุกกลุ่ม ผู้สอนเริ่มต้นพูดว่า
 จินเทียน หนีหัวมา (วันนี้คุณสบายดีไหม?)
 3. ให้สมาชิกแต่ละคน ขึ้นมาเขียนคำตอบบนกระดาน โดยเริ่มต้นเขียนคำพูด
 ที่ว่า จินเทียน หว่อ.... โถวห่ง (วันนี้ ฉัน ปวดหัว) คนต่อมา ก็จะต้องเติมต่อไป
 เรื่อยๆ จนถึงคนสุดท้าย เช่น จินเทียน หว่อ โถวห่ง **เจียวห่ง**(ปวดขา)
- สรุปกิจกรรม** กิจกรรมนี้ช่วยฝึกประโยคคำถาม คำตอบ ที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันที่ต้องถาม
 ลูกค้าเกี่ยวกับสุขภาพ ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมจดจำคำศัพท์ต่างๆได้ดี
- ข้อเสนอแนะ** การเล่นเกมนี้ควรเล่นด้วยความเร็วพอสมควร ถ้าให้ผู้เล่นจับคู่กันจะคิดคำศัพท์
 ได้เร็วขึ้น

ตัวอย่างใบกิจกรรมที่ 10

การประยุกต์การเรียนรู้สู่สถานการณ์ใหม่

คำชี้แจง ให้สมาชิกภายในกลุ่มระดมสมองร่วมกันทบทวนการเรียนรู้ทางด้านทักษะการสื่อสาร
 ภาษาจีนกลาง และ ทักษะการนัดบรรเทาอาการ แล้วสร้างบทสนทนาและแสดงบทบาทสมมุติ
 โดยใช้สถานการณ์ดังนี้

คุณเฉินเป็นลูกค้าชาวจีนเพิ่งมาเที่ยวเมืองไทยเป็นครั้งแรกและไม่เคยนัดแผนไทยมาก่อน
 ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนให้มารับบริการนวดแผนไทยจากร้านสปาของคุณ เมื่อคุณพบลูกค้าคุณ
 ควรจะทักทายและแนะนำตัวเองอย่างไร และลูกค้ามีอาการเจ็บที่ไหล่ ต้องการให้คุณรักษาคุณ
 ควรจะสื่อสารอย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างอนุทินการเรียนรู้

ครั้งที่ 1 วันที่ 19 มีนาคม 2555

วันนี้เพิ่งเริ่มต้นมาเรียนภาษาจีนกลางและนวดบรรเทาอาการ รู้สึกตื่นเต้น และกลัวว่าจะเรียนไม่ได้ แต่พอมาเรียนแล้วรู้สึกที่ไม่เครียดไม่กังวลอย่างที่ตอนแรกคิดไว้ มีการนั่งสมาธิก่อน ได้ยินเสียงน้ำตกไหลและกลิ่นของอโรม่าทำให้จิตใจสบาย สมองปลอดโปร่ง ไม่เหมือนกับที่เคยไปเรียนที่อื่น ผู้สอนและครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักกันได้ดี เป็นบรรยากาศที่อบอุ่น มีไมตรีจิต สบายใจ วันนี้ได้เรียนเรื่องการทักทายและการแนะนำตนเอง ตอนเช้า กลางวัน เย็น เป็นภาษาจีนกลาง ยังพูดไม่ค่อยได้ และจำชื่อภาษาจีนกลางของตนเองไม่ได้ รู้สึกว่าออกเสียงยากเหมือนกัน คำว่าอันหมอ เพื่อนๆ ออกเสียงว่า อันหวน ฟังแล้วก็เข้าใจ ไม่อยากพูดคำนี้เลย รู้สึกพูดทีไรจะซ้ำทุกที

ครั้งที่ 2 วันที่ 20 มีนาคม 2555

วันนี้รับมาบวมสีเพื่อให้ได้คะแนนกัน แต่เพื่อนๆกลุ่มอื่นมากันแล้ว เพื่อนๆกลุ่มเราสี่ชิวมากันสายเลยได้คะแนนแค่ 200 คะแนน พู่วุ่นนี้ต้องนัดเพื่อนมากันแต่เช้าเลยวันนี้เรียนเรื่องการสอบถามลูกค้าในการใช้บริการในสปา สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้มีคำศัพท์ที่เรียนไปเมื่อวานนี้ซ้ำอยู่หลายคำ แต่คำศัพท์ใหม่ก็มีเยอะ อาจารย์ใช้เพลงจีนมาสอนให้ร้องเพลงทำให้จำคำว่า ขอโทษได้ง่ายขึ้น เพราะว่าในเพลงจะบอกว่า ขอโทษคือดู่ยู่ฉี ถ้าเหมกวันซี ก็คือไม่เป็นไร ขอขอบคุณก็คือ เซี่ยเซี่ย ปูยงเค่อซี ก็ไม่ต้องเกรงใจ เพลงนี้จำได้ไม่ยาก ครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มให้ร้องซ้ำไปซ้ำมาทำให้จำได้แต่ต้องร้องบ่อยๆ เพราะกลับบ้านคงจะลืม วันนี้แสดงบทบาทสมมุติกัน ทุกคนรวมทั้งครูพี่เลี้ยงประจำกลุ่มช่วยกันเขียนบทบาทของแต่ละคนเป็นภาษาจีนกลาง เวลาให้พูดกันในกลุ่มก็พูดได้นะแต่เวลาทำการทดสอบก็พูดกันไม่ได้ลืมกันหมด พูดกันตะกุกตะกัก เป็นเพราะกลัวอาจารย์หรือตื่นเต้นก็ไม่รู้ และวันนี้ได้เรียนนวดแก้ปวดหัว และปวดคอ อาจารย์สอนด้วยการใช้วิธีคิดออกมาเป็นคำพูด รู้สึกว่าเป็นการให้ความรู้ที่ดี อาจารย์บอกว่าถ้าปวดหัวเป็นเพราะลูกค้าเกิดความเครียด ต้องค่อยๆบีบต้นคอก่อน แล้วค่อยกดท้ายทอย ประกอบด้วยการกดจุดเส้นต่างๆ ตามแนวบ่าหน้า และบ่าหลัง รวมทั้งกดจุดที่สะบักด้วย และควรที่จะกดจุดตามใบหน้าเพราะมักจะเกิดจากการใช้สายตามากเกินไป ซึ่งตรงนี้ก็ไม่เคยรู้เหมือนกัน ทำให้ได้ความรู้มากขึ้น หลังจากนั้นเพื่อนๆจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ได้ทำการนวดกันจริงๆ ตอนเช้าเรียนภาษาจีนกลางพอดีเครียดๆ ได้มากจุดคลายเครียดทำให้รู้สึกสบายหายเครียดได้จริงๆ

ครั้งที่ 5 วันที่ 22 มีนาคม 2555

วันนี้ป้ามาเรียนตอนแปดโมงเช้า มาบวมสี่ ได้คะแนน 470 คะแนน ดีใจมากแต่ว่าวันนี้มีเรื่องเครียดกับที่บ้าน คิดถึงลูกสาวที่ป่วยอยู่เพราะเมื่อวานถูกรถมอเตอร์ไซด์ชน ลูกบอกแม่ว่าวันนี้ไม่ต้องไปเรียนหรอก แม่จะไปทำไมไม่ดูแลลูกและครอบครัวเหวอ ก็เลยพูดกับเขาไปว่าเมื่อครูเสียสละเวลา มาสอนให้ความรู้ภาษาจีนกลางและสอนนวดแก้อาการแล้วแม่ต้องไปเรียนรู้หาประสบการณ์เพื่อช่วยรักษาลูกค้าให้หาย พอแม่ไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนๆ แม่รู้สึกสบายใจมีความสุข ส่วนพ่อก็เป็นอัมพฤกษ์เราก็ต้องดูแลต้องรีบกลับมาหาพ่อมาอาบน้ำเปลี่ยน แพนเพิร์ท เช็ดตัว ต้องพลิกตัวพ่อทุก 2 ชั่วโมงเวลา มาเรียนต้องฝากพี่สาวไว้ ตอนกลางคืนก็จะเอาการบ้านมาทบทวน ทำให้จำได้ สมองเล่นดี วันนี้ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไรเพราะใจเป็นห่วงลูกที่บ้านเลยต้องขออาจารย์กลับก่อน

ครั้งที่ 7 วันที่ 27 มีนาคม 2555

วันนี้เป็นการเรียนทบทวนบทที่ 7 และเรียนบทที่ 8 สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้เป็นเรื่องการพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้าเพื่อนๆทุกคนมากันแต่เช้าเพื่อมาทบทวนด้วยกันพอมาถึงก็จะทักทายกันเป็นประจำด้วยคำว่า เจ้าอัน นิน่ห่าว ป้าชามาถึงก็จะฝึกซ้อมพูดบทที่ป้าได้รับ แต่ป้าเหนื่อยโหมมาฝากให้บอกอาจารย์ว่าวันนี้มาสายหน่อยเพราะต้องไปส่งข้อมูลผู้สูงอายุ วันนี้เราเตรียมความพร้อมมาอย่างดี ศึกษบทที่ 8 มาก่อนล่วงหน้าแล้ว จะได้ช่วยครูพี่เลี้ยงสอนเพื่อนๆในกลุ่มได้ การอ่านมาก่อนล่วงหน้า ช่วยให้จำคำศัพท์ได้ดีมากขึ้น และรู้ว่าคำไหนที่เราศึกษามาผิดหรือถูก และก็จะสามารถตอบคำถามของอาจารย์ได้ ถ้าตอบไม่ได้ก็จะอายเพื่อนๆได้ สิ่งที่เราตั้งใจดีที่สุดในวันนี้ก็คือมีการเตรียมความพร้อมมาอย่างดีแล้ว แต่อาจารย์ไม่เรียกให้ตอบ อยากตอบแต่ไม่ได้ตอบเลย ครั้งหน้าขอให้อาจารย์เรียกตอบด้วยนะคะ

ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้

หนังสือ ตำรา / เอกสาร

1. ก้าว เชาเหมย. 2547. เรียนภาษาจีนให้สนุก เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
2. ชนิกานต์ เปี่ยมพงษ์สานต์. 2550. ศัพท์หมวดจีน-ไทย. กรุงเทพมหานคร: ห้องสมุด.
3. มิ่งมิตร นวรัตน์. 2542. หมวดกวดจุดบำบัดโรค. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
4. ธงชัย อ่อนน้อม. มปป. คู่มือการนวดแก้อาการ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมแพทย์แผนไทยรังสิต.
5. มานิต เจียรบรรจงกิจ. 2540. เรียนศัพท์จีนกลางจากภาพ กรุงเทพมหานคร : ทฤษฎี
6. วลัยพร หงส์วิเศษชัย. 2551. สารพันศัพท์จีน-ไทย. กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาคาร.
7. วิบูลย์ นุชประมุข. 2550. คัมภีร์หัตถเวชพรรณนา โรคหัวไหล่ แขน และมือ.

กระทรวงสาธารณสุข

8. วิบุตโยคะ รัตนรังสี. 2545. ตำราการนวดบรรเทา-รักษาโรคฉบับสมบูรณ์สุดยอด.
กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
9. สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ. 2554. ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นสำหรับการประกอบอาชีพนวดแผนไทย
10. เหยิน จิ่งเหวิน. 2551. รอบรู้ภาษาจีน จุกจิกจอกจีน เล่ม1 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.
11. เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการสอนสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา. 2554

แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

1. <http://wenku.baidu.com>
2. <http://www.pasajeen.com>
3. <http://www.yesspathailand.com>
4. <http://www.spamassagethai.com>

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

และ

ตัวอย่างคู่มือทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการสำหรับผู้ดูแลสุขภาพ
ในสปา

ตัวอย่างคู่มือทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง
สำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

บทที่ 1 (ดี้อีเค่อ) 第一課 Dì yī kē

การทักทายและการแนะนำตนเอง (ต้าเจาฮู เหอ จื่อ หัววเจียเซ้า)

打招呼 和 自我介紹 (Dǎzhāohū hé zìwǒ jièshào)

การทักทายลูกค้าเป็นสิ่งแรกๆที่ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพสปาไทยจะสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า ดังนั้นควรมีการศึกษารูปแบบของภาษาจีนในการทักทายและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนี้

1. การทักทายในช่วงเวลาต่างๆ

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
สวัสดีตอนเช้า	早安 , 早上好 Zǎo ān, zǎoshang hǎo	เจ้าอัน , เจ้าซังห่าว (เช้าถึงก่อนเที่ยง)
สวัสดีตอนกลางวัน	午安 , 中午好 Wǔ ān, zhōngwǔ hǎo	อู๋อัน , จงอู๋ห่าว (เที่ยงถึงตอนเย็น)
สวัสดีตอนเย็น	晚安 , 晚上好 Wǎn ān, wǎnshàng hǎo	หวันอัน , หวันซังห่าว (เย็นถึงเที่ยงคืน)

2. การใช้คำสรรพนามเรียกลูกค้าที่เป็นผู้ชายและผู้หญิงโดยไม่รู้จักชื่อลูกค้า

สำหรับลูกค้าที่เป็นผู้ชาย	สำหรับลูกค้าที่เป็นผู้หญิง
先生 (Xiānshēng)	小姐 , 女士 (Xiǎojiě, nǚshì)
เสียนเซิง	เสี่ยวเจีย , หนวี่ซือ

ตัวอย่าง

- ในการทักทายลูกค้าผู้ชายในเวลาเช้า 先生早安 เสียนเซิง เจ้าอัน
- ในการทักทายลูกค้าผู้หญิงในเวลาเย็น 小姐晚安 เสี่ยวเจีย หวันอัน
- ในการทักทายเมื่อรู้จักนามสกุลของลูกค้า 先生午安เสียนเซิงอู๋อัน
.....小姐午安เสี่ยวเจีย อู๋อัน

3. การเรียกความสนใจ

ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพสปาไทยสามารถเรียกความสนใจจากลูกค้าให้ฟังตนพูดด้วยการกล่าวคำว่า ขอโทษ (ตุ๋ยบูฉี่) 對不起 (Duìbùqǐ)

ตัวอย่าง

- 對不起 先生 (Duibùqǐ xiānshēng) ตู๋ยปู้ฉี่ เซียงเซ็ง ขอโทษคุณผู้ชาย
- 對不起 小姐 / 女士 (Duibùqǐ Xiǎojiě)
ตู๋ยปู้ฉี่ เสี่ยวเจี้ย ขอโทษคุณผู้หญิง

3.1 การสอบถามชื่อลูกค้าและการแนะนำตัวเอง

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
สอบถามหน่อยค่ะ ท่านแซ่อะไร	請問 您貴姓 ? qǐng wèn nín guì xìng	ฉิ่งเวิน นินก๊วยซิง
ฉันแซ่เฉิน	我姓陳 Wǒ xìng chén	หว่าซิงเฉิน
คุณชื่ออะไร	你叫甚麼名字 Nǐ jiào shénme míngzì	คุณชื่ออะไร
ฉันชื่อ.....	我叫..... Wǒ jiào.....	ฉันชื่อ.....

บทสนทนาตัวอย่างที่ 1 : กล่าวทักทายและต้อนรับ

- 工作人員 早安 先生 歡迎到清邁 SPA 您好嗎?
Gōngzuò rényuán Zǎo ān xiānshēng huānyíng dào Qīng Mài SPA nín hǎo ma?
กงจั่วเหรินหยวน เจ่าอัน เซียงเซ็ง ฮวันอิงเต้าเซียงใหม่สปา นินห่าวมา?
- พนักงาน สวัสดี(ตอนเช้า)ค่ะ คุณผู้ชาย ยินดีต้อนรับสู่เซียงใหม่สปา วันนี้คุณสบายดีไหมคะ?
- 顧客 (Gùkè) 早安 你好 ! (Zǎo ān ni hǎo !)
- กู่เค่อ (ลูกค้า) เจ่าอัน นินห่าว (สวัสดีตอนเช้า)
- 工作人員 我是按摩師 姓許 叫南他.
Gōngzuò rényuán Wǒ shì ànmó shī xìng Xǔ jiào Nán tā
กงจั่วเหรินหยวน หว่าชื่อ อั้นหม่วชื่อ ซิงสวี เจี้ยว นันทา
- พนักงาน ดิฉันเป็นหมัวนวด แซ่สวี ชื่อนันทาค่ะ
- 顧客 (Gùkè) 我姓陳 (Wǒ xìng chén)
- กู่เค่อ (ลูกค้า) ผมแซ่เฉิน
- 工作人員 陳先生 很高興認識您
Gōngzuò rényuán Chén xiānshēng hěn gāoxìng rènshi nín

Chén xiānshēng hěn gāoxìng rènshi nín
 กงจ้าวเหรินหยหววน เงินเซี่ยนเซิง เห็นเกาซิง เริ่นซือหนิน
 พนักงาน คุณเงิน ยินดีมากที่ได้รู้จักคุณ

บทสนทนาตัวอย่างที่ 2 : การสอบถามชื่อลูกค้าและการแนะนำตนเอง

工作人員 早安 小姐 歡迎您到清邁 SPA
 Gōngzuò rényuán : Zǎo ān xiǎojiě huānyíng nín dào Qīng Mài SPA
 กงจ้าวเหรินหยหววน เจ้าอั้น เสี่ยวเจี๋ย ฮวันอิงหนินเต้าเซียงใหม่สปา
 พนักงาน สวัสดี(ตอนเช้า)คะ คุณผู้หญิง ยินดีต้อนรับสู่เซียงใหม่สปาคะ
 顧客(Gùkè) 早安 我姓李 今天我有 預約下午兩點
 : Zǎo ān wǒ xìng lǐ jīntiān wǒ yǒu yùyuē xiàwǔ liǎng diǎn
 กู้เค่อ เจ้าอั้น หัววซิงหลี่ จินเทียนหว่วไหยว อวีเยวียเซี่ยอู่เหลียงเตียน
 ลูกค้า สวัสดี(ตอนเช้า) ฉันทเซ่หลี่ วันนี้ฉันนัดไว้ตอนบ่าย2โมงคะ
 工作人員 很高興 認識您 我的名字叫阿農
 Gōngzuò rényuán : Hěn gāoxìng rènshi nín wǒ de míngzì jiào ā nóng
 กงจ้าวเหรินหยหววน เห็นเกาซิง เริ่นซือหนิน หัววเตอะหมิงจีเจี๋ยว อนองค์
 พนักงาน ยินดีที่ได้รู้จักคะ ฉันทชื่ออนงค์
 顧客(Gùkè) 你好阿農 我也很高興認識你
 : Nǐ hǎo ā nóng wǒ yě hěn gāoxìng rènshi nǐ
 กู้เค่อ หนี่ท่าวอนงค์ หัววเหยเห็นเกาซิงเริ่นซือหนี่
 ลูกค้า สวัสดีคะคุณอนงค์ ฉันทก็ยินดีที่ได้รู้จักคุณเช่นเดียวกัน
 顧客(Gùkè) : 今天我不太舒服 (Jīntiān wǒ bù tài shūfú)
 กู้เค่อ ลูกค้ำ จินเทียนหว่วปู้ไท่ซุฟู (วันนี้ฉันไม่ค่อยสบาย)
 工作人員 對不起 李小姐 請問你哪裡不舒服
 Gōngzuò rényuán : Duìbùqǐ lǐ xiǎojiě Qǐngwèn nǐ nǎ'li bú shūfú
 กงจ้าวเหรินหยหววน ต้อยปู้ฉี่ หลี่เสี่ยวเจี๋ย หนี่หนานหลี่ปู้ซุฟู
 พนักงาน ขอโทษคะ คุณหลี่ คุณไม่สบายที่ไหนคะ
 顧客(Gùkè) 我腰 很通 (Wǒ yāo hěn tōng)

กู่เค่อ (ลูกค้า)	หวั่วเยา เห็นท่ง (ฉันปวดเอวมาก)
工作人員 Gōngzuò rényuán	你放輕鬆 我幫你看一下 Nǐ fàng qīngsōng wǒ bāng nǐ kàn yīxià
พนักงาน	หนี่ฟั่งซิงซง หวั่วป้งหนี่ซันอีเซี่ย คุณทำตัวให้สบาย ขอฉันดูหน่อย

คำศัพท์ (ฉืออวี่) 詞語 (Cíyǔ)

ที่	ภาษาไทย	ภาษาจีน	คำอ่าน
1	ฉัน	我 Wǒ	หวั่ว
2	คุณ	您 / 你 nín / nǐ	หนิน / หนี่
3	สวัสดีตอนเช้า	早安 zǎo ān	เจ้าอัน
4	สวัสดีตอนกลางวัน	午按 wǔ àn	อู้อัน
5	สวัสดีตอนเย็น	晚安 wǎn ān	หวั่นอัน
6	ตอนเช้า	早上 Zǎoshang	เจ้าซัง
7	ตอนกลางวัน	下午 / 中午 xiàwǔ / zhōngwǔ	เซี่ยอู่/จงอู่
8	ตอนเย็น	晚上 wǎnshàng	หวั่นซัง
9	คุณผู้ชาย	先生 xiānshēng	เซี่ยนเซิง
10	คุณผู้หญิง	小姐 xiǎojiě	เสี่ยวเจี่ย
11	ขอโทษ	對不起 duì bù qǐ	ดุยปั๋วฉี่
12	วันนี้	今天 jīntiān	จินเทียน
13	สบายดี	好 hǎo	ห่าว
14	สบายดีไหม	好嗎 hǎo ma	ห่าวมา
15	ไม่สบาย	不舒服 Bú shūfú	ปั๋วชูฝู่
16	ไม่ดี	不好 bù hǎo	ปั๋วห่าว
17	ไม่ค่อยดี, ไม่ค่อยสบาย	不太好, 不太舒服 bù tài hǎo , bù tài shūfú	ปั๋วไ่ห่าว, ปั๋วไ่ชูฝู่
18	รู้สึก	感覺 gǎnjué	กั้นเจวี่ย
19	ทำตัวให้สบาย	放輕鬆 fàng qīngsōng	ฟั่งซิงซง
20	ยินดีต้อนรับ	歡迎 huānyíng	ฮวั่นอิ่ง
21	ที่ไหน	哪裡 Nǎlǐ	หนานหลี่

22	ขอบคุณ	謝謝 xièxiè	ห่าว้ว
23	ปวด	痛 tòng	ท่ง
24	ขอถาม	請問 qǐngwèn	ฉิ่งเวิ่น
25	ท่านชื่ออะไร	您貴姓 Nǐ guìxìng	หนินก๊วยซิ่ง
26	ฉันชื่อ	我叫 wǒ jiào	ห่าว้วเจี้ยว
27	ยินดีที่ได้รู้จักคุณ	很高興認識你 hěn gāoxìng rènshi nǐ	เหิ่นเกาซิ่งเริ่นชื่อห นี่
28	ขอฉันดูหน่อย	我幫你看一下 wǒ bāng nǐ kàn yīxià	ห่าว้วบั้งหนั้นอันอี่เซี่ย
29	มีนัด	預約 Yùyùē	อวีเยวี่ย
30	อะไร	甚麼 Shénme	เสิ่นเมอะ
31	หนึ่ง	一 yī	อี่
32	สอง	二 / 兩 èr / Liǎng	เอ้อร์ / เหลี่ยนง
33	สาม	三 sān	ซัน
34	สี่	四 sì	ซื่อ
35	ห้า	五 wǔ	อู่
36	หก	六 liù	ลิ่ว
37	เจ็ด	七 qī	ชี
38	แปด	八 bā	ปา
39	เก้า	九 jiǔ	จิ่ว
40	สิบ	十 shí	สิ่ว
41	การทักทาย	打招呼 Dǎzhāohū	ต้าเจาฮู
42	และ	和 Hé	เหอ
43	การแนะนำ	介紹 Jièshào	เจี่ยเซ่า
44	ตนเอง	自己 , 自我 , Zìjǐ , zìwǒ	จื่อจี้ , จื่อห่าว้ว
45	แขก , ลูกค้า	顧客 Gùkè	กู่เค่อ
46	พนักงาน	工作人員 Gōngzuò rényuán	กงจิวเหรินหยวน
47	หมอนวด	按摩師 Ànmó shī	อันหม่วซือ

บทที่ 2 (ตี้อ๋อเค่อ) 第二課 Dì èr kè

การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า(สวีนเวินจือเลี่ยว เทอ ผู้เชี่ยวชาญ)

詢問資料 和 服務項目 (Xúnwèn zīliào hé fúwù xiàngmù)

ประเภทของการให้บริการในสปา 服務項目

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
นวดไทยแผนโบราณ	泰式古法按摩 tài shì gǔ fǎ an mo	ไท่ซือเก๋ฝ่าอันหมั่ว
นวดน้ำมัน	精油按摩 jīng yóu an mo	จิงอีวอันหมั่ว
นวดตัว	全身按摩 quán shēn an mo	เฉวียนเฉินอันหมั่ว
สปาหน้าและศรีษะ	頭臉 SPA tóu liǎn SPA	โถวเหลียนสปา
นวดเท้า	足部按摩 zú bù àn mó	จู่บูอันหมั่ว
นวดขัดเท้า	足部去角質 zú bù qù jiǎo zhì	จู่บูชิวเจียวจือ
อบสมุนไพร	草藥桑拿 cǎo yào sāng ná	เฉ่าเย่าซังหน่า
ประคบสมุนไพรที่ไหล่และคอ	頭頸筋絡加強舒壓 tóu jǐng jīn luò jiā qiáng shū yā	โถวจิงจินลั่วเจียวเฉียงชูยา
นวดบรรเทาอาการ	治療病痛按摩 zhì liáo bìng tòng àn mó	จือเหลียวบิงทงอันหมั่ว

1. ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพธุรกิจสปาควรนำเสนอบริการต่างๆ เช่น

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
คุณต้องการจะนวดตัวไหมคะ	你要按摩嗎 Nǐ yào ànmó ma	หนี่เย่าอันหมั่ว มา
คุณต้องการนวดแบบไหน	你要哪一種按摩 Nǐ yào nǎ yīzhǒng ànmó	หนี่เย่าหน่าอี้จิ่งอันหมั่ว
เรามีนวดเท้า นวดตัว	我們有足部按摩 還有全身按摩 Wǒmen yǒu jù bù ànmó Hái yǒu quánshēn ànmó	หวั่วเหมินโหย่วจู่บูอันหมั่ว ไทโหย่วเฉวียนเฉินอันหมั่ว
เรามีการนวดบรรเทาอาการ	我們有治療病痛按摩 wǒ men yǒu zhì liáo bìng tòng àn mó	หวั่วเหมินโหย่วจือเหลียวบิงทงอันหมั่ว

2. การบอกกล่าวออกตัวกับลูกค้าว่าตนเองพูดภาษาจีนได้เล็กน้อย

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
ฉันพูดภาษาจีนได้	我會講中文 Wǒ huì jiǎng zhōngwén	หว่าฮ่วยเจียงจงเหวิน
ฉันพูดภาษาจีนได้เล็กน้อย	我會講一點點 中文 Wǒ huì jiǎng yīdiǎn diǎn zhōngwén	หว่าฮ่วยเจียง อี้เตียนเตียน จงเหวิน

3. การตอบรับ

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
คุณรับบัตรเครดิตไหม	你接受信用卡嗎 Nǐ jiēshòu xìnyòngkǎ ma	หนี่เจียไซ่วซิงย่งข่ามา
รับค่ะ	接受 , 可以 , 好 Jiēshòu, kěyǐ, hǎo	เจียไซ่ว, เขออี้ , ห่าว
ขอใบชาร์ตผมสักชุดหนึ่ง	我可以拿手冊嗎 Wǒ kěyǐ ná shǒucè ma	หว่าวเขออี้หน่าสั่วเซ่อมา
ได้ค่ะ	可以 kěyǐ	เขออี้

4. การตอบปฏิเสธ

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
ขอเชิญดื่มกาแฟค่ะ	請喝咖啡 Qǐng hē kāfēi	จิงเฮอคาเฟย์
ผมไม่ดื่มกาแฟคุณมีชาไหม	我不喝咖啡 你有茶嗎 ? Wǒ bù hē kāfēi nǐ yǒu chá Ma?	หว่าวบูเฮอคาเฟย์ หนี่โหย่ว ฉามา
รอสักครู่นะคะ	請稍等 Qǐng shāo děng	จิงเซาเต็ง
ขอโทษ คุณผู้ชาย เราไม่มี น้ำชาค่ะ	對不起 先生 我們沒有茶 duìbùqǐ xiānshēng wǒmen méiyǒu chá	ตู้ยู่ตู้จี้ เซียนเซิง หว่าว เหมิน เหมยโหย่วฉา

5. การให้สิ่งของ เมื่อยื่นสิ่งของให้ลูกค้า

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
ขอยืมปากกาได้ไหมครับ	你能借我一枝筆嗎 ? Nǐ néng jiè wǒ yīzhī bǐ ma	หนี่เหนิงเจียหว่าวอิจื่อปี้มา

ได้ค่ะ นี่ค่ะปากกา	好 ,可以 Hǎo kěyǐ	หาว , เขออี
นี่คือโทรศัพท์มือถือของคุณ ค่ะ	這是你的手機 Zhè shì nǐ de shǒujī	เจ้อซื่อ หนี่เตอะโส่วจี
บิลของคุณค่ะ	這是你的賬單 Zhè shì nǐ de zhàngdān	เจ้อซื่อ หนี่เตอะจั้งตัน

6. การขออภัยลูกค้า

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ต้องขออภัยลูกค้าด้วยคำว่า

對不起 (Duìbùqǐ) ตู๋ยู่ฉี (ขอโทษ) และตามด้วยเหตุผล

7. การตอบคำขออภัยของลูกค้า

เมื่อลูกค้าขออภัย ตอบว่า 不用客氣 (Bùyòng kèqì) ปู๋ย่งเซ้อซื่อ (ไม่ต้องเกรงใจ)

หรือ ใช้คำว่า 沒關係 (méiguānxi) เหมยกวันซี (ไม่เป็นไร)

8. คำพูดเวลาที่ยังไม่เข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจว่าลูกค้าต้องการอะไร สามารถพูดดังนี้

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
ขอโทษค่ะ ฉันฟังไม่ เข้าใจในสิ่งที่คุณพูด	對不起 我聽不懂你在講甚 麼 Duìbùqǐ wǒ tīng bù dǒng nǐ zai jiǎng shénme	ตู๋ยู่ฉี หัว่วทิงปู้ต่งหนี่ไฉ่เจียง เสินเมอ
ขอโทษค่ะ กรุณาพูดซ้ำ ได้ไหมคะ	對不起 請你再說一次 可以 嗎 Duìbùqǐ qǐng nǐ zàishuō yīcì kěyǐ ma	ตู๋ยู่ฉี ฉิงหนี่ไฉ่ซ้วอี้ซื่อ เขออี มา
กรุณาพูดช้าๆ	請你講慢一點 Qǐng nǐ jiǎng màn yīdiǎn	ฉิงหนี่เจียงมานอีเตียน

9. การกล่าวตอบรับคำชม หรือขอบคุณเมื่อได้รับเงินรางวัล เมื่อได้รับคำชมเชย หรือได้รับเงิน
รางวัล ต้องกล่าวขอบคุณด้วยคำว่า 謝謝 (Xièxiè) หัว่ว ขอขอบคุณ

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
คุณพูดภาษาจีนได้ดี มาก	你講的中文很好 Nǐ jiǎng de zhōngwén hěn hǎo	หนี่เจียงเตอะจงเหวินเหิน ห่าว
ขอบคุณค่ะ	謝謝 Xièxiè	เซี่ยเซี่ย
คุณนวดได้ดีมาก	你按摩的很好 Nǐ ànmó de hěn hǎo	หนี่อันหม่วเตอะเหินห่าว
ขอบคุณค่ะ	謝謝 Xièxiè	เซี่ยเซี่ย
นี่คือทิปสำหรับคุณ	這是給你小費	เจ้อซื่อเก๋ยหนี่เสี่ยวเฟย

	Zhè shì gěi nǐ xiǎofèi	
ขอบคุณค่ะ	謝謝你 Xièxiè nǐ	เชียเชีย หนี

บางครั้งชาวต่างชาติอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะรับบริการดี หรือไม่ บางคนก็ยังไม่เคยคิดที่จะ
 นวด ดังนั้นเราจึงควรแนะนำบริการ ให้เขาสนใจในบริการนวดแผนไทยของเรา โดยการบอกลูกค้า
 ว่า การนวดนี้เป็นภูมิปัญญาของไทยเรา คุณจะได้รับการนวดที่ดีเยี่ยม จากเรา เราจะให้ราคา
 พิเศษสุดสำหรับการนวดครั้งนี้แก่คุณ การนวดนี้จะทำให้คุณรู้สึกสบายและผ่อนคลายได้ ซึ่งคำ
 สนทนาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เพิ่มความมั่นใจให้แก่ชาวต่างชาติในการเข้ามาใช้บริการมากขึ้นอีกด้วย

ตัวอย่าง บทสนทนาการแนะนำบริการนวดแผนไทย

工作人員 Gōngzuò rényuán	今天你有甚麼要我服務嗎？ Jīntiān nǐ yǒu shénme yào wǒ fúwù ma?
กงจั่วเหรินหยวน	จินเทียนหนีโหย่วเสินเมอะเย่าหั่วฝูฉู่มา ?
พนักงาน	วันนี้มีอะไรให้ดิฉันรับใช้ไหมคะ
顧客(Gùkè)	: 你有甚麼服務 Nǐ yǒu shénme fúwù
กู่เค่อ	หนีโหย่วเสินเมอะฝูฉู่
ลูกค้า	คุณมีอะไรบริการบ้างครับ
工作人員 Gōngzuò rényuán	手冊有很多種服務項目 請你看看 Shǒucè yǒu hěnduō zhǒng fúwù xiàngmù qǐng nǐ kàn kàn
กงจั่วเหรินหยวน	โส่วเซ่อโหย่วเหินตัวจ่งฝูฉู่เชียงมู่ ฉิ่งนี่ซันๆ
พนักงาน	ในโบว์ซัว มีบริการหลายแบบ คุณลองอ่านดู
顧客(Gùkè)	好 我想解除壓力 你可以介紹甚麼嗎？ Hǎo wǒ xiǎng jiěchú yālì nǐ kěyǐ jièshào shénme ma ?
กู่เค่อ	ห่าว หั่วเสียงเจี่ยฉู ยาลี่ หนีเซ่ออีเจี่ยเซ่าเสินเมอะมา ?
ลูกค้า	ครับ ผมต้องการคลายเครียด คุณจะแนะนำอะไรดีครับ
工作人員 Gōngzuò rényuán	你有多少時間？ Nǐ yǒu duōshǎo shíjiān?
กงจั่วเหรินหยวน	: หนีโหย่วตัวเส่าเสื่อเจียน ?
พนักงาน	คุณมีเวลานานเท่าไรคะ
顧客(Gùkè)	差不多 兩小時 Chābùduō liǎng xiǎoshí

ลูกค้า	ซาปู้ตัว เหลียงเสี่ยวสี่อ
ลูกค้า	ประมาณ สองชั่วโมง
工作人員 Gōngzuò rényuán	我們有泰式古法按摩 , 足部去角質 , 足部按摩 , 全身按摩 背部強化精油 SPA , 肩頸 背藥草球熱敷 , 頭臉 SPA , 頭頸 筋絡加強舒壓 , 你想要做哪一種的 Wǒmen yǒu tài shì gǔ fǎ ànmó, zú bù qù jiǎozhì, zú bù ànmó ,quán shēn ànmó , bèibù qiángguà jīngyóu SPA ,jiān jǐng bèi yàocǎo qiú rèfū, tóuliǎn SPA tóujǐng jīn luò jiāqiáng shū yā nǐ xiǎng yào zuò na' yīzhǒng de
กงจ้าวเหรินหยวน	หวั่วเหมินไห่ยว๋ไท่ซือกู่ฝ่าอันหมั่ว จู่ปู้ชวีเจียวจื่อ จู่ปู้อันหมั่ว เฉวียนเซิน อันหมั่ว เป่ย์ปู้เจียงฮว่าจิงอิว สปา เจียนจิงเป่ย์เย่าเช่าฉิวเย่อฟู โถวเหลียนสปา โถวจิงจินลั่วเจียเจียงชฺยา หนีเสียงเย่าจ้าวหน้าอีจิงเตอะ เรามีการนวดแผนโบราณ การนวดขัดเท้า การนวดเท้า การนวดตัว การนวดน้ำมันสปาหลัง การประคบสมุนไพรที่ไหล่และคอ การบริการ ทำสปาหน้าและศรีษะ คุณต้องการแบบไหนคะ
พนักงาน	การนวดน้ำมันสปาหลัง การประคบสมุนไพรที่ไหล่และคอ การบริการ ทำสปาหน้าและศรีษะ คุณต้องการแบบไหนคะ
顧客(Gùkè)	你幫我介紹 哪一種好 Nǐ bāng wǒ jièshào na' yīzhǒng hǎo
ลูกค้า	หนีปั้งหวั่วเจียเส้า หน้าอีจิงห่าว
ลูกค้า	คุณช่วยแนะนำ แบบไหนดี
工作人員 Gōngzuò rényuán	我想介紹 泰式古法按摩 會幫你放鬆好嗎 ? : Wǒ xiǎng jièshào tài shì gǔ fǎ ànmó huì bāng nǐ fàngsōng hǎo ma?
กงจ้าวเหรินหยวน	หวั่วเสียงเจียเช่า ไท่ซือกู่ฝ่าอันหมั่ว ฮู่ยั้งหนีฟั้งชง ห่าวมา ?
พนักงาน	ดิฉันขอแนะนำ การนวดไทยแผนโบราณคะ จะช่วยให้คุณผ่อนคลายได้ ดีไหมคะ
顧客(Gùkè)	好的 Hǎo de
ลูกค้า	ดีค่ะ
工作人員 Gōngzuò rényuán	謝謝 Xièxiè
กงจ้าวเหรินหยวน	เสี่ยเสี่ย
พนักงาน	ขอบคุณค่ะ

คำศัพท์ (ฉืออวี่) 詞語 (Cíyǔ)

ที่	ภาษาไทย	ภาษาจีน	คำอ่าน
1	นวด	按摩 / 腿拿 àn mó	อันหมั่ว / ทูยหนา
2	ร่างกาย	身體 shēn tǐ	เซินถี้
3	ชนิดไหน	哪一種 nǎ yī zhǒng	หนานอี่จ้ง
4	มี	有 yǒu	โหย่ว
5	นวดเท้า	足部按摩	จู้ปู้อันหมั่ว
6	นวดทั้งตัว	全身按摩 quán shēn àn mó	เฉวียนเซินอันหมั่ว
7	นวดบรรเทา อาการ	治療病痛按摩 zhì liáo bìng tòng àn mó	จื่อเหลี่ยวบิ่งท่งอันหมั่ว
8	พูด	說 / 講 shuō / jiǎng	ซัว / เจียง
9	ภาษาจีน	中文 zhōng wén	จงเหวิน
10	เล็กน้อย	一點點 yī diǎn diǎn	อีเตียนเตียน
11	บัตรเครดิต	信用卡 xìn yòng kǎ	ซินย่งซ่า
12	ยอมรับ	接受 jiē shòu	เจียไซ่ว
13	โบรชัวร์	手冊 shǒu cè	โส่วเซ่อ
14	ได้	可以 kě yǐ	เขออี
15	กรุณา	請 qǐng	ฉิง
16	รอสักครู่	稍等 / 等一下 shāo děng děng yī xià	เซาเต็ง / เต็งอีเซี่ย
17	ดื่ม	喝 hē	เฮอ
18	กาแฟ	咖啡 kā fēi	คาเฟย์
19	ชา	茶 chá	ฉา
20	ขอยืม	請向你借 qǐng xiàng nǐ jiè	ฉิงเซียงหนี่เจีย
21	ปากกา	筆 bǐ	ปี้
22	บิล	賬單 zhàng dān	จ้งตัน
23	ไม่ต้องเกรงใจ	不用客氣 bù yòng kè qì	ปู้ย่งเค่อชี่
24	ไม่เป็นไร	沒關係 méi guān xi	เมย์กวันชี่
25	ฟังไม่เข้าใจ	聽不懂 tīng bù dǒng	ทิงปู้ต้ง

26	พูดช้าๆ	慢慢講 / 慢慢說 màn màn jiǎng/màn màn shuō	มานานมานานเจียง/มานาน นานช้า
27	พูดซ้ำ/พูดอีก ครั้ง	再說一次 / 再說一遍 zài shuō yī cì zài shuō yī biān	ใจซ้ำอีก/ใจซ้ำอีก เขียน
28	ทิบ	小費 xiǎo fèi	เสี่ยวเฟย
29	บริการรับใช้	服務 fú wù	ฝูอู๋
30	ผ่อนคลาย	解除壓力 jiě chú yā lì	เจียชู่ยาลี่
31	เวลา	時間 shí jiān	สี่เจียน
32	เท่าไร	多少 duō shǎo	ตัวเส้า
33	ประมาณ	差不多 chà bù duō	ช่าปู้ตัว
34	ช่วยเหลือ	幫 bāng	ปัง
35	แนะนำ	介紹 jiè shào	เจียเส้า
36	แบบไหน	哪一種 nǎ yī zhǒng	หน่าอีจ้ง
37	ขอเลือก	選者 xuǎn zhě	เสวียนเจ้อ
38	ชนิดนี้/แบบนี้	這一種 / 這種式 zhè yī zhǒng / zhè zhǒng shì	เจ้ออีจ้ง/เจ้อจ้งชื้อ
39	ต้องการ	想要 xiǎng yào	เสียงเย่า
40	2 ชั่วโมง	兩小時 liǎng xiǎo shí	เหลียงเสียวสี่อ

บทที่ 3 (ตี๋ซันเค่อ) 第三課 Dì sān kè

การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการในการใช้บริการในสปา (ถันเจี้ยเก๋อ)

談價格 (Tán jiàgé)

ในการให้บริการนวดแผนไทยแก่ลูกค้าชาวต่างชาติ นั้น ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่เราจะต้องรู้นั้นก็คือ วิธีการตอบ เมื่อลูกค้าสอบถามอัตราค่าบริการ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า การที่เราจะสามารถ ตอบได้นั้น เราต้องเข้าใจในคำถามเสียก่อน บางร้านค้าอาจจะติด ป้ายบอกอัตราค่าบริการไว้ที่หน้าร้านเพื่อความสะดวกต่อการรับทราบข้อมูลและการตัดสินใจของลูกค้าที่สัญจรผ่านไปมา

ตัวอย่าง : ป้ายบอกราคา / อัตราค่าบริการ

SERVICE RATE	
TRADITIONAL THAI MASSAGE	
1/2 hr	150 Baht
1 hr.	250 Baht
1 hr.(with herbs)	300 Baht
FOOT REFLEXOLOGY MASSAGE 200 Baht	
服務費項目 泰式古法按摩	
半小時	150 銖
一小時	250 銖
一小時(草藥熱敷)	300 銖
足部按摩 200 銖	

การสอบถามอัตราค่าบริการที่ลูกค้าชาวต่างชาตินิยมใช้

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
ราคา(ค่าบริการ)เท่าไร คะ	多少錢 duō shǎo qián	ตัวเส้าเฉียน
ราคาชั่วโมงละเท่าไร	一小時多少錢 yī xiǎo shí duō shǎo qián	อีเสี่ยวสี่อตัวเส้าเฉียน
ครึ่งชั่วโมงราคาเท่าไร	半小時多少錢 bàn xiǎo shí duō shǎo qián	ป๋ันเสี่ยวสี่อตัวเส้าเฉียน
30 นาที ราคาเท่าไร	三十分鐘多少錢 sān shí fēn zhōng duō shǎo qián	ซันสี่อเฟินจงตัวเส้าเฉียน
2 ชั่วโมงราคาเท่าไร	兩小時多少錢 liǎng xiǎo shí duō shǎo qián	เหลียงเสี่ยวสี่อตัวเส้าเฉียน

การตอบอัตราค่าบริการ ให้กับลูกค้าชาวต่างชาติทราบ

ประโยคที่ใช้	ภาษาจีน	คำอ่าน
นวดทั้งตัว 2 ชั่วโมง นวดร้อยบาทค่ะ	全身按摩兩小時五百銖 (元) quán shēng àn mó liǎng gè xiǎo shí wǔ bǎi zhū (Yuán)	เฉวียนเฉิน อั้นหมั่วเหลี่ย ยงเสี่ยวสี่อู่ไปจู (หยวน)
นวดไทยแผนโบราณ 2 ชั่วโมง นวดร้อยบาทค่ะ	泰式古法按摩兩小時五 百銖(元) tài shì gǔ fǎ àn mó liǎng gè xiǎo shí wǔ bǎi zhū (Yuán)	ไท่ซือกู่ฝ่าอั้นหมั่ว เหลี่ยยง เสี่ยวสี่อู่ไปจู (หยวน)
นวดเท้า 1 ชั่วโมง สอง ร้อยบาทค่ะ	足部去角質一小時兩百 銖 zú bù qù jiǎo zhì yī xiǎo shí liǎng bǎi zhū (Yuán)	จู่บูชวีเจียวจื่อ อี้เสี่ยวสี่ เหลี่ยงไปจู (หยวน)
นวดน้ำมัน 1 ชั่วโมง สาม ร้อยบาทค่ะ	精油按摩一小時三百銖 (元) jīng yóu àn mó yī xiǎo shí sān bǎi zhū (Yuán)	จิงยิวอั้นหมั่ว อี้เสี่ยวสี่ ซันไปจู (หยวน)
นวดประคบสมุนไพร 2 ชั่วโมง หกร้อยบาทค่ะ	按摩包括草藥熱敷兩小 時六百銖(元) àn mó bāo kuò cǎo yào rè fū liǎng xiǎo shí liù bǎi zhū (Yuán)	อั้นหมั่วเป่าคั่วเฉ่าเย่าเร่อ ฟู เหลี่ยงเสี่ยวสี่อู่ไปจู (หยวน)
สปาหน้าและศรีษะ 1 ชั่วโมง สองร้อยห้าสิบบ บาทค่ะ	頭臉SPA 一小時兩百五 十銖(元) tóu liǎn yī xiǎo shí liǎng bǎi wǔ shí zhū (Yuán)	โถวเหลี่ยนสปาอี้เสี่ยวสี่ เหลี่ยงไปอู่สี่อู่ (หยวน)

ตัวอย่างการสนทนา 對話

- 顧客 (Gùkè) : 請問 我想按頭臉SPA 多少錢 ?
Qǐng wèn wǒ xiǎng àn tóu liǎn duō shǎo qián
- ผู้เค่อ : จิงเวิน หัววเสี่ยงอั้นโถวเหลี่ยนสปา ตัวเส่าเฉียน
- ลูกค้า : ขอดถามหน่อยค่ะ ฉันต้องการทำสปาหน้าและศรีษะ ราคาเท่าไรค่ะ

- 工作人員 : 頭臉SPA 要用一小時 兩百五十銖(元)
 Gōngzuò rén yuán : Tóu liǎn yào yòng yī xiǎo shí liǎng bǎi wǔ shí zhū (Yuán)
 กงจ้งเหรินหยวน : โถวเหลียนสปา เยาวงอิเสี่ยวสี่อ เหลียงไปอู่สี่อจ
- พนักงาน : ทำสปาหน้าและศรีษะ ต้องใช้เวลา1ชั่วโมงคะ ราคาเงินไทย250บาทคะ
- 顧客(Gùkè) : 我的背部酸痛 我想全身按摩你可以介紹甚麼嗎?
 กู้เค่อ : หัวเตอะเปี้ยปู้ชวนท่ง หัวเสียงเฉวียนเซินอันหม่วหนี่เซออีเจ็ยเซ่า เสินเมอะมา
- ลูกค้า : ฉันปวดเมื่อยหลัง ฉันต้องการนวดทั้งตัว คุณสามารถแนะนำบริการอะไรได้บ้าง
- 工作人員 : 我想介紹泰式古法按摩 用兩小時 好嗎?
 กงจ้งเหรินหยวน : หัวเสียงเจ็ยเซ่าไทเซื่อกู่ฝ่าอันหม่ว ยงเหลียงเสี่ยวสี่อ ห่าวมา ?
- พนักงาน : ฉันขอแนะนำการนวดไทยแผนโบราณ ใช้เวลาสองชั่วโมงดีไหมคะ
- 顧客(Gùkè) : 泰式古法按摩 兩小時多少錢?
 กู้เค่อ : ไทเซื่อกู่ฝ่าอันหม่ว เหลียงเสี่ยวสี่อตัวเส่าเฉียน
- ลูกค้า : นวดไทยแผนโบราณ สองชั่วโมงราคาเท่าไร
- 工作人員 : 五百銖(元)
 Gōngzuò rén yuán : Wǔ bǎi zhū (Yuán)
 กงจ้งเหรินหยวน : อู่ไปจ (Yuán)
- พนักงาน : 500 บาทคะ

คำศัพท์คำศัพท์ (ฉืออวี่) 詞語 (Cíyǔ)

ที่	ภาษาไทย	ภาษาจีน	คำอ่าน
1	เงิน	錢 qián	เจียน
2	ครึ่งชั่วโมง	半小時 bàn xiǎo shí	บันเสี่ยวสี่อ
3	หนึ่งชั่วโมง	一小時 yī gè xiǎo shí	อีเสี่ยวสี่อ
4	สามสิบนาที	三十分鐘 sān shí fēn zhōng	ซันสี่อเฟินจง
5	หนึ่งร้อยบาท	一百銖 (元) yī bǎi zhū (Yuán)	อีไปจู (หยวน)
6	สองร้อยบาท	兩百銖 (元) liǎng bǎi zhū (Yuán)	เหลียงไปจู (หยวน)
7	สองร้อยห้าสิบบาท	兩百五十銖 (元) liǎng bǎi wǔ shí zhū	เหลียงไปจูสี่อจู (หยวน)
8	ห้าร้อยบาท	五百銖 (元) wǔ bǎi zhū (Yuán)	อูไปจู (หยวน)
9	เงินไทย	泰幣 tài bì	ไทปี้
10	ใช้เวลา	用時間 yòng shí jiān	ย่งสี่อเจียน
11	เวลาเท่าไร	多少時間 duō shǎo shí jiān	ตัวเส้าสี่อเจียน
12	เจรจา	談 tán	ถาน
13	ราคา	介格 jiè gé	เจี้ยเก้อ
14	รวม	包括 bāo kuò	เปาคั่ว
15	ประคบสมุนไพร	草藥熱敷 cǎo yào rè fū	เฉ่าเย่าเร่อฟู

ตัวอย่างคู่มือบรรเทาอาการปวด 10 อาการ

สำหรับ

ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

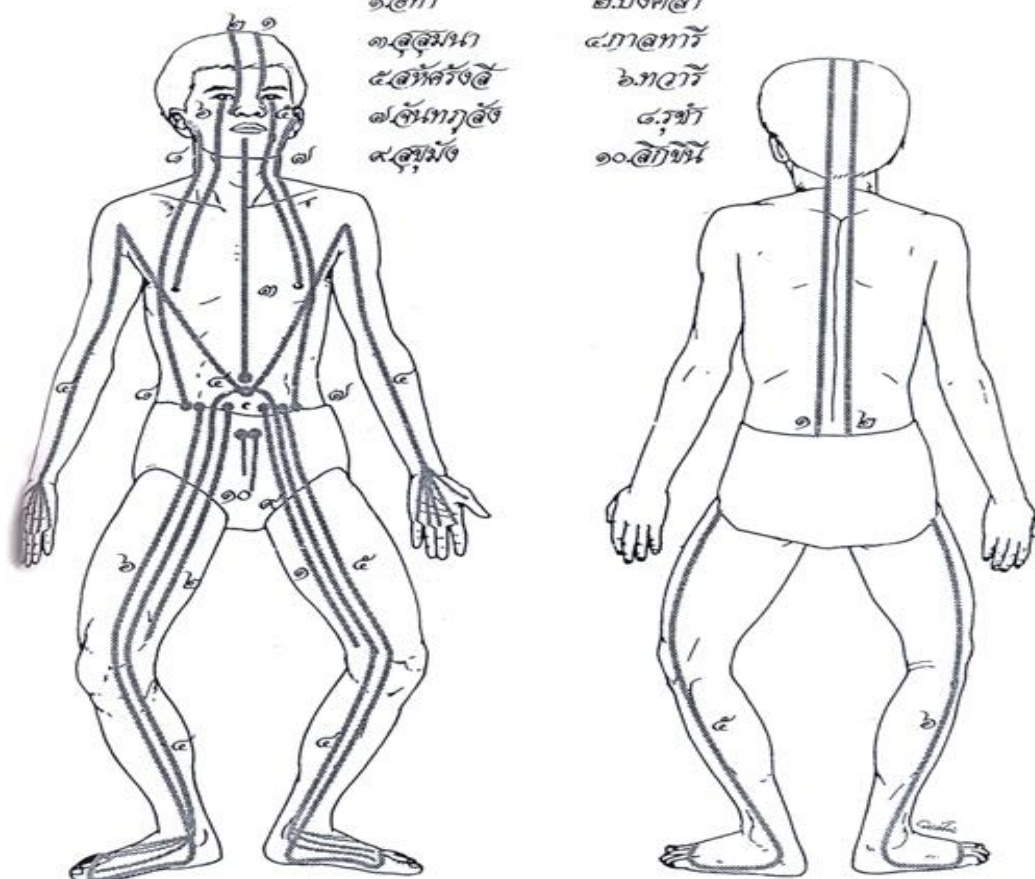
คู่มือการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

การนวดบรรเทาอาการเส้นประสาธน์มีความสำคัญต่อการบำบัดรักษาโรค เพราะเป็นโครงสร้างที่ใช้กันในการอธิบายถึงความเป็นปกติสุขและความผิดปกติของร่างกายได้ โดยเฉพาะความผิดปกติซึ่งมีสาเหตุมาจากการตีตขัดหรือการกำเริบของลม จึงสามารถนำมาใช้ในการตรวจวินิจฉัยหาสาเหตุของความผิดปกติ นั้นว่ามีความสัมพันธ์กับเส้นประสาธน์ใด รวมทั้งสามารถกำหนดวิธีการนวดรักษาที่สอดคล้องสัมพันธ์กับเส้นประสาธน์นั้นได้อย่างมีหลักการ

โครงสร้างของเส้นประสาธน์สิบ

ทางเดินของเส้นประสาธน์

๑.อิททา	๒.มิงคธา
๓.สุริยนา	๔.ภากาทวี
๕.อิทสังอิ	๖.ทวาริ
๗.สันทาภูอิ	๘.เรฐิ
๙.สุรมัง	๑๐.อิททินิ

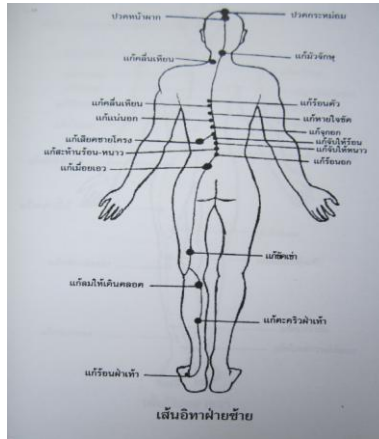
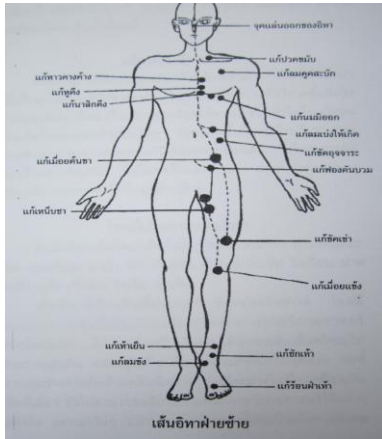

แสดงทางเดินของเส้นประสาธน์สิบ

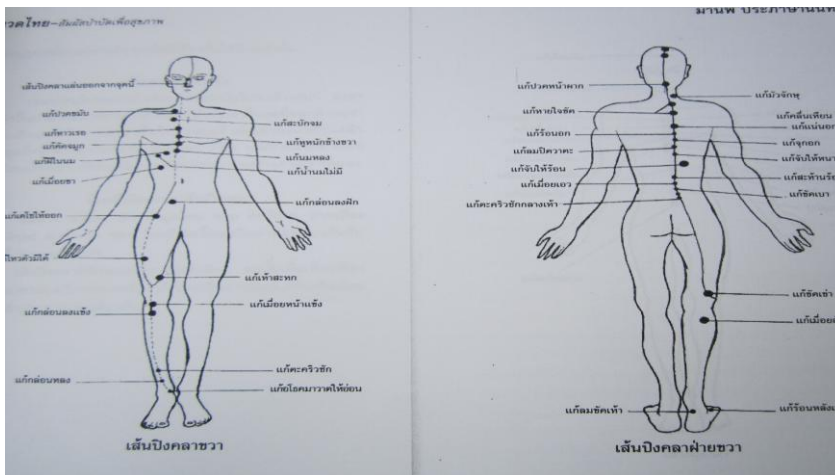
ยกวางตามคัมภีร์แผนนวดต่าง

โดยโครงการฟื้นฟูการนวดไทย มสพ.และคณะ

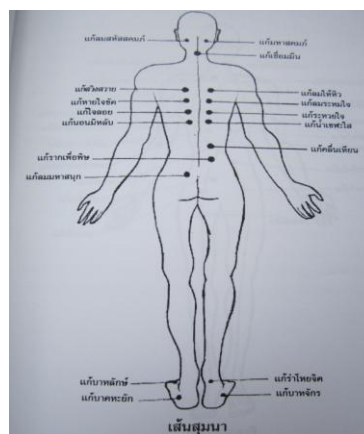
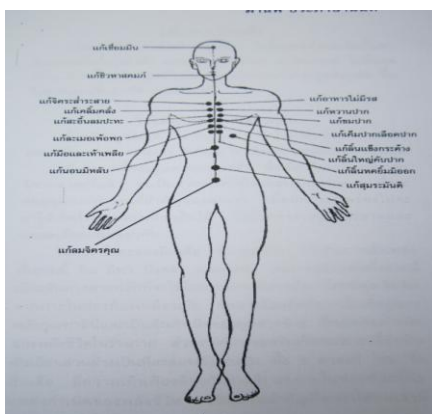
เส้นอิทา จุดเริ่มต้นข้างสะตือด้านซ้าย 1 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่จุมุกซ้าย

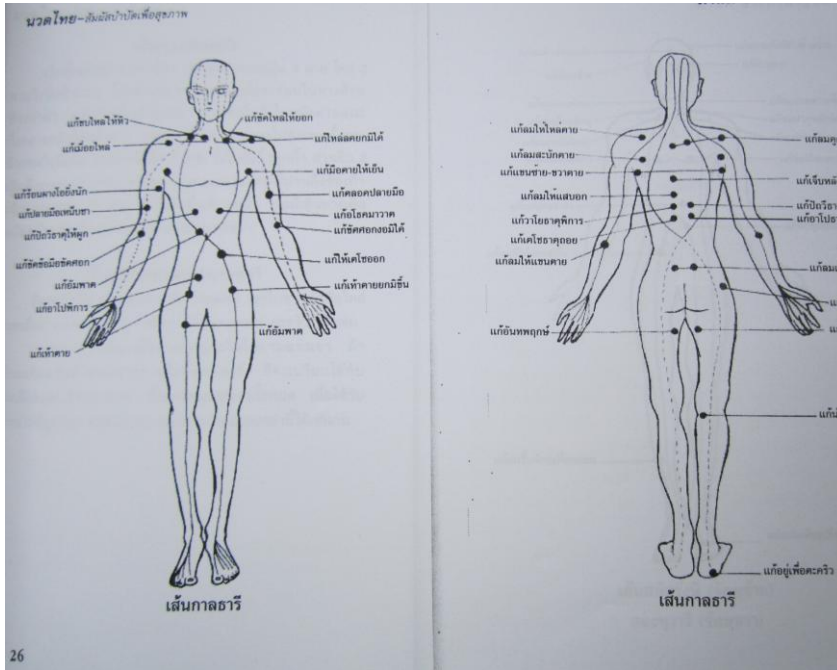
เส้นปิงคลา จุดเริ่มต้นข้างสะตือด้านขวา 1 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่จุมุกขวา

เส้นสุมนา จุดเริ่มต้นเหนือสะตือ 2 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่โคนลิ้น

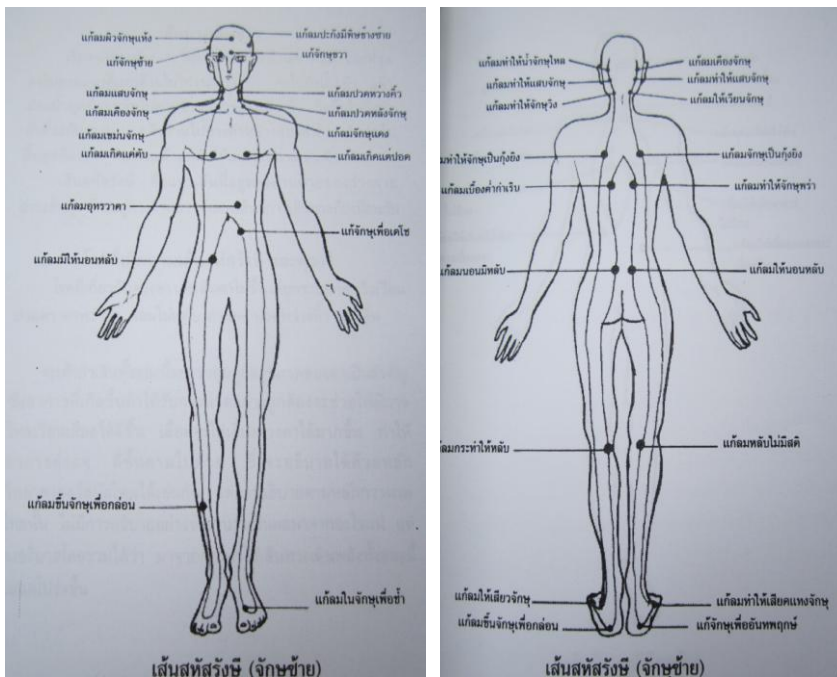

เส้นกาลธารี จุดเริ่มต้นเหนือสะดือ 1 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่นิ้วมือ นิ้วเท้า

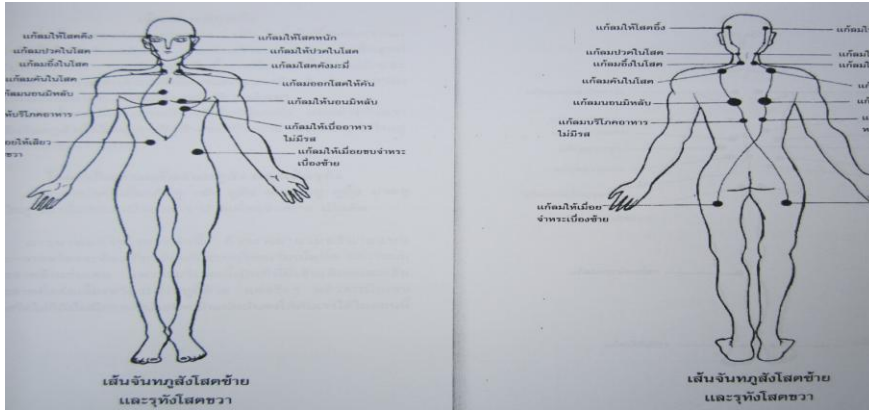
เส้นสหสร้างซี่ จุดเริ่มต้นข้างสะดือด้านซ้าย 3 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่ตาซ้าย

เส้นทวารี่ จุดเริ่มต้นข้างสะดือด้านขวา 3 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่ตาขวา

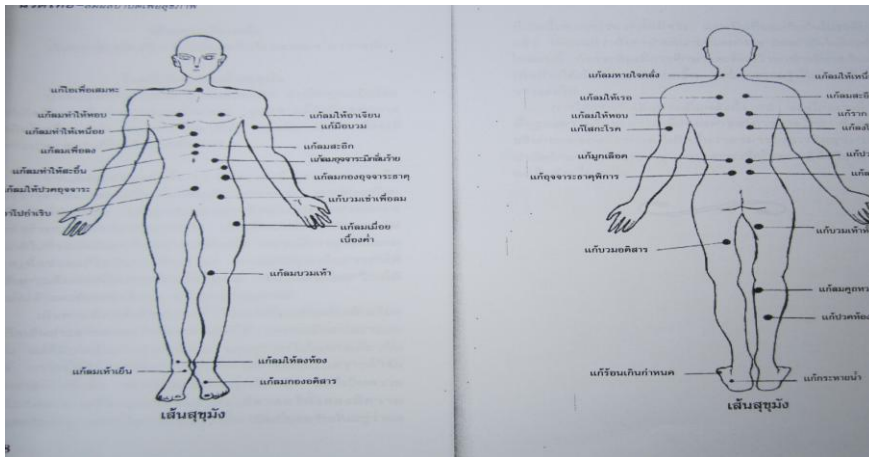

เส้นจันทภูสัง จุดเริ่มต้นข้างสะตือด้านซ้าย 4 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่หูซ้าย

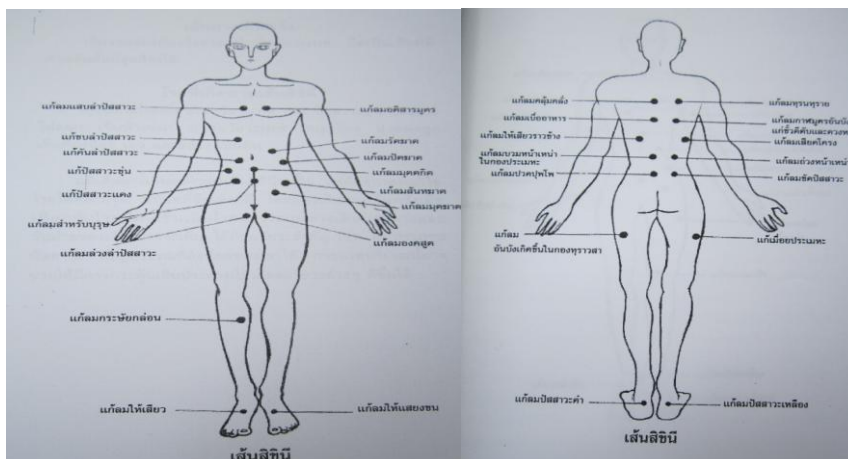
เส้นรุฐำ จุดเริ่มต้นข้างสะตือด้านขวา 4 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดที่หูขวา

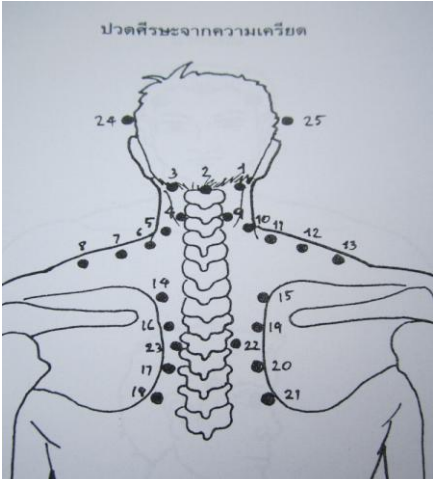
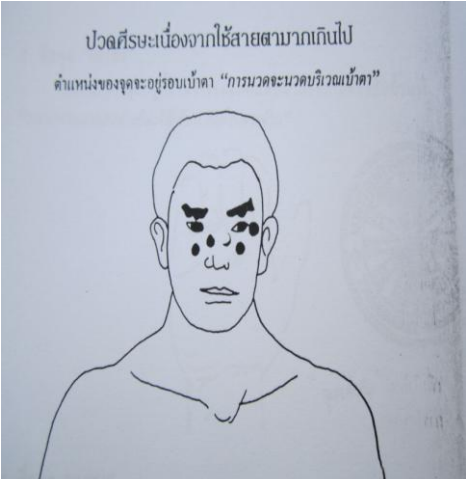
เส้นสุฆุมัง จุดเริ่มต้นใต้สะตือ 2 นิ้วมือ จุดสิ้นสุดเยื้องซ้ายเล็กน้อยทวารหนัก

เส้นสิกขินิ จุดเริ่มต้นใต้สะตือ 2 นิ้วมือเยื้องขวาเล็กน้อย จุดสิ้นสุดทวารเบา

1. นวดบรรเทาอาการปวดศีรษะจากความเครียด

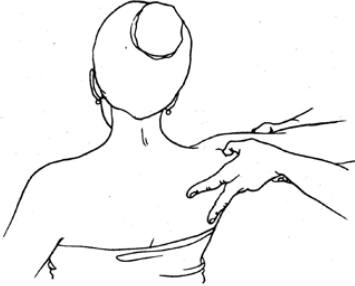

<p>ท่าที่ 1 "บีบต้นคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านหลังของผู้ถูกนวด ใช้มือซ้ายจับที่หัวไหล่ยึดไว้ แล้วใช้มือขวาวางที่ท้ายทอย บีบกล้ามเนื้อที่ท้ายทอยไล่ลงมาจนถึงต้นคอ โดยกดน้ำหนักทุกนิ้ว</p> 	<p>ท่าที่ 2 "กดท้ายทอย"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านหลังของผู้ถูกนวด ใช้มือซ้ายจับที่ขมับทั้งสองข้าง โดยอ้อมมือไปทางด้านหน้า แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือขวาและนิ้วชี้ทำเป็นรูปตัววี (V) แล้วกดตรงที่เป็นรอยปุ่มตรงกลางระหว่างท้ายทอยกับกระดูกคอชั้นที่หนึ่ง ออกแรงกดทั้งนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้</p>
<p>แนวเส้นกดจุดปวดศีรษะ</p> 	<p>แนวกดจุดปวดศีรษะเพราะใช้สายตา</p>

2. นวดบรรเทาอาการปวดคอ

<p>ท่าที่ 1 "กดต้นคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านหลังของผู้ถูกนวด ใช้มือทั้งสองจับที่คอของผู้ถูกนวด โดยนิ้วหัวแม่มือกดที่กล้ามเนื้อข้าง ๆ แนวกระดูกสันหลังให้ต่ำจากต้นคอลงมาประมาณ 1 นิ้ว ส่วนนิ้วมือที่เหลือให้จับด้านตรงข้ามในตำแหน่งเดียวกัน ออกแรงกดลงที่นิ้วหัวแม่มือและนิ้วทั้งสี่</p>	
<p>ท่าที่ 2 "คลึงต้นคอและบ่า"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านหลังของผู้ถูกนวด ให้ทำมือเป็นรูปตัวซี (C) โดยให้หลังมือและเนินมือด้านนิ้วก้อยสัมผัสกับส่วนที่นวด มืออีกข้างหนึ่งให้จับไหล่ของผู้ถูกนวดเอาไว้ กลิ้งและคลึงมือรูปตัวซี ไปตรงบริเวณต้นคอและไหล่มาจนถึงช่วงไหล่ ออกแรงโดยการเกร็งข้อมือที่ใช้นวด</p>	<p>ท่าที่ 3 "บีบไหล่และคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านหลังของผู้ถูกนวด ให้วางมือทั้งสองข้างลงที่ต้นคอของผู้ถูกนวด บีบกล้ามเนื้อที่ต้นคอไล่ลงมาที่บ่าจนมาถึงไหล่ โดยกดน้ำหนักลงทุกนิ้ว</p>
<p>ท่าที่ 4 "สับต้นคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางสอดใต้ลำตัวช่วงท้อง ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างวางที่ต้นคอ ให้มือทั้งสองตั้งขึ้น นิ้วหัวแม่มืออยู่ด้านบน สันมือด้านนิ้วก้อยสัมผัสกับส่วนที่</p>	<p>นวด สับมือจากต้นคอมาจนถึงท้ายทอย โดยสับขวางแนวกระดูกสันหลัง</p>

<p>ท่าที่ 5 "ปิดคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้น หรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางสอดใต้ลำตัวช่วงท้อง ผู้นวดกางนิ้วมือออกให้เป็นรูปตัววี (V) ใช้มือบีบกล้ามเนื้อคอขึ้นมาแล้วบิดกล้ามเนื้อไปมาโดยออกแรงทุกนิ้ว</p>	
<p>ท่าที่ 6 "บีบและยกคอ"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้น หรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางสอดใต้ลำตัวช่วงท้อง ผู้นวดกางนิ้วมือออกให้เป็นรูปตัววี (V) ใช้มือบีบกล้ามเนื้อคอขึ้นมา โดยเริ่มจากท้ายทอยไล่มาจนถึงบ่า โดยบีบแล้วคลายทำสลับไปมา แล้วเริ่มต้นที่ท้ายทอยใหม่</p>	<p>ท่าที่ 7 "ลูบคอ"</p> <p>วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนอนคว่ำราบกับพื้นหรือที่นอน ใช้หมอนแบนวางสอดใต้ลำตัวช่วงหน้าอก ผู้นวดใช้มือทั้งสองข้างวางที่ท้ายทอย แล้วลูบหนัก ๆ จากท้ายทอยลงมาที่ด้านข้างลำคอ ให้มาสิ้นสุดที่หัวไหล่ โดยกดน้ำหนักลงที่มือทั้งสองข้าง</p>
<p>แนวกดจุดเส้นบ่าและคอ</p> 	<p>แนวกดจุดเส้นคอ</p>

3. นวดบรรเทาอาการปวดบ่าและไหล่

<p>ท่าที่ 1 "หมุนไหล่"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านข้างของผู้ถูกนวด ผู้นวดใช้มือซ้ายจับที่บ่าขวาของผู้ถูกนวด มือขวาจับที่ต้นแขนเหนือข้อศอก ให้แขนส่วนล่างวางพักบนแขนผู้ถูกนวด จับแขนผู้ถูกนวดหมุนเป็นวงกลม โดยหมุนตามเข็มนาฬิกา และหมุนทวนเข็มนาฬิกา โดยเริ่มหมุนวงแคบ ๆ ก่อน แล้วจึงค่อยขยายวงใหญ่ขึ้น ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป</p>	
<p>ท่าที่ 2 "กดไหล่ด้านหลัง"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านข้างของผู้ถูกนวด ผู้ถูกนวดกางแขนให้เป็นมุมฉากขนานกับลำตัว ผู้นวดใช้มือขวาจับต้นแขนขวาผู้ถูกนวดไว้ ใช้นิ้วหัวแม่มือซ้ายกดลงที่ไหล่ด้านหลัง ตรงข้อไหล่ด้านหลังของกระดูกปลายบ่า โดยเริ่มกดเบา ๆ กดแล้วคลาย แล้วจึงค่อยเพิ่มแรงกด ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป</p> 	<p>ท่าที่ 3 "กดไหล่"</p> <p>• วิธีการนวด ให้ผู้ถูกนวดนั่งบนพื้นหรือเก้าอี้ ผู้นวดยืนด้านข้างของผู้ถูกนวด ผู้ถูกนวดกางแขนให้เป็นมุมฉากขนานกับลำตัว ผู้นวดใช้มือขวาจับต้นแขนขวาผู้ถูกนวดไว้ ใช้นิ้วหัวแม่มือซ้ายกดลงที่ไหล่ ตรงร่องระหว่างกิ่งกลางปลายบ่ากับปุ่มกระดูกต้นแขน โดยเริ่มกดเบา ๆ กดแล้วคลาย แล้วจึงค่อยเพิ่มแรงกด ทำสลับไปมาแล้วจึงเปลี่ยนเป็นท่าต่อไป</p>

ภาคผนวก ง

บันทึกประจำวันเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติด้วยคู่มือการฝึกทักษะด้วยตนเอง
เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

บันทึกประจำวันเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติด้วยคู่มือการฝึกทักษะ
ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

เป็นของ

.....

รุ่นที่

วันที่ 1 เมษายน - 30 เมษายน พ.ศ.2555

1. แบบบันทึกผู้มารับบริการ ด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ประวัติ

ชื่อ - สกุล เพศ อายุ ปี

สถานภาพ โสด สมรส ม่าย หย่าร้าง

เชื้อชาติ สัญชาติ อาชีพ

ภูมิลำเนาเดิม (จังหวัด).....

ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่ ซอย

ถนน ตำบล / แขวง อำเภอ /

เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์

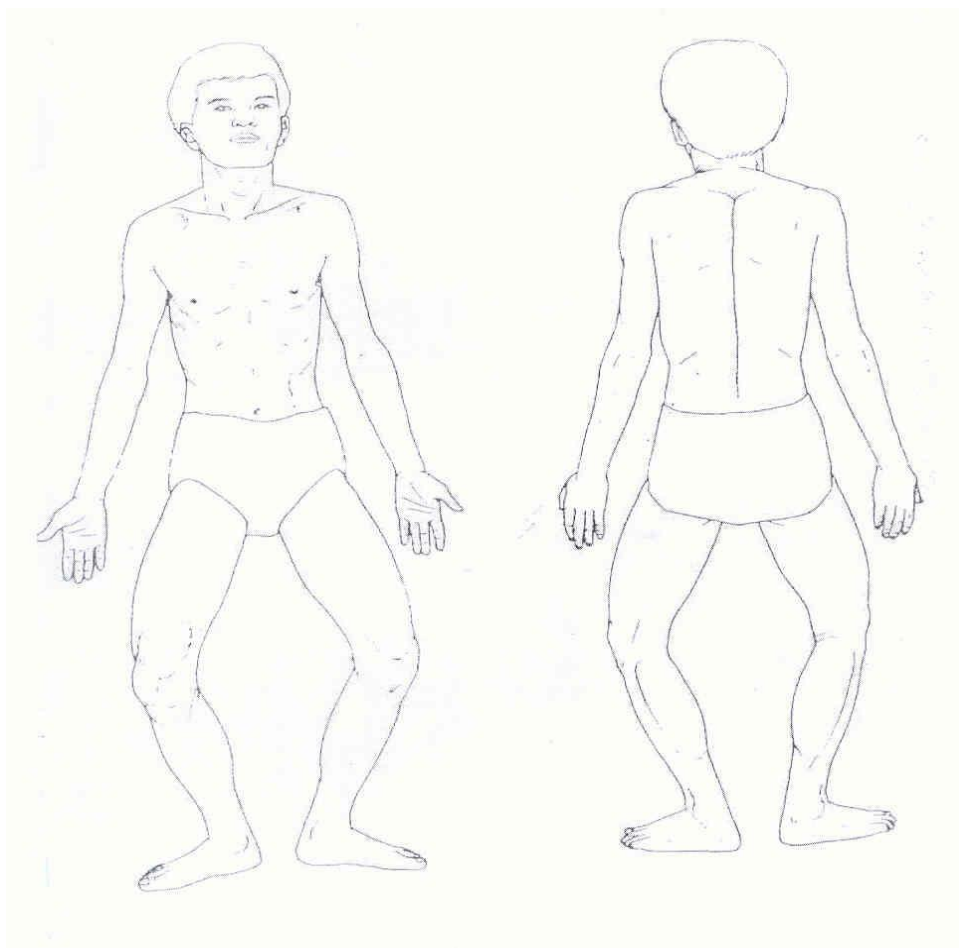
โทรศัพท์

สถานที่ทำงาน

โทรศัพท์ วัน เดือน ปี ที่มารับการรักษา.....

ประวัติการเจ็บปวดในปัจจุบัน

- 1) ตำแหน่งของความเจ็บปวด ให้ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย (X) บนภาพ

- 2) ลักษณะอาการปวด.....
- 3) ปวดมานานแค่ไหน
- 4) ปวดเมื่อไร
- 5) ปวดในท่าไหน
- 6) ปวดมากแค่ไหน
- มีอาการบวม , แดง , ร้อน หรือไม่
- 7) การเคลื่อนไหวของข้อในทิศทางที่เป็นปัญหาเป็นอย่างไร.....
.....
- 8) การปวดครั้งนี้เป็นอุปสรรคต่อกิจวัตรประจำวันอย่างไร.....
.....
- 9) ดูแลรักษาตนเองอย่างไรบ้าง
-
- 10) เคยได้รับการรักษาอย่างไรบ้าง.....
.....

การวินิจฉัยโรค/ปัญหา

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

การให้การรักษา

- 1) **การนัด** ตำแหน่งของจุดนัดและ/หรือแนวนัดให้ผู้ปฏิบัติการนัดไทย (ทำเครื่องหมายบนภาพ) ตำแหน่งที่เน้น น้ำหนักที่ใช้ จำนวนซ้ำ ส่วนของร่างกายที่ใช้ ยาหรือสมุนไพรที่ใช้
ประกอบ
- 2) **วิธีการนัด**
.....
.....
.....
.....
.....

3) การประเมินผลหลังการนัด

ระดับความเจ็บปวด.....

ทิศทางและการเคลื่อนไหวของข้อ.....

ระดับความพึงพอใจ.....

4) การให้คำแนะนำเช่น ท่าทางการเคลื่อนไหว การออกแรง อาหาร การพักผ่อน

.....

.....

ลงชื่อผู้รับบริการ

ลงชื่อผู้ให้บริการ

วัน/เดือน/ปี..... / /

2. แบบบันทึกการฝึกปฏิบัติการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกปฏิบัติ	หมายเหตุ

ลงชื่อ.....

(.....)

สถานที่ฝึกปฏิบัติ.....

3. แบบบันทึกการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

วันที่	เวลา	หัวข้อการฝึกปฏิบัติ	หมายเหตุ

ลงชื่อ.....

(.....)

สถานที่ฝึกปฏิบัติ.....

4. สรุปทักษะที่ฝึก

การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความสม่ำเสมอของการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือ
การศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ทักษะที่ฝึก	ความสม่ำเสมอของการฝึกปฏิบัติ				
	ทุก ครั้ง	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	น้อย ครั้ง	ไม่ได้ ทำเลย
	5	4	3	2	1
1. มีการซักประวัติผู้ป่วย					
2. บันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน					
3. นวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหตามโรค/ การของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง					
4. ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้					
5. การแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ					
6. ให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด					

5. สรุปผลการฝึกปฏิบัติ

ทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลาง

จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความผลการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามคู่มือการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ทักษะที่ฝึก	ผลของการฝึกปฏิบัติ				
	ทำได้ ดีมาก 5	ทำได้ ดี 4	บาง ครั้ง 3	พอใช้ 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านความสามารถในการฟังภาษาจีนกลาง					
1. การเข้าใจในประเด็นที่ฟัง					
2. ความสามารถในการฟังและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน					
ด้านความสามารถในการพูดภาษาจีนกลาง					
3. ความสามารถพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง					
4. ความมั่นใจในการพูดโต้ตอบ					
5. ความสามารถในการพูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา					
ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ภาษาจีนกลาง					
6. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย					
7. การเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง					
8. ความสามารถในการใช้คำศัพท์ในการถามได้อย่างถูกต้อง					

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
2. แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
3. แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
4. แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง
5. แบบวัดเจตคติทางด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางผู้ดูแลสุขภาพในสปา
6. แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
7. แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
8. แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง
9. แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา
10. แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1. แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. ชื่อ/นามสกุล _____
2. เพศ _____ ชาย _____ หญิง _____
3. อายุ _____ ปี สถานภาพ _____
4. ประสบการณ์การทำงาน _____ ปี สถานที่ทำงาน _____
5. อายุการทำงาน _____ ปี การศึกษา _____

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่แสดงถึงระดับความต้องการในการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

สาระสำคัญ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง					
1. การทักทายและการแนะนำตนเอง					
2. การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า					
3. การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ					
4. การให้คำแนะนำลูกค้าเตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผนไทยและสปา					
5. การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา					
6. การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา					

สาระสำคัญ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
7. การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า					
8. การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า					
9. การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป					
10. การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า					
ทักษะการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ					
1. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ					
2. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดคอ					
3. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่า-ไหล่					
4. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดแขน					
5. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อศอก-ข้อมือ					
6. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเอว - ปวดหลัง					
7. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดสะโพก					
8. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดขา					
9. การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า					
10. การนวดเพื่อบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบเพื่อพัฒนา สมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามแล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่กำหนดพร้อมทั้งเติม
ข้อความตามความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

1. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล
สุขภาพในสปาหรือไม่

ไม่เคย เคย ขอให้อธิบายกิจกรรมที่เคยเข้าร่วม

2. ถ้ามีกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ซึ่งเป็น
กิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง และ ทักษะการนวดบรรเทาอาการ
10 อาการท่านคิดว่าต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่

ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะ _____

ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะ _____

3. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเป็นเวลาใด _____

เพราะ _____

4. ท่านคิดว่าควรจัดกิจกรรมในช่วงเดือน _____

เพราะ _____

5. ท่านต้องการให้มีกิจกรรมใดๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแต่ละเนื้อหาวิชา (สามารถ
ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

_____ การบรรยาย	_____ การสาธิต
_____ การฝึกปฏิบัติจริง	_____ การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
_____ การระดมสมอง	_____ การเล่นเกมบทบาทสมมุติ
_____ การทำกรณีศึกษา	_____ การศึกษาดูด้วยตัวเอง
_____ อื่นๆ โปรดระบุ _____	

ขอขอบคุณ

2. แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง สำหรับผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา

○ ก่อนทดลอง ○ หลังการทดลอง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ- นามสกุล.....

คำชี้แจง : ให้ท่านเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวเมื่อท่านเลือกคำตอบได้แล้ว ให้ทำ
เครื่องหมายกากบาท (X) ลงบนตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

1. สวัสดีตอนเช้าพูดว่าอย่างไร
ก. หวันอัน ข. อู่อัน ค. เจ่าอัน ง.อันอัน
2. สวัสดีตอนกลางวันพูดว่าอย่างไร
ก. หวันอัน ข. อู่อัน ค. เจ่าอัน ง.อันอัน
3. สวัสดีตอนเย็นพูดว่าอย่างไร
ก. หวันอัน ข. อู่อัน ค. เจ่าอัน ง.อันอัน
4. เมื่อลูกค้ามาถึง ควรกล่าวคำต้อนรับว่า ?
ก. ฮวานยั้ง ข. หัววซิงหลิน
ค. ตู่ยบูฉี ง. เหมย์กวันซี
5. เมื่อลูกค้าถามว่าหนินก๊วยซิง ควรตอบว่า ?
ก. หัววซิงเฉิน ข. เฉิน ซื่อหัววเตอะซิง
ค. ตู่ยบูฉี หัววบูต่ง ง. หัววเหมย์ไห่ยวซิง
6. ยินดีต้อนรับคุณมาที่เชียงใหม่สปา คือข้อใด
ก. ฮวันยั้งหนิน , ไหลเต้าเชียงใหม่สปา
ข. เชียงใหม่สปา ฮวันยั้งหนิน
ค. หัววเหินเกาซิง หนินไหลเต้าเชียงใหม่สปา
ง. หนินไหลเต้าเชียงใหม่สปา หัววเหินเกาซิง
7. นวดฝ่าเท้า พูดว่าอย่างไร
ก. เฉวียนเฉินอันมั่ว ข. จู๋อันอันมั่ว
ค. โถวอันอันมั่ว ง. โส่วอันอันมั่ว
8. นวดสุขภาพทั้งตัวพูดว่าอย่างไร
ก. เฉวียนเฉินอันมั่ว ข. จู๋อันอันมั่ว
ค. โถวอันอันมั่ว ง. โส่วอันอันมั่ว

9. เมื่อต้องการสอบถามอาการเจ็บป่วยของลูกค้าควรพูดว่าอย่างไร
 ก. หนึ่ไหย่วเสินเมอเวินถึ ข. ตู้ยบู้ฉึ หนึ่หนานหลึถ่ง
 ค. หนึ่เตอะเซินถึ หนานหลึบู้ชูฝู ง. ตู้ยบู้ฉึ หนึ่เซ็งบั้งหนานหลึ
10. เมื่อลูกค้าพูดแล้วไม่เข้าใจท่านควรพูดว่าอย่างไร
 ก. หนึ่เจียงเสินเมอ หวู้ทิงบู้ต่ง ข. ตู้ยบู้ฉึ ฉิ่งหนึ่จ้ายซัวอิเปี่ยน หวู้ทิงบู้ต่ง
 ค. หวู้บู้จือเต้าหนึ่จี้เจียงเสินเมอ ง. หนึ่หุ้ยเจียงมานอิเตียนมา
11. เมื่อต้องการถามลูกค้าว่า ตรงนี้ปวดหรือไม่ ควรพูดว่าอย่างไร
 ก. เจ้อหลึท่ง บู้ท่ง ข. เจ้อหลึ บู้ชูฝูมา
 ค. เจ้อหลึชวณมา ง. เจ้อหลึเหินชูฝูมา
12. เมื่อต้องการให้ลูกค้า “นอนคว่ำ” “พูดว่าอย่างไร
 ก. ฉิ่งถั่งเจอะ ข. ฉิ่งฝู่ว
 ค. ฉิ่งเซ่อวู้ ง. ฉิ่งหยั่งวู้
13. เมื่อต้องการให้ลูกค้า “นอนหงาย” “พูดว่าอย่างไร
 ก. ฉิ่งถั่งเจอะ ข. ฉิ่งฝู่ว
 ค. ฉิ่งเซ่อวู้ ง. ฉิ่งหยั่งวู้
14. เมื่อต้องการให้ลูกค้า “นอนตะแคง” “พูดว่าอย่างไร
 ก. ฉิ่งถั่งเจอะ ข. ฉิ่งฝู่ว
 ค. ฉิ่งเซ่อวู้ ง. ฉิ่งหยั่งวู้
15. ข้อใดมีความหมายว่า 200 บาท
 ก. อี้ไปจู ข. เหลียงไปจู
 ค. ชันไปจู ง. ซื่อไปจู
16. การบอกเวลา บ่ายโมงใช้คำว่าอย่างไร
 ก. เซี่ยอู่ อี้เตียน ข. เซี่ยอู่ เหลียงเตียน
 ค. เซี่ยอู่ ชันเตียน ง. เซี่ยอู่ ซื่อเตียน
17. คำต่อไปนี้ข้อใดเป็นการเรียงจำนวนนับ 1-10 ที่ถูกต้อง
 ก. อี เอ้อ ซาน ซื่อ อู่ ลิว ซี้ ปา จิว สือ
 ข. อี ซื่อ อู่ เอ้อ ชัน ลิว ซี้ ปา จิว สือ
 ค. อี ซื่อ ชัน เอ้อ อู่ ลิว ซี้ ปา จิว สือ
 ง. อี อู่ เอ้อ ชัน ซื่อ ลิว ซี้ ปา จิว สือ

29. ถ้าต้องการพูดว่า ทำตัวให้สบาย ๆ ควรพูดว่าอย่างไร
 ก. ฟั่งห่าวเฉินถี ข. ฉิ่งฟั่งซง
 ค. ฟั่งซิน ง. ฟั่งซุฝู
30. คำใด แปลว่า “ปวดข้อมือ”
 ก. เจี้ยวท่ง ข. โส่ววันท่ง
 ค. ตู้จี้ท่ง ง. ต้าถู่ยท่ง
31. ประโยคใดเป็นคำพูดในการนัดหมายลูกค้า
 ก. หนีเสินเมอสีอให้วไ้ไหล ข. หนี เอ้อเฮ่า เซออีไหลมา
 ค. หนีปู้ไหลปู้เซออี ง. หนีอีให้วปู้ยงไหล
32. ข้อใดแปลว่า “หมอนวด”
 ก. กงจ้วเหยินหยวน ข. เหล่าซือ
 ค. อั้นมั่วซือ ง. เหลาปุ่น
33. หากถามว่า “หนี้เขียนจ่ายเงินเมอะยั้ง “ ลูกค้าจะตอบอย่างไร
 ก. ห่าวตัวเลอ ข. ปู้เค่อชี่
 ค. เหมย์เวินถี ง. เหมย์กวันชี่
34. ประโยคใดเป็นคำถามที่ใช้ถามลูกค้าว่าเจ็บไหม
 ก. ท่งมา ข. หนาหลี่ท่ง
 ค. ซูฝูมา ง. ห่าวมา
35. คำใดเป็นคำพูดว่า “ขอโทษ”
 ก. ตู้ยปู้ตู้ย ข. ตู้ย
 ค. ตู้ยปู้ฉี ง. ปู้ตู้ย
36. ประโยคต่อไปนี้เป็นประโยคใดเป็นคำพูดว่านัดเสร็จแล้ว
 ก. อั้นมั่วเหินห่าว ข. อั้นมั่วห่าวเลอ
 ค. อั้นมั่วห้วยห่าว ง. อั้นมั่วปู้ห่าว
37. เมื่อต้องการให้ลูกค้าวางเท้าในน้ำอุ่น ควรพูดว่าอย่างไร
 ก. ฉิ่งเจียงหนีเตอะเจี้ยวฟั่งไ้เวินสุ่ยหลี่
 ข. ฉิ่งเจียงหนีเตอะเจี้ยวฟั่งซิงซง
 ค. ฉิ่งเจียงหนีเตอะเจี้ยวฟั่งไ้จ้อจ้อ
 ง. ฉิ่งปาหนีเตอะเจี้ยวเซินจ้อ

38. ข้อใดเป็นการสอบถามเวลา
 ก. เตียนเตียน ข. ตี้เตียน
 ค. จี้เตียน ง. อี้เตียน
39. ประโยคใดเป็นการสอบถามโรคภัยไข้เจ็บ ของลูกค้า
 ก. หนี่หย่วเสินเมอปั้งมา ข. หนี่หย่วเสินเมอปู้ชูฝู่
 ค. หนี่เหมยหย่วปั้งมา ง. หนี่ท่งหนาหลี่
40. ข้อใดเป็นการถามว่า “คุณเคยได้รับการผ่าตัดมาหรือเปล่า”
 ก. หนี่เตอะเซินถึห่าวมา ข. หนี่หย่วเสินเมอเจี้ยนคังเวินถึมา
 ค. หนี่กั้นเจวี่ยเจ้อเปียนท่งมา ง. หนี่จู้กั้วไส่วซู่มา
41. “หนี่จู้เทียนซู่เตอะห่าวมา” แปลว่าอะไร
 ก. เมื่อวานคุณออกกำลังกายหรือเปล่า ข. วันนี้คุณสบายดีไหม
 ค. เมื่อคืนคุณนอนหลับสบายดีไหม ง. วันนี้คุณหลับสบายดีไหม
42. “เกาเสี่ยยา” แปลว่าอะไร
 ก. โรคหัวใจ ข. ความดันโลหิตสูง
 ค. เป็นไข้ ง. โรคเบาหวาน
43. เมื่อลูกค้าบอกว่า “หวั้โถวท่ง” หมายถึงข้อใด
 ก. ปวดท้อง ข. ปวดแขน
 ค. ปวดคอ ง. ปวดหัว
44. คำต่อไปนี้คำใดหมายถึงการต่อเวลา
 ก. ห่าว/เซออี ข. เอี้ยนฉางสี่อเจียน
 ค. เหลียงเสี่ยวสี่อ ง. บั้นเสี่ยวสี่อ
45. คำใดแปลว่าสิ่งของ
 ก. ตงตง ข. ตงเปียน
 ค. ตั่งตั่ง ง. ตงชี่
46. คำไหน หมายถึง วันอาทิตย์
 ก. ชิงฉี่อี ข. ชิงฉี่เอ้อ
 ค. ชิงฉี่เทียน ง. ชิงฉี่อู่

47. ประโยคใดเป็นประโยคที่เตือนลูกค้าว่าอย่าลืมสิ่งของ
- ก. หนีปุ๋เย่าวังจี้ หนีเตอตงซี ข. หนีเตอตงซี เย่าเสี่ยวชิน
ค. หนีซันหนีเตอตงซีใจ๋หนานหลี่ ง. หนีโหย่วตงซีมา
48. เมื่อลูกค้าลืมสิ่งของไว้ แล้วกลับมาถามหาสิ่งของ ควรตอบว่าอย่างไร
- ก. หัว่วปุ๋จื่อเต้า ข. หัว่วเจ้าปุ๋เต้า
ค. ตู้ยปุ๋ฉี หนีจี้เตอะมาฟิงใจ๋หนานหลี่ ง. หัว่วเหมยซันกั้ว
49. เมื่อหาสิ่งของของลูกค้าไม่พบ ควรพูดว่าอย่างไร
- ก. ตู้ยปุ๋ฉี หัว่วเกยหนีเจ้าเลอต้านชื่อเจ้าปุ๋เต้า ข. หัว่วปุ๋จื่อเต้า
ค. หัว่วเหมยซันกั้ว ง. หัว่ววังเลอ
50. เมื่อต้องการให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการใหม่ควรพูดว่า
- ก. ฮวันยั้ง หนีไน้ไหล ข. ไ้เจี้ยน
ค. เตียเตีย ง. ปู๋ยงเค่อซี

เฉลยคำตอบแบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง

1. ค	21. ก	41. ค
2. ข	22. ข	42. ข
3. ก	23. ก	43. ง
4. ก	24. ก	44. ข
5. ก	25. ค	45. ง
6. ก	26. ก	46. ค
7. ข	27. ก	47. ก
8. ก	28. ง	48. ค
9. ค	29. ข	49. ก
10. ข	30. ข	50. ก
11. ก	31. ข	
12. ข	32. ค	
13. ง	33. ก	
14. ค	34. ก	
15. ข	35. ค	
16. ก	36. ข	
17. ก	37. ก	
18. ข	38. ค	
19. ก	39. ก	
20. ค	40. ง	

3.แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ก่อนทดลอง หลังการทดลอง วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ประเมิน ผู้วิจัย ครูผู้สอนภาษาจีน

ชื่อ/นามสกุล ผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง กรุณาประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารของนักเรียนโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามหัวข้อการประเมินที่กำหนด

ชื่อ-สกุลนักเรียน	ความสามารถในการฟัง					ความคล่องแคล่ว					ความถูกต้อง					รวมคะแนน
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

4. แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

ประเมินครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ- นามสกุล.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนประเมินความสามารถด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนของตนเอง โดยทำ

เครื่องหมาย ลงในช่องระดับคะแนน ที่ตรงกับความสามารถของตน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ทำได้ดีมาก

4 หมายถึง ทำได้ดี

3 หมายถึง พอใช้

2 หมายถึง เล็กน้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	1	2	3	4	5
ด้านความสามารถในการฟัง					
1. ข้าพเจ้าเข้าใจในประเด็นที่ฟัง					
2. ข้าพเจ้าสามารถฟังและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน					
ด้านความสามารถในการพูด					
1. ข้าพเจ้าสามารถพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง					
2. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการพูดโต้ตอบ					
3. ข้าพเจ้าสามารถพูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงเจ้าของภาษา					
ด้านความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ ทางภาษา					
1. ข้าพเจ้าเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย					
2. ข้าพเจ้าเลือกใช้คำศัพท์ ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่พูด					
3. ข้าพเจ้าสามารถใช้คำศัพท์ในการถามได้อย่างถูกต้อง					

บันทึกเพิ่มเติม.....

5 .แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสื่อสารภาษาจีนกลาง

○ ก่อนทดลอง ○ หลังการทดลอง) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ชื่อ/นามสกุล ผู้เรียน.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้เรียนตลอดจนการเห็นคุณค่าและประโยชน์ทั้งด้านดีและไม่ดีที่มีต่อการศึกษาศักยภาพการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยให้ผู้เรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วให้เลือกตอบตามความเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เรียนต่อการเรียนการพูดภาษาจีนกลางเพื่อการสื่อสาร คำตอบของผู้เรียนจะไม่มีถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการสอบของผู้เรียนแต่ประการใด ทั้งนี้คำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับโดยจะนำผลรวมไปใช้ในการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนกลางของผู้เรียน ฉะนั้นให้ผู้เรียนตอบทุกข้อด้วยความสบายใจ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2. วิธีตอบแบบสอบถาม กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความรู้สึกของผู้เรียนมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น ซึ่งในแต่ละข้อของแบบสอบถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการพูดภาษาจีนกลางของผู้เรียนมากที่สุด

ระดับ 4 เห็นด้วยมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการพูดภาษาจีนกลางของผู้เรียนมาก

ระดับ 3 เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรง บางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการพูด

ภาษาจีนกลางของผู้เรียน

ระดับ 2 เห็นด้วยน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการพูดภาษาจีนกลางของผู้เรียนน้อย

ระดับ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนการพูดภาษาจีนกลางของผู้เรียนน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีความสามารถพิเศษเมื่อพูดภาษาจีนกลางได้					
2. ข้าพเจ้าคิดว่าการสื่อสารภาษาจีนกลางได้จะทำให้มีรายได้ดี					
3. ข้าพเจ้าคิดว่าภาษาจีนกลางเรียนไม่ยาก					
4. ข้าพเจ้ากล้าสื่อสารภาษาจีนกลางกับคนจีน					
5. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการพูดภาษาจีนกลาง					
6. ข้าพเจ้าภูมิใจที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาจีนกลางได้					
7. ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีประโยชน์ต่อตนเองทั้งการทำงานและในชีวิตประจำวัน					
8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นภาษาที่ไพเราะ					
9. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียงเวลาพูดภาษาจีนกลาง					
10. ความรู้สึกที่ว่าการสื่อสารภาษาจีนกลางง่ายกว่าการสื่อสารภาษาอื่น					
รวม					

6. แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

○ ก่อนทดลอง ○ หลังการทดลอง) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ/นามสกุล

คำชี้แจง ให้ท่านเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวเมื่อท่านเลือกคำตอบได้แล้ว ให้ทำเครื่องหมาย **x** ลงบนตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

1.โรคที่ห้ามนวด หรือต้องนวดด้วยความระมัดระวัง

- ก มีไข้สูงเกิน 38 องศาเซลเซียส
- ข ไข้พิษ ไข้กาฬ ฝูงวัด เริม
- ค โรคผิวหนัง โรคติดต่อ เช่น วัณโรค
- ง ถูกทุกข้อ

2.ก่อนการนวดควรทำสิ่งใด

- ก สอบถามผู้ถูกนวดเช่น ชื่อ, ที่อยู่, อายุ
- ข ให้อุณหภูมิผู้ถูกนวดก่อนเพื่อเป็นการขอขมา
- ค สอบถามประวัติและอาการเจ็บป่วยปัจจุบัน , เจ็บป่วยในอดีต
- ง ถูกทุกข้อ

3.ขณะทำการนวดผู้ถูกนวดควรทำอะไรข้อต่อไปนี้เป็นผิด ยกเว้น...

- ก พูดยให้ผู้ถูกนวดทราบถึงความสามารถของตน
- ข ชวนพูดคุยเรื่องต่างๆเพื่อไม่ให้ผู้ถูกนวดหลับ
- ค สังเกตปฏิกิริยาสีหน้า และผลการนวด
- ง นวดให้ครบทุกท่า และรักษาเวลาไม่ให้ขาดหรือเกิน

4. การเป็นผู้นวดที่ดีควรรู้สิ่งใด

- ก รู้หลักการนวดที่ดีรู้ วิธีการนวดที่เหมาะสม
- ข รู้เกี่ยวกับระบบต่างๆของร่างกาย
- ค รู้ประวัติการเจ็บป่วยของผู้ถูกนวด
- ง ถูกทุกข้อ

5. การนวดแก้อาการเกี่ยวกับข้อติดขัด มักใช้วิธีใด

- ก. การบิด ข.การตัด
- ค. การกด ง. ข้อ ก และ ข ถูก

13. จากคำถามข้อ 13 ข้อใดผิด
- ก เส้นนิทา ลิ้นสุดที่จมูกซ้าย
- ข เส้นปิงคลา ลิ้นสุดที่จมูกขวา
- ค เส้นสุนนา ลิ้นสุดที่ตาขวา
- ง เส้นกาลทาลี แยกเป็น 4 แขนง
14. ลมปลายปัดคาศมักเกิดขึ้นที่บริเวณใด
- ก กระดูก ค. คอ
- ข แขน ง. ขา
15. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. คอตกหมอนจัดเป็นโรคลมปลายปัดคาศ
- ข. ถ้าเป็นโรคคอตกหมอนบ่อยครั้งจะทำให้เป็นโรคกระดูกคอเสื่อม
- ค. โรคลำของสัญญาณ 4 หลัง จะมีอาการคอตกหมอนร่วมด้วยเสมอ
- ง. ข้อ ก แล ข ถูก
16. การนวดบริเวณใดที่ควรระมัดระวังเป็นพิเศษ
- ก บริเวณช่องท้อง
- ข บริเวณข้อต่อกระดูก
- ค บริเวณเนื้ออ่อน
- ง. ถูกทุกข้อ
17. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการเกิดโรคหัวใจหลอดเลือด
- ก กล้ามเนื้อบริเวณไหล่อักเสบ
- ข อุบัติเหตุบริเวณข้อไหล่
- ค กล้ามเนื้อบริเวณสะบักอักเสบ
- ง ท้องผูกเป็นประจำ
18. ข้อใดต่อไปนี้เป็นไม่เกี่ยวข้องกับระบบย่อยอาหาร
- ก หลอดลม
- ข หลอดอาหาร
- ค ปากและฟัน
- ง ลิ้นและกระเพาะอาหาร

19. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของโรคคอตกหมอน
- ก การนอนผิดท่า
 - ข ความล้าของกล้ามเนื้อจากการทำงานนานๆ
 - ค การที่กล้ามเนื้อไม่แข็งแรง ถูกใช้งานกะทันหัน
 - ง การกระทบความร้อนมากเกินไป
20. โรคข้อเท้าแพลง เกิดจากอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่ 80% มักพบข้อเท้าแพลงตรงตำแหน่งใด
- ก แพลงด้านข้าง
 - ข แพลงด้านใน
 - ค แพลงด้านหน้า
 - ง แพลงหลังข้อเท้าด้านนอก
21. ข้อใดเป็นการตรวจข้อเท้าแพลง
- ก ยื่นเขย่งปลายเท้า - ทดสอบแรงถีบ
 - ข กระจกปลายเท้า - หมุนข้อเท้า
 - ค ตรวจวัดสันเท้าทั้ง 2 ข้าง - งอพับเข่าเป็นเลข 4
 - ง ตรวจดูอาการบวม แดง ร้อน - ดูการผิดรูปของกระดูกข้อเท้า
22. อาการปวดเท้าเกิดจากสาเหตุใด
- ก. การอักเสบของกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นบริเวณฝ่าเท้า
 - ข. การอักเสบของพังผืดบริเวณฝ่าเท้า เส้นเอ็นของเท้า
 - ค. เกิดจากการอักเสบของกล้ามเนื้อ และเส้นเอ็นบริเวณต้นขา แล้วส่งผลที่ฝ่าเท้า
 - ง. ถูกทุกข้อ
23. คนไข้ยกแขนแล้วมีอาการปวดหัวไหล่เมื่อไหล่หลังไม่ได้แสดงว่าเป็นอาการของโรคใด
- ก โรคสะบ้าจม
 - ข โรคไหล่ติด
 - ค โรคลมปลายปัตคาดส์สัญญาณ 4-5 หลัง
 - ง โรคลมลำบองข้อ
24. ข้อใดไม่ใช่การนวดรักษาโรคไหล่ติด
- ก นวดพื้นฐานบ่าที่ไหล่ติด จนบ่านุ่ม
 - ข นวดพื้นฐานขานอก 3-5 รอบ
 - ค. นวดหัวไหล่ 3 – 5 รอบ
 - ง. นวดพื้นฐานบ่าข้างปกติ

25. นายจงจิต จากจอหอ มาหาหมอด้วยอาการก้มหน้า เงยหน้าไม่ได้คอแข็งที่อหั้นหน้าซ้าย ขวา ต้องหันทั้งตัวอาการดังกล่าวของนายจงจิต จากจอหอ หมอจะวินิจฉัยว่าเป็นโรคอะไร

ก โรคลมปลายปัตคาค

ข โรคไหล่ติด

ค โรคคอแข็ง

ง โรคสะบ้าจม

26. จากข้อ 25 หมอควรรักษาตามข้อใด

ก นวดพื้นฐานบ่า จนบ่านุ่ม

ข นวดจุดฐานคอ และโค้งคอ

ค นวดแขนด้านใน

ง นวดสะบ้าด้านหลัง

27. รากฐานของความเจ็บป่วย ที่เกิดจากภาวะ มักมีอาการอย่างไร

ก. มักมีไข้ อักเสบ ขมในปาก

ข. ไอ มีเสมหะ หลอดลมอักเสบ

ค. ปวดแสบหน้าอก ปวดท้องหลังอาหาร

ง. ปวดตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย

28. เส้นประธานสิบมีจุดเริ่มต้นที่ไหน ?

ก ตา ข. หู

ค. จมูก ง. รอบสะดือ

29. ข้อใดเป็นข้อควรระวังในการนวดผู้มีอาการปวดแขน

ก. ปวดร้าวขาไปที่แขนและมือ ข. ความดันโลหิตสูง

ค. อาการบวมแดง ง. ความดันโลหิตต่ำ

30. ถ้ามีอาการสะบ้าจม ร่วมกับปวดไหล่และแขน ควรนวดส่วนไหนก่อน

ก. นวดหลัง ข. นวดสะบ้า

ค. นวดโค้งคอ ง. นวดส่วนแขนและไหล่ก่อน

31. อาการของผู้ถูกหวัดในข้อใดที่ผู้ถูกหวัดสามารถทำการหวัดได้
- ก มีอาการเคลื่อนไหวลำบาก ข้อผิดรูป หลังได้รับบาดเจ็บ ซึ่งอาจเป็นเพราะกระดูกหักหรือข้อเคลื่อน
 - ข เป็นโรคเบาหวานแต่ต้องระมัดระวัง
 - ค หลังการผ่าตัด
 - ง เป็นโรคติดต่อต่างๆเช่น วัณโรค
32. ผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 45 ปี อาชีพแม่ค้า มารับการรักษาที่คลินิกแพทย์แผนไทยด้วยอาการปวดข้อศอก ร้าวไปที่หัวไหล่ ปวดร้าวชาลงไปที่แขน ข้อมือ นิ้วมือ เวลาทำมือ บิดมือ คว่ำมือจะเจ็บ ในฐานะท่านเป็นแพทย์แผนไทย ท่านจะวินิจฉัยว่าผู้ป่วยรายนี้เป็นโรคใด
- ก ลมปลายปัตคาคตข้อมือ
 - ข นิ้วโกป็น
 - ค ประสาทถูกกดทับไปที่แขนและมือ
 - ง หัวไหล่ติด
33. ข้อใดเป็นสาเหตุการเกิด“โรคสันนิบาตข้อมือตก”
- ก เกิดจากการไหลเวียนเลือดไม่ดี ทำให้เลือดไปเลี้ยงประสาทบริเวณข้อมือไม่ได้ หรือได้เล็กน้อย
 - ข เกิดจากการเจริญของปลอกเอ็น และเอ็นไม่สัมพันธ์กัน
 - ค เกิดจากการถูกความร้อน เย็นมากเกินไป ทำให้เลือดมาคั่งบริเวณข้อมือ
 - ง เกิดจากโรคบางชนิด เช่น โรคเบาหวาน โรคพิษสุราเรื้อรัง
34. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อผิดพลาดเมื่อกล่าวถึงโรคหัวไหล่ติดเฉียบพลัน และหัวไหล่ติดเรื้อรัง
- ก แตกต่างกันในระยะเวลาการเป็นโรค คือหัวไหล่ติดเรื้อรังต้องเป็นมานานเกิน 6 เดือน
 - ข หัวไหล่ติดเฉียบพลันจะมีอาการปวด บวม แดง ร้อน อักเสบบริเวณหัวไหล่ ส่วนหัวไหล่ติดเรื้อรังมีแค่อาการปวดเสียวในหัวไหล่ เคลื่อนไหวแขนไม่ได้องศา
 - ค ยกแขนซิดชูไม่ได้ทั้ง 2 ประเภท
 - ง มีการใช้เทคนิคเขยื้อนไหล่เพิ่มองศาในการรักษาโรคหัวไหล่ติดทั้ง 2 ประเภท
35. ข้อใดเป็นคำแนะนำสำหรับผู้มีอาการปวดขา จากการทำงาน ยืน เดิน นั่ง นานๆ
- ก. ควรบิด ดัด สลับขา ข. ควรนอนยกปลายเท้าขึ้น
 - ค. ควรนั่งยองๆ ง. ควรค้ำน้ำหนัก

36. ผลของการนวดชาด้านน เพื่อแก้ปวดขาและขัดสะโพก จะมีการจ่ายความร้อนเข้าสู่ส่วนใด
- กระดูกสะโพก และข้อเท้า
 - หมอนรองกระดูกหลังและกระดูกเชิงกราน
 - กระดูกสะโพกและหมอนรองกระดูกหลัง
 - ข้อเท้าและกระดูกเชิงกราน
37. โรคในข้อใดเป็นโรคต้องห้ามของผู้ให้บริการการนวดแผนไทย
- โรคกระเพาะอาหาร
 - โรคเครียด
 - โรคจิตร้ายแรง
 - โรคหอบหืด
38. อาการเกร็งของกล้ามเนื้อ และเอ็นรอบๆ แนวสะบักเป็นอาการของอะไร
- ไหล่ติด ข. คอตกหมอน
 - สะบักจม ง. หลังอักเสบ
- 39 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดศีรษะเนื่องจากอาการเครียด นอนไม่พออ่านหนังสือมาก
- กดจุดศีรษะด้านหลัง 9 จุด และจุดขมับ,คิ้ว 3 จุด
 - แนวบ่า แนวสะบัก รอบหัวไหล่ และ ทำยทอย 3 จุด
 - กดแนวเส้นข้างกระดูกสันหลัง และแนวบ่า แนวสะบัก
 - กดศีรษะด้านบน 3 จุด และ นวดทั่วศีรษะ
- 40.ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดบ่า-ไหล่ จากการทำงาน เคล็ดกล้ามเนื้อทั่วไป
- เปิดประตูลมแขน แนวแขนด้านใน
 - แนวบ่า แนวสะบัก รอบหัวไหล่
 - เปิดประตูลมแขน แนวแขนด้านนอก
 - ปิดดัดสลับแขน แนวสะบัก
- 41 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดแขน จากการทำงานก้าลังกาย หรือทำงานหนัก
- แนวบ่า แนวสะบัก แนวแขนด้านใน
 - แนวเส้นข้างกระดูกสันหลัง แนวแขนด้านใน
 - กดจุดศีรษะด้านหลัง 9 จุด แนวแขนด้านนอก
 - เปิดประตูลมแขน แนวแขนด้านใน แนวแขนด้านนอก

- 42 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดคอ ที่ไม่ใช่ความผิดปกติ ทางระบบกระดูก
- ก. กดนวดกล้ามเนื้อคอ
 - ข. แนวป่า แนวสะบัก รอบหัวไหล่
 - ค. แนวเส้นข้างกระดูกสันหลัง กดจุดศรีษะ 3 จุด
 - ง. กดจุดบนศรีษะ 3 จุด และนวดทั่วศรีษะ
- 43 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดข้อคอ-ข้อมือ
- ก. นวดแนวแขนด้านใน
 - ค. แนวแขนด้านนอก
 - ข. แนวป่า แนวสะบัก รอบหัวไหล่
 - ง. ถูกทั้ง ก และ ค
- 44 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดเอว-ปวดหลังจากการทำงานหนักทั่วไป
- ก. แนวหลัง จุดเอว
 - ข. เปิดประตูลมขา แนวหลัง จุดเอว
 - ค. เปิดประตูลมขา แนวขาด้านใน
 - ง. แนวหลัง แนวขาด้านนอก จุดเอว
- 45 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดสะโพก ชัดสะโพก
- ก. เปิดประตูลมขา แนวขาด้านใน
 - ข. แนวขาด้านในและเปิดประตูลม
 - ค. แนวขาด้านนอก จุดนวดสะโพก
 - ง. ถูกทั้ง ข และ ค
- 46 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดขาจากการทำงาน ยืน เดิน นานๆ
- ก. แนวขาด้านหลัง แนวขาด้านใน เปิดประตูลม แนวขาด้านนอก
 - ข. แนวสะโพก แนวขาด้านใน แนวขาด้านหลัง
 - ค. แนวขาด้านใน แนวขาด้านนอก เปิดประตูลม
 - ง. จุดนวดสะโพก แนวขาด้านนอก แนวขาด้านหลัง
- 47 ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการปวดเข่า
- ก. แนวขาด้านใน แนวขาด้านนอก เปิดประตูลม จุดนวดเข่า
 - ข. จุดนวดเข่า แนวขาด้านใน
 - ค. จุดข้อเท้า จุดนวดเข่า เปิดประตูลม
 - ง. จุดนวดเข่า แนวขาด้านใน แนวสันหลัง

48. ข้อใดเป็นการนวดบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง
- ก. แนวทางด้านใน แนวทางด้านนอก เปิดประตูลมเท้า จุดข้อเท้า
 - ข. แนวทางด้านนอก แนวทางด้านใน
 - ค. แนวทางด้านใน จุดข้อเท้า ข้อนิ้วเท้า เปิดประตูลมเท้า
 - ง. ประตูลมเท้า จุดฝ่าเท้า แนวทางด้านนอก
49. ข้อใดเป็นข้อห้ามในการนวดอาการปวดคอ
- ก. การบิด ดัด สลับ
 - ข. ข้ออักเสบบริเวณคอ
 - ค. มีไข้ตัวร้อน
 - ง. ถูกทุกข้อ
50. อาการปวดบ่า – ไหล่ มีข้อระวังในกรณีใด
- ก. ความดันโลหิตสูง ข. ปวดร้าวที่แขนและมือ
 - ค. เส้นประสาทคอถูกกดทับ ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยคำตอบแบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

1. ง	21. ง	41. ง
2. ค	22. ง	42. ก
3. ค	23. ข	43. ง
4. ง	24. ข	44. ก
5. ง	25. ค	45. ค
6. ค	26. ข	46. ก
7. ง	27. ง	47. ก
8. ง	28. ง	48. ข
9. ค	29. ค	49. ง
10. ง	30. ง	50. ง
11. ค	31. ข	
12. ง	32. ค	
13. ค	33. ก	
14. ค	34. ง	
15. ง	35. ข	
16. ง	36. ค	
17. ง	37. ค	
18. ก	38. ค	
19. ง	39. ก	
20. ง	40. ข	

7. แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

วันที่.....เดือนพ.ศ.....

ชื่อ- นามสกุล

หัวข้อประเมิน	คะแนนเต็ม (60คะแนน)	คะแนน ที่ได้	หมายเหตุ
1. ความสนใจการฝึกปฏิบัติ	10		
2. ทักษะการตรวจร่างกายผู้ป่วย	10		
3. การตรวจและวินิจฉัยปัญหาทางกายภาพ	10		
4. ท่าทางความคล่องตัวในการนวด	10		
5 การนวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหตาม โรค/อาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง	20		
6 ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้	10		
คะแนน รวมที่ได้			

คะแนนรวม 70 คะแนน)

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงนามอาจารย์ฝึก.....

8. แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

วัน/เดือน/ปี.....

ชื่อ-นามสกุลผู้เรียน.....

สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน.....

หัวข้อประเมิน	เกณฑ์คะแนนการฝึก				
	ทุก ครั้ง 5	บ่อย ครั้ง 4	บาง ครั้ง 3	น้อย ครั้ง 2	ไม่ได้ ทำเลย 1
1.การซักประวัติผู้ป่วย					
2.การบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน					
3.การนวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหาตาม โรค/อาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง					
4.การประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้					
5.การแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ					
6.การให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด					
รวม					

คะแนนรวม (60 คะแนน) =คะแนน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้ฝึกปฏิบัติ.....

9. แบบวัดเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปา

○ ก่อนทดลอง ○ หลังการทดลอง) วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ/นามสกุล ผู้เรียน.....

คำชี้แจง

3. แบบสอบถามนี้ต้องการสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้เรียนทางการประกอบอาชีพการเป็นผู้ให้บริการในสปา โดยให้ผู้เรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วให้เลือกตอบตามความเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เรียนต่อการประกอบอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา คำตอบของผู้เรียนจะไม่มีถูกหรือผิดและไม่มีผลต่อการสอบของผู้เรียนแต่ประการใด ทั้งนี้คำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับโดยจะนำผลรวมไปใช้ในการวิจัยทางวิชาการเท่านั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ฉะนั้นขอให้ผู้เรียนตอบทุกข้อด้วยความสบายใจ และแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

4. วิธีตอบแบบสอบถาม กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความรู้สึกของผู้เรียนมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น ซึ่งในแต่ละข้อของแบบสอบถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนมากที่สุด

ระดับ 4 เห็นด้วยมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนมาก

ระดับ 3 เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรง บางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิด ความรู้สึกของผู้เรียน

ระดับ 2 เห็นด้วยน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกของผู้เรียนน้อย

ระดับ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด ความรู้สึกผู้เรียนน้อยที่สุด

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. อาชีพการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาถือเป็นอาชีพที่ สุจริต					
2. การนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาเป็นอาชีพที่น่า ภาคภูมิใจ					
3. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาต้องรักในอาชีพของตน					
4. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาสามารถช่วยให้ตนเองมีสุขภาพ ที่ดีเช่นกัน					
5 อาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา ต้องมีความอดทน					
6. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดที่ดีต้อง ให้บริการด้วยใจ					
7. ผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดที่ประสบ ความสำเร็จต้องมีทัศนคติที่เป็นบวก					
8 .การดูแลสุขภาพด้วยการใช้วิธีบำบัดด้วยการนวดเป็นการ ช่วยเหลือเพื่อให้ลูกค้าผ่อนคลาย มีความสุข					
9. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดต้อง เชื่อมั่นในตนเองจึงจะประสบผลสำเร็จ					
10 การเป็นผู้ดูแลสุขภาพในสปาที่ให้บริการด้านการนวดทำให้ ท่านมีความสุขในการได้ช่วยเหลือผู้อื่น					
รวม					

10. แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ผู้ดูแลสุขภาพในสปา

1. ด้านวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมนี้มีความเหมาะสมและชัดเจนหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

2. ด้านกลุ่มผู้เรียน

ท่านคิดว่าคุณสมบัติของผู้เรียนที่กำหนดเป็นผู้เรียนจบหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นการ
นวดแผนไทยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และ จำนวนของ
ผู้เรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิด
ความเหมาะสมอย่างไร

3. ด้านผู้สอน

ท่านคิดว่าวิทยากรมีความเหมาะสมหรือไม่ในด้าน

- ความพร้อมของการสอน เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- การปฏิบัติตัวต่อผู้เรียน เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- การอำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและใช้ประสบการณ์ความรู้เดิม และสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

4. ด้านเนื้อหาสาระ

4.1 ท่านคิดว่าเนื้อหาสาระด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ และ ทักษะการสื่อสาร
ภาษาจีนกลางมีความเหมาะสมหรือไม่ในด้าน

- ความยากง่ายในการเข้าใจ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- การนำไปประยุกต์ใช้ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

- ความน่าสนใจ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ท่านคิดว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมหรือไม่ในด้าน

- ความสอดคล้องกับเนื้อหา เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- ความน่าสนใจ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

6. ด้านระยะเวลา

ท่านคิดว่าระยะเวลาของโปรแกรมมีความเหมาะสมหรือไม่ในด้าน

- การเรียนรู้แต่ละเนื้อหา เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

7. ด้านแหล่งความรู้และสื่อการสอน

ท่านคิดว่าสื่อการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม มีความเพียงพอหรือไม่เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

8. ด้านสภาพแวดล้อม

ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมหรือไม่ในด้าน

- อาคารสถานที่ เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- สิ่งอำนวยความสะดวก เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร
- สภาพบรรยากาศในการจัดกิจกรรม เพราะเหตุใด และควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

9. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ท่านคิดว่ากระบวนการประเมินผลในด้านการทดสอบความรู้ทางด้านการวางแผนไทย และการทดสอบความรู้ทางด้านการสื่อสารภาษาจีน แบบทดสอบทัศนคติ และแบบประเมินโปรแกรมมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด ควรมีวิธีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมอย่างไร

ภาคผนวก จ

ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือวิจัย

- 1 ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง
- 2 ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
- 3 ค่า IOC แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 4 ค่า IOC เนื้อหาความรู้การสื่อสารภาษาจีนกลาง
- 5 ค่า IOC เนื้อหาความรู้การนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
- 6 ค่า IOC โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 7 ค่า IOC แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 8 ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 9 ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง
- 10 ค่า IOC แบบประเมินเจตคติต่อการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง
- 11 ค่า IOC แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
- 12 ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ
- 13 ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง
- 14 ค่า IOC แบบประเมินเจตคติทางการนวดเพื่อผู้ดูแลสุขภาพสปา
- 15 ค่า IOC แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา
- 16 ค่า IOC ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเพื่อศึกษาปัจจัย เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสาร
ภาษาจีนกลาง

ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก
1	0.70	0.60	18	0.50	0.40	35	0.55	0.30
2	0.80	0.20	19	0.35	0.50	36	0.40	0.40
3	0.80	0.40	20*	0.20	0.00	37	0.40	0.20
4	0.70	0.20	21	0.30	0.40	38	0.30	0.20
5	0.40	0.20	22	0.40	0.20	39	0.20	0.40
6	0.30	0.20	23	0.30	0.20	40*	0.25	0.10
7	0.35	0.50	24	0.55	0.50	41	0.30	0.40
8	0.45	0.50	25	0.30	0.20	42	0.35	0.50
9*	0.25	0.10	26	0.70	0.60	43	0.45	0.30
10	0.30	0.20	27	0.35	0.70	44	0.20	0.40
11	0.30	0.20	28	0.30	0.20	45	0.30	0.20
12	0.25	0.30	29	0.20	0.20	46	0.40	0.20
13	0.20	0.20	30	0.30	0.40	47	0.40	0.40
14*	0.25	0.10	31	0.20	0.40	48	0.55	0.30
15	0.80	0.20	32	0.40	0.40	49	0.50	0.40
16	0.65	0.50	33	0.30	0.20	50	0.25	0.30
17	0.80	0.40	34	0.25	0.50			

ข้อสรุป ข้อสอบที่ดีควรมีค่า p (ความยาก) อยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 ถ้า p สูงกว่า .80 แสดงว่าข้อสอบง่าย ถ้า p ต่ำกว่า .20 แสดงว่าข้อสอบยาก ถ้าค่า p สูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ถือว่าข้อสอบใช้ไม่ได้ (วรรณิ แกมกต., 2549) สำหรับการหาค่าความเที่ยงจากข้อสอบ จำนวน 50 ข้อโดยการคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยใช้สูตรของ Kuder- Richardson-20 (KR-20) โดยอาศัยความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เกณฑ์ความเชื่อมั่นต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .60 หรือ 60 % ขึ้นๆ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538) แบบวัดความรู้ชุดนี้มีข้อ 9, 14, 20 และ 40 ที่ค่า p ต่ำกว่า .20 แต่ผู้วิจัยคงไว้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของแบบทดสอบ

2. ค่าความยากง่าย และ ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความรู้ทางการนวด บรรเทาอาการ 10 อาการ

ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ ที่	ค่าความ ยากง่าย	ค่าอำนาจ จำแนก
1	0.70	0.20	18	0.60	0.20	35	0.35	0.30
2	0.25	0.30	19	0.50	0.40	36	0.25	0.30
3	0.40	0.20	20	0.40	0.40	37	0.60	0.20
4	0.70	0.40	21	0.50	0.20	38	0.60	0.20
5	0.50	0.20	22	0.70	0.20	39	0.35	0.50
6	0.25	0.50	23	0.50	0.60	40	0.50	0.60
7	0.40	0.20	24	0.30	0.20	41	0.40	0.20
8	0.40	0.40	25	0.40	0.20	42	0.45	0.30
9	0.70	0.20	26	0.60	0.40	43	0.65	0.50
10	0.50	0.20	27	0.50	0.40	44*	0.10	0.00
11	0.30	0.20	28	0.30	0.20	45	0.40	0.20
12	0.30	0.40	29	0.35	0.30	46	0.40	0.20
13	0.20	0.40	30	0.45	0.30	47	0.30	0.40
14	0.55	0.30	31*	0.25	0.10	48	0.25	0.30
15	0.50	0.20	32	0.75	0.30	49	0.50	0.20
16	0.65	0.30	33	0.70	0.20	50	0.30	0.20
17	0.75	0.50	34	0.40	0.20			

ข้อสรุป ข้อสอบที่ดีควรมีค่า p (ความยาก) อยู่ระหว่าง .20 ถึง .80 ถ้า p สูงกว่า .80 แสดงว่าข้อสอบง่าย ถ้า p ต่ำกว่า .20 แสดงว่าข้อสอบยาก ถ้าค่า p สูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ถือว่าข้อสอบใช้ไม่ได้ (วรรณิ แกมกต., 2549) สำหรับการหาค่าความเที่ยงจากข้อสอบ จำนวน 50 ข้อ โดยการคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลาง โดยใช้สูตรของ Kuder- Richardson-20 (KR-20) โดยอาศัยความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เกณฑ์ความเชื่อมั่นต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .60 หรือ 60 % ขึ้นๆ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2538) แบบวัดความรู้ชุดนี้มีข้อ 31 และข้อ 44 ที่ได้ค่าต่ำกว่า .20 แต่ผู้วิจัยต้องคงไว้เพื่อความสมบูรณ์ของแบบทดสอบ

3. ค่า IOC แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพในสปา

ข้อที่	สาระสำคัญ	ค่า IOC
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	1.0
2	ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ ในสปา	1.0
3	ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา	1.0
	ความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรม	1.0
	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม	1.0
	เดือนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม	1.0
	ประเภทของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในแต่ละเนื้อหาวิชา	1.0

4. ค่า IOC เนื้อหาความรู้การสื่อสารภาษาจีนกลาง

ข้อที่	สาระสำคัญ	ค่า IOC
1	การทักทายและการแนะนำตนเอง	1.0
2	การสอบถามข้อมูลและความต้องการใช้บริการของลูกค้า	1.0
3	การถามและตอบเกี่ยวกับค่าบริการ	1.0
4	การให้คำแนะนำลูกค้าเตรียมตัวก่อนให้บริการนวดแผนไทยและสปา	1.0
5	การให้คำแนะนำลูกค้าขณะให้บริการนวดแผนไทยและสปา	1.0
6	การสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกของลูกค้าขณะที่ให้บริการนวดแผนไทยและสปา	1.0
7	การพูดคุยเกี่ยวกับสุขภาพของลูกค้า	1.0
8	การสอบถาม/บอกเล่าถึงอาการเจ็บป่วยของลูกค้า	1.0
9	การขอต่อเวลารับบริการและนัดหมายเวลาลูกค้าครั้งต่อไป	1.0
10	การบอกให้ลูกค้าตรวจสอบสิ่งของและการนำสิ่งของกลับไปคืนลูกค้า	1.0

5. ค่า IOC เนื้อหาความรู้ทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ข้อที่	สาระสำคัญ	ค่า IOC
1	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดศีรษะ	1.0
2	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดคอ	1.0
3	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดบ่า-ไหล่	1.0
4	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดแขน	1.0
5	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดข้อศอก-ข้อมือ	1.0
6	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า - ปวดหลัง	1.0
7	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดสะโพก	1.0
8	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดขา	1.0
9	การนวดเพื่อบรรเทาอาการปวดเข่า	1.0
10	การนวดเพื่อบรรเทาอาการข้อเท้าแพลง	1.0

6. ค่า IOC โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแล สุขภาพ ในสปา

รายการประเมิน	ค่า IOC
1. หลักการและเหตุผล <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาที่สำคัญ - วิธีการแก้ไขปัญหา 	1.0
2. แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) - แนวคิดช่วยเสริมศักยภาพ (Scaffolding) 	1.0
3. องค์ประกอบของโปรแกรม <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ - กลุ่มผู้เรียน - ผู้สอน - ระยะเวลา - เนื้อหาสาระ - กิจกรรมการเรียนรู้ - แหล่งความรู้/สื่อ - สภาพแวดล้อม - การวัดและประเมินผล 	1.0
4.. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - ระยะที่ 1 - ระยะที่ 2 - ระยะที่ 3 	1.0

7. ค่า IOC แบบทดสอบความรู้ทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพ
ในสปา

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1	0.67	18	1.0	35	1.0
2	0.67	19	1.0	36	1.0
3	0.67	20	1.0	37	1.0
4	0.67	21	0.67	38	1.0
5	0.67	22	1.0	39	1.0
6	0.67	23	1.0	40	1.0
7	1.0	24	1.0	41	1.0
8	1.0	25	0.67	42	1.0
9	1.0	26	1.0	43	1.0
10	1.0	27	1.0	44	1.0
11	1.0	28	1.0	45	1.0
12	1.0	29	1.0	46	1.0
13	1.0	30	1.0	47	1.0
14	1.0	31	1.0	48	1.0
15	1.0	32	1.0	49	1.0
16	1.0	33	1.0	50	1.0
17	0.67	34	0.67		

8. ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางสำหรับผู้ดูแลสุขภาพ
ในสปา

รายการประเมิน	ค่า IOC
1. ด้านความสามารถในการฟัง	1.0
2. ความคล่องแคล่วในการพูด	1.0
3. ความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ทางการสื่อสาร	1.0

9. ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยตนเอง

รายการประเมิน	ค่า IOC
1. ข้าพเจ้าเข้าใจในประเด็นที่ฟัง	1.0
2. ข้าพเจ้าสามารถฟังและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน	1.0
3. ข้าพเจ้าสามารถพูดโต้ตอบได้ถูกต้อง	1.0
4. ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการพูดโต้ตอบ	1.0
5. ข้าพเจ้าสามารถพูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงเจ้าของ ภาษา	1.0
6. ข้าพเจ้าเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย	1.0
7. ข้าพเจ้าเลือกใช้คำศัพท์ ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่พูด	1.0
8. ข้าพเจ้าสามารถใช้คำศัพท์ในการถามได้อย่างถูกต้อง	1.0

10. ค่า IOC แบบวัดเจตคติต่อการศึกษาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง

ข้อความ	ค่า IOC
1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีความสามารถพิเศษเมื่อพูดภาษาจีนกลางได้	1.0
2. ข้าพเจ้าคิดว่าการสื่อสารภาษาจีนกลางได้จะทำให้มีรายได้ดี	1.0
3. ข้าพเจ้าคิดว่าภาษาจีนกลางเรียนไม่ยาก	1.0
4. ข้าพเจ้ากลัวการสื่อสารภาษาจีนกลางกับคนจีน	1.0
5. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการพูดภาษาจีนกลาง	1.0
6. ข้าพเจ้าภูมิใจที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาจีนกลางได้	1.0
7. ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางมีประโยชน์ต่อตนเองทั้งการทำงาน และในชีวิตประจำวัน	1.0
8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่ไพเราะ	1.0
9. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกกังวลเกี่ยวกับเรื่องการออกเสียงเวลาพูดภาษาจีน กลาง	1.0
10. ความรู้สึกที่ว่าการสื่อสารภาษาจีนกลางง่ายกว่าการสื่อสารภาษา อื่น	1.0

11. ค่า IOC แบบทดสอบความรู้ทางการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1	1.0	18	1.0	35	0.67
2	1.0	19	1.0	36	1.0
3	1.0	20	1.0	37	1.0
4	1.0	21	1.0	38	1.0
5	1.0	22	1.0	39	1.0
6	1.0	23	1.0	40	1.0
7	1.0	24	1.0	41	1.0
8	1.0	25	1.0	42	1.0
9	1.0	26	1.0	43	1.0
10	1.0	27	1.0	44	1.0
11	1.0	28	1.0	45	1.0
12	1.0	29	1.0	46	1.0
13	1.0	30	1.0	47	1.0
14	1.0	31	1.0	48	1.0
15	1.0	32	0.67	49	1.0
16	1.0	33	0.67	50	1.0
17	1.0	34	1.0		

12. ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการ

หัวข้อประเมิน	ค่า IOC
1. ความสนใจการฝึกปฏิบัติ	1.0
2. ทักษะการตรวจร่างกายผู้ป่วย	1.0
3. การตรวจและวินิจฉัยปัญหาทางกายภาพ	1.0
4. ท่าทางความคล่องตัวในการนวด	1.0
5 การนวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหาตามโรค/อาการของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง	1.0
6 ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้	1.0

13. ค่า IOC แบบประเมินทักษะทางด้านการนวดบรรเทาอาการ 10 อาการด้วยตนเอง

หัวข้อประเมิน	ค่า IOC
1.มีการซักประวัติผู้ป่วย	1.0
2.บันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้อย่างครบถ้วน	1.0
3.นวดและให้การรักษาเพื่อแก้ปัญหาตามโรค/อาการของผู้ป่วยอย่างถูกต้อง	1.0
4.ประเมินผู้ป่วยหลังการนวดได้	1.0
5.การแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกปฏิบัติ	1.0
6.ให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่ผู้ป่วยหลังนวด	1.0

14. ค่า IOC แบบประเมินเจตคติทางการนวดเพื่อเป็นผู้ดูแลสุขภาพสปา

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1	1.0	9	1.0
2	1.0	10	1.0
3	1.0		
4	1.0		
5	1.0		
6	1.0		
7	1.0		
8	1.0		

15. ค่า IOC แบบประเมินโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพในสปา

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1	1.0	12	1.0
2	1.0	13	1.0
3	1.0	14	1.0
4	1.0	15	1.0
5	1.0	16	1.0
6	1.0	17	1.0
7	1.0	18	1.0
8	1.0	19	1.0
9	1.0	20	1.0
10	1.0	21	1.0
11	1.0		

16. ค่า IOC ประเด็นการอภิปรายกลุ่มเพื่อศึกษาปัจจัย เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในการจัด
โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้ดูแลสุขภาพ
ในสปา

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1	1.0	6	1.0
2	1.0	7	1.0
3	1.0	8	1.0
4	1.0	9	1.0
5	1.0		

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางกนกพร แสงปัญญารักษ์ เกิดเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2505 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันปฏิบัติงานตำแหน่งเลขานุการ มูลนิธิดวงธรรม